

Forfatter: Hauch, Carsten

Titel: En polsk Familie: 1-2. - 1926

Citation: Hauch, Carsten: "En polsk Familie: 1-2. - 1926", i Hauch, Carsten: *En polsk Familie: 1-2. - 1926*, udg. af POUL SCHJÆRFF, 1926-29, s. 6. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hauch01val-shoot-idm140529614392928.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: En polsk Familie: 1-2. - 1926

FØRSTE DEEL

FØRSTE CAPITEL. *Mødet.*

Udenfor den lille Stad S., nærvæd Grændsen af Kongeriget Polen, og omtrent fem Mile fra den gamle Hovedstad Krakau, ligger et anseeligt Slot og et Herresæde, der endnu tilhører den i Polens Historie ikke ubekjendte Familie Litowski. Den nuværende Eier af dette Herresæde er Stanislaus Litowski, der, paa den Tid, vi her omtale, allerede med stærke Skridt nærmede sig Oldingsalderen. Han havde i sin Ungdom staaet i Forbindelse med flere af Polens mægtigste Mænd, og blev i Følge heraf udvalgt til Starost over flere Godser i den Egn, hvori hans egne Eiendomme laae, han var for Resten en af de Sidste, der førte denne Titel, der nu næsten er gaaet af Brug*). Med Hensyn paa de vidtløftige Besiddelser, han saaledes bestyrede, benyttede han de Vink, som de polske Sletter ved deres Frugtbarhed give, og Følgen var, at flere omliggende Egne, der i lang Tid havde ligget øde og udyrkede, nu gienvandt det blomstrende Udseende, som de i længstforsvundne lykkeligere Tider havde havt. Det var derfor et overraskende Syn, naar man * 8 fra de sandede Sletter, de dunkle Skove, de mangfoldige Moradser, de slet vedligeholdte, urenlige Landsbyer, hvormed den største Deel af Polen er opfyldt, nærmede sig til Litowskis Eiendomme. Her vare Bøndernes Huse mod Sædvane ikke opførte af raat Leer, men af brændte Stene, Vaaningshusene vare adskilte fra Staldene, de store Skove havde veget Pladsen for frugtbare, vidtudstrakte Agre og for frodige Kløvermarker, hvor Qvæget græssede, halv skiult i det høie Græs. Giennem Agre og Kløvermarker løb konstige Canaler, hvorfra Vandet i den stærke Hede om Sommeren kunde udcastes over Græsset og Sæden. Ved de smukt byggede Huse laae Frugttræer, levende Gierder giennemskare Markerne, og adskilte dem fra hverandre. I de faa Moradser og halvudtømmede Indsøer, der endnu vare tilbage, stode flere af de Maskiner, der føre Navn af Vandsnegle, hvilke dreves ved Vindmøller, og giennem hvis hule Skruegange Vandet blev hævet i Veiret og bortført. Kun langt borte saae man endnu en Krands af Skove, der, ligesom mismodige, havde trukket sig tilbage i Baggrunden, hvor de store Træer, hver Gang Vindmøllerne gik, rystede paa Hovederne, medens de med melancholske Miner syntes at betragte den fremskridende Cultur, der havde fortrængt deres Brødre fra de Steder, over hvilke de, endnu for faa Aar siden, udstrakte deres dunkle Skygger.

Giennem disse Skove red, mod Sommerens Ende, i Aaret 1829, et ungt Menneske, hvis smagfulde og fine Paaklædning uden Tvivl bedre passede til en Pariserkreds, end til de mørke Skove, hvori han nu befandt sig. Dog syntes han ei ubekjendt med de mange labyrinthiske Gange, der snoede sig derigiennem, thi han fulgte ikke den almindelige Vei, men valgte med Flid Omveie, der for Enhver, som ikke 9 vidste nøie Besked, maatte være ufremkommelige, i det mindste til Hest. Undertiden holdt han stille paa de Steder, hvor en nyanlagt Vei krydsede den ældre Sti, men efter at have seet sig om og betragtet Egnen nøiere, fandt han sig let igjen til Rette. Endelig var han kommen til Skovens Ende, og saae den store Dal ligge for sig, hvor Szreniawafloeden, liig en glindsende Søslange, der ikke befinder sig vel paa Landet, ilende søger Vei til det store Ocean.

Ved Synet af de vidtudstrakte Kornagre og de halvudtørrede Søer med Vindmøllerne standsede atter den Fremmede sin Hest, men efter at have kastet et Blik, paa Floden, travede han igjen hurtig afsted, indtil han kom til Indgangen af Byen S., hvor en Slagbom hindrede ham fra at trænge videre frem.

Den Fremmede, som vi herefter ville kalde med hans Fornavn, Adalbert, syntes med Utaalmodighed at vente paa Bommens Aabning. Det varede heller ikke længe, før Døren til et lille Huus oplukkedes, paa hvilket den russiske Dobbeltørn stod malet, og en undersætsig Mand, med en rød Foderskindshue paa Hovedet, traadte ud deraf. Denne Mand lignede snarere en Mongol, end en Polak, thi hans Ansigt var fladtrykt, hans Hudfarve smudsig, og de smaa, skievtliggende Øine funkede mistroiske under den lave Pande. Han nærmede sig for Resten med den samme Myndighed, som selv en Hund, efter Shakspeare, skal besidde, naar den er i sit Embede, og spurgte Adalbert, om han ingen forbudne Varer førte med sig. - »Det kan han see.« svarede denne, »jeg har kun mine Reiseklæder og min Hest med, Ingen af dem høre til de

forbudne Varer.« - »Ja, saaledes tale de Alle,« svarede den moderne Cerberus, der bevogtede Indgangen til Staden S., uden endnu at gjøre mindste Mine til at aabne Bommen. - »Han vil dog ikke undersøge mit Legeme?« 10 spurgte Adalbert. - »Jeg er af hans Keiserlige Majestæt og af hans Kongelige Høihed, Storfyrsten, sat til at vaage over Orden og Sikkerhed,« svarede Toldbetienten, i det han lod sin Haand glide hen over Adalberts Vadsæk, der var fastbunden bag Sadelen. I dette Øieblik kastede den unge Mand en Sølvmynt ned i Græsset; Toldbetienten slap da Vadsækken, og bøiede sig ned efter Sølvpengen, som han ogsaa snart lykkelig fandt. - Han blev da meget høfligere, og mumlede et Par Ord, der skulde undskylde hans forrige Opførsel, paa samme Tid tog han sin Hue af, og fremviste en bred, skaldet Isse, der var saa fladtrykt, som om Trældommens Jernhaand havde berørt den i Fødselsøieblikket, og som om alle høiere Evner derved vare standsede i deres Udvikling. - »Herren er maaskee en Russer?« spurgte han. - »Jeg er en Polak, kan han ikke mærke det?« sagde Adalbert med en stolt og halvfornærmet Mine. - »Men dog en tro og underdanig Undersaat af vor allernaadigste Keiser?« gienmælede Toldbetienten, i det han rakte ham en Bøsse i Møde, hvori Adalbert kastede en lille Kobbermynt. Strax efter vinkede Toldbetienten til en bredskuldret Karl, der syntes at vente paa hans Befaling, og der nu langsomt heisede Bommen i Veiret.

I dette Øieblik nærmede endnu en Rytter sig fra den modsatte Side, han var klædt i en polsk Frakke, der rigelig var besat med Silkesnore, og kunde sees under hans Reisekappe, ved Siden bar han et bøiet Sværd, thi et saadant havde enhver polsk Adelsmand Ret til, at bære, skøndt de russiske Magthavere ikke gierne saae, at man benyttede denne Ret. Den undersætsige Toldbetient tog med en halvspottende, halvkrybende Mine igien sin Hue af, men den polske Adelsmand syntes ei at agte herpaa. Dog standsede han sin Hest et Øieblik, svøbte sig fastere ind i sin 11 Kappe, og kastede med de Ord: »Før vare Landeveiene frie i Polen,« en Kobbermynt ned i Græsset, hvorpaa han hurtig fortsatte sin Vei. »Hvem er det?« spurgte Adalbert. - »En ung, fornem Herre, der maaskee snart vil reise længere bort, end han vel har i Sinde,« svarede Toldbetienten, i det hans brede Læber fortrak sig til et Griin, hvorved to spidse Hiørnetænder traadte frem af Munden, hvilke gave ham en øiebliklig Liighed med en Hyæne, der, bag sit Fangebuur, betragter et forbiilende Menneske, som den gierne vilde sønderrive, men ikke mægter at naae.

Adalbert red nu igiennem Byen, og standsede først udenfor den, ved et temmelig stort Vertshuusskildt, paa hvilket en springende Hest, der vel engang havde været forgyldt, syntes at sparke til den skriftlige Forsikkring, der i uorthographisk Stiil blev givet alle Forbireisende, at baade de og deres Dyr der skulde vorde fortræffelig beværtede.

Neppe var Adalbert ankommen hertil, før han hørte en Hund tude indenfor. Paa samme Tid sagde en Røst, som han troede at gienkiende: »Der er han vist, thi Fidelio bliver saa urolig.« Kort efter styrtede en ung, smuk Mand ud, hvis Paaklædning, uagtet den bar Præg af Skiødesløshed, dog havde et fiint og desuden et halv militairt Udseende. »Casimir!« raabte Adalbert, »er det dig?« - »Velkommen, Broder!« svarede den unge Mand. »Joseph!« blev han ved, »slip Fidelio ud, hører du ikke, hvor det stakkels Dyr tuder? Velkommen, velkommen! Gud være lovet, at vi have dig igien!« Dermed greb han Adalberts Haand, som denne rakte ham, og trykkede den imellem begge sine.

Paa samme Tid kom en stor hvid Jagthund frem, med brune nedhængende Øren, der, med Logren, Biæffen og tusinde Spring, lagde en ligesaa stor Glæde 12 for Dagen, som dens Herre. - »Hvor du er voxet«, vedblev denne med alle Tegn paa en inderlig Tilfredshed. »Har du ikke glemt din Broder endnu, skøndt du har vandret saa vidt omkring? Vær ikke vred, fordi jeg ikke svarede dig paa dine Breve, jeg er en doven Knegt, veed du vel, der aldrig gidder sætte Pen paa Papiir, men derfor har jeg dig dog ligesaa kiær, som om jeg hver Postdag havde skreven dig et Brev, saa langt og kiedeligt, som de, Alexandra skriver!« - »Jeg kiender vel din Troskab, min brave Casimir, og behøver intet skriftligt Beviis derpaa,« sagde Adalbert, i det han svang sig ned af Hesten, hvorpaa Casimir med Taarerne i Øinene kastede sig om hans Hals. Et Øieblik derefter loe Casimir høit, og Munterhed og Taarer forjog hverandre ligesaa hurtig i hans bevægelige Aasyn, som dette pleier at skee hos Barnet i den spædeste Alder. »Har du ventet mig længe?« spurgte Adalbert. - »Den hele Nat, min Broder! og den hele Morgen, jeg har ikke været af Klæderne; hver Gang jeg hørte en Hest trampe, troede jeg, det var dig, endelig kunde jeg ikke længere holde det ud, men travede herhen, for at jeg dog kunde være den Første blandt dem Alle, der fik dig at see.« - »Hvordan lever min Fader, Casimir?« - »Den Gamle! Der er ingen Forandring at see paa ham, og paa Fidelio heller ikke. Seer du, hvor godt han kiender dig, hold nu op med den Tuden, du dumme Hund! Ogsaa Emilie længes efter dig, der skal du see en Pige, hvis Lige du neppe har funden, hverken i Paris eller London, for Resten ligner hun dig noget, det er vel derfor, jeg kan saa godt lide hende.« - »Hvordan gaaer det den gamle Michael?« spurgte Adalbert. - »Michael! Han er afsat fra alle sine Bestillinger, og bruges nu kun til at forsegle min Faders Breve. Pas paa Hesten, Joseph! læg et Teppe over den, og vent en 13 Stund, før du giver den at drikke.« Med disse Ord greb han Broderens Haand, og førte ham ind i Vertshuset.

Uagtet dette Vertshuus laae omgivet af Litowskis Besiddelser, havde dog hans Exempel kun lidet virket derpaa, thi det var ikke stort bedre, end de Kroer, der almindelig findes ved de polske Landeveie. I et eneste stort Værelse vare Kiøkken og Dagligstue forenede, Ildstedet, der laae midt i Værelset, var uden Røgfang, og Røgen bortførtes giennem et Hul i Loftet, Gulvet bestod kun af stampet Leer; i Kiøkkenet selv stod en Ko fastbunden, der dreiede Hovedet henimod Ildstedet, og med Begierlighed indaandede den varme Røg, hvilken derimod var Menneskene til stor Besvær; Høns og Ænder vandrede frit omkring paa Gulvet, medens

en rødspraglet Hane var fløiet op paa en Bielke under Loftet, hvor den galede høit, og skuede stolt ned paa de øvrige Indvaanere i Værelset. Rundt om Ilden sadde flere pialtede Børn, hvis Træk, der for Resten vare smukke, bare den israelitiske Races umiskielige Præg. Ved Siden af dem stod en gammel Pige, sysselsat med at knuse en Mængde kogte Kartoffler, der oven i Kiøbet ikke vare skrællede, hvilken Forretning Børnene med megen Deeltagelse betragtede.

Verten, i hvis Aasyn Godmodighed syntes at kæmpe med Snuhed, ilede strax til Døren, da Adalbert traadte ind, bukkede og yttrede stor Glæde over hans Ankomst. Derefter aabnede han en anden Dør, og førte begge Brødrene ind i et Sideværelse, der rigtignok var mindre, end Kiøkkenet, men derimod saae meget ordentligere ud. Et stort Egeskab stod i en Krog, og paa de hvidkalkede Vægge hang adskillige Portraiter af russiske og polske Generaler, hvilke just ikke vidnede om noget Mesterskab i Konsten. Blandt disse udmærkede især General Diebitsch 14 sig, der saaes ridende paa Spidsen af Balkanbierget, medens hans Hest med et eneste Spring syntes at ville styrte sig ned i Dalen.

»Du har smukke Billeder,« sagde Casimir, »men af dem kunne vi ikke leve, hvad har du for Resten at beværte med?« - »Excellence, jeg er en fattig Mand,« svarede Jøden. - »Har du ikke et Stykke Skinke, Salomon?« - »Herren veed jo nok, at det er vort Folk forbudt at spise af Svinets Kiød.« - »Det er det Samme, om det er forbudt Salomon, naar du blot har eller kan skaffe det.« - »Nei, jeg har det Gud straffe mig ikke, men jeg kan nok skaffe det.« - »Saa skaf det da!« - »Ja ja, men eftersom det er forbudt, koster det mere, som den unge Herre begriber.« - »Det er ligegyldigt, skaf det blot!« - »Strax,« sagde Salomon og gik bukkende sin Vei.

Kort efter kom han ind igien med den forlangte Skinke og med en Flaske Viin, som han opstillede paa Bordet, dernæst aabnede han Egeskabet, og tog et Par Sølvbægere ud deraf, som han satte foran Casimir og Adalbert. - »Du har vist mange Penge i det Skab?« sagde Casimir. - »Gud straffe mig ikke en Skilling, Excellence! Franskændene have allerede plyndret det for sytten Aar siden, og da jeg ikke havde mere, tvang de mig dog endnu til at betale dem tohundrede polske Gylden.« - »Tohundrede polske Gylden betalte du endnu, da du ikke havde mere, det var et Konststykke, som Faa skulle gjøre dig efter.« - »Ja, og oven i Kiøbet vilde de hænge mig, fordi jeg ikke kunde skaffe dem Guldpenge.« - »Hvorfor blev du da ikke hængt, Salomon?« - »Fordi jeg gav dem Anslag paa en Anden, som de kunde hænge i mit Sted,« svarede Salomon med en snu Mine. - »Deri handlede du vel, men hør nu: Hvormeget vil du have for at spise det Stykke Svinekiød, der ligger?« - »Ikke for alle de Skatte, der vare i Jerusalems 15 Tempel,« svarede Salomon forskrækket, »thi Svinet er et ureent Dyr.« - »Saa lad den ene Urene fortære den anden,« sagde Casimir, i det han kastede en Guldpenge paa Bordet; »spiis Salomon, saa hører denne dig til.« - »Den er Gud straffe mig beskaaren,« sagde Salomon, i det han begierlig greb efter Guldpengen. - »Naturligviis,« svarede Casimir, »thi den kommer jo fra dig selv, den var iblandt de Penge du sidst laante mig.« - Nu greb endelig Salomon Skinken og spiste den, i det han bestandig kastede sine Blik paa Guldpengen. »Fidelio!« raabte Casimir, »sid op, min Dreng, og vær andægtig, medens Salomon spiser!« - Fidelio reiste sig strax op paa to Been, og blev saaledes siddende, medens Salomon spiste. Endelig da han var færdig, kastede Casimir Guldpengen til ham under høi Latter. »Der har du den,« sagde han, »men kun paa Vilkaar af, at du laaner mig hundrede Ducater endnu, thi denne er en af de sidste, jeg eier.« - »En anden Gang kunne vi tale derom,« svarede Salomon, i det han atter bukkede og gik ud af Døren.

»Det er dog vel ikke dit Alvor, Casimir, du behøver jo dog ei at laane Penge af Nogen?« sagde Adalbert. - »Jo vist behøver jeg, den Gamle er altfor paaholdende, han kan desuden ikke lide mig, som du veed, og giver mig næsten Intet.« - »Men du er jo gift med en rig Kone.« - »Det er sandt,« svarede Casimir med letsindig Latter, »jeg er en gift Mand, men det husker jeg aldrig paa, uden naar Nogen minder mig derom, imidlertid er min Kone ogsaa gierrig, min Fader har desuden taget det Meste under sin Bestyrelse, og jeg selv eier det endnu kun i Haabet, forstaaer du, og maa derfor være Salomon meget taknemmelig, der forvandler Haabet til Virkelighed.« - »Du er endnu ligesaa letsindig, som du altid 16 har været.« »Rigtig, og det vil jeg blive til min Dødsdag, Broder.«

Nu tog Samtalen en anden Retning, og Brødrene begyndte at omtale flere Familieanliggender, der, forsaavidt de kunne interessere os, med Tiden skulle vorde fortalte. Blandt Andet erfarede Adalbert, at den unge Mand, han mødte ved Indgangen til Byen, var Casimirs Svoger, Bonaventura Zaleski, der nylig havde aflagt et Besøg hos sin Søster. For Resten fandt Casimir ligesaalet Behag i denne Svoger, som i nogen Anden af sin Kones Familie, især yttrede han sin Uvillie mod Frøken Leontine Zaleski, en Søster af hans Kone, der bestandig opholdt sig hos denne, og som han erklærede for en af de egensindigste og koldeste Skabninger, han nogensinde havde seet. Endelig kaldte Casimir paa sin Vert, og kastede et Guldstykke til ham. »Det er for Fortæringen,« sagde han. »Det Guldstykke er ti Gange saameget værdt, som vor hele Fortæring,« indvendte Adalbert. - »Det bryder jeg mig kun lidet om,« svarede Casimir, hvorpaa begge Brødrene igjen stege til Hest og rede bort.

Kort efter at de to Fremmede vare bortredne, hørtes en sagte Banken paa Salomons Rude. - »Hvem er der?« spurgte Salomon. - »Det er mig,« svarede en Mand udenfor, medens Toldbetientens Ansigt blev synligt nær ved Vinduet. - »Hvad vil du, Iwan?« spurgte Salomon. - »Hvem var den fremmede Herre, der nylig red igiennem Byen?« spurgte Iwan. - »Ei, det var den yngste af Starostens Sønner, der nu er kommen hjem fra

sin udenlandske Reise.« - »Det er en anden Sag,« svarede Iwan, »han er skudfri.« - »Har du havt ham mistænkt, Iwan?« - »Nu, derom ville vi ikke tale, jeg mistænker alle Mennesker, naar jeg ikke kiender dem, men Starosten er en brav Mand.« - »Ja, han er en mægtig Mand, de 17 sige, at han gaaer ind og ud hos Storfyrsten, naar han har Lyst dertil; men hvorfor mistænkte du ellers den unge Herre?« - »Fordi han ikke vilde svare mig, da jeg spurgte ham, om han var en tro og underdanig Undersaat af Keiseren,« sagde Iwan, og vendte sig om og gik.

Men før han endnu havde naaet sit Hiem, blev han pludselig standset af et Par Ryttere, der i Starostens Navn befalede ham at følge dem. Iwan blev da rolig staaende, og lod, uden Modstand, ja uden at mæle et eneste Ord, sine Hænder binde fast til Halen af den ene Hest. Derpaa galopperede Rytterne bort, og Iwan maatte anspænde alle sine Kræfter, for til Fods at følge dem.

ANDET CAPITEL. Hiemkomsten.

Den gamle Litowski var opkaldt efter den sidste polske Konge, Stanislaus, ved hvis Hof han var opdragen. Den polske Adel syntes i hiin Tid temmelig fordærvet, thi de ældre, strengere Sæder vare fortrængte af Overdaad og Pragt, og den høie Fædrelandskiærlighed, der siden adlede Polen midt i Ulykken, havde den Gang endnu ikke viist sig. Da Litowski snarere hørte til de beregnende, end til de begeistrede Aander, saa havde han sat sig i Hovedet, at Polen, under ingen Omstændigheder, kunde modstaae Ruslands Overvægt, thi at det større Land maatte faae Overvægt over det mindre, beregnede han ligefrem efter Massernes Love; den moralske Kraft derimod bragte han aldeles ikke med ind i Beregningen, og tænkte enten ikke derpaa, eller ansaae 18 den, naar dens Virkninger nødte ham til at tænke derpaa, som et Sværmeri, der, uden Nytte for det Hele, maatte styrte den Enkelte, der viste det, i Undergang. I hans første Ungdom var det, som vi siden skulle høre, Lidenskab, der bragte ham til at tage Partie for Russerne, siden var det derimod en fast og fuldkommen Overbeviisning om, at han ene saaledes kunde virke til sit Fædrelands Fordeel, hvilken han satte i en sikker Nydelse af materielle Goder. I Følge heraf bekæmpede han ivrig Constitutionen af tredie Mai, som han troede udsprungen af et farligt Sværmeri; for at omstyrte den indlod han sig endog i en S sammensværgelse derimod, sluttede sig til de Misfornøiede ved Targowicz, og kastede sig med dem aldeles i Russernes Arme.

Det var naturligt, at han ved denne Fremgangsmaade ikke vandt sine Landsmænds Kiærlighed, og selv Russernes Gunst kunde ikke beskytte ham for Følgerne heraf. Efter flere Krænkelser, som han troede ufortiente, og under hvilke den herskende Magt, efter hans Mening, ikke ivrig nok havde beskyttet ham, besluttede han endelig at modtage et Starostie i det sydlige Polen og at leve for sine Godsers Bestyrelse, hvorved det Blik han besad for Alt, hvad der laae indenfor Beregningens Grændser, kom ham vel tilpas. Han gjorde sig snart bekjendt med de bedste nyere Skrifter over Landhuusholdningen, og foretog, i Følge de Kundskaber, han saaledes tilegnede sig, som vi alt have antydnet, en Mængde Forbedringer, hvorved han foregik sine Landsmænd med et gavnligt Exempel, og ikke lidet bidrog til den fuldkomnere Agerdyrkning, der nu lidt efter lidt ogsaa indføres i Polen.

Sin ældste Søn bestemte han til den militaire Løbebane; virkelig havde denne ogsaa tilbragt et Par Aar, som Lieutenant i et Rytterregiment, men da 19 han ikke kunde vænne sig til den strenge Krigstugt, som Storfyrst Constantin fordrede, udvirkede Faderen ved sin Indflydelse hans Afsked fra Tienesten. Denne Søn, der var den egentlige Arving til Starostens store Gods, havde han for nogle Aar siden giftet med en rig Kone, og det er ham, som vi, under Navn af Casimir, have lært at kiende.

Sin yngre Søn opdrog Starosten til Studeringer, og sendte ham, da han havde opnaaet Ynglingsalderen, til Universitetet i Warschau. Siden skaffede han ham endog Tilladelse til en Udenlandsreise, hvilket ellers i de senere Aar sielden blev tilstaaet nogen Polak. Adalbert havde nu i halvtredie Aar opholdt sig i England, paa det han, om muligt, kunde tilegne sig Noget af dette Lands praktiske Aand. Kun paa Hiemreisen aflagde han et kort Besøg i Frankerig og i Tydskland, og det var fra denne Udenlandsreise, han nu vendte tilbage.

Efterat Adalbert og Casimir havde forladt Salomons Huus, rede de hurtig til, og standsede først udenfor et just ikke stort, men dog særdeles smukt Slot, hvori det flade Tag, tilligemed en Mængde Søiler, mindede om den italienske Smag, i hvilken de polske Slotte som oftest ere byggede. Omkring denne Bolig laae flere adspredte Huse, der alle bare Præg af, at de nylig vare opførte; længere borte derimod saae man Ruiner af en overordentlig stor Bygning, hvoraf begge Fløiene vare nedrevne, og hvoraf rimeligviis Stenene vare brugte til det ny Slots Opførelse.

Neppe vare de komne ind i Gaarden, før en Mand traadte dem i Møde, hvis Haar var hvidt, men hvis Legemsbygning hentydede paa en overordentlig Kraft. »Der er Michael,« sagde Casimir, »han er bleven noget melancholsk i den senere Tid, for Resten er han endnu rask.« Michael holdt imidlertid Adalberts 20 Hest, og neppe var Adalbert stegen af, før han med Heftighed greb hans Haand, og trykkede sine Læber derpaa.

Begge Brødrene ilede nu op ad den ziirlige Trappe ind i Slottet. Paa Gangen kom tvende Damer dem i Møde, hvoraf den ene var høi og veldannet, og hørte til disse paa engang yppige og skiønne Skikkelser, der have givet de russiske og polske Damer et berømt Navn næsten over hele Europa; den anden var mindre, hendes Bygning var finere, og hun lignede en af de Blomster, som den nordiske Sol udklækker, hos hvilke en ætherisk Duft maa erstatte, hvad der mangler i Pragt og Farveglands. For Resten var hun sortklædt, og holdt en Rosenkrands i Haanden, rimeligviis fordi hun nylig var kommen fra Messen.

Casimir nærmede sig meget venlig til den første Dame og sagde: »Her bringer jeg Dem da endelig min Broder, Adalbert, om hvem jeg saa ofte har talt med Dem.« - »Det glæder mig meget personlig at lære den at kiende, som min Broder skylder sin Lykke,« sagde Adalbert. - Ved disse Ord rødmede den unge Dame stærkt, men Casimir loe høit og udbrød: »Han troer, at De er min Kone, Emilie! nei, du er dog ganske bleven en Fremmed iblandt os, har du da aldrig hørt min Kone beskrive? See der staaer hun jo, dette er derimod vor Cousine, Frøken Emilie Selkowitz, der kom her i Huset kort efter din Afreise, hun er for Resten den smukkeste Pige i hele Egnen.« Under denne Tale rødmede Emilie endnu stærkere, end før, men Adalberts Svigerinde nærmede sig, og heftede sine store blaae Øine paa ham. »Velkommen, Adalbert!« sagde hun, »vi have Alle ventet Dem med Længsel,« dermed rakte hun ham en Haand, der vilde have været veldannet, ja næsten skiøn, hvis den ikke havde manglet den Friskhed og ungdommelige Fylde, som Skjønheden aldrig ganske kan undvære.

Før Adalbert kunde svare, aabnedes et Cabinet, og en Tiener bad Adalbert træde derind, da hans Fader ønskede at see ham. Han fulgte øiebliklig Tienenen, og blev nu indført i et Værelse, hvorhen Ingen af de Andre ledsagede ham. Bøger stode opstillede paa begge Sider af Værelset, paa Væggen hang tre store Malerier, det ene var et Portrait af Katharina den Anden, det andet forestillede Keiser Nicolaus, det tredie var Billedet af en Kriger med et magert Ansigt og med mange Ordener, hvilket Billede Adalbert ikke erindrede at have seet der før.

Midt paa Gulvet stod en stor Mahognipult, og foran denne en Mand, med et smukt udtryksfuldt Ansigt, og klædt i en fiin blaa Frakke, hvortil et Par Ordenstegn vare heftede. Denne Mand saae ud til endnu at være i sine kraftfulde Aar, kun et Par graae Lokker om hans Tinding vidnede om, at Livets Høst allerede havde fortrængt dets Sommer. »Min Fader!« raabte Adalbert, og ilede bevæget henimod ham, men Starosten blev rolig staaende, kastede et flygtigt Blik paa sin Søn, kyssede paa Fingeren ad ham og vinkede, at han skulde tage Plads, med de Ord: »Et Øieblik, min Søn! saa er jeg til din Tieneste.« Adalbert følte sig baade nedslaaet og nedtrykt ved denne Modtagelse, dog fandt han sig deri, og satte sig med et halvundertvunget Suk paa den Plads, der var ham anviist.

Den gamle Litowski vedblev endnu at skrive i nogle Minuter, derpaa greb han en lille Sølvklokke, der stod paa et Bord, og ringede dermed, hvorpaa Døren til et Sideværelse aabnedes, og den gamle Michael traadte ind. Denne blev staaende nærvæd Starosten, der, uden at see til den Side, hvor han stod, rakte ham et Brev, og befalede ham at slaae et Omslag derom, skrive Adressen derpaa og forsegle det. Den gamle Mand ilede nu ud med Brevet, hvorpaa Litowski vinkede sin Søn og rakte ham sin Haand, hvilken denne ærbødig greb og kyssede.

»Dit Ydre har udviklet sig til din Fordeel,« sagde Starosten med et bifaldende Smil; »dine Breve have ogsaa viist, at du har udviklet dig i andre Henseender, og uagtet der vel findes Ytringer deri, som jeg paa ingen Maade kan billige, saa har jeg dog grundet Haab om, at du har holdt dig fri fra den Svimmelhed, som saa ofte henriver unge Mennesker i vor Tid og tilintetgjør baade deres Grundsætninger og deres Fremtids Lykke.«

I dette Øieblik vendte den gamle Michael tilbage med det forseglede Brev. Starosten tog og betragtede det, og sagde derpaa med en streng, misbilligende Stemme: »Det duer ikke, Udskriften er skreven med usikker Haand, og desuden har han spildt Lak paa Brevet, Menneske! det duer ikke, siger jeg, han er en ubehændig Person, som jeg neppe længere kan bruge til nogen Ting; gaa og skriv øiebliklig en anden Udskrift!« Den gamle Tiener, der med nedslagne Blik og mørkt Aasyn havde hørt herpaa, tog Brevet igien og ilede ud dermed, men Litowski vendte sig fuldkommen rolig om til sin Søn og sagde: »Jeg har i dette Øieblik skrevet til Warschau angaaende dig. Den diplomatiske Vei vil passe bedst for dine Evner, tænker jeg, men du maa først blive nogle Maaneder her, og vorde bekendt med de Godser, som du maaskee dog tilsidst skal bestyre, thi din Broder duer neppe dertil, han duer egentlig til ingen Ting, frygter jeg.« Ved disse Ord gik der en mørk Sky over Starostens Aasyn, han taug pludselig og sysselsatte sig med at ordne sine Papirer. Kort efter kom den gamle Tiener tilbage med Brevet, om hvilket han havde slaaet et nyt Omslag, som han stiltiende rakte sin Herre, der denne Gang Intet indvendte, men befalede, at Brevet ufortøvet skulde bortsendes efter sin Adresse, hvorpaa han, tilligemed sin Søn, begav sig ned i et større Værelse, i hvilket det

øvrige Selskab befandt sig.

Dette var nu blevet forøget med en ung Pige, hvis Ydre var usædvanligt nok, og hvis rige dunkle Lokker indfattede en skøn og næsten orientalsk Profil; hendes Baghaar var derimod flettet, og sammenheftet med en blinkende Staalpiil, liig den, som Albanerinderne bære. Da hun vendte Ansigtet imod Adalbert, behagede hun ham mindre, thi hun havde Udseendet af en kold Skiønhed, især gave de fine, fastsluttede Læber hende et strengt Udtryk, der syntes at hindre enhver Tilnærmelse; de store dunkle Øine funkledede derimod endnu med det rene Skiær, der ellers pleier at forsvinde med den første Barndom. Hendes Skabning var heller ikke fuldkommen udviklet, og hun fremstillede et Billede af den tidligste Vaar, der snarere vækker Anelser om en kommende Skiønhed, end Tilfredsstillelse i det nærværende Øieblik.

»Jeg veed ikke, om Casimir allerede har forestillet dig for Damerne,« sagde Litowski. - »Emilie og Alexandra kiender han allerede,« svarede Casimir, »Leontine derimod var ikke tilstede, da vi kom.« - »Saa lad mig være den Første, der forestiller dig for den elskværdige Frøken Leontine Zaleski,« sagde Starosten, »din Svigerindes Søster, der viser os den Ære at tilbringe sin Tid hos os.« Adalbert nærmede sig nu venlig og tiltalte Leontine, men hun svarede ham saa kort, at han snart tabte Lysten til at fortsætte Samtalen.

Vi maae for Resten bemærke, at Leontine, tilligemed den unge Mand, vi i forrige Capitel have omtalt, kun vare Alexandras Halvsøskende, der vel 24 havde Fader tilfælles med hende, men dog vare fødte af et sildigere Ægteskab. Sin Rigdom havde Alexandra arvet efter en Slægtning af sin Moder, hvorimod hverken Leontine eller hendes Broder besad nogen stor Formue.

Ved Bordet sad Adalbert imellem Emilie og Leontine. Da denne Sidste kun lidet indlod sig med ham, henvendte han sig som oftest til Emilie, som han fandt særdeles elskværdig. Hun udspurgte ham om hans Reise, om de Steder, han havde seet, om de berømte og fornemme Mænd, han havde besøgt, og om de selskabelige Forhold, hvori han havde levet. »Hvorledes vil De nu,« sagde hun endelig, »efter at have seet saamange mærkværdige Gienstande, finde Dem i vore vilde Skove og eensomme Sletter?« - »Hverken Englands travle Flid, eller Frankerigs glimrende Overflade kunne nogensinde fortrænge af min Siæl Billederne af disse Skove og disse Sletter, som hundrede Floder giennemstrømme, og hvor hver Steen minder om forsvundne Tider,« svarede Adalbert. »Det var en stor Ære for vore fattige Landsbyer, hvis de virkelig kunde erstatte Dem det rige London og det glimrende Paris,« svarede Emilie smilende. I samme Øieblik saae Leontine venlig paa ham, og han studsede ved at betragte hendes Aasyn, der forekom ham ligesaa oplivet, som et dejligt Landskab, der hidtil syntes koldt og dunkelt, men der nu pludselig belyses af Morgensolen. »Fandt De ikke Deres Hiem meget forandret?« spurgte hun. - »Tilvisse! min Fader har været virksom i min Fraværelse, flere Skove ere omhuggede og mange Søer udtørrede, det ny Slot er desuden fuldendt, og det gamle er endnu nærmere ved sin Undergang, end det var, da jeg reiste.«

»Ja, jeg begriber vel,« sagde Leontine, »hvorledes Amerikas Wilde vare til Mode, da de store Skove 25 faldt under Øxens Hug, da Hiorten og Hinden forsvandt, da de forfærdede Fugle flygtede, og da Fiskene døde i Floderne, fordi Røgen fra Dampmaskinerne kvalte dem.« - »Det maa dog være en skøn Verden, der bevæger sig paa den anden Side af disse Skove,« anmærkede Emilie. - »Jeg ønsker aldrig at forlade denne Eensomhed,« sagde Leontine, hvorefter hun atter faldt tilbage i sin forrige Taushed, og hiint Udtryk i hendes Aasyn forsvandt ligesaa hurtig, som det var kommet.

Den gamle Starost, der hørte Noget af denne Samtale, fandt nu ogsaa for godt at blande sig deri. »Det er Adalberts svage Side,« sagde han, »at han undertiden lever mere i Drømme om det Forbigangne, end i Virkeligheden, og at han elsker Poesien meer, end Sandheden.« - »De elsker jo dog selv det Skiønne,« bemærkede Adalbert. - »Det forstaaer sig, men Alt i sin Orden, først det Nødvendige, saa det Behagelige; Sagføreren og Dommeren agter jeg, fordi de forskaffe mig min Ret, Lægen, fordi han vedligeholder min Sundhed, den Geistlige, fordi han trøster og beroliger Folket, og lærer det at finde sig i sin Skiebne; ogsaa Billedhuggeren, Maleren og den Musikkyndige lader jeg gielde indenfor deres Kreds, fordi de skaffe mig en forhøiet Nydelse af Livet, og ikke engang Poesien forkaster jeg ganske, naar den bliver indenfor Vittighedens og den selskabelige Munterheds Grændser; men hvad den phantastiske eller saakaldte høiere Poesie angaaer - dog jeg veed, at du engang selv har givet dig af med Sligt, Adalbert, derfor vil jeg ikke videre udvikle dig, hvad jeg tænker derom - kun saameget maa jeg endnu sige, at den let kan nedsænke Mennesket i en Drømmeverden, hvori han taber sine bedste Kræfter, og bliver aldeles uduelig for Virkeligheden og for Livets Forretninger.«

26

»Deri har Starosten ikke Uret,« sagde Emilie. - »De er en russisk Pige,« svarede Leontine. - »Derved skammer jeg mig ikke,« gienmælede Emilie.

Efter Bordet førte Litowski selv sin Søn om i de vigtigste Bygninger paa Gaarden, og gav ham, saavidt muligt, et Overblik over den hele Bestyrelse. Da de vendte tilbage, faldt Talen paa Emilie og Leontine. »Emilie er en Datter af en af vore Slægtninge, der var gift i det Indre af Rusland,« sagde Starosten, »da hendes Moder døde, ansaae jeg det for min Pligt at tage mig af hende; for Resten er hun meget klog og dannet, men alt dette har jeg, hvis jeg ikke feiler, allerede skriftlig tilmeldt dig.«

Med Leontine syntes Starosten mindre tilfreds; »Alexandra vil ikke undvære hende,« sagde han, »derfor boer hun her, imidlertid har hun flere Luner, end man burde tillade sig, naar man ikke er rigere, end hun er.«

Casimir var imidlertid sysselsat med at tilride en Hest i Gaarden, hvilket Emilie fra et Vindue betragtede. Da Starosten kom tilbage, yttrede han sin Misfornøjelse over, at Casimir ikke var fulgt med dem. »Hvor det gjelder om noget Alvorligt, der er du aldrig med,« sagde han. Casimir svarede ikke derpaa, men da han om Aftenen var alene med sin Broder paa hans Værelse, sagde han: »Den Gamle er ikke fornøiet med mig, og jeg, oprigtig talt, heller ikke med ham.« - »Du er uretfærdig imod ham, Casimir, han er jo dog i sin Kreds en mærkværdig Mand, hvis Arbeidsomhed vi, selv om han ei var vor Fader, burde agte.« - »Det kan være, men han og jeg passe ikke sammen, og fordi jeg ikke vil den Vei, han ønsker, hader han mig, og gidder aldrig see til den Side, hvor jeg er.« - »Du har Uret imod ham, han elsker dig meer, end du troer.« - »Husker du den Dag, da jeg havde fyldt mit syvende Aar, 27 Adalbert? Du var den Gang fem Aar gammel, vi bleve da begge tidlig om Morgenen kaldt ind til den Gamle, han sad allerede i sin Pudermantel, hvorpaa der var syet en Orden, medens en Tiener krøllede hans Haar; jeg husker det endnu, som det var i Dag, vi sprang da begge hen til ham, for at sidde paa hans Skiød, som vi vare vante til, men han viste os alvorlig tilbage, og holdt en Tale til os, hvoraf Meningen var, at vi nu havde naaet en Alder, hvori det ikke passede sig, at vi vare saa fortrolige med vore Forældre, heller ikke gik det nu an, at vi sagde Du til dem, men vi skulde smukt kysse dem paa Haanden ved alle Leiligheder og sidde stille, som om vi vare voxne Folk, og Gud veed hvad mere. - Vi saa paa hinanden, og brast begge i Graad, og bleve grædende bragte ud af Værelset. Det er Alt, hvad jeg husker derom, men fra den Dag af var det forbi med vor Leeg og vor Lystighed, det erindrer jeg nok.«

»Jeg erindrer det ogsaa,« sagde Adalbert, »men jeg erindrer endnu et andet Træk af ham, som ikke heller let vil gaae mig af Minde: Engang faldt jeg i en heftig Sygdom, hvori Lægerne, som jeg siden hørte, tvivlede om mit Liv, da saa jeg, hver Gang jeg kom til mig selv, min Fader sidde ved min Seng, han holdt min Haand inden i sin, og den dybeste Sorg stod malet i hans Aasyn; saasnart jeg derimod kom mig, forlod han mit Leie, og siden taalte han ikke engang, at der, i hans Nærværelse, blev talt om, hvor ængstelig han havde været for mig.«

»Ja, dig holdt han bestandig meget af,« svarede Casimir. - »Han mener det ogsaa godt med dig, Casimir, og ønsker alvorlig at sørge for din Lykke.« - »Jeg bryder mig kun lidt om, hvad han kalder Lykke, naar jeg ikke maa være lykkelig paa min Viis.« - »Du er ikke tilfreds, Casimir, betro mig, hvad der ligger dig paa Hierte.« - »Han har gjort 28 mig ulykkelig,« sagde Casimir med en mørk Mine, »jeg elsker ikke den Kone, han har skaffet mig paa Halsen, og vil aldrig elske hende.« - »Saa skulde du heller ikke have taget hende.« - »Du veed, jeg er letsindig af Natur og mangler stedse Penge; for at faae dem, lod jeg mig lokke til, hvad jeg mit hele Liv vil fortryde. God Nat, Broder, lad os ikke tale derom! kom Fidelio!« Dermed gik Casimir bort, ledsaget af sin Hund, og fløitede en lystig Marsch, i det han ilede over Gangen, saa Enhver, der hørte ham, maatte troe, at han var meget vel tilfreds, men Adalbert lagde sig til Sengs med et bedrøvet Hierte, thi han elskede sin Broder høit, og det smertede ham, at dennes Lykke saaledes var forspildt.

TREDIE CAPITEL. Besøg i Omegnen.

Næste Morgen vaagnede Adalbert meget tidlig, han stod strax op, men da alle Husets Folk endnu sov, blev han paa sit Kammer, og aabnede blot et Vindue, hvorfra han havde en fri Udsigt over Sletten og Skoven. Stierne vare endnu synlige, og kun i Østen forkyndte en bleg Stribe, at Dæmringen nærmede sig. En dyb Ro hvilede over det hele Landskab. Undertiden blussede dog en fiern Lue op i den høieste Atmosfære, og rullede sig, som et Stjernes kud, gennem Luften. Adalbert maatte derved tænke paa mange Optrin i sit tidligere Liv, og paa de forunderlige Meteoror, han den Gang havde seet; thi neppe gives der noget Land, der er rigere paa selsomme Luftsyn, end den polske Slette, Ildkugler, Bisole, Stjernes kud og alle Slags phosphoriske og electriske 29 Lys ere her ikke sieldne, og maaskee bidrage disse Lys, i det de, ligesom Luftaander, opstige over Skovene og de dunkle Vande, meget til at nære den Sands for det Eventyrlige, der udgjør et Grundtræk i den polske Folkecharacter.

Lidt efter lidt blegnede Stierne, enkelte Fugle hævede deres Stemmer, og den blege Stribe i Østen blev bestandig lysere. Adalbert kunde nu skimte Egnen, og glædede sig ved at overskue den store Dal, hvis Frugtbarhed endnu mindede om den Tid, da Polen ikke blot lønnede Arbeidernes Møie med en rig Høst, men endog kunde dele sin Overflod med de tilgrændsende Folkeslag. Purpurrøde Morgenskyer viste sig i Østen, og store Dugdraaber bleve synlige paa de nærmeste Træer, i det Fierne bemærkede Adalbert den Flod, ved hvis Bredder han havde leget, som Barn; ja langt borte mod Sydvest troede han endog at skimte Taarnene i det gamle Krakau, denne forunderlige By, der staaer igien, ligesom et uhyre Gravminde over en forsvunden

Herlighed.

Nu vaagnede Husets Folk, og Adalbert hørte allerede sin Faders Røst, der gav Befalinger til sine Undergivne, han bragte derfor sin Dragt i Orden, og ilede ud, for at sige ham god Morgen, men han fandt ham ikke, og Alt var igien stille. Han gik da ud i Gaarden, hvor han saae Leontine, der stod omringet af en Flok Duer, til hvilke hun udstrøede Korn og Ærter. Midt i Flokken befandt sig en lille broget Landskildpadde, der fik sin Føde ved Siden af Duerne, uden at agte paa, at flere af dem toge Sæde paa dens høithvævede Rygskiold.

Da Adalbert nærmede sig, flygtede en stor Deel af Forsamlingen, kun Skildpadden blev tilbage, tilligemed en sneehvid Due, der ganske uforstyrret beholdt sin Plads paa Leontines Skulder, hun tog den da i Haanden og klappede den, medens hun rolig stod 30 foran Adalbert, der maatte bekiende for sig selv, at han sielden havde seet noget Skiønnere, end denne Sylphidefigur, omgivet af alle disse vingede Skabninger.

»Deres Fader red nylig ud,« sagde hun, »han kommer neppe igien før om nogle Timer, Casimir derimod er sjelden synlig saa tidlig om Morgenen.« »Og De selv, Frøken Leontine,« spurgte Adalbert, »hvad bringer Dem til saa tidlig at forlade Deres Værelse?« - »Den Vane har jeg havt fra min første Barndom,« svarede hun.

I dette Øieblik klang en Klokke indenfor. »Der ringer Alexandra,« sagde Leontine og ilede ind. Adalbert saae efter hende et Øieblik, derpaa gik han langsomt ud af Gaarden, for at opsøge nogle af de Steder, som han endnu huskede fra forrige Tider af.

Det var en deilig Foraarsmorgen, den opgaaende Sol syntes at speide efter Dugdraaberne, der forgieves søgte Tilflugt mellem Bladene og paa Bunden af Blomsternes Bægere. Den fierne Flod snoede sig, liig et gyldent Belte, over Sletten. Jo længere Adalbert kom frem, desflere Barndoms minder opdagede han; hver Fugl syntes at hilse og byde ham velkommen, hver Steen og hvert Træ forekom ham, som gamle Venner, der havde en halv forglemt Erindring at betroe ham; under Bladene svævede gamle Eventyr og Barndomsdrømme, og Alt, hvad han gienkiendte, var ham saare kiært; enhver ukiendt Gienstand derimod, enhver senere Forandring forstyrrede ham, selv naar den var velberegnet paa timelig Fordeel, og uden at være sig det tydelig bevidst, følte han, at en uindviet Haand her havde tilladt sig et Indgreb i hans aandelige Eiendom.

Under disse vexlende Følelser kom han stedse videre og fordybede sig bestandig meer i en forsvunden Tid, hvis Begivenheder i afbrudte Ziffere, der 31 kun vare forstaaelige for den Indviende, stode optegnede paa Bakker og Høie, paa Træstammerne og paa de smidige Qviste, hvor Fuglene syntes at synge derom, ja selv i Blomsternes Indre, hvor de brummende Bier paa deres Viis syntes at læse og forkynde Hemmeligheden for Enhver, der kunde fatte deres forunderlige Sprog.

Den stærke Hede og den Mathed, Adalbert følte, satte snart en Grændse for hans Drømmerier, og tvang ham til igien at vende tilbage i Virkelighedens Verden. Han opdagede da, at han ikke befandt sig langt fra en nylig opbygget Bondegaard, og besluttede at gaae derind, for at hvile sig. Han bemærkede snart, at de nye Huse saae meget smukke og venlige ud, han erindrede tillige, at her i hans Barndom havde staaet nogle faldefærdige Hytter, hvis Beboere han den Gang kiendte.

»Her er dog aabenbar Alt forandret til det Bedre,« sagde han høit, ligesom for at overdøve en Røst i sit Indre, der ogsaa denne Gang hævede sig til Fordeel for det forsvundne. I Gaarden, hvor han nu traadte ind, sad en mager og bleg Mand, der strax reiste sig, og tog sin Hue af, da Adalbert nærmede sig. Denne bad om et Glas Melk, hvilket Manden ogsaa strax bragte. Ved nøiere at betragte ham, troede Adalbert at gienkiende Træk af en gammel Bekiendt. »Mig synes, jeg skal kiende dig,« sagde han; og Manden nævnede sit Navn. »Ja, ja, nu husker jeg dig,« sagde Adalbert, »du er bleven meget mager og bleg, siden jeg saae dig sidst.« - »Ak, der er skeet meget, siden den unge Herre var her sidst,« svarede den blege Mand. - »Men du har det jo dog godt, som jeg seer.« - Herpaa svarede Bonden aldeles Intet. - »Du har faaet en Deel Rynker, siden jeg var her sidst,« sagde Adalbert. - »Det kommer af det strenge Arbeide,« svarede Bonden; »thi den 32 naadige Herre vil, hvad han vil, og der er ikke stor Tid tilbage, hvori vi kunne samle Kræfter.« - »Men du har det jo dog bedre nu, end før.« - »O ja, vi maae vel have det bedre, thi Alle sige det jo.« - »Du synes dog ikke ret fornøiet med den Forandring, der er skeet.« - »O jo, hvorfor ikke det?« - »Du har ingen Tillid til mig,« sagde Adalbert, »vi have jo dog kiendt hinanden vel i den forgangne Tid.« - »Ja, den forgangne Tid var en god Tid, da havde jeg endnu min gamle Hytte, da levede min Kone endnu, og sad om Aftenen ved Ildstedet hos mig, medens vore Huusdyr laae rundt om os; men hun er nu død, og Dyrene have deres Stald langt borte, og jeg sidder ganske alene ved Ilden om Aftenen, dog det maa saa være, thi den gamle Herre forstaaer vel hvad han gjør.« - »Det forstaaer han sikkert, det ny Huus er jo ogsaa meget smukkere, end det forrige.« - »Jeg ønsker intet smukkere Huus, end det, mine Fædre havde før mig,« sagde den blege Mand alvorlig. »Men jeg seer dog, at ogsaa Sæden paa dine Marker staaer bedre nu, end den før stod; hvad begierer du mere?« - »Jeg begierer kun at ligge i min Grav, at komme derhen, hvor mine Fædre ere, da behøver jeg ikke mere at rette mig efter de nye Moder, som hverken de eller jeg kunne have nogen Glæde af.« - »Du er jo ingen gammel Mand, du bør ikke ønske Døden,« sagde Adalbert; »desuden har du jo ogsaa en Søn, hvis jeg husker

ret, han maa snart være voksen nu, kan ikke han hielpe dig?« - »Min Søn er Soldat, og Russerne have ført ham ud af Landet.« - »Dertil have de jo ingen Ret,« sagde Adalbert. - »Ja de gjøre saa Meget, hvortil de ingen Ret have,« svarede Bonden. - »Hvoraf døde din Kone?« spurgte Adalbert, for at lede Samtalen hen paa en mindre farlig Gienstand. - »Hun døde af Sorg, da den gamle Hytte blev nedbrudt over vore 33 Hoveder.« - »Stakkels Mand!« sagde Adalbert, og rakte ham en lille Gave, »jeg vilde ønske, jeg kunde virke Noget til din Trøst.« - »Nei, nei, Penge behøver jeg ikke,« svarede Bonden, »vil Herren derimod lægge et godt Ord ind hos sin Fader, og skaffe mig Lov til at leve blandt mine Huusdyr, som mine Fædre have levet før mig, det er den eneste Trøst, der er tilbage for mig.«

Da Adalbert kom hjem, mødte han sin Broder til Hest. »God Morgen, Casimir,« sagde han, »er du alt saa tidlig oppe?« - »Jeg har ikke været i Seng den hele Nat,« svarede Casimir, »da vi i Gaar skiltes ad, sadlede jeg min Hest, og red til Onkel Czernim, thi hans Slot ligger kun tre Mile herfra, som du veed, og jeg havde lovet strax at melde ham din Ankomst.« - »Du skulde heller have sendt ham Brev.« »Jeg rider før tredive Mile, end jeg skriver et Brev paa tre Linier,« svarede Casimir. - »Men om Natten burde du dog ikke ride ud.« - »Nat og Dag, det er det Samme for mig,« svarede Casimir, »Onkel Czernim hilser dig, og lovede at være her til Middag.«

Adalbert gik nu op, og sagde sin Fader god Morgen, derpaa berettede han, i saa skaansomme Udtryk, som muligt, den Samtale han nylig havde med den blege Bonde. Den urokkelige Rolighed, hvormed hans Fader hørte paa ham, forekom ham imidlertid ikke at være noget godt Tegn. Imidlertid lyttede dog Starosten med stor Opmærksomhed til hans Ord. »Du er endnu ung min Søn,« sagde han endelig, »næsten alt for ung, frygter jeg, for alvorlige Forretninger, men dog maa du allerede nu kunne begribe, at en indskrænket Hiernes Drømmerier neppe ville rokke de Planer, som en Mand med Besindighed har udkastet, og som han sætter sin Stolthed i at udføre.«

»Jeg paastaaer ikke, at denne Bonde har Ret,« svarede Adalbert, »jeg ønskede kun, at man bar over 34 med en uskadelig Fordom, naar en Mands Liv og Lykke afhænger deraf.«

»Overbærelse med Fordomme er aldrig uskadelig,« svarede Starosten, »see dig om paa disse Steder,« blev han ved, »sammenlign den Velstand og Reenlighed, der hersker her, med den Elendighed og Ureenlighed, hvori vore Bønder ellers leve, see, hvordan Dovenskab og Skidenfærdighed fortære dem, saa at Polen er vorden til en Spot og Væmmelse for andre Folkeslag! Og dog ansees det for en Grusomhed,« blev han ved med en usædvanlig Ild, »det udskrives af falske Demagoger som en Forbrydelse, at jeg har trukket en Grændse mellem Dyr og Mennesker, at jeg hader Dovenskab, at jeg har forvandlet øde Sletter, udtørrede Søer og udyrkede Skove til rige Kornmarker, det bebreides mig, at jeg fordrer Lydighed for Regieringen og Agtelse for Lovene, og dog mener jeg, at jeg netop herved beviser mit Land større Tienester, end hine, der forføre sig selv og Andre til Skridt, der, hvis de for en Tid lykkedes, som Gud forbyde, kun vilde styrte dem selv og Landet i ufeilbarlig Undergang.«

»Men i det midste have vi Ret til at beklage os, naar man, lige mod Keiserens Løfter, fører vore stakkels Landsmænd, som Soldater, til Rusland.«

»Jeg beder dig, min Søn! vogt dig for den Dadlesyge, der griber enhver Leilighed for at betvivle Regieringens Ret og dens Hensigter; denne Mistillid, der stiller Folk og Fyrste, som to fiendtlige Magter, ligeoverfor hinanden, maa nødvendig blive fordærvelig for dem begge. Du vil for Resten møde Mange, hvis Siæle forgiftes af en sliq Dadlesyge, blandt Andre vil du ogsaa hos mig see en Yngling - desværre er han Alexandras Broder - der i sin egen Tunge besidder den farligste Fiende, noget Menneske kan have; jeg har i øvrigt Intet imod, at 35 du er venlig mod denne Ulykkelige, men betragt ham blot, som en Afsindig, luk dit Øre for hans Grundsætninger, og lad ham staae for dig, som et skrækkende og advarende Exempel. Husk overhovedet, at det er den Undergivnes Pligt, at tage Alt, hvad hans Foresatte virke og befale, i den bedste Mening. Og endnu Eet, min Søn!« sagde Litowski med sagtere Røst, »den Mistro, de falske Patrioter have vakt, nøder ogsaa Riegeringen til at giengielde Mistro med Mistro; der gives Folk af alle Stænder, hvilke trænge sig frem i Selskabet, og lytte til, hvad der tales, for disse kan jeg ikke bestandig spærre mit Huus; vogt dig derfor! et uforsigtigt Ord har ofte bragt de fornærmede Magthavere til at forvexle Letsind med Skyld.«

Adalbert indsaae nu, at hans Faders Overbeviisning ikke var af den Art, at en Ynglings Indvendinger kunde rokke den, han taug derfor stille og vilde gaae. Den gamle Starost bad ham imidlertid at bie, hvorpaa han befalede en Tiener at hente Casimir. »Du har selv begyndt at undersøge Tilstanden paa mit Gods,« sagde han, »og jeg ønsker, at du fortsætter denne Undersøgelse, jeg selv kan ikke ledsage dig, men Casimir skal ride med dig i mit Sted.«

Kort efter traadte Casimir ind. »Rid med Adalbert til de udtørrede Søer og til de nye Anlæg i Skovene,« sagde Starosten, »og viis ham alle de forbedrede Indretninger!« - »Som De befaler,« svarede Casimir, »jeg skulde ellers melde, at Oberst Czernim kommer her til Middag, og bliver her i nogen Tid.« - »Min afdøde Kones Broder vil stedse være mig en kjær Giest, hvor ofte han end kommer,« svarede Starosten, og vinkede med Haanden til Afsked, hvorpaa de to Brødre forføiede dem bort.

Casimir ilede ned i Stalden, medens Adalbert blev tilbage i dybe Tanker. Han følte vel, at han vanskelig 36 ganske kunde giendrive sin Fader, der i mange Henseender havde Ret, og dog var der Noget i hans Inderste, der talte hiin ulykkelige Mands Sag. Han havde nylig selv følt den tiltrækkende Kraft, hvormed gamle Minder og Barndomserindringer virke, og ansaae det for uvist, om det, der i sig selv er det Bedste, altid uden Skaansel paa ethvert Sted burde udføres, han følte, at Forbedringer kun da uden Indskrænkning burde antages, naar Folkets Indre var forberedt derpaa; og overhovedet mærkede han, at han her stod ved et af disse dobbeltsidige Spørgsmaal, der lade sig betragte under saa forskiellige Synspunkter, at man ikke ubetinget kan afgjøre, hvilken af de stridige Parter, der har Ret, og hvilken, der har Uret; ja det forekom ham, som om Ret og Uret her paa en forunderlig Maade vare blandede med hinanden, saa at Tungen paa Retfærdighedens Vægtskaal vaklede frem og tilbage, uden ved en afgjørende Overvægt at neddrages mod nogen af Siderne.

Nu kom Casimir tilbage med to opsadlede Heste. - »Men kan du holde det ud?« spurgte Adalbert, »du har jo dog vaaget den hele Nat.« - »Alt kan jeg holde ud, kun ikke den utaaelige Stilhed og Eensformighed her hjemme; jeg siger, som Emilie, der maa være en deilig Verden paa den anden Side af disse Skove, og ofte faaer jeg Lyst til at sønderrive mine Lænker og hvert Baand, der holder mig, og at ile bort paa den anden Side af Biergene, hvor Storcken og den lette Svale flyve hen.« - »Men du elsker jo dog dit Fædreland?« - »Det fordømte Dyr!« sagde Casimir, i det han spændte en Rem fastere om Broderens Hest, »det kan blæse sig op, saa at Sadelgiorden stedse kommer til at sidde løs; veed du ellers, hvad vi have oplevet i de sidste otte Dage, før du kom her?« - »Nei.« - »Nu, det er snart fortalt: 37 Fidelio har jaget efter en Ræv, uden at naae den, Alexandra har hver Dag læst latinske Bønner, og talt Perlerne paa sin Rosenkrands, min Fader har tappet en Deel Vand af sine Moser, og sendt et Par Landløbere til Siberien, og vor graa Kat er kommen i Barselseng, meer er der ikke skeet i den Tid, saavidt jeg veed.« - »Det Sidste er især en vigtig Nyhed,« svarede Adalbert. - »Det Ene er ligesaa vigtigt, som det Andet, jeg er kied af dette Liv, af min Fader, af Alexandra og undertiden endog af Emilie selv, og af dette evig skuffede Haab; jeg vil ud i Verden til Warschau, til Tyrkiet, og saa en Kugle for Panden jo før jo heller, det er det Bedste, der kan hændes mig.« Med disse Ord svang han sig paa Hesten, og ilede i stærk Galop henad Veien, saa at Adalbert ikke var i Stand til at følge ham.

Endelig da de vare komne et Stykke frem, holdt Casimir pludselig stille, og den forrige melancholske Stemning havde nu veget Pladsen for et lystigere Lune. »Seer du,« sagde han, og udstrakte sin Haand imod Vest, »der ligger Staden S., der ville vi hen.« - »Men det er ikke efter min Faders Ordre.« - »Jo vist, den Gamle vil, at jeg skal vise dig de mærkeligste Forbedringer i Egnen, og ved min Ære det skal skee, følg mig!« Dermed lod han sin Hest dandse henad Veien, og svarede intet Andet til Adalberts gientagne Spørgsmaal, end: »Du vil faae Alt at see, naar vi komme til S.«

En halv Fierdingvei fra Byen mødte de en gammel Soldat, der sad ved Veien; han reiste sig op, da de kom, og strakte sin Hat henimod dem, paa samme Tid saae de, at han havde mistet sit ene Been.

»Du stakkels Mand!« spurgte Casimir, »hvorledes er du kommen til den Ulykke?«

»Paa Valpladsen, unge Herre!« svarede den Gamle.

»Der falder mig Noget ind - nei du maa ikke 38 komme med Indvendinger, - Adalbert! - jeg vil give dig en Ducat, gamle Mand, hvis du en Times Tid vil laane mig din Hat og din Trøie.«

»For en polsk Gylden har jeg tidt vovet baade mine Lemmer og mit Liv,« svarede den Gamle, »saa kan jeg vel ogsaa for en Ducat vove min Hat og min Trøie.«

Nu tog Casimir, trods al Adalberts Modsigelse, den gamle Hat og den lappede Trøie paa, hvilken stak forunderlig af til hans øvrige Dragt og til den prægtige Hest, hvorpaa han red. »Vent mig!« sagde han til Soldaten, »der har du min Frak og min Hue til Pant.« Derpaa travede han igien lystig hen ad Veien, uden at agte paa sin Broder, som, da han ikke kunde holde ham tilbage, besluttede at følge ham, og staae ham bi, hvis hans letsindige Indfald skulde paadrage ham nogen Ubehagelighed.

Saaledes ankom de begge til S. Neppe var Casimir indenfor Porten, før han lod sin Hest fremskride med langsomme Skridt, medens Enhver, der mødte ham, med Forundring blev staaende, for at betragte hans Dragt. Snart samlede en Mængde Mennesker om ham, der dog, rimeligviis af Ærbødighed for hans fornemme Stand, holdt sig i nogen Afstand, saa Indtoget derved fik et destohøitideligere Udseende. Ogsaa af Husene kom Tilskuere frem; Mænd, Qvinder og Børn flokkedes i alle Døre, i Vinduerne saaes flere Pigeansigter, og blandt disse adskillige, der vare meget smukke. Paa de Sidste hilsede Casimir med stor Artighed, tilsidst vendte han sig om til sin Broder og sagde: »Der seer du nu, hvad der her i Byen er gaaet frem til det Bedre i din Fraværelse, de fleste af disse ere voxede til i de sidste Aar.« - Da Casimir havde naaet Byens Ende, dreiede han om, og red tilbage igien. Paa Tilbageveien viste der sig endnu flere Ansigter i Vinduer og Døre, 39 hele Byens Befolkning syntes at være tilstede, ligefra bedagede Oldinge til smaa Børn. De Ældre rystede imidlertid paa Hovederne, og havde maaskee standset Casimirs Hest, hvis ikke hans Navn og Stand havde vakt deres Ærbødighed, alle Pigerne giengieldte derimod med Venlighed Casimirs Hilsen;

ogsaa Jøden Salomon var tilstede, han stod paa et Hjørne, og tog leende sin Hue af, da Casimir red ham forbi.

Noget udenfor Byen bleve de indhentede af en midaldrende Mand, der red paa en lille Hest. »Der er Onkel Czernim,« raabte Casimir. »God Dag, Adalbert, god Dag min Dreng!« sagde Czernim, »men hvad er det for Optøier, I have havt for i S.?« - »Har du allerede hørt det Onkel?« sagde Casimir. - »Ja vist, alle Byens Folk ere endnu forsamlede; Skrædderen taber sin Naal, Skomageren kaster sin Syl og sin Læst, Snedkeren forlader sin Høvlebænk, Smeden sænker sin Hammer, og hans Dreng glemmer at røre Bælgen, saa Ilden slukkes, Skriveren nedlægger sin Pen, den Gierrige glemmer et Øieblik sine Penge, ja selv Pigerne paa Torvet glemme at bedrage og bagtale deres Herskaber, og Alle tænke kun paa Eders forunderlige Optog; hvad er det for Griller, der saaledes bringe dig til at lege Maskerade med den hele By?« - »Det var kun en Spøg, Onkel, paa det Adalbert kunde lære det hæderlige Borgerskab at kiende.« - »Det hæderlige Borgerskab, Knegt! som om jeg ikke vidste, at du giver det hæderlige Borgerskab Døden og Diævelen.« - »Min Fader har selv sendt os afsted,« sagde Casimir. - »Da vedder jeg paa, at det ei er efter hans Befaling, at du red i dette Optog igiennem Byen.« - »Nei, jeg skulde kun vise Adalbert alle Forbedringerne paa Godset.« - »Du skulde da vise ham alle de herlige Søer, der ere forvandlede til 40 Moradser, alle de nøgne Sletter, der have fortrængt vore prægtige Skove, alle de nye Huse, der ere byggede, paa det Bønderne kunne sidde med bedrøvede Ansigter deri og længes efter de gamle igjen. Men kom nu, jeg er reden over tre Miil for at see Adalberts glatte Ansigt igjen, men deraf kan jeg dog ikke leve.«

»Du seer, Oberst Czernim har ikke forandret sig,« sagde Casimir.

»Jeg ligner Casimir, ligesom en Tydsker ligner den Søn, han har faaet i Paris,« sagde Czernim, »han er behændigere, og klæder sig bedre, end jeg, og er dertil en større Nar, det er den hele Forskiel.«

Nu kom de til det Sted, hvor den gamle Soldat sad i Græsset, og ventede paa dem. Casimir gav ham da hans Klæder igjen, og kastede desuden to Ducater i hans Hat. Den Gamles Øine straaledede af Glæde, da han saa Guld, men Casimir skyndte sig bort, og hans forrige Munterhed var igjen forsvunden. »Gives der nogen større Ulykke, end saaledes at miste det ene Been?« sagde han. - »O ja, man kan miste dem begge to,« svarede Oberst Czernim.

Nærved Slotsporten mødte de en Dominicanermunk med et udtryksfuldt Ansigt. Han hilsende ydmygt, og heftede et Par drømmende Øine paa Adalbert. - »Det er Pater Vincent fra Krakau,« sagde Casimir; »han er Alexandras bedste Ven, og kommer her to Gange om Ugen, for at læse Messen i Capellet.«

»Ja, ja, jeg kiender dem nok, disse Munke,« sagde Czernim, »de ere kun Milepæle paa Veien til Saligheden, thi med udstrakte Fingre vise de hen til Maalet, men selv røre de sig ikke af Stedet.«

41

FIERDE CAPITEL. Folkesangeren.

Adalbert maatte nu hver Formiddag henbringe flere Timer i sin Faders Værelse, for med ham at giennemgaae forskellige Papirer, og faae en Udsigt over Godsernes Bestyrelse. For end mere at opklare sine Begreber med Hensyn derpaa, red han ofte ud alene, og saa sig om i Egnen. Casimir fulgte ham sielden ved slige Leiligheder, men fordrev som oftest Tiden med sine Heste og Hunde. Tidt gik han ogsaa paa Jagt med sin Onkel, til andre Tider ledsagede han Damerne, naar de kørte ud, hvilket ofte skede, thi Emilie var en stor Elskerinde af slige Kjøretoure, som ogsaa Alexandra for sin Helbreds Skyld maatte foretage; og uagtet Casimir ellers sielden viste sin Kone nogen Opmærksomhed, saa forsømte han dog aldrig ved slige Leiligheder at ledsage hende. Om Eftermiddagen kom der tidt Fremmede til Slottet, hvilke stedse bleve modtagne med Artighed af Litowski, der i det mindste i Pragt og Giestfrihed endnu lignede en polsk Adelsmand fra gamle Dage.

Da Alexandra ofte, formedelst Sygdom, var fraværende fra disse Selskaber, pleiede Emilie at paatage sig Vertindens Rolle. Hermed var ogsaa Starosten meget vel tilfreds, der syntes at nære stor Godhed for Emilie. »Hun besidder den fineste Verdenstone,« sagde han engang til Adalbert, »har du bemærket, med hvilken Anstand hun træder ind i et Selskab; hun har stedse en Artighed at sige Enhver, hun er aldrig forlegen, naar hun skal begynde en Samtale; dette er vigtigere, end de Fleste troe, af den Anstand, hvormed vi fremskride ved vor første 42 Indtrædelse, medens Alles Øine ere heftede paa os, afhænger ofte det Held og den Fremgang, der siden venter os.«

»Har du nu hørt en Forelæsning over Menneskets Bestemmelse i Lord Chesterfields Maneer?« sagde Czernim, der havde lyttet til Starostens Ord; »har du fattet hvor vigtigt det er at bukke paa det rette Sted og paa den rette Maade? Har du begrebet, at den Ziirlighed, hvormed et Brev lægges sammen og forsegles, er vigtigere, end Brevets Indhold? Har du overhovedet vel indpræntet dig den Grundsætning, at man bør bedømme Mennesket efter sin Skal og ei efter sin Kiærne? Læg Mærke dertil, min Dreng! og lær at binde dit Halstørklæde smukt, og at bære din Hat paa den rette Maade, smil til din Fiende, naar han er nærværende, og spot aldrig din Ven, uden naar han er borte, saa kommer du nok frem i Verden.«

Emilie var i Begyndelsen meget venlig imod Adalbert, hun talte ofte og længe med ham, hun spurgte ham til Raads ved mange Leiligheder, og viste saa stor en Tillid til hans Smag, at hun endog tidt rettede sig derefter i sin Paaklædning. Hun satte sig ogsaa tidt ved hans Side ved Bordet, og viste ham da den høieste Opmærksomhed, ja da hun lærte ham nøiere at kiende, indbød hun ham endog undertiden til at følge med, naar hun spadserede.

Ved slige Leiligheder talte hun meget fortrolig med ham om de huuslige Begivenheder, der havde fundet Sted i hans Fraværelse, ja et Par Gange ledte hun ogsaa Talen hen paa Casimir og Alexandra, og viste da med megen Fiinhed, at denne sidste, saavel ved sine Dyder, som ved sine Feil, satte en uoverstigelig Muur mellem sig og den Mand, med hvilken hun var forbunden.

Engang faldt ogsaa Talen paa Leontine, over hvem 43 Emilie da meget beklagede sig. »Jeg har lidt utroligt for Leontines Skyld,« sagde hun, »jeg kan neppe troe, at hun besidder et godt Hierte, i det mindste har hun aldrig viist det imod mig; medens hun var yngre, fandt hun sin største Lyst i at drille mig og bedærve Alt, hvad jeg satte Priis paa, saaledes brændte hun engang med frit Forsæt Hul i et smukt Tørklæde, som Casimir havde foræret mig; næsten hver Gang jeg sang i Selskaber, væltede hun et Skiermbræt, et Bord, en Lænestol, eller en anden tung Gienstand, og larmede tidt saaledes, at Ingen kunde høre et Ord; ja en Aften, i en stor Forsamling, slap hun et Par Oldenborrer løse lige ved min Side, thi hun veed meget godt, at jeg ikke kan fordrage disse Dyr, og ganske rigtig fløi de mig da lige i Haarene, og piinte og forskrækkede mig, saa jeg skreg høit, og bragte det hele Selskab i Forvirring.«

En anden Gang talte ogsaa Emilie med Bitterhed om Alexandra, ja gav endog Vink om, at det var denne, der ledet af en urimelig Mistanke, havde ophidset Leontine imod hende.

Jo mere Adalbert saaledes gav sig af med Emilie, desmere tiltrækkende fandt han hende. I Begyndelsen var hendes Selskab ham blot behageligt, tilsidst blev det ham næsten uundværligt. Denne Følelse syntes Emilie at dele, og Adalbert bemærkede til sin store Glæde, at hun viste Mismod, naar han i lang Tid talte med Andre, og at hun blev venlig og tilfreds, naar han igjen nærmede sig til hende. Herved og ved tusinde andre Konster vidste hun saaledes at fængsle ham, at hun i lang Tid blev Middelpunktet for alle hans Tanker; ja af Blik og henkastede Vink og halve Ord, som Ingen hørte, uden han, dannedes der tilsidst en magisk Ring, i hvilken han hver Dag maatte dreie sig, uden at komme videre.

En Eftermiddag udeblev Emilie længe, flere Fremmede 44 vare imidlertid ankomne, hvis Underholdning kun lidet morede Adalbert. Endelig, efter en kiedsommelig Time, der langsomt hengled i en stiv og ligegyldig Samtale, saae han Emilie, der, tilligemed Casimir og en Veninde, en Fru Tarnow fra Byen Krakau, kom over Gaarden. Kort efter traadte de alle Tre ind. »Hvor har du været?« spurgte Adalbert sin Broder. - »Hos Fidelio,« svarede Casimir, »thi han er syg.« - Adalbert studsede, thi han sluttede heraf, at Emilie ogsaa havde besøgt Fidelio, hvilket, efter hans Mening, aldeles ikke passede til den fine Anstand og Tact, for hvilke hans Fader saa høilig berømmede hende. Denne Begivenhed forstemte Adalbert en Stund, uden at han var sig Grunden tydelig bevidst.

Nogle af Giesterne bade nu Emilie om at synge, hvortil hun ogsaa strax var beredt. Casimir satte sig ved Pianofortet, og greb et Par Accorder, hvorpaa Emilie nærmede sig, og udførte, med en af de fremmede Damer, en Vexelsang, som Casimir accompanerede. Kort efter traadte den fremmede Dame tilbage, og Emilie sang alene til Casimirs Spil. Hendes Stemme havde et stort Omfang, og var usædvanlig uddannet. Casimirs Spil var mindre fuldkomment, dog vidste han saaledes at underordne det under Emilies Stemme, at denne betydelig vandt derved. Næsten Alle roste Emilies Sang, medens den gamle Starost, der stod bag hendes Stol, viste sig meget tilfreds med det Bifald, hun indhøstede. Adalbert undrede sig over sin Broders Talent, thi uagtet denne i sin Barndom havde lært Fingersætningen paa Klaveret, saa var han, formedelst sin Ustadighed, dog ikke kommen synderlig vidt før Broderens Afreise.

Paa Adalbert frembragte for Resten Emilies Spil en stor Virkning, især i Begyndelsen, da hun sang 45 flere italienske Sange med sielden Smag. Det forekom ham, der saalænge havde levet i England, langt borte fra de Lande, hvori Sangen har sit Hiem, som om han hørte en deilig Nattergal, der sad i en af Italiens duftende Myrthelunde, og udaandede sin Siæl i Toner. Siden efter sang hun, paa Opfordring, nogle franske Sange, der ogsaa vidnede baade om Færdighed og om et udmærket Foredrag.

Medens Emilie sang, stod Adalbert ved Siden af Alexandra og Leontine, da hun var færdig, vendte han sig til den sidste med de Ord: »Frøken Emilie har en meget smuk og udtryksfuld Stemme.« - Leontine syntes

ei at høre hans Ord, thi hun svarede Intet derpaa. - »Elsker De ikke Musik?« spurgte han endelig. - »Nei,« svarede Leontine, og fæstede sine dunkle Øine paa ham med et Udtryk af Strenghed og Misfornøielse, »jeg hader Musik.« - »Tro hende ikke!« sagde Alexandra, men Adalbert maatte vel tænke paa de Beskyldninger, Emilie havde fremført imod hende, hvilke, ved denne Opførsel, endnu syntes at vinde i Vægt.

I dette Øieblik klang ogsaa Musik udenfor, en dyb mandig Stemme lod sig høre, der ledsagedes af Harpetoner. - »En Folkesanger!« udbrød Leontine, medens en stærk Rødme bedækkede hendes Kinder. - »Det er en Mand, der endnu husker gamle Melodier og bedre Tider!« anmærkede Czernim, men Litowski vinkede en Tiener, til hvem han hviskede et Par Ord i Øret, hvorpaa Tieneren gik ud, og kort efter taug Musikken. - »Har De sendt ham bort?« spurgte Leontine. - »Storfyrsten ynder ikke disse omvankende Sangere,« svarede Starosten, »det er mig derfor heller ikke tilladt at beskytte dem.« - »Men derfor er det dog os Andre tilladt at ynde dem,« giennemlede Leontine. - Starosten blev meget alvorlig ved disse Ord, men Emilie gav atter Samtalen 46 en mildere Vending: »Lad os dog høre ham,« sagde hun, »Herr von Litowski er saa bekjendt for sin Troskab, at han vel kan tillade sig, hvad Andre vilde betænke sig paa.« - »Det smerter mig, at jeg ikke kan opfylde Deres Ønske,« svarede Starosten, »nylig er der kommen en streng Ordre mod alle disse syngende Landløbere, det er derfor min Pligt at advare denne Vagabond, og hvis han ikke opgiver sit Haandværk, da maa jeg fængsle ham.«

»Sikkert findes der dog nogle af vore Nationalsange, der tiltale Dem,« sagde Adalbert. - »Jeg tilstaaer, at jeg, uden Hensyn til den Skade, de stifte, ingen Sands har derfor,« svarede Starosten, »thi de minde alle om en barbarisk Tid, og hvorledes kunne de Andet, da det er bekjendt, at de ere digtede af raae, uvidende Mennesker!« - »De Sange, der nu digtes, ere rigtignok regelmæssigere,« sagde Emilie, »de have desuden det Fortrin, at ogsaa de, der ere fødte udenfor Polens Skove, kunne forstaae dem.« - »Det gaaer her, som i den gamle Fabel,« svarede Czernim, »Nattergalen synger for vildt og uregelmæssigt, Giøgen derimod holder en fastere Tact, den kan man derfor bedre forstaae.«

Adalbert forlod denne Aften Selskabet med stærke Fordomme mod Leontine, hvis lunefulde og sig selv modsigende Opførsel, efter hans Mening, ene lod sig forklare af Misundelse over Emilies Fortrin.

Da Adalbert næste Morgen besøgte sin Broder, fandt han ham i en ivrig Samtale med Alexandra, der stod sortklædt foran ham med sin Rosenkrands i Haanden. - »Nei,« raabte Casimir, i det hans Broder kom ind, »jeg er ikke stemt dertil, jeg gaaer ikke med dig.« - »Ak, du har ingen Tro, Casimir!« - »Det vil sige, jeg er et slet Menneske, ikke sandt?« 47 - »Slet! derom er ikke Talen, men hvormange spillede ikke deres Tid paa Letsind, uagtet deres Hierter ere gode! Hvormange ere ikke forvildede, som dog ei kunne kaldes slette!« - »Hielp mig, Adalbert! Du hører hvilke Sparlagensprækener jeg maa døie.« - »Mig synes, at Alexandra er for streng i sine Fordringer,« sagde Adalbert smilende. - »Adalbert,« svarede hun og betragtede ham med et alvorligt og giennemtrængende Øiekast, »tilgiv mig! men, som en af Deres nærmeste Slægtninge, har jeg Ret til at tale fortroligt med Dem, De synes heller ikke at bryde Dem stort om Religionen, ja De glemmer, at det er den Fornemmes Pligt, for Exemples Skyld, at besøge de hellige Steder, selv naar hans Hierte ikke drager ham derhen.« - »Forstaaer du?« sagde Casimir, »du hænger ikke nok med Hovedet, det har hun allerede mærket paa dig.« - »Vogt dig, Casimir, at du ikke reent fordærves!« sagde Alexandra, medens en svag Rødme, som et Lynglimt, foer over de ellers blege Kinder. - Casimir gik nu hen i et Vindue, uden at svare, og fløitede en Marsch, Adalbert sagde derimod alvorlig: »Nu et Svar fortæner Alexandra sikkert, thi om hendes Iver end gaaer forvidt, saa er den dog velmeent.« - »Velmeent!« raabte Casimir og vendte sig om mod sin Broder, »o ja, overtaler hun mig først til at hænge med Hovedet, og bære Bønnebogen efter hende, da mener hun at have Magten over mig, og deri har hun ogsaa Ret.« - »Jeg begierer ingen uretfærdig Magt, Casimir, hvad jeg sagde, var til dit eget Bedste, thi sandelig jeg har inderlig Medlidenhed med dig og med Enhver, der miskiender det eneste virkelige Gode, han eier.«

Dermed gik hun, men Casimir loe høit og sagde: »Der seer du, fordj jeg ikke hver Time paa Dagen slaaer Kors for mig og besprøiter mig med Vievand, fordi jeg foretrækker Jægerhornets Lyd og Hundenes 48 Glam i Skoven for den enfoldige Pladder i Kirkerne, derfor skal jeg være fortabt i Tid og Evighed, og hun har Medlidenhed med mig, men jeg foragter hendes Medlidenhed, jeg hader den og trænger ikke dertil; lad hende have Medlidenhed med sig selv, med sine dødblege Kinder, med sine blodløse Læber og med sit indfaldne Bryst, der ligger, som en siunken Liigsteen, over et Hierte, der alt hører Graven til.« - »Du er meget grusom mod hende, Casimir!« - »Det forekommer mig undertiden, naar hun staaer for mig med sit iiskolde Blik, som om jeg var viet til en Dødning,« sagde Casimir, »og naar hun nu oven i Kiøbet seer ned paa mig, som paa et Væsen af en lavere Art, naar hun viser mig denne huldsalige Medlidenhed, der dog ret godt kan forenes baade med Bitterhed og Vrede, da føler jeg ordentlig, at jeg hader hende.«

I dette Øieblik traadte Alexandra ind paa ny, hun nærmede sig med et venligt og frygtsomt Blik paa Casimir, og blev staaende et Par Secunder, endelig rakte hun sin Haand til Adalbert. »Tilgiv!« sagde hun, »jeg føler, at jeg har overilet mig; naar vi troe at forsvare en hellig Sag, da kan det Onde allerlettest faae Magt, men jeg kunde ikke gaae bort, førend jeg havde faaet Deres og Casimirs Tilgivelse!« - »Vi have kun lidet at tilgive,« svarede Adalbert, »thi vi kunne ikke miskiende den ædle Grund til Deres Iver.« - »Bærer over med mig!« sagde hun venlig, »thi jeg føler, at jeg ikke lever længe med Eder.« Dermed gik hun igien.

»Det var for din Skyld, at hun i Dag spillede den Forsonliges Rolle,« sagde Casimir; »mig behandler hun sielden med saamange Omstændigheder.« - »Hun spillede sikkert ingen Rolle, Casimir, hvad hun sagde, kom fra hendes inderste Hierte!« - »Jeg veed ikke hvad jeg skal troe, men det veed jeg, at hun aldrig 49 er vredagtigere, end naar hun skal til Kirke, eller kommer derfra, saa jeg da ikke behøver andet Vidnesbyrd om, at hun er andægtig stemt, end hendes Vrede og Bitterhed, dog dette skal jo være de Frommes almindelige Skiødesynd.«

Noget efter ledsagede Adalbert sin Onkel paa en Lystvandring, under hvilken han meddeelte ham det Optrin, hvortil han nylig havde været Vidne. - »Ja, ja,« svarede Czernim, »Alexandra er en af dem, der gjerne spærrede den hellige Petrus Veien til Himmelen, fordi han engang fornegtede Christus, hvorledes kan da den stakkels Casimir finde Naade for hendes Øine?«

Kort efter faldt ogsaa Talen paa Emilie. »Min Fader har stor Godhed for hende,« sagde Adalbert. - »Din Fader har en Deel tilfælles med vore Geistlige,« svarede Czernim, »kiender du noget til dem?« - »Ikke stort!« - »Det er Skade, af dem kan du ellers lære, hvorledes man kan have et ærbart Udseende, og dog være en vild Fugl i Grunden.« - »Emilie har et smukt Ydre og en sielden Anstand, derpaa sætter min Fader megen Priis.« - »Tro du mig, al denne Anstand er intet Andet, end et Skiul for Ærgierrighed og Intrigue, og feiler jeg ikke, da er hun dristigere, end Nogen af Eder aner, saasnart det gielder om at tilfredsstille sin Lidenskab.« -

De to Vandrende vare ikke komne langt, da de saa en Mængde Mennesker, samlede i en Kreds, hvorfra der hørtes Sang og Harpetoner. »Der have vi Folkesangeren fra i Aftes,« sagde Czernim, »erfarer din Fader, at han er her endnu, gaaer det neppe godt.« - Begge ilede nu hen til Forsamlingen, der ærbødigt aabnede Vei for dem, hvorved de fik Plads inderst i Kredsen, nærvæd Sangeren, der ikke var ung, men hvis Lokker dog syntes at være blevne graae før Tiden, og paa hvis stive stirrende Øine man 50 mærkede, at de manglede Seekraft; imidlertid slog han Harpen med megen Sikkerhed. Ved hans Side stod en ung Qvinde, der, som Adalbert siden erfarede, var hans Datter. Begges Dragt vidnede om ringe Kaar, og deres blege, kummerfulde Ansigtstræk røbede, at de, hvis Kald det var, at udbrede Glæde omkring sig, ikke selv vare lykkelige.

Efter et Par Ord af Datteren, holdt den blinde Sanger inde et Øieblik, medens Adalbert og hans Onkel nærmede sig. - »Hvad! er du blind?« sagde den Sidste, »ja, ja, hvor kan det være Andet! Sangerne maae være stokblinde i dette Land, thi kunde de skimte Dagen, da maatte de strax see, hvortil deres Haandværk fører.« - »Mit Haandværk er uskyldigt,« svarede den Gamle, »jeg synger kun om det Længstforsvundne, det skader jo Ingen.« - »Hvor de Blinde skulle vise Vei, der gaaer det mod Mørke og Undergang,« sagde Czernim, »hvad var det ellers du sang? Det klang ret smukt.«

Den Gamle bukkede, og han og Datteren begyndte nu følgende Sang, hvori hun bestandig sang de to Begyndelsesstropher, og han Endestropherne i hvert Vers:

»Hvi staaer du saa eensom, o Birketræ!
Paa Heden i Vinter og Vind?«

- »O, Jomfru, hvi vælger du Himlen til Læ?
Hvi er du saa hvid om Kind?«

»Jeg aldrig hviler bag Skov eller Hegn,
Derfor er jeg hvid om Kind!«

- »Mig aldrig forfrisker den faldende Regn,
Paa Heden i Vinter og Vind.«

»Min Siæl er bedrøvet, mit Haab bortveg,
Derfor er jeg hvid om Kind!«
51 - »See Maanen er dunkel og Solen er bleg
Paa Heden i Vinter og Vind.«

»Ak! Jorden har drukken min Beilers Blod,
Derfor er jeg hvid om Kind.«

- »Tartaren har myrdet ham ved min Rod
Paa Heden i Vinter og Vind.«

Neppe var denne Sang endt, før flere Retsbetiente nærmede sig, der befalede Sangeren og hans Datter at følge dem. Da Bønderne hørte dette, klyngede de sig tæt om Sangeren, og deres Ansigter bleve saa truende, at Starostens Folk et Øieblik stode i Tvivl om, hvad de skulde foretage, dog, efter kort Betænkning, grebe de til deres Værger, og da Bønderne syntes fast bestemte til før at lade Livet, end at forlade den blinde Sanger, var det upaatvivlelig kommen til et blodigt Slagsmaal, hvis ikke Czernim havde lagt sig derimellem.

»Værer rolige!« raabte han, »den blinde Sanger maa i Fængsel, den Sag er afgjort; det er jo ogsaa et

skammeligt Foretagende at synge Folkesange i Polen. Vide I ikke, at Fyrst Constantin nylig købte en Papegøje for mange Penge, blot for at have den Glæde at dreie Halsen om paa den, saavidt gik denne store Regent i sin retfærdige Vrede, fordi det oprørske Dyr, i hans Nærværelse, reciterede en eneste Linie af en slig gammel Sang; naar Papegøjer ikke mere finde Naade for Herskerens Øine, hvad maae da Menneskene vente sig!« -

Men trods den Ærbødighed, Bønderne nylig havde viist Czernim, syntes de dog nu aldeles ikke at ville afstaae fra deres Forsæt, i hvilken Beslutning de end mere bestyrkedes af Adalbert, der, efter længe at have staaet tvivlraadig, endelig udbrød: »Mine Venner! her ligger en Misforstaaelse til Grund, min 52 Fader vil sikkert ikke fornærme denne blinde Sanger, der, efter hvad jeg selv har hørt, er aldeles uskyldig, lad ham derfor gaae! jeg tager alt Ansvar paa mig.« -

»Starosten har befalet os at fængsle dette Menneske,« sagde en af Retsbetienterne. - »Saalænge jeg mægler at forsvare ham, skal det ikke skee,« svarede Adalbert, hvis heftige Blod nu aabenbar overvældede hans Besindighed.

Efter disse Ord hævede flere af Bønderne deres Hænder mod Starostens Folk, men nu gik Czernim hen til de Ældste i Forsamlingen, og hviskede dem et Par Ord i Øret, disse talte da hemmelig med de Omstaaende, og Følgen var, at den hele Flok adspredte sig, og overlod de to Fremmede til deres Skiebne, som Adalbert, selv med den bedste Villie dertil, ikke længere kunde hindre eller forsinke.

»Altsaa skulle de nu til Siberien?« sagde Adalbert, da de vare borte. - »Naturligviis,« svarede Czernim, »hvad i al Verden skulle vi ogsaa med en Ossian i Polen? Flyt alle slige skadelige Væxter, Laurbærtræer, Frihedstræer, eller hvad de for Resten hedde, jo før jo heller til Siberien! Der kunne de bevares under Isen, som en Art af Forsteninger, og Naturforskerne ville da efter Aartusinder stride om de virkelig engang have blomstret, eller om de vare blotte Naturspil.« - »Maaskee kunde vi dog endnu frelse dem.« - »Ikke med alt det Guld, der findes i Karpatherne, min Dreng! Hvad er du for en Diplomat, som griber til Vaaben for en Patriot, der oven i Købet gaaer i Blinde! Er du gal? Fornemhed, Rigdom og Magt, det er de Guder, du skal tilbede, alt det Andet er Sværmeri; gid Diævelen være Patriot, naar man kan herske over Patrioter, og sende dem til Siberien, det maa være dit Valgsprog.«

»Hvad du saa siger,« gienmælede Adalbert, »saa vil 53 min Fader intet Andet, end streng Retfærdighed, derfor maa han denne Gang være feil underrettet.« - »Din Fader er en klog Mand, der vil hvad han maa ville, for at komme til Veirs, men du og Casimir ere to Galninger, der stampe mod Braaden, og jeg veed neppe mere, hvorledes jeg skal skiule Eders Daarskaber.«

Da Adalbert kom hjem, traadte Leontine og Alexandra ham venlig i Møde; den Sidste rakte ham Haanden og sagde: »Vi takke Dem for den Iver, hvormed De tog Dem af den blinde Sanger.« - »Hvor er han nu?« spurgte Adalbert. - »Han sidder fangen i den gamle Borg,« svarede Alexandra, »vi have forgieves bedet om at see ham, dog have de Mænd, der bragte ham did, fortalt os Alt.« - »Gid mine Bestræbelser for ham havde havt et heldigere Udfald.« - »Mod og Villie til sine Brødres Forsvar ere allerede en stor Skat i Siælen,« bemærkede Alexandra. - »Jeg især maa bede Dem om Tilgivelse,« sagde Leontine, »thi jeg troede, at De ikke brød Dem meer om Deres ulykkelige Landsmænd, end Casimir bryder sig derom.« - »Casimir elsker sit Land høiere, end du troer,« svarede Alexandra. - »Han elsker Intet af det, han burde elske,« gienmælede Leontine.

FEMTE CAPITEL.

Det gamle Slot.

Kort efter lod Litowski Adalbert kalde, og modtog ham med et meget alvorligt Ansigt. »Jeg hører, at du nylig har givet os en Prøve paa dit ridderlige Mod,« sagde han, »imidlertid frygter jeg for, at du 54 paa denne Vei, ligesom Ridder Don Quixote i gamle Dage, vil finde flere Krænkelser, end Laurbærkrandse.«

»Jeg satte mig kun til Modvæрге, fordi jeg vidste, at De selv, naar De erfarede Sagens rette Sammenhæng, vilde billige min Adfærd,« svarede Adalbert.

»Og hvoraf vidste du det?«

»Jeg vidste det, fordi jeg kiender Deres Tænkemaade, min Fader! En henaandet Klang, der bortveires i Luften, et Digt om en forglemt Kiærlighed, om en længst forsvunden Sorg, er dog ingen Forbrydelse; der kan jo heller ikke være nogen Hentydning paa det Nærværende i Sange, der rimeligviis ere digtede for flere Aarhundreder siden.«

»Ikke?« gienmælede Starosten, »veed du da, hvad hine gamle Sange betyde? Disse Landløbere synges ikke blot om Kiærlighed, de synges desuden om Oldtidens Konger og om Tartarernes Grusomhed. Nei ti kun! jeg forudseer din Indvending: »Hvad bryder vor Almue sig meer om Tartarerne?« vil du sige, »deres Tid er forbi, deres Herredømme er længst sønderbrudt og forglemt.« Men dette er kun en Maske, siger jeg dig, Fortiden med sin dunkle Kaabe maa tiene til Skiul for Nutidens Anslag; Russerne ere de Tartarer, man nu tænker paa, de gamle Sange forvandles saaledes til en Allegorie, et Sindbillede, ved hvis Hielp Ulydighed og Oprør forkyndes, hvorledes kunne da vor ædle Keiser og hans ophøiede Broder taale dem?«

»Hvis man ikke paa høiere Steder lagde en saa dyb Betydning i disse Sange, saa bleve de heller ikke saa vigtige.«

»De ere vigtigere, end du troer, kortsynede Yngling! Folkets Erindringer hænge ved disse gamle Stemmer, ved disse Eventyr, ved disse Billeder fra en forsvunden Verden. Af alt dette knyttes det 55 usynlige Net, hvori Aanderne fanges, og hvorved de bindes til en forældet Tingenes Orden, der ikke mere kan og ikke mere skal bestaae. Saalænge Hierterne hænge ved disse Sange, saalænge hænger Folket ogsaa fast ved sine Sværmerier, ved sin gamle Dovenskab, ved sine faldefærdige Boliger. Betag Almuen sine Eventyr, saa tilstopper du Kilden til dens Daarskaber, thi Polen ligner nu hiin gamle Konge, der med en magisk Ring var bunden til et Liig, tilintetgjør hine Sange, og du har knust den magiske Ring, og Fortryllelsen er ophørt.«

»Men, min Fader! have vi Ret til at berøve Folket sine kiæreste Erindringer, og til at overskære de Baand, der binde det til dets Fortid?«

»Ret! Daarskab!« sagde Starosten, »have vi Ret til at berøve Drengen sin Kiephest, og drive ham fra sin kiæreste Leeg, paa det han kan lære Noget? Havde vi ikke denne Ret, hvorledes skulde han da vorde til Yngling og til Mand? Betragt engang den Verden, hvori vi leve, min Søn! Det er nu Tid, at du henvender dit Blik paa de store Forhold, der omgive dig. Hvad vil nu den kloge Regent? Hvad ville de Mænd, der forstaae deres Tid og skride frem med den? Hvorfor er Polen ikke meer noget selvstændigt Land? Kan du sige mig det? Eller var det maaskee ved Feighed, at vi tabte vor Rang blandt Europas Folkeslag?«

»Vore Naboers Rænker have fældet os,« svarede Adalbert blussende, »thi Feighed kiendes ikke i Polen, i Mod og Begeistring viger vort Folk ingen af dem, hvis Gierninger opfyldte Verdens Aarbøger.«

»I Sværmeri viger vort Folk ingen, det er vist, men det har ikke forstaaet sin Tid, deri viger det for de Fleste, det har afsondret sig, hver Enkelt vilde være uafhængig og en Konge i sin Kreds, Alle vilde herske, Ingen vilde lyde, derved søndersplittedes Landet, og 56 Intet kunde trives, der skulde skee med forenede Kræfter. Paa samme Tid da i andre Stater Masserne sammensmeltede, da de Enkelte der lærte at underordne sig, blev hos os hver Enkelt mere og mere selvraadig; hvor denne Selvraadighed hersker, der forvandles selv Heltemod til fordærvelig Forvovenhed; thi hvor Midtpunktet har tabt sin bindende Kraft, hvor de særskilte Organer ikke ville underordne sig, der tiener enhver Kraftyttring i de enkelte Ledemod kun til end mere at sønderrive det Hele, og til at fremskynde Døden.«

»Sikkert findes der dog en Middelvei, paa hvilken det Enkelte kan blive i sin Værdighed, uden at det Hele forstyrres?«

»Ingen Middelvei er her mulig, et Folk, der endnu vil staae paa samme Trin, hvorpaa det stod i Middelalderen, maa gaae til Grunde; det gamle Haab, de gamle Drømme, de gamle Sange, de gamle Eventyr ere Polens Pest og dets Ulykke. Deraf opstod den sørgelige Foragt for ethvert Fremskridt, deraf kom vor Mangel af Sammenhold, vor Trods mod Fornuft og Orden, deraf kom den stærke Kløft mellem Folk og Fyrste, ja deraf kom ogsaa Almuens Dovenskab og Ureenlighed, thi saaledes vare deres Fædre før dem, og saaledes vilde de ogsaa være.«

»Alt dette kunde vel afhjelpes ved mildere Midler, uden at en fremmed og fiendtlig Magt udstrakte sit Jernscepter over os.«

»Netop hiint Folk,« giensvarede Starosten, »hos hvilket den Herskendes Villie er Alt, og hos hvilket den Enkelte taber sig i Massen, hos hvilket Lydighed er den høieste Pligt, og Selvraadighed den høieste Brøde, netop hiint Folk, siger jeg, er bedst skikket til at være Formynder over slige forvildede Børn, som Polakkerne ere.«

Trods alle Starostens Indvendinger, hviskede dog 57 en Røst i Adalberts Indre, at hans Landsmænd ikke havde Uret, naar de grebe til Modværge mod en Magt, der vilde udslette deres folkelige Præg. Imidlertid var han fra Barndommen af vant til at tie ved Starostens Ord, og til at vige for hans Overbeviisning. Han nærmede sig derfor til Døren, og vilde stiltiende gaae, da hans Fader pludselig traadte ham i Møde, greb hans Haand og trykkede den med en Følelse, der overraskede ham. »Adalbert!« sagde Starosten, »tro mig, jeg mener det godt med dig, jeg tilgiver dit falske Skridt i Dag for din Ungdoms Skyld; ja jeg skal aldrig vredes ved din dristigste Tvivl, forudsat at du ærlig tilstaaer mig den, thi jeg føler vel, at det ikke er let for en uøvet Haand at finde Traaden i den Labyrinth, der omgiver os Alle. Jeg opgiver derfor min første Plan, du bør i lang Tid endnu blive her under min Opsigt; thi kom du strax til Warschau, vilde du neppe medbringe den

rette Maalestok for din Omgivning, og den almindelige Svimmelhed, der har henreven saa Mange, vilde maaskee ogsaa henrive dig.«

Adalbert blev rørt ved sin Faders Venlighed, og lovede at føie sig efter ham i Alt, og at følge hans Raad.

»Mit første Raad er: Tro Ingen, der vil vække din Misfornøjelse med det Nærværende! Betragt med hvor megen Møie vi have erhvervet, hvad vi have! Betragt den Ulykke, den Blodsudgydelse, den Tøilesløshed, der stedse fulgte med enhver Folkebevægelse, og du vil da sikkert tilstaae, at selv en slet Regiering er bedre, end aldeles ingen, at selv en Tyrans Herredømme bør foretrækkes for den rasende Mængdes, der med tusinde Hænder søndersliger sine Offere, og med tusinde Tunger lædsker sig i deres Blod. Tro heller ikke dem, der forkynde et nyt Evangelium, en ny Tingenes Orden, hvori alle gamle 58 Baand skulle bryde, al Tvang, al Standsforskjel ophøre, og hvori Menneskene skulle leve, som Brødre med hverandre, alt dette er kun en Madding, der sættes paa Krogen, for at fange den uerfarne Ungdom; det himmelske Paradiis, den himmelske Fred, der maaskee undertiden svævede, som en Drøm, for Sværmerens Øie, brugtes endnu oftere som Paaskud for Bedragerens Planer, og de Herrer, der skrigte heftigst imod Herskesyge og Magtens Misbrug, skrigte kun saa høit, fordi de selv ville have denne Magt, fordi de selv ville herske og sidde øverst, og have de naaet dette Øiemed, da herske de almindelig saaledes, at deres ivrigste Tilhængere tilsidst nødtes til at vriste dem Magten af Hænderne.«

»Men dette taler jo netop for det, der bestod fra gammel Tid,« sagde Adalbert. »For det, der nu bestaaer,« svarede Starosten, »men ei for det Forældede; hvad nu bestaaer, er Forbundet med Rusland, intet Andet.« - »Men dette Forbund har ikke sin Rod i Folkets Villie.« - Nu taug Starosten et Øieblik, endelig sagde han: »Saa har min hele Tale da været spildt; det er meget nødvendigt, at du dvæler her,« blev han ved, »for Resten mishager din Onkels Færd mig endnu mere, end din, han, som en ældre Mand, burde allermindst skienke slige Landløbere sin Opmærksomhed; men der gives Mennesker, der, hvor gamle de end blive, aldrig komme ud over Drenggearene.«

Trods denne strenge Yttring, vedblev dog Litowski at behandle sin Svoger med stor Artighed, som om Intet var forefaldet; i øvrigt omtalte han aldeles ikke, i de Andres Nærværelse, den fremmede Sanger, og da Leontine endelig spurgte ham om dennes Skiebne, gav han et undvigende Svar.

59

Det hændes vel undertiden, og især i Ungdommen, at Mennesket befinder sig midt imellem to Veie, uden at han dog saa let, som Herkules, er i Stand til at opdage, hvilken, der er den rette, og hvilken den urette. Der opstaaer da en Giæring, en Kamp i Siælen, og en deraf følgende Uklarhed, der, saalænge den varer, ikke tillader Handlingen at komme til Giennembrud, hvorfor en eensidig Bestemthed af de Fleste agtes langt højere, end en slig vaklende Tilstand. Imidlertid oprinder denne Vaklen tidt af de ædleste Bevæggrunde, ja undertiden kunne de, der befinde sig i en slig Uvished, naar de endelig komme ud deraf, og vide, hvorhen de skulle vende deres Kræfter, udvikle en Siælsstyrke, der overrasker dobbelt, fordi man mindst hos dem havde formodet den.

I en slig Uvished befandt Adalbert sig, der, saasomt han havde forladt sin Faders Kammer, ilede ud i den fri Luft, og overlod sig til sine Betragtninger. Da han i nogen Tid saaledes havde vandret, nedsiunken i Tanker, og endelig hævdede Øiet, bemærkede han, at han stod nærvædet det gamle Slot, hvori den blinde Sanger sad fangen. Med dette Slot var han fra sin Barndom vel bekendt, han havde dengang tidt løbet igiennem de lange Gange, og leget i de øde Sale, hvori endnu enkelte Tapeter med afblegede Billeder mindede om den forgangne Tid. Det var i øvrigt kun Hovedbygningen med sit høie Taarn, der endnu stod tilbage, Sidebygningerne vare derimod nedrevne. De Steenmasser, man saaledes vandt, vare saa betydelige, at man deraf kunde bygge det ny Slot, uden at angribe Hovedbygningen. Dette var vel den vigtigste Aarsag, hvorfor den hidtil var bleven forskaanet. For Resten bar den, selv i sin forfaldne Tilstand, det Præg af Storhed og Betydning, hvorved Fortidens Bygninger saa tidt udmærke sig fra dem, der opføres i vor Tid, og Adalbert maatte, da han saae dette Slot, tænke paa sit Fædreland, der, sønderrevet, og skilt ved saa mange Provindser, dog endnu mindede om en betydningsfuld Fortid, hvoraf der ikke var meer, end en stor Ruin tilbage.

Da han havde betragtet Slottet, og endelig nærmede sig til Hovedindgangen, mødte han den gamle Michael, der standsede, da han saae ham, og tog sin Hue af. »Hvor sidder den Fangne?« spurgte Adalbert. »Frøkenen er inde i Riddersalen,« svarede den gamle Tiener, der var lidt tunghør. - »Er det Frøken Emilie?« - »Ja,« svarede Michael, »Frøkenen kommer ofte herover, thi hun er ikke, som den unge Verden pleier at være, der kun løber efter, hvad der er paa Moden.« - »Før mig da ind i Riddersalen!« sagde Adalbert, hvorpaa den Gamle gik ind i Bygningen, og Adalbert fulgte ham gennem en Række af Værelser.

Paa enkelte Steder standsede Michael, og pegede paa de sønderrevne Tapeter, hvori man endnu saae Levninger af store Jagtstykker, der vare indvævede deri. Adalbert bemærkede i Forbigaaende flere Damer og Herrer til Hest, de Sidste vare kiendelige paa deres med mangfoldige Silkesnore forsynede Kurtka,*) og paa deres polske Huer; ved Siden af dem stode Jægere, og høit i Luften fløi Falke, der søgte at overliste et Par

Heirer, der strakte deres Neb, som spidse Landser, ud imod dem; ligeledes saae man flygtende Elsdyr, og længere borte en trodsig Biørn, der satte sig paa Bagbenene, for at forsvare sig imod Hundene. Alle disse Figurer vare imidlertid blege, som Skygger, og halv fortærede af Møl, som havde arvet de Kostbarheder, der vare de hensvundne ^x 61 Slægters Stolthed. Endelig traadte Adalbert, med sin Ledsager, ind i Riddersalen, hvori selv Tapeterne vare borte, og hvori intet levende Væsen saaes, med Undtagelse af dem selv, og to Tusmørkefugle, af det Slags, der kaldes Dødningehoveder, hvilke, bedragne af den Dunkelhed, der var udbredt overalt, svævede omkring midt om Dagen.

»Frøkenen er ikke her,« sagde Michael, »hun er sikkert paa egen Haand gaaet op i Taarnet.« - »I Taarnet!« gientog Adalbert forskrækket, »Opgangen dertil er farlig, hvis jeg husker ret.« - »Det er ikke første Gang, hun gaaer den Vei,« svarede Michael, »hun forstaaer næsten Konsten bedre, end jeg selv, der dog fra Ungdommen af er vant til at klavre paa disse Trapper. I Dag vilde hun imidlertid endnu høiere op, end sædvanlig, for at see det store Uhr; jeg skulde følge hende, men da jeg ikke kunde komme strax, gik hun i Forveien, efterat vi havde sat hinanden Stævne i Riddersalen.« - »Lad os ile til hende,« sagde Adalbert.

De gik nu op ad en Vindeltrappe, der i Begyndelsen var bred, men blev smallere og smallere, jo høiere de kom; ja tilsidst hørte Trappen op, og de maatte klattre videre frem paa Stiger, og ile hen over Tværbielker, fra hvilke et eneste falsk Skridt vilde have styrtet dem ned i den dybe Afgrund, som de saae under deres Fødder.

Endelig stode de foran det Uhr, om hvilket Michael havde talt; paa den anden Side deraf sad, til Adalberts Forundring, ikke Emilie, men Leontine, der syntes nedsiunken i dybe Drømme. »Gud være lovet! der er Frøkenen,« sagde Michael, »her er ogsaa det store Uhr,« blev han ved, »som Herren vel erindrer fra gamle Dage, thi her maatte jeg tidt føre de unge Herrer op, uagtet Starosten strengt forbød det.«

»Kan det da aldrig mere gaae?« spurgte Leontine, 62 der nu vaagnede af sin Drøm. »Nei desværre,« svarede Michael, »men i min Ungdom gik det endnu, det var den Gang det kostbareste Værk i hele Egnen, saa Fremmede kom herhid for at see det. Det viste ikke blot Timer, men tillige Solens og Maanens Løb og Qvarteerskifterne; paa den ene Side stod Døden med sin Lee, paa den anden Side derimod stod Tiden, som en gammel Mand, med Vinger og Timeglas, og hver Gang en Time var udrunden, slog den med Vingerne, og Timeglasset vendte sig af sig selv, medens Døden paa samme Tid hævede sin Lee og svingede den frem og tilbage, i det Klokkeslagene lød; men nu er Timeglasset knust, Viseren er sønderbrudt, og Hiulene ere rustne, kun Døden med sin Lee staaer der endnu, som Frøkenen seer.«

»Dette Uhr burde istandsættes igien,« sagde Adalbert.

»Ingen Uhrmager i vor Tid kan bringe det i Orden,« svarede den Gamle, »skiøndt Mange have forsøgt derpaa, baade Fremmede og Indfødte. Det var kun i gamle Dage, man forstod sig paa Sligt, og det er da heller intet Under, thi Værket blev drevet med Trolddomskonst, efter hvad jeg har hørt, og Aander vare bundne til Hiulene, der dreiede dem rundt; derfor blev det kun optrukken een Gang om Aaret i Midnatsstunden, da Frelseren blev født.«

»Ja ja, det fortalte du mig tidt nok i min Barndom,« sagde Adalbert smilende.

»Det er ogsaa vist,« blev Michael ved, »at Uhret og Bygningen paa en egen Maade hænge sammen, thi fra det Øieblik Uhret standsede, begyndte ogsaa Bygningen at forfalde; det sidste Aar, hvori det gik, var det, i hvilket Russerne rykkede ind i Warschau.«

»Var jeg en Mand,« udbrød pludselig Leontine, »da vilde jeg reise udenlands, og vandre saalænge rundt, 63 til jeg fandt en Konstner, der kunde sætte dette Uhrværk i Stand.«

»Den gamle Herre har ofte talt om at sælge Hiulene og Jernstængerne,« sagde Michael, »men det haaber jeg vil ikke skee, medens mine Øine ere over Jorden.« - »Bruges den gamle Borg nu ikke meer til Noget?« spurgte Adalbert. - »Flere af de Sale, hvori Herskabets Forfædre levede i Frihed og Lystighed med deres Giester, bruges nu til Fængsler,« svarede Michael.

Adalbert tog heraf Anledning til at spørge om, hvorledes det gik den gamle Sanger. »Ham gaaer det ganske taaleligt, jeg har bragt ham hans Harpe i Fængelet, men han vover ei at spille paa den af Frygt for Starosten.« - »Kan jeg faae ham at se?« spurgte Adalbert. »Det lod sig vel gjøre,« svarede Michael, »hvis der ikke i Værelset ved Siden af ham sad en farlig Fange, der let kunde mærke Uraad, og røbe os for Starosten.«

Efter disse Ord stege de ned af Taarnet igien, og Adalbert kunde ikke Andet, end beundre den Behændighed og Sikkerhed, hvormed Leontine skred hen over de farligste Steder, ligesom en Fugl, der rolig svæver over Afgrundene, vel vidende, at den i sine Vinger besidder en Talisman, langt stærkere, end den Kraft, der drager den nedad imod Dybet.

Da de vare komne udenfor, blev den gamle Michael staaende, og betragtede det faldefærdige Slot. »Hvad tænker du paa?« spurgte Adalbert. Da den Gamle ikke svarede, gientog han sit Spørgsmaal med

høiere Røst. »Jeg tænker paa, at dette gamle Slot, saa skrøbeligt det synes, maaskee dog vil staae længere, end det ny,« svarede Michael, men Adalbert kunde ikke Andet end smile ved denne Spaadom, hvortil neppe Nogen, der betragtede den gamle Bygnings Brøstfældighed, kunde fæste Lid.

64

SIETTE CAPITEL. *Undvigelsen.*

Om Eftermiddagen, da den yngre Deel af Familien var samlet i Haven, lod en Handelsmand sig melde, der ønskede at forevise Damerne nogle Smykker. »Lad ham komme!« raabte Casimir, og Jøden Salomon nærmede sig med et Federal i Haanden. »Er det dig?« sagde Casimir, der var ilet ham i Møde ved Indgangen, »bringer du Guld, Jøde?« - »Nei, denne Gang bringer jeg Noget, der endnu er bedre,« svarede Salomon. - »Renegat! har du afsvoren din Tro? gives der noget bedre, end Guld?« - »Ja, Diamanter ere endnu bedre,« svarede Salomon, og aabnede sit Federal, hvori flere smukke Juveelsmykker funkede Casimir i Møde. »Dem maa Emilie see!« raabte denne, og rev hurtigt Foderalet ud af Salomons Haand, og bragte det hen til den Plads, hvor Damerne befandt sig. - »For Himlens Skyld!« skreg Salomon, og ilede efter ham, »Diamanterne ere ikke mine!«

Emilie betragtede Smykkerne med stor Opmærksomhed, og syntes meget indtagen deri, Alexandra derimod saae dem med Ligegyldighed, medens Leontine, der stod ved hendes Side, ikke værdigede dem et eneste Blik. - »Hør!« sagde Casimir, og tog Salomon til Side, »hvad koster det Halssmykke, som Frøken Emilie holder i Haanden?« - »Ak, det er det kostbareste af dem Alle!« sagde Salomon, og nævnede Prisen. - »Du er meget dyr, Jøde!« - »Det er ikke mig, som er dyr, thi Diamanterne høre ikke mig til.« - »Det er kun et dumt Jødekneb, Salomon, thi Diamanterne høre dig dog til.« - »Hvis jeg vilde bruge Kneb, da maatte det vel blive Jødekneb, Herre, thi jeg er jo selv en Jøde, men denne Gang er det 65 dog sandt, Diamanterne ere ikke mine, derfor kan jeg ikke slaae en Skilling af.« - »Men du veed jo, at jeg ingen Penge har.« - »Vil Herren købe Smykket, saa skaffer jeg Penge,« sagde Salomon. - »Jeg veed nok, at du bedrager mig, Salomon, men ligegodt; skriv det kun paa Regningen med det Øvrige!« - »Ja gierne! Herren bør ogsaa give mig Noget at fortjene, eftersom jeg i disse Dage har viist Dem en stor Tieneste.« - »Hvilken Tieneste, Salomon?« - »Ei! Borgerskabet i S. havde jo i Sinde at klage til Starosten, fordi Herren ved sin Forklædning drillede og gjorde Nar af Byen, som de sagde; den Klage har jeg forhindret.« - »Det er Skade Salomon,« sagde Casimir leende, »thi den var bleven fortræffelig.«

»Hvad er det for en Klage?« spurgte Starosten, der pludselig traadte frem af en Buegang. - »Ak, det var kun Spøgg, Excellence! og den halve By har glædet sig derover.« - »Hvorover har Byen glædet sig?« - »Ak, den unge Herre er fuld af Løier og Indfald og allehaande lystige Opfindelser, Deres Excellence!« - »Endnu engang, hvorover vilde Borgerskabet klage?« - »Ak, vi have selv ikke været bedre i vor Tid, Deres Excellence!« - »Nu fortæller han Sammenhængen, Salomon, og det paa Øieblikket, forstaaer han mig?« - Salomon kastede da først et frygtomt Blik paa Casimir, hvorved han syntes at trygle om Tilgivelse, derpaa fortalte han det hele Indtog, som han selv havde seet det. - »Det er godt,« sagde Starosten, efterat han tilsyneladende ligegyldig havde hørt paa Fortællingen, »nu kan du gaae, Salomon.«

»Det var altsaa den Maade, hvorpaa du viste din Broder Forbedringerne paa Godset?« sagde Litowski til Casimir efter Salomons Bortgang. - Istedetfor at undskylde sig, som hans Fader vel ventede, svarede Casimir intet Ord. - »Har du Noget at sige til dit Forsvar?« spurgte Starosten. - Nu fortrak Musklerne 66 omkring Casimirs Mund sig paa en krampagtig Maade, og han brød pludselig ud i en voldsom Latter, som han forgieves stræbte at neddæmpe. - »Hvis du, som du ønsker, havde været ansat i Warschau, og hvis du der havde ført dig saaledes op, da vilde Storfyrsten vel have fundet et Middel mod din Lattermildhed,« bemærkede Starosten. - »Tilgiv os!« sagde Czernim, der nu ogsaa kom til, »vi have begge syndet, dog har Adalbert længst paa egen Haand indhentet, hvad han den Gang forsømte.« - »Efter Salomons Fortælling, har jo du ogsaa været med,« sagde Starosten til Adalbert. - »Adalbert er uskyldig,« sagde Czernim, »han søgte at holde Broderen tilbage, men det hialp ikke, og at han siden, som en Judas, skulde angive og forraade Casimir, kan De neppe selv ønske.« - »Nu for Deres Skyld vil jeg da glemme denne Historie,« svarede Starosten.

Men da han siden var alene med Adalbert, sagde han: »Jeg havde haabet mere Oprigtighed af dig, min Søn! for Resten kan dette Eventyr lære dig, i hvilken Slags Lystighed din Onkel finder meest Smag.« - »Onkel Czernim var ikke med os i S.,« svarede Adalbert, »han mødte os først udenfor Byen, da hine Optøier vare til Ende.« - »Dog er det neppe hans Skyld, at han ikke spillede Hovedrollen deri,« svarede Starosten, »vogt dig

for ham, Adalbert! han har alt fordærvet En af mine Sønner, jeg haaber i det mindste, at han ei skal fordærve den Anden.«

»Naar De troede det, min Fader! hvi overlod De da i saa lang Tid Casimir til hans Omsorg?«

Litowski trak paa Skuldrene: »Jeg kiendte ham ikke den Gang saa godt som nu,« svarede han, »desuden er han velhavende og vil rimeligviis indsætte dig og Casimir til sine Arvinger, derfor ønsker jeg ikke at støde ham for Hovedet.«

67

Da Adalbert var alene paa sit Værelse og tænkte nøiere over, hvad han denne Gang havde oplevet i sit Hiem, følte han vel, at det Indre her var endnu mere forandret, end den ydre Omgivning, han følte, at Hver havde sine Planer, som han skiulte for de Andre, og at den Ene, trods al Anstand og ydre Høflighed, dog ikke troede den Anden. »Hvilken Dæmon,« tænkte han, »har forstyrret den Fred, der før herskede paa disse Steder? Hvilken fiendtlig Kraft har gienemgnavet de Baand, der bandt Søn til Fader, Mand til Hustru og Undergivne til deres Herrer? Det er jo den samme Himmel og den samme Jord, som jeg saae i min Ungdom, Solen skinner endnu ligesaa varm paa Skov og Slette, som dengang, Maanen stiger over de fierne Bjerge, og speiler sig i Kilderne paa samme Maade, som forhen, men ak, hvor Meget er ikke for Resten blevet anderledes, uden at jeg ret kan indsee Grunden dertil!«

Under disse Betragtninger lagde han sig i et aabent Vindue, og stirrede ud over Egnen. Det var ganske stille, hvide Taager stode over Marken, og lagde sig, ligesom Slør, foran de sorte Skove. Alle Lys vare slukkede, paa et eneste nær i den gamle Borg, hvis store Steenmasser Adalbert, i det svage Maaneskin, netop kunde skimte. Det forekom ham, som han hørte Harpetoner, der klang gienem Natten, dog var han ikke sikker paa, om han tog feil, da Tonerne klang saa sagte, som om de frygtede for at høres paa disse Steder.

Nu henvendtes hans Tanker igien til den blinde Harpespiller, der sad fangen i hiin Borg, og det randt ham i Hu, hvor haardt denne Mand sandsynligviis vilde komme til at bøde for en Haandtering, der dog ingen Forbrydelse var.

Jo længere han tænkte herover, desmere Lyst fik han til at afvende Faren fra den gamle Sangers Isse.

68

At bevæge Starosten til Medlidenhed, var imidlertid, som hans tidligere Forsøg havde overbeviist ham om, aldeles umuligt, og hemmelig at befordre Fangens Flugt, syntes Adalbert en vovelig Sag; paa den anden Side forekom det ham uridderligt og feigt, hvis han, uden Modstand, overlod den ulykkelige Sanger i sine Fienders Vold. Overhovedet ansaae han det for uværdigt, hvis han, i den Alder, han nu havde naaet, opoffrede sine Grundsætninger for en Andens Villie; ja det forekom ham, som om han hidtil just ikke havde givet store Prøver paa den Selvstændighed, der anstaaer en Mand, og han rødmede ved den Tanke, at selv den letsindige Casimir, (hvori vi for Resten ei ubetinget kunne give ham Ret), lagde en større Kraft for Dagen, end han, eftersom denne gik den Vei, Naturen havde tegnet for ham, og dristig viste sig, som han var, uden Hensyn til, om de Andre vare misfornøiede dermed eller ei.

Da klang Harpetonerne endnu høiere, ligesom de vilde tilkiendegive Adalbert, at det Øieblik allerede var kommet, hvori han skulde vise, om han længere vilde samtykke i sin egen Umyndighedstilstand, eller ei. Han sprang da op med det faste Forsæt at befrie den Fangne, hvad det saa skulde koste. Hans første Tanke var at betroe sig til Casimir, men, ved nøiere Overlæg, fandt han det raadeligere at aabenbare sin Hensigt for den gamle Michael, der af Hiertet elskede den gamle Tid, og hos hvilken han derfor sikkert regnede paa at finde Bistand.

Han erindrede fra forrige Tider, at Michael havde et lille Kammer øverst oppe under Taget. Til dette begav han sig nu med sagte Fied. Han bankede flere Gange paa Døren, men fik intet Svar, han formodede da, at den Gamle sov haardt, og bankede stærkere, men forgieves, endelig forsøgte han selv at aabne Døren, men den var i Laas, tilsidst kaldte han paa den Gamle, først sagtere, derpaa med høiere Røst, men da Ingen svarede ham, maatte han endelig vende tilbage med uforrettet Sag.

Han besluttede nu, at udsætte Udførelsen af sit Forsæt til næste Dag. Imidlertid kunde han ikke negte sig selv, at enhver Opsættelse var mislig, eftersom Sangeren kunde blive bortført af sit nærværende Fængsel. »Maaskee skal han alt bort i Nat!« sagde Adalbert høit, og ilede urolig over sine egne Ord, hen i det aabne Vindue, for, ved Klang af den Blindes Harpe, at overbevise sig om, at han var der endnu. Men denne Gang hørte Adalbert aldeles Intet, derimod saae han til sin Forundring ikke blot et, men to Lys i den gamle Borg, hvoraf det ene aabenbar bevægede sig fremad igiennem flere Værelser.

Hans Hierte bankede ængsteligt ved dette Syn, thi de Ord, han havde udtalt, forekom ham som et Forvarsel, der endnu i denne Time skulde opfyldes. Efter nogen Tids Betænkning ilede han ned, for i Nærheden at undersøge, om hans Frygt var grundet eller ei. Nede var Alt stille, gienem et Hiørnevindue

nedsendte Maanen en svag Lysning, ved hvis Hielp han kunde skimte forskellige Gienstande. Han udrakte Haanden, for at gribe Nøglen til Gangdøren, der pleiede at hænge paa et Søm i Gangen, men han fandt den ikke. Tvivlraadig blev han da staaende, men kort efter mærkede han, at Døren ikke, som sædvanlig om Natten, var tillaaet, men at den stod paa Klem. Han aabnede den da, og begav sig paa Veien til det gamle Slot, der omtrent laae tohundredde Skridt fra Hovedbygningen. Da han var noget over den halve Vei, bemærkede han, at det ene Lys igien var forsvundet hvorimod det andet endog brændte klarere, end forhen. Da han endelig var ganske nær ved Bygningen, og stod ved Slotsporten, hørte han en Larm, ligesom om en tung Dør blev oplukket, 70 kort efter saae han atter Lyset bevæge sig, og hørte endelig Trin af Gaaende, der nærmede sig til Udgangen. »Sluk nu Fakkelen!« raabte endelig en Stemme temmelig nærved ham. »Tael sagte for den hellige Jomfrues Skyld!« hviskede en anden Stemme, hvorpaa Lyset blev slukket, og den Port aabnedes, ved hvilken Adalbert stod.

Denne fandt ingen Plads, hvor han kunde skiule sig, og de Personer, der kom ud af Slottet, opdagede ham strax ved Hielp af Maanelyset. »Hvem er der?« raabte en Stemme, som Adalbert vel kiendte, thi det var hans Onkel Czernims. - »Det er mig,« svarede han. - »Rinder der blot en Draabe polsk Blod i dine Aarer, saa lader du hellere din Tunge udkære, end du med et halvt Ord røber, hvad du her seer,« sagde Czernim. »Det er den unge Herre, ham har jeg altfor ofte vugget paa min Arm, til at jeg skulde troe, han vilde forraade os,« sagde en anden Røst, som heller ikke var Adalbert ubekiendt, og han saae nu tre Mænd og en Qvinde nærme sig, i hvilke han gienkiendte sin Onkel, den gamle Michael, den blinde Folkesanger og dennes Datter.

»Gaaer nu, mine Venner!« sagde Czernim, »Michael vil følge Jer paa Vei, og naar I først komme paa min Grund, da ere I saa sikke, som det er muligt at være i dette Land, hvori al Sikkerhed lidt efter lidt forsvinder, og hvori alle vore Rettigheder bestandig stærkere trædes under Fødder.« - »Ak ja!« sukkede den gamle Michael, »Voldsmændene ere stærke i vor Tid, og den hellige Jomfru smiler ikke længere til sit Folk.«

I samme Øieblik hørtes en sønderrivende Tone, hvorved Alle forfærdedes, thi den klang, ligesom et Smerteskrig, og dog syntes den ei at udgaae fra noget Menneskes Læber. - »Alle gode Aander være os naadige!« raabte den gamle Michael, og korsede sig.

71

- »O vee! det var en af de kostbareste Strænge, der sprang,« udbrød Harpespilleren, »det isnede i min inderste Marv, da jeg hørte det.« - »Giv dig tilfreds!« svarede Czernim, »ingen Speider stod dig saa nær, at han mærkede det.« - »Ak, derpaa tænkte jeg ikke,« svarede den Blinde, »men nu er Harpen ubrugelig, thi jeg eier ingen saadan Stræng mere, og har ingen Penge, hvormed jeg kan kiøbe den.« - »Vær rolig!« gienmælede Czernim, »hos mig skal du faae saa mange Strænge, du forlanger.«

Harpespilleren gik nu bort med sine Ledsagere, men Czernim vendte sig om til Adalbert og sagde: »Hvad synes dig om denne Mand? Han er en ægte Polak, thi det farer ham igiennem Marv og Been, naar hans Harpe tager Skade, og han sørger mere derover, end han nylig sørgede over den Reise til Siberien, der forestod ham.« - »Nu, ved Harpen vinder han jo sit Livsophold,« svarede Adalbert. - »Nei,« sagde Czernim, »du forstod ham ikke, det var noget langt Bedre, end du troer, der rørte sig i ham, det var hans polske Hierteblod, der isnede ved Tanken om den bristende Stræng, thi Musik og Sang ere blevne os ligesaa nødvendige, som Aandedrættet, og dem vil dog vor Arvefiende berøve os, han vil forbyde os det Sprog, hvori vi alene mægte at udtrykke vore bedste Følelser og Tanker, er det ikke ligesom han vilde forbyde Ørkenens Vandrer at drikke af den lædskende Kilde, eller som han vilde forbyde Blomsten at dufte paa Heden? Men det vil aldrig lykkes, saalænge der ere Kilder til, ville de lædske de Vandrende, saalænge der ere Blomster til, ville de dufte i Vaaren; ja selv hvis man river dem op med Rod, ville de endnu dufte, indtil den sidste Livsgnist forlader dem; saaledes hørte jeg ogsaa tidt mine saarede Brødre paa Valpladsen, endnu i Dødens Øieblik, at synge 72 hine gamle Sange, hvis Minde kun forlod dem med den sidste Draabe af deres Blod.«

Adalbert betragtede med Forundring sin Onkel, thi slige Yttringer havde han aldrig før hørt af hans Mund, men Czernim trykkede venlig hans Haand, og vedblev: »Jeg behøver ikke at sige dig, hvad der nu og i Fremtiden er din Pligt.« Efter disse Ord gik de stiltiende tilbage, og listede sig med sagte Fied til deres Værelser.

SYVENDE CAPITEL. *Diplomatisk Fremfærd.*

Næste Morgen bemærkede Adalbert flere Ryttere, der jøge afsted i forskellige Retninger; kort efter blev en Mand ført fra det gamle Slot over til Starosten, i denne Mand gienkiendte Adalbert Toldbetienten Iwan, der

havde standset ham ved Indgangen til Byen S. Adalberts Hierte bankede uroligt ved dette Syn, thi han tvivlede ikke paa, at det var denne Mand, Michael havde omtalt, som en farlig Fange, og han frygtede meget for, at han havde hørt Noget af hvad der foregik ved den blinde Harpespillers Flugt.

Hurtig begav Adalbert sig til sin Onkel, for at meddele ham, hvad han havde seet. Han fandt ham fuldkommen paaklædt, en Dør, der gik fra Czernims Værelse ud i Gaarden, stod aaben, og den lille Hest, paa hvilken han almindelig red, stak sit Hoved ind deraf, medens Czernim rakte den Brød, og lod den spise af sin hule Haand.

Da Adalbert fortalte, hvad der foregik, lukkede hans Onkel pludselig Døren og sagde: »Hvad der er 73 skeet, er en Hemmelighed, om hvilken du ei engang bør tale med dig selv, naar du er alene, thi den første Regel i dette Land er, at din venstre Haand ikke skal vide, hvad din højre foretager sig, og dermed nok om den Sag! Komme de til mig, skulle de finde Fuglen vel giemt, og, efter nogle Dage, er den bortfløiet.«

Siden betroede den gamle Michael Adalbert, at Iwan, uagtet der vare stærke Beviser paa hans Uredelighed, dog var sat paa fri Fod, rimeligviis fordi man ikke længere kunde undvære hans hemmelige Tjenester.

Starosten syntes ikke at mistænke nogen af Husets Folk, han var endog mindre streng imod dem, end han pleiede at være, for Resten syntes han stille og tankefuld, og efter Bordet erklærede han, at han næste Morgen vilde reise til Warschau.

Den hele Eftermiddag arbejdede han i sit Værelse, men om Aftenen kom han ned, og der var nu intet Spor meer af Mismod i hans Aasyn, tvertimod syntes han meget vel til Mode; han satte sig imellem Alexandra og Emilie, og underholdt dem med stor Venlighed om forskellige Gjenstande. Alexandra blev da særdeles oplivet, Leontine derimod stod taus og alvorlig ved hendes Side.

»Deres Sundhed fordrer, at De ikke staaer op i Morgen, naar jeg reiser,« sagde endelig Starosten til Alexandra, »derfor vil jeg tage Afsked med Dem i Aften.« - »Min elskede Fader!« sagde Alexandra, »jeg har Noget paa Hierte, som jeg ikke før vovede at bede om, men nu, da De viser mig saa megen Venlighed, vil jeg tage Mod til mig.« - »Hvis det staaer i min Magt, saa er Deres Begiering tilstaaet,« svarede Starosten. - »Jeg vil kun bønfalde Dem om et lille Tegn paa Deres Fortrolighed.« - »Nu vel.« - »Siig Du til mig, min elskede Fader! og viis mig derved, at jeg staaer Dem ligesaa nær, som Deres andre 74 Børn.« - Leontine saae paa ham med et bedende Blik, da Alexandra udtalte disse Ord. - »Min kiære Datter!« svarede Starosten, og trykkede venlig Alexandras Haand, »denne Begiering kan jeg virkelig ikke opfylde; den Skik at sige Du til hinanden, styrker sielden Venskabet, men den tilintetgjør ofte Høfligheden; hvad mig angaaer, da ønskede jeg, at der ikke fandtes noget Du i Sproget, og at baade Sødskende og Ægtefæller sagde De til hverandre; og det er netop en af de Egenskaber, jeg skatter høiest hos vor Emilie, at der, saavidt jeg veed, ikke gives et eneste Menneske, til hvem hun siger Du.«

Alexandra taug nu stille, og paa Leontines Læber var der et Udtryk af Spot, der blandede sig med Vrede, men Starosten syntes ikke at bemærke det, og kort efter tog han Afsked fra Alexandra, og vendte tilbage til sit Værelse.

»Jeg har sielden seet min Fader saa munter og forekommende, som i Aften,« sagde Adalbert. - »Ja, han kan forstille sig,« svarede Czernim, »han kan tale med Munterhed om de ligegyldigste Ting, selv naar de mørkeste Tordenskyer trække op over hans Hoved; imidlertid vedder jeg dog paa, at der i Aften var en hemmelig Angst i hans Siæl.« - »Hvorover?« - »Ikke den Blomst, der blomstrede i Fior, kaster en mattere Glands, end en Hofmand, naar Naadens Sol truer med at dale.« - »Har han da Noget at befrygte?« - »Troer du, din Fader reiser til Warschau uden Grund?« - »Hvorfor reiser han da?« - »Ja, derom vil jeg nu ikke tale, men da du dog engang skal være Statsmand, saa vil jeg give dig en Leveregel for Fremtiden.« - »Nu da?« - »Den, hvis Navn eller Titel er større, end han selv, den, der lever af en Tidendeskrivers Roes, eller af de Mægtiges Bifald, hans Kinder ville vorde blege, inden Enden kommer.«

75

Før Adalbert endnu lagde sig til Ro, fik han et Besøg af Casimir. Først kastede denne sig i en Sopha, og sad nogen Tid uden at tale, endelig udbrød han: »Mærkede du den Gamles Venlighed mod Emilie?« - »Ja, han er stedse venlig mod hende.« - »Hør! jeg vil betro dig Noget, hvis du kan tie.« - »Nu?« - »Den Gamle er forelsket i Emilie.« - »Umuligt!« raabte Adalbert, og betragtede sin Broder med Forskrækkelse. - »Nu, hvi forfærdes du? Hvad kommer det dig og mig ved, Adalbert?« - »Jeg seer ingen Grund, hvorfor jeg skulde tiltroe min Fader en slig Daarlighed.« - »Grund! der ere Grunde, saa klare som Solen: Han saae bleg ud, da han skulde reise, det var hverken for din eller min Skyld; han behandler hende, som den fornemste Dame, og dog er hun en faderløs og fattig Pige; han roser hende ved alle Leiligheder; han giver hende Penge og Foræringer, som han dog ellers ikke pleier at kaste bort; hans Aasyn opklares, naar hun kommer, og mørknes, naar hun gaaer, og jeg har overrasket hans Øine, naar han betragtede hende og troede sig ubemærket; i Sandhed med et sligt Udtryk betragter han hverken dig eller mig.« - »Men han taler jo med Foragt om Kiærlighed.« - »Du skal ikke troe ham, thi han har dog ingen Helgen været i sin Tid.« - »Nei, det er

umuligt,« raabte igien Adalbert. - »Hvi tager du dig den Sag saa nær? Du er dog ikke selv forelsket i hende, Adalbert?« - »Jeg? Nei i Sandhed!« - »Saa bliv det heller ikke, min Broder! det er det Bedste baade for dig og for mig - der elsker dig, thi min Fader giver dig aldrig sit Samtykke.« - Dermed trykkede han Adalberts Haand og gik.

»Det er umuligt!« gientog Adalbert flere Gange for sig selv, men desuagtet følte han en større Uro ved Tanken om, at en slig Lidenskab kunde finde Sted, end han vilde tilstaae sig selv.

76

Tidlig næste Morgen, da Adalbert sad i Tanker, og bladede i en Bog, traadte hans Fader ind i hans Værelse, hvilket han ellers aldrig pleiede. »Jeg skylder dig et Besøg paa dit Kammer,« sagde han, »og vil nu, før jeg reiser, betale min Giæld; hvad er det for en Bog, hvori du læser?« - »Et historisk Værk som De seer.« - »Det er godt, min Søn! Naar du er alene, har jeg Intet imod at du læser, men vær forsigtig dermed, viis ikke dine Bøger til Nogen, og laan dem aldrig ud!« - »Hvorfor maa jeg ikke laane dem ud?« spurgte Adalbert. - »Fordi Menneskene kun ville beundre dine Indsigter, naar de ere ubekjendte med Kilderne dertil, thi da kiende de heller ikke Grændserne derfor, og formode derfor, at det, du siger, neppe er Tusindedelen af det, du veed; har du derimod angivet Kilderne, hvoraf du øser din Viisdom, da vil man smile og troe, at Viisdommen er Bøgenes, og ikke din; Ingen agter de Kundskaber, han selv ved faa Timers Læsning troer at kunne erhverve.«

Disse Ord trøstede Adalbert, thi hvor stor hans Faders Selvbeherskelse var, troede han det dog umuligt, at han, hvis nogen Ulykke truede ham, eller hvis han følte nogen stor Lidenskab i sit Indre, kunde tale med en slig Ro og Besindighed.

»Veed du ellers hvorfor jeg nu reiser til Warschau?« spurgte Starosten. - »Nei.« - »Jeg vil oprigtig sige dig Grunden: At hiin Landløber er flygtet vil Storfyrsten ikke høre med Ligegyldighed, thi han veed vel, hvor farlige slige Personer kunne blive, derfor troer jeg det rigtigst, selv at meddele ham denne Begivenhed, før Andre komme mig i Forkiøbet; i øvrigt er der En i vor Familie, for hvilken denne Tildragelse let kunde have meget alvorlige Følger.« - »Virkelig?« - »Veed du hvem der har befriet Folkesangeren?« - »Nei.« - »Din Onkel Czernim har befriet 77

ham.« - »Hvoraf veed De det?« spurgte Adalbert spændt. - »En Fange, hvis Fængsel laae ved Siden af den blinde Landløbers, har kiendt din Onkels Røst, imidlertid er det bedst at tie dermed, thi vor Families Ære vilde lide, hvis det blev bekiendt.« - »Sikkert har hiin Fange bedraget sig.« - »Neppe; jeg selv vil ikke tale til Czernim om denne Sag, af Andre maa han dog gjerne erfare den. Men nok herom; taler du ofte med din Broder Casimir?« - »Endnu i Gaar Aftes besøgte han mig.« - »Har du Indflydelse paa ham, saa overtal ham til at tage sig Noget for, og især til at vise Alexandra den Opmærksomhed, han er hende skyldig.« - »Jeg frygter, at hvert Ord i den Henseende er spildt.« - »Hvad har han da imod Alexandra?« spurgte Starosten, »elsker hun ham ikke af sit inderste Hierte? Har hun ikke bragt ham en betydelig Formue? Er hun ikke god og forstandig? Ja endog smuk er hun, thi kun hendes Svaghed, hvori den Utaknemmelige selv er Skyld, foraarsager, at de fine og ædle Træk ikke falde saameget i Øinene; i Sandhed, hun behager mig langt meer, end hendes uartige Søster, der snarere ligner en Vildkat fra Skoven, end en dannet og velopdragen Pige.« - »Men Kiærlighed lader sig ikke tvinge,« sagde Adalbert. - »Derimod stride mine Erfaringer aldeles, jeg kiender ikke den Lidenskab, som jeg ikke vilde paatage mig at betvinge; en Reise, et Par Aars Fraværelse, saa er Indtrykket udslettet, og man smiler over sin forrige Daarlighed; ja enhver Lidenskab er en Daarlighed, enhver Mand, der troer at være forelsket, og derfor opoffrer noget Væsentligt, anseer jeg for en Nar og en Sværmer, og jeg vilde, i slige Tilfælde, aldeles ikke betænke mig paa at bruge Tvangsmidler imod ham, ligesom mod en Vanvittig. Overtal blot Casimir til at tage sig Noget for, saa vil nok hans Lidenskab forsvinde.« - »Men Casimir er jo ikke 78 forelsket,« sagde Adalbert. - »Deri tager du feil min Søn.« - »I hvem er han da forelsket?« - »I Emilie, men det vil ikke vare længe, vær du rolig derfor!« - »Og Emilie, elsker hun ham igien?« - »Hvor kan du troe, at en saa dannet Pige, som Emilie, skulde elske Casimir? Farvel, Adalbert! vær opmærksom paa Alt, hvad der foregaaer i min Fraværelse, Erfaring har lært mig at mistroe de fleste Mennesker, men paa dig troer jeg, Adalbert, paa dig og paa en Anden, som jeg ikke vil nævne, thi paa hvem kan en Fader hellere bygge, end paa sine Børn, min ældste Søn er desværre en sørgelig Undtagelse; lev vel, jeg ønsker at see dig et Øieblik paa mit Kammer, inden jeg reiser.« Derpaa trykkede Starosten sin Søns Haand og gik.

Adalbert følte sig beskæmmet ved sin Faders Tillid, som han maatte tilstaae sig selv, at han ei fortiente. Desuden ængstedes han over Casimirs Lidenskab, hvis Mulighed han nu, da hans Fader havde aabnet hans Øine, ikke kunde betvivle. Hans Hierte bankede heftigt ved Tanken om, at Emilie maaskee deelte Broderens Følelser. »Men han er jo gift,« raabte han høit, »en saa forbrydersk Kiærlighed kan Emilie ikke nære.« Imidlertid maatte Adalbert tilstaae sig selv, at Casimir var ung og smuk, og at den qvindelige Verden, trods hans Letsind, betragtede ham med venlige Blik. For første Gang i sit Liv nærede Adalbert en bitter Følelse mod sin Broder, og han kunde ikke negte for sig selv, at Emilies Elskværdighed havde virket stærkere paa ham, end han hidtil havde troet.

Da Starosten traadte ud af sin Søns Kammer, mødte han Iwan, der ventede paa ham, og der, paa hans Vink, fulgte ham ind i hans Værelse. - »Jeg har været paa Oberstens Gods, Deres Excellence,« sagde Iwan,

og bukkede dybt. - »Var Folkesangeren der?« - »Var han der, saa have de giemt ham vel, Deres Excellence, men rimeligviis var han der ikke, thi slige Landløbere blive ikke længe paa et Sted.« - »Vil han ellers Noget, Iwan?« - »Jeg vil kun endnu engang aflægge min allerunderdanigste Tak for Deres Excellences høie Naade.« - »Tag nu blot ingen Stikpenge meer, Iwan, ellers gaaer det ikke godt, forstaaer han?« - »Ak, Excellence! hvad skulle vi smaa Embedsmænd gribe til? For vor Lønning faae vi knap det tørre Brød, og vi maa jo dog leve, Hans Keiserlige Høihed, vor mægtige Herre, Storfyrsten, er heller ikke uvidende om, hvorledes det gaaer til, thi den ene Haand maa jo vaske den anden, Deres Excellence.« - »Gaa nu, og driv ikke sit Væsen altfor grovt!« sagde Starosten. - »En Arbejder er sin Løn værd, Deres Excellence, og rækker en god Ven mig en Finger for at hielpe mig, saa lukker jeg mit Øie for ham igien, thi hvorfor skulle vi Smaafolk skamme os ved, hvad ikke de fornemste Herrer holde sig for gode til?« - »Ti og gaa!« sagde Starosten, hvorpaa Iwan bukkede, og nærmede sig til Døren. - »Endnu Eet!« sagde Starosten, og vinkede ham tilbage, »hvad Oberst Czernim angaaer, da har jeg undersøgt den Sag, Han har rimeligviis hørt feil, Iwan.« - »Godt! jeg begriber, det skal ikke være,« svarede Iwan. - »I alle Tilfælde taler han ikke et Ord derom, det er min Villie, forstaaer han mig?« - »Jeg forstaaer og jeg adlyder,« svarede Iwan, og gik bukkende ud af Døren.

»Det er en sand Ulykke,« sagde Starosten ved sig selv, »at vi ikke kunne undvære slige Mennesker, og at vi derfor tvinges til at lukke Øinene for deres Slethed.«

Nu traadte Adalbert ind, Starosten overgav ham forskiellige Regnskaber, og befalede ham endnu engang at give Agt paa hvad der skede i hans Fraværelse. Kort efter kom Czernim. »Undskyld, at jeg forlader 80 Dem,« sagde Starosten, »imidlertid haaber jeg, at De, enten jeg er tilstede eller ei, anseer dette Huus, som Deres eget.«

Flere Tienere indfandt sig derpaa, for at modtage Starostens sidste Befalinger, imidlertid traadte Adalbert tilbage, og kastede et Blik paa de Malerier, der hang i Værelset. »Hvem er den magre Mand i Generalsuniform, med alle de Ordener?« spurgte han Czernim, i det han pegede paa et af Billederne. - »Det er Polens Erobrer, Suvarow Italinski,« svarede Czernim, »dette sidste Navn fik han af sit italienske Tog, som du veed, thi det gaaer ofte med store Generaler, ligesom med Græshopperne, man giver dem Navn efter de Lande, de ødelægge.«

Endelig forlangte Starosten sin Vogn, alle hans Tienere stode paa Trapperne, da han gik ned, og hele Familien fulgte ham, selv Alexandra var med, Starosten truede venlig med Fingeren, da han saae hende, derpaa satte han sig i Vognen, og kørte bort.

Efterat alle de Andre vare borte, blev endnu den gamle Michael, tilligemed en af sine Kammerater, staaende i Porten. »Gud være lovet!« sagde endelig den sidste, »nu er han borte, nu hersker det unge Herskab, nu faae vi gode Dage, saalænge det varer.« - Men den gamle Michael rystede paa Hovedet, »vi faae aldrig gode Dage, saalænge det ny Slot staaer,« sagde han endelig. - »Hvorfor kunne vi ikke leve ligesaa godt i det ny Slot, som i det gamle?« spurgte Tierenen. - »I det gamle Slot staaer endnu den forgangne Tid paa alle Vægge,« svarede Michael, »og jo længere man stirrer paa den, desdybere trænger den ind i Hiertet, saa at Ingen kan boe der, uden tilsidst at elske den, men i den ny Bygning hænge de russiske Herrer, og i deres Nærhed er det ikke godt for nogen Polak at være.«

Endnu samme Dag meddeelte Adalbert sin Onkel 81 den Mistanke, Starosten nylig, med Hensyn paa ham, havde yttret. Czernim svarede ikke stort dertil, og kort derpaa reiste han til sit Hiem.

OTTENDE CAPITEL.

En ny Giest.

Efter Starostens Afreise blev det meget eensomt paa Slottet, thi med Undtagelse af Fru Tarnow, en Veninde af Emilie, der i denne Tid opholdt sig i Starostens Huus, kom der nu sielden Fremmede.

Desmere overraskedes Familien en Aften, da flere Ryttere travede ind i Gaarden; kort efter blev det anmeldt, at Major von Zeltner fra Warschau ønskede at opvarte Damerne.

Alexandra kastede, da dette Navn blev nævnet, et ængsteligt Blik paa Casimir, der allerede var sprungen op, for at ile den ny Giest i Møde. - »Hvem er Major Zeltner?« spurgte Adalbert. - »En udmærket Officeer,« svarede Casimir, »en brav Karl, uden mindste Hovmod, der gjør Alt med, ligesom vi Andre.« Efter disse Ord ilede han ud, for at hente ham.

»Hvorfor saae De saa betænkelig ud, da denne Mands Navn blev nævnet?« spurgte Adalbert Alexandra. - »Fordi han ikke er noget godt Selskab for Casimir,« svarede hun, - »i øvrigt siger man, at han staaer i større Anseelse i Warschau, end man, efter den Stilling, han i Armeen beklæder, skulde troe.«

Kort efter traadte en Mand ind, der, uagtet han saae ud til at være over fyrgetyve Aar, dog endnu havde en ungdommelig Holdning, hans Hud syntes hærdet mod Vinterens og Kuldens Paavirkning, og hans Farve var af det Slags, som Almuen giver Navn 82 af veirslaaet; hans Træk vare for Resten regelmæssige, kun hans Øine syntes hæslege, og det Hvide deri var desuden gennemtrængt af røde Aarer. I øvrigt bar han en glimrende Uniform, behængt med flere Ordener, hvoraf et Par vare af det Slags, der sielden erhverves uden paa Valpladsen.

Efter at have aflagt en flygtig Hilsen, tog han strax Plads paa Sophaen. »De tillader,« sagde han, »jeg er temmelig træet. De er den yngste Søn, ikke sandt?« Med disse Ord henvendte han sig til Adalbert. - »Ganske rigtig.« - »Godt! jeg kommer ligefra Warschau, og da min Ven, Herr von Litowski hørte, at jeg skulde forbi hans Slot, bad han mig, at overbringe Dem denne Billet.« Dermed tog han sin Brevtaske op, hvori der vare mange Papirer, og rakte Adalbert en aaben Seddel, hvoraf Indholdet var følgende:

»Jeg sender dig disse Linier med Major Zeltner, en gammel og særdeles kiær Ven af mig, der paa nogen Tid, for sin Sundheds Skyld, vil fierne sig fra alle Forretninger, og agter at opholde sig i Staden Krakau. Han er en Mand, paa hvem man kan forlade sig, hans Grundsætninger ere fortræffelige, og jeg skatter derfor ethvert Huus lykkeligt, som han beærer med sin Nærværelse. Han har alt flere Gange viist mig den Ære at besøge mig, og Casimir vil erindre ham fra forrige Tider af. For Resten troer jeg ikke at kunne sige nogen større Roes om ham, end den, at han er yndet af Storfyrsten selv, som er en Mand, der vel forstaaer at bedømme Fortienester.

Din hengivne Fader,
Stanislaus Litowski.«

I Følge dette Brev blev den ny Giest paa det venligste modtagen, især viste Emilie ham al mulig Opmærksomhed, denne søgte han ogsaa med megen Artighed at giengielde, men dog hvilede hans Øine især 83 paa Leontine, til hvem han ved enhver Leilighed stræbte at nærme sig.

Han havde, som det lod, oplevet Meget, og fortalte med Livfuldhed sine Eventyr; dog syntes der at være nogen Overdrivelse i hans Fremstillinger, og han selv spillede, som oftest, Hovedrollen deri. Tilsidst blev han, uagtet han i Begyndelsen klagede over Træthed, siddende hos Adalbert og Casimir en lang Tid, efterat Damerne vare borte, og saavel han, som Casimir, overlode sig da til en stærkere Nydelse af Viin, end det, efter Adalberts Mening, til at opildne Samtalen, var nødvendigt.

Imidlertid vedblev Zeltner med sine Fortællinger, der bestandig fik et vildere Udseende, og hvori de barbariske Mishandlinger, der endnu hist og her i Armeerne træde istedenfor Straf, tilsidst spillede Hovedrollen. Da Adalbert endelig i stærke Udtryk yttrede sin Afsky for slige Grusomheder, smilede den fremmede Officeer, i det han reiste sig op. »Ja, ja,« sagde han, »slige duunhagede Ungersvende, som De og min Ven Casimir, ere bestandig medlidende, Strengheden kommer først med Skægget, da indseer man, hvor nødvendig Krigstugt er, lad kun mine Undergivne hade mig, naar de kun frygte og adlyde; min Hest maa skiælve for Pidsken, ellers maa jeg tilsidst skiælve for den, det er mit Valgsprog.«

»Har Anvendelsen af dette Valgsprog aldrig forstyrret Deres Nattero?« spurgte Adalbert. - »Det formaae kun Qvinderne,« svarede han, »hvis Noget skal forstyrre min Ro i Nat, da bliver det Billedet af den skønne Leontine.« - »Finder du hende virkelig saa skøn?« spurgte Casimir. »Tilvisse, naar denne Knop bryder op, da vil den vorde den deiligste Rose i hele Eggen.« - »Vogt dig for at stikke dig paa Tornene,« sagde Casimir leende, dermed skiltes de ad.

84

Tidlig næste Morgen indfandt Iwan sig, og spurgte efter Major Zeltner, denne modtog ham strax, og talte længe med ham inden lukte Døre. En stor Deel af Dagen tilbragte han derefter paa Jagt med Casimir, i den øvrige Tid delte han sin Opmærksomhed mellem Leontine og Emilie. Om Aftenen gik den kvindelige Deel af Selskabet tidlig bort, og da Adalbert ogsaa noget efter anbefalede sig, foreslog Casimir sin Ven at trække frisk Luft i Haven i det smukke Maaneskin. - »Lad os hellere tømme Bægerne, ligesom i Gaar,« sagde Zeltner, »det huer mig bedre, af Maaneskin har jeg faaet meer, end jeg behøver, i mine Dage.« - »Men jeg har seet to af de unge Damer gaae ned i Haven,« anmærkede Casimir. - »Det er en anden Sag, saa ville vi følge dem,« svarede Zeltner.

Da de kom ned, saae de aldeles ingen. »Lad os gaae ned til hiint Lysthuus,« sagde Casimir, »det er Emilies Yndlingsplads.« - »Altsaa Emilie er det Vildt, du jager efter, jeg kunde misunde dig din Lykke, Casimir.« - »Min Lykke!« sagde Casimir spottende. - »Ja tilvisse, du er ung, du er smuk og bliver med Tiden riig, og du har en Kone, der finder sig i alle dine Luner, hvad forlanger du meer?« - Casimir sukkede dybt, uden at svare et Ord. »Veed du vel at jeg endog finder hende smuk,« sagde Zeltner, »hendes Bleghed

klæder hende ikke slet, og intet Klosterslør kunde friste mig mere til Synd, end hendes fromme, ubeslørede Aasyn.« - »Gud give, hun var i et Kloster!« udbrød Casimir. - »Du forstaaer ikke at bruge din Stilling; gav du hende blot et Øiekast, da kunde du holde dig ti Elskerinder lige for hendes Næse, og hun vilde ikke tage det ilde op, ja neppe see det engang.« - »Og jeg siger dig, at mit Ægteskab er en død Mands Aandedræt, en slukt Lampes Flamme, lad os ikke tale derom.« - 85 »Hun sørger dog saa venlig for dig ved enhver Leilighed.« - »Ja, hun skræller Æbler til mig, og skienker Kaffee for mig, og ængster sig hver Gang, jeg gaaer ud i Regnen, og vilde gjerne sætte mig i Buur, som en Papegøie, og fore mig med Mandler og Sukkertøi, det skulde da være Erstatningen for et ulykkeligt Liv, for Alt, hvad hun ellers ikke kan skienke mig.« - »Nu Penge har hun dog ogsaa skienket dig.« - »Endnu har jeg kun seet lidet deraf, og desuden vil jeg sige dig Noget, som Faa endnu have mærket, hun er min Siæl gierrig, det er netop en af hendes værste Feil.« - »Hvor vil du hen? jeg har sikkrere Efterretninger om Alt i denne Egn, end du troer, og jeg veed vist, at hun er meget godgjørende.« - »Ja, hun henkaster rigtignok en Deel Penge til de Fattige, i det Haab at faae en tidobbelt Erstatning i Himmelen; men dette er jo kun et Slags Aager, hun driver med Vorherre, og for Resten er hun saa gierrig, at hun knap gider anskaffe sig en ny Kiøle, naar hun trænger dertil.«

»Tys! seer du de to hvide Skikkelser langt borte i Maaneskinnet?« - »Det er Emilie med hendes Veninde.« - »Skulle vi bruge Krigspuds? De have ikke seet os endnu, skulle vi nytte Leiligheden og udspeide deres Tanker? Hvem veed hvad de have at betroe hinanden! Kom, vær hurtig!« Med disse Ord trak Zeltner Casimir ind i Buskene.

Virkelig nærmede Emilie sig med sin Veninde, Fru Tarnow, og tog Plads nogle Skridt fra det Sted, paa hvilket de to Venner havde skiult sig. Efter flere Omsvøb faldt endelig Talen paa den nylig ankomne Giest. - »Major Zeltner er en smuk Mand,« sagde Fru Tarnow. »Det kan være, jeg har ikke betragtet ham saa nøie,« svarede Emilie. - »Han er ogsaa meget artig.« - »Ja især mod den lille Leontine, hun har virkelig fængslet ham.« - »Efter min Mening 86 er der snarere en Anden, der har fængslet ham.« - »Og denne Anden,« spurgte Emilie, »viser hun ham nogen Opmærksomhed igien?« - »Nu, nogen Opmærksomhed viste hun ham, det er sikkert.« - »Var den for stærk?« - »En Smule for stærk maaskee.« - »Var hun uforsigtig?« - »Lidt uforsigtig, troer jeg.« - »Mærkede Nogen det?« - »Ingen uden jeg og den Paagieldende, haaber jeg.« - »Hvad mærkede De?« - »Jeg overraskede begge i et Sideværelse, da de troede dem alene, og saae at han kyssede hendes Haand.« - »Nu, og hun?« - »Jeg mener, hun blev ikke vred derover.« - »De tager feil.« - »Neppe.« - »Jo, men man bør Ingen bortstøde, Fru Tarnow, Ingen gjøre til sin Fiende, man veed ikke hvad der kan skee.« - »Ganske rigtig! og hvis en lille Haand er saa behændig, at den kan føre To, Tre eller Fire ved den samme Tømme, uden at de blive vilde derover, hvorfor skal den ikke anvende denne sin Behændighed?« - »De er klog, Fru Tarnow.« - »Naturligviis, ellers fortiente jeg heller ikke at være Deres Veninde.« - »De har gode Øine.« - »Ja, ikke sandt?« - »Men De tager dog feil, jeg bryder mig ikke i mindste Maade om Major Zeltner.« - »Men om Casimir bryder De Dem dog?« - »Nei, han er letsindig, paa ham kan Ingen stole.« - »Saa er Adalbert den Lykkelige?« - »Ja, ja, De har gode Øine,« sagde Emilie leende, »for Dem maa man vogte sig.« - Efter disse Ord stode de begge op og ilede bort, og det var ikke muligt for Zeltner og Casimir at høre, hvad de videre talte.

»Hvad siger du til den Samtale?« spurgte Major Zeltner. - »Var hun virkelig saa venlig imod dig?« - »Ja vist var hun.« - »Saa er hun den falskeste Skabning under Solen,« raabte Casimir. - »Ja, ja, Qvinderne ere fødte Diplomater, paa deres Venlighed kan Ingen forlade sig; men kommer hun ikke 87 der tilbage?« - »Nei, det er Leontine,« sagde Casimir. - »Ja, det er hende, hun bærer en lille Kurv i Haanden.« - »Vogt dig for den!« sagde Casimir spottende. - »Nu staaer hun stille, og vikler sit Slør fast om Hatten, hvor mon hun dog vil hen?« - »Det kan være mig det samme.« - »Let, som en Sylphe, iler hun afsted i Maaneskinnet, jeg vil dog ikke haabe, at hun alt har Stævnemøder i Skoven; kom! det maae vi udgrunde.« - »Jeg er ikke oplagt til at udgrunde Sligt nu, gaa du heller alene.« - »Ja gjerne, paa slige Toure er jeg helst alene, men hun gaaer hurtig, der er ingen Tid at spille, farvel!«

Dermed ilede han afsted, og det var ogsaa nødvendigt, hvis han vilde indhente Leontine, der alt var langt udenfor Haven; han saae hende skride frem over Marker, Grøfter og Gierder, saa at han kun med Møie kunde følge hende, endelig naaede hun Skoven, hvor hun forsvandt bag de dunkle Træer. Han troede alt at have tabt hendes Spor, dog varede det ikke længe, før han atter saae hendes ranke Skikkelse i Maaneskinnet, let, som en Hind, ilede hun forbi de brune Stammer, hvis høie Kroner rystede i Nattevinden, og legede med Maanens Straaler, medens dens gule Skive snart skiulte sig, snart blev synlig imellem Grenene.

Uagtet det ikke var let at finde sig til Rette i den dunkle Skov, skred dog Leontine frem med stor Sikkerhed; hvor Veien syntes mest ufremkommelig, fandt hun bestandig en Sti, og det lod, ligesom Torne og Tidsler vege til Side, for ei at saare hende. Zeltner derimod var ikke saa behændig, han mødte bestandig større Modstand, jo dybere han kom ind imellem Træerne, og ridsede sig endog flere Gange til Blods paa den hvasse Hvidtiørn, paa Slaaengrenene og paa de krybende Brombærbuske, der hvert 88 Øieblik udstrakte Armene, og grebe ham i Klæderne, ligesom for at holde ham tilbage.

Da han saaledes idelig blev standset, kom Leontine endelig saa langt forud for ham, at han neppe meer kunde øine hende. Kun et Par Gange saae han endnu hendes hvide Dragt imellem Træerne, men endelig

tabte han hende ganske af Sigte. Dog da han var en Mand, der ikke saa let lod sig afskrække af Hindringer, fortsatte han sin Vei, uden at agte paa de Saar, Tiørnene gave ham, tilsidst syntes virkelig ogsaa hans Iver at belønnes, thi det forekom ham paa engang, som om han tydelig igien skimtede Leontines lange Slør, der var rullet ned, og viftede frit imellem Grenene; dog da han kom henimod det Sted, hvor hun efter hans Mening skulde være, mærkede han vel, at han havde bedraget sig, thi han stod foran en stor Mose, hvori kun nogle smaa Elletræer vare tyndt spredte paa de tørre Steder, og han mærkede da, at det, han havde taget for Leontines Slør, ikke var Andet, end Luften, der her, hvor Træerne stode tyndere, kunde sees igiennem en Aabning i Skoven.

Bandende og mismodig maatte han nu endelig opgive sin Plan, og kun med Møie fandt han, efter at have arbejdet sig igiennem Krattet, sprunget over Gierder, og vandret igiennem Moser, en Sti, der førte ham ud af Skoven til et Par Bondehytter, hvori han vakte Folkene, og endelig fik en Veiviser, der bragte ham tilbage til Slotshaven igien. Her sad endnu Casimir i dybe Tanker paa samme Sted, hvor Zeltner havde forladt ham. »Sidder du der, og grubler endnu over Qvindernes Troløshed?« sagde Zeltner spottende, »kom, gaa i din Seng! Natten er vaad og kold, og Qvinderne ere fødte Bedragersker lige fra Vuggen af; det er derfor bedst at bedrage dem igien, og kunne vi ikke det, da ville vi trykke en Vedbendekrands 89 dybt ned over vore Pander, og drukne vor Sorg i Forglemmelsens Bæger.« - »Eller i Dødens,« svarede Casimir, i det han reiste sig og gik.

En Deel af næste Dag henbragte Major Zeltner og Casimir igien paa Jagt, hvor denne ganske syntes at glemme sin Sorg, og hvor han, med stor Iver og Heftighed, opjagede Dyrene, og skiød en heel Mængde Vildt. Da han og Zeltner om Aftenen igien vare alene, sagde den sidste: »Der er et andet Slags Vildt, som jeg nu ønsker at jage, og da jeg i Dag har seet, at du paa det nøieste kiender alle Stier og Veie i Skoven, beder jeg dig at lede mig paa Spor.« - »Hvor vil du hen?« - »Jeg vil see, hvor Leontine har sin Gang hver Aften.« - »Hvem har sagt dig, at hun gaaer ud hver Aften?« - »Ingen har sagt mig det, men den Gang, en Qvinde gaaer en Aften, pleier hun at gaae oftere.« - »Jeg er træt,« sagde Casimir, »og jeg bliver helst hjemme.« - »Led mig blot paa Spor denne Gang, saa skal jeg ikke besvære dig oftere,« sagde Major Zeltner.

Uagtet Casimir ikke var i det bedste Lune, og hellere havde undslaaet sig for dette Eventyr, kunde han ikke modstaae Zeltners Bøn, og de gik begge igien ned i Haven, og skiulte sig bag Buskene. De havde heller ikke ventet længe, da Leontine virkelig viste sig paa Terrassen. Hun ilede giennem Haven, aabnede Laagen, vandrede over Marken, og sprang behændig over Grøfter og Gierder, ligesom forrige Aften. Zeltner og Casimir fulgte hende i Frastand. Mellem Træerne tabte de hende vel nogle Øieblikke af Sigte, men Casimir udpegede stedse en Sti, paa hvilken de snart opdagede hende igien. Hun ilede langt ind i Skoven, og standsede ikke, før hun havde naaet en stor fri Plads, der laae omringet af Træer. Her stod hun pludselig stille, og saae sig om. Kort efter klappede hun i Hænderne, hvilket hun flere 90 Gange gientog, uden at Zeltner og Casimir i Førstningen kunde begribe, til hvem dette Tegn blev givet. Endelig hørte de det rasle i Buskene, og pludselig kom et hvidt Daadyr frem. Det gik lige hen til Leontine. Hun tog nu Brød af sin Kurv, hvilket hun rakte det, og Dyret spiste det af hendes Haand. Da hun havde givet det Alt, hvad hun havde medbragt, stod hun endnu længe, og klappede Daadyret, der syntes at begribe og svare til hendes Kiærlighed, endelig satte hun sig ned paa en mosbegroet Steen, hvorefter den hvide Daa endnu dvælede ved hendes Side, dog lagde den sig ikke ned, og dreiede tidt Hovedet hen mod de Buske, hvori Zeltner og Casimir havde skiult sig.

»Det er en af Dianas Nympher,« hviskede Zeltner, »kom derfor, lad os spille de dristige Fauners Rolle!« Dermed sprang han pludselig frem af sit Skiul, medens Casimir fulgte ham med langsomme Skridt. Ved den første Raslen af Buskene ilede Daadyret bort og forsvandt. Leontine sprang imidlertid op, dog flygtede hun ikke, men dreiede sig mod den Side, hvorfra Lyden kom, og syntes med spændt Opmærksomhed at vente paa, hvad der skulde skee.

»Skiønne Nymphe!« raabte Zeltner, »nu er du i Faunernes Magt, Dianas Vogn staaer rigtignok over dit Hoved, men hendes Pile have ikke mere den gamle Kraft, og selv om de havde den, saa kiører hun nu alt for højt i Luften, til at kunne ramme mig.« Med disse Ord strakte han sin Arm ud, for at omfavne Leontine.

Men hurtig og undvigende traadte hun et Par Skridt tilbage, og hævede den høire Haand mod sin Nakke, næsten i samme Øieblik stod hun væbnet med den hvasse Piil, der ellers sad fast i hendes Fletninger, og der nu blinkede i Maanelyset, som en sleben Stilet. »Min Haand er øvet og sikker,« sagde hun, »og hvis du blot rører mig med en eneste Finger, da skal Spidsen af denne Naal sidde dig i Hiertet.« - »Det er en vild Satan,« sagde Zeltner, i det han studsende traadte tilbage. - »Bliv borte fra mine Veie!« vedblev Leontine, »eller min Haand skal fælde dig, som den fældede hiin hæslige Bavian, der havde et Par Øine, som lignede dine.«

Major Zeltner blev et Øieblik staaende, endelig gik han langsomt tilbage i Busken igien, medens Leontine stirrede efter ham, med den blinkende Piil i sin Haand, til han var forsvunden, derpaa vendte hun sig om, og ilede ligesaa hurtig, som den hvide Daa tilforn, ind i Skoven paa den modsatte Side.

Efter nogle Øieblikke standsede igien Zeltner, ligesom for at overtænke, hvad han skulde foretage sig. - »Nu, saa vilde jeg ønske,« udbrød han endelig, og holdt derpaa inde. - »Hvad?« spurgte Casimir. -

»Ligegodt,« svarede Zeltner, »med Ønsker kommer man dog ingen Vei. Veed du ellers, om denne Frøken Leontine er saa tilbageholden mod alle Andre, som mod os?« - »Hun elsker intet Menneske undtagen« - »Hvem?« afbrød Zeltner ham heftig. - »Undtagen Alexandra og maaskee sin Broder,« svarede Casimir. - »Alexandra? Det er godt.« - »Hvad har du i Sinde?« - »At gaee hiem.« - »Men hvad er din Tanke med Leontine?« - »Min Tanke med Leontine? Nu naar Tanken er vorden Kiød og Blod, skal du faae den at vide.« Dermed gik de langsomt tilbage igjen.

»Hun saae virkelig ud, som om hun vilde stikke mig ihjel, hvis jeg rørte hende,« sagde Zeltner noget efter. »Det havde hun upaatvivlelig ogsaa gjort,« svarede Casimir. - »Hvad meente hun med den Bavian, hun omtalte?« - »Ak, det var min stakkels Abe, den rød næsede Jocko,« svarede Casimir. - »En meget ærefuld Sammenligning altsaa,« gienmælede 92 Zeltner. - »Himlen straffe hende derfor,« sagde Casimir, »thi hun har virkelig dræbt den.« - »Fortæl, hvorfor.« - »Den stakkels Jocko elskede hende, men hun hadede den, og den maatte staae lænket for hendes Skyld. En Morgen løste jeg den imidlertid, og lod den løbe frit om i den gamle Slotsbygning, hvor den klattrede op overalt paa Mure og Stene, paa de snevre Trapper og fritliggende Tværbælker, saa enhver af os Andre, der saae det, havde sin Glæde deraf. Til Ulykke har Leontine sin jevnlige Gang derover, hvad enten hun nu holder sin Huusandagt der, eller ogsaa hun har en Kiærlighedshistorie med en af Ridderne paa de afblegede Tapeter. Ogsaa paa hiin Morgen kom hun derfor, og traadte just ind, da Jocko sad i Halvmørket paa en Bælke i Gangen. Den forholdt sig stille, indtil hun kom den ganske nær, da styrtede den sig, før hun vidste et Ord deraf, med et eneste Spring om hendes Hals, men i samme Øieblik sank den ogsaa med et Skrig til Jorden, kun et Par Blodsdraaber faldt paa Gulvet, men dog kunde den ikke leve, thi hun havde gienneboeret den med sin spidse Naal.«

»Og den vilde Daa, veed du Noget om den?« - »Vi havde engang fanget en hvid Daakalv,« svarede Casimir, »den var meget sky, og kun for Leontine fattede den Godhed, og efter nogen Tid forsvandt den pludselig. Vi troede at Oppasseren engang havde glemt at lukke for den, men rimeligviis har Leontine selv befriet den, og det er med den, hun nu har sine natlige Sammenkomster.«

»Havde hun levet i tidligere Aarhundreder, og da havt slige Sammenkomster med Skovens Dyr, da var hun bleven brændt, som en Hex,« sagde Major Zeltner.

93

NIENDE CAPITEL.

Hevnen.

Den næste Morgen var der dunkle Skyer paa Zeltners Pande, han gav sig nu ikke synderlig af med nogen af Familien, men taug for det meste stille, ja det forekommende Væsen, som han forhen viste, havde nu veget Pladsen for en Heftighed, som han kun med Møie holdt tilbage inden Anstandens Grændser, og der syntes at søge en Gienstand, paa hvilken den kunde udlade sig.

Denne fandt han ogsaa snart. Han havde nemlig bestemt at reise bort samme Morgen, og gik derfor selv ud, for at eftersee, om Alt var i den Orden, han ønskede. Ved denne Leilighed erfarede han, at hans bedste Hest var syg, og da en Forsømmelse, efter hans Mening var Aarsag hertil, befalede han strax at give Staldkarlen halvtredsindstyve Slag af en Kantschu, hvorpaa han gik.

Imidlertid hændte det sig, at Leontine og Alexandra netop kom forbi, da den Ulykkelige blev ført ud, for at lide sin Straf. Neppe saae han dem, før han kastede sig for deres Fødder, og bad, om at i det mindste den halve Straf maatte vorde ham eftergivet, eftersom han var aldeles uskyldig. Leontine standsede, og betragtede sin Søster med forskrækkede Øine. »Paa dette Sted i det mindste skulle slige barbariske Mishandlinger ikke finde Sted, sagde Alexandra, »jeg befaler Dem at afholde Dem derfra.« - »Vi maae udføre Herrens Ordre,« var Svaret. - »Saa vent i det mindste, til vi komme tilbage,« sagde Leontine. - »Ti Minutter tør vi endnu vente, men ikke længere.«

Alexandra og Leontine ilede nu ind i Salen, hvor Major Zeltner nylig havde endt sin Frokost, under 94 hvilken han paa russisk Skik lod sig opvarte af sin egen Tiener. Han reiste sig strax, da Damerne kom. Leontine blev i Baggrunden, hvorimod Alexandra traadte frem, og bad ham at fritage den Ulykkelige fra den græsselige Straf. Major Zeltner hørte taus paa hende, og smilede endog et Par Gange, da hun med religiøse Grunde søgte at bevæge hans Hierte; ja selv efterat hun havde endt, stod han endnu længe, med Øinene heftede paa Jorden, uden at svare, men endelig, da Alexandra gientog sin Begiering, løftede han dem op, betragtede hende med et eget Blik og sagde: »Alt skal skee, som De befaler, skiønne Dame!« Derpaa

vinkede han sin Tiener, til hvem han hviskede nogle Ord i Øret. »Lad for Resten Alt være rede til Afreisen,« tilføjede han høit.

Leontine fiernede sig nu, hvorimod Alexandra satte sig i Vinduet ved sin Syramme. Imidlertid gik Zeltner længe op og ned ad Gulvet med misfornøiede Miner, endelig blev han staaende foran hende med et Smil og udbrød: »Naar jeg skulde tænke mig noget Menneske paa denne Jord, der ret blev baaret paa Lykkens Hænder, da blev det Dem, skønne Frue!« - Alexandra holdt pludselig inde med sit Arbeide, og betragtede ham med taus Forundring. - »De er ung,« blev han ved, »De er rig, skøn, frisk og velskabt, De er Herskerinde paa dette Slot, hvor hvert af deres Ønsker er en Befaling, hvor hele Naturen vinder Kraft og Frodighed under Deres blomstrende Hænder; De er elsket af Deres Omgivelser, De er tilbudet af en ung, skøn Mand, hvis eneste Tanke det er at forsøde Deres Dage, og forvandle dem til en Kiæde af Nydelser; ja hvad der sætter Kronen paa det Hele, naar De har tilbragt Dagen ved hans Side i Fryd og Glæde, da sidder han og Frøken Emilie endnu ved Klaveret om Aftenen, ligesom to Nattergale, for, ved Harmoniens Magt, 95 at dysse Deres Siæl i de yndigste Kiærlighedsdrømme, indtil Natten kommer, der forvandler Drøm til Virkelighed. Er ikke denne Lod misundelsesværdig?«

Alexandra var vant til at beherske sig selv, og sieldent angreb Noget hende saa heftigt, at hun i Fremmedes Nærværelse viste Tegn paa voldsom Smerte; men denne Gang kom Slaget for uventet og for stærkt, thi hvert af Zeltners Ord klang som en kold Spot af en skadefro Dæmon, der læste i hendes Inderste, som i en opslagen Bog. Ordets hvasse Piil trængte dybt i hendes Bryst, og hun følte endnu stærkere, end nogensinde før, sit Savn, sit skuffede Haab, sit glædeløse Liv og den Qval, som den foragtede Troskab og den ugiengieldte Kiærlighed skienker.

Trods alt dette kæmpede hun endnu en Kamp med sin Følelse, hun vilde skiule sit sønderrevne Hierte under et Smil, og det lykkedes hende næsten, men pludselig fik Smerten Overhaand, Smilet hendøde, og hun brast i den heftigste Graad, medens alle hendes Muskler bævede. Zeltner stod imidlertid for hende med et forskende Blik, og lignede en Jæger, der, efter Skuddet, betragter det skiælvende Dyr, for, om muligt, at beregne, hvor dybt Kuglen er trængt ind. Dog varede det ikke længe, at han saaledes kunde tilfredsstille sin Speidelyst, thi Adalbert, der havde været Vidne til Slutningen af dette Optrin, tog, uden at mæle et Ord, sin Svigerindes Haand, og ledede hende til hendes Værelse, hvor hun i den heftigste Sindsbevægelse blev lagt paa sit Leie.

Snart kom ogsaa Leontine, som Adalbert strax lod kalde; da han fortalte hende, hvad der var skeet, bævede hendes fine Læber med et Udtryk af krampeagtig Smerte, dog sagde hun intet Ord, men satte sig tilsyneladende rolig ved Alexandras Leie. Lidt efter lidt blev ogsaa denne roligere, endelig, da hun 96 bemærkede sin Søster, udstrakte hun Haanden til hende. »Nei, jeg er ikke forladt,« sagde hun, »jeg har dog eet Hierte, der elsker mig, og er mig tro til Døden.« Leontine saae paa hende med et usigeligt Udtryk af Smerte. »Hvis en Broders Deeltagelse kan trøste Dem,« sagde Adalbert, »da har De den i fuldeste Maal.« - »De er god og venlig,« svarede Alexandra, »og det er jo ogsaa han, og det er vel især mig, der er ubillig, og fordrer af dette Liv, hvad ikke her kan trives. Farvel Adalbert! Tak for Deres Omhu, nu er jeg mat, og trænger til Ro.«

I dette Øieblik bankede det paa Døren, da Leontine aabnede den, stod Major Zeltner for hende. »Jeg kommer for at undskylde,« begyndte han - »Bort!« raabte Leontine, »kom os aldrig meer for Øine! Alle Deres Ordner sidde paa Dem, ligesom Pletterne paa den giftige Slange.« Med disse Ord slog hun Døren i Laas for ham.

»Nu, ved alle Helgene! jeg vil engang klippe Kløerne paa denne Vildkat,« sagde Zeltner, i det han vendte tilbage til Salen.

Da Adalbert kort efter traf ham, skiulte han aldeles ikke sin Misfornøielse med hans Adfærd. »Er De virkelig saa ubekiendt med Forholdene her, at De af blot Ubesindighed og mod Deres Villie har behandlet min Svigerinde paa en saa grusom Maade?« spurgte han. - »Og om jeg nu kiendte Forholdene, hvad saa?« gienmælede Zeltner. - »Er dette Tilfældet, da er det blot af Ærbødighed for min Faders Villie, at jeg ikke paa en alvorligere Maade fordrer Dem til Regnskab.« - »Det er en Lykke for Dem, min Herre at Storfyrsten saa strengt forbyder enhver Tvekamp,« svarede Zeltner, medens hans Læber dirrede af Harmen. - »Virkelig,« sagde Adalbert halv spottende. - »Veed De, at Storfyrsten degraderer den til simpel Soldat, der blot har været tilstede 97 i en Tvekamp?« vedblev Zeltner. - »Nu jeg vil da ikke fornærme den, som det ei er tilladt at forsvare sig,« sagde Adalbert, »dog mener jeg, at De nu handler bedst i, jo før jo heller, at fortsætte Deres Reise,« dermed vendte han sig om, og gik.

»Jeg takker for Deres Giestfrihed,« raabte Zeltner efter ham, »den kunde virkelig give mig Lyst til at blive her længere, hvis jeg ikke af andre Grunde maatte afsted.«

En Time sildigere red Major Zeltner med sit Følge i meget ondt Lune ud af Slotsporten.

Samme Dag vandrede Pater Vincent paa Landeveien fra Krakau til Starostens Slot Da han havde forladt

Byen, og naaede Salomons eenligtliggende Huus, saae han til sin Forundring alle Døre aabne, og hørte en klynkende Stemme indenfor. Han formodede da, at en eller anden Ulykke var indtruffen, hvorfor han ikke betænkte sig længe, men traadte ind i de aabne Værelser. Her saae han i Begyndelsen intet Menneske, derimod opdagede han en stor Forstyrrelse overalt. Vinduerne vare knuste, Stolene sønderslagne, alle Slags Kar vare spredte omkring i Værelset; Drikkevarerne flød paa Jorden, og Huusdyrene, der ellers pleiede at dele den store Stue med Familien, vare borte, med Undtagelse af et Par Høns og en Hane, der laae dræbte paa Gulvet.

Da den klynkende Stemme imidlertid endnu lod sig høre, gik Munken omkring overalt i det tomme Huus, og fandt endelig i et lille Sidekammer den gamle Tienestepige, som vi i Begyndelsen af denne Historie have omtalt; hun laae henkastet i en Krog, og formaaede ikke uden Hielp at reise sig. Han løftede hende da op, og lagde hende paa et Leie, hvorefter hun, i afbrudte Sætninger, og under idelig Afbrydelse af Suk og Taarer, 98 fortalte ham følgende Tildragelse, som vi her ville giengive med vore egne Ord.

For to Timer siden var en fremmed Officeer med flere Tienere kommen til Vertshuset, da hans egen Hest var syg, havde han købt en Vogn hos Salomon, og leiet et Par Heste i Byen, der skulde kjøre ham til Krakau. Omtrent en Time efter hans Bortreise, vendte en Rytter tilbage i fuld Fiirspring. Denne Rytter, der hørte til den fremmede Herres Folk, holdt et Øieblik udenfor Huset, og raabte ind ad Vinduet til Salomon, at han skulde tage sig i Agt, thi den fremmede Officeer, der var en mægtig og fornem Mand, befandt sig nu paa Veien til hans Huus, og var yderst opbragt paa ham. »Du himmelske Gud! hvorfor?« spurgte Salomon. - »Fordi den Vogn, du solgte ham, gik i Stykker, inden vi kom en Miil udenfor Byen,« svarede Rytteren, »derfor skiul dig, hvor du kan, thi faaer min Herre fat paa dig, lader han dig hænge paa Stedet, eller prygler dig, til du aldrig reiser dig mere, det har han svoret paa.« - »Ak vee! hvor skal jeg skiule mig?« skreg Salomon, »han finder mig min Siæl overalt.« - »Saa løber Alle Jer Vei!« sagde Rytteren. »Farvel! jeg maa bort for at bestille en ny Hest til min Herre.« - »Slip Koen løs!« raabte Salomon, »og løber saa Alle, baade Børn og Qvinder! til Skoven med Jer! Der er ingen anden Redning; vort Sølv og Guld er vel giemt, saa maa det gaae, som det kan med det Øvrige.« Dermed ilede de afsted, hurtigere, end en Dueflok, der forfølges af Høgen.

Kort efter kom den fremmede Officeer tilbage med sit Følge. Da han ikke fandt Salomon, lod han til Hevn Alt sønderlaa og ødelægge, saavidt Tiden tillod. Af en eller anden Forbigaaende erfarede han rimeligviis den Vei, Salomon havde taget; ved at udsende et Par Ryttere i denne Retning, lykkedes det 99 ham ogsaa at fange den gamle Pige, der, fordi hun bar en lille Dreng paa Armen, ikke kunde løbe saa hurtig, som de Andre. Denne Pige vilde nu Officeren tvinge til at bekiende, hvor Salomon laae skiult, og da hun ikke kunde eller vilde dette, gav han hende saamange Slag med sin Ridepidsk, til hun sank til Jorden i den Tilstand, hvori Pater Vincent fandt hende. Drengen tog den fremmede Herre med sig, da han erfarede at det var Salomons Søn, og svor paa, at han skulde bøde for Faderens Synder.

Pater Vincent forespurgte sig nu nøie om, hvilken Vei den Fremmede havde taget; da han havde erfaret dette, ilede han hurtig afsted for, om muligt, at udrive Byttet af Voldsmandens Hænder. Han havde neppe naaet den Plads, hvorpaa den gamle Pige, efter sit eget Udsagn, var bleven greben, før han opdagede Officeren med sit Følge. De vare alle stegne af Hestene, og omgave to Mænd, der, efterat de havde lagt den stakkels Dreng med udstrakte Lemmer paa et Lagen, hvilket de sandsynligviis havde ranet fra hans egen Fader, begyndte at vippe ham i Veiret. Drengen søgte forgieves, med sine smaa Hænder, at klamre sig fast til Lagenet, medens han skreg himmelhøit af Angest, og virkelig havde han Grund dertil, thi han fløi hvert Øieblik saa høit i Luften, at han rimeligviis, dersom Legen havde varet længe, vilde have betalt den med Livet, eller i det mindste med Arme og Been. Før Munken imidlertid var saa nær, at han kunde hindre denne Voldsdaad, saae han den stakkels Salomon, der, lokket af Barnets Jammerskrig, rakte Hovedet frem af Buskene; han var bleg, som et Liig, men dog forlod han nu sit Skiul og kom, for med sin egen Undergang at købe den Lilles Liv.

»Ha, ha,« raabte den fremmede Officeer, »have vi lokket den gamle Ræv ud af sin Hule! det tænkte jeg 100 nok, at den havde sit Smuthul her. Kom, Kammerat! nu skulle den gamle Ræv og den unge dandse ved Siden af hinanden.«

Paa et Vink af Major Zeltner, thi denne var, som Læseren vel har giettet, den fremmede Officeer, blev nu Salomon grebet og udstrakt paa Lagenet ved Siden af den lille Dreng, men i samme Øieblik traadte Munken, som Ingen før havde bemærket, med hurtige Skridt nærmere, hans Kinder blussede af Uvillie, hans sædvanlige Ydmyghed forsvandt, hans nedbøiede Skikkelse rettede sig op, og antog et Udtryk af høi Værdighed, medens han standsede midt imellem dem.

»Ere I Christne,« raabte han, »og skamme Eder ikke ved at være den Uskyldiges Bøddler? Sandelig, paa den yderste Dag skal Herren fordre et strengt Regnskab af Eder; hine Grusomhedens Haandlangere, der mishandlede ham selv, og skiftede hans Klæder imellem sig, skulle neppe straffes haardere, end I, thi den, der mishandler En af disse Smaa,« siger jo Herren, »han har mishandlet mig selv.« - »Er du rasende, Munk?« raabte Zeltner, »har du Lyst til at springe i Munkekaaben omkap med Jøden?« - »Bort fra Drengen!« raabte Pater Vincent, i det han greb den Lille med fast Haand, uden at de Omstaaende vovede at hindre det, »han er nu i min Varetægt, og vee den, der fornærmer ham, det var bedre for ham, at han aldrig havde seet

Dagens Lys.« - »Vover du, elendige Munk! at stille dig imellem mig og min Hevn?« sagde Zeltner. - »Saasnart det gielder om at frelse et Menneskeliv,« svarede Broder Vincent, »da vilde jeg stille mig imellem Kilden og den tørstige Kameel, naar den efter sex Dages Vandring i Ørkenen, først hører Lyden af de rislende Vandbølger.« - »Griber ham,« raabte Major Zeltner, »og lader ham dele Jødens Straf! han fortiener 101 den vel, thi det er Geistligheden, det er disse Munke, der oprøre Folket imod os.«

Denne Gang fandt den strenge Herre dog imod Sædvane Ingen, der vovede at udføre hans Befaling; ja endog paa Zeltner selv syntes Munkens Nærværelse ikke ganske at forfeile sin Virkning, thi uagtet han alt havde hævet sin Ridepidsk, lod han den dog synke igien, saasnart han nøiere havde betragtet sin Modstander, der stod ganske rolig, og betragtede ham. »For Diævelen,« mumlede Zeltner, »jeg har seet dette Ansigt før.« - »Ja vel har du seet mit Ansigt før,« sagde Pater Vincent, »vogt dig, Gustav Zeltner!« - »Lad den fordømte Jøde betale Vognen,« skreg Major Zeltner, »dernæst et Par Ducater til mine Folk, for det Arbeide, de have havt med hans Søn, saa kan han gierne gaae for mig.«

Salomon tog nu med skiælvende Haand en gammel Læderpung frem, og beredte sig til at opfylde Zeltners Befaling, men Munken hindrede det og sagde: »Han skal Intet betale dig, du har tilføiet ham saa meget Ondt, at hiin ringe Uret længst er giengieldt med Renter, og skulde Nogen her betale, da blev det dig.« - »Saa lad ham da løbe, den Slyngel! jeg bryder mig Fanden om hans Penge,« sagde Zeltner, i det han svang sig i Sadelen, og red bort med sine Folk. Dog var han ikke kommen ret langt, før han pludselig vendte sin Hest, og galopperede tilbage. »Denne Gang gav jeg efter for dig,« sagde han til Munken, »men vogt dig, træd mig ikke oftere i Veien! thi ellers kunde man vel finde Midler til - nok sagt, du kiender mig fra forrige Tider.« Derefter red han igien bort.

Imidlertid undersøgte Salomon paa det nøieste den lille Dreng, hvis Hierte endnu bævede stærkt af Skræk, og fandt til sin store Glæde, at intet Lem paa ham havde taget Skade. »Jeg skal aldrig glemme 102 Herrens Godhed,« sagde Salomon til Munken, »for Resten var det en stor Lykke, at en af Officerens egne Tienere blev straffet før Drengen, thi derved vandt vi Tid.« - Kort efter kom ogsaa den øvrige Deel af Familien frem af deres Smuthul. Pater Vincent tog nu den lille Dreng paa Armen, for selv at bære ham hiem, og kunde da ikke undlade med Velbehag at betragte de deilige Træk, som den lille Dreng havde tilfælles med saamange Børn af sin Folkestamme. Den Lille lagde imidlertid sit løkkede Hoved op til Munkens Bryst, og de store sorte Øine stirrede paa ham med et saa forunderligt Udtryk, at han maatte studse derved.

Da Salomon kom hiem, begyndte han at istemme en stor Jammerklage over al den Ødelæggelse, han saa. »Ti!« sagde Munken, »sørg for den lille Dreng, og tak Gud, at du endnu er sluppen saaledes derfra!« - »Ak, han maatte heller have pryglet mig,« sagde Salomon, »og oven i Kiøbet udskieldt mig saameget, han lystede; thi Enhver har Lov at skielde mig ud, der fortærer Noget i mit Huus, ja det er godt, at han skielder, thi Skioldsordene kunne ogsaa sættes paa Regningen, men ak, han har nu dræbt mine Dyr og sønderrevet Sengeklæderne, og spildt den kostelige Drik paa Jorden.«

»Hold op med denne Jammer over timeligt Gods!« sagde Munken alvorlig, »fordi I tilbade Guldkalven, istedenfor den sande Gud, derfor netop ere I blevne til et Udskud blandt Jordens Folkefærd, fordi I aflode at være Hyrder paa Markerne, og droge ind i de trange Stæder, paa det I der kunde drive Eders Ager, ere I blevne liig de gule Planter i Drivhuset, der hverken kiende til Himlen eller til den friske Luft.«

Efter disse Ord blev Salomon stille, og søgte, saa godt, som muligt, at bringe Huset i Orden; den lille Dreng, der var falden i en dyb Søvn, blev nu bragt 103 til Sengs, hvorpaa Broder Vincent forlod Jødens Bolig, og begav sig paa Veien til Starostens Slot.

»Den brave Munk skal jeg aldrig glemme,« sagde Salomon, da Pater Vincent var gaaet, »og hvem veed, om jeg ikke engang kan giengielde ham sin Godhed, thi vi leve i Tider, hvori en ringe Mand tidt kan hielpe den, der troer sig langt mægtigere, end han.«

TIENDE CAPITEL. ***Erklæring.***

Emilie havde ikke blot vunden Casimirs Kiærlighed, men hun frembragte ogsaa, som vi alt have antydnet, et stærkt Indtryk paa Adalbert, hvilket Indtryk vel tildeels grundede sig paa hendes Elskværdighed og Skiønhed, men tildeels ogsaa paa det Haab, at det ei vilde være saa vanskeligt at vinde hendes Gienkiærlighed.

Vist er det ogsaa, at hun i lang Tid nærede dette Haab; hun syntes ikke blot gierne at lytte til Adalberts

Ord, naar Andre vare tilstede, men hun talte ogsaa tidt, som vi alt have bemærket, i hele Timer med ham alene. Uvilkaarlig mødtes da deres Øine, ja naar hun sad ved hans Side ved Bordet, traf det sig mange Gange, at hendes Fingerspidser berørte hans, og det var ham da, hvor nøie han passede paa, umuligt at mærke, om dette skede ved en Hændelse, eller med Forsæt. Imidlertid talte hun som oftest kun med Tegn, og det Lys, hendes Øine spredte paa hans Vei, var saa gaadefuldt, at han ikke vidste, om han skulde betragte det, som Glimt af vildledende Lygtemænd, eller som Blus fra Amors Fakkelt, der skulde føre ham til en Sammenkomst med hans Elskede.

Enkelte Gange udtalte hun dog ogsaa mystiske Ord, der maaskee antydede en skjult Følelse. En Dag havde Adalbert saaledes besøgt en Ungdoms Ven, hos hvem han blev opholdt længere, end han ønskede, og fra hvem han først kom hjem den følgende Aften. Emilie syntes da kold og forstemt, og svarede kort, naar han henvendte Talen til hende. Da han imidlertid noget efter fandt hende alene, og venligt spurgte, om hun fattedes noget, kastede hun et selsomt Blik paa ham og sagde: »Ja i Sandhed, mig fattes noget, saa svag troede jeg aldrig, at jeg skulde blive.« Her afbrødes Samtalen pludselig ved Andres Ankomst, saa han den Gang ikke fik mere at vide.

Da han siden vilde lede Talen hen paa disse Ord, paastod Emilie, at hun ikke erindrede dem; hun havde heller aldrig, som hun sagde, befunden sig bedre, end netop nu, overhovedet smittede hun ham, som en Aal, af Hænderne, naar han troede at holde hende fastest. Ja, der gaves Dage og selv Uger, hvori hun forekom ham ganske fremmed og forandret. Til slige Tider opstode stærke Tvivl i hans Inderste, thi da lykkedes det ham sielden at fængsle hende længe, da syntes hun endog at flye hans Selskab, og havde kun Øine for Casimir. Og hændte det sig endog, at hun paa slige Dage nærmede sig Adalbert, og viste ham Venlighed, da var dette dog, ligesom de korte Solblink, der undertiden sees mellem Skyerne, naar Veiret er uklart, ja naar hun af og til talte med ham, endte hun flere Gange Samtalen med de Ord: «Det er overordentligt, hvormeget De ligner Deres Broder, Adalbert.»

I den Tid Major Zeltner opholdt sig paa Slottet, antog Emilie et meget fremmed Væsen mod Adalbert. Utaalmodig over denne Vankelmod, besluttede han at affordre hende en Erklæring, og at tvinge hende til med Ord at afsige hans Dom, thi selv et Afslag meente han lettere at kunne bære, end denne piinlige Uvished.

Men denne Uvished ønske tidt Qvinderne, naar de selv endnu ere Herrer over deres Følelser, at forlænge, thi denne Leeg er deres Triumph, og det smigrer dem at mærke, hvorledes Kiærligheden vinder Kraft i dette Halvmørke, i hvilket Phantasien, som det almindelig skeer i det skuffende Dæmringslys, forstørrer alle Gienstande, og laaner dem et vidunderligt Udtryk.

Morgenen efter Zeltners Afreise mødte Adalbert Emilie i Haven, men da han vilde tilstaae, hvad der bevægede hans Hierte, var det ligesom hun giennemskuede, og med tusinde fine Konstgreb søgte at modarbejde hans Plan. Naar han var alvorlig, spøgede hun, naar han yttrede Følelse, syntes hun, dog med megen Artighed, at spotte ham, naar han søgte hendes Øine, vendte hun dem, ligesom af en Hændelse, bort, og mødte han engang hendes Blik, da fandt han ikke det Udtryk deri, hvormed hun betragtede ham i forrige Tider, ja da han endelig med nogle Ord berørte sin Hensigt, afbrød hun ham hvert Øieblik deels med lystige Indfald, deels med ligegyldige Anmærkninger, saa han vel indsaar, at han ikke havde truffen det heldige Øieblik til Udførelsen af sin Plan.

»De er meget lunefuld, Emilie,« sagde han tilsidst, »De ligner« - »Hvad ligner jeg, Adalbert?« - »Hine Foraarsvinde, der smigre os et Øieblik, men paa hvilke man dog aldrig ret kan stole.« - »Det er den gamle Klage,« sagde Emilie pludselig alvorlig, »man beskylder os for Ubestandighed og Vægelsind, man fordømmer os, uden at høre vort Forsvar, og dog kan vel denne Sag, ligesom de fleste, sees fra 106 to Sider.« - »Jeg kan virkelig her kun see den ene,« svarede Adalbert mismodig. »Mændene ere fordringsfulde,« blev Emilie ved, »de ere saa indtagne af dem selv, saa overbeviste om deres egen Uimodstaaelighed, at endog den alleruskyldigste Venlighed fra vor Side betragtes som Tegn paa Hylding og Underkastelse, og naar de saa finde dem skuffede i deres overspændte Forventninger, da skulle vi bære Skylden, det falder af sig selv.« - »Og hvis jeg havde haabet, at De nærrede nogen Godhed for mig, er De da saa ganske uskyldig deri, Emilie?« - »Fordi en Mand til en vis Grad behager os,« vedblev Emilie, »eller fordi vi af Grunde, der maaskee aldeles ikke vedkomme hans Person, søge hans Venskab, og fordi vi tilsidst, naar vi mærke, at han har misforstaaet os, trække os tilbage, ere vi derfor strafskyldige? Ere vi derfor grusomme og falske, som den fornærmede Egenkiærlighed da saa tidt finder for godt at kalde os? Jeg mener snarere, at det er vore ubeføiede Anklagere, der fortiene Dadel.«

Da Adalbert hørte disse Ord, svarede han intet, men vendte sig bort og gik, med Hiertet giennemtrængt af bitter Smerte. »Det er sandt, jeg kan ikke juridisk overbevise hende om hendes Troløshed,« sagde han, da han befandt sig alene, »hendes Øiekast, Smil og Haandtryk vare kun stumme Vidner, der ikke gielde for nogen Ret, men dog er hun troløs,« blev han heftigere ved, »dog spiller hun et bedragerisk Spil, og alle de Fortrin, hvormed Naturen udstyrede hende, vorde til falske Tærninger i hendes Hænder.«

Det var en deilig Morgen, Fuglene sang i Skoven, Blomsterne duftede, Kilderne rislede, men Adalbert

mærkede det ei, han vandrede den hele Dag igiennem Sletter og Skove, og vidste neppe, hvorhen hans Fødder bare ham. Saaledes traf det sig, at han, 107 uden at mærke det, dreiede sig i en Kreds, og tilsidst, da Solen dalede, kom han igjen tilbage til den store Have ved Slottet, hvor han endelig udmattet satte sig paa en Bænk, der beskyggedes af Valnøddetræer, hvis Grene strakte sig henimod Bygningen.

Da hørte han følgende Sang, der tonede fra et aabent Vindue over hans Hoved:

Jeg eied' intet Meer paa Jorden,
Thi ranet var min bedste Skat,
Og hvor jeg gik fra Syd til Norden,
Jeg stod kun i en bælmørk Nat.

Jeg lytted til den gamle Klage,
Der klang i Skoven Aar for Aar,
Mens Høst og Vinter tog tilbage
Hver Blomst, der spired frem i Vaar.

Jeg skued Sorg paa alle Veie,
Den stod i Mandens Alvorsblik,
Og ved den unges Piges Leie,
Og der, hvor Barnets Vugge gik.

Paa Maanens Kind jeg saae den hænge,
Den sukked giennem Vindens Røst,
Og dirred giennem Harpens Strænge,
Og giennem Nattergalens Bryst.

»Ak,« tænkte jeg, »er vi forkastet,
Har Naadens Port sig atter lukt?
Har atter Eva sig formastet
At gribe den forbudne Frugt?«

Og som jeg disse Tanker tænkte,
Opdaged jeg en gammel Bog,
Og hvad det friske Liv ei skienkte,
Det fandt jeg i en støvet Krog.

108

Og jeg saae Lys i Gravens Rifter,
Og Haabets Lynglimt i det Blaa,
Og Livets mægtigste Bedrifter
At fødes i en dunkel Vraa.

Og jeg fornam det Ord, som trøster,
Naar Støvet tynger paa vor Aand,
Og hørte Lyd af gamle Røster,
Der ligne Sværd i Kæmpehaand.

Og skiøndt som Død og Dom de klinger,
Og skiøndt vor Svaghed frygter dem,
Saa er det dog paa deres Vinger,
At Siælen seer sit sande Hiem.

Denne Sang, der blev siungen af den reneste Qvindestemme, frembragte samme Indtryk paa Adalbert, som en Klosterklokke om Aftenen tidt frembringer paa den urolige Vandrer. »Hvem kan synge saaledes her?« sagde han ved sig selv. »Emilie er det ikke, hun synger ingen slige Sange, Alexandra har kun en svag Stemme, og Leontine bryder sig jo, som hun selv siger, kun lidet om Musik og Sang.«

Ved at tænke paa Alexandra, faldt det ham ind, at han ikke var den Eneste, der paa dette Sted led af skuffede Forventninger: ja, trods den Smerte han følte, hviskede en Stemme i hans Inderste, at der vel gaves Lidelser, der gik dybere til Hiertet, end hans; han rødmede over, at han, henreven af sin selvkiærlige Lidenskab, havde glemte, hvad han den forrige Dag var Vidne til, ja, at han havde undladt, hvad dog den simpleste Høflighed bød, at erkyndige sig om den ulykkelige Alexandras Tilstand. Han ilede øiebliklig afsted, for at indhente det Forsømte. Paa Gangen mødte han igjen Emilie, der nu traadte ham venlig i Møde, og syntes at have skiftet 109 Lune. »Tilgiv min utaalmodige Adfærd,« sagde hun, og rakte ham Haanden, »hvor sikkert man end troer at beherske sig selv, saa kommer dog den gamle Uartighed fra Børneaaarene engang imellem frem; imidlertid kan De stole paa, at De har en tro Veninde i mig.« Efter disse Ord forlod hun ham

ligesaa hurtig, som hun var kommen.

Adalbert bankede flere Gange paa sin Svigerindes Dør, før Nogen hørte ham; endelig kom Leontine, og lukkede ham ind. »Min Søster er ikke her,« sagde Leontine, »hun er i mit Værelse, vil De see hende, kan De følge mig.« Efter disse Ord ledte hun ham igiennem Alexandras Kammer ind i et Sideværelse, i hvilket et Par Vinduer vare aabnede til Haven, hvori de store Valnøddeblade, nærved Ruderne, ligesom grønne Vifter, kæmpede med Solstraalerne, for at holde dem borte. Fra et tredie Vindue, der vendte mod Vest, var der en deilig Udsigt over Skoven og til den fjerne Flod, der luede med gyldne Straaler i Aftensolen. En forunderlig Fred var udbredt over det hele Landskab og over Værelset selv. Men i Baggrunden hang et stort Kort over Polen, hvorpaa Adalbert ved nøiere Eftersyn opdagede, at alle de Lande, der i gamle Dage havde hørt til Kongeriget, ligefra Østersøen til det sorte Hav, og ligefra Oderen til Dniperfloden, vare indstregede og omcirklede med Rødkridt.

Alexandra sad nærved det tredie Vindue, hvorfra der var den skønneste Udsigt, hun saae langt bedre ud, end Adalbert havde ventet, thi den milde Aftenluft udbredte en svag Rødme over hendes Kinder. Paa hans Spørgsmaal om, hvorledes hun befandt sig, rakte hun ham Haanden og sagde, at hun befandt sig bedre og aandede friere, end hun i lang Tid var vant til. »Pater Vincent har været her,« sagde Leontine, »hans Ord ere den bedste Lægedom for Alexandra.«

110

- »Ja,« svarede denne, »ved hans Tale veg Ufreden fra min Siæl, og min Sorg forekom mig, ligesom et tungt Klædebon, der ikke hørte mit Væsen til, og som jeg kunde kaste fra mig, naar jeg blot havde Villie dertil.« - »Og naar man saa hører Fuglene qviddre, og seer, hvorledes Bølger og Blade lege med Solstraalerne, da mildnes enhver Sorg,« sagde Leontine. »Og naar man dertil har en tro Veninde, som du, der kan synges Sorgen bort,« sagde Alexandra, »det hjælper ogsaa.« - »Altsaa var det Dem, der nylig sang hiin Psalme, som jeg hørte fra Haven?« spurgte Adalbert. »Ja, det var mig,« svarede hun. »Psalmen er digtet af Pater Vincent,« anmærkede Alexandra. - »Men De sagde jo engang, at De hadede Musik.« - »Det er kun Emilies Musik, jeg hader,« svarede Leontine, »Hun har elsket Musik og Sang fra sine første Børneaar af,« sagde Alexandra, »hun har en skønnere Stemme, end Emilie, men hun synger ikke saa konstigt som denne, og lader sig aldrig høre i store Selskaber.«

Da Adalbert siden traadte ind i den store Sal, hvori Familien pleiede at samles, sad Emilie paa Sophaen og læste i en Bog. Kort efter kom ogsaa Casimir, han saae misfornøiet ud, og efterat han i nogen Tid havde gaaet taus op og ned ad Gulvet, satte han sig ved Pianofortet og spillede flere vilde Phantasier, tilsidst spillede og sang han følgende Vers, under hvilke Emilie vedblev at blade i sin Bog, uden, som det lod, at skienke Sangen synderlig Opmærksomhed.

Farvel, mit elskte Moderhiem! farvel du favre Sommer!

Hvor Linden først i Blomster staaer, og Giøgen tidligst kommer.

Hvor Græsset voxer grønnest frem, og Maanen skinner klarest,
Hvor Stiernen blinker venligst ned, og Tiden løber snarest.

Og hvor jeg kiender hver en Steen, og hver en Plet i Sandet,
Og hver en sølverskægget Piil, der speiler sig i Vandet.

111

Men ak, det er Fortunas Skik at bole med de Slette,
Den Hund, der slumred ved min Dør, den vil mig snart forgiette.

Den Hiort, der løber i min Skov, den skal en Anden skyde,
den Rose, jeg har elsket meest, den skal en Anden bryde.

Den Fugl, der ingen Rede har, den maa alene sove,
Den Jomfru, der mig kiærest var, en Anden vil troløve.

»Er det en Folkesang?« spurgte Emilie, i det hun lod sin Bog synke. »Det veed jeg ikke,« svarede Casimir. »Mig synes ikke, at det sidste Vers egentlig behøves,« vedblev Emilie, »thi Alt er jo allerede sagt forhen.« - »Det skader dog ikke, at man udtrykker sig tydelig,« svarede Casimir, »saa kan Ingen tage feil af Meningen.«

Herpaa svarede Emilie intet, men tog igjen sin Bog, hvori hun atter læste nogle Blade, endelig lukkede hun den, og sagde til Adalbert: »Jeg har her læst en ganske artig Historie, tillader De, at jeg i Korthed fortæller Dem Indholdet deraf?«

»Lad os høre!« raabte Casimir.

»To Ynglinge, forbundne ved et fast Venskab, elskede begge den samme Pige, der, uagtet hun viste hver af dem mange Tegn paa Velvillie, dog ikke syntes bestemt at foretrække nogen af dem. Dette stod hen i flere Aar, indtil den Ældste, der mærkede, at hans unge Ven var hans Medbeiler, faldt paa den romantiske Grille at opoffre sig selv for sin Vens Skyld, hvilket vel tildeels kom af den Tro, at den Yngre var den, Pigen foretrak. Den Ældste flygtede da hemmelig til et fremmed Land, hvor han levede kummerfuldt i nogen Tid, og hvor Længsel og utilfredsstillet Lidenskab tilsidst styrtede ham i Graven. Paa Dødsleiet skrev han et Brev til sin Elskede, i hvilket han tilstod sin Kiærlighed, og fortalte Grunden til sin Flugt. Men nu aabenbarede det sig, at den Bortflygtede netop var den, Pigen elskede, hun havde derfor allerede afslaaet den Yngres Haand, 112 og gik endelig i et Kloster, hvor hun henlevede sin Tid i from Betragtning, uden dog noget Øieblik at glemme den Afdøde. Dette er Historiens Hovedindhold, i hvilken Traaden for Resten, paa Romanskrivernes Viis, er udtrukken saa lang som muligt, og hvori Opoffrelsen især, og de Optrin, der nærmest staae i Forbindelse dermed, ere anlagte paa at aflokke Læseren en Mængde Taarer. Hvad siger nu De dertil, Adalbert? De, der besidder saa megen Dannelse og saa stor Dømmekraft, billiger De ganske den Bortflygtedes Opførsel?«

»Jeg ikke blot billiger den,« svarede Adalbert, »men jeg vilde, hvis det Hele grundede sig paa noget mere, end paa en Romanskrivers Indfald, i høi Grad beundre den.« - »De finder da en saadan Handlemaade værdig til Efterligning?« - »Upaatvivlelig.« - »Jeg ikke,« svarede Emilie, »det Naturligste havde vel været først at høre Pigens Mening, thi hun var dog den, der burde give Udslaget, den Forskudte havde siden vel funden Lejlighed til at flye.« Efter denne Tale reiste Emilie sig, og gik sin Vei ud af Værelset.

»Af den Historie ere vi begge endnu ikke blevne klogere,« sagde Casimir; men Adalbert forfærdedes, thi han vidste nu med Vished, at hans Broder var hans Medbeiler. »Du elsker Emilie!« raabte han. »Ligesom du,« svarede Casimir. »Det er en anden Sag, jeg er ugift, men du er med de helligste Baand forenet med en Anden.« - »Ja med en Skygge,« svarede Casimir, »som Underverdenen hver Dag med stærkere Røst kræver tilbage.« Dermed gik ogsaa han, dog tog han først en Seddel frem, som han kastede paa Bordet med de Ord: »Læs dette Papiir! det angaaer baade dig og mig.«

Adalbert greb Seddelen med stærk Spænding, thi han ventede deri at finde nye Beviser paa sin Broders 113 Lidenskab; men snart saae han, at det kun var en Indbydelse fra hans Onkel Czernim af følgende Indhold:

»Til Casimir.

Mellem en Troldqvind og en Coquette er der megen Liighed, thi de skrive begge magiske Kredse, og bruge dertil Konster, hvis Tryllemagt den Uindviiede neppe begriber; de drive begge en Leeg med stærkere Aanders Angst og Pine, og tvinge dem efter deres Villie, uagtet de dog selv ere af svagere og lavere Natur.

Dette maa staae som en Indledning, for at betyde dig, at en lille Luftforandring kunde være dig tienlig; hvis derfor din Armida ikke reent har lænkebundet dig, saa viis det ved at besøge mig jo før jo heller; bed Adalbert at følge med.

Din trofaste Onkel Czernim.«

ELLEVTE CAPITEL.

En Reise.

Czernims Billet virkede i det mindste saa meget paa Adalbert, at han mindre lidenskabelig begyndte at overveie Emilies Fremfærd, og da han ikke kunde negte sig selv, at hun virkelig havde drevet en Leeg med ham og Andre, saa foresatte han sig alvorlig at sønderrive de Baand, hvormed hun hidtil havde fængslet ham. Paa det han kunde naae dette Maal, besluttede han, med større Iver, end nogensinde, at give sig af med alvorlige Forretninger, og naar han trængte til Adspredelse, da heller at søge den i Alexandras og Leontines Selskab, end i den 114 farlige Emilies. Til denne Beslutning bidrog maaskee Leontines opblomstrende Skiønhed, og det stille Velbehag, hun i den seneste Tid havde vakt hos ham, meer, end han selv anede.

Med Casimir var der ogsaa foregaaet en mærkelig Forandring, thi alle Skyer vare bortvegne fra hans Pande, og hans onde Lune var, ligesom ved et Trylleri, forsvundet, saa han loe og spøggede den hele Dag, og var ligesaa venlig mod Adalbert, som han nogensinde havde været. Adalbert sluttede heraf, at ogsaa Casimir var nærvædet at overvinde sin Lidenskab, i denne Mening bestyrkedes han end mere ved Casimirs Opførsel mod Emilie, som han nu sielden tiltalte, og der ogsaa paa sin Side snarere syntes at skye, end at søge hans Selskab.

En Morgen traadte Casimir med sin Jagtpidsk i Haanden ind til Adalbert, der, som sædvanlig, var sysselsat med Bøger og Regnskaber. »Der er igjen kommet Brev fra Onkel Czernim,« sagde han, »hvor i han indbyder os Alle til sit Høstgilde. Da nu Fru Tarnow i Dag vender tilbage til Krakau, saa ere vi blevne enige om at reise strax, du er dog med?« - »Lad mig blot endnu giennemgaae dette Papiir, saa kommer jeg,« svarede Adalbert. - »O, lad dog ikke den Gamle saaledes faae Magt over dig, at han spærrer dig inde som en Fugl i et Buur! bort med hans skimlede Regninger! siger jeg,« dermed slog han til Papirerne med sin Pidsk, saa flere af dem faldt paa Gulvet. - »Den Reise er hurtig bleven bestemt,« sagde Adalbert smilende, i det han samlede Papirerne op fra Gulvet igjen. »Ja vist,« svarede Casimir, »Sligt maa skee, medens den Gamle er borte, luk nu de dumme Bøger til.« - »Du skulde ikke foragte dem saameget, Casimir, du kunde tvertimod have godt af at see deri engang imellem, i det mindste er det din Faders Ønske.« - »Min Faders Ønske!

115

Er han gal! I mit Liv har jeg aldrig læst nogen Bog til Ende.« - »Men i vor Tid kommer man ikke vidt uden Kundskaber.« - »Jeg begierer heller ikke at komme vidt,« svarede Casimir, »jeg vil kun handle, som jeg har Lyst til, lad saa den Gamle brumme saameget, han gider.« - »Du taler tidt om din Fader i en Tone, som jeg ikke kan billige, i det mindste maa du dog, hvis du ei er aldeles blind, beundre hans Forstand, hans Villiekraft, hans utrættelige Arbeidsomhed.« - »Nu ja, Arbeide er jo hans Lyst, min er at være doven og forelsket, og at gaae paa Jagt, lad Enhver drive det, han har Fornøielse af, og dermed Basta.«

Efter disse Ord ilede Casimir syngende ned ad Trapperne og ud i Gaarden. Her gav han med megen Iver sine Befalinger, lod to Vogne trække frem, en til Fru Tarnow, og en større til det øvrige Selskab. Han undersøgte dem begge selv, ja lagde endog Haanden paa med, da Hestene skulde forspændes. Midt i Arbeidet slap han det imidlertid, for at knalde med en stor Pidsk, og for at lege med Fidelio, der syntes ligesaa glad, som han selv, over den Reise, der forestod. Saasnart Alt var i Stand, sendte han Bud efter Damerne, men da disse ikke strax kom, blev han utaalmodig, og gik selv for at hente dem.

Da han naaede Emilies Kammer, hørte han hende tale med hendes Veninde. Han gik nu sagtere, ja neppe mærkede han, at Emilies Dør stod paa Klem, før han erindrede sig Major Zeltners Lære, og standsede for at lytte efter hendes Ord.

»Den stakkels Alexandra er rigtignok ualmindelig bleg,« sagde Emilie, »det er ubegribeligt, at hun ikke sminker sig.« - »Dertil er hun altfor dydig,« svarede Fru Tarnow, »hun vil langt hellere see ud, som et Gienfærd, end hun vil skuffe med laante Farver.« - 116 »I det mindste burde hun ikke stedse klæde sig i Sort, derved synes hun kun endnu blegere.« - »Hendes Dragt hører med til hendes Religion, hun bilder sig vel ind, at hun aldrig blev salig, hvis hun gik klædt, som vi Andre.« - »Hun har Uret,« sagde Emilie, »selv den, der virkelig er smuk, burde aldrig forsømme sit Ydre, en yndig Dragt, ja den ubetydeligste Blomst, naar den kun er befæstet med Smag, har oftere, end de Fleste troe, ført en flygtig Elsker tilbage igjen.« - »Det Samme har jeg sagt hende selv.« - »Var jeg i hendes Sted,« vedblev Emilie, »da« - »Nu i hendes Sted kan De vel engang komme.« - »Men dertil føler jeg ingen Lyst,« svarede Emilie, »dog var jeg i hendes Sted, da vilde jeg være venligere mod ham, end hun er, jeg vilde udforske hans Smag, jeg vilde deeltage i hans Tidsfordriv, jeg vilde spadserere, ride, jage med ham, selv om jeg i Hiertet ikke havde mindste Lyst dertil, og alt dette vilde jeg fortsætte saa længe, til han skulde troe mig ligesaa nødvendig til sin Fornøielse, som Aandedrættet til Livet.« - »De taler med meer Erfarenhed, end man, efter Deres Alder, skulde tiltroe Dem.« - »Ja var jeg gift med ham, eller med en Anden,« blev Emilie ved, »da skulde dog min Mand aldrig overraske mig i nogen skiødesløs Dragt, jeg vilde have mit eget Sovekammer, eller ogsaa skulde der hænge et Teppe mellem os, hvilket først maatte trækkes til Side, naar jeg var fuldkommen paaklædt og pyntet, bestandig vilde jeg træde ham ziirlig i Møde, og endnu efter mange Aars Ægteskab skulde han i mig gienfinde sin unge Forlovede, ja han skulde, om muligt, vænne sig til den Tanke, at jeg var voxet frem i al denne Pragt og Herlighed, ligesom Lilierne paa Marken.«

»Den der offerer Alt for det ydre Skin, bør maaskee bære sig saaledes ad, vilde Alexandra svare.«

117

»Nu ogsaa han skulde drage Omhu for sit Ydre, lige saavel, som jeg, han skulde aldrig vise sig saa skiødesløs klædt for mig, som Casimir tidt finder for godt at vise sig for Alexandra; heller ikke vilde jeg af ham taale de Uartigheder og Tilsidesættelser, som de sædvanlige Ægtemænd byde deres Hustruer, jeg vilde aldeles ikke være nogen Bold for hans Luner, og tro De mig, jeg skulde opdrage ham paa den artigste Maade af Verden.«

»Men naar Deres Mand saaledes var opdraget til Deres Behag, troer De da ikke, at han ogsaa kunde behage Andre?«

»Den, der ikke kan behage Andre, behager heller ikke mig,« svarede Emilie.

»Ja, ja, De veed, at De ingen Medbeilerinde har at frygte.«

»Troer De?«

»Den stakkels Alexandra er i det mindste ikke saa begunstiget af Naturen, at hun kunde vove en Kamp med Dem.«

»Hvi nævner De netop hende?« spurgte Emilie.

»O, jeg har ogsaa Øine,« svarede Fru Tarnow, med et Blik til Døren, »og til Straf for Deres Mangel af Fortrolighed har jeg i Gaar Aftes lagt mig efter at være Spion, thi det bliver Mode nu, siden Major Zeltners Ankomst.« - »Hvad saae De da?« - »Jeg saae Dem i Selskab med« - »Med hvem?« sagde Emilie. - »Med en Mand, der er os nærmere, end De troer,« svarede Fru Tarnow, og i samme Øieblik traadte Casimir ind.

»O, den Afskyelige! han har lyttet,« raabte Emilie. - »Skynd Dem!« sagde Casimir, »Veiret er deiligt, Vognen venter, lad os nytte Tiden, medens min Fader er borte, thi naar han vender tilbage, er dog den bedste Fornøielse borte.«

Fru Tarnow ilede nu ind i et Sideværelse, neppe 118 vendte hun Ryggen, før Casimir pludselig omslyngede Emilies Liv, og trykkede et Kys paa hendes Læber. - »Vær dog forsigtig,« sagde Emilie forskrækket, »De styrter mig i Ulykke ved deres Ubesindighed.«

»Nu skulde De overtale Emilie til at besøge mig i Krakau,« sagde Fru Tarnow, i det hun igien traadte ind i Reiseklæder. »Oberstens Slot ligger jo tæt ved Grændserne.«

Kort efter kom ogsaa de Øvrige, og det varede ikke længe, før de to Vogne rullede ud af Porten.

Neppe havde vore Reisende forladt Starostens Besiddelser, før de mærkede en sørgelig Forandring. De fleste af de Huse, de saae, vare faldefærdige, de dyrkede Agre bleve sieldne, og selv paa disse voxede Torne og Tidsler i Mængde mellem Sæden, ja undertiden bemærkede de hele Landsbyer, der laae, som Ruiner fra en forsvunden Tid.

Kort efter kom de over Stepper og lyngbegrøede Heder, der vidnede om, at man her havde overskredet Grændserne for den europæiske Cultur. Kun langt borte paa Biergene hævede Klostere sig, der syntes bedre vedligeholdte, end de øvrige Huse, og hvorfra Klokkerne endnu med deres Malmtunger hilsende Menneskets Glæder og Sorger, ligesom de havde været vante til i længst forsvundne, lykkeligere Dage.

De fleste af dem, de mødte paa Veien, vare pialtede og halvnøgne; af og til vandrede dog ogsaa en rank Skikkelse forbi, hvis stolte krigerske Holdning Armoden ikke kunde kue, ja ligesom der midt under Tjørne og Tidsler undertiden fandtes Spor af en frugtbar Jordbund, saaledes fandtes der ogsaa tidt kraftige Legemer under den elendige Dragt; men især bemærkede vore Reisende en Mængde Jøder, 119 der vare kiendelige paa deres Skæg, paa deres sorte Dragt og skarpe Ansigtstræk, og der, som en Art af Rovbier, spredte sig over Landet, for at bemægtige sig den Honning, der endnu hist og her kunde være levnet.

Veien snoede sig tidt imellem Høie og smaa Bierge, der stode, som Forposter for Karpatherne, hvilke hævede deres skovklædte Hoveder i det Fierne. Paa mange Steder saaes ogsaa dybe Huler, hvori Bække styrtede sig ned, der nu kun indeholdt lidet Vand, men der, efter Kudskens Sigende, ofte efter en stærk Regn svulmede saa stærkt, at de nærliggende Huse bortskylledes derved.

Efter nogen Tid forsvandt igjen disse Huler, tilligemed de nedstyrtende Bække, og de saae atter enkelte Haver og Frugttræer, tilsidst kom endog Vognen igiennem en Landsby, der syntes taalelig vedligeholdt, ja endog smuk, thi høie Træer gyngede deres Toppe over Husene, hvoraf de fleste vare overstrøgne med Kalk.

»Skulde det være muligt her at faae et Glas Vand?« spurgte Alexandra. - »Det havde du lettere faaet inde mellem Biergene, hvor de sølvklare Bække løbe,« anmærkede Leontine. Paa Adalberts Vink holdt nu Vognen udenfor et anseeligt Huus, hvis fremspringende Tag støttede sig paa en Søilerad, hvorimod han rigtignok ved nøiere Eftersyn opdagede, at en af Gavlerne var halv indstyrtet. Adalbert steg selv ud, og bad en bleg, mager Qvinde, der, indhyllet i lodne Skind, stod i Døren, at opfylde Alexandras Ønske. »Der finder De en Brønd,« sagde den blege Qvinde, og pegede ind i Gaarden, »har De et Glas, kan De hente Dem saameget Vand, De forlanger.«

»Hvorfor indhyller Hun sig i lodne Skind midt i Solheden?« spurgte Emilie Qvinden. »Taler De til Deres Kammerpige?« sagde den blege Qvinde. »Nei, 120 jeg spørger, hvorfor De indhyller Dem i lodne Skind midt i Solheden?« - »Fordi jeg ingen anden Dragt har, og ikke vil gaae nøgen.« - »Hvem eier dette Huus?« - »En af de ældste Adelsmænd i Polen.« - »Hvem er De?« - »Jeg er hans eneste Datter,« svarede den Fremmede stolt, hvorpaa hun vendte Emilie Ryggen, og gik ind i Huset.

Imidlertid ilede Adalbert ind i Gaarden til det Sted, hvor Brønden skulde være, han fandt den ogsaa, men bemærkede, at Vandet deri var ganske guult; thi denne saakaldte Brønd var ikke andet, end et Hul, gravet i Jorden, hvilket aldeles ikke var steensat, og den laae desuden ved en faldefærdig Kostald, der neppe forbedrede dens Indhold. Adalbert gik derfor tilbage, og berettede, at Vandet var udrikkeligt, hvorpaa Alexandra besluttede at finde sig i sit Savn, og Vognen kiørte videre.

»Er det disse Steder, De foretrækker for Paris og London?« spurgte Emilie Leontine. »Skulde hun elske sit Land mindre, fordi det er ulykkeligt?« svarede Alexandra. »Næsten ikke en eneste Blomst har jeg seet paa den hele Vei,« bemærkede Emilie. »I Polen voxer mange Blomster,« sagde Leontine, »men De kan ikke see dem.« - »Hvor ere de da?« - »Af alle de gamle Gravhøie voxer de frem, og slynge sig opad de forvitrede Kors, og dufte gennem Aarhundreder; men De er en Fremmed iblandt os, der ikke har Øie derfor.« - »Sværmeriske!« sagde Emilie smilende, »men i det mindste maa De tilstaae, at den, der begierer Blomster, som man kan see med Legemets Øine, just ikke skal søge dem her.« - »Jeg ønsker dog heller at leve her, end i de frugtbareste Lande,« svarede Leontine.

Kort efter kom de gennem en Egn, hvori flere Grupper af Naaletræer afvexlede med Eeg, Løv og Birk, og hvor Naturen alene, uden Menneskehielp, 121 havde sørget for den frodigste Fremvæxt. Ved Skovens Ende saae de en Landsby, hvori Husene, uagtet smaa, dog syntes bedre vedligeholdte, end de Hytter, de før havde seet fra Veien. Midt i Landsbyen stod en sort Trækirke; omtrent tohundrede Skridt derfra kneisede en Bygning, der, skiøndt den kun bestod af eet Stokværk, og var tækket med Straae, havde et temmelig anseeligt Udvortes. Denne Bygning var det saakaldte Slot, hvorpaa Czernim boede.

Da de kom nærmere, bemærkede de en spraglet Høg, der hang korsfæstet, med udspilede Vinger, over den ydre Port. I Gaarden selv kom to store Jagthunde dem giørende i Møde; i en Krog opdagede Adalbert en sort Biørn, der var lænket fast til Væggen. Nu indfandt ogsaa Czernim sig, der modtog sine Giester med særdeles Venlighed, og førte dem op ad Hovedindgangen, over hvilken store Hiorteog Elsdyrshorn vare anbragte som Prydelser.

Slottet selv var, uagtet sit fornemme Navn, bygget af Træ, og Alt var deri indrettet paa gammel polsk Viis. I Værelserne stode saaledes Bilæggerovne, der, saavidt man kunde dømmen efter den uhyre Størrelse, om Vinteren maatte give en, om ikke sund, saa dog stærk Varme. Væggene vare ikke betrukne, Møblerne vare af Egetræ, og mellem de store dobbelte Vinduer stode, efter den polske Sædvane, Vaser med Blomsterbuske, der strakte dem høit i Veiret, medens forskellige Fugle fløi omkring mellem dem, og gyingede sig paa Grenene.

TOLVTE CAPITEL. Udflugten i Skoven.

Da der endnu var to Dage til den omtalte Fest, søgte Czernim paa andre Maader at more sine Giester; 122 den næste Morgen efter deres Ankomst indbød han dem saaledes til en lille Lystreise. Neppe havde de modtaget Indbydelsen, før han strax lod en Vogn forspænde, hvori Emilie og Alexandra stege ind. De Øvrige fulgte til Hest, og det blev bestemt, at man vilde spise paa en fri Plads i Skoven, hvor Damerne skulde opholde sig, medens den mandlige Deel af Selskabet forlystede sig et Par Timer med Jagten.

De vare endnu neppe to tusinde Skridt fra Czernims Bolig, da de saae to Munke, der kom dem i Møde, i den ene af disse gienkiendte de Pater Vincent, der bragte det hellige Sacrament til en Syg. Øiebliklig stege Alexandra og Emilie ud af Vognen, ogsaa Leontine med de to Ynglinger svang sig ned paa Jorden, og da Munken gik forbi, knælede Alle, undtagen Czernim, der blev siddende paa sin Hest, som han dog standsede, saalænge dette Optrin varede, hvorpaa de Alle fortsatte deres Vei.

»Hvorfor bøiede De ikke Knæ for Sacramentet?« spurgte Alexandra, »har De da ingen Religion?«

»Jeg er netop meget fast i min Religion,« svarede Czernim, »jeg har desuden en stor Forkiærlighed for vore catholske Geistlige, jeg elsker dem, ligesom Naturforskerne elske Torbister, Skarnbasser og selsomme Fluere, og jeg kan endog vise Dem en meget sindrig Afhandling fra min Haand, hvori jeg inddeler dem efter et ordentligt System paa Linnées Maade.«

»Lad os høre den!« raabte Casimir leende.

»Det er Skade, at Damerne ikke forstaae Latin,« sagde Czernim, »thi hvis de forstode Latin, vilde de ganske anderledes skatte mit System. Jeg deler vore Geistlige i to Hovedklasser: *Ecclesiastici capite triangulari**), hvilken Inddeling indbefatter alle de catholske ^{*} 123 Geistlige udenfor Munkestanden, og *ecclesiastici capite rotundo**) hvortil de egentlige Munke regnes. Disse sidste deles igien i *monachi barbati*, skæggede Munke, og *monachi glabri*, glatte eller ragede Munke; end videre adskilles de efter Farven i de hvide, brune, graae og spraglede Afarter; men jeg er ikke bleven staaende herved, jeg har ogsaa undersøgt disse Insecters Sæder og Levemaade, især de forunderlige Veie, hvorpaa de forplante sig, saa de aldrig kunne forgaae.«

»Jeg beder Dem, Onkel, hold dog op med denne letsindige Tale!« sagde Alexandra.

Men naar Czernim begyndte at røre ved den catholske Geistlighed, da var han ikke let at standse. »Jeg har ogsaa undersøgt deres Drifter og medfødte Færdigheder,« vedblev han, »og jeg har funden, at alle Munke, saavel de glatte, som de skæggede, ligesom Hvepserne og Bierne, samle sig i Selskaber, hvorved de adskilles fra de Geistlige med trekantet Hoved, der føre et eensomt Liv. Faa Insecter fortiene for Resten større Beundring for deres Konstdrifter, end netop Munkene, thi de bygge Celler, der endog i Fasthed og Størrelse overgaae Biernes, og ligesom disse flagre de ud og ind, og samle Forraad til den fælles Kube. De forvandle sig ogsaa, ligesom de øvrige Insecter, thi Ingen fødes som Munk, men begynder tvertimod med at være en slet og ret Jordorm, og først siden skifter han Hud og Udseende, og stræber at hæve sig over den Jord, hvorpaa han fødtes. Imidlertid hvor høit jeg af omtalte Grunde skatter disse mærkværdige Skabninger, saa kan jeg ikke negte, at de, ligesom andre Insecter, kunne vorde et Slags Landeplage for de Egne, hvori de for stærkt formere sig, thi de opæde da Alt, hvad de * 124 forefinde, og ere overhovedet meget graadige af Natur, derfor bør de vel ogsaa, hvor ondt det end gjør mig at tilstaae det, i det Hele snarere regnes til de skadelige Dyr, der bør udryddes, end til de nyttige Dyr, der bør spares.«

»De har aldeles ingen Tro,« sagde Alexandra med blussende Kinder, og med en Heftighed, hvoraf hun stedse betoges, naar hun syntes, at Nogen drev Spot med det Hellige.

»Hvis De vil høre mig,« svarede Czernim alvorligere, »da skal jeg fortælle Dem en Historie, der maaskee kan berigtige Deres Mening om min Tro.«

»Fortæl Onkel!« sagde Casimir.

»Der levede engang to Venner, der, uagtet de elskede hinanden høit, dog i Troessager aldrig kunde enes. Da de en Aften havde stridt heftigt og længe om Siælens Tilstand efter Døden, hvorom de især havde meget forskellige Meninger, bleve de endelig enige om, at den af dem, der først døde, skulde, hvis det paa nogen Maade gik an, vende tilbage og underrette den Efterlevende om sine Erfaringer paa den anden Side af Graven. Efter nogen Tid døde virkelig den ene; hans Ven sørgede længe over ham, men agtede kun lidet paa hans Løfte, thi han vidste, at slige Løfter vare lettere at give, end at opfylde. Dog en Aften, da han sad alene - vær De kun rolig, de Spøgelsehistorier, jeg fortæller, ere neppe af det Slags, der kan forskrække Nogen - en Aften, siger jeg, da han sad alene paa sit Kammer, og tænkte paa forgangne Tider, saae han pludselig ved sin Side en hvid, luftig Skikkelse, i hvis Aasyn han gienkiendte sin afdødes Vens Træk. Han forfærdedes da naturligviis, og betragtede Synet længe, uden at mæle et Ord. »Nu, hvi taler du ikke til mig?« sagde endelig den hvide Skikkelse. - »Er det virkelig dig?« sukkede den anden, »siig, hvi kommer du her?« - »Jeg 125 kommer for at opfylde mit Løfte,« svarede den Døde. - »Nu da, hvordan seer det ud paa den anden Side af Graven?« - »Hverken saaledes som jeg, eller saaledes som du troede,« svarede den Døde, og forsvandt.

»Du troer altsaa dog paa Noget?« sagde Adalbert.

»Paa den Gamle af Dage troer jeg, paa ham, der bandt Jordens Belte om det svulmende Hav, og lod Maanen lyse giennem Skyerne, som en Morgenglænderindes Øine giennem det lange Slør, men med Eders Systemer, der omspænde Religionen, ligesom Edderkopperne de gamle Kirker, har jeg intet at bestille.«

»De er en Hedning,« raabte Alexandra.

»Det kan være,« sagde Czernim.

»Jeg gyser for Eders Naturgud,« blev Alexandra ved, »han er ikke blot en Opholder, men ogsaa en Fordærver, thi vi vide jo Alle, at Skabningsværket, der i Begyndelsen var saare godt, siden blev forstyrret af Synden; fra den Tid af kan vel Naturen forvilde de stolte Hierter, og det er intet godt Tegn, naar Nogen heller vil knæle paa de iiskolde Bierge, end for Herrens Alter, naar han fierner sig fra de ydmyge Forsamlinger, hvori han burde tilbede tilligemed sine Brødre, for at bygge Templer afsides paa Fieldene, og i de sorte Skove, hvor han lærer Grusomhed paa Jagten, Uregierlighed af Vinden, og Troløshed af de rullende Bølger, thi dette er netop Veien til det gamle Hedenskab.«

»Ak, min kiære Svigerinde!« sagde Czernim, »lidt Hedenskab maa De dog taale i denne Verden, eller skal nu den bredmundede Storm manes ind i en snever Orgelpibe og forvandles til en Choralmelodie? Skulle alle Oceanets Døttre nu vorde til grædende Klostersøstre, skulle de lette Sommeralfer, der flagre 126 giennem Skovene, og blæse paa den krumme Lotusblomst og paa Riddersporens Horn, nu med klippede Vinger synges Liigpsalmer i Eders Kirker? Troe De mig, det gaaer aldrig an, thi der slumre endnu mange hedenske Drømme i vore Hierter, og der gives endnu mange vidunderlige Historier, der hverken passe ind i Eders Himmel eller i Eders Helvede.«

»Jeg kiender kun een Historie, der i Sandhed er vidunderlig,« sagde Alexandra, »ved Siden af den forsvinde de andre som Røg i Luften.«

»Et sligt Vidunder overgaaer jo selv det, som en begyndende Digter venter af sin Muse,« svarede

Czernim.

Neppe var Selskabet ankommen til det bestemte Sted, før Czernim, tilligemed de to Ynglinger, fulgte af Fidelio og et Par langhaarede Vandhunde, ilede ind i Skoven. »Mine Drengel!« sagde han, »nu gielder det at nytte Tiden, vi have kun to Timers Frist, men jeg vil føre Eder til Steder, hvor Vildænderne med de brune Vandhøns skiule sig mellem Sivene. Der skal vi see Adalbert, om du endnu husker vore gamle Konster, da vi hentede Fiskeørnen og den svævende Glente ned af Luften, hvis ikke bliver du til Spot for vore Qvinder.« Dermed forsvandt de mellem Træerne.

»Jeg hører gjerne Hundene giøe i Skoven og Knaldet af Skuddene og Jægerhornets Toner,« sagde Emilie, i det hun smilende saae efter dem, »jeg kunde da fristes til, ligesom De, Leontine, at ønske den gamle Tid tilbage, da ogsaa Qvinderne, i deilige Jægerdragter, og med vaiende Strudsfædre paa deres Hatte, fulgte med paa den lystige Jagt.« - »Nei,« svarede Leontine, »i Skoven elsker jeg Stilhed, der kun afbrydes af Træpikkerens Banken og af Drosselens eensformige Sang; Hundenes Biæf derimod 127 hører jeg helst om Natten i den fierne Landsby, eller om Aftenen, naar de dæmpede klinge over den stille Sø.«

Imidlertid slog en Tiener Ild, og antændte derved en Haandfuld tørt Løv, som han havde samlet, derpaa hentede han Qviste, og smaa Grene i Skoven, som han lagde over Løvet, og det varede ikke længe, før en stærk Lue blussede i Veiret, ved hvilken de Spiser bleve varmede, som vore Reisende havde taget med. Emilie paatog sig Overopsigten hermed, en hvid Dug blev udbredt over det grønne Græs, og Alt ordnede sig smukt under hendes Hænder.

Imidlertid gik Leontine rundt, og søgte efter et Sted, hvorpaa Alexandra kunde hvile sig; endelig fandt hun en Plads, som hun ønskede den, under et stort Egetræ, der strakte sine knudrede Kæmpegrene ud over Græsset, hvorved der opstod en Løvhvælving, der skyggede for Middagsolen, uden at udelukke den friske Luft. Her udbredte hun nu en stor Kappe, og indbød Søsteren til at slumre derpaa. »Jeg føler mig bestandig mat,« sagde denne, »der er ingen Kraft i mig meer, jeg vil derfor modtage dit Tilbud.« - »Sov du!« sagde Leontine, »jeg skal vaage over dig og hindre, at Skovens Kryb nærme sig til dit Leie.«

Alexandra, der var træt, faldt da snart i Søvn, medens Leontine sad ved hendes Side, og speidede opmærksom til alle Sider; flere Gange sprang hun op, naar et Fiirbeen pludselig kom frem, og legede med sin lange Hale, eller naar en nysgierrig Fugl rakte Halsen ud fra et nærliggende Træ; men da hun tilsidst mærkede, at der ingen Grund var til Frygt, blev hun endelig rolig, og begyndte at flette en Krands af de blaae Blomster, hvoraf Græsset rundt om hende var fuldt; saasnart hun var færdig, bøiede hun sig over sin Søster, og trykkede Krandsen sagte 128 ned om hendes Tindinger, hvorefter hun betragtede hende med inderligt Velbehag, og virkelig tog den sig meget godt ud om Alexandras Hoved, hvis blege, ædle Træk meget forskiønnedes, naar de vare i fuldkommen Ro.

Efter et Par Timers Forløb hørtes Hundebiæf i Skoven, og kort efter kom de tre Jægere frem bag Grenene. Czernim fremviste flere Vildænder og Vandhøns, som han og Adalbert havde skudt. Casimir derimod bar i Haanden en stor Steenørn, hvis bruunnøde Hoved vendte ned, og slæbede langs ad Jorden.

»Hvor nænte De dog at skyde den Fugl!« sagde Leontine, »Ørnen er jo Polens Vaabenmærke, den burde dog finde et Fristed i disse Skove.« - »Der gives jo ogsaa russiske Ørne,« svarede Czernim, »og en Jæger skyder den vilde Fugl, hvor han finder den.«

»Den Krands har Leontine bunden,« sagde Alexandra, der nu var vaagnet, og kom med den blaa Krands i Haanden. - »Ja,« svarede Leontine, »og her er en endnu, den skal tilhøre den, der paa to hundrede Skridts Afstand rammer et Maal midt i Barken af hiint Træ.« - »Bravo!« raabte Czernim, »kommer, I unge Mennesker! jeg er for gammel nu, til at beile til Pigernes Krands, jeg vil derfor nøies med at være Voldgiftsmand.«

Nu hentede han et Stykke Kul, hvormed han tegnede et sort Mærke i Træet; derefter afmaalte han Skridtene, endelig lod han de to Brødre trække Lod om, hvem der skulde skyde først. Loddet traf paa Adalbert.

Nu var ogsaa Emilie kommen til, og alle tre Damer toge Plads i Græsset, medens Czernim rakte Adalbert et ladet Gevær; denne tog det, og sigtede meget længe, endelig skiød han, og Kuglen trængte ind i det sorte Mærke, ganske nær ved Midten. »Godt 129 truffet!« raabte Czernim, »han har skudt, som det anstaaer en Polak!« Alexandra smilede, Emilie klappede i Hænderne, og Leontine stod beredt til at række ham Krandsen.

»Bi lidt!« sagde igien Czernim, »Casimir er en god Skytte, han kan maaskee komme ligesaa nær.« Nu traadte Casimir frem, men han afslog det Gevær, Czernim rakte ham, greb sit eget, ladede det selv, stillede sig i tilbørlig Afstand, og sigtede kun et Øieblik, hvorpaa Kuglen hvinede giennem Luften. »Lad see!« raabte Czernim, og ilede hen til Træet. »Truffet!« raabte han kort efter, »paa et Haarsbred, lige i Midten! Krandsen er Casimirs.«

Nu erkjendte ogsaa Adalbert sig for overvunden, og tog Seierherren ved Haanden, for at føre ham hen til

Leontine, der stod med Krandsen i Haanden; hun hævede den da langsomt og holdt den over Casimirs Hoved, men pludselig betænkte hun sig, trak sin Haand tilbage, og rev Krandsen i to Stykker, som hun lod falde for Casimirs Fod med de Ord: »Den, der dræber de polske Ørne, skal ikke have min Krands.«

»Ha! ha! slap det derud?« sagde Czernim, »kom til Bords, min Dreng! Qvinderne ere fulde af Luner og Griller; fik du ikke Krandsen, saa fortient du den dog, dermed maae saa mange store Mænd trøste sig i denne Verden, saa kan du det ogsaa.« - Imidlertid havde Emilie afrevet en Qvist, fuld af Løv, hvilken hun bøiede i en Kreds, derpaa forenede hun begge Enderne med en Sløife, som hun tog af sit Bryst. »Vil ikke Leontine være retfærdig, saa vil jeg,« sagde Emilie, dermed trykkede hun den ny Krands paa Casimirs Hoved. »Dem Adalbert kan jeg ingen Krands give,« sagde hun, »men Qvinderne maae tage sig af den, som Lykken forlader, kom De og sæt Dem her hos mig!«

Vore Venner vare endnu ikke til Ende med deres 130 Maaltid, da de atter saae en Munk nærme sig imellem Træerne, i hvilken de dog snart gienkendte Pater Vincent. Han gik langsomt frem, og syntes besværet af Heden, hans Aasyn var blegt, hans Skoe vare forslidte, ligesom Apostlernes Sandaler, og Veiens Støv bedækkede hans lange Kaabe.

Alexandra, Leontine og selv Emilie reiste sig, da han nærmede sig, og bade ham tage Plads hos dem. »Gierne,« svarede han, »dog kan jeg ikke dvæle længe, jeg har vandret over Heden og giennem Skoven, jeg har fulgt Sporene af Deres Vogn, jeg spurgte mig for hos de Mødende, paa det jeg kunde finde Dem.« - »Nu, saa sæt dig ned, og spiis og drik, ærværdige Fader!« sagde Czernim. - »Jeg ønsker Intet for mig selv,« svarede Munken, »men der boer en Qvinde paa Heden, nærved Deres eget Slot, det er for hendes Skyld, jeg kommer.« - »Hvad trænger da hun til?« spurgte Emilie. - »Hendes Nød er snart forbi,« svarede Munken, »thi hun lever maaskee ikke til næste Morgen, men to blege Børn staae ved hendes Leie, og smægte efter jordisk Næring, efter en ringe Deel, af de Smuler, der falde fra den Riges Bord.«

Neppe vare disse Ord udtalte, førend de tre Damer kappedes om at forsyne Broder Vincent med Alt, hvad de kunde undvære. »Nok, nok, mine Venner!« sagde han endelig, »Gud vil giengielde den, der lindrer sine Brøders Nød.«

»Kan hun ikke bruge Penge?« spurgte Casimir og kastede et Guldstykke paa Bordet; dette var et Vink, som Alle fulgte, og en lille Sum Penge blev bunden sammen i et Tørklæde, og overleveret til Munken, kun Czernim sad ganske rolig, og yttrede ingen Lyst til at give det Mindste.

»Er De da den Eneste, hvis Hierte er tillukket for den Ulykkelige?« spurgte Alexandra, og Alle saae forundrede paa ham. - »Ja mit Hierte er tillukket, og jeg giver ikke en halv Skilling,« sagde Czernim.

131

»Oberst Czernim maa handle, som han vil,« sagde Munken, »dog kiender jeg ham vel, og veed, at han ikke er saa haardhertet, som han nu giver sig ud for, Gud veed af hvilken Grund.« - »Jo vist er jeg haardhertet,« sagde Czernim, »jeg har nok at sørge for i mit eget Huus, og min Tiltro er saa tidt bleven misbrugt, at den nu har forvandlet sig til Tvivl og Mistro.« - »Siig hellere til Vantro,« gienmælede Leontine. - »Ja,« sagde Alexandra, »kunde du læge dette tvivlende Hierte, ærværdige Fader! da vilde du maaskee fuldbringe en Gierning, ligesaa god, som den, at understøtte en Ulykkelig.« - »Hvo kan læge et vantro Hierte?« svarede Munken, »hvo kan skienke Tvivlen Tro? Hvis de Døde gik frem af Graven og prædikede, vilde han da ikke i sin Siæl finde en Udvei, for at negte, hvad han saae og hørte? Vilde han ikke sige: »Mit Syn var forvildet, min Hierne forvirret, og jeg drømte lysvaagen?« Og hvis han hørte de himmelske Hærskarer synge, vilde han da ikke sige: »Dette er en Sygdom i mit Øre, jeg vil hente en Læge, der skal fordrive den?« Ja hvis den Evige selv skrev sit Navn med glimtende Ziffre paa Himlen, vilde Tvivleren da ikke sige: »Dette er et Tilfælde, en selsom Grille af Elementerne, et besynderligt Sammenstød af Luftsyn, derfor agter jeg ikke derpaa.«

»Naturligviis,« svarede Czernim, »hvad Andet skal den, der ingen Sværmer er, ved saadan Leilighed, sige?«

Munken svarede intet hertil, men sad en Stund ganske stille. - »Naar du igjen kommer fra den syge Qvinde, vil du da ikke kiøre med os, ærværdige Fader?« sagde Alexandra, »thi det tænker jeg dog, at Oberst Czernim tillader.« - »Nei, min Datter! jeg kiører aldrig.« - »Det er dog besværligt, at vandre i denne Solhede paa Sletten, og der er nu liden Skygge paa Veien.« - »Min Herre og Mester vandrede 132 mangen Vei, der var hedere og besværligere, end denne,« svarede Munken. - »Naar sees vi da igjen?« spurgte Alexandra. - »Korn til Krakau om to Dage, da skulle I see mig ved Solnedgang i Kosciuszkos Capel,« svarede Munken, og stod op, men Alexandra talte et Par Ord hemmelig med Leontine. Begge nærmede sig derpaa til Munken, og greb hans Klædebon, som de kyssede, men han gjorde Korsets Tegn over deres Pander og Bryst, velsignede dem og gik.

Adalbert vidste denne Gang aldeles ikke, hvad han skulde tænke om sin Onkels Opførsel, thi han kunde ikke paa nogen Maade forene den Ligegyldighed, han her lagde for Dagen, med den Iver, han forhen havde

viist for den gamle Folkesanger. Ja, ikke blot Adalbert, men ogsaa Casimir syntes denne Gang misfornøiet. »Den, der ikke kiendte dig bedre,« sagde endelig den sidste, »maatte jo troe, at den Gamle havde smittet dig med sin fordømte Gierrighed.« - »Naar du bliver saa gammel, som han,« svarede Czernim, »da vil du vel ogsaa mærke, at Penge due til Andet, end til at kaste hen i Veir og Vind.« - »Nei, ved alle Helgene, det vil jeg ikke,« svarede Casimir.

Paa Hiemveien spurgte Adalbert, hvor den blinde Harpespiller var bleven af, og erfarede, at han, for fire Dage siden, tilligemed sin Datter, havde forladt Czernims Slot og var vandret mod Syden.

Kort efter foreslog Alexandra, naar den store Fest var forbi, at foretage en Reise til Krakau, hvor hendes Broder Bonaventura boede. Dette fandt Bifald hos Alle, thi Emilie ønskede at besøge sin Veninde, Fru Tarnow, Casimir vilde besøge Major Zeltner, og Adalbert havde alt ofte yttret det Ønske at see Krakau igien, hvorfra Czernims Gods ikke laae mere, end fire Mile.

133

TRETTENDE CAPITEL. Czernims Tidsfordriv.

Samme Aften, da Adalbert sad i sit Sovekammer ved et aabent Vindue, hørte han To, der hviskede nedenunder. Natten var imidlertid mørk, og han kunde intet see, men en Gang loe den ene høit, og han troede da at gienkiende Casimirs Latter. En synderlig Uro drev ham til at udspeide nøiere hvem det var, han ilede ned, men da han kom nedenfor, fandt han Ingen. Mismodig gik han derfor med langsomme Skridt tilbage igien; han vilde netop aabne en Sidedør, der ikke var aflaaet, for igiennem den, ubemærket, at naae sit Kammer, da Døren pludselig aabnedes indenfra, og en Mand traadte ud deraf; det var hans Onkel Czernim, der holdt en Lygte i Haanden, og havde kastet en stor Slængkappe over sig. I det Øieblik han aabnede Døren, fløi imidlertid Kappen tilbage for Vinden, og Adalbert saae, at hans Onkel bar en stor Pakke under Armen.

»Hvor vil du hen saa silde, Onkel?« spurgte Adalbert, »skal jeg ikke hielpe dig med din Byrde?« - »Sine Byrder maa ethvert Menneske bære alene, Adalbert, men hvorfor i al Verden sværmer du her, hvorfor gaaer du ikke i Seng?« - »Hvorfor gaaer du ikke i Seng, Onkel?« - »Ja, seer du, jeg er en Elsker af den fri Natur, naar Vinden blæser, og Stierne nedblinke, da har jeg sielden Ro.« - »Hvor vil du da hen, Onkel?« - »Til Skoven, min Dreng! jeg vil jage.« - »Vil du jage foruden Gevær?« - »Jægeren fælder ikke alt Vildt med Gevær, han bruger ogsaa Rævestreger undertiden, jeg har Snarer og opstillede Saxe, hvori Dyrene fanges, dem vil jeg nu eftersee, derfor har jeg Lygten med.« - »Og denne Pakke, indeholder den da Løkkemad for de vilde Dyr?« spurgte Adalbert smilende. - »Hvad!« raabte Czernim halv lystig og halv ærgerlig, »skal jeg nu i Forhør hos min egen Søstersøn? Tro hvad Fanden du vil,« blev han ved, »tro, at jeg er en gammel forelsket Nar, at jeg har Stævnemøder, om du har Lyst dertil, men gaa blot hiem, læg dig og drøm om din egen Kiærlighed, og stands mig ikke paa mine Veie!« Dermed ilede han bort med hurtige Skridt.

Den næste Morgen gik Adalbert ud, for at besøge den syge Kone paa Heden, hvis eensomme Bolig han ret godt huskede fra sin Barndom af; Veien derhen var vanskelig at finde, og det kostede ham Møie, inden han naaede den lille Hytte, der laae omgiven af bruunt Lyng, og havde et saa elendigt Udseende, at den neppe syntes at kunne modstaae de vilde Vinterstorme, der saa tidt hiemsøge de polske Sletter.

Hyttens Indre svarede saa temmelig til dens Ydre, to smalle, korslagte Fyrrepinde havde engang dannet et Slags Vindue, over hvilket et Stykke Papiir havde været udspændt; Papiret var imidlertid sønderrevet, og de to Pinde knækkede; Stuen var sort af Sod, thi der fandtes ingen Skorsteen deri, men Røgen gik ud igiennem flere Huller i Loftet, hvorfra Vinden dog ofte drev den tilbage igien. Klædningsstykker og sort Linned hang rundt omkring paa Stænger. Midt i Værelset sad en lille bleg Pige, der malkede en Ged. I en Krog laae den syge Kone paa et Leie af Straa, hun rørte intet Lem, undtagen de dødblege Fingre, med hvilke hun, rimeligviis uden at vide hvad hun foretog sig, pillede paa et uldent Teppe, der var kastet over hende. Imidlertid bemærkede Adalbert, at dette Teppe baade var heelt og temmeligt nyt. Ved den Syges Side sad en aldrende Qvinde, der vogtede paa hendes Bevægelser, medens hun til samme Tid tyssede paa en lille Dreng der legede ved hendes Fødder.

»God Dag,« sagde Adalbert, »hvordan staaer det sig med den stakkels Kone?« - »Hun reiser sig aldrig 135 meer,« svarede Qvinden. - »Er du i Slægt med hende?« - »Nei, men jeg boer i det nærmeste Huus paa Heden, derfor maa jeg hielpe hende i hendes sidste Time.« - »Trænger hun ellers til Noget?« - »Nu ikke

meer, thi den gode Munk, Pater Vincent, har været her, og i Nat sendte desuden den hellige Stanislaus en Engel ned for at hielpe hende.« - »Hvorledes gik det til?« - »Det var henimod Midnat, begge de Smaa sov, da bankede det stærkt paa Ruden, Vinduet var den Gang heelt endnu, da var der En, der raabte udenfor, at jeg skulde lukke op, men jeg slog Kors for mig, og blev siddende, thi jeg tænkte, det var noget Slemmt, men da den, der stod udenfor, mærkede, at jeg ikke vilde lukke ham ind, knækkede han Vinduet, og før jeg kunde dreie en Haand om, fløi en Pakke ind midt paa Gulvet. I Pakken laae det varme Sengeteppe der, og desuden en Pung med Penge. Da jeg saae, at den, der stod udenfor, meente det saa godt, løb jeg til Vinduet, for at takke ham, men der skinnede kun et Lys langt borte. Natten var sort, og der var Ingen hverken at høre eller at see.«

Nu begreb Adalbert vel, hvorhen hans Onkel vilde med sin Pakke den forrige Nat, og han glædede sig ved at opdage denne Hemmelighed.

»Men naar nu den stakkels Kone dør,« begyndte han derpaa, »hvordan skal det da gaae hendes Børn?« - »Naar hun er død, følge Børnene hiem til mit Huus, det er alt for flere Dage siden aftalt med Pater Vincent. De Penge, godt Folk har skienket dem, skulle giemmes til de blive store, og saalænge jeg selv har Noget, skulle heller ikke de lide Nød.« - »Det er smukt handlet af dig,« sagde Adalbert. - »Dersom ikke vi Fattige holdt sammen, hvorledes skulde det da gaae?« svarede hun. Adalbert lagde nu en lille Foræring paa den Syges Leie, hvorefter han gik, uden at sige Mere; men i sit Inderste kunde han ikke 136 andet, end beundre den Beredvillighed, hvormed den, der har Lidet, ofte deler sin Fattigdom med den, der endnu har Mindre.

Paa Hiemveien kom Adalbert ind paa en indsluttet Plads i Skoven. Her overraskedes han ved Synet af flere unge Mænd, der vare bevæbnede med Landser. En ældre Tiener, der før havde været Soldat, øvede dem i at bruge Vaaben. Da Adalbert kom, standsede Vaabenøvelserne, hvorpaa Tienenen traadte ham venlig i Møde, og spurgte, om han ikke vilde besøge Carruselpladsen, thi der var Obersten med det øvrige Selskab. Da han bejaede dette, gik Tienenen med ham, og førte ham til en Plads udenfor Haven, hvor en stor Gyng dreiede sig i en Kreds, og satte fire meget vel forarbejdede og opsadlede Træheste i Bevægelse. Alexandra, der let blev svimmel, deeltog ikke i Legen, derimod havde Czernim, Casimir, Leontine og Emilie taget Plads, hver paa sin Hest, og søgte nu, medens Hestene dreiede sig, med lette Spyd at gribe de Ringe, der vare ophængte paa Siderne af Gyngen. Emilie var ikke heldig i denne Leeg, og blev snart kied deraf, hvorfor hun, saasnart Gyngen standsede, sprang ned, og overlod Adalbert sin Plads. Denne var imidlertid ikke heldigere, end hun, hvorimod Casimir og Czernim med temmelig Sikkerhed greb flere Ringe; allerbehændigst var dog Leontine, thi medens hun hævdede sig i Stigbøilen og holdt sig fast med den ene Haand, greb hun, uden synderlig Anstrengelse, en af Ringene næsten hver Gang, hun red dem forbi; kun en eneste Gang, da Alexandra kom hende saa nær, at hun blev ængstelig for hendes Sikkerhed, forfeilede hun sit Maal.

»Det kalder jeg en polsk Pige,« sagde Czernim, da Legen var endt, »havde vore Mænd saa sikker en Haand, da skulde vi give vore Fiender nok at bestille.« - »Ak, det er jo kun en Leeg,« sagde Leontine. - »Det Land er uindtageligt,« svarede Czernim, »hvis 137 Indbyggere ere veløvede i den Leeg, aldrig at forfeile Maalet.« -

Noget efter fortalte Adalbert sin Onkel, hvorledes han havde udforsket hans Hemmelighed. »Det kunde jeg vel tænke,« svarede Czernim, »det hielper ikke at skiule sine Dumheder, thi indhyller du dem i Nat og Mørke, saa vil dog Maanen og Stierne røbe dem.« - »Af slige Dumheder har du ingen Skam, Onkel.« - »Jeg har den Svaghed undertiden at ville hielpe den Enkelte,« sagde Czernim. »men hvad gavner det i et Land, hvori det hele Folk smægter i Elendighed? Hvad gavner det, naar hele Huset brænder, at redde en Spaan deraf?«

»Det Eneste, vi kunne gøre, er at frelse den Enkelte,« svarede Adalbert, »thi Alle mægte vi dog ikke at frelse.«

»Maaskee følger jeg dig til Krakau, der ville vi tale nærmere om denne Sag,« svarede Czernim.

»Lad os heller tale derom strax,« sagde Adalbert.

»Hæv blot det Tryk, der hviler paa det Hele, anvend al din Kraft og alle dine Midler herpaa, saa vil det Andet komme af sig selv,« sagde Czernim, i det han venlig trykkede Adalberts Haand.

Ved at høre sin Onkels sidste Ord, maatte Adalbert uvilkaarlig tænke paa de Vaabenøvelser, hvortil han nylig havde været Vidne, og han besluttede nu nøiere, end nogensinde før, at agte paa, hvad der foregik omkring ham, for, om muligt, at opdage, om Czernims Ord blot grundede sig paa Drømme om en Befrielse, der aldrig i Virkeligheden kunde finde Sted, eller paa virkelige Planer og alvorlige Forsætter, som man med Tiden haabede at udføre.

Hvad der strax faldt Adalbert i Øinene, var det patriarchalske Liv, hans Onkel førte med sine Undergivne, thi her var aldeles intet svælgende Dyb befæstet mellem Befalende og Adlydende, tvertimod blandede Husets Folk sig tidt i den almindelige 138 Samtale, og yttrede, vel med Ærbødighed, men tillige meget frimodig, deres Meninger om, hvad der foregik, og Oberst Czernim var saa langt fra ved slige Leiligheder at

vide dem tilbage, at han tvertimod ofte selv opfordrede dem til at sige deres Tanker om forskellige Gjenstande.

For Resten mindede Alt paa dette Sted om en forsvunden Tid, ja selv med Hensyn paa de legemlige Fornødenheder fulgte Czernim Sædvaner, der i Adalberts Fædrenehjem længst vare afskaffede. Der fandtes saaledes ingen Slagter eller Bager i den hele Egn, men alt Brød, hvoraf der dog ikke brugtes meget, blev bagt af Czernims egne Folk. Skoven forsynede Huset med Vildt, naar dette slog fejl, da blev en Ged, et Faar, eller et større Dyr slagtet, og hvad der ei kunde fortæres strax, blev nedsaltet. Drikkevarerne tilberedtes ligeledes paa Stedet selv, men hvad der meest undrede Adalbert var, at der paa Bordet kun blev sat et eneste Bæger, hvoraf Enhver, der følte Tørst, drak, uden at agte paa, hvem der først havde benyttet det. Kun Emilie fik, da hun bad derom, et Glas for sig alene, hvilket imidlertid af Husets Folk blev udlagt som en Stolthed, hvorved de end stærkere mindedes om hendes fremmede Herkomst, som de alligevel kun vare lidet tilbøielige til at forglemme.

Adalbert bemærkede mange Mænd, Qvinder og Børn, der levede paa Gaarden, og der dog ikke hørte til det egentlige Tyende. Da han spurgte sin Onkel om, hvad de bestilte her, svarede denne: »Det er nogle af mine Undergivne, for hvilke den forrige Høst er slaaet fejl, og der nu komme, for at nære sig af deres Herres Overflod, det er en gammel Vedtægt mellem os, at vi saaledes hielpe hverandre.«

Adalbert kunde ved disse Ord ikke tilbageholde et Smil, thi han troede her igjen at gribe sin Onkel i Strid med sine forhen opstillede Grundsætninger.

139

»Disse Mænd,« blev Czernim ved, »der nu ere forladte og elendige, og synes en Byrde for deres Herre, ere dog i Grunden en Skat, der ikke kan opveies med Guld, thi naar det engang gielder, ville de gaae i Døden for mig paa første Vink, slige Undergivne skal din Fader neppe kunne opvise, trods al den Vinding, hans Forbedringer kunne skienke.« - »Og hvorved har du saaledes vunden dem?« - »Ved at understøtte dem paa den Maade, de ønske, og hvortil de ere vante, ved at leve med dem ikke som en Herre, men som en Fader, og ved ei at hindre dem i det Drømmeliv, hvori de nu engang sætte deres største Lyksalighed.«

»Det er besynderligt,« gjenmælede Adalbert, »at du, der i alt Andet retter dig efter vore Forfædres Meninger, dog i den egentlige Tro saa stærkt afviger derfra.« - »Jeg retter mig kun efter deres Meninger, forsaavidt jeg anseer dem for gode eller i det mindste for uskyldige, men jeg er ikke forpligtet til at agte en skadelig Overtro.« - »Og hvem har sagt dig, at Alt, hvad du forkaster, er Overtro?« - »Jeg vil kun,« sagde Czernim, »leve fri i min Kreds, som mine Fædre levede, fri, som Luften paa Biergene, og som Vildtet, der vandrer igiennem Skovene, og hvert Baand, der hindrer denne Frihed, sønderriver jeg, hvis jeg kan, enten det saa er flettet af fremmede Voldsmænd, eller dets Traade ere spundne af Overtroens Hænder i en forsvunden Tid.«

Om Aftenen, efterat Qvinderne vare borte, foreslog Czernim at besøge Spindestuen, hvor hans Folk vare samlede, da Casimir imidlertid ikke yttrede synderlig Lyst dertil, gik Czernim og Adalbert derhen alene.

Spindestuen kaldes i Polen det Sted, hvor alle Piger og Ynglinger paa Gaarden forsamle sig i de lange Høst- og Vinteraftener. Her spinde Pigerne Hør, og syng Sange, medens Traaden løber, og Hiulene 140 dreie sig, Ynglingerne derimod forrette adskillige Haandgierninger, holde Ilden vedlige paa Arnestedet, og fortælle gamle Sagn og Eventyr, den, der fortæller det smukkeste Sagn, eller synger den bedste Vise, faaer et Baand, der bliver baaret, naar Byens Ungdom næste Gang forsamler sig til Dands.

Da Czernim og Adalbert kom ind, saae de med Forundring Leontine, der allerede paa egen Haand havde funden Vei herhen, og der sad med sit Haandarbeide midt i Kredsen iblandt de unge Piger.

»God Aften, mine Venner!« sagde Czernim, »bliv ved, lad Eder ikke forstyrre. Er De her Leontine? Jeg troede alt, at De laae i Deres Seng. Nu Børn, syng os nu en smuk Vise!«

»Gud skienke Dem blide Dage, som Musik og Honning,« sagde en af Pigerne, »vi ville syng den gamle Sang om Piletræet.« Derpaa begyndte hun tilligemed en anden Pige følgende Sang:

Første Pige.

»O Piil! har Vinden hentet dig,
Har Himlens Fugl dig bragt?
Hvad eller kom du af dig selv,
Liig Kiærlighedens Magt?«

Anden Pige.

»Nei af mig selv jeg ikke kom,
Liig Kiærlighedens Magt.

Mig hented Foraarsvinden ei,
Mig ingen Fugl har bragt.

En Jomfru stod ved Bækkens Rand,
Og brød, som Qvist, mig af,
Og planted mig med hviden Haand
Paa faldne Beilers Grav.

Og hver Gang Morgenhanen gol,
Hun iled til mig hen,
141 Og først naar Dagen gik til Ro,
Hun vandred bort igien.

Og hendes bittre Taarestrøm
Blev mig en Regn saa lind,
Og hendes vilde Klagesang
Blev mig en Foraarsvind.

Og hendes Suk opvarmed mig,
Det var som Solens Stik,
Og til en kølig Maane sig
Forvandlede hendes Blik.«

»Det er dog forunderligt, at deres Tanker saa gjerne dvæle ved Graven,« sagde Adalbert til Czernim. - »Derover vil du ofte kunne forundre dig paa disse Steder,« svarede Czernim. - »I ere unge og friske,« sagde igien Adalbert, i det han henvendte sig til Pigerne, »Ederes Kinder blusse liig Skovens Roser, hvoraf Regnen endnu ikke har afvasket Farverne, hvi ville I bestandig synge om Graven og om en Qval, som de fleste af Eder neppe kiende?« - »Det er bleven Vane, blandt os,« svarede en af Pigerne, »vore Mødre sang saaledes før os, og deres Mødre før dem igien.« - »Kan du da ingen muntre Sange?« spurgte Adalbert. - »Skal jeg synge om den lykkelige Frier, om Brudekrandsen,« sagde Pigen smilende, »eller om Jomfruen med en Stemme, som Nattergalens, og med Læber saa røde, som Himbær?« - »Der sidder en Jomfru, som du beskriver hende,« sagde en Anden, og pegede paa Leontine, »hende hører den unge Herre vist heller, end dig.« - »Jeg kan ingen muntre Sange,« svarede Leontine, »jeg vil hellere fortælle et Eventyr.« - »Det er ogsaa godt,« gienmælede Czernim, og Leontine begyndte nu følgende Fortælling.

142

FIORTENDE CAPITEL. *Eventyret i Spindestuen.*

For ikke ret længe siden boede en Adelsmand her i Nærheden ved Enden af den store Slette, hvor Biergene begynde. Hans Huus stod i Skoven ved en af disse store Indsøer, hvis Bund endnu ikke er funden, han levede ugift, og havde intet Embede, thi fra det Øieblik, da vort sønderrevne Land blev de fremmede Magters Rov, var enhver offentlig Virksomhed ham forhadet. Derfor tilbragte han sine Dage i Eensomhed, og nærrede sit Hierte med Haabet om en bedre Fremtid. Desuden forskede han i Naturen, og søgte at udgrunde dens gamle Drømme, det hele Liv derimod, saaledes som det nu er i disse Lande, forekom ham tomt og øde. Ofte vandrede han ved den dunkle Sø, der laae nær hans Vaaning, og glædede sig ved at samle de Planter, som opkastedes deraf, og som vare eiendommelige for den, og ikke vilde voxte paa noget andet Sted. Mange Timer tilbragte han ogsaa med at seile hen over Dybet, og med at fange de Fiske, der fandtes deri. Som oftest lod han dog sin Medesnor hvile, og stirrede ned, hvor Søen syntes ham allerdybest; den forekom ham da at være et Sørgeflor, der bevægede sig over en begravet Verden, ja det var, ligesom Bølgerne med deres Hvislen mindede ham om Noget, der manglede baade dem og ham, og hvorover de bestandig sørgede. Han faldt da i dybe Drømme om en ukiendt Herlighed, men naar han vaagnede deraf, blev Intet tilbage, uden en ubestemt Længsel, der udmattede hans Aand, og som han ei i sit nærværende Liv kunde tilfredsstille.

Til andre Tider fiernede han sig fra Søens Bredder, og jagede i de omliggende Skove, hvori han godt vidste at finde Vei. Han vovede da tit en 143 Kamp med Bjørnen og Vildsvinet, der ikke kunde undgaae hans øvede Haand; ogsaa Heiren og den vilde Trane sank tit ned af Luften for hans dristige Skud. Desuden hentede han Honning i de hule Træer, hvor Skovbierne have deres Hiem. Ofte tilbragte han hele Uger i denne Eensomhed, hvor han selv slog Ild, og tillavede det Vildt, han havde fældet, thi han bar endnu stedse,

som det var Brug i ældre Tider, sit Fyrtøi hos sig, indsluttet imellem to Valnøddeskaller, der vare sammenklæbede med Vox.

Paa disse Vandringer blev han meget fortrolig med Naturen, der stedse venligere aabnede sit Skiød for ham, og tillod ham at skue ned i dens hemmelige Giemmer. I Biergenes Huler fandt han tidt Knokler af forgangne Dyr, ja endog Menneskebeen, der hentydede paa kraftigere Slægter i Oldtiden. Ogsaa paa de høieste Fielde klattrede han op og overraskede Steenørnen paa sin Rede, og Gribben, naar den slumrede i Klippekløfterne. Mellem Stenene saae han desuden kostbare Metaller, der vinkede ham med deres Glands, og ligesom indbøde ham til at befrie dem af deres Fangenskab, men uagtet han indsaae, at han maaskee kunde blive en rig Mand, hvis han fulgte disse Vink, saa agtede han dog kun lidet derpaa, thi al denne Herlighed syntes ham en død Skat, og han fandt aldrig nogen Plads, hvor han ret længe ønskede at hvile, ja det hele Land forekom ham, i hans mørkere Øieblikke, som et skønt Feepallads, der pludselig, ved en stor Ulykke og ved fiendtlige Aanders Overvægt, var bleven forvandlet, saa ingen Levende meer kunde finde Glæde deri. Ikke destomindre maatte der, efter hans Mening, gives en Talisman, hvorved den bundne Kraft igien kunde løses, men om denne laae skiult under Jorden, eller paa Bunden af de uudgrundelige Søer, eller om den maaskee bestod i et hemmelighedsfuldt Ord, der 144 slumrede i Menneskets eget Bryst, det vidste han aldeles ikke.

En Gang havde han foretaget en længere Reise, end sædvanligt, og var kommen ind i de Biergegne, der ligge Syd for Krakau, dybt inde i Gallizien. Han havde netop ved Middagstider naaet Enden af en mægtig Skov, og befandt sig i en Dal imellem to store Bierge. Det var meget hedt, kun enkelte Bier flagrede surrende, og ligesom berusede, om imellem Blomsterne, medens en graa Falk sad stille paa en Steen, ved Foden af det ene Bierg, og betragtede ham. Da fik han stor Lyst til at sove, og søgte sig derfor en Plads op under et eenligt staaende Træ, og det varede heller ikke længe, før han slumrede ind. Da han vaagnede, var Solen nærvæd Nedgang, og ved den Steen, hvorpaa Falken havde siddet, stod nu en lille, graaklædt Mand, der vinkede ad ham. I Begyndelsen troede han, at det var en af de Bønder, der boe i de sydlige Biergdale, thi disse Folk ere tidt smaa og uanseelige, ja meget ofte vanskabte, men ved nærmere Betragtning saae han, at det var en virkelig Dverg, mindre selv, end de mindste Biergboere. Efter nogen Betænkning reiste den unge Polak sig op, og gik hen hvor Dvergen stod. »Ønsker du at finde Sølv og Guld, maa du grave paa de rette Steder,« sagde Dvergen, »thi ellers finder du kun Gruus og Stene, vil du følge mig ned i Bierget, Fremmede?« - »Hvad skal jeg der?« spurgte den unge Polak. - »Du skal see noget Nyt,« svarede Dvergen, »thi Jeres overfladiske Natur er nu vorden en Olding, der idelig gientager de gamle Historier, som ere digtede i dens Ungdom.«

Efter disse Ord fik den unge Polak stor Lyst til at nedstige i Fieldet, da Dvergen mærkede dette, stødte han til Stenen med en Hammer, som han holdt i Haanden, og uagtet neppe tyve Mand med almindelige Kræfter vilde have kunnet rokke den 145 af Stedet, saa veg den dog med Lethed tilside, da han berørte den. En trang og mørk Gang blev nu synlig, hvori Dvergen og hans Ledsager stege ned, neppe vare de komne indenfor, før Stenen igjen bevægede sig, og lukkede Indgangen, ligesom en Dør, der dreies paa sine Hængsler. Det blev nu ganske mørkt, hvorfor den unge Adelsmand standsede, og tilbød sig at slaae Ild. »Det behøves ikke,« sagde Dvergen, »i Fieldet er der Ild nok.« Dermed slog han paa Klippevæggen med sin Hammer, og der hørtes en stærk Klang, paa samme Tid brøde smaa Luer frem af Stenen, hvilke bleve siddende en Tid, førend de igjen slukkedes. Ved en af disse Luer tændte Dvergen en Fakkell, hvorpaa de skrede videre giennem en Række af Huler, der ved smalle Giennemgange forenede sig med hverandre. I Loftet saae de blaae og grønne Drypstene, der lignede nedhængende listapper, og glimrede i Fakkelskinnet, paa andre Steder var Stenen indsprængt med Ertser og klare Krystaller, ja undertiden lod det, som om de vare omgivne af slebne Speile, der kastede Lyset flere Gange tilbage, hvorved de saae deres egne Billeder, der snart vandrede ved deres Side, snart kom dem i Møde, snart blev synlige i Dybet under deres Fødder. Da de kom længere ned, skimtede de susende Vandfald, der styrtede ned ad Væggene; adskillige Gange mødte de ogsaa andre Dverge, der gik dem forbi, uden at agte paa dem. Da de kom endnu dybere ned, blev det meget varmt, og de saae hvidgraae Fiirbeen, der krøbe op ad Klippevæggen. Undertiden kom de til store Indsøer hvoraf blege Vandslanger dukkede op; hist og her saae de phosphoriske Lys, der sadde paa de gamle Knokler og Liig fra Oldtiden, nogle af disse Lys hoppede endog omkring og bevægede sig, som om de levede. For Resten hørte de en bestandig Susen under deres Fødder, hvilket foraarsagedes af de store Floder, der 146 styrtede sig giennem Klipperifterne ned i Afgrunden. Ligeledes skimtede de vilde Steenmasser, der taarnede sig over hverandre i sønderrevne Skikkelser, saa de, hvis man skulde bruge Menneskets indskrænkede Maalestok, syntes henkastede af en forvoven og mægtig Magus, der havde blandet de største Tanker med vild Afsindighed.

»Her seer ud, som i en ødelagt Verden,« sagde den unge Polak. - »Ja, for et kortsynet Øie,« svarede Dvergen, »veed du ellers, hvorfor Storstenen er berøvet Tunge?« - »Nei.« - »Fordi den ei skal udbrede de Feil, den troer at finde under det giestfri Tag.«

Med disse Ord gik Dvergen ind i en Sidegang, hvori Naturen igjen, ligesom besindede sig, og antog en venligere Skikkelse; de vilde Klippestykker, de afrevne Steenmasser forsvandt, kun hist og her stode store Basaltstøtter, der saae ud, som om de vare udhugne med Konst. Længere hen forsvandt ogsaa disse, hvorimod Væggene syntes bedækkede med krybende Planter, undertiden strakte ogsaa Grene sig ud i

Gangen, hvorpaa der hang Frugter af et fremmed Udseende. Ved at røre dem, fandt imidlertid den unge Polak, at de vare forstenede. Men ogsaa disse Forsteneringer forsvandt lidt efter lidt, og tilsidst forekom det ham, som om han vandrede over store Enge, hvorfra en varm Sommerluft strømmede ham i Møde, og hvorpaa der voxede Blomster og højt Græs; dog var Græsset, saavidt han kunde skiønne, blegt, og Blomsterne uden Farve. Til sidst kom de ind i store Skove, hvori mægtige Træer bredte deres Grene, men ingen Vind rørte sig i Bladene, og det var vanskeligt at sige, om det var virkelige Træer eller forunderlige Krystaller, der havde et træagtigt Udseende. Ved nærmere Betragtning opdagede man desuden store blege Fugle, der sadde paa Grenene, og syntes at slumre.

147

I Græsset stode Bregner og hvide Græskar, mellem hvilke sorte Snoge bugtede sig, der syntes at være de eneste Dyr, som vaagede paa disse Steder.

Noget efter kom de ind i en Rosenlund, omgiven af uhyre Træer, hvilke strakte deres tyndbladede Kæmpegrene høit op i den taagede Luft; de lignede Popler, og uagtet der ingen Vind mærkedes, skiælvede dog de blegrøde, hiertedannede Blade, og bevægede sig uafsladelig.

Rosenlunden selv var fyldt med en bedøvende Dunst, alle Roser vare blegnede, og hang visne paa Grenene, kun en hvid Rosenklynge troede den unge Polak end at skimte, men da han kom nærmere saae han, at det ingen Roser var, men en Liigkiste af hvidt Marmor, der skinnede mellem de dunkle Blade.

I denne Marmorkiste hvilede en qvindelig Skabning, om hvilken man vanskelig kunde sige, enten hun var død, eller blot laae i en dødlignende Slummer. Hendes Træk vare ædle og betydningsfulde. Paa Hovedet havde hun en gylden Krone, og i Haanden holdt hun et uhyre Sværd; fem Diademer laae ved hendes Side, tilligemed fire Sceptere og mange gyldne Kiæder, og ved hendes Fødder sad en hvid slumrende Ørn, men det Forunderligste var, at det Lys, hvori den hele Omgivning blev synligt, aabenbar udgik fra den slumrende Qvindes Aasyn.

Den unge Polak bemærkede ogsaa adskillige halvgiennemsigtige Skikkelser, omgivne med Flor, der svævede forbi den blege Qvinde; disse Syner forstyrrede undertiden Ørnen i sin Søvn, saa den vaagnede, og svang sig høit op i Luften, dog varede det ikke længe, før den nedsank paa sin gamle Plads igjen.

Der fandtes ogsaa andre Fugle i Lunden, men de sadde tause, ligesom de, der slumrede paa Grenene 148 i de omgivende Skove, kun en eneste Nattergal, som gyngede sig paa en smækker Rosenqvist, der strakte sig ned mod den blege Qvindes Bryst, hævede endnu høit sin Stemme.

»Hvor ere vi?« spurgte den unge Polak.

»Naar man vil fiske Perler, da maa man dukke paa det rette Sted,« sagde Dvergen, »ellers finder man kun Gruus og Søtang, du staaer nu ligeunder den Sø, hvorpaa du saa ofte har seilet.«

»Hvem er denne Qvinde?«

»Det er Polens Skytsaand; saalænge Nattergalen synger, kan hun ikke døe.«

»Naar vil hun vaagne?«

»Naar hendes Drømme vorde levende, naar Eders Tanker vorde til Daad.«

»Hvad er det for Blade der skiælve i Luften?«

»Det er de feige Hierter, der svigtede deres Fødeland, og der nu bestandig maae skiælve over dets Grav, og tiene Fienden til Skiul.«

Da raslede det over deres Hoveder, og den unge Polak saae en kronet Kæmpeslange, der hang i et af Træerne med de skiælvende Blade, og han mærkede vel, at det var fra Slangens Svælg, at den søvndyssende Dunst udgik.

Pludselig slyngede det uhyre Dyr sig, som en Piil, giennem Luften, og vilde gribe Nattergalen, men den svang sig saa høit i Veiret, at Slangen ikke kunde naae den.

»Over denne lille Fugl skal jeg ogsaa seire, ligesom over alle de store,« sagde Slangen, i det den sank ned paa sin Bug i Græsset.

»Krybet finder Vei overalt paa Jorden, men i Luften taber det sin Kraft,« svarede en Stemme fra Liigkisten.

»Jeg kan endnu føre dig videre,« sagde Dvergen, i det han bøiede sig ned, og plukkede en rød Blomst, 149 der stod i Græsset.*) Med denne berørte han den unge Polak, hvorpaa de begge med stor Hurtighed

svævede gennem Søen og Luften.

Noget efter standsede de paa en fremmed Kyst, og det forekom den unge Polak, som om han undertiden havde seet dette Sted i sine Drømme; Blomster, som vi her ikke kiende, spættede Markerne, Farverne vexlede hvert Øieblik, og mangfoldige Lys syntes at løbe over Engen. Et uhyre Hav grændsede hertil, der var giennemsigtigt, som Luft, Floder og rislende Bække kom ud af Skoven, og styrtede sig i Havet; i Floderne stode Sivililier og andre Vandplanter, der paa enkelte Steder byggede en Bro over Bølgerne.

Da den unge Polak nærmede sig til Skoven, kom Vildtet ud deraf, og betragtede ham med kloge Blik, forunderlige Eventyr syntes at svæve under de gamle Træer, ja det forekom ham, som om milde Suk viftede ham i Møde, uden at han kunde see de Læber, hvorfra de udgik, og som om klare gennemtrængende Blik hvilede paa ham, uden at han kunde opdage de Øine, hvorfra de kom.

Da nærmede igien Dvergen sig, og berørte hans Øine med den vidunderlige Blomst. Pludselig bortveg en Taage fra hans Blik, og han saae vingede Alfer under Vandlilierne og Træernes Blade, og det forekom ham, som om han hørte klare Stemmer, der hviskede: »Vi kiende dig vel, thi vi have tidt været i dine Skove; det er os, der væve det grønne Teppe, hvori Jorden svøber sig, det er os, som ride henad Engen paa Sommerfuglens Ryg, og dyppe de unge Roser i Morgenrøden, det er os der sætte Pletterne paa Slangens og den krybende Fiirbeens Skæl, * 150 det er os, der farve Pigernes Kinder og den svulmende Frugt, og der slynge de brune Ridderbaand rundt om den vilde Tiger.«

Den unge Polak saae nu ogsaa en talrig Forsamling af Mænd og Qvinder, der vandrede over Sletten og under Træernes Grene, ja langt borte paa Havet øinede han lignende Skikkelser, der sadde paa Ryggen af svømmende Svaner, og nærmede sig til Landet. Men hvad der meest undrede ham, var, at Himmellegerne over hans Hoved ikke blot kunde sees i den klare Aftenbelysning, men at de desuden vare langt klarere og lysere, end de synes paa Jorden; ja han troede endog at skimte luftige, hvidklædte Aander, hvilke sadde paa Stole, og spandt paa Stiernernes gyldne Hiul, der uden Ophør dreiede sig, og hvorfra Held og Uheld strømede, som gyldne Traade, ned til Livets Børn.

Men langt borte stod en glimrende Regnbue, hvorfra det dæmpede Lys fremkom, der var udbredt over den hele Egn.

Han hørte Melodier og Sange, skønnere, end dem, der klinge paa Jorden, og dog erindrede de ham om Toner, som han havde hørt i Folkeviser fra den fierneste Fortid. Alle de Følelser, han i sine bedste Øieblikke havde havt, bleve igien levende under disse Sange, og jo længere han hørte derpaa, desto stærkere vaagnede en Higen i hans Bryst efter at foretage noget Stort og Usædvanligt, og efter at hengive sit Liv for sit Foretagende.

Kort efter nærmede en af de vandrende Skikkelser sig til ham. »De, du her seer, ere dine forudgangne Landsmænd,« sagde Skikkelsen, »hvis du lever værdigt, som vi have levet, da skulle Dødens hvide Svaner engang bringe din Siæl hid, og du skal vandre med os over disse Sletter, og forberede dig til en højere Verden, til en Herlighed, der endnu er større, end den, du her seer.«

151

»Ere I da ikke ganske lykkelige her?« spurgte den unge Polak.

»Selv i den høieste Himmel er der endnu en Draabe Veemod, og paa den høieste Engels Kind hænger endnu en Taare over Verdens Nød, hvilken Taare først ved Tidens Ende vil borttørres. Men vi ere langt fra Fredens og Fuldendelsens Bolig; Haabets Regnbue, Indgangen til det forjættede Land, hvilken du hisset seer, flygter endnu for os, som den flygtede for Eder paa Jorden.«

»Hvad er det for Sange der tone her?« spurgte den unge Polak.

»Alle de dybe Toner, der udtaltes paa Jorden, og glemtes der, tone endnu i Aandernes Verden, som skønne Sange, der aldrig ophøre.«

»Til hvilket Maal er jeg kommen her?«

»Du er kommen, paa det du kan styrke Haabet i dine Landsmænds Hierter. Med Kraft og Enighed ville I tilsidst seire, og naar Seiren er vunden, ville I ogsaa finde Boleslavs gamle Sværd, og alle de Klenodier igien, der laae i Liigkisten hos den Slumrende.«

Efterat Aanden havde talet disse Ord, vinkede han den unge Polak hen i de Andres Kreds, her saae han mange herlige Mænd og ædle Qvinder fra de gamle Dage, og talte med dem, og hørte betydningsfulde Ord, som han dog siden ikke kunde gienkalde sig, han saae ogsaa flere Ansigter, der mindede ham om de ædleste Mennesker, han selv paa Jorden havde kiendt. Imidlertid rislede Kilderne bestandig og Sangen vedblev at tone. Derved dyssedes hans Siæl i forunderlige Drømme, hvori han opsteg til Stiernernes Aander og spurgte dem om sit Lands tilkommende Skiebne, men de svarede ham intet, og hver af dem sang en

forunderlig Sang, medens Traadene fra deres uhyre Hiul udgik som Straaler over Verden, dog pegede de lysende Straaler mod den skinnende 152 Regnbue; men han vandrede videre over Søer og Lande, og han troede da at skue langt ind i Egne, der vare skønnere, end Alt, hvad han hidindtil havde seet.

»Alt dette er dog kun Timelighed,« hviskede en sagte Røst.

Men han vandrede videre, tilsidst stod han nærved den store Regnbue, og vidunderlige Fugle og Menneskeansigter med funkende Øine, som han troede at kiende, bleve synlige deri, da kom han ikke videre, thi en Engel med flammende Sværd stod under Regnbuen og viste ham tilbage.

»For det Bedste har Støvet intet Øie,« hviskede det igien, og det forekom ham, at et stærkt Lys glimtede omkring ham, hvori selv Stierne stode, som sorte Skygger, men dette Lys virkede paa ham saaledes, som Nat og Mørke ellers virke, og han faldt øiebliklig i en endnu dybere Slummer. Da han endelig vaagnede, gik Morgensolen op, og han laae paa det samme Sted i den trange Dal mellem de to Bierge, hvorpaa han, før sin vidunderlige Reise, havde ligget.

Efter denne Tid drog han rundt om i Landet, og fortalte sit Syn og opmuntrede til at befrie den slumrende Qvinde. Mange holdt ham for en Sværmer, men Mange lyttede ogsaa til hans Røst. Adskillige af disse fik imidlertid en heftig Begierlighed efter de gyldne Kroner og Skatte, og giennemgravede store Strækninger af Jorden, for at finde dem, men de fandt Intet. Andre gik hen for at opsøge den Steen, der dannede Indgangen til Bierget, men heller ikke disse fandt, hvad de søgte. Imidlertid blev dog en Deel vunden for hans Planer, og flere Ynglinger forenede sig for at forberede en bedre Tid, og Forbund bleve stiftede, der endnu virke i det Skiulte den Dag i Dag. Men den unge Polak levede ikke længe, thi den Herlighed han havde seet, kunde han ikke 153 glemme, og selv det Skønneste paa Jorden syntes ham Intet i Sammenligning hermed, og Længselen overgnavede hans Livstraad.

Alle sadde forundrede, og hørte paa denne Fortælling, uagtet vel kun de færreste ret forstode den. »Det var en besynderlig Historie,« sagde Czernim, »den er sandsynligviis udgaaet af et Kloster, thi den svæver imellem Jord og Himmel, uden at tilhøre nogen af dem.« - »Den er digtet af Pater Vincent,« sagde Leontine. - »Tænkte jeg det ikke nok! Men den, der foragter Jorden, han foragter ogsaa Poesien, det skulde den gode Munk erindre.« - »Der gives dog sikkert Digtere,« giensvarede Leontine, »hvilke ligne den klare Sø, der neddrager Stiernebillederne i Dybder, hvorhen den selv ikke naaer.« - »Den Mand kan neppe leve længe, der ofte sværmer i slige Phantasier,« anmærkede Adalbert. - »Saa Meget er vist,« sagde Czernim, »at Rigsklenodierne i Krakau ere forsvundne, og Boleslavs Sværd, de fire Sceptere med tre Rigsæbler samt mange gyldne Kiæder hvile rimeligviis paa et sikkert Sted, og ville engang komme frem igien, naar Tiden er der.«

»Det Eventyr var smukt,« sagde en af Pigerne, »Frøken Leontine har fortient et deiligt Baand til i Morgen.« - »Den store Regnbue kan jeg især godt lide,« sagde en anden, »naar man bare vidste hvorledes det stod til derindenfor.« - »Jeg lider bedre de hvide Svaner, der bringe Siælene bort,« sagde en tredie. - »Undertiden ere de vel ogsaa sorte,« anmærkede Czernim, »Baandet skienker jeg for Resten til de to Piger, der sang Visen om Piletræet, og det skal være saa stort, at de kunne dele det imellem sig, og endnu hver faae nok.«

FEMTENDE CAPITEL. *Høstgildet.*

Den næste Aften var bestemt til den omtalte Fest, hvortil en stor Deel af Landsbyens Indvaanere allerede tidlig indfandt sig. De unge Mænd havde deres Øxer med, som det er Brug i disse Egne, thi de Øxer, hvormed de springe over Fieldkløfterne, hvormed de bane dem Vei i Skovene, og hvormed de fælde deres Fiender, lægge de heller ikke til Side, naar det gjelder Leeg og Dands. De Ældre havde ingen Vaaben med; de fleste af dem vare indhyllede i Pelsværk. Rundt om vare Væggene smykkede med Krands af Ax, med grønne Grene og Løvpletninger, midt imellem disse stak store Hiorte- og Daadyrshorn frem, der vare fastslagne til Væggene, saa det næsten saae ud, som om det dristige Vildt strakte sine Takker ud imellem Skovens Grene. Endelig fandtes et stort Arnested i en Krog af Værelset, hvor man havde tændt Ild for de ældste af Selskabet.

Emilie, der vel vidste, at hun, formedelst sin fremmede Herkomst, ikke var velkommen i slige Forsamlinger, havde klogelig undskyldt sig, ogsaa Alexandra, som ikke kunde taale stor Støi, blev paa sit

Værelse; Casimir var derimod tilstede, og syntes i Begyndelsen at more sig fortræffeligt, men pludselig forandrede hans Lune sig, han klagede over Kiedsomhed og forsvandt endelig, og man saae ham ikke igien den hele Aften, kun Adalbert, Leontine og Czernim bleve, saalænge Festen varede.

Kort efter sin Ankomst i Selskabet mødte Adalbert Leontine med et fyldt Bæger i Haanden. »Hvem skal have det?« spurgte han. - »Den ældste af dem, der sidde ved Ilden,« svarede hun og gik videre; men Adalbert bemærkede nu tre krumryggede Oldinge, 155 der, svøbte i Pelsværk, sadde ved Arnestedet. Blandt disse var der især en, der, fremfor de andre, havde naaet en høi Alder; hans Øine syntes overtrukne med Horn, for Resten havde han en fiern Liighed med de store, hvide Søfugle, der undertiden i strenge Vintre komme opad Weichselen; til ham nærmede Leontine sig, og rakte ham Bægeret.

Den Gamle betragtede hende et Øieblik, og det syntes, ligesom to svage Funcker vilde lyse giennem Hornet, der omgav hans Øine. »Jeg havde en Datter, som denne!« sagde han, »men hun er død, og jeg plantede et Træ paa hendes Grav, men det er udgaaet.«

Efter disse Ord, greb han Bægeret, og tømmede det, hvorefter han henfaldt i en dyb Taushed, dog efter nogen Tid hævede han igjen sin Røst og udrød: »Jeg er kommen til de Aar, hvori Søvnen er kort, og hvori man opstaaer tidlig om Morgenen, naar Lærken synger, dog har jeg nu ikke hørt Lærken i mange Aar, thi den synger svagere nuomstunder, end i min Ungdom, heller ikke har Solen den Glands og Miøden den Kraft, som i gamle Dage.«

»Hvem er denne Olding?« spurgte Adalbert.

»En Puppe, indspunden for det tilkommende Liv,« svarede Czernim; »saavidt jeg kan slutte, thi selv kiender han ikke sin Alder, saa er han over hundrede Aar; han forlader ellers aldrig sin Hytte, kun naar en sliig Fest indtræffer, bringe hans Naboer ham herop. I øvrigt har han nu i mange Aar været døv, og hans Siæl er lukket for de fleste Indtryk udenfra.«

Saasart den Gamle hævede sin Røst, blev der en dyb Taushed i Salen, og Enhver lyttede til denne Stemme, der snarere syntes at ligne Klage-toner af en Aand, fængslet i en Gravhvælving, end Røsten af et levende Menneske.

Imidlertid var Bægeret gaaet rundt til alle Giesterne, 156 og flere af dem havde samlet sig i en Kreds, hvor de, som det er Brug i disse Egne, underholdt sig med gamle Sagn, der vare gangne fra Mund til Mund giennem Aarhundreder, og hvori Sandhed og Digt vare saaledes blandede og sammensmeltede, at de vanskelig mere kunde skilles fra hinanden.

Det varede da heller ikke længe, før en stor Deel af Selskabet omringede de Fortællende. Blandt Tilhørerne indfandt sig en Mand, som aldeles ikke havde Hiem i denne Kreds, og som Enhver ugierne saae der, det var Toldbetienten Iwan, der, uagtet han vidste, at han havde mange Fiender paa dette Sted, dog, i Tillid til Czernims Giestfrihed, vovede sig did.

En ung Bonde, der længe havde siddet taus, med Haanden under Kinden, og betragtet Iwan, udbad sig endelig Tilladelse til at berette en selsom Hændelse, der var mødt ham selv, og da de Øvrige erklærede sig tilfredse dermed, fortalte han nedenstaaende vidunderlige Begivenhed.

»Jeg gik en Aften høit oppe mellem Biergene, tre Mile syd for Krakau, jeg vilde just ned til en By, hvori jeg alt saae Lysene brænde, og desuden skinnede Maanen ind i Fieldrifterne, og det saae ud, ret som naar en stor Lampe skinner paa Saltet i Saltgruberne eller ned i en Salpeterhvælving. Nu blev jeg til Sinds at see op i Luften, og jeg mærkede da, at Maanen bestandig blev større og større, og kom nærmere og nærmere. Tilsidst blev den saa stor, som et maadeligt Vognhiul, og kom saa nær, at jeg blev bange, den skulde falde ned paa mit Hoved. Jeg bad da en Bøn til den hellige Stanislaus, og løb stærkt til, men det hialp ikke, thi jo mere jeg løb, desmere løb Maanen efter. I det samme fornam jeg en Hund, der giøede høit oppe i Luften, alle Hunde i Bondebyen svarede den, men den giøede skrappere, end alle de andre. Tilsidst kom det mig for, som 157 om der var En over Hovedet paa mig, der kaldte mig ved Navn. Jeg vil da ikke negte, at jeg blev noget underlig til Mode, derfor løb jeg endnu stærkere, end før. Da hørte jeg grangivelig En, der raabte: »Valentin! hvad Diævelen løber du for?« - »Staa stille!« raabte det igjen, »seer du ikke, jeg er færdig at styrte ned og slaae Hovedet i Stykker for din Skyld?« - Da saae jeg, at Maanen knap var et Bøsseskud borte fra mig, og at det var Manden i Maanen, der rakte sig ud over den, saa hans Haar faldt ned i Luften, ligesom en Hestehale, der glindsede i Maaneskinnet. Ved Siden af ham stod hans Hund og giøede, og jeg saae, at det var en stor guul Vindspiller af god Art. - »Er det Jer?« sagde jeg, og tog Mod til mig, »hold Jer godt fast, og tag Vare paa Jeres Hund, at han ikke kommer til Skade, thi han synes mig ikke saa ringe at see til.« - »Det er en god Hund,« sagde Manden, »havde jeg ikke ham, saae det galt ud i de mørke Nætter, thi hvor stort mit Lys er, naar jeg begynder min Gang, saa brænder det dog op, før jeg naaer hen til Solen og henter mig et igjen, havde jeg da ikke min Hund, som sagt, der kunde føre mig i den mørke Nat over Himlen, hvor der hverken er Vei eller Sti, ligesom paa Kosakkernes Stepper, hvordan skulde det saa gaae?« - »Nu forstaaer jeg,« sagde jeg, »hvorfor I holder saa stort et Dyr i disse knappe Tider.« - »Det maa jeg vel nødes til,« sagde

han. - »I seer saa mager ud, I har sagtens ikke meget tilovers,« sagde jeg, »hvis I ellers vil laane mig Eders Hund en Aften, naar jeg er hiemme, og har min sorte Roland hos mig, da skal det ikke komme an paa en Gylden eller noget Mere, thi jeg tænker, at de to kunde give en god Art sammen.« - »Dertil er min Hund for god, at den skulde give sig af med en Bondekøter,« sagde han. - »En Bondekøter!« svarede jeg, »I lyver, som en Skielm, det er ingen Bondekøter.«

158

(Her løi jeg rigtignok, thi det var en Bondekøter). - »Vist er hun en Bondekøter,« sagde han, »ligesaa vist, som Jeres Toldbetient« (han meente dig, Iwan), »er en Slyngel, en Bedrager, en Kieltring og en nederdrægtig Gavtyv.« - »Nei, saa vist er det dog ikke,« svarede jeg. - »Hør,« sagde han, »det er just for Iwans Skyld, at jeg kommer, thi jeg mener, at han nu snart vil tage Told af Maanelysset og af de Skyer, hvori jeg svøber mig i de vaade Nætter.« - »Ja dertil er han vel i Stand,« svarede jeg. - »Just derfor kommer jeg, og vil spørge dig, om du ikke skulde have Sind til at slaae ham ihjel, naar du saae din Leilighed.« - »Jeg tør ikke,« svarede jeg, »for han er jo ansat af Keiseren.« - »Han bedrager Keiseren, ligesaavel som Eder, og slipper kun den igiennem, der betaler ham godt, det seer jeg fast hver Nat.« - »Ja Villien er god,« sagde jeg, »men det gaaer ikke an, thi han er en Moskovit, og de Karle hænge sammen, som Borrer.« - »Nu saa lov mig i det ringeste, at han aldrig skal sidde med i noget Lag, hvor du er tilstede,« sagde han. - »Det lover jeg med Haand og Mund,« svarede jeg. - »Et Ord et Ord, og en Mand en Mand,« sagde han, »farvel!« - Dermed skød han sig op i Luften igien, og tyssede paa sin Hund, og jeg kunde endnu længe høre den giøe, men sagtere og sagtere, og tilsidst hørte jeg den ikke mere. Da jeg nu saae op, var Maanen ikke større at see til, end en maadelig Tallerken, men dog fornem jeg endnu, hvordan Manden deroppe nikkede ned, og gjorde Tegn, at jeg skulde holde, hvad jeg havde lovet, og det kan jeg end fornemme den Dag i Dag, hvergang jeg længe stirrer paa den. Derfor seer du, Iwan, at jeg nu, hvis Obersten og det andet høie Herskab ikke har Noget derimod, ikke kan Andet, end sætte dig udenfor.«

De sidste Ord af denne Fortælling vakte en høi 159 Latter hos alle de Tilstedeværende, og da selv Czernim var af den Mening, at den unge Mand burde holde, hvad han havde lovet Manden i Maanen, vilde man paa en følelig Maade have tvungen Iwan til at forlade Selskabet, hvis ikke den ældste af Oldingerne, da han saa, hvorledes Iwan blev trængt forbi ham henimod Døren havde udtalt følgende Ord:

»I gamle Dage stode de Fornemmes Døre aabne, ligesom Kirkerne, og Ingen var for ringe til at deeltage i deres Fester, men nu ere Hierter og Døre lukkede, og den fremmede Vandringsmand udstødes ved Nattetid paa Heden, hvor Vinden blæser, og hvor Ulvene vente paa deres Bytte.«

Ved denne Tale opstod der en pludselig Stilhed i Forsamlingen, selv den unge Bonde lod sine Hænder synke, alle de øvrige fulgte hans Exempel, og Iwan beholdt sin Plads, hvor han blev siddende ganske rolig, uden at agte paa den almindelige Misfornøielse.

»Det var Skade,« sagde Czernim til den unge Bonde, »at Manden i Maanen ikke fortalte dig noget af sit Levnetsløb, thi han er en Eneboer, der næsten er ligesaa mærkværdig, som Robinson paa sin Ø.« Efter disse Ord rakte han ham et Silketørklæde; »det er en Gave, som du ved din Fortælling vel har fortient,« sagde han. Bonden tog Tørklædet, takkede og ilede hen dermed til en af de unge Piger, som han opfordrede til Dands. Nu begyndte Musiken at spille en af hine besynderlige Melodier, der i vore Dage næsten have fortrængt den ældre polske Musik, og hvori Tonerne lege med Veemoden, saa det synes, som om en Hær af musikalske Aander flagre Siælen forbi paa Vinger, der ere indhyllede i Sørgeflor.

Paa samme Tid greb Pigen den ene Ende af Tørklædet, medens hendes Dandser holdt fast paa den anden, de dreiede sig nu begge i mangfoldige Figurer, 160 og begyndte en forunderlig svævende Dands; man vidste ikke, enten den udtrykte Sorg eller Glæde. Pludselig slap Pigen Tørklædet, og flygtede bort. Vridende sine Hænder, og med alle Tegn paa Bedrøvelse, fulgte nu hendes Dandser hende; hun søgte med mange Vendinger at undgaae ham, men tilsidst greb hun dog igjen Tørklædet, og dandsede med nedslagne Øine, medens hun med Haanden dækkede en Deel af Ansigtet. Endelig vexlede Tonerne, og toge en muntre Retning, Silketørklædet sank til Jorden, og de Dandsende fløi i hinandens Arme, medens Musiken faldt raskere ind, og syntes at udtrykke Kiærlighedens Seier; dog selv her forsvandt det veemodige Udtryk ikke ganske, tvertimod klang der af og til et sagte Suk igiennem de muntre Toner, en hemmelig Sorg laae skiult under Glæden, og de to Dandsende, i deres høieste Lyst, lignede dog kun et Par Sommerfugle, der, bevingede, flagre hen over en dunkel Grav.

»Det Folk maa have kiendt megen Sorg, der har opfundet denne Dands,« sagde Adalbert til Czernim. - »Ja,« svarede Czernim, »hos os har selv Dandsens Gudinde svøbt sine svævende Lemmer i Sørgeklæder.«

Imidlertid opstillede flere Par sig i en Række. Nu spilledes den saakaldte Masur saaledes, som den bruges mellem Biergbeboerne. Derpaa begyndte en ny Dands, hvori de unge Mænd ikke blot førte deres Dandserinder, men hvori de tillige med største Behændighed svang deres Stridsøxer, ja paa et givet Tegn kastede de dem flere Gange høit i Veiret, og opfangede dem atter igjen, uden at denne Leeg i mindste Maade afbrød den Tact, hvori de unge Mænd bevægede sig. Overhovedet udførte disse alle Dandsens Vendinger med høieste Lethed og Dristighed; ja de svævede ligesaa tidt i Luften, som paa Jorden, hvorimod

deres Dandserinder fulgte 161 dem med stillere Trin, og syntes at ville dæmpe hines overmodige Kraft, og at ville drage dem tilbage til Jorden igien. Denne Dands, der halvt lignede en Vaabenøvelse, betragtedes af alle Tilskuerne med stor Deeltagelse, og Klap og Bifaldsraab belønnede de dristigste Dandsere, derimod blev en enkelt, der ved et Feilgreb tabte sin Øxe, under stærke Mishagsyttringer nødt til at udtræde af Rækken, hvorpaa man den hele Aften gientog for ham, at han længe maatte øve sig, før han næste Gang vovede sig i Ynglingernes Dands.

»Men hvi blande I ikke Dandsen med Sang i Aften, saaledes som det ellers er Skik hos Eder?« spurgte Czernim. Herpaa fik han intet Svar, men mange misfornøiede Blik bleve igien kastede paa Iwan. Da nærmede Czernim sig til denne og sagde: »Følg mig, Fremmede!« Iwan syntes et Øieblik at betænke sig, om han skulde følge eller ei. »Du skal ikke klage over min Giestfrihed,« sagde igien Czernim, »men her er ingen Plads for en Udlænding.« - Da reiste Iwan sig, og fulgte langsomt, men i det han gik ud, dreiede han Hovedet, og kastede endnu et mistroisk og speidende Blik paa Forsamlingen, som han ugierne syntes at forlade.

Efter Iwans Bortgang steg Munterheden kiendeligt, dristige Yttringer hørtes, og improviserede Udbrud af Folkets Ønsker blandede sig med Tonernes Klang. Efter Fleres Anmodning reiste nu Leontine sig, der hidtil havde siddet ved den Gamles Fødder. Hun taledede først et Par Ord med de bedste Dandsere, derpaa stillede hun sig midt i Værelset, hvor hun standsede en Stund, medens flere Par samlede sig om hende. Kort efter svævede hun langsomt, under Musikens Toner, hen giennem Værelset, alle de andre fulgte hende i Rækker eller snoede sig om hende i store Kredse, fra hvis Midte hun dog snart igien vidste at finde Vei. Tilsidst vege alle de 162 andre til Siden, og Leontine stod igien alene midt i Værelset, da taug pludselig Musiken, medens hun efter en gammel, bekjendt Melodie afsang følgende Stropher:

»Hvorfor svulmer Weichselfloden, som et Heltebryst,
Der i Døden knuses mod en vild, barbarisk Kyst?
Hvorfor klinger Bølgens Klage fra den sorte Grund,
Som en saaret Gangers sidste Suk i Dødens Stund?«

Da dette Vers var til Ende, begyndte Musiken igien, nye Grupper snoede sig om Leontine, og de forrige Optrin gientoges, indtil hun atter standsede, og afsang følgende Linier:

»Weichselfloden snoer sig langsomt under Krakaus Muur,
Stærke Skarer drog at bryde Ørnens Fangebuur,
Sværd og Lee paa Sletten blinked' mellem Røg og Damp,
Ingen Stridsmand kom tilbage fra den vilde Kamp.«

Nu antog Musiken paa ny hiint veemodige Udtryk, der ledsagede den Dands, vi først omtalte; de Dandsende bevægede sig atter i afvejlende Grupper, endelig standsede Leontine tredie Gang, og afsang, uden at ledsages af Musiken, nedenstaaende Linier:

»Derfor høre vi bestandig Suk fra Flodens Skiød,
Derfor risler den veemodig, som en Drøm om Død,
Derfor sørge Mark og Enge med den hvide Piil,
Derfor tabte Polens Døttre deres muntre Smil.«

Derpaa begyndte igien Musiken, men med et eget Udtryk, ja der gik undertiden Toner igiennem den, liig dem, der høres i Høstvinden, naar vilde Stemmer i Skovene synes at klage over Jordens henvisnede 163 Børn. Paa samme Tid vege de unge Mænd til Side med nedsænkede Stridsøxer, ogsaa Leontine skiulte sig bag Qvinderne, der i konstløse Grupper, søgte at udtrykke deres Sorg; endelig traadte Leontine frem igien og afsang følgende Vers, der var det sidste i Sangen.

»Og ved Pigens Vugge sidde de med Graad paa Kind,
Under Suk og Veemodssange slumrer Glutten ind.
Men naar Drengen vaagner, synge de om Kampens Ørn,
Under Sang om svunden Storhed vaagne Polens Børn.«

Efter dette Vers antog Musiken en trodsigere Character, Pigerne vege til Side, og Ynglingerne traadte frem igien, og svang truende deres Stridsøxer, og med en mimisk Opfordring til Kamp sluttedes det Hele.

Saalænge Sangen lød, heftede hiin Olding, der ellers kun lidet mærkede, hvad der foregik om ham, sine Øine fast paa Leontines Læber, og det lod, som han anede Indholdet af de Ord, han ikke kunde høre.

»Jeg havde en Søn,« sagde han tilsidst, »men han er død, derfor staaer nu Døren aaben i min Hytte og kan ikke lukkes, og Vinden suser om mit Leie, og den faldende Regn slukker Ilden paa Arnestedet.«

Disse Ord forstærkede Udtrykket af Sangen, der hverken ledsagedes af Klap eller Bravoraab, men derimod fremlokkede dybe Suk og tunge Taarer; thi Enhver følte, at ingen digtet, men en virkelig Sorg her

havde iført sig Poesiens Klædebon, medens længsthenvisnede Suk fra Valpladserne ligesom igien vaktet til Liv, og aandede giennem Musikens Toner.

En almindelig Taushed herskede nu i Forsamlingen; endelig hørtes en Røst, der gientog de to sidste 164 Linier af det nylig afsiungne Digt med følgende Forandring:

»Men naar Drengen vaagner, siunge vi om Kampens Ørn,
Under Sang om brudte Lænker vaagne Polens Børn.«

Under disse Ord forandrede ogsaa Selskabets Stemning, og der gik en surrende Lyd igiennem Forsamlingen, liig den Susen, der undertiden høres i Luften, før Stormen kommer. »Vee over de fremmede Voldsmænd!« raabte endelig en høi Røst. »Vee over dem!« gienlød det, som et Echo fra alle Sider, og Stridsøxerne hævede sig igien, og viste deres skarpe Næb, ja endog enkelte Landser bleve synlige, saa Værelset i en Hast fyldtes med Vaaben. »Til Kamp!« lød det atter, »til Hevn for vore Landsmænd, for Polens myrdede Børn!«

Adalbert betragtede med Forbauselse denne pludselige Overgang fra Leeg til Alvor, thi for første Gang hørte han tydelig Lyden af den Vulcan, der giærede i Dybet under hans Fødder, og der hvert Øieblik truede med Udbrud. Ogsaa Czernim betragtede nogen Tid med Taushed dette Skuespil, der ikke syntes saa fremmed for ham, som for Adalbert. »Det var godt,« sagde han, »at Iwan gik i Tide,« derpaa vinkede han med Haanden, hvorpaa Alt igien blev stille. »Lærer at tæmme Eders Tunge,« blev han ved, »thi den løber nu med Eder, som en vild Hest med en ubehændig Rytter, og I vide ei i hvilken Afgrund den kan styrte Eder tilsidst.«

»Bort med alle Vaaben!« raabte Czernim igien, »først naar Tiden kommer, skal Fienden lære dem at kiende, men nu ville vi drikke Tausheds og Besindigheds Skaal.« »Taushed og Besindighed!« gienlød det nu overalt, medens Øxerne sank, og Landserne bleve henstillede i Krogene. Da reiste den ældste Olding 165 sig med Møie, greb sit Bæger og sagde med høi Røst: »Dette skal være Keiseren af Østerrigs Skaal, thi saalænge han er til, kan Polen ei forgaae, ellers var der ingen Taknemmelighed meer paa Jorden, det har den store Sobieski sagt.« Dermed tømmede den Gamle sit Bæger, og satte sig igien.

»Han veed Intet om hvad der er skeet i de sidste fyrgetyve Aar,« sagde den Olding, der sad ham nærmest.

Imidlertid havde Czernim igien ladet Bægerne fylde. »Det fri Polen leve!« raabte han. »Det fri Polen!« gienlød det atter rundt i det store Værelse.

I dette Øieblik hørtes en skiælvende, giennemtrængende Lyd af en lille Klokke fra det nærliggende Taarn. »Det er Dødsklokken,« raabte En, medens hans Kinder blegnede. Dødsklokken kalder man i de catholske Lande den Klokke, hvormed der ringes, hver Gang Nogen ligger paa det Yderste. »Gud være os naadig,« sagde en Anden, »det er intet godt Forvarsel.« Paa samme Tid forsvandt Smilet fra Alles Læber, og de kiækkeste Mænd, der rolig vilde have trodset enhver virkelig Fare, betragtede nu hverandre med ængstelig Uro. »Hvem ligger for Døden?« spurgte Adalbert. - »Ingen her i Byen,« var Svaret.

Paa samme Tid aabnedes Døren, og Alexandra traadte ind; hendes Kinder, der ellers vare blege, blussede nu med usædvanlig Ild. - »Der have vi En, hvis Kinder alene kunne rødme i Spøgelsetiden,« sagde Czernim. - »Alexandra! hvad vil du her? Hvorfor er du ikke gaaet til Hvile?« spurgte Leontine. - »Jeg kommer fra den fattige Qvinde, der boer paa Heden,« svarede Alexandra. - »Hvem fulgte dig?« - »Hendes Datter, som jeg traf paa Gangen, da hun kom i sin Angst, for at søge Hielp, thi Moderen drages nu stærkt med Døden.« - »Det var da vel Dem, der lod Dødsklokken gaae?« sagde Czernim. - »Ja det var mig.« - »Hvad skal det til? De har derved 166 forskrækket de Fleste her til ingen Nytte.« - »Veed I ikke!« sagde Alexandra, »at den Klokke, der er indviet af en Geistlig, ei blot dæmper Lynet og den vilde Storm, men at den ogsaa formilder Dødens Kamp, og driver Diævelen ud af Luften?« - »Overspændthed og Overtro række hinanden Haanden,« sagde Czernim halv sagte. - »Her drak de Frihedens Skaal, da Dødsklokken begyndte at klinge,« sagde Adalbert. - »Frygter ikke derfor!« svarede Alexandra, »thi skal Friheden døe, da vil den dog snart, som en forklaret Aand, opstige af Graven.« Alle studsede ved hendes Tale, og end mere ved at see hende, thi som hun stod der, med stærktrødmende Kinder og funklende Øine, lignede hun en begeistret Seerinde fra svundne Dage, og selv de, der ikke ret fattede hendes Ord, syntes dog at øse Mod og Tillid af hendes begeistrede Blik, saa Kiækhed og Munterhed vendte tilbage til Alles Hierter.

»Kom Alexandra, lad mig føre dig til Ro!« sagde Leontine, og greb hendes Haand, og ledte hende ud. - »Overtro læges bedst ved Overtro, ligesom Klapperslangens Bid ved dens knuste Legeme,« sagde Czernim.

SEXTENDE CAPITEL.

Domkirken i Krakau.

Den næste Morgen, da Czernim var alene paa sit Værelse, lod Toldbetienten Iwan sig melde hos ham. »Jeg haaber i al Underdanighed,« sagde han, i det han traadte ind og bukkede ydmygt, »at Herr Obersten ikke lader mig vandre bort, uden at skienke mig et ringe Tegn paa sin Velvillie.« - »Et Tegn paa min Velvillie, Menneske! hvad Diævelen har du giort, hvorfor jeg skulde skienke dig min Velvillie?« - »Jeg 167 er ansat af Hans Kongelige Høihed, Storfyrsten, og af Hans Keiserlige Majestæt, og bør derfor strengt paasee, at ingen utilbørlig Patriotisme i disse Egne finder Sted, thi en slig Patriotisme bliver nu at henregne blandt de forbudne Vare.« - »Og derfor gjør du altsaa Fordring paa min Velvillie.« - »Jeg har desuden havt den Ære at være sat fast af Herr Oberstens Svoger, den for sin Retfærdighed vidt bekiendte Starost Litowski.« - »At du har været sat fast, vidner meer om hans Retfærdighed, end om din, mener jeg.« - »Men han, der vel kiendte min Uskyldighed og min Brugbarhed, slap mig snart løs igjen.« - »Hvad skal dog al den Snak til? Har du Noget at sige mig, Karl, saa siig det uden Omsvøb.« - »Da jeg sad fangen, havde jeg Leilighed til at høre Adskilligt, som Herr Obersten sagde til den gamle Landløber og Folkesanger i den Nat, han undveg.« - »Ja saa, nu begynder jeg at fatte Mening.« - »Dette burde jeg vel, som en tro Tiener af Keiseren, have indberettet paa høiere Steder, men, af særdeles Godhed og Høiagtelse for Herr Obersten, undlod jeg det indtil videre.« - »Karl, du har jo sagt det til Starosten.« - »Kun af lutter Godhed for Herr Obersten, paa det Starosten, som en god Slægtning, kunde være betænkt paa Herr Oberstens Forsvar.« - »See der!« sagde Czernim, i det han kastede en fyldt Pengepung for Iwans Fødder, »der er din Løn, og nu strax afsted, Karl! ellers lader jeg dig kaste paa Porten, forstaaer du?« - »Meget vel, jeg takker for den høie Naade, og skal ikke mankere,« sagde Iwan, i det han bukkede sig, og tog Pengene, - »Siger du et Ord om din Formodning, slipper du ikke levende ud af Landet, Karl!« - »Fra nu af er min Mund forseglet, og er der for Resten Noget, som Herr Obersten eller nogen af de andre Patrioter ønske at vide, da tiener jeg dem for gode Ord og Betaling ligesaa godt, som mine egne Landsmænd, thi 168 Penge ere gode, hvor de saa komme fra, det er mit Valgsprog.« Efter disse Ord forføiede Iwan sig bort.

Da Czernim igjen var alene, blev han staaende et Øieblik, ligesom hensunken i Tanker, endelig lod han sin Haand glide over Panden og udbrød: »Det maa nu briste eller bære, saa maae vi fremad.« Dermed gik han ud, og erklærede sine Giester, at han selv vilde ledsage dem til Krakau.

Omtrent ved Middagstider begave de sig paa Veien. De kom nu atter forbi sletdyrkede Agre og halvforfaldne Landsbyer, ogsaa de vilde Egne, de øde Steder, de store Fordybninger i Jordens Indre saae de igjen. »Det er dog sørgeligt, hvor ufrugtbar denne Jord er,« sagde Adalbert. - »Jorden er ikke ufrugtbar,« svarede Czernim, »det viser den hvide Kalk, der skinner igiennem paa alle Bierge, men den er kun slet dyrket.« - »Hvorfor dyrkes den da ikke bedre?« - »Fordi Lysten og Modet er borte, fordi de Fleste, der skulde dyrke den, sidde, som Fanger, i Warschus Caserner.« - »Og de, der ei ere Fanger, see ud, som Betlere,« sagde Emilie. - »Ja, saa stor er vor Elendighed,« sagde Adalbert, »at man endog langt borte kan kiende vore Landsmænd paa deres smudsige og forrevne Dragt.« - »Reis til Warschau,« gienmælede Czernim, »betragt Exerceerpladsene og see, om ikke vore Landsmænd ogsaa kunne pudse og pynte sig! jeg mener endog, at de blankeste Knapper og det prægtigste Lædertøi i hele Verden findes i den polske Hær.«

»Hvorledes ere disse dybe Huler blevne til?« spurgte Adalbert. - »Hvorledes de ere blevne til, veed jeg ikke,« svarede Czernim, »men for Resten ere de et stort Beviis paa Naturens Omsorg for dine Landsmænd, thi naar de ere kiede af deres Armod og elendige Liv, saa finde de her den eneste Grav, de kunne betale, thi den koster Intet. Men ved den hellige Stanislaus og alle hans Underværker, er ikke 169 Casimir falden i Søvn! Vaagn op, Casimir! thi nu ere vi komne til den fri Republik, som den kaldes.«

Neppe havde Czernim udtalt disse Ord, før en Bom pludselig spærrede Veien, og tvang Vognen til at holde. Kort efter nærmede et Par Kosakker sig, der vare bevæbnede med Landser. Adalbert og Czernim sprang ud af Vognen, og gik hen til den vagthavende Officeer, der, da han hørte Litowskis Navn, ingen Vanskeligheder lagde dem i Veien, men tillod dem ufortøvet at fortsætte deres Reise.

Jo videre de kom, desmere bakket blev Egnen, og deshøiere hævede Karpatherne sig i Baggrunden. Da de endelig nærmede sig til det gamle Krakau, saae de tre Høie, der ragede dristig i Veiret; paa den mellemste og største af disse stod et Capel, forbi hvilket ingen Polak lettelig gaaer, uden at blotte sit Hoved, thi det er bygget til Ære for Kosciuszko. Uagtet de alle kiendte dette Capel, havde de gierne betragtet det igjen, dog var Solen alt saa langt paa den anden Side af sin Middagshøide, at de maatte ile, hvis de endnu ved Dagens Lys, som de ønskede, vilde see den store Domkirke; de opsatte derfor deres Besøg i Capellet til den følgende Aften.

De kiørte nu ind i Byen, der i Udseende ligner en af Tydsklands gamle Hansestæder. Flere Huse vende Gavlene ud mod de smalle Gader, andre erindre dog om den sydlige Himmelegn, og have flade italienske Tage; enkelte anseelige Bygninger hæve sig høit over de øvrige. De lavere Steder i Byen saae mørke ud, og kun paa de høieste Gavle og paa Taarnene af Byens to og halvfierdsindstyve Kirker legede endnu

Solstraalerne. Paa Murene saaes underligt dannede Fiirbeen, hvoraf nogle snoede sig hurtig afsted, ligesom Slanger, andre sadde stille, og varmede sig i den dalende Eftermiddagssol; Gaderne vare for Resten øde og forladte, og naar de gamle Porte undertiden aabnede sig, da strømmede Gravlugt ud derfra, 170 hvilken vidnede om, at disse Steder nærmere hørte Døden, end Livet til.

»Saa mange Fiirbeen saae jeg aldrig før paa engang,« sagde Adalbert. - »Naar det høiere Liv forsvinder, trænger det lavere sig frem,« svarede Czernim, »naar disse Fiirbeen stikke Hovederne frem mellem Stenene, eller snoe sig igiennem Mosset, om vore forladte Mure, da danner det Hele en levende Arabeske, der vel kan vække vor Eftertanke.«

Vognen rullede nu henimod den store Domkirke, der ligger paa en ophøiet Plads, omgivet af grønne Træer, og der synes at beherske den hele By. Før de kom derhen, bød Casimir Kudsken at holde. »Jeg vil ud,« sagde han, »thi med de døde Konger har jeg intet at skaffe, jeg vil besøge Major Zeltner, i Morgen sees vi igjen.« Dermed sprang han ned. Emilie saae efter ham, ligesom hun havde Lyst til at følge hans Exempel; dog taug hun, og snart holdt Vognen ved Domkirkens Indgang.

Kirken var, som det er Brug i de catholske Lande, aaben den hele Dag, paa det Ingen skulde hindres fra at holde sin Andagt deri paa hvilken Tid af Dagen, han ønskede. Foran Høialteret sees den hellige Stanislaus's Liigkiste, der bæres af fire Sølvstatuer, og over hvilken en lueforyldt Kuppel svæver. Halvtredsindstyve mindre Altre ere spredte rundt i Kirken, over hvert af dem findes Helgenbilleder, flere af disse ere malede, og omgivne med Rammer, hvori kostbare Stene glimre. Ogsaa Afbildninger af Hænder og Fødder findes der baade i Sølv og Guld, hvilke de Troende have offret, paa det de kunne befries fra Sygdomme i de Ledemod, Afbildningerne forestille. Foran Helgenbillederne brændte Lys, rødt Atlask smykkede de høie Piller, hvorpaa Lysene henkastede deres Straaler, saa der opstod et broget Farveskiær overalt. Selsomt afstak herimod de graae og hvide Liigstene, hvoraf flere sees indmurede i 171 Kirkevæggene, og hvorpaa de Dødes Billeder almindelig staae udhuggede i halvophøiet Arbeide. Paa Kongernes og Bispernes Grave findes desuden mange Prydelser, især forunderlige Dyr, der synes at vogte paa Gravene.

I Kirken var det stille, kun hist og her knælede enkelte Andægtige, og mumlede sagte Bønner; dette Exempel fulgte ogsaa Alexandra og Leontine. Czernim, Adalbert og Emilie betragtede imidlertid de gamle Malerier, der fandtes i Capellerne, tilligemed Kongernes og Bispernes Gravminder; endelig nærmede de sig til Høialteret, der laae halv skiult bag Stanislaus's prægtige Sarcophag, og hvorfra en gammel Geistlig traadte dem i Møde og spurgte, om de vilde see de tre Liigkister, der indeslutte Levningerne af Polens ædleste Helte.

»Derfor ere vi netop komne,« svarede Czernim, og ilede tillige med Adalbert hen for at hente de andre. Alexandra var imidlertid fordybet i sin Andagt, og vilde ikke følge med. Emilie blev ligeledes tilbage, hvorimod Leontine paa første Vink reiste sig. Den Geistlige førte nu hende tilligemed Czernim og Adalbert ned under den egentlige Kirke, og efter at have giennemvandret flere Gange, kom de ind i et pragtløst, underjordisk Kammer, der oplystes af en eneste Lampe. I dette Capel stode tre store Liigkister, hvorpaa mangfoldige polske Familievaaben vare aftrykkede.

»Her hvile de jordiske Levninger af Johan Sobieski, Thaddæus Kosciuszko og Joseph Poniatowski,« sagde den Geistlige. »Ja, derfor valfarte ogsaa vore ædleste Landsmænd hertil,« gienmælede Czernim, »ligesom de troende Moslems valfarte til Prophetens Grav.« Efter disse Ord knælede Czernim og Adalbert til Jorden. Leontine var strax, da hun traadte ind, sunken i Knæe for den mellemste af Liigkisterne.

Da de havde endt deres Andagt ved de Dødes 172 Grave, og igjen stode i Begreb med at gaae, bemærkede de en Yngling i polsk Dragt, som de før, da han stod i Baggrunden, skiult i Halvmørke, ikke havde seet. »Dette Sted forfeiler sielden sin Virkning paa dem, der endnu mindes det gamle Polen,« anmærkede han. - »Bonaventura! skulle vi finde dig her?« udraabte Leontine. »Jeg veed intet bedre Sted at dvæle paa,« svarede han, »thi hvor er vel Polen nu, hvis det ei er under Jorden i dette smalle Kammer?« - »Polen er endnu ikke begravet her,« svarede Adalbert, »det lever i vor Erindring, og i sine Heltes glimrende Daad.« - »Ja tusinde Heltegierninger ere skete,« sagde Bonaventura, »men de ere forglemte af Mængden, vor Historie ligger omspredt paa Europas Valpladse, men Ingen vover at tale derom; meget ringere Bedrifter blive udbasunede rundt i alle Tidender, men for os er Rygtet stumt, Magthaverne have bunden for dets hundrede Munde, og vore hvide Been skulle findes paa Valpladsene, ligesom de store Fortidens Dyr i vore Huler og Høie, og Ingen skal kiende deres Kamp, og vide, hvad der tilsidst styrtede dem i Døden.« - »Ak ja!« sukkede Leontine. »Hellige Guds Moder, hielp dit ulykkelige Folk!« sagde den Geistlige.

»Kun her over disse Grave toner en Røst, som de ikke kunne tvinge til Taushed,« blev Bonaventura ved, medens Klokkerne begyndte at klinge over hans Hoved; »i dette Kammer mærker man endnu Hierteslaget i den døende Kæmpe; derfor sidder jeg ofte her, og speider efter det ægte polske Blod; thi hvor Hiertet er, der maa Blodet samles.« - »Vee os, at disse Mænd ere døde,« sukkede den Geistlige. »Der gives Døde, som ere mægtigere, end alle de, der leve paa Jorden,« svarede Bonaventura, »det Folk, der eier Helte, som disse, kan aldrig ganske forgaae, Flere og Flere ville samle sig om disse Grave, og det glæder mig, at De ogsaa har

funden Vei dertil, Adalbert 173 Litowski.« - »De kiender mig altsaa?« spurgte Adalbert. - »Jeg begriber hvem De er, da jeg seer Dem i dette Selskab, og jeg veed, at De trodsede Deres Faders Strenghed, for at redde en af vore ulykkelige Landsmænd.« - »Jeg har skreven ham til om Dem,« sagde Leontine, medens en let Rødme fløi over hendes Kinder. - »Men hvor er Alexandra?« spurgte Bonaventura. »Ovenfor,« svarede Leontine. »Jeg kan vel tænke,« sagde Bonaventura, »at hun ei har Tid, for sine Helgenes Skyld, at see til de døde Helte.«

SYTTENDE CAPITEL. De Misfornøiede.

Alle vendte nu tilbage til Kirken igjen. Det blev derpaa aftalt, at den qvindelige Deel af Selskabet skulde boe hos Emilies Veninde, Fru Tarnow. Czernim og Adalbert skulde derimod dele Værelser med Bonaventura, der, under Paaskud af at studere, opholdt sig i Krakau.

Bonaventuras Bolig var temmelig indskrænket, imidlertid gjorde han sine Giester ingen Undskyldning derfor, ja syntes aldeles ikke at tænke derpaa. Et Par Ynglinger ventede paa ham i hans Værelser; med disse vexlede han et Par Ord, hvorefter de gik. Derpaa henvendte han sig til Czernim, som fulgte ham hen i en Krog, og med hvem han taledede sagte i nogen Tid, medens Adalbert fordrev Tiden med at betragte et stort Landkort over Polen, der hang paa Væggen, og ganske lignede det, der fandtes i Leontines Værelse.

Efter nogen Tid traadte Bonaventura hen til Adalbert, og spurgte, hvorlænge han havde været udenlands. - »I tre Aar,« svarede Adalbert. - »Har De seet mange Landsmænd i Udlandet?« - »Nei.« - 174 »Hvorfor ikke?« - »Fordi min Fader, som det lod, ikke ønskede det.« - »Adalbert har hidtil været en meget lydige Søn,« sagde Czernim. - »Altsaa har De intet hørt om vore Patriots Planer?« - »Ikke et Ord, det vil jeg sværge paa,« sagde Czernim. - »Nu ligegodt, det Tryk, der hviler paa os, kiender de dog, og til enkelte af de Uretfærdigheder, der udøves imod os, var De selv Øienvidne.«

»Vi ere vistnok blevne haardt behandlede,« svarede Adalbert, »imidlertid er dette en Straf, der ikke ganske ufortient rammer os, fordi vi ikke ere skredne frem med vor Tid.«

»Der talte du, som en velopdragen Søn,« sagde Czernim.

»Ikke skredne frem med vor Tid,« gjenmælede Bonaventura, »nu vel, jeg skal ikke stride herom, men have Fremmede derfor Ret til at skalte med vor Eiendom, have de Ret til at kaste Lod om vore Provindser, til at forraade os, det stolteste og kiækkeste af Europas Folkeslag, til vor Arvefiende, paa det vi, der aldrig skialv paa Valpladsene, skulle lære at skiælve, ligesom Østens Slaver, for Satrapernes Luner.«

»Skiælve bør vi sikkert aldrig,« svarede Adalbert, »men til en Formynder kunne vi maaskee trænge, thi negtes kan det ei, at vor Frihed meget ofte gik over til utæmmet Selvraadighed.«

»Der taler atter din Fader giennem dig,« sagde Czernim.

»O, jeg vilde tilgive vore Fiender,« sukkede Bonaventura, »hvis de alene havde berøvet os ydre Fordele, thi dem kunne vi undvære, vi ere vante til at taale Hunger og Tørst, og til at trodse den haardeste Vinter i vore Skove, vi ere vante til at foragte Meget af det, som blødgigtige Folkeslag regne til Livets Nødvendigheder; vor Stolthed er, at forene den Vildes Egenskaber, et hærget Legeme og en ufordærvet Siæl med de Fortrin, den høiere Dannelses 175 skienker. Men De taler om en Formynder, betragt dog hiint Land, hvori Barbariets Laster skiule sig bag Dannelsens Form, hvorledes kan det være Formynder for et Folk, hos hvilket Siælsadel og Begeistring have deres Hiem? Var det ikke, som om man vilde sætte en Skiøge til Formynderske for ufordærvede Ynglinge? I Sandhed, Livets Kilder vilde besmittes ved et saadant Formynderskab, og det kunde da kun lidet hielpe, om man tillod os at skiule Besmittelsen bag al den Pragt, Asien mægter at frembringe.«

»Sikkert ere disse Billeder overdrevne,« sagde Adalbert.

»Nei i Sandhed ikke! thi først da aabnes Æresposter og alle Lykkens Veie for os, naar vi for Guld have givet Afkald paa vort Land, naar vi for timelig Fordeels Skyld have tilstoppet vore Øren for vore Brødres Skrig, og tillukket vore Øine for de Krænkelser, der tilføies dem.«

»Imidlertid har Forbindelsen med et stort og mægtigt Folk sikkert ogsaa skaffet os Fordele.«

»Maaskee, naar man paa Kræmmerviis blot veier de timelige Goder, men hvad nytter al Verdens Fordele naar vi for at naae dem, maae give Slip paa Alt, hvad der giver Livet Værd og Betydning, naar den sidste Rest af vort Land lidt efter lidt nedværdiges til en blot Provinds af et fremmed Rige, naar man til den Ende bryder alle Løfter og udspreder Gift iblandt Folket, og forvandler Halvdelen deraf til Politiespeidere, paa det disse kunne styrte den anden og bedre Halvdeel i Elendighed.«

»Beviis, at dette er saa,« svarede Adalbert, »og ingen ægte Polak vil da tvivle paa, hvilken Vei han skal følge.«

»Beviset er let, naar man kun vil see med egne Øine; forsvinde ikke tidt de bedste Mænd, uden at Nogen veed, hvorhen de føres? Blev ikke femhundrede 176 Børn af Lithauens ædlestes Slægter paa en blot Mistanke, som simple Soldater, bortførte til de fierneste Egne? Ere ikke allerede en Deel af vore høieste Officerer underkiøbt og fordærvede? Udgaaer ikke en Sværm af Angivere fra Warschau, der, liig Spyfluer, kun sætte sig paa, hvad der glimrer i Landet, for at besudle det? Kan Nogen nu udtale et dristigt Ord, uden at frygte for sin Tiener, ja for sin Broder og nærmeste Ven? Thi blandt alle Stænder, ligefra Fyrsten til den omvankende Betler, findes Folk, der besoldes til Forræderi, og kun ved disses Hielp lykkedes det vore Fiender, at udspænde deres Net over hele Landet.«

»Og hvor skulle vi finde et Værn mod al denne Fordærvelse,« sagde Czernim, og paa samme Tid forsvandt de sarcastiske Træk, der ellers, ligesom en Maske, skjulte hans sande Udseende, »hvor, uden i Tanken om en bedre Fortid? Og dog forfølger man de Sagn, der minde om denne Fortid, som om de vare levende Fiender, man skiælver selv for de luftige Melodier, hvormed vore Børn dysses i Søvn, og et Par Toner af en gammel Sang, en Barndomserindring, der uvilkaarlig slipper over vore Læber, er en Forbrydelse, der kan koste Frihed og Liv.«

»Vore Forfølgere skiælve med Ret,« sagde Bonaventura, »vor Historie skal vorde et Dødsstik i deres Hierter, ja, hvis jeg var født i et fremmed Land, og kun langt fra havde lyttet til den Smerte, der ligger i vore Sange, hvis jeg kun havde hørt fortælle om dette Folk, saa trofast mod det Forsvundne, saa giennemtrængt af Heltmod og Poesie, saa mishandlet og forfulgt og omspændt af Fordærvelse, jeg vilde sikkert have solgt min Eiendom, og forladt mit Land, for at kæmpe og døe med disse Fremmede.«

I dette Øieblik sprang Døren pludselig op, og til alles Forbauselse traadte en rank, qvindelig Skikkelse ind, hvis dunkle Haar og orientalske Ansigtstræk paa 177 en selsom Maade afstak mod Pandens Hvidhed. Hun lukkede hurtig Døren efter sig, og blev rødme, og ligesom forskrækket over sin egen Dristighed, staaende ved Indgangen.

»Hvad vil du, Leontine? Er Alexandra syg?« spurgte Bonaventura. »Nei,« svarede Leontine, thi hende var det virkelig, »hun sover, men jeg kunde ikke blive rolig paa mit Værelse; jeg vidste vel, at I holdt Raad om Polens Fremtid, deri vil jeg være med, thi jeg har Ret at være med, hvor der tales om mit Fædreland.«

»Hvorledes fandt du Vei herhen?« spurgte Bonaventura.

»Skyggerne af de gamle Konger lode mig ingen Ro, jeg listede mig derfor ud i Haven. Neppe var jeg der, før jeg følte en uimodstaaelig Lyst til at skue Weichselen igjen, hvis susende Bølger jeg troede at høre langt borte. Jeg ilede da til Havens Ende, hvor jeg fandt en Dør, der ikke var lukket i Laas; inden jeg ret vidste det, befandt jeg mig i en af de Gader, der føre ned til Floden. Maanen skinnede klart, Veien var mig bekiendt fra forrige Tider, det varede derfor ikke længe, før jeg stod ved Flodbredden. Her var Alt stille, selv Fuglene og Træerne syntes at sove, kun Weichselens Nymphe, der aldrig sover, rullede sine Vande i det klare Maanelys, og sang sin sædvanlige Sang ved Heltens og de gamle Kongers Grave.«

»Det er en stor Forbrydelse, hvorfor Weichselens Nymphe burde sendes til Zamosc eller arbeide i Sibiens Biergværker,« sagde Czernim.

»Det faldt mig vanskeligt at komme ned til Flodbredden,« blev Leontine ved, »dog lykkedes det tilsidst, og jeg stod endelig ved de rullende Bølger, hvis grønne Farve jeg endnu kunde skimte, og over hvilke Maanen svævede med indfaldne Kinder, ligesom forgræmmet over al den Uret, den havde seet 178 paa disse Steder. Jeg bøiede mit Hoved imod Strømmen, og vaskede mine Hænder og mit Aasyn i de hellige Vande; tusinde glimtende Øine bleve da synlige, der hurtig igjen vege Pladsen for andre, og dybt i Floden troede jeg at opdage de Skytsaander, der væve dens grønne Slør, for at styrke os i Ulykken med Haabets Farve.«

»Du er en Sværmerske, Leontine,« sagde Czernim, og lagde sin Haand paa hendes Skulder, »der hang en Dugdraabe paa Maanens Horn, hvilken Erindringens Genius havde rystet af sine Vinger, denne Draabe sank i din Fødselsstund, og traf dit Øielaag, derfor drømmer du nu om de gamle Minder, og Nattens Taagebilleder lade dig ingen Ro.«

»Jeg vil ikke drømme længere, jeg vil see klart, derfor kommer jeg her, thi, til Trods for din Taushed, kiender jeg dine Planer, Bonaventura, og jeg vil kun vide, hvorvidt de ere modnede.«

»Frygtede du ei for den eensomme og usikre Vei?« spurgte Bonaventura.

»Jeg frygter Intet, thi jeg er vel bevæbnet,« svarede hun, i det hun med en rask Bevægelse greb og fremviste den store Naal, der sad i hendes Fletninger.

»Hvis Alt forholder sig, som De fremstiller det,« sagde Adalbert til Bonaventura, »da vil ingen sand Polak vægre sig ved at gribe til Vaaben, forudsat at han seer Mulighed til Seier og Frihed.«

»Mulighed er der,« svarede Bonaventura, »i alle Hierter gives en hemmelig Tanke, som ingen Speider fatter og udgrunder; meer end den halve Hær er vunden, og hver Dag optages nye Medlemmer i vort Forbund, Militærskolen i Warschau og de unge Officerer ere vore med Liv og Siæl; Geistligheden har forenet sig med os, Studenter, Videnskabsmænd og Kunstnere ligeledes, og selv i det fierne Lithauen have vore Venner udsaaet en Sæd, som ingen Hagelstorm fra Norden ganske kan nedslaae.«

179

»Vanskelig kan dog dette sønderrevne Land modstaae de uhyre Masser, vore Fiender ville fremkalde mod os,« sagde Adalbert.

»Lad Andre beregne deres Kraft efter Krigernes Antal,« svarede Bonaventura, »vi have Ret til at gaae en anden Vei, vi have Ret til at lægge Villiekraft og Begeistring med i Vægtskaalen, om saa hele det øvrige Europa, liig en bedaget Olding, ryster paa Hovedet derved; vi have Ret hertil, siger jeg, thi meer end eengang gientog Leonidas's Gierning sig i disse Skove, vor Historie ligner derfor tidt et dristigt Eventyr, hvis Gang det sielden lykkes nogen politisk Regnemester forud at bestemme.«

»Hvi indviede du mig ikke forhen i disse Planer?« spurgte Leontine.

»Fordi du er en Qvinde, og dertil et halvt Barn endnu.«

»See!« sagde hun, og blottede pludselig sin høire Arm, paa hvis hvide Overflade Bogstavet K, omgivet af en Egeløvskrands, og indbrændt med dybe Træk, blev synligt, »husker du, da du første Gang fortalte mig om Kosciuszkos Daad, og viste mig hans Navn indgravet i dit Bryst, hvorledes jeg da bønfaaldt dig saalænge, til du ogsaa indbrændte dette Tegn paa min Arm.«

»Jeg husker det vel, du stirrede rolig og alvorlig paa mig, og mælede intet Ord medens jeg udskar og indbrændte Tegnet.«

»Kunde jeg tie den Gang, kan jeg det vel ogsaa nu,« svarede Leontine og bedækkede sin Arm; »naar begynder Kampen?«

»Var Alt gaaet efter Ønske, da havde vi alt begyndt den,« svarede Bonaventura.

»Naar begynder den?« spurgte igien Leontine.

»Hurtigere maaskee, end I troe; søger nu blot at virke hver i sin Kreds, søger at udfinde alle dem, paa hvilke vi kunne stole, udforsker Menneskets 180 Hierte! understøtter Eders Brødre, og fremfor Alt, lader ingen Tvivl og intet Forhold hindre Jer fra at virke med Siælens hele Kraft i det afgjørende Øieblik, da skal det vel gaae!«

»Jeg vil nøiere kiende Deres Plan, før jeg ganske overgiver mig til Dem,« sagde Adalbert. - »Men hellig Taushed lover De naturligviis.« - »Jeg skal være taus, som Graven,« svarede Adalbert.

»Nu ville vi gaae til Ro,« sagde Czernim, »dog maa De først bringe Deres Søster hjem, Bonaventura.«

Da de to Sødskende vare borte, spurgte Adalbert Czernim, om Casimir var indviet i de Forbundnes Planer. »Nei,« svarede Czernim, »Casimir bør man aldrig indvie i nogen Plan, kun i Øieblikket hører han os til, og kan da maaskee vise os større Tienester, end vi ane eller tænke.«

Adalbert vilde nu fortsætte den forrige Samtale, men Czernim gav strax Talen en anden Vending, i det han spurgte Adalbert, om hvad han syntes om Leontine. - »Hun er eiendommelig i al sin Adfærd,« svarede Adalbert, »og dertil baade skiøn og elskværdig, dog overskrider hun vel altfor dristig Sædvanens Grændser.« - »Ja Sædvanens men ikke Sømmelighedens,« svarede Czernim. - »Det var neppe sømmeligt, at hun blottede sin Arm i vor Nærværelse,« sagde Adalbert. - »Jeg vilde ikke agte hende halvt saa meget, hvis hun havde betænkt sig derpaa.« - »Med Hensyn paa qvindelig Anstand kunde hun endnu lære Meget af Emilie,« sagde igien Adalbert. - »Hør, min Dreng! før du bedømmer en Qvinde, skal du vide lidt Besked om hendes natlige Drømme, hvad Leontine angaaer, da tør jeg sværge for hende i det Capitel, men Frøken Emilie, med hende er det en anden Sag.«

Kort efter kom Bonaventura hjem, og alle tre forføiede sig til Hvile, Adalberts Hierte bankede imidlertid altfor stærkt, til at han strax kunde falde i 181 Søvn, dog var det ikke nu meer Emilies Billede, der forstyrrede

hans Ro, men Tanken om den forestaaende Kamp, og om de Ulykker og Farer, der truede hans Fædreland; ikke desmindre oprandt ogsaa undertiden et dristigt Haab i hans Indre, det polske Blod rørte sig i ham, saa hans Siæl higede efter Valpladsen, og efter en Daad, der kunde adle ham i hans Landsmænds Erindring.

ATTENDE CAPITEL. Indvielse og Drøm.

Det blev aftalt, at de tre Sødskende tilligemed Czernim og Adalbert den næste Aften skulde besøge Kosciuskos Capel, hvori Broder Vincent, efter Bonaventuras Beretning, vilde holde en Tale. Da de kom derhen, fandt de mange Mennesker samlede, Porten var desuden spærret, saa at de alene kom frem ved at nævne deres Navne. Udenfor Capellet bemærkede Czernim flere mistænkelige Personer, og blandt andre Toldbetienten Iwan, der vilde ind i Kirken, dog lykkedes det dem ikke, og det var aabenbart, at man med Villie spærrede dem Adgangen.

Da Czernim og hans Ledsagere kom ind, stod alt Broder Vincent for Alteret, og læste en Siælemesse, hvilken denne Gang ikke blev holdt over nogen Død, men over en levende Krieger, der med Magt var bortført fra Republikens Grændse til den russiske Hær, og som man nu, fordi man aldrig ventede at see ham mere, efter den Skik, der hersker i disse Lande, ganske behandlede, som om han ikke mere hørte Livet til.

Efterat Siælemessen var endt, forlod Broder Vincent Alteret, besteg et ophøiet Sæde, og holdt en kort Tale, hvoraf vi, da han, med usædvanlig Frimodighed, 182 udtalte sine inderste Tanker, ville fremhæve det Vigtigste.

»Hvis denne Mand,« begyndte Munken, »hvilken I nu betragte som død, efterdi han er bortført med Magt, og I aldrig see ham mere, nu virkelig var bortgangen til det evige Liv, og jeg saa hans Venner og hans gamle Fader, og den blege Jomfru hist ved hans Dødningbaare, da kunde jeg dog maaskee lettere finde Trøst for dem, end jeg nu kan. Hvi ville I frygte Graven, kunde jeg da sige, hvi ville I sørge, fordi en byrdefuld Dag er til Ende? Er det ikke, ligesom Dagleieren, naar han er træt af at arbeide, vilde frygte for Søvnens, hvori han skal glemme sin Møie? Er det ikke ligesom Slaven, der træller i Lænker, vilde frygte det Øieblik, da Fangefogdens Pidsk ikke mere skal høres? Troe I, at en slig Frygt bør finde Sted, mine Venner? Eller er det ikke meget rimeligere, at Arbeideren vil glæde sig, naar Aftenklokken og den klare Stjerne kalde ham til Hvile, og naar den sure Møie ophører? O, lykkelig er den, der har naaet de Boliger, hvor Tyrannerne ligge blege og henkastede, hvor de Ugudelige maae aflade med deres Rasen, hvor Lænkernes Lyd ikke mere høres, og hvor salig Fred er over den Slumrende.

Ak, men saavidt ere vi ikke endnu, endnu hører jeg kun de stærke Raab, der kalder os til Kamp, og Lyden af Stridsvognene og de trampende Heste, der ville knuse vore Brødres Hoveder. - En af vore Landsmænd bortføres igjen imod Lovens Ord, han bortrives fra sin Faders Huus, og fra den blege Piges Favn, der skienkede ham sin Tro; han er skilt fra os ved en uoverstigelig Muur, og vi læse Siælemesser over ham, som over de Døde, og dog er han ikke død, han er ikke indgaaet i Skærsilden, og dog føler han alt Skærsildens Plager her paa Jorden. Hvad er det da for et Dødsbillede, der er værre, end Døden? Hvad er det for et Dyb, hvori den Levende nedstødes, for at vorde begravet, medens han lever? Ja de have bygget en Grav for den Levende og et lislefængsel for Eders varme Hierter.

Skulde der da kun findes Trøst, hvis den Bortgangne virkelig var død, men aldeles ingen nu, da han er bortført til et fiendtligt Land? Jo, ogsaa i denne Ulykke gives der Trøst, thi det Liv er ikke fortabt, fra hvilket Aanden ei er bortvegen, og ligesom Eders Hænder knytte sig ved Tanken om Fiendens Overmod, og Eders Øine glimte ved Synet af Voldsmanden, saaledes knytte sig tusinde Hænder, og glimte tusinde Øine paa andre Steder i disse Lande; thi Aanden er een, der forbinder dem, og den kan aldrig sønderskæres med Sværd.

Men det er ikke for Intet, at disse Trængsler ere komne over Eder, thi netop de skulle vække og løsbindinge Aanden i Eders Bryst. Eller ville I hellere være liig Hine, der have nok af Jordens Goder, og der ikke vide, hvad det betyder, at ligge vaagen paa sit Leie af Bekymring for sine Brødre, der ikke vide, at de ere skabte til noget Mere, end til at sammendynge for sig alene, hvad de dog ikke alene kunne fortære, der ikke føle Hiertets Kald til at offere Liv og timeligt Gods for det, der er højere, end begge? O, mine Brødre! I have midt i Eders Armod samlet større Skatte, end Hine, og I ville aldrig glemme, at det var her, paa disse Høje og i disse Skove, at Friheden sidste Gang hævede sit dristige Banner; I ville aldrig glemme, hvorledes I den Gang stode ved hverandres Side under Teltet og i de dunkle Lunde, og hvorledes I kæmpede trofast imod den overlegne Fiende. Ja, den Gang seirede den evige Kraft i Eders Hierter, og der var een Villie i det

sønderrevne Land, og I flettede Alle det Baand, som ingen Avindsmand mægter at løse, og I bleve til eet Folk i Ulykken.

»Vel den!« blev Munken ved, og en stærkere, næsten 184 sværmerisk Ild funkede i hans Øine, »vel den, der seer Undergangen for Øie, og dog troer paa Opstandelsen, thi kun dit Haab og dit Hiertes Troskab frelser dig fra Døden! Om denne Troskab taler alt den trækkende Vagt og Svalen, der flyver fra Syd, for at gienfinde sin Rede, og Lærken, der stiger, naar Morgenrøden viser den sin dugbesprængte Rose, om den tale selv Midnattens Verdner, naar de hænge, liig unge Bier, der ville sværme, om den store Melkevei; om den taler ogsaa Maanen, naar den nærmer sig til Morgenstiernen, for at hviske den et hemmeligt Ord i Øret, hvorved dens Straaler blinke stærkere. Ja, havde ikke disse Verdner den evige Trokabsdrift i deres Hierter, hvorledes kunde de da vandre saa roligt, og blinke saa trygt med deres lyse Øine; vel Eder da, I, som troe, thi sandelig I ere bedre, end alle disse, og I skulle fuldbringe en Bane, der er lysere, end deres, og kun den Tvivlende skal blegne og vakle og forvildes paa sin Vei!«

Da denne Tale var endt, hørtes der Toner, der, for Adalberts Øren, klang, som halvundertrykte Krigsraab. Havde Munken derpaa igjen hævet sin Røst, for at benytte denne Stemning, da var rimeligviis Stormen allerede den Gang udbrudt, men han gjorde det ikke, og forlod stille Talerstolen, hvorefter det blev taust igjen.

Da Adalbert kom hjem, var han meget tankefuld, tilsidst, efter en lang Taushed, rakte han Bonaventura Haanden og sagde: »Jeg seer, at jeg kun har Valget imellem min Fader og mit Land, og jeg vælger det sidste.« - »Saa vær velkommen iblandt os,« svarede Bonaventura, og trykkede ham til sit Bryst. Kort efter kom ogsaa Czernim og adskillige Mænd, som Adalbert ikke kiendte, og for hvilke han blev forestillet, som et nyt Medlem af deres Selskab; de Fremmede gik imidlertid snart igjen, og Bonaventura fulgte deres Exempel. Adalbert blev derimod hjemme, 185 og anvendte Tiden til nøie at udsørge Czernim om de Forbundnes Planer, og han erfoer saaledes Meget om de hemmelige Selskabers Oprindelse og Tilvæxt, om de Farer, der true dem, om deres Hjelpekilder og virksomste Medlemmer, og især om Patrioternes dristige Haab.

Klokken elleve kom Bonaventura tilbage, og spurgte Adalbert, om han ikke havde Lyst til endnu engang at besøge de døde Helte i Domkirken. »Det er en underlig Tid at besøge dem paa,« sagde Adalbert. »Denne Time er den allerbedste,« svarede Bonaventura, »thi nu blive vi mindst forstyrrede; frygt ikke!« blev han ved, »Præsterne ere vore Venner, og i Kirken ere vi derfor sikkrere, end paa noget andet Sted.«

Adalbert kastede sin Kappe over Skuldrene, og erklærede sig beredt til at følge.

De gik da giennem flere smalle Gader, i hvilke Adalbert aldrig før havde været; pludselig standsede Bonaventura ved en Haveport, hvorfra, efter et givet Tegn, en qvindelig Skikkelse traadte frem, i hvem Adalbert strax paa Gangen gienkiendte Leontine. De ilede videre, og naaede snart de store Træer, hvorfra Veien hæver sig op til Domkirken. Da de kom til Kirken, gik de forbi Hovedindgangen, og standsede ved en mindre Dør, der endnu ikke var lukket, men stod paa Klem. Ind ad denne gik de alle tre. Ved Kirkedøren stod den samme gamle Præst, der havde ledsaget dem den forrige Dag, og holdt en brændende Lampe i Haanden. Neppe vare de indenfor, før han, uden at sige et Ord, lukkede Døren i Laas, hvorefter han skred frem, og vinkede med Haanden, at de skulde følge ham.

En kold Febergysen foer igiennem Adalberts Legeme, i det de traadte ind i den store Kirke, thi det forekom ham, som selsomme Skygger løb henad Væggen. Maanen stirrede et Øieblik paa de høie Vinduer, hvor Edderkopperne vævede et Slør over 186 Nattens Hemmeligheder; kort efter syntes den at bæve for sin egen Nysgierrighed, og svøbte sig i Skyen og forsvandt. Pludselig klang tolv Slag af den uhyre Klokke, ligesom Røsten af en Aand, der kalder de Døde fra Graven; da forekom det Adalbert, som om han hørte Ormene banke i de gamle Kister, for at aabne sig en Vei giennem Bræderne til de Døde, alle de maledede Billeder bleve ligesom levende i deres Rammer, hver Gang et Skiær fra Lampen faldt paa dem, ja selv de udskaarne Helgene og de blege Ansigter paa Ruderne syntes at nikke i Maanelyset, der nu igjen blev synligt, og han troede at opdage hvide Dødnings i Krogene, medens de store Marmorgribe paa Gravene ligesom sloge med deres Vinger.

Fra denne vaagne Drøm blev han først befriet, da de kom forbi Alteret, hvor Nedgangen var under Jorden; ogsaa her skred den Geistlige foran med den tændte Lampe i Haanden, og de giennemvandrede nu de samme Gange, giennem hvilke de allerede Dagen tilforn havde gaaet. Da de endelig stode i Capellet, hvor den eenlige Lampe brændte, slukkede Præsten sit Lys, og traadte tilbage i Baggrunden.

»Knæler!« sagde Bonaventura, og Adalbert og Leontine knælede foran Liigkisterne. »Sværger, at I ville være tause, som disse Gravhvælvinger,« blev han ved, »at I aldrig med et Ord eller med en Mine ville forraade nogen af dem, der komme til Eder i Eders Fædrelands Sag, at Enhver, der vil kæmpe derfor, han være høi eller ringe, fremmed eller indfødt, skal finde Hielp og Understøttelse hos Eder.« - »Vi sværge,« sagde de begge. - »At I ingensinde ville opgive Eders Fædreland, selv om Tiderne synes aldrig saa haarde, og om Fiendens Tilbud ere aldrig saa lokkende, at intet Offer skal være Eder for stort, selv om Eders Forstand siger Eder, at Offeret og Kampen, efter Verdens almindelige Maalestok, ere 187 til ingen Nytte.« - »Vi

sværge,« gientog de begge. - »At Fædrelandets Fiender skulle være fremmede for Eders inderste Tanker, og at I ville tillukke Eders Bryst og Eders Hierter for dem, selv om de vare af Eders egen nærmeste Slægt.« - »Vi sværge,« sagde Leontine, men Adalbert syntes et Øieblik at betænke sig, endelig udsagde han Ordene efter hende.

»Betænker, at ikke blot de Levende have hørt Eders Eed,« sagde Bonaventura, »at I her og hisset skulle svare derfor, at I her og hisset skulle være udelukkede af de Bedstes Kreds, at I skulle være forbandede i Tid og Evighed, hvis I svigte Eders Løfte, thi Flere ere her tilstede, end I kunne see, og selv de Døde hefte deres Øine paa Eder i denne Midnatsstund.«

Det forekom virkelig Adalbert, som om der stode graae Skikkelser i alle Kroge, men om de vare levende eller døde, eller kun Fostere af hans egen Indbildning, vidste han ikke. Han gysede stærkt, ligesom ved sin Indtrængelse i Kirken, da hævede Leontine sine klare Øine mod ham, og rakte ham sin Haand. »Vi ere nu evig forbundne til det samme Maal,« sagde hun, og det syntes ham fra dette Øieblik virkelig, som om han for bestandig var bunden, ikke blot til sit Fædreland, men ogsaa til den skønne, vidunderlige Pige, der, knælende ved hans Side, havde rakt ham sin Haand.

Tause gik de op i Kirken igien; den Geistlige aabnede Kirkedøren, og de vandrede tilbage paa den samme Vei, ad hvilken de vare komne.

Da de nærmede sig til Leontines Hiem, opdagede de, ved Hielp af Maanelyset, en Mand, der listede sig langs med Havemuren. Han agtede ikke paa dem, før de kom ham ganske nær, men da vendte han sig om og flygtede. »Det Menneske lignede Casimir,« sagde Leontine. »Rimeligviis var det dog ikke ham,« sagde Bonaventura, »med mindre han har besøgt 188 Alexandra.« - »Alexandra er for lang Tid siden gaaet til Ro,« svarede Leontine, og ilede ind ad Haveporten, fulgt af sin Broder og Adalbert. Da de kom indenfor, saae de Emilie, der traadte dem rask i Møde. »Er det Dem,« sagde hun til Leontine, »hvor i al Verden har De været?« - »Har Alexandra mærket min Fraværelse?« spurgte Leontine. - »Nei, men jeg har været i stor Angst for Deres Skyld, thi jeg mærkede vel, at De gik ned i Haven og forsvandt.« - »Er Alexandra rolig, saa kan det Andet være mig ligegyldigt.« - »Det er den anden Aften, paa hvilken De saaledes forlader os,« anmærkede Emilie. »Begge Aftener var hun under sin Broders Varetægt,« svarede Bonaventura. »Ja ja, jeg er ligesaa overbeviist om hendes Uskyldighed, som De, men Verden kunde dømme anderledes.« Leontine svarede intet hertil, men Adalbert troede at bemærke et bittert Smil paa hendes Læber. »Vi have nylig faaet Brev fra Starosten,« sagde Emilie, »han forlader i disse Dage Warschau, vi maae da vel reise hjem i Morgen. Farvel, mine Herrer.« Efter disse Ord ilede hun bort med Leontine.

»Jeg kunde fristes til at troe, at Frøken Emilie selv har havt et Stævnemøde i Nat,« sagde Bonaventura. Adalbert studsede vel ved disse Ord, dog var allerede hans Følelse for Emilie saa kølnet, at de langt fra ikke virkede saaledes paa ham, som de tilforn vilde have virket; ja de vigtige Planer, hvori han nylig var bleven indviet, sysselsatte ham nu saa udelukkende, at han, efter faa Minuter, ikke mere tænkte paa, hvad der for en Maaned siden vilde have vakt hans heftigste Skinsyge.

Da Adalbert kom paa sit Kammer, lagde han sig strax til Hvile, thi han følte sig meget udmattet, dog faldt han heller ikke denne Gang i nogen rolig Søvn, tvertimod laae han længe i den Halvslummer, hvori Drømmenes Genius dristig henstiller sit Huulspeil 189 paa Grændsen af de Vaagendes Land, saa det henkaster sine Billeder i Luften, i en bekiendt Omgivning. Tusinde phantastiske Skikkelser, den ene sensommere, end den anden, stege da frem ligesom af en uendelig Afgrund. Først efter lang Tid faldt han i en dybere Slummer, hvori Drømmene ganske droge ham ind i deres Kreds, og hvori de flygtige Billeder ordnede sig til et større Heelt.

Det forekom ham da, som om han igjen befandt sig i den store Domkirke, hvori han, istedenfor de gamle Mindesmærker over polske Konger og Biskopper, opdagede flere prægtige Capeller, hvori de mægtigste Erobrere fra Nabolandet vare begravne. Paa disses Marmorkister sadde Griffen og vingede Sphinxer, der bare Kroner paa deres Hoveder, og der i Pragt langt overgik Alt, hvad han nylig i Virkeligheden havde seet. Uagtet de syntes dannede af Steen, mærkede han dog snart, at de levede, thi efter nogen Tid reiste de sig op, og viftede med Halerne og Vingerne, hvorfra der udgik en stærk Kulde, saa Vievandets frøs til Iis i de store Kar. Endelig hævede de sig i Veiret, og flagrede giennem Kirkens Skib og i alle dens Sidegange, hvorved de saa ofte og stærkt stødte an mod Kirkemuren og det hvælvede Loft, at der opstod Aabninger deri. Da disse Aabninger ved gientagne Slag vare blevne store nok, fløi de med Skrigen, ligesom vilde Rovfugle, ud derigennem, og forsvandt i Luften. Efter nogen Tid kom de alle tilbage, og der neddrøppede Blod fra deres udrakte Tunger, og de holdt Liig i Klørerne, som de lode falde mod Kirkegulvet, der strax aabnede sig, og opslugte Ligene, hvorpaa det lukkede sig igjen. De selsomme Fugle daledede nu atter, og toge Veien til de forskiellige Gravcapeller, hvortil de hørte, hver af dem lagde sig paa den Marmorkiste, hvorpaa den i Begyndelsen sad, og de knugede Marmoret, saa Stenen gav efter, og Laagene sank, hvorved de 190 Dødes Bryst bleve knuste i Kisterne, hvilket lydeligt kunde høres i Kirken.

»Det er de Mægtiges hemmelige Tanker,« sagde pludselig en høi Røst, »hvilke have faaet Vinger, og flyve fortærende giennem Verden, men tilsidst vende de tilbage, og sætte sig paa det Bryst, hvorfra de

udgik, og trykke det, saa det knuses til Støv.«

»Til Vaaben, til Vaaben! til Kamp mod de Rovdyr, der sønderrive Folkenes Indvolde!« raabte en anden Røst endnu højere, end den første, og nu rørte de gamle Landser sig paa Gravene og i de mørke Kroge, og det sukkede i Dybet, og af Jorden kom knuste Hoveder frem, af hvis Vunder dryppede Blod.

»Vi ere de Mænd, hvis Navne aldrig forglemmes,« hviskede en Stemme fra en af Marmorkisterne. »Længere skal den forstenede Musling i Biergenes Indre vare, end de Navne, for hvilke I bortgave Eders Salighed,« raabte igien den anden Røst.

Pludselig troede Adalbert at befinde sig under Jorden i Kosciuszkos Capel, hvor Leontine igien knælede, og hvor han saae Helten staaende i fuld Rustning paa sin egen Liigkiste, hvorfra han rakte ham sit store Slagsværd. Da Adalbert vilde gribe det, svævede et Billede frem af Krogen, i hvilket han gienkiendte sin Fader, der hævede Fingeren advarende imod ham; men nu reiste Leontine sig pludselig, heftede sine klare Øine paa ham, og rakte ham Haanden med de Ord, hun havde sagt i samme Nat: »Vi ere evig forbundne.« Derpaa trykkede hun et Kys paa hans Læber, som han følte i sin inderste Marv, endelig istemmede hun den berømte Folkesang: »Endnu er Polen ei forloren,« og det var ligesom et usynligt Chor i Luften understøttede hendes Røst. Derved vaagnede Adalbert, men i det han tænkte over sin Drøm, hørte han endnu en svag Gienklang af den Melodie, der i Søvn havde tonet for hans Øren. Forundret sprang han op fra sit Leie, 191 og opdagede i Morgendæmringen, at der sad en Vagtel i et Buur tæt under Loftet, hvilken fløitede Melodien til hiin Folkesang; dette havde formodentlig givet Anledning til Slutningen af hans Drøm.

Uvilkaarlig maatte Adalbert studse ved, at han havde tillagt de Toner, der udgik af en saa ringe Fugls Strube, en overjordisk Oprindelse. »Skulde vore Planer og vort dristige Haab ikke hvile paa nogen fastere Grundvold, end denne luftige Drøm?« sagde han ved sig selv. »God Morgen!« raabte i samme Øieblik Bonaventura, der havde sit Leie ved Siden af ham, »har Leontines Vagtel forstyrret Deres Søvn?« - »Hvorfor kalder De den Leontines Vagtel?« - »Ja nu er den egentlig ikke meer hendes, men hun har dog lært den Sangen, og foræret mig den,« svarede Bonaventura.

De to Nyforbundne vare endnu ikke færdige med deres Paaklædning, da de hørte en stærk, gientagen Banken paa Porten. Bonaventura, der, formedelst de farlige Forbindelser, hvori han stod, vel havde Grund til Mistanke, aabnede strax et Vindue, og først da han havde forsikkret sig om, at Besøget ikke var farligt, ilede han ud, og lukkede op. Kort efter traadte Casimir, som Adalbert, efter sin Ankomst til Krakau, ikke havde seet, ind i en temmelig ophidset Tilstand. »God Morgen!« sagde han, »skammer du dig ikke ved, at en saa doven Knegt, som jeg, skal være aarvaagnere, end du?« - »Hvor har du sværmet om i disse Dage?« spurgte Adalbert. »Jeg har levet fri, som en Fugl i Luften; det kommer af, at jeg var skilt fra min Fader og min Kone,« sagde Casimir, »og skelede til Døren, hvoraf Bonaventura endnu ikke var kommet ind, »da befinder jeg mig bestandig vel, og Alt lykkes, hvad jeg ønsker.« - »Mødte vi Dem ikke i Nat udenfor Fru Tarnows Have?« spurgte Bonaventura, der nu vendte tilbage. - »I Nat? Nei, i Nat var jeg med Major 192 Zeltner paa det bedste Vertshuus i hele Krakau.« - »Og der gik det vel lystigt til?« sagde Adalbert. »Saa lystigt, at Zeltner selv overvældedes af den stærke Tokaier, saa vi maatte bære ham, som en Død, igiennem Gaderne. Rigtignok vare der nogle Politiebetiente, der vilde hindre vort Tog, men vi sloge os igiennem som brave Karle; jeg selv gik foran med dragen Pallask og værgede for ham, saa godt jeg kunde, flere brave Kammerater understøttede mig, men tilsidst kom der et saa stort Opløb, at vi nær vare blevne overmandede, da trak vi ned ad en smal Gade til Weichselen, hvori vi vilde redde os ved Svømning, og føre vor Ven igiennem Bølgerne, skiøndt der rigtignok var et Par af os, der havde saa slette Tanker om ham, at de troede, han vilde drukne paa Veien. Dog til den Yderlighed kom det ikke, thi Zeltner reiste pludselig Hovedet i Veiret, og befalede Politiet med stammende Røst at gaae Fanden i Vold. Disse Ord virkede bedre, end den bedste Tale, thi neppe hørte Politiet dem, og mærkede med hvem det havde at bestille, før det selv adspredte Sværmen, og hialp os at bringe ham hiem.«

»Er det blot for at berette denne Heltegierning, at du kommer saa tidlig?« spurgte Adalbert.

»Nei, jeg har endnu en anden Grund,« svarede Casimir, »jeg vil fortælle dig, at den Gamle snart kan ventes hiem, derfor maae vi reise endnu i Dag, siger Emilie. Farvel! Jeg skal hen at see om Zeltner vil leve op igien, før vi reise.«

FØRSTE CAPITEL. *Tilbagekomsten.*

Reisen blev nu intet Øieblik opsat; ogsaa Bonaventura fulgte sine Sødskende, for endnu at tilbringe nogle Timer med dem i deres Hiem før Starostens Ankomst.

Paa Hiemveien talte Alexandra om Pater Vincents mærkværdige Prædiken, hvoraf hun var meget opbygget. Czernim indlod sig denne Gang mod Sædvane alvorligt med hende. »Ja, ja,« sagde han, »jeg erkender, at Broder Vincent mener det vel, og hans Dristighed behager mig, men hans Tro deler jeg ikke.« - »Faa ere de, der dele den i vor Tid,« svarede Alexandra. - »Ja, jeg kan ikke skiule det,« sagde Czernim, »jeg er nu engang en forstokket Hedning, og i visse Maader helder jeg endog til den jødiske Tro, thi for mig er Messias endnu ikke nedstegen paa Jorden, og jeg venter ham fra Dag til Dag.« - »Hvem er da Deres Messias?« spurgte Alexandra. - »Den, der befrier først mit eget Folk og derpaa de øvrige Mennesker fra Tvang, Baand og Ulykke, fra al den Jammer, der i Virkeligheden trykker dem; den, der ikke blot giver os Haab for det tilkommende Liv, men der ogsaa forløser os i denne Verden; hiin Lære, som De og Flere hylde, var maaskee et Forsøg til, hvad jeg ønsker, men det mislykkedes 194 aabenbar, og Verden er ligesaa nedsiunken i Elendighed nu, som den var i gamle Dage.« - »Dersom det skal kaldes Jødedom at betvivle Frelserens Ankomst og at begiere sin Løn i denne Verden,« svarede Alexandra, »da synes Jødernes Lære i vor Tid at have seiret over Christus, thi de foragte, bespottede og korsfæste nu hans Aand, ligesom de før foragtede, bespottede og korsfæstede hans Legeme; dog med Dem vil jeg ikke tale om Saadant.« Derefter taug hun en Stund. »Du, Casimir, var jo ikke engang med i Kirken?« sagde hun endelig. - »Nei,« svarede Casimir, »jeg havde baade behageligere og vigtigere Forretninger, desuden er der kun een christelig Text, der ret behager mig.« Alexandra svarede intet, men sukkede dybt. - »Det er Texten om Christi Mirakel i Cana,« blev Casimir ved, »da han forvandlede Vand til Viin, det er den fornuftigste af alle hans Gierninger.« Czernim loe høit heraf, og selv Emilie smilede, men Alexandra taug nu ganske stille. De andre agtede ikke stort paa denne Samtale, men sadde nedsiunkne i deres egne Drømme.

Efter nogle Timers Kiørsel kom de til en stor Bygning, hvori Czernim foreslog, at man skulde spise til Middag, da en af hans Venner, som han sagde, boede her. »Hvad hedder han?« spurgte Adalbert. »Det er Grev Larinski, en rig Adelsmand, som du flere Gange har seet hos din Fader,« svarede Czernim.

Vognen rullede nu ind i Slotsgaarden, og de Reisende stege ud. Flere rigtklædte Tienere ledsagede dem opad Trapperne til en prægtig og stor Sal, hvori Greven selv meget høflig kom dem i Møde. Da de havde hvilet dem, og modtaget nogle Forfriskninger, maatte de vandre igiennem flere Værelser for at see Billeder af Grevens Forfædre. Derefter kiørte et Par gammeldags, men stærkt forgyldte Vogne frem, hvori 195 Grev Larinski indbød Selskabet til at tage Plads. Da de vare stegne ind, stillede flere Tienere i prægtige Liberier, »med Guldsnøre paa Hattene, sig bag paa Vognene; Emilie anmærkede imidlertid, da hun siden var alene med Adalbert, at disse Snøre, uagtet de glimrede meget, vare uægte. Vore Venner kiørte nu paa maadelige Veie forbi mange sletdyrkede Agre og faldefærdige Bondehuse; imidlertid syntes dog Grevskabet, hvilket deres Vert vidtløftig udviklede for dem, at være meget stort.

Ved Bordet bleve de bevertede med mange udsøgte Retter og med de kostbareste Vine. Derimod var Samtalen stiv og tvungen, og dreiede sig saa udelukkende om fremmede Landes Politik, at Damerne aldeles ikke kunde deeltage deri; tilsidst kom Greven og Bonaventura i Strid om Adelens Forrettigheder, hvilke Bonaventura angreb og Larinski forsvarede. Denne Strid var uden Tvivl bleven meget heftig, hvis Czernim ikke i Tide havde givet Samtalen en anden Retning.

»Jeg finder denne Greve meget kiedsommelig,« sagde Adalbert efter Bordet til Czernim. - »Grev Larinski hører imidlertid med blandt vore gode Patrioter,« svarede Czernim. - »Dertil mærker man kun lidt,« sagde Adalbert. - »Og dog har han opoffret sin halve Formue til Landets Forsvar.« - »Ja,« sagde Bonaventura, »selv den Egennyttigste blandt os opoffrer mere for Friheden, naar det gjelder, end de Uegennyttigste i andre Lande.«

Nu forlode vore Venner Grev Larinski; kort efter skiltes Czernim fra dem, og Casimir fulgte ham, for at hente sit Gevær, som han nødigt i flere Dage savnede. De andre fortsatte derimod Reisen til Starostens Slot.

Nogle Timer efter deres Hiemkomst indtraf ogsaa den gamle Litowski, der havde tilbagelagt Veien fra 196 Warschau hurtigere, end han selv havde ventet. Han syntes meget venlig, dog gik der en Sky over hans Aasyn, da han saae Bonaventura, imidlertid fattede han sig snart igjen. »Det fornøier mig,« sagde han, da han hørte, hvor de havde været, »at min Adalbert, da jeg selv ikke kunde ledsage ham, fandt en saa erfaren Veiviser, som Hr. von Zaleski.« Derefter ledede han Samtalen hen paa Major Zeltner, for hvem han yttrede en særdeles Velvillie. Endelig omtalte han sit Ophold i Warschau, og især Storfyrsten, som han ikke blev træt af at rose.

»Dersom de, der miskiende Fyrst Constantin,« sagde han, »blot saae ham i Nærheden, da haaber jeg, at de, hvis der var et Gran af Billighed i deres Siæle, vilde forandre deres Mening om ham; han kan imidlertid være rolig for sit Rygte, thi hvor uretfærdig man nu er imod ham, saa vil sikkert Efterverdenen skienke ham sin Ret.« - »Men hvi er dog Nutiden ham saa fiendsk?« spurgte Emilie. »Fordi udmærkede Mænd aldrig mangle Fiender,« svarede Litowski, »dog saameget maae selv disse Fiender tilstaae, at Storfyrsten er en af Europas sieldneste Feltherrer; jeg har talt med udmærkede Krigere, der vare forbausede over, hvad han, som Tactiker, har virket; den Sikkerhed, den Bestemthed, hvormed enhver krigersk Bevægelse nu udføres i Warschau, har Ingen Begreb om, der ikke selv har seet det; ikke en halv Tomme, ja ikke en Linie træder den ene Mand fremfor den anden; hele Hæren er forvandlet til et eneste stort Legeme, hvori Storfyrstens Villie lever og aander, og hvori han alene er Siælen; derfor burde i Sandhed alle Europas Fyrster sende deres Officerer til os, for at lære, hvad Tactik vil sige, thi ved Storfyrstens Omsorg ere vore Tropper nu blevne til de første i Verden.«

197

»Det vare de allerede før Storfyrstens Tid,« svarede Bonaventura med polsk Stolthed.

»Og nu den Orden, der hersker overalt,« blev Starosten ved, »hver Mand, hver Hest, hver Sadel har sit Nummer, hver Caserne er omgivet med Grave, saa ingen Mand kan komme bort, og har desuden sin Have og sine Alleer, ja paa Tøihuset danne de mangfoldige Vaabendele de konstigste Søiler, og Gulvene ere belagte med Gulvtepper; kort, der er en Pragt og en Storhed overalt, som man vanskelig nogensteds skal opvise Magen til.«

»Ja, vi vide det vel,« hviskede Bonaventura til Adalbert, »gamle Epauletter bevares i pragtfulde Skabe, ligesom selsomme Dyr i et Naturaliecabinet, og danne saaledes en stærk Modsætning til Bøndernes Hytter, der ligne Hundehuse.«

»Og nu skulde De tillige see, hvorledes han elsker sin ophøiede Gemalinde og sine skønne Børn,« blev Starosten ved, »hvilke han, i min egen Nærværelse, med inderlig Kierlighed trykkede til sit Bryst, og De vilde da lære at skatte ham ikke blot som en stor Fyrste, men og som et sieldent Menneske.«

»Har han virkelig betalt sin Gemalinde med Keiserkronen?« spurgte Emilie.

»Det veed jeg ikke,« svarede Starosten.

»Men haard og streng er han dog,« sagde Alexandra, »det kan De aldrig negte.«

»Den, der er streng mod sig selv, bliver det ogsaa let imod Andre,« svarede Starosten, »den, der hver Morgen Klokkeren fire staaer ved sit Skriverbord, taaler heller ikke gerne Dovenskab hos sin Omgivning; for Resten tilstaaer jeg, at han er lidt opfarende, dog fortryder han snart igjen sin Heftighed; saaledes veed jeg, at han engang, da han ved et Fodspark havde været Aarsag til en paatrængende Karls Død, i tre 198 Uger gjorde Bod efter de strengeste græske Kirkeskikke, før han igjen vilde give sig tilfreds.«

»Det var afskyeligt!« raabte Leontine; men Bonaventura svarede intet. »Havde jeg den Gang blot med et eneste Ord taget til Gienmæle,« sagde han siden til Adalbert, »da havde jeg neppe længere mægtet at styre mig selv, og kunde da let med min egen Tunge have besørget mig et Reisepas til Siberien.«

Starosten berørte nu ogsaa de Fordele, Polen kunde naae ved sin Forbindelse med den russiske Magt, og da Adalbert vovede nogle Indvendinger, udbrød han med Utaalmodighed: »Hvad ville I da, I selsomme Mennesker? I maae jo dog ønske en ordentlig Bestyrelse, en stærk Vaabenmagt, der skienker Eder Betydning i Europas Øine, I maae ønske, at den gamle Vildskab, den rasende Partiekamp ophører, I maae ønske, at Handelen vinder i Kraft, at Penge indstrømme i Landet. Alt dette skeer jo nu under Keiserens Varetægt, hurtig og efter en stor og sikker Plan, som I, med eders Hielpemidler, aldrig havde mægtet hverken at udkaaste eller at udføre; og dog ere I ikke fornøiede, i Sandhed, det er intet Under, hvis Polakkerne fra gammel Tid af vare bekiendte som urolige Hoveder.«

»Urolige Hoveder!« raabte Bonaventura, »ja jeg veed, at man kalder os saaledes.« Derefter taug han en Stund, og syntes at tilbagetrænge, hvad der laae ham paa Tungen. »Tillad mig her at tale i en Lignelse,« sagde han endelig: »Naar Vinteren tilintetgjør Aarets Pragt, naar den, ligesom til Spot, paa det vi skulle føle Savnet desmere, med sine lispfinger tegner en konstig Efterligning af Planteverdenen paa vore Ruder, kunde den da ikke ogsaa sige: »Hvad ville I, selsomme Mennesker? Have I ikke nu Alt, hvad der glædede Jer i den flygtige Vaar? Hænge 199 ikke Træerne fulde af forunderlige Blomster, glimte ikke mine Diamanter i Solen, ligesaa skønt som Sommermorgenens Dugdraaber? Flyve ikke Sneens Fugle giennem mit uhyre Feepallads? Hænge ikke mine hvide Roser rundt om Eders Boliger, medens mit blændende Lys har fortrængt de brogede Regnbuefarver, der aldrig ret vidste, hvad de vilde?« Ak! men hvad hjælper al denne Herlighed, naar vi dog fryse til Døde midt i Vinterens lispallads? Hvad hjælper Sneens rene Lys, under hvilket dog al Mørkets Ureenhed forhærdes, og alt sandt Liv trænges tilbage, thi dette oprinder varmt og frivilligt indenfra, og fremtvinges aldrig ved ydre Magt.«

»Med poetiske Lignelser kan man bevise, hvad man vil,« sagde Starosten.

»Neppe skal man dog med dem kunne bevise Ruslands Ret til at beherske Polen,« svarede Bonaventura.

»Vore unge Sværmere handlede bedre, hvis de, istedenfor med Indbildningskraftens Farveglands, at udsmykke Fortidens Taageskyer, hellere dermed udmalede det Store og Beundringsværdige i den nærværende Tid, thi her vilde Farverne dog finde en fast Grund, hvorpaa de kunde hefte.«

»Er da Ruslands Fremfærd virkelig saa stor og beundringsværdig?« spurgte Bonaventura.

»Ja, det er den,« svarede Litowski, »der er en beundringsværdig klog Siæl i disse Kæmpeledemod, kloge Øine vogte paa, hvad der skeer i dette uhyre Legeme, der udstrækker Armene ligefra Nordcap til det østlige Verdenshav; thi paa samme Tid, hvori Caucasiens aabner sine Dale for Rusland, og hvori det langsomt skrider frem gennem Asien, paa samme Tid tilvender det sig uden Sværdslag uhyre Lande i America, paa samme Tid fængsler det ved sin Handel det nordligste Norge, hvor Havet aldrig fryser, 200 og vinder derved en Udsigt til uberegnelig Fordeel i Fremtiden; saaledes kaster det sine forstandige Øine paa alle Verdenshjørner, og neppe var der, siden Romernes Tider, noget Land, der med saa faste Kæmpeskridt gik frem mod et ophøiet Maal; hele Folkeslag udvandre paa dets Bud og følge dets mægtige Hære, store Colonier, blomstrende Stæder opstaae der, hvor før kun fandtes øde Ørkner, stedse komme flere Folkeslag fra Asiens Indre, der forene sig med os, og vorde deelagtige i vor Cultur, hvis Grændser bestandig udflyttedes videre; ja naar Europas Fyrster forsamle sig, naar Keisere og Konger sætte hverandre Stævne, hvem troe I da er Forsamlingens Siæl, hvis Villie er det, som skeer? Nu, hvis I have Øine, kunne I see det af Følgerne.«

Adalbert blev meget alvorlig ved denne Tale; thi under den lærte han end bedre at indsee, med hvilken frygtelig Kæmpe Polen snart skulde stride.

»Hvis da Sikkerhed er Statens høieste Maal, med hvem er det da rigtigt at forbinde sig?« spurgte igjen Litowski.

»Uagtet De ikke ynder Lignelser,« gienmælede Bonaventura, »saa maa jeg dog igjen tale lignelsesviis. Hvis Sikkerhed er Statens høieste Maal, da veed jeg ingen bedre Model for en Stat end - tilgiv dette Billede, som maaskee vil synes Dem uædelt - da veed jeg ingen bedre Model, siger jeg, end de omvankende Vildsviin i Americas Skove, thi disse vandre i store Flokke, og vide saa vel at forsvare sig, at hverken Jaguaren eller den vilde Løve, ja ikke engang den dristige Jæger vover at nærme sig til dem.«

»Paa slige Billeder har jeg Intet at svare,« sagde Starosten, i det han med Værdighed reiste sig og gik.

»I Sandhed,« anmærkede Emilie, »Starosten har 201 ikke ganske Uret; saa uædle Lignelser burde neppe høres i det dannede Selskab, og jeg begriber ikke, hvorledes en smagfuld Mand, som De, kan tillade sig at udmale sligt.«

»Jeg vilde ønske, at der i vor, ligesom i Pythagoras's Tid, gaves Skoler, hvori man øvedes i den vanskelige Kunst at tie,« svarede Bonaventura, »det vilde være godt for os alle.«

Kort efter blev Adalbert kaldt op til sin Fader, der først, uden at omtale det foregaaende Optrin, forlangte Oplysning om de af Adalbert førte Regnskaber. Adalbert meddeelte ham i faa Ord de Oplysninger, han forlangte. »Det er mig kiært,« sagde Starosten, »at du ikke blot har ført dine Regnskaber nøiagtigt, men især, at du saa bestemt har underrettet mig om, hvad jeg ønsker. Brug aldrig Omsvøb, hvor de ei behøves, min Søn! det er Siælen i alle Forretninger.« Dermed ordnede han igjen med stor Omhyggelighed Regnskaberne.

»Du har nu seet den Mand,« sagde derpaa Starosten, »for hvilken jeg alt engang advarede dig; dog jo mere jeg lærer dig selv at kiende, desmindre frygter jeg ham; thi den, der, som du, elsker det Sømmelige og Anstændige, vil neppe smittes af en saa raa Fanatiker. Talte han for Resten aldrig til dig i Krakau om politiske Gienstande?« - »Nei,« svarede Adalbert med nogen Forvirring. - »Det falder af sig selv,« blev Starosten ved, »at Ingen, der vil virke med Kraft, bør sætte sig i et fiendtligt Forhold til sit Lands Behersker, thi ellers forpester han den Luft, hvori han skulde drage sin Aande; men dette har hiin unge Mand aldrig begrebet; Forestillingen om den virkelige og indbildte Uret, vi have lidt, forfølger ham, som en Dæmon, hvor han gaaer, og frembringer en bestandig Febertilstand i hans Siæl.« - »Altsaa have vi dog lidt virkelig Uret?« 202 sagde Adalbert. - »Jeg negter det ei,« svarede Starosten, »der er virkelig foregaaet Adskilligt, som den Billigtænkende maa ønske uskeet; vor ædle Keiser ønsker det selv mere, end nogen Anden, men slige Misforhold indtræffe næsten i hvert menneskeligt Forhold, og desuden renser man ikke Huset ved at tænde Ild deri, tvertimod kan man derved let selv forbrænde.« - »Vil De dermed antyde, at nogen Fare truer Bonaventura?« - »Hvis ikke jeg,« svarede Starosten, »for Alexandras Skyld, havde afvendt Faren fra hans Isse, da sad han rimeligviis i dette Øieblik som Statsfange paa Fæstningen Zamosc.« - »Har De ikke givet ham Vink herom?« - »Jeg har givet ham Vink nok, men det var forgieves, den, der selv vil sin Undergang, kan Ingen redde, speil dig derfor i hans Exempel, og vær overbeviist om, at man ligesaa gjerne kan nedbryde Jernstængerne om de glubende Rovdyrs Bure, og giennebore Digerne for Havet, som man kan løse den

rasende Pøbel af de Lænker, hvori den, paa det Jorden kan nyde Ro, maa ligge!«

Adalbert havde endnu ikke forladt sin Faders Kammer, da der pludselig hørtes en Stemme udenfor, der, ligesom Harpespilleren for to Maaneder siden, til Trods for Starostens skærpede Forbud, sang en gammel Folkesang. Denne Stemme kom ikke fra Brystet, men var, hvad man almindelig kalder en Fistelstemme. Starosten lyttede et Øieblik, rimeligviis for at forvise sig om, at han ei tog fejl, og uagtet han ellers sielden tabte sin Fatning, saa mørknedes dog nu hans Øine af en usædvanlig Vrede. Kort efter ringede han, og befalede at fængsle den Dumdristige, der trodsede hans Bud. Flere Tienere ilede da efter Sangeren, men denne vidste, som det lod, god Besked, saa han længe undgik sine Forfølgere. Ogsaa Adalbert ilede med af Nysgierrighed, for at see den 203 dristige Sanger, men hans Bestræbelser syntes ligesaa frugtesløse, som de andres, først da han alt havde opgivet sin Plan, og befandt sig paa Hiemveien, hørte han en dæmpet Latter ved sin Side, og Casimir stod pludselig for ham.

»Søg ikke videre!« sagde denne, »her seer du den forvovne Sanger.« - »Hvor i al Verden havde du skiult dig?« spurgte Adalbert. - »Mellem Grenene af et tykt Træ.« - »Men af hvad Grund vilde du trodse din Faders strenge Bud?« - »Jeg vidste ei, at han var hiemme, indtil Michael nu nylig sagde mig det; jeg kommer ligefra Onkel Czernim, og vilde kun med hiin Sang overraske og glæde mine øvrige Slægtninge, hvoraf flere, hvis jeg ikke feiler, ere gode Patrioter.«

Enhver, der tænker over sine Erfaringer i Livet, vil sikkert studse ved de Sammenstød, for hvilke vi ofte beskyldte Hændelsen, thi giennem vore Planer og ved Siden af vor Villie skimtes ikke blot undertiden en anden og højere Plan, men der synes desuden tidt at være hemmelige Styrere bag Scenen, der drive en selsom og ironisk Leeg med os. Til Beviis herpaa behøve vi neppe at anføre de Fingerpeg, hvorved dunkle Hemmeligheder og Forbrydelser, der vare nedsiunkne i Mørket, seent eller tidligt vorde røbede, men vi ville blot her nævne et Par af de Sammentræf, der ikke engang mangle i Hverdagslivet. Hvor ofte skeer det ikke saaledes, at den, vi søge, netop i det for os vigtige Øieblik ikke er at finde, skiøndt vi let kunne møde ham baade før og efter, at den vi nødigst ville see, ligesom ved et Trylleri, træder os i Møde fra alle Veie, at vi, naar vi have størst lil, pludselig hildes af uvedkommende Forretninger og kiedsommelige Besøg, saa vi ei kunne røre os af Stedet; ja hvor ofte skeer det ikke, at et Par Ord springe os ud af Munden, som vi troe 204 sikkert bevarede, og som dog føres, ligesom af Vinden, derhen, hvor vi allermindst ønskede de skulde komme, eller at den endog staaer bag vor Ryg og hører dem, for hvem de allermindst vare bestemte. Naar vi ville undersøge Grunden til den Forstemthed, der undertiden opstaaer i Selskabet, og adsplitter, hvad der syntes fast forenet, da ville vi tidt opdage den i disse saakaldte Tilfælde; og uagtet der vel gives andre Maader, hvorpaa slige Sammentræf kunne forklares, saa ville dog de, der troe paa en dæmonisk Verden, hvilken undertiden driver sin Leeg med Mennesket, heri finde meget, der kan bestyrke deres Tro.

Med disse Ord ville vi kun indlede Beretningen om, at den af Starostens Tienere, der sidst vendte tilbage, befandt sig saa nær, medens de to Brødre talte med hinanden, at han, uagtet de ei bemærkede ham, kunde høre deres Ord, hvilke han kort efter berettede til Starosten.

Da de to Brødre kom hiem, fandt de Starosten tilligemed hans Familie i den store Sal, og Casimir læste strax i de Tilstedeværendes Ansigtstræk, at hans Spøg var røbet. Dette anfgtede ham dog ikke stort, tvertimod gik han ganske lystig hen til sin Fader, for at kysse ham paa Haanden, hvilket han endnu fra sin Barndom af var vant til. Dette lod ogsaa Faderen rolig skee, men sagde strax efter: »Altsaa er det dig, der, som en omvankende Folkesanger, høitideligholder din Faders Hiemkomst?« - »Ved min Ære! jeg vidste ikke, at De var hiemme,« svarede Casimir. - »Enten jeg er hiemme eller ei, saa skulle dog ingen lovstridige Handlinger taales her.« - »Er det en lovstridig Handling, at syngte en gammel Sang, saa er ogsaa Nattergalen en lovstridig Fugl, i alle Tilfælde kan man brede den, at den ikke har lagt sig nok efter Politik og Statsoeconomie.« - »Hvem 205 advarede dig om, at jeg var hiemme?« spurgte Starosten. - »Ingen, som jeg nævner her,« svarede Casimir. - »Før ham over i den gamle Borg!« sagde igien Starosten, »thi Slægtsskabsforhold bør ikke være noget Skiold, hvorunder en lovstridig Adfærd kan skiule sig.«

Nu nærmede Alexandra sig og greb Starostens Haand. »Vær mild imod os, elskede Fader!« sagde hun, »De kiender jo Casimirs Letsindighed, han havde ingen Tanke om at fornærme Dem, og kan i Sandhed heller ikke beskyldes for oprørske Planer.« - »Nei, thi han har slet ingen Planer,« svarede Starosten, »men han maa lære, at Livet er mere, end en Børneleeg, hvis ikke, vil han legende styrte baade sig og Andre i Afgrunden.« - »Tilgiv ham blot denne Gang!« bad Alexandra. - »Nu vel! for Deres Skyld er han i Morgen fri,« svarede Starosten. - »Saa deler jeg hans Fængsel i Nat,« sagde Alexandra, »det er en trofast Hustrus Pligt.« - »Gjør dig ingen Uleilighed,« udbrød Casimir, i det han vendte hende Ryggen og gik.

ANDET CAPITEL. Tvivl og Mistanke.

Tidlig næste Morgen besøgte Adalbert sin Broder i hans Fængsel. Han fandt ham i et forfaldent Kammer, hvori man dog mærkede, at en qvindelig Haand havde syslet, thi Alt var saa smukt ordnet, som det efter Omstændighederne kunde være. Casimir selv sad i en Lænestol, hvori han rimeligviis havde tilbragt Natten; ved hans Fødder saae Adalbert til sin Forundring Alexandra, der hvilede Hovedet mod Casimirs 206 Knæ. Da Adalbert traadte ind, rakte Broderen ham venlig Haanden. »Jeg takker min Fader for dette Nattequarteer,« sagde han, »thi deri lærte jeg at indsee min Uret mod Alexandra, der virkelig ikke har nogen anden Feil, end den, at hun er for god til mig.«

Ved disse Ord greb Alexandra Casimirs Haand og trykkede den til sit Bryst, og et usigeligt Udtryk af stille Tilfredshed stod malet i hendes Aasyn, ogsaa Casimir syntes vel til Mode. »Jeg veed vel, at jeg er en letsindig Fugl, der har voldt dig megen Sorg,« sagde han, i det han løftede hende op, og trykkede et Kys paa hendes Læber. Men Alexandra rødmede derved, og giengieldte det ikke, og hun lignede en ung og undseelig Brud, der er lykkelig i Forbindelsen med den Elskede, men dog ønsker at skiule sin Lykke for enhver Fremmed. Hun saae for Resten meget tiltrækkende ud. Dette følte vel ogsaa Casimir, han glemte derfor let alle tidligere Misforstaaelser, thi han lignede tildeels et Barn, der bevæges af Øieblikket, ligesom Bølgen bevæges af Vindene; og for første Gang i deres Liv hvilede de to Ægtefæller forsonede i hinandens Arme.

Da aabnedes pludselig Døren, hvorpaa Starosten traadte ind, for selv at forkynde Casimir hans Frihed. Et Øieblik stod han overrasket ved det Syn, han saae, endelig nærmede han sig med større Venlighed, end han pleiede, og rakte sin Søn Haanden. »Det glæder mig,« sagde han, »hvis Alexandras Troskab endelig tvinger dig til at erkiende den Skat, du eier i en saadan Hustru. Gud velsigne dig!« lagde han til, med en Stemme, der viste, at den mennekelige Følelse denne Gang havde seiret over hans sædvanlige Kulde, »gaa frem paa denne Vei, viis Alexandra den Ømhed, hun fortjener, det er ogsaa Veien til mit Hierte.«

207

Starostens Paamindelse frugtede dog kun lidet, og det varede ikke længe, før den gamle Bleghed og Sorg igien vendte tilbage i Alexandras Aasyn.

Der hensvandt nu flere Maaneder, og Aaret attehundrede og tredive var allerede begyndt. Imidlertid talte Starosten til Adalbert om Patrioternes Planer, og yttrede da tillige sin Glæde over, at denne, ved en hensigtsmæssig Opdragelse, og ved sit Ophold i Udlandet, lykkelig havde undgaaet den Svindel, der neddrog saa mange af hans Landsmænd i Afgrunden; og overhovedet lod det, som Starostens Tillid til Adalbert hver Dag tiltog. Denne søgte derimod saameget, som »muligt, at undgaae disse Samtaler, thi han følte dybt det Mislige i saadanne Forhold, hvori man modtager fortrolige Meddelelser fra to Sider, og hvori selv den redelige Mand kan synes troløs, fordi han mod sin Villie er henkastet paa den Vei, hvorpaa ellers kun Underfundigheden pleier at vandre.

Desuden kunde Adalbert vanskelig tilbagetrænge den Tanke, at hans Fader ikke havde ganske Uret i sine Meninger, og at han maaskee selv altfor ubesindigt havde indladt sig med et Partie, hvis Planer han dog ikke ganske kiendte, og uagtet han af alle Kræfter kæmpede mod denne sin Tvivl, saa lykkedes det ham ikke altid at neddæmpe den.

Imidlertid skiftede atter Emilie Lune, og nærmede sig til Adalbert med en Venlighed, der var større, end den nogensinde før havde været; paa samme Tid viste hun sig saa elskværdig, at hun sikkert igjen havde bedaaret ham, hvis han ikke i sin bestandig stigende Tilbøielighed for Leontine havde funden en Modvægt mod hendes Tryllekonster. Noget længere hen, da Foraaret nærmede sig, mødte Emilie ham ofte i Havens eensomme Gange, hun 208 indlod sig da i Samtaler med ham, under hvilke hun udfoldede saamegen Kløgt, og viste et saa sikkert Blik baade for Begivenheder og Personer, at Adalbert undrede sig derover, og tidt glemte sin Plan at flye hendes Selskab.

Casimir var i dette Foraar sielden hjemme, og kun af og til hørte man Knaldet af hans Gevær og Fidelios Giøen i Skoven; ja undertiden blev han endog ude om Natten, og streifede da, som Michael fortalte, omkring paa de ufremkommeligste Steder. Emilie og han talte nu kun lidet til hinanden, og dog stod han tidt ved hendes Side, naar hun gik fordybet i Samtale med Adalbert, og mindst syntes at tænke derpaa.

En Aften i Mørkningen overraskede han dem begge i et eenligt Lysthuus, hvor de toge Plads for at undgaae et pludseligt Regnskyl. Et bittert Smil fremtrængte sig paa hans Læber, da han saae dem, men istedenfor hurtigt at gaae igjen, som han pleiede, satte han sig denne Gang ved deres Side. »Skal De ikke paa Jagt i Nat?« spurgte Emilie. »Nei,« svarede han, »Aftenen er mørk og regnfuld, Taagerne farve Maanens Kinder graae, den rødmer ikke mere, som den pleier, og ligner i Aften Qvinderne, thi de skulle tidt heller ikke rødme om Natten, ja neppe engang i Tusmørke.« - »Da forsikrer jeg Dem paa, at der gives Vittigheder, hvorover jeg rødmer baade ved Dag og ved Nat, men det er rigtignok ofte paa deres Vegne, som sige dem,« svarede Emilie. - »Jeg skal ikke længe sætte Deres Undseelse paa Prøve,« sagde han, »jeg kommer blot for at sige Adalbert, at Onkel Czernim spørger efter ham.« - »Er Onkel Czernim her?« raabte Adalbert og sprang op. - »Han kom nylig, og dog har jeg alt havt en Strid med ham.« - »Hvorom?« spurgte Emilie. - »Om Damernes Taushed, han paastod, at 209 de ikke kunde tie, jeg paastod det Modsatte, og anførte, som Beviis, den store Taushed, de iagttage angaaende deres Kiærlighedseventyr.« - »Det glæder mig for Deres Skyld, at

Oberst Czernim er kommen,« sagde Emilie, »thi nu er der dog En, der kan hielpe Dem i Striden med Deres værste Fiende.« - »Min værste Fiende!« gientog Casimir med et Blik paa Adalbert, »veed De, hvem det er?« - »Det er Tiden,« svarede Emilie, »den langsomme, ubarmhiertige Tid, thi Lediggang og Kiedsomhed ødelægge baade Dem og Deres Lune, Casimir.«

De gik nu op og fandt Czernim i Spisesalen, hvor han med stor Opmærksomhed lyttede til Starostens Fortælling om hans sidste Ophold i Warschau. Efter nogen Tid gik imidlertid Starosten, i det han undskyldte sig med aldeles nødvendige Forretninger.

Casimir syntes denne Aften meget overgiven, og taledede meer, end han pleiede. Tilsidst begyndte han igien at angribe Qvinderne, paa hvilke han i denne Tid ved alle Leiligheder stiklede. »Troer du,« sagde han saaledes til sin Onkel, »at vore unge Damer endnu vilde være meget tilbageholdne, hvis de alle lignede hverandre paa et Haar?« - »Et fordømt Spørgsmaal!« svarede Czernim, »hvis de alle lignede hverandre paa et Haar, da kunde jo enhver Qvinde oven i Kiøbet angribe sin Medbeilerinde for de Synder, hun selv begik. Rimeligviis vilde det da gaae dem, ligesom Tyrkinderne, der, naar blot deres Ansigter ere skiulte, ikke bryde sig stort om, hvad de for Resten vise.« - »Casimir er en stor Philosoph,« anmærkede Emilie. - »Vist er han en Philosoph,« svarede Czernim, »han har ikke lært noget i Særdeleshed, derfor kaster han sig paa det Almindelige, saaledes blive de fleste Philosopher til i denne Tid.«

Casimir tillod sig nu ogsaa flere Spotterier over Qvindernes Bestandighed. »De ere i det mindste 210 ligesaa bestandige, som Mændene,« sagde Emilie. - »Ganske rigtig, Frøken Emilie! Den Ene har kun lidet at lade den Anden høre. Veed du i øvrigt, hvorfor Maanen saa tidt viser dig sine Horn, min Dreng?« - »Hvorfor?« spurgte Casimir, men Emilie taug, vendte sig om og gik. - »Fordi den mærker saamegen Utroskab om Natten, naar den vandrer over Himlen, at den anseer hiint Sindbillede for det meest passende, den kan vise dig.«

Den næste Morgen besøgte Czernim Adalbert paa hans Kammer. »Jeg foregav rigtig nok i Gaar,« sagde han, »at jeg blot kom for at hilse paa Starosten, men der er endnu een Grund til min Ankomst, viis mig den Villighed at kalde paa Michael.« Adalbert saae forundret paa sin Onkel. - »Michael er en simpel og enfoldig Mand,« sagde Onkelen, »men han er tro som Guld, og længst indviet i vore Planer; da Regieringen imidlertid ikke har stor Tillid hverken til ham eller til mig, ville vi, for at undgaae Mistanke, vælge dit Kammer til vor Sammenkomst.«

Uden at svare gik Adalbert ud paa Gangen, hvor han fandt Michael, der aabenbar ventede paa at blive kaldet. Paa hans Bud fulgte strax den Gamle, og smuttede ind i hans Kammer, derpaa gik Adalbert ind i et Sideværelse, og lod sin Onkel og Michael alene.

De taledede temmelig længe med hinanden, hvorefter Michael gik. Czernim kaldte nu Adalbert tilbage og sagde: »Tilgiv denne Samtale, den var nødvendig, thi Ingen, der ei i længere Tid er prøvet, bør, efter vor Vedtægt, indvies i vore hemmeligste Planer.« - »Jeg frygter den Time, da jeg skal indvies deri,« svarede Adalbert.« - »Hvad vil det sige?« - »Jeg frygter, vi ere gangne videre i vore Planer, end Ret og Billighed tilstede.« - »Du er en vaklende Natur,« sagde Onkelen. - »Oplys mig om 211 det Rette, da skal jeg ikke mere vakle.« - »Uagtet jeg ikke just ynder vore Geistlige,« svarede Czernim, »kunne de dog være brugbare undertiden, ængstelige Siæle trænge til en Skriftefader, jeg raader dig derfor til at tale med Pater Vincent om dine Tvivl, jeg kiender ingen bedre Mand af det Slags. Glem for Resten ikke din Eed! Min Hest staaer sadlet, farvel!«

I den følgende Nat forsvandt Michael; Starosten blev meget forbitret over hans Flugt, og udsatte en betydelig Belønning for den, der kunde sige, hvor han holdt sig skjult; men det hialp ikke, og ingen Angiver meldte sig.

Nogle Dage efter kom Broder Vincent, for, som sædvanligt, at holde Messe paa Slottet. Da han igien vilde gaae, traadte Adalbert ham i Møde, og bad om han maatte ledsage ham et Stykke paa Veien, hvilket Munken gjerne tillod.

I Førstningen talte de om ligegyldige Ting; blandt Andet spurgte Munken om, hvorfra de mange Skud og de selsomme Røster kom, som de hørte i Skoven. - »Det er Casimir, der jager,« svarede Adalbert, »han forstaaer ved Efterligning af Dyrenes Røst at lokke dem til sig.« - »En urolig Aand driver ham,« sagde Munken. - »En urolig Aand driver os alle, ærværdige Fader!« - »Har du Noget paa Hierte, som du vil meddele mig, min Søn?« - »Naar Ret og Uret ere adskilte som Hvidt og Sort,« sagde Adalbert, »da er det ikke vanskeligt at afgjøre, hvilken Vei vi skulle følge, men naar vægtige Grunde stride mod hverandre, naar Ret kæmper mod Ret, og Pligt mod Pligt, naar en Vei gaaer mod Nord og en mod Syd, og vi nødes til at vælge mellem dem, uden at vide, hvilken der er den rigtige, da kan det neppe kaldes Vankelmod, ærværdige Fader, 212 naar vi standse en Stund, og see os om og betænke os, før vi vandre videre.«

Efter denne Indledning udviklede Adalbert sine Tvivl for Broder Vincent; da denne Udvikling var til Ende, taug Munken en Stund, endelig sagde han: »Det er vist, at vi ofte i denne Skinnets og Falskhedens Verden

kunne tvivle om, hvad der bør skee; ikke desmindre er det neppe tvivlsomt, at Hiorden har Ret til at flye den onde Hyrde, der først klipper den med Saxen, og der siden, naar Ulden er borte, og den bæver nøgen i Nattekulden, fordrer dens Liv og Hierteblod.« - »Vide vi da saa vist, om Forsynets Veie stemme med vore?« sagde Adalbert, »vide vi om de Mennesker, vi ville opoffre paa Valpladserne, ikke ere af mere Vigtighed, end vore Planer, og kan ikke vor Opstand styrte Landet i en endnu dybere Elendighed, end den, hvorunder det forhen sukkede?« - »Ja, jeg kiender slige Tvivlens og Modløshedens Øieblik,« giensvarede Munken, medens han kastede sine sværmeriske Øine paa Adalbert, »de ere bittere, end alle Legemets Lidelser, bittere, som Dødskampen, hvori Mennesket troer at splittes og forgaae, og ei mere at kunne gienfinde sit eget Væsen.« - »Du begriber vel min Tilstand,« sukkede Adalbert. - »Visselig,« sagde Munken, »mistroede ogsaa jeg mit eget Hierte, da det første Gang opfordrede mig til Opstand og Blodsudgydelse.« - »Og ved hvilke Midler vandt du Tilliden tilbage?« - »Ved Betragtning af Landets bedste Mænd, og ved Opmærksomhed paa deres Færd, thi jeg saae da, at de alle gik den Vei, hvorpaa vi gaae, at de alle satte Velfærd og Liv paa Spil, saasnart det galdt om at kæmpe mod Undertrykkerne, og at værne om Landets Uafhængighed.« - »Men have vi ogsaa Ret til at kæmpe mod den, vi selv erkjendte for Overherre?« - »Vel maa det Klædebon, jeg 213 bærer,« svarede Munken, »lære mig at gyse for hiin falske Frihedsruus, under hvilken de, der ei kunne styre sig selv, ville styre Andre, under hvilken den vilde Begierlighed, der før indesluttedes i Hierterne, nu ogsaa træder frem i blodig Skrift, læselig for det ydre Øie; men en slig Frihed ville vi heller ikke, vi ville kun hævde vore gamle Love og vor velgrundede Ret, og ligesaa vist som det i gamle Dage var Israels Pligt at unddrage sig fra Egypternes Aag, ligesaa vist er det vor Pligt at tilbagevise de Fremmede, der med Vold have trængt sig ind i Landet, og ville udslette Folkets Præg, uden hvilket ingen eiendommelig Udvikling er tænkelig.«

Efter disse Ord satte Munken sig paa en Steen, under et udgaaet Egetræ ved Skovens Ende, og indbød Adalbert til at tage Plads ved sin Side. Derpaa begyndte han med stor Sagkundskab at omtale de forsvundne Dage; han lagde ikke Dølgmaal paa de gamle Tidens Laster og Feil, men han udmaalede ogsaa med stærke Træk den Snedighed og Rovlyst, hvormed Fremmede havde benyttet disse Feil, for at sønderslide Landet; han henpegede ogsaa paa den bedre Retning, de Glimt af et høiere Liv, der vare fremgangne af Døden og Opløsningen selv, og viste fremdeles, hvorledes de Ædleste i Landet med stor Selvfornegtelse og usædvanlige Offere havde udkastet Planen til en bedre Fremtid, og hvorledes netop da en fiendtlig Magt greb ind og tilintetgjorde de unge Spirer og alle Velsindedes Haab; han viste endelig, hvorledes denne Magt vedblev med et Jernaag at undertrykke hver selvstændig og ædel Yttring, saa man enten maatte opgive Siælens og Tankens Frihed, eller vove en Kamp paa Liv og Død med Undertrykkerne.

Til denne Tale lyttede Adalbert med spændt Opmærksomhed, hvert af Munkens Beviser væltede 214 en Byrde fra hans Bryst, hans Vaklen forsvandt, og ivrigere, end nogensinde, besluttede han at dele Skiebne med sine ædlestes Landsmænd, og at ofre sit Liv, om det skulde fordres, for hvad de troede at være Pligt og Ret. Dette sagde han Munken, og bad ham tilgive hin forrige Tvivl. »Der er Intet at tilgive,« svarede Pater Vincent, »Ingen kan kæmpe for den Sandhed, han ikke kiender, thi ellers kæmpede han i Blinde, og det kunde da skee, at han tog en gloende Molok for en lysende Sol, og offrede sit Liv til en Afgud.«

Dermed reiste Munken sig og vilde gaae; men Adalbert holdt ham tilbage ved hans Kiortelflig, nedknælede for hans Fødder og bad ham om hans Velsignelse, hvorpaa Munken lagde sin Haand paa hans Pande, velsignede og indviede ham til en Kæmper for Fædrelandet

Neppe var denne Handling fuldbragt, før de hørte et Skud, og i samme Øieblik styrtede en Stork, der havde bygget sin Rede i Egen over deres Hoved, ned med giennemboret Bryst.

»Casimir er meget uforsigtig,« sagde Munken, i det han opmærksomt betragtede det døde Dyr, »hvor let kunde han ikke have truffet en af os, istedenfor denne Fugl!« Efter disse Ord rakte han Adalbert sin Haand og gik.

Kort efter traadte Casimir frem af Skoven. Da han kom til den Plads, hvorpaa Adalbert nylig knælede, bukkede han sig, tog den døde Fugl op, og betragtede den nøie. »Brystet er knust,« sagde han, »det var et godt Skud.« - »Spild ikke dine Skud paa de stakkels uskyldige Fugle,« sagde Adalbert, »men spar dem til Giengjeldsens Time slaaer.« - »Giengjeldelsen! derom skulde du ikke minde mig.« - »Hvorfor ikke?« - »Fordi den kunde træffe dig selv.« - »Mig selv! hvad har da jeg forbrudt?« -

215

»Du har berøvet mig den Skat, uden hvilken jeg ikke gider leve.« - »Min stakkels Broder! du er meget syg.« - »Jeg vilde ønske jeg var død,« svarede Casimir. - »Hvad er det for Drømme, Broder?« - »Dødsdrømme,« svarede Casimir, »alle Veie føre til Døden, men den længste Vei trætter meest, paa den findes de fleste Tiørne og skarpe Stene, vel den, der vælger den korte Sti.«

»Betving denne Fortvivlelse!« sagde Adalbert, »og viis mig ikke dette bittere Had, thi i Sandhed, jeg fortjener det ikke.« - »Virkelig?« - »Hav Tillid til mig, Casimir! indslut ikke din Sorg i dit eget Hierte, men betro den til mig! kan jeg ikke hielpe dig, saa kan jeg dog skienke dig Deeltagelse, det er ogsaa en Trøst.« - »Har du da endnu nogen Godhed for mig?« - »Jeg har dig ligesaa kjær nu, som nogensinde,« svarede Adalbert og greb Casimirs Haand. Da brast endelig den Skorpe, der havde lagt sig om dennes Bryst, og han

styrkede med Taarer i Broderens Arme. »Gud være lovet, at jeg har funden dig igien,« sagde han, »vent mig paa dit Værelse i Aften, der skal jeg sige dig Alt, farvel!«

TREDIE CAPITEL. Casimirs Historie.

Adalbert havde allerede længe siddet paa sit eensomme Kammer, hvor han efter Aftale ventede paa sin lunefulde Broder. »Skulde han have betænkt sig?« udbrød han endelig, i det han nærmede sig til Vinduet, og stirrede ud i den begyndende Nat, hvori tykke Skyer trak sig langsomt over Himlen, og neddryssede en mild Regn over Planterne. Da bankede det paa hans Dør. »Det er ikke ham,« tænkte 216 Adalbert, »thi han gaaer ligetil, uden at melde sig.« Denne Gang feilede han imidlertid, thi det var virkelig Casimir. »Du er dog alene?« spurgte denne, og lukkede, da Adalbert bejaede det, Døren i Laas. »Aner du,« sagde han derpaa, »hvad jeg havde for, da jeg traf dig i Skoven alene? - Nei,« blev han ved, da Adalbert betragtede ham med et spørgende Blik, »jeg havde neppe havt Hierte dertil; thi trods al min Vrede elskede jeg dig dog høiere, end jeg vilde tilstaae mig selv.« - Nu gik han nogle Gange frem og tilbage i Værelset, og satte sig endelig ved sin Broders Side. »Vil du høre min Historie?« spurgte han. »Fortæl!« sagde Adalbert.

»Du erindrer, at jeg kort efter din Afreise maatte gifte mig med Alexandra, der den Gang vel ikke mishagede mig, men dog var mig aldeles ligegyldig. Tre Uger efter Vielsen kom Emilie hertil. Fra den første Dag af, viste Alexandra hende en isnende Kulde, som al Emilies Venlighed ikke kunde tilintetgiøre. Denne Kulde tiltog saaledes, at Alexandra næsten ikke talte et Ord til hende, og neppe svarede paa hendes Spørgsmaal Naturligviis maatte denne Opførsel ogsaa fremkalde en Modfølelse hos Emilie.

Det Indtryk, Emilie frembragte paa mig, kan jeg ikke beskrive, men det veed jeg, havde jeg seet hende tre Uger tidligere, da var Alexandra aldrig bleven min Hustru; thi Alt, hvad de Lærde fortælle om skønne Qvinder, der neddrage Guderne selv paa Jorden, om mægtige Feer, der fængsle deres Elskede med magiske Baand, blev mig begribeligt, da jeg saa hende. Jeg brød mig nu hverken om mine Heste eller om mine Hunde, de stive Lindealleer, der før syntes mig saa kiedsommelige, bleve nu mine kiæreste Spadseregange, fordi jeg der haabede at møde hende. Jeg, som I Alle ansee for saa flygtig og letsindig, var nu lykkelig, naar jeg blot kunde 217 sidde paa den Stol, paa hvilken hun havde siddet, naar jeg kunde trykke mine Læber til det Glas, hvoraf hun havde drukket; ja det var mig endog kiært, naar de talte om hendes Skiønhed med Kulde, og jeg glædede mig, naar hun engang saa blegere, mindre tiltrækkende ud, end sædvanlig, thi da forekom hendes Skiønhed mig som en Hemmelighed, hvorom jeg alene vidste Besked, og jeg haabede sikkert, at ingen Medbeiler vilde bortrive hende fra mig.«

»Forstyrrede din Hustrus blege Billede dig aldrig i disse Tanker?« spurgte Adalbert.

»Hør! jeg vil betro dig Noget,« svarede Casimir, »Alexandra var kun min Hustru af Navn.«

»Det undskylder ikke din Adfærd,« gienmælede Adalbert.

»Fordi en Geistlig har udtalt et Par Ord over os,« sagde Casimir heftig, »have vi derfor ikke mere det samme Blod, det samme Hierte, de samme Sandser? Veed vi derfor ikke længere, hvad der er skiønt, og hvad der er hæsligt? Have vi derfor ingen Længsel om Dagen, ingen Drømme om Natten? Ere vore Tanker derfor blevne til en Enestes Eiendom, stemplede som Slaver, med hendes Mærke?«

»Fortæl videre!« sagde Adalbert.

»Jeg var skinsyg over Emilie, ja jeg var færdig at misunde Maanen og Stierne paa Himlen, fordi de frit kunde betragte hende; snart fandt jeg imidlertid en mere jordisk Medbeiler, thi min egen Fader glemte ganske sine graae Haar i hendes Nærhed. Til min Trøst var imidlertid Kiærligheden for ham kun en Tidsfordriv, en Priis Tobak, hvormed han, i Mangel af bedre Sysler, opmuntrede sit Sind efter Maaltidet, en langt farligere Rival fik jeg ved din Ankomst.«

»Hvis du holder mig for en begunstiget Medbeiler, da feiler du meget.«

218

»Mit Blik er skarpt,« sagde Casimir, »mange hemmelige Vink, mange halvskulte Haandtryk og betydningsfulde Øiekast har jeg seet, som ugift havde du ogsaa en stor Overvægt over mig, derfor besluttede jeg, efter en lang Kamp, at sønderrive de Baand, der bandt mig, at flye til Warschau og at bede Storfyrsten om Ansættelse. Du vil maaskee erindre den lille Folkesang, igiennem hvilken jeg engang i din og

Emilies Nærværelse udtalte min Hensigt, jeg veed ikke, om du forstod mig, men Emilie fattede mig fuldkommen, til Giengield fortalte hun Historien om de to Brødre, husker du den?«

»Nu opgaaer et Lys for mig, denne Fortælling indeholdt altsaa Svaret paa din Sang?«

»Ja, men jeg fæstede ingen Lid til Emilies Ord, der saa ofte før havde ledet mig vild, og jeg fastsatte min Flugt til den følgende Midnat. For at naae Gaarden, maatte jeg forbi dit Kammer. Døren var ikke i Laas, jeg aabnede den, og nærmede mig til dit Leie. Du sov, og sukede dybt i Søvn. Jeg havde tidt været forbittret paa dig, thi du var min Kiærligheds farligste Fiende, og dog følte jeg nu, da jeg skulde forlade dig, at du var mig inderlig kiær, jeg betragtede dig længe, og bøiede mig endelig ned, for at trykke et Kys paa dine Læber, da bevægede du dig pludselig, og jeg flygtede bort.

Jeg gik nu ned i Stalden, trak min Hest frem og sadlede den. Da hørte jeg mit Navn, der hviskedes næved mig. Jeg vendte mig om, og Emilie stod for mig i Maaneskinnet, yndig over al Beskrivelse, medens hendes lange Haar flagrede i Nattevinden.

»Vil De virkelig flygte, Casimir?« sagde hun.

»Jeg vil kun ride lidt ud i Natten,« svarede jeg, »thi dens Skygger ere mig nu kiærere, end Dagslyset.« - »Nei, De vil flygte, jeg læste det i Deres Blik, jeg hørte det i Deres Sang. De vil forlade mig og os Alle for bestandig.« - »Nu, om saa var, hvad bryder De Dem derom?« - »Hvis jeg ikke brød mig derom, da stod jeg ikke her,« svarede hun.

Ved disse Ord giennemstrømmedes mit Indre af en Følelse, som jeg neppe før havde kiendt, jeg lod Hesten løbe, hvorhen den vilde, og styrtede mig i hendes Arme; jeg overvældede hende med Kiærtagn, og fandt denne Gang ingen Modstand, jeg tilstod hende min Følelse, og hørte Tilstaaelsen af hendes Giengkærlighed, det var de saligste Øieblik i mit Liv, vi vandrede alene giennem Alleerne, og hvilede i de mørke Løvhytter, og skiltes først, da Morgenrøden frembrød.

Fra denne Midnatsstund var jeg en Tidlang det lykkeligste Menneske, om Dagen sværmede jeg om i Skoven, stirrede efter Solen, og glædede mig, naar den dalede, om Aftenen mødte jeg hende i Havens mørke Gange. Selv hos Onkel Czernim, naar I Andre sadde i Spindestuen og ved Bøndernes Gilder, da samledes vi paa Steder, hvor Ingen anede det, ogsaa i Krakau saaes vi hemmeligt; ja selv paa hendes Værelse besøgte jeg hende, hvorimod hun med stor Behændighed forstod at skiule sit Spil for Andre, i hvis Nærværelse hun viste sig saa tilbageholdende, at hun skuffede selv de Klogeste.

Dette varede lige til vor Hiemkomst fra Krakau. Du vil erindre, at jeg den Gang tilbragte en Nat med Alexandra i det gamle Slot. Forbandet være dette Slot!« blev Casimir ved med stor Heftighed, »thi i dette forblindedes jeg af en ond Aand, ja jeg troer virkelig, at de blege Riddere paa Betrækket rundt om Væggene dreve deres Spil med mig. Hvorledes jeg i hiin Nat henreves, var imidlertid forbleven en Hemmelighed, hvis jeg blot selv havde kunnet tie, men, forledet af min fordømte Letsindighed, fortalte jeg det til Zeltner, han fortalte det igien til Fru Tarnow, der nu er hans erklærede Elskerinde, og hun betroede Hemmeligheden til Emilie; men jeg haaber, at det ei skal vare længe, før Zeltner faaer den Løn, han fortjener.«

»Nu fatter jeg det Hele,« sagde Adalbert, »neppe erfoer Emilie Hemmeligheden, før al hendes Kiærlighed forvandlede sig til Forbittrelse og Had, ikke sandt?«

»Endnu engang havde vi en Sammenkomst,« blev Casimir ved, »men den var af ganske anden Natur, end de foregaaende. I den erklærede Emilie, at hun foragtede mig, at Starosten havde Ret: Ingen kunde bygge sin Lykke paa mig; Ingen, blev hun ved, kunde vente Troskab af et saa svagt og villieløst Væsen, der ikke engang var i Stand til at modstaae Alexandras Yndigheder, og det fortrød hende inderligt, at hun ikke havde truffet et bedre Valg. Med disse Ord forlod hun mig, og siden har jeg aldrig funden hende alene.

Døm om min Qval, da jeg nu igien saae hende nærme sig til dig, da jeg bemærkede, hvorledes hun for dine Fødder udkastede sit gyldne magiske Net, da jeg mødte Eder i Alleerne, hvor jeg selv i lykkeligere Timer havde vandret ved hendes Side; ja jeg tilstaaer det, da forbandede jeg min Tilværelse, da bildte jeg mig ind, at jeg hadede dig. Jeg flygtede for mine egne Tanker, Dag og Nat sværmede jeg om i Skoven, jeg leirede mig imellem Buskene, og jog Ulven fra sit afsides Leie, ja jeg skiulte mig i Hulerne under Jorden, paa det jeg i Mørket kunde glemme min Fortvivlelse, og dog glemte jeg den aldrig et Øieblik, og der var en hemmelig Magt, der bestandig drog mig tilbage igien. Den Gang jeg fandt dig alene med hende i Lysthuset, besluttede jeg endelig, at enten du eller jeg skulde afsted, fra den Tid udspedede jeg dine Skridt, jeg vilde tvinge dig til en Kamp paa Liv og Død. Maaskee havde jeg i Dag udført min Plan, hvis jeg ikke havde seet Munken ved din Side. Jeg ventede nu paa hans Bortgang, og fulgte Eder i Frastand. Da I vare komne til Skovens Ende, skiltes I ikke ad, som jeg havde troet, men satte Eder ned, og begyndte en lang Samtale med hinanden. Jeg stod imellem Buskene, omtrent hundrede Skridt borte, og legede med min Bøsse, det faldt mig da ind, at jeg nu havde dit Liv i min Haand. Pludselig saae jeg en Stork i Egetræet, under hvilket I sad, og jeg fik Lyst til at see Døden lege over den lykkelige Medbeilers Hoved, jeg trykkede nu løs, og den knuste Fugl styrtede ned for dine Fødder.

Strax efter gik Munken, og jeg traadte frem, jeg havde to ladte Terzeroler i Beltet, da kom du mig saa venlig i Møde, at du smeltede Isen om mit Hierte, jeg forandrede min Beslutning, og jeg kommer nu for at bede om din Tilgivelse.«

»Min ulykkelige Broder, jeg tilgiver dig af mit inderste Hierte.«

»Ak,« sukkede Casimir, i det han lænede sig til sin Broders Bryst, »vilde du til Tegn paa din Tilgivelse bore mig en Dolk i Hiertet, da vilde jeg endnu i Døden takke dig for dit Venskab.«

»Kan det ikke trøste dig, naar jeg forsikkrer dig om at mine Tanker og min Hu ere aldeles bortvendte fra Emilie?«

»Hvorledes? Elsker du hende ikke?«

»Engang troede jeg at elske hende, men neppe var det den ægte Kiærlighed, thi ellers vilde jeg ikke saasart være bleven Herre derover.«

»Elsker du da nogen Anden?«

»For at berolige dig vil jeg tilstaae dig mit Hiertes 222 Hemmelighed, jeg elsker Leontine,« sagde Adalbert.

»Gud være evig lovet!« raabte Casimir, og sprang op, og kastede sig om sin Broders Hals, »jeg vil gaae i Døden for dig, og hvad mere er, jeg vil trygle Alexandra om hendes Forbøn for dig, og hielper det ikke, da vil jeg bortføre hende for dig, jeg« -

»Vil du bortføre Alexandra?« spurgte Adalbert. - »Nei, Leontine mener jeg.« - »Jeg beder dig, Casimir, bland dig ikke i denne Sag, nævn aldrig for Nogen, hvad jeg her har betroet dig, derved viser du mig den største Tieneste!« - »En tung Steen er falden fra mit Bryst i denne Aften,« sagde Casimir, »naar du ikke elsker hende, da frygter jeg intet meer.« - »Frygt dig selv, Casimir! frygt de hellige Love, du trodser! frygt Emilie, hvis vexlende Lune sikkert udspringer af et koldt Hierte!« - »Trykkede hun dig blot engang til sit Bryst, da skulde du vel mærke hvor kold hun er,« svarede Casimir. - »Der gives dem, der ere kolde i Siælen, og dog legemlig varme,« sagde Adalbert, »der gives dem, der skuffe sig selv, i det de skuffe Andre, der forvexle en kort Elskovsruus, hvori de hvert Øieblik kunne sættes ved en ny Gienstand, med den virkelige, høiere Kiærlighed, disse ere de farligste af Alle, thi de bedrage med Ærlighedens hele Kraft.« - »Du taler som en Bog, min Broder,« sagde Casimir, hvorpaa han vendte sig om og gik.

I de første Dage efter denne Samtale syntes Casimir vel til Mode, men da Emilie ikke forandrede sin Opførsel mod ham, vendte snart det gamle Mismod igien tilbage.

223

FIERDE CAPITEL. ***Tvekampen.***

I denne Tid besøgte Major Zeltner ofte Starosten, i hvis Kammer han da almindelig lukkede sig inde, og med hvem han havde mange hemmelige Samtaler.

Tidt kom han ogsaa ned, og besøgte den øvrige Familie, dette skede især, naar Leontine var tilstede; da de Artigheder, han sagde hende, imidlertid ikke frembragte den forønskede Virkning, gik han undertiden over til den modsatte Yderlighed, og stræbte ved smaa Angreb at vække hendes Opmærksomhed.

Ogsaa Bonaventura angreb han ved enhver Leilighed, og søgte bestandig ligesom at udæske den heftige Yngling til Kamp. Neppe mærkede han saaledes, hvor høit Bonaventura skattede de heltemodige Forsvarere af Polens Frihed, før han ved alle Leiligheder angreb disse; især paastod han, at Kosciuszkos Kamp imod Rusland var en fuldkommen Afsindighed. Herpaa svarede Bonaventura ham aldeles ikke; men da Hr. von Zeltner nu gik videre, og omtalte Polens aandelige Stræben og dets Literatur med Foragt, da var endelig Bonaventuras Taalmodighed til Ende, og han paastod med Heftighed, at det polske Folk var det aandfuldeste af alle, og at dets Helte vare de ædleste, dets Lærde de grundigste, og dets Digtere de meest ophøiede i hele Europa. - »Ganske rigtig,« svarede Zeltner, »desuden ere deres Fabrikanter de dueligste, deres Landmænd de indsigtfuldeste i den hele Verden.« - »Hvis det polske Folk ogsaa heri staaer tilbage,« sagde

Bonaventura, »saa er det, fordi det, paa sit høiere Standpunkt, har forsømt at udvikle den underordnede Dygtighed, hvorved legemlige Skatte erhverves.« - »Især ere 224 dets Statsmænd de fineste af alle,« blev Zeltner ved. - »Det er naturligt, at Ørnen paa sin høie Flugt foragter Ræven og dens Konster,« svarede Bonaventura. - »Hvem mener De med Ræven?« spurgte Zeltner. - »Det overlader jeg til Dem at udgrunde,« svarede Bonaventura. - »Praleri og Hovmod findes der nok af i Polen,« vedblev Zeltner, »kun Skade, at Landets Fattigdom netop derved viser sig i et latterligere Lys.« - »Og hvad er Skyld i vor Fattigdom og vor Ulykke?« spurgte Bonaventura. - »Forklar Dem nøiere!« sagde Zeltner. - »Den Tid kommer maaskee, hvori De kan faae den Forklaring, De ønsker,« gienmælede Bonaventura, der nu aabenbar havde tabt Herredømmet over sig selv. Efter et Vink af Adalbert fattede han sig endelig, og svarede nu ikke et Ord mere paa alle Zeltners spottende Bemærkninger.

Da han siden var alene med Adalbert, sagde han: »Den Karl er mig forhadet i min inderste Siæl, hvis vi ikke maatte spare vor Kraft til vigtigere Ting, da vilde jeg udfordre ham paa Liv og Død.« - »Men hvorledes kunde De dog saaledes, uden al Indskrænkning, paastaae, at vort Folk i Aandsdannelse overgaaer alle andre?« spurgte Adalbert. - »Det er min Overbeviisning,« svarede Bonaventura, »og jeg troer, at enhver brav Polak bør tænke, som jeg.« - Dermed gik han, men Adalbert rystede paa Hovedet ved hans Paastand, thi det anede ham vel, at en sliig eensidig Overvurdering af Folkets Kræfter, hvis den fandtes hos Mange, maatte lede til en Forvovenhed, der kunde have de farligste Følger.

En anden Gang, da Zeltner var alene med Emilie og Leontine, ledte han Samtalen hen paa Alexandra. »Det er mig kiært,« sagde han, »at hun er saa andægtig, de Andægtige ere netop mine Folk, thi hos dem er der indvortes Varme, jo andægtigere en 225 Qvinde er, des mere Behag vil hun under andre Forhold finde i Kiærlighed, jo hedere hun elsker sin Gud, des fyrigere vil hun elske den Mand, hun har udvalgt; det er derfor Skade, at De aldeles ingen Andagt har, Leontine.« - »Hvoraf veed De det?« spurgte Emilie. - »Det seer man strax, hendes Hænder sidde jo saa løse, at Vorherre selv ikke vilde være sikker for et Ørefigen, hvis han kom hende i Veien.« - »Vil De ikke forsvare Dem, Leontine?« spurgte Emilie. - »Hun er altfor stolt til at indlade sig med mig,« gienmælede Zeltner, »naar en Pige er femten Aar, indlader hun sig ikke let med Nogen, der er ringere, end en Prinds, naar hun er tyve Aar, tager hun til Takke med en Greve, naar hun er fireogtyve Aar med en Friherre, siden med en simpel Adelsmand, og naar hun er tredive Aar og derover, tager hun til Takke med hvem det skal være.« - »Med hvem tager da jeg til Takke?« spurgte Emilie. - »Endnu ikke med en simpel Adelsmand, men dog nok med en rig, adelig Godseier,« svarede Zeltner. Herpaa svarede Emilie intet, men bed sine smukke Læber sammen. Kort efter sagde hun i en spøgende Tone: »Hvem skulde see paa Dem, at De elsker Andagt saa høit!« - »Jeg elsker den kun hos de Umyndige,« svarede Zeltner.

En anden Gang da Starosten og Zeltner vare samlede, faldt ogsaa Talen paa Casimir, over hvis Letsind og Selvraadighed Starosten bittert klagede. »Send ham til Warschau!« sagde Zeltner, »der vil han blive vel modtagen.« - »Men han forstaaer jo Intet, og vil Intet lære.« - »Destobedre,« svarede Zeltner, »en lærd Pedant gjør ingen Lykke hos Storfyrsten.«

Saalænge den gamle Michael levede paa Starostens Slot, stod han som Mellemand for de Sammensvorne 226 i Omegnen, der ved hans Hielp meddeelte Czernim og Bonaventura alle de Efterretninger, de ønskede; dette var Grunden til Czernims gientagne Besøg hos Starosten, der saaledes ved sin Giestfrihed, sin høie Stilling og sin bekiendte Tænkemaade, mod sin Villie blev de Misfornøiedes Skiold, hvorimod enhver skriftlig Meddelelse, enhver Sammenkomst mellem Mænd, paa hvis Grundsætninger man ikke var fuldkommen sikker, strax vakte det hemmelige Polities Opmærksomhed.

Efter Michaels Flugt traadte Adalbert i hans Sted, og fik saaledes Leilighed til at vise de Misfornøiede mange Tjenester; imidlertid maatte han, for at naae dette Maal, antage en falsk Stilling mod sin Fader, og skuffe hans Tillid, hvilket gik ham meget nær til Hierte, og beredte ham mangen bitter Time.

Hver Dag besøgte Adalbert Alexandra, hos hvilken han ogsaa fandt Leontine, der nu ganske aflagde sit sky Væsen, og fattede Tiltro til ham. Hun slog Harpen og sang da tidt, uden at bryde sig om hans Nærværelse, for Resten spillede hun ikke efter Noder, men bevarede i sin Erindring en Skat af gamle Melodier, hvoraf flere virkede paa ham, som Lotusplanterne paa Ulysses's Staldbrødre, saa han glemte alle andre Planer, og ligesom med magiske Baand fængsledes til de Egne, hvori disse Melodier havde hiemme.

Til Afvexling læste Adalbert for de to Søstre i historiske Skrifter, imidlertid var Leontine adspredt og gik ofte sin Vei, naar han læste om Tildragelser i andre Lande, hvorimod Alt, hvad der handlede om Polens Ulykke og forsvundne Glands, i hende havde den opmærksomste Tilhørerinde.

Paa denne Tid forsvandt flere Mænd i Omegnen, der vare bekiendte som Venner af det undertrykte Folk, dette vakte Ængstelighed blandt de Sammensvorne, 227 der frygtede for, at deres hemmelige Planer nu skulde røbes. Ogsaa Adalbert delte denne Frygt, saameget mere, som hverken Czernim eller Bonaventura i disse Dage lode sig see, endnu ængsteligere syntes Alexandra og Leontine, den sidste tabte i denne Tid ganske sin Ungdomsrødme, og et dybt Indtryk af Smerte prægede sig i hendes Aasyn. Da Adalbert engang traf hende alene, og venlig forskede efter Grunden til hendes Sorg, vendte hun sig bort, og da han trængte stærkere ind paa hende, brast hun pludselig i Graad og gik. I denne Tid talte Starosten ofte hemmelig med

Alexandra; disse Samtaler syntes end mere at forøge de to Søstres Kummer, og overhovedet hvilede der en trykkende Luft over det hele Huus.

En Morgen greb Adalbert Leiligheden, da han var alene med Alexandra, og spurgte om Aarsagen til hendes Sorg. »Der er ingen Grund, hvorfor jeg skulde skiule den,« svarede Alexandra, »De vil let begribe den, naar De erfarer, at Zeltner i disse Dage har forlangt Leontine til Ægte.« - »Jeg anede det vel,« udbrød Adalbert hastig, »men ikke sandt, Leontine samtykker aldrig, hun hader, hun afskyer Zeltner?« - »Ja, det gjør hun.« - »Gud være lovet!« - »Men desværre, Bonaventura har i tidligere Dage nedlagt sin politiske Troesbekiendelse i Breve til en Ven, hvilke Breve ved dennes Fængsling faldt i Zeltners Hænder, og han bruger nu den Overmagt, han saaledes har erhvervet, for at ængste Leontine og for, om muligt, at tiltvinge sig hendes Haand; ja hvis hun afslaaer hans Begiering, skal, som han med Eed har bekræftet, Bonaventura ufortøvet til Siberien.« - »Hvad er da Leontines Hensigt?« - »Hun samtykker aldrig i at blive en Angivers Hustru, men vi ville dog begge fortvivle, hvis vi ei kunne afværge Bonaventuras Ulykke.«

228

»Jeg vilde ogsaa fortvivle derover,« sagde Adalbert, og den Smerte, der stod malet i hans Ansigt, viste, at denne Yttring var Alvor. »De er en deeltagende Ven,« sagde Alexandra, og rakte ham sin Haand. - »Nei, det er ikke blot Venskab,« svarede Adalbert, »det er Kiærlighed, thi hvorfor skulde jeg skiule det for Dem! Jeg elsker Leontine af min inderste Siæl.« - »Jeg veed det,« sagde Alexandra, »Casimir har, trods Deres Forbud, ivrig talt Deres Sag for mig, jeg selv ønskede Intet hellere, end før min Død at see Dem og hende forbundne, men tael blot ikke til Leontine derom!« - »Elsker hun da nogen Anden?« - »Hun elsker Ingen, uden de døde Helte under Domkirken i Krakau, og ethvert Tegn paa Kiærlighed af Dem eller Andre vilde være det sikreste Middel til at fjerne hende for bestandig.«

»Troer De ikke, at vi med Penge kunne tilfredsstille Zeltner?« spurgte Adalbert, »en Angiver maa jo dog kunne bestikkes, det falder af sig selv.« - »Jeg tænkte det Samme, som De, og dog ere mine Tilbud med Stolthed blevne tilbageviste.« - »Vi maae forøge Summen, Alt, hvad jeg kommer til at eie, maa De frit byde ham.« - »Først ville vi forsøge et andet Middel; jeg kiender en Mand, hvis Bistand her kan blive af stor Vigtighed.« - »Hvem er det?« - »Det er Pater Vincent, thi ham frygter Major Zeltner, men desværre, jeg har i flere Dage ventet ham forgieves, i Gaar sendte jeg Bud efter ham, men han var ikke hiemme.« - »Saa vil jeg selv ride til Krakau og hente ham,« sagde Adalbert.

Da Adalbert allerede sad paa Hesten, kom hans Fader og spurgte, hvor han vilde hen, hvilket Adalbert heller ikke skiulte for ham. »Vi kunne jo sende Bud efter Munken,« sagde Starosten, »du behøver ikke at ride selv.« - »Han er tidt fraværende, jeg finder ham sikkrere, end noget Bud.« - »Hvad 229 skal han her?« - »Han er Alexandras bedste Trøster.« - »Har Alexandra sagt dig Grunden til sin Sorg?« - »O, min Fader!« svarede Adalbert, »kan De, der har saamegen Indflydelse, ikke paa andre Maader frelse den ulykkelige Bonaventura, og behøver Leontine derfor at opoffres?« - »Det er intet Offer, hun er en fattig Pige, Zeltner er det bedste Partie, hun kan ønske sig.« - »Men naar han nu er hende modbydelig?« - »Børnegriller!« svarede den Gamle, »for Resten formaaer jeg Intet i denne Sag. Bonaventura er en Oprører, en Forblindet, der gaaer til Grunde, hvis Zeltner ikke frelser ham; Mangfoldige maae for langt ringere Forbrydelser arbeide deres hele Liv i Fæstningerne eller i de siberiske Bierværker.« - »Synes De ikke, min Fader, at det er uædelt paa den Maade at ville tiltrodse sig en Piges Haand?« - »Enhver benytter til sit Maal de Midler, han besidder,« svarede Starosten. - »Vilde De, min Fader, i Deres Ungdom have benyttet slige Midler?« - »Her er ikke Talen om mig,« svarede Starosten, medens en mørk Skygge gik over hans Aasyn, hvilken uden Tvivl fremkaldtes af Erindringer, som han gierne vilde forjage. - »Jeg vil ikke forhindre din Reise til Krakau,« sagde han derpaa, »men bliv der ikke for længe, og besøg ikke Bonaventura, det vil jeg raade dig.«

Da Adalbert naaede Dominikanerklosteret, var, som han forudsaae, Munken ikke hiemme. En af Brødrene betroede ham, at Pater Vincent, der nød stor Anseelse, saavel i, som udenfor Klosteret, var en af de faa Brødre, der havde Tilladelse til at ligge ude om Natten, naar han kom hjem, var derfor vanskeligt at bestemme. Adalbert søgte ham nu paa forskiellige Steder, og fandt ham først efter en Omvei af flere Mile i Staden S., udenfor Salomons Huus, hvor han hvilede sig efter en lang Vandring, medens 230 han legede med den lille Dreng, som han engang havde frelst af Zeltners Hænder.

Adalbert satte sig da ved hans Side, og underrettede ham om Bonaventuras Uforsigtighed og om Zeltners Plan. Munken blev meget alvorlig, da han hørte denne Beretning. »Det er ikke første Gang,« sagde han endelig, »at Major Zeltner forstyrrer to Elskendes Lykke.« - »Leontine elsker kun sit Land og sine Sødskenne, min Fader! men reddes maa hun, hvad det saa skal koste.« - »Familieforhold have i min Ungdom bragt mig nær til Zeltner,« sagde Munken, »og jeg kiender Hemmeligheder af hans Liv, der give mig nogen Magt over ham, dog er det tvivlsomt, om jeg her kan hielpe.« Efter disse Ord stod han op, og de begave sig begge paa Veien til Starostens Slot.

Nærved Slottet saae de en Vogn, der i største Hast kiørte dem forbi. »Hvem var det?« spurgte Adalbert. - »En bekiendt Læge fra Krakau,« svarede Munken. - »Saa er Alexandra bleven syg!« raabte Adalbert, og red efter Vognen, som han dog først indhentede, da den holdt stille i Gaarden.

»Er der Nogen syg?« raabte Adalbert til en Tiener, der kom ham i Møde. - »Herrens Broder er skudt med en Pistolkugle i Brystet, han kan ikke leve,« svarede Tieneren. Skiælvende, men uden at sige et Ord, steg nu Adalbert af Hesten, og fulgte Lægen op i sin Broders Værelse, hvor han fandt ham bleg og blodig udstrakt paa Sophaen, medens Alexandra, liig en Skikkelse, der er opstegen fra Graven, sad ved hans Side, og havde grebet en af hans Hænder, som hun med krampeagtig Ængstelighed trykkede til sit Bryst. Leontine derimod syntes mere rolig, og hialp Lægen med at tilberede de nødvendige Bind. Ogsaa Starosten ventede med temmelig Fatning paa Lægens Udsagn.

»Er Saaret farligt?« spurgte Adalbert. - »Ikke 231 andet, end en Rift,« svarede Casimir. - »De maa aldeles ikke tale,« sagde Lægen, »om Saaret er farligt eller ei, kan jeg først sige om nogle Dage, naar Bindet bliver borttaget.«

Kort efter blev den Syge aareladt, hvorpaa hans Venner maatte forlade ham, kun Lægen blev tilbage med Alexandra og Leontine, der begge, hvilket ei er usædvanligt blandt de polske Qvinder, havde nogen Indsigt i Saarlægekunsten.

Adalbert spurgte derpaa sin Fader om Aarsagen til denne Ulykke. »Han har i Vidners Overværelse erklæret,« svarede Starosten, »at han selv ved sin Uforsigtighed er Skyld i sin Tilstand, og at ingen Fremmed har Deel deri.«

Adalbert ventede nu paa Gangen, til Lægen kom ud, og bad ham da ærlig at sige, om den Saaredes Liv stod i Fare. Lægen trak paa Skuldrene. »Lungen er truffen,« sagde han, »og jeg kan føle Kuglen i Kiødet nærvæd Ryghvirvelstøtten, det er stedse et meget betænkeligt Saar, dog kan jeg, som sagt, endnu Intet bestemme.«

De følgende Dage og Nætter hengik i stor Urolighed, saameget mere da Alexandras Tilstand syntes ligesaa betænkelig, som Casimirs, og da hun, trods sin Svaghed og alle Leontines Overtalelser, ikke vilde forlade den Syges Leie.

Da Lægen efter nogle Dages Forløb igien undersøgte Saaret, erklærede han, at det ikke var dødeligt, thi Kuglen var trængt ind i den høire Side af Brystet, og havde truffet en af Lungens yderste Lapper, rimeligviis havde den derpaa, ved at støde an mod et Ribbeen, forandret sin Retning og gjort et af disse Sidespring, der saa ofte bringe Saarlægerne til at studse, endelig standsede den nærvæd Ryghvirvelstøtten under Huden, hvorfra den nu med Lethed kunde udskæres.

232

»Var Skuddet gaaet lidt meer til Venstre,« sagde Lægen, »da havde det rimeligviis været dødeligt, thi selv om Hiertet ikke var blevet berørt, saa var dog Lungen bleven giennemboret i sin Midte, og slige Saar læges aldrig, nu derimod ere de store Blodkar og Nervegrene blevne forskaanede, og da er Redning ikke blot mulig, men endog sandsynlig.«

Denne Erklæring vakte en almindelig Glæde, og selv Starosten viste denne Gang en stor Deeltagelse, men allerstærkest virkede Lægens Ord paa Alexandra, der indtil dette Øieblik havde siddet, ligesom det var hende, Kuglen havde rammet; nu derimod vandt hun nyt Liv, løb og hentede selv, hvad den Syge behøvede, og var opmærksom paa alle hans Vink, ja endog om Natten veg hun ikke fra hans Side, og først paa Lægens alvorlige og gjentagne Befaling kunde hun, efter flere giennemvaaede Nætter, bringes til at hvile sig et Øieblik.

Paa Emilie frembragte Casimirs Vanheld et voldsomt Indtryk, hun var tilstede i Gaarden, da han bleg og blodig blev bragt hjem; dette Syn rystede hende saaledes, at hun blev greben af den heftigste Krampe, der tvang hende til at holde Sengen, og det varede flere Dage, før hendes Kræfter igjen vendte tilbage.

I sin Faders Nærværelse paastod Casimir bestandig, at han, ved en uforsigtig Leeg med en Pistol, selv var Skyld i sin Ulykke; men da han engang var alene med Adalbert, betroede han ham, at han egentlig var bleven saaret i Tvekamp med Zeltner.

»Hvorfor har du kæmpet med ham?« spurgte Adalbert. - »Fordi jeg hørte et Par Ord om hans Frieri til Leontine,« svarede Casimir. - »Saa er det mig, der er Skyld i dit Saar?« - »Nei,« svarede Casimir, »thi jeg var, oprigtig talt, kied af Livet, Zeltner var Skyld i min Ulykke, og Emilie har desuden af og til 233 givet ham et Par Øiekast, som jeg ikke kunde taale, jeg tog ham derfor ved første Leilighed til Side, og forelagde ham de to Betingelser, at han enten skulde give Slip paa Leontine, eller slaes med mig paa Liv og Død; men til min Forundring afslog han begge Dele.«

»Det kunde jeg have sagt dig i Forveien,« svarede Adalbert.

»Saaledes skal du ikke slippe, tænkte jeg, og aabenbarede en god Ven min Plan; han paatog sig at være Secundant, vi mødte Zeltner paa en afsides Vei, han søgte Udflugter, men jeg sagde ham saa mange Uartigheder, at han glemte sin Forsigtighed, og forlangte at slaes med mig paa Pistoler. Jeg foreslog da, at

der kun skulde være eet Skridt mellem Pistolmundingerne; skeer det, tænkte jeg, da er baade jeg og Adalbert hiulpne; men det vilde de andre ikke. Desværre skyder jeg ikke saa godt med Pistoler, som med Gevær, derfor gik det, som du har seet.«

Indholdet af denne Samtale betroede Adalbert kort efter til Pater Vincent, dog nævnte han Intet til ham om sin Broders Lidenskab.

Efter nogen Tid foregik der en kiendelig Forandring med Casimir, hans gode Lune vendte tilbage, og han blev igien munter og overgiven. I øvrigt saaes Alexandra aldrig meer paa hans Kammer, des tiere kom derimod Oberst Czernim, der strax indfandt sig, saasnt han hørte Casimirs Vanheld, og der, saalænge denne var syg, kun syntes at leve for ham. Czernim dvælede hele Dage hos ham, han fortalte ham lystige Historier, og spillede Kort og Tærninger med ham; ja undertiden bragte han ham endog Viin og hidsige Spiser, hvoraf Casimir nød saameget, han lystede, uden at agte paa Adalberts Indsigelser. »I Andre søge Friheden paa forskellige Veie,« sagde han, »jeg søger den i det fyldte Bæger; naar jeg 234 skuer ned deri, da føler jeg mig friere, end alle Jordens Konger og Fyrster.« - »Ret!« svarede Czernim, »omgiv din Pande med Vedbende, og søg din Frihed i Drømmeverdenen! videre komme hverken vore Digttere eller Philosopher; jeg kiender Casimir,« lagde han til, »de Midler, jeg bringer, kunne aldrig skade ham.«

Heri syntes Czernim at have Ret, thi uagtet Casimir aldeels ikke brød sig om Lægens Forskrifter, saa vandt han dog langt hurtigere sine Kræfter igien, end man efter Omstændighederne kunde formode, ja snart vendte Rødmen tilbage i hans Kinder, han stod op, og man mærkede ingen videre Svaghed hos ham.

Paa samme Tid, som Casimir vandt i Kraft, syntes Alexandras Sundhed at aftage, ja tilsidst maatte hun endog lægge sig til Sengs. Lægen erklærede hendes Tilstand for en Følge af Skræk og Nattevaagen, og paastod, at hun, naar hendes Sind blot var roligt, snart vilde komme sig. Leontine saae imidlertid meget alvorlig ud ved denne Paastand, ja engang, da Adalbert spurgte om hendes Søsters Befindende, svarede hun: »Hun kommer sig aldrig meer, derfor har Emilie sørget.«

Pater Vincent indfandt sig under Alexandras Sygdom meget ofte paa Slottet. Hver Gang han kom, talte han med Adalbert, til hvem han laante adskillige Bøger, der end mere bestyrkede denne i sine Forsætter. Overhovedet lærte Adalbert stedse høiere at skatte sin geistlige Ven, og forsømte aldrig at være tilstede i Capellet, naar han prædikede for Slottets Beboere. Denne Opførsel glædede aabenbar Starosten, der bestandig viste Geistligheden megen Agtelse, og der især paa de høie Festdage, naar Mange vare samlede, tidt indfandt sig i Capellet og i Kirkerne.

»Det er godt,« sagde han i et fortroligt Øieblik til 235 Adalbert, »at Folket bøier sig for en skiult og høiere Magt, derved vænnes det ogsaa til Lydighed mod de jordiske Herrer; denne Lydighed indskærpes især i Christi Lære, hvilken derfor er den bedste af alle de Religioner, vi kiende, thi den beroliger Sindet, den lærer Mennesket at bære sine Byrder med Taalmodighed, og at betragte Savn og Armod som Himlens retfærdige Tilskikkelser, den trøster med Haabet, naar Virkeligheden mangler, og den er Oprørernes farligste Fiende.« - »Er det kun derfor at Troen prædikeres i vore Kirker?« spurgte Adalbert. - »Det vil jeg overlade til din egen Dømmekraft at afgjøre, min Søn! Som tilkommende Statsmand maa du i øvrigt forstaae og benytte Sværmeriet; Mennesket maa sværme, thi Alle kunne jo ikke nyde de virkelige Fordele, derfor maae de, hvis de skulle holdes i Tømme, trøste sig ved Haabet. Uden Sværmeri,« lagde han til, med et melancholsk Blik, »vilde det ogsaa see sort og sørgeligt ud paa vore Grave, og det er et Spørgsmaal, om ikke Sværmerne, der have Haab og Tro, trods alle Savn, trods alle Livets Byrder, ere ligesaa lykkelige, som de Oplyste, der nyde de virkelige Fordele.« - »Paa en saadan Lære var jeg sandelig kun lidet forberedt,« sagde Adalbert. - »Nu, jeg tænker dog ikke, at jeg har sagt for Meget,« gienmælede Starosten, i det han fortrolig lagde sin Haand paa Adalberts Skulder, hvorefter han vendte sig om og gik.

FEMTE CAPITEL.

Det dybe Saar.

Neppe blev det bekiendt, at Casimir var udenfor al Fare, før Zeltner indfandt sig og fordrede et afgjørende Svar af Leontine; Alexandra lod ham da indbyde 236 til sig paa sit Værelse, hvor ogsaa Munken var tilstede. Den Underhandling, som her foregik, varede i flere Timer; endelig kom Zeltner tilbage igien, i hans Aasyn viste sig Mærker af en tilbagetrængt Vrede, lidt efter lidt blev han dog roligere, og talte med Fatning til de Tilstedeværende, men kort efter tog han Afsked, svang sig paa sin Hest og red bort.

»For denne Gang er Faren overstaaet,« sagde Pater Vincent kort efter til Adalbert; »han har udleveret

Bonaventuras Breve, og lovet at frafalde sine Fordringer.« - »Hvorledes bragte du ham dertil?« - »Det skal jeg sige dig en anden Gang.« - »Har den Uværdige maaskee solgt hine Papirer?« - »Nei,« sagde Munken, »men for at oplyse Sammenhængen, maatte jeg fortælle dig min Ungdomshistorie, hvortil jeg nu aldeles ikke har Tid; for Resten bidrog ogsaa den Trudsel en Deel til Sagens gode Udfald, at Storfyrsten, hvis Zeltner ikke faldt til Føie, skulde erfare hans Tvekamp med Casimir.«

En Dag besøgte Starosten Casimir paa hans Kammer, da Czernim og Adalbert ogsaa vare der tilstede. »Du har længe ønsket at forlade dit Hiem,« sagde Starosten, »dette Ønske maatte jeg hidtil misbillige; ikke af svag Eftergivenesshed, fordi jeg saae dig paa Sygeleiet, men af Overbeviisning har jeg nu forandret min Mening; jeg indseer, at du trænger til en streng Opsigt, derfor er det mit Ønske, at du, saasnart du igjen er fuldkommen rask, skal ansættes ved et Regiment under Storfyrst Constantin; jeg skal ved første Leilighed skrive til Warschau desangaaende.«

Denne Efterretning modtog Casimir aldeles ikke med saa stor Glæde, som Faderen havde ventet, ja tilsidst erklærede han ligefrem, at han havde skiftet Tanker, og at han ei vilde forlade sit Hiem. »Kan Nogen begribe en sliig Opførsel?« sagde Starosten, »først viser han mig daglig sin Utaalmodighed for at 237 komme bort, og da jeg endelig, efter lang Modstand, forandrer min Plan og vil føie ham, vil han ikke forlade sit Hiem; men enten du vil eller ei, saa er nu min Beslutning tagen,« dermed gik Starosten.

»Jeg reiser ikke,« vedblev Casimir. »Men af hvad Grund?« spurgte Adalbert. »Jeg siger ikke min Grund, men jeg vil ikke, jeg bliver her, jeg duer ikke til at være i Warschau.« - »Det er ogsaa min Mening,« sagde Czernim, »Casimir vil aldeles ikke være paa sin Plads i Warschau.« - »Hvorfor ikke?« - »Fordi hans Haar sidder ham saa vildt om Ørene, at han aldrig kan flette nogen Pidsk deraf,« svarede Czernim.

Efter Casimirs Anmodning begav nu Czernim sig til Starosten, og bad ham om at forandre sin Plan, da dette ikke hialp, tog man sin Tilflugt til andre af Starostens Venner, da deres Bønner ogsaa vare forgieves, og da et Brud mellem Fader og Søn syntes uundgaaeligt, lykkedes det imod Alles Formodning Emilie at bevirke en Forandring i Starostens Plan.

Maaskee vil Læseren ikke strax begribe denne Casimirs Vankelmod, men ved at lægge adskillige Oplysninger, som Adalbert først længe efter fik, sammen med hvad vi af andre Omstændigheder tør slutte, kunne vi dog vel forklare Sagens Sammenhæng.

Emilie var herskesyg, og ønskede en mere glimrende Stilling i Starostens Huus; denne troede hun sikkrest at naae, hvis hun ægtede en af Starostens Sønner, mellem hvilke hun, der med stor Klogskab beregnede sin egen Fordeel, i nogen Tid vaklede. Den kolde Beregning var imidlertid ikke Enehersker i hendes Siæl, tvertimod var den paa en eiendommelig Maade blandet med sydlig Lidenskabelighed. Denne sidste bragte hende endelig til at foretrække Casimir, hvis Ydre var meget smukt, og om hvem 238 hun desuden vidste, at han skulde arve det store Gods. Til Alexandra, der stod hende i Veien og var hende en levende Bebreidelse, fattede hun virkelig Nag, det var da intet Under, at hun strengt hevned sig paa Casimir, da hun erfarede, at han et Øieblik havde nærmet sig til hendes Medbeilerinde.

Tvekampen med Zeltner forandrede imidlertid Forholdet. Emilie var, som vi alt have bemærket, tilstede, da Casimir saaret og blodig blev baaret ind ad Porten, og hun troede dengang at høre de Ord af hans Mund: »Dette er Deres Værk, Emilie!« - Disse Ord kastede hende paa Sygeleiet. Da hun siden af Casimirs Secundant, der var en af hendes Tilbedere, erfarede Sagens virkelige Sammenhæng, begreb hun vel, at det især var hendes Haardhed, der havde drevet Casimir til saaledes at lege med sit Liv. Uagtet dette smigrede hendes Forfængelighed, saa virkede dog tillige den heftige Elskov stærkt paa hendes Siæl, hun ønskede at belønne den, hendes forrige Godhed for Casimir vaagnede igjen, og forvandlede sig til virkelig Lidenskab; i Følge heraf forandrede hun ganske sin Opførsel imod ham, han læste snart Tilgivelsen i hendes Blik, i et Øieblik, hvori de vare alene, blev et Forlig indledet, og det var da naturligt, at han ikke vilde forlade sin gienvundne Elskerinde.

Alexandra blev imidlertid Offeret for denne Forbindelse, og den Modvillie, hun vakte i Casimirs Bryst tiltog hver Dag. Saaledes var Adalbert engang Vidne til et Oprin, der skar ham ind i Siælen. En Morgen sad han tilligemed Alexandra i Casimirs Kammer. Da traadte Emilie et Øieblik ind for at see til den Syge. - »Er hun ikke deilig?« udbrød Casimir, da hun igjen var borte, »saae du nogensteds et skønnere Ansigt og en friskere Farve, Adalbert?« - »Den sidste skylder hun ikke blot Naturen, men ogsaa Konsten,« anmærkede Alexandra, »thi De maa 239 vide, at hun undertiden sminker sig, Adalbert.« - »Det er bedre at sminke sig, end at see ud som en Dødning,« svarede Casimir, hvorefter han vendte sig om til Væggen. »Det er let at mishandle et værgeløst Væsen, der ganske har givet sig i din Vold,« sagde Alexandra med en bitter Tone, hvorpaa hun reiste sig og gik. Adalbert greb nu Leiligheden, og foreholdt sin Broder alvorligt, hvor grusomt han handlede mod Alexandra. »Er det ikke sandt,« raabte Casimir, »blomstrer ikke Dødens Lilie paa hendes Kind og paa hendes Læber?« - »Ved en sliig Opførsel vil du tidsnok lægge hende i Graven,« bemærkede Adalbert. »Gid jeg var en Kiætter,« udraabte Casimir, »da skulde Aaget snart være brudt, og hun maatte da for mig leve saalænge hende lystede.«

I sin Lidenskab glemte nu Emilie undertiden den Forsigtighed, hvormed hun ellers vidste at skiule sin hemmelige Leeg for Uvedkommendes Øine. Som Følge heraf blev den stakkels Alexandra engang Tilskuerinde ved et Optrin, der ganske tilintetgjorde hendes Haab om jordisk Lykke. For ei at forstyrre Casimirs Ro, nærmede hun sig stedse under hans Sygdom med sagte Trin til hans Værelse. Paa lignende Maade traadte hun en Eftermiddag ind, men neppe havde hun aabnet Døren, før hun greb en Stol, og blev staaende, ligesom om hun havde seet et Medusahoved, thi Emilie sad paa Leiets Siden af Casimir, der under fyrige Kys trykkede hende til sit Bryst, medens hun var saa langt fra at afværge hans Kiærtegn, at hun endog paa det inderligste syntes at giengielde dem. Casimir mærkede aldeles ikke til Alexandras Indtrædelse, Emilie derimod dreiede, uagtet hun vendte Ryggen til Døren, midt under Casimirs Kiærtegn, sine Øine rundt til alle Sider, og det varede derfor ikke længe, før hun saae, at Alexandra 240 var nærværende. Med et pludseligt Skrig rev hun sig løs, dog fattede hun sig snart, og nærmede sig med rolig Holdning til Alexandra. »Jeg haaber,« sagde hun, »at De ikke misforstaaer en uskyldig Yttring af en søsterlig Tilbøielighed; i alle Tilfælde bør De, for Deres egen og Casimirs Skyld, tie med hvad De saae.« Derpaa gik hun. Alexandra, hvis Knæe bævede, og der holdt sig fast ved Stolen, for ei at falde, sagde ikke et Ord. Endelig vendte ogsaa hun sig om og gik; bleg, som et Liig, naaede hun sit Værelse, hvor hun, uden i Førstningen at svare paa Leontines Spørgsmaal, tog den Ring af Fingeren, som Casimir paa hendes Bryllupsdag havde fæstet derpaa; denne Ring betragtede hun længe, derpaa glemte hun den, for aldrig at bære den mere.

Samme Aften modtog hun en Seddel fra Casimir, hvori han ligefrem erklærede, at det især var Kiærlighed til Emilie, der havde bragt ham i den Tilstand, hvori han nu var; ja, hvis Alexandra kun med et Vink eller et halvt Ord antydede, hvad hun havde seet, da truede han med at myrde sig for hendes Øine, og da vilde hans Forbandelse endnu fra Graven træffe hende; hvis hun derimod taug og fandt sig i, hvad der ei kunde forandres, da skulde han fra sin Side ogsaa skaane hende saameget, som muligt.

»Mit Bryst skal være en Grav for denne Hemmelighed,« sagde Alexandra, da hun havde læst denne Seddel, »ogsaa du maa love mig Taushed,« sagde hun til Leontine, hvem hun alt havde tilstaaet det Hele, »i det mindste til jeg og han begge ligge i vore Grave.«

Kort efterat Casimir havde forladt sit Sygeleie, modtog han et Besøg af Zeltner. »Nu kan du være tilfreds,« sagde denne, »thi jeg har endelig opgivet min Fordring paa Leontines Haand.« - »Deri handler 241 du vel,« svarede Casimir. - »For Resten har jeg nu ogsaa viist dig, at jeg har Mod,« blev Zeltner ved. - »Præler du mere deraf, skal du vise mig det endnu engang,« sagde Casimir. - »Du skulde dog ikke altfor dristigt lege med Døden, Casimir! thi Livet er jo det højeste Gode, vi eie, og naar det er borte, da er Spillet ude.« - »Ja Troen trykker dig just ikke, det har jeg længe mærket.« - »Troen er for de Umyndige og de Fattige i Aanden, men det er rigtignok en Hemmelighed.« - »Mig skal Ingen betroe sine Hemmeligheder,« sagde Casimir, »thi med den bedste Villie kan jeg dog ikke staae inde for min Tunge.« - »Det har ingen Nød, hvad Mængden ikke vil høre, det hører den heller ei, om saa Graven og Forraadnelsen prædikede det paa alle Veie.« - »Jeg forstaaer dig ikke,« svarede Casimir. - »Jeg har seet mig lidt om i Livet, og staaet i mange Forhold,« sagde Zeltner, »og jeg mærkede vel, hvad de tænke i deres Inderste, der virke med Kraft, og sætte Noget igiennem i denne Verden.« - »Nu, hvad tænke de da?« - »De tænke, at Religionen er den bedste Pidsk i Driverens Haand, det er det Hele.« - »Have de da selv tilstaaet dig det?« - »Den kommer ikke vidt i Verden, der ikke forstaaer et Vink og en halvqvædet Vise; de have ikke tilstaaet mig det, men jeg har læst det imellem Linierne paa deres Befalinger, og da de mærkede, at jeg forstod dem, da vandt jeg ogsaa deres Fortrolighed og Tillid.«

»Ja saa,« svarede Casimir i en adspredt Tone, thi det var ikke hans Vane længe at sysselsætte sig med nogen almindelig Betragtning.

»De kløgtigste Philosopher skulle ogsaa dele disse Meninger,« blev Zeltner ved, »og det Vigtigste, hvad man hos dem kan lære, er, som kyndige Mænd have fortalt mig, at vi Intet vide om overjordiske Gienstande, men dette see kun de, der forstaae at adskille 242 Skal fra Kiærne, de Øvrige more sig ved Floskler og høitrvænde Talemaader, og bilde sig ind at have slugt al Verdens Viisdom, naar de have faaet en klingende Børnerangle i deres Haand.«

Paa alt dette svarede Casimir aldeles intet.

»Jeg har engang været i en hemmelig Orden,« lagde Zeltner til, »men ogsaa her mærkede jeg, at man i de lavere Grader indskærpede en Tro, som man i de høiere spottede - men du hører mig ikke, Casimir, hvad tænker du paa?«

»Jeg ærgrer mig kun over, at du slap saa heelskindet fra Tvekampen,« svarede Casimir.

»Du er et Menneske, med hvem man ikke kan tale et fornuftigt Ord,« sagde Zeltner.

Casimir havde dog fattet saameget af Zeltners Philosophie, at han kunde meddele en Deel deraf til sin Broder; denne maatte da uvilkaarlig tænke paa nogle af sin Faders Yttringer, der, om de end ikke røbede saa

stor Fordærvelse, som Zeltners, dog syntes at henpege paa en lignende Vantro.

SIETTE CAPITEL. *Alexandra.*

Skiøndt Lægen i Begyndelsen ikke ansaae Alexandras Tilstand for farlig, begyndte han dog, efter nogen Tid, at blive betænkelig derved. »Hun har lidt en stærk Nerverystelse,« sagde han engang, »hvoraf hun dog nok kunde komme sig, men Ulykken er, at hendes Legeme alt i lang Tid har været undergravet.« - »Har De nogen Sorg, der nager Dem?« sagde han en anden Gang til hende selv; herpaa svarede hun intet, men for Leontine tilstod hun, at hun paa 243 den Dag, hun saa Emilie i Casimirs Arme, havde følt et Dødsstik i sit Inderste.

Engang da Alexandra slumrede, tog Leontine Lægen hen i et Vindue, og bad ham oprigtigt at sige sin Mening om den Syges Tilstand; ved disse Ord rystede han stærkt paa Hovedet, og da Leontine trængte videre ind paa ham, tilstod han, at han kun nærede lidet Haab. Ved denne Efterretning forandredes Leontines Ansigtstræk, og hun blev dødbleg, dog sagde hun intet Ord, og kort efter, da den Syge slog sine Øine op, og saa paa hende tvang hun sig endog til et venligt Smil.

Alexandra selv gik med stor Ro sin sidste Stund i Møde, og syntes kun ængstelig, naar hun et Øieblik ikke saa Leontine, som derfor næsten aldrig hverken Dag eller Nat forlod hende.

Da Leontine og Pater Vincent en Dag vare alene med Alexandra, rakte den sidste Munken et Brev. »Dette Brev er egentlig til dig og din Broder,« sagde hun til Leontine, »men I modtage det ikke endnu; Pater Vincent skal bestemme, naar det er paa Tiden at give Eder det.«

Neppe mærkede Casimir, at Alexandras Liv virkelig nærmede sig til sin Ende, før Medlidenheden vaagnede i hans Siæl; han besøgte hende da tidt, og viste hende en Opmærksomhed, der formildede hendes sidste Dage. »Var denne Venlighed kommen tidligere, da laae jeg rimeligviis ikke her,« sagde hun engang, »men ak! han er jo dog kun saa venlig, fordi han veed, at Døden snart befrier ham fra mig.«

»Den jordiske Lidenskab rev mig altfor meget hen,« sagde hun nogle Dage sildigere, »jeg haaber, at Christus og hans Helgene ville tilgive mig.« - »Det ville de,« svarede Pater Vincent, »naar du blot selv tilgiver dem, der, fordi de ogsaa vare henrevne af Lidenskab, have krænket dig.« - »Du har Ret, gode Fader! jeg vil bede Starosten, at han efter min Død opfylder Casimirs Ønske, derved afsoner jeg maaskee en Deel af min Brøde.« Da Casimir, der var tilstede, hørte disse Ord, styrtede han ned ved sin Hustrus Leie, trykkede hendes Haand til sine Læber, og vædede den med sine Taarer. Et sagte Suk opsteg fra den Syges Bryst, og et veemodigt Smil viste sig paa hendes blege Mund, medens hun skiælvende trykkede hans Haand til Giengield.

Kort efter, da Casimir havde forladt Alexandras Værelse, mødte han sin Fader, der talte med Major Zeltner. »Er nu du ogsaa bleven Sygevogter?« spurgte denne. - »Alexandra er meget angreben,« svarede Casimir, medens hans Øine viste, at han havde fældet Taarer. - »Det er lettere at græde over de Syge,« sagde Faderen, »end at skaane de Sunde, det er lettere at forgude de Døde, end at opfylde sine Pligter mod de Levende.« Efter disse Ord gik han.

Noget senere kom Munken ud, Zeltner vendte sig bort, da han saa ham, Casimir derimod fulgte ham venlig til Døren. »Have Præster og Hyklere nu ogsaa faaet Magt over dig?« udbød Zeltner. - »Hvi fordreier du dit Aasyn, hver Gang du seer Pater Vincent?« spurgte Casimir. - »Denne fromme Munk,« gienmælede Zeltner, »denne Helgen, som I tilbede, jeg kunde fortælle Ting om ham, der vilde forfærde den hele Flok, der nu kysser Sømmen af hans Kiortel.« - »Hvad veed du da om ham?« - »Han er en skinhellig Skurk, det var ham, der først lærte mig Usandhed og Bedrag; ja denne hykkelske Munk med sit hellige Blik har forført og skilt mig fra min Hustru, med hvem han levede et ryggesløst Liv til hendes Dødsdag; men det forstaaer sig, Klosteret og den brede Munkekaabe skiulte hans Gierning for Verdens Øine.« - »Er det muligt?« raabte Casimir. - »Det er saa vist, som at jeg staaer her,« 245 svarede Zeltner. - »Hvi drog du ham da ikke offentlig til Regnskab?« - »Fordi han har en mægtig Beskytterinde i Warschau, fordi han med hemmelige Konster veed at fængsle Hierterne.«

Ogsaa Bonaventura kom nu, for at see sin Søster, men Zeltners idelige Besøg drev ham snart bort igjen, hele den øvrige Familie samledes derimod tidt ved Alexandras Leie, og hun tog en venlig Afsked med dem alle, selv med Emilie.

I sine sidste Dage talte hun tidt om geistlige Æmner, som vel maatte synes underlige for den, der ikke deelte hendes Haab og Tro. - »Er det en Synd, min Fader! at ønske Døden?« sagde hun saaledes til Pater Vincent, engang da Starosten var tilstede. - »En Synd vil jeg ikke kalde det, naar Ønsket ei er forenet med fræk Selvraadighed.« - »Ved Glædesfester,« blev hun ved, »naar Mennesket satte sit Haab til jordiske Goder, følte jeg mig aldrig tilfreds, tvertimod fik jeg da ofte Taarerne i Øinene; naar derimod Nogen døde, selv om det var Børn og unge Piger, der endnu ikke kiendte det Skum paa Livets Sø, som vi kalde Nydelser, da bedrøvedes jeg ikke over de Bortgangne, men jeg var til Mode, som den fangne Fugl, der vorder urolig, og slaauer med Vingerne mod Buret, naar dens Brødre drage bort til de varmere Lande.« - »Det nyttede dig kun lidet at dø,« sagde Munken, hvis ikke den Kraft havde udfoldet sig i din Siæl, der kan bære Siælen over Afgrunden til de lyse Boliger.« - »Du har vel Ret,« svarede hun og blev et Øieblik taus; »troer du,« sagde hun derpaa, »at man fra de evige Boliger endnu kan kaste sit Blik ned, og see sine Venner paa Jorden?« - »Dette er jo netop de Troendes høieste Trøst,« svarede Munken, »thi ikke blot den ene Christus er vor Midler, men alle gode Aander, der have vandret over Jorden, ligge for vor Skyld bedende for den Eviges Throne; derfor 246 er det jo, at vi anraabe vore Helgene, at vi opstille deres Billeder i vore Kirker og paa Veiene, hvor Vandrerer knæler, og hvad ere de tusinde glimtende Stierne i Natten andet, end svage Afbildninger af de Saliges Øine, der giennem Dødens Nat kunne see os, og af de himmelske Kræfter, der holde vore Siæle svævende over Afgrunden? thi alle Støvets Velgierninger ere for Intet at regne mod dem, der bestandig udstrømme fra hine lyse Skikkelser i det Høie, som fra en uudtømmelig Brønd.«

»Du har Ret, min Fader! alle Støvets Gierninger ere for Intet at regne, men dog bør de ikke udsættes til det vorder for silde.« Dermed reiste hun sig halvt op, og vinkede Starosten hen til sit Leie. - »Vil De høre en Døendes Bøn, min Fader?« spurgte hun. - »Ja, og opfyld den, hvis jeg kan, min Datter.« - »Jeg forudseer Tider, der ere farlige for den, der staaer alene, lover De mig derfor, at Leontine efter min Død bliver hos Dem?« - »Det lover jeg.« - »Jeg har endnu en anden Bøn,« sagde hun, og holdt inde et Øieblik, ligesom for at samle Kræfter, »jeg har kun lidet bidraget til Casimirs Lykke i mit Liv, jeg ønskede derfor at bidrage dertil ved min Død; lover De mig, efter min Bortgang, at forene ham med sin Elskede?« - »Hvem kalder De hans Elskede?« - »Emilie,« sagde hun, og sank mat tilbage paa sit Leie.

Det var kiendeligt, at disse Ord frembragte et ubehageligt Indtryk paa Starosten; han taug længe stille, endelig sagde han: »Veed De ogsaa, om Emilie vilde blive lykkelig ved denne Forbindelse?« - »Det haaber jeg vist.« - »Nei,« raabte Starosten og blev pludselig bleg, »det er umuligt, hun elsker ham ikke, hun kan ikke elske ham.« - »Emilie elsker ham,« sagde Alexandra. - »Og om saa var, Emilie og Casimir kunne aldrig ægte hinanden.« - »Jeg havde ikke 247 troet, at De vilde afslaae en Døendes sidste Bøn.« - »De vilde selv allermeest gyse tilbage for dette Ægteskab, hvis De vidste, hvad jeg veed,« sagde Starosten, hvorpaa han i stærk Bevægelse gik sin Vei.

Nu skriftede den Syge og modtog de to Sacramenter, der i de catholske Lande meddeles den Døende.

Kort efter faldt hun i en søvnliggende Tilstand, der varede til den følgende Midnat. Da vendte igien hendes Livskraft tilbage, og hun slog sine Øine op, der skinnede med en usædvanlig Glands. - »Troer du,« sagde hun til Broder Vincent, »at jeg er vis paa den evige Salighed?« - »Guds Naade kalder jo alle Fromme,« svarede Munken. Da foldede den Syge sine Hænder, og hendes hvide Læber bevægede sig, og syntes at fremstamme latinske Bønner, medens Øinene stirrede paa den eenlige Lampe, der brændte i Værelset. Kort efter taug hun, og vendte sit Blik fra Lyset henimod en mørk Krog. »Seer du ikke de sorte Drømme,« sagde hun pludselig, »der strække Hænderne ud imod mig af Natten? O hielper mig, alle Helgene! og giver mig ikke nu uigienkaldelig og for evig til Priis for den!« - »For hvem?« spurgte Munken. - »For den evige Nat, hvor Dæmonerne aldrig flygte for Morgensolen, hvor Drømmens gyselige Larver, der kun øiebliklig stirrede paa mig i den jordiske Søvn, vorde min evige og eneste Omgang, langt borte fra dem, der kiendte mig levende, thi der er en streng Dommer over os Alle, og vi skulle gjøre Regnskab for hvert unyttigt Ord, vi have talet.«

»Er da ingen Tro saa fast, at den ikke skiælver under Dødens Aandepust!« sagde Munken, »din Vei giennem Mørket skal kun vorde kort,« blev han ved, »og snart ville de milde Drømme besøge dig, der omflagre Siælen paa dens Flugt til det himmelske Morgenland, hvorfra Livets Sol oprinder.«

248

»Ja, du har Ret,« raabte hun, »jeg seer dem, jeg seer de Øine, du talte om, de tusinde trofaste, velbekiendte Øine, der betragte mig, liig Stierne i Natten, men jeg seer ogsaa Skyerne, der fare forbi, liig Aandeklæder, hvori ingen Aand mere findes, jeg seer ogsaa Døden, der løfter sit kridhvide Aasyn op bag Kirkemuren, medens Klokkerne klinge over en aaben Grav; Maria, du hellige, du vidunderlige Rose, du klareste blandt de Stierne, der lyse paa Havet, bed for mig! *ora pro nobis!*« Dermed begyndte hun igien med Iver at fremstamme latinske Bønner, medens de dødblege Fingre uvilkaarlig bevægede sig, ligesom de talte Perlerne paa en Rosenkrands.

Nu reiste Leontine sig op, der hidtil havde siddet taus ved Alexandras Leie. Hendes Kinder vare blege, som den Døendes, hun bøiede sig ud over Søsteren, og tørrede Sveden af hendes Pande, derpaa skred hun, ligesom en Nattevandrerske, med Blikket heftet paa Søsteren, og uden at betragte de Gienstande, forbi hvilke hun gik, hen giennem Værelset. - »Hvad vil du, min Datter?« spurgte Munken. - »Jeg vil synge din

egen Sang, hvori du lader Dødsengelen tiltale Mennesket; jeg veed det, den maa og den skal hielpe.« Efter disse Ord greb hun en Harpe, der stod i en Krog af Værelset, og begyndte følgende Sang:

O, du, som græder, visk din Taare bort!
Og du, som sørger, husk din Sorg er kort!
Thi du har Ro, naar Hiertet stille staaer,
Og Dødens Engel læger dine Saar.

Ja skiøndt i Graven falmer Fyrstens Dragt,
Og skiøndt kun Ormen der har Kongemagt,
Saa frygt dog ei, naar med et ydmygt Sind
Du ad den mørke Hvælving vandrer ind.

249

Thi hvad du virker i din bedste Stund,
Hvad Pigen aner i den dunkle Lund,
Hvad Orglet vækker med sin dybe Klang,
Hvad Barnet skuer i sin Drøm saa lang,

Og hvert et Ord, der skienker Livet Trøst,
Hvert ædelt Forsæt, hver uskyldig Lyst,
Hvert saligt Blund i Kiærlighedens Arm,
Hvert deiligt Billed af en Digterbarm,

Det er kun Frø, der synker i mit Skiød,
Og som du skue skal, naar du er død,
At staae, som Blomster, i en evig Krands,
Mens Gravens Bølge skienker dem sin Glands.

Thi al den Graad, der randt i Støvets Land,
Den vorder her et dybt og deiligt Vand,
Hvis Dug forfrisker mine Blomster smaa,
Hvis klare Bølger ingen Storm kan naae.

I dem fornyes hver Erindring blid,
I dem forynges selv den gamle Tid,
Derfor i dem sig bader hver en Mø,
Og sukker henrykt: Det er sødt at døe.

Af Bølgens Dyb sig hæver mangen Strand,
Hvor milde Blikke vinke dig til Land,
Der sidder Elskeren sin Elskov nær,
De bedste Drømme drømmes atter her.

Og hver en Ven, for hvem din Taare randt,
Selv den, du elsked, som du hist ei fandt,
Den finder du, hvor Dødens Bølge leer,
Og hvis I vil, I skilles aldrig meer.

250

Og Alfer lege under Rosens Tiørn,
Det er de mindste, lykkeligste Børn,
Hvis Blik jeg slukte, før de kunde see,
Hvis Mund jeg lukte, før den kunde lee.

Og Ynglingsskarer, Oldingssskygger graae,
Og skiønne Piger, længstforglemte Smaa,
Og Helteslægter fra den svundne Tid,
Paa tusind Veie samler jeg dem hid.

Og Mænd og Qvinder, spredt fra Syd til Nord,
Uhyre Aander fra en anden Jord,
Og de, der sildigst sprang af Tidens Strøm,
De mødes her med Oldtids ældste Drøm.

Og Nattens Billeder bag Fieldets Muur,

Ufødte Fostre af en vild Natur,
Og blege Larver, uden Siælens Liv,
De flagre her, som Taager, mellem Siv.

Men hine Væsner, der ved Kunst blev til,
Der hist dig syntes kun et Skyggespil,
De her, som Stierner, paa min Himmel staaer,
Og vinde Liv, hvor Jordens Pragt forgaaer.

Dog uden Ende løber Dødens Vei,
Ved fierne Verdner selv den standser ei,
I Evighedens Ring den taber sig,
Og kun dens Indgang kan jeg vise dig.

Under denne Sang blev Alexandra rolig, hvorimod Pater Vincent med kiendelig Uro hørte derpaa. »Dette Digt havde en besynderlig Indflydelse paa mit eget Liv,« sagde han, »imidlertid findes der vel andre Syner og Skikkelser hiinsides Graven, end de, 251 der gjøgledede for en Ynglings Siæl, som endnu halvt hørte Verden til.«

»Tvivler du nu paa dine bedste Tanker?« sagde Leontine. - »Nei,« svarede Munken, »men der gives ogsaa et Skrækkens og Formørkelsens Rige, for hvilket jeg dengang frivillig lukkede mit Øie, om dette Rige taler derfor Sangen intet.«

»Gientag disse Vers!« udbrod pludselig Alexandra. Leontine opfyldte hendes Begjering, den Syge laae ganske stille, medens de bleve siungne.

Efter Pater Vincents Raad istemte nu Leontine nogle gamle catholske Psalmer, hvilke han ledsagede med en dyb og fuldtonende Bas. Under disse Melodier faldt Alexandra tilsidst i en mild Slummer.

Leontine nærmede sig nu igien til Søsterens Leie, som hun i lang Tid uafbrudt betragtede; endelig brast hun i den heftigste Graad. - »Hvi græder du saa heftigt, min Datter!« spurgte Munken. - »Seer du ei, at hun er død?« svarede Leontine, »hun aander jo ikke mere.«

Nu betragtede ogsaa Munken hende nøiere. - »Vel hende, hvis det er saa,« sagde han endelig, »thi da er hun uden Smerte gaaet ind i Evigheden, da er hun slumret ind i Døden, under Melodier, ligesom Barnet slumrer ind i sin Vugge.«

Men Leontine havde denne Gang taget fejl, thi mod Morgenstunden slog Alexandra igien Øinene op. - »Casimir!« raabte hun pludselig med høi Røst, og reiste sig halvt op, »svigt ikke dit Fædreland, Casimir! svigt det ikke for at følge den fremmede Qvinde!«

Dette var det sidste Glimt af Lampen, før Livet slukkedes, og før Casimir kom for at høre hendes Afskedsord, var Alexandra indslumret for bestandig.

252

Til Starostens store Misfornøjelse vare alle Alexandras Diamanter og Ringe efter hendes Død forsvundne, heller ikke fandtes der, som man havde ventet, rede Penge i hendes Gjemmer. Da hun imidlertid i et efterladt Papiir erklærede, at alt dette var bortskienket til Trængende, talte Starosten ikke mere derom.

Efter en Bestemmelse, som den Afdøde ved sit Giftermaal havde truffet, arvede Leontine en Trediedeel af hendes Formue, det Øvrige tilfaldt Casimir.

De Fattige i Omegnen vare meget bedrøvede over Alexandras Død. »Det vilde vare længe,« sagde de, »før de fik en slig Frue igien, thi hun havde ikke blot hiulpen de Trængende, men hun havde ogsaa antændt mangfoldige Lys paa de Helliges Altere.« Ja endskiøndt de selv ingen Fordeel havde deraf, syntes dog den sidste Fortieneste dem endnu større, end den første.

Saasart det Rygte udbredte sig, at den unge Frue var død, samlede Mange, der med Suk og Graad forlangte at see hendes Liig, men disse bleve alle, efter Starostens Ordre, bortviste. Begravelsen skede med stor Pragt, dog blev Liget først kun bisat i S., for derfra siden at føres til en Gravkielder i en af Krakaus Kirker.

Paa Begravelsesdagen befandt Casimir sig i et underligt Lune, thi han var snart bedrøvet, snart loe han høit, skiøndt hans Øjne paa samme Tid hang fulde af Taarer, og han lignede saaledes en af disse urolige Dage, hvori Vinden driver Skyerne hurtig over Himlen, saa Regn og Solskin afvexle, og Lys og Skygge jage hinanden. Med denne hans Opførsel var imidlertid hverken Starosten eller det øvrige Selskab synderlig tilfredse, end mindre opbyggede den Størstedelen af Husets Folk, der inderlig havde elsket den Afdøde. Disse sidste tilskreve imidlertid Emilie al 253 Skylden, hvilken de desuden ansaae som Aarsagen til

Alexandras Død, ja flere af dem gik endog saavidt, at de troede, hun ved Hexeri havde forblindet og fanget Casimir.

En fuldkommen Modsætning til Casimir dannede Leontine, der, uagtet hun var stille og alvorlig, dog i Andres Nærværelse skiulte sin Sorg, og viste en Fatning, hvorved selv Starosten studsede.

»Leontine er i Sandhed en kold Skabning,« sagde Emilie, »for denne Søster troede man dog, at hun nærrede nogen Godhed, og nu viser hun sig næsten ligegyldig ved hendes Død.«

»Hun viser sig saa,« svarede Pater Vincent, »thi Ingen seer de Taarer, hun fælder paa sit eensomme Kammer.«

SYVENDE CAPITEL. Barndomsaarene.

»Veed du, at Alexandra er vorden en Helgen?« sagde Czernim, da han efter Begravelsen var alene med Munken. - »Hvad mener De dermed?« - »Engle ere jo nedstegne fra Himlen, for at synge over hende i hendes Dødsstund, flere af Gaardens Folk have jo hørt de himmelske Melodier.« - »Ja, hendes sidste Kamp blev mildnet ved geistlig Musik,« svarede Munken, »mig mindede denne Dødsmaade om et Væsens Bortgang, der var mig det kiæreste paa Jorden, og der virkelig døde under Afsyngningen af en geistlig Sang.«

»Om hende skulde du fortælle os Noget, overhovedet gad jeg gjerne vide, hvorfor en Mand, som du, der, trods alt Sværmeri, dog synes kaldet til noget Bedre, har lænkebunden sig i et Kloster.«

254

»Ja, det var smukt,« sagde Adalbert, der nu ogsaa var kommen til, »hvis du, ved at fortælle din Historie, vilde forkorte os disse sørgelige Timer!«

Da Munken ikke havde noget herimod, opsøgte de en Plads dybt inde i Skoven, hvor Mennesker sielden kom, hvorpaa Munken begyndte følgende Fortælling:

Naar Uveiret nærmer sig, og Orkanen truer, da er det os undertiden en Trøst at tænke os tilbage til den stille Hytte, hvori vi tilforn sadde, og hvori Ilden brændte rolig, uden at forstyrres af nogen Storm; vi dvæle da gjerne ved de fredelige Sysler, ved de ubetydeligste Begivenheder i den tidligere Tid, ja endog ved hine selsomme Skabninger, som en lang Rolighed udklækker, og der gaae deres Gang giennem Livet, ligesom Uhre, hvilke netop fuldbringe de samme Bevægelser den ene Dag, som den anden. Dette maa være min Undskyldning, naar jeg i Tider, som disse, hvori Hierterne banke forventningsfuldt, og hvori Alles Øine ere vendte mod Fremtiden, fører Eder tilbage til min Ungdoms stillere Optrin.

For Resten maae I tage til Takke med et blot Omrids af mit Liv, og det kunde vel være, at det, jeg maa fortie, i Grunden er det Vigtigste, thi vore forsvundne Tanker, vore forgangne Glæder og Sorger ligge jo paa Bunden af en dyb Sø, hvorfra Erindringen kaster snart en vissen, afreven Blomst, snart en sielden Koral, snart et gyldent Smykke paa Strandbredden. Men alle de Rigdomme, Dybet skiuler, kiende vi dog ikke, og vi ville undres engang, naar Livets Sø fortørres i Døden, og vi faae dem at see; vel os da, hvis vi ikke finde altfor mange Uhyrer, for hvilke vi maae gyse, liggende ved Siden af de 255 siunkne Skatte, der nu skulle være vor bestandige Eiendom, og følge os igiennem Evigheden.

Mit Navn, medens jeg endnu levede i Verden, var Franciscus Ordenga, jeg er født i Warschau, i Forstaden Praga, omtrent fire Aar før dens Indtagelse af Suwarow. Min Fader faldt i Kampen for sit Fædreland. Kun dunkelt husker jeg, at jeg flygtede giennem Flammerne ved min Moders Haand. Hun døde kort efter af Sorg, og jeg kan egentlig først med Klarhed gienfinde mig selv, da jeg alt var langt borte fra Krigsskuepladsen, i Byen Danzig, hos en vidtløftig Slægtning af min Moder, der havde understøttet hende i den senere Tid, og der siden ogsaa trofast og faderlig tog sig af mig.

Min Fætter, thi saaledes maatte jeg benævne hiin Slægtning, var, da jeg kom til ham, henimod halvtredsindstyve Aar gammel. I sin Ungdom havde han været Advocat, hvilken Bestilling han senere, da en uventet Arv bragte ham i Velstand, havde opgivet. Han var ikke gift, og besad fuldt op af de Egenheder, der udmærkede de Personer, man giver Navn af Pebersvende. Han levede i et temmelig stort Huus, og uagtet der vare langt flere Værelser deri, end han behøvede, vilde han dog aldrig udleie nogen Deel deraf til Fremmede. Hans Dragt og Udseende erindrer jeg endnu saa vel, at jeg ofte ligesom seer ham livagtig, som

han stod og gik for mine Øine. Naar han spadserede, hvilket hver Dag, baade i ondt og godt Veir, var Tilfældet, bar han en lysegrøn Kiøle med sorte Knæbeenklæder, en rød Vest, og en sort Paryk, hvis øvre Deel kun ufuldkommet bedækkedes af en lille trekantet Hat. Naar han derimod kom hjem, kastede han Kiølen og Parykken, og tog sin grønne Slaabrok paa, der dog ikke ganske kunde skiøle hans røde Vest, hvilken blev en Hovedaarsag til adskillige Uheld, der rammede ham, og om 256 hvilke jeg siden skal tale. For Resten var Overdelen af hans Legeme kraftig, men hvilede paa et Par spinkle Been, der ligesom bøiede sig under det øvrige Legemes Vægt, og dannede et Slags Ellipse, hvorved de paa en billedlig Maade mindede om det Fag, hvilket han især offrede sin Tid og sine Kræfter.

Min faderlige Fætter var en stor Elsker af de mathematiske Videnskaber, og henbragte den største Deel af Dagen med at opløse konstige Regnestykker og Ligninger af lavere Orden, hvilke han med Kløgt og Lethed vidste at opstille og behandle. Imidlertid var det gaaet ham, som saamange Andre, han var bleven staaende paa den halve Vei, og den saakaldte høiere Mathematik laae for ham, som en uhyre Fieldtinde, omgiven af gabende Afgrunde, forbi hvilke han, da han manglede en god Veiviser, ikke vovede at gaae. Ikke desmindre arbejdede han ufortrøden, og banede sig adskillige Veie i den lavere Sphære, hvori han befandt sig, ja tilsidst betroede han endog sin Tiener, der igien sagde det til mig, at han havde udfundet Hemmeligheder, der upaatvivlelig, naar de bleve bekjendte, vilde forskaffe ham et udødeligt Navn.

Dette var ikke nogen løs henkastet Ytring af min Fætter, thi til Praleri kiendte han aldeles intet, men det var hans inderlige og faste Overbeviisning, ja ligesom den Troende lever i Religionens Sandheder, saaledes levede han i sine formeente Opdagelser; og det var disse Stier, der opklarede hans Liv, Derfor betragtede han ogsaa sine Manuscripter ikke blot som sin høieste Skat, men som en Art af Helligdom. De bleve alle omhyggelig renskrevne og nedlagte i et Skriin, hvortil min Fætter selv bar Nøglen ophængt i en Staalkiøde paa sit blotte Bryst. Om Natten blev dette Skriin henflyttet under hans Seng, paa det han selv ved mindste Tegn til Fare 257 kunde frelse det. Hver Gang der var Urolighed paa Gaden, hver Gang der var Ildløs, og Klokkerne klemte om Natten, hver Gang et Tordenveir lod sig høre, vaagnede han øiebliklig. Han stod da op, aabnede sin Helligdom, tog Manuscripterne frem, og glemte dem paa sit Bryst, og nedlagde dem ikke igien, før Ilden var aldeles slukket, eller Tordenen ophørt; thi Ængstelighed og Frygt vare Hovedtræk i hans Character.

For Resten var han meget godmodig, og viste en faderlig Omhu for sine Huusfolk. Ogsaa mod mig var han venlig, og før jeg blev saa stor, at jeg kunde sendes i Skole, kunde jeg lege i Gaarden saameget jeg lystede. Min meste Tid tilbragte jeg imidlertid hos min Fætters Tiener, den gamle Johan, der udarbejdede Flitsbuer og Geværer af Træ til mig, og der desuden fortalte mig mange Eventyr, hvorved han fangede min unge Siæl, og vakte forunderlige Drømme i mit Hierte. Om Aftenen sad jeg ogsaa tit paa mit lille Tagkammer, hvorfra jeg havde en temmelig vid Udsigt, og stirrede op mod den mørke Himmel, thi Nattens gaadefulde Lys vakte allerede dengang min høieste Opmærksomhed, og jeg glemte alle mine smaa Sysler, og tabte ligesom min egen Tilværelse i et høiere Liv, saalænge jeg betragtede dem. Saaledes have Nattens Stier ogsaa siden virket paa mig, og jeg kan sige, at der aldrig var den Sorg i mit Bryst, der ikke blev mildnet, aldrig den Glæde, der ikke blev rensset og adlet ved at skue op til dem, thi de staae over Jordens Mørke, ligesom funklende Øine fra Evigheden, hvori Løfter om en evig Fred ere skrevne, derfor stiger ogsaa den høieste jordiske Fred, den alle Sorger betvingende Søvn, ned med deres Straaler. Ja, det forekommer mig undertiden, som om der ere hemmelighedsfulde Lys i vort Indre, der have noget tilfælles med hine 258 over vore Hoveder, og hvorfra Drømme og Anelser om Fremtiden udgaae, ligesom Straaler om Natten, medens de ydre Sandser lukke sig, og Hiernen hviler, hvilken sidste meer ligner den Sol, der hersker over os og lyser for os, saalænge Dagen varer.

Strax da jeg kom i min Fætters Huus, bemærkede jeg en egen Afdeling i Gaarden, hvori der fandtes Bede, omgivne med Buxbom, og hvori uddøde Espaliertræer strakte deres tørre Grene henad Murene. Paa mit Spørgsmaal om hvad dette betydte, erfoer jeg, at det var Levninger af en lille Have, der før ved et Stakitværk var adskilt fra Høsegaarden, men som Advocaten for nogle Aar siden havde ladet forene dermed. Dette gik mig nær til Hierte, og jeg begreb ikke, hvorfor Advocaten havde ødelagt alle de skiønne Træer og Blomster, der før voxede paa disse Steder. Til min Trøst havde jeg imidlertid fra det lille Tagkammer Udsigt over en anden og større Have, der tilhørte en adelig Dame, der boede ligeoverfor os, og jeg glædede mig hvert Foraar, naar Gartneren kom med sin Sax, og klippede Hækkerne, og beskar de store Lindetræer. Længere hen saae jeg de blaae og gule Crocusblomster spire frem af Jorden, hvilke igien afløstes af Tulipaner, Narcisser og af den øvrige Blomsterverden, hvilken Vaaren og Sommeren udklække. Jeg ønskede mig da tit ned i dette spraglede Paradiis, som jeg ene skimtede i Frastand, ligesom jeg skimtede de Stier, jeg elskede. Jeg misundte ogsaa tit de quiddrende Spurve deres Vinger, hvorved de svang sig frem og tilbage over Havemuren. Nogle Gange saae jeg desuden en lille Pige, der gik igiennem Gangene, og legede med Blomsterne, eller standsede ved Parken, for at fore et Par Svaner og en bruun Vandhøne, der svømmede deri, og der øiebliklig nærmede sig, saasart de fik Øie paa hende. Uagtet jeg egentlig ikke havde 259 seet Andet af denne Pige, end hendes gule Lokker og hendes lette Gang, saa virkede hun dog stærkt paa min Phantasie. Naar nu Tieneren fortalte mig Eventyr om deilige Prindsesser, der bevogtedes af Drager og Biørne, og slumrede i forhexede Borge, hvori Ingen kunde trænge ind, uden den udvalgte Ridder, »som beskyttedes af en mægtig Fee eller Troldmand, da var hiin Pige i mine Forestillinger stedse den fortryllede Prindsesse, og jeg selv var den lykkelige Helt, der nedlagde de vilde Dyr og befriede

hende.

En Aften sad jeg paa mit Kammer, og saae Vinduerne paa det ved Haven liggende Huus stærkt oplyste, der tonedede ogsaa Musik derfra, hvoraf kun enkelte Brudstykker og især den stærke Bas naaede mit Øre; desuden saae jeg Skygger af Dandsende, der svævede forbi Vinduerne. Jeg selv vidste endnu neppe, hvad et Bal vilde sige, og dog følte jeg mig saa eensom og forladt i det Mørke, der omgav mig, at jeg græd hede Taarer af Længsel, thi jeg anede et herligt Liv, der giennem Tonerne stræbte at udfolde sig for mig. Lidt efter lidt fordrede Aftenen sin Ret, thi mine Øine lukkede sig, og jeg havde en selsom Drøm, hvori det forekom mig, at jeg svævede med den guldlukkede Pige paa store Vinger igiennem Haven, jeg saae hende da dybt ind i de klare Øine, som jeg endnu aldrig havde skuet vaagende, hendes Haar var længere, end sædvanligt, og flagrede frit i Vinden, medens Maanen stod, som en svulmende Rose, paa Himlen, da pegede hun paa den med sin hvide Finger, og vi flagrede begge derop, og hun greb Maanen, rakte mig den og sagde: »Den brænder ikke, den køler tvertimod;« jeg tog den da af hendes Haand, og hendes Ansigt syntes mig ligesaa klart, som den. Hvad der videre skede, veed jeg ikke, men da jeg vaagnede, saae jeg mig eensom i 260 mit Vindue, ligesom før, og hørte igien den fierne Musik, imidlertid havde Maanen virkelig hævet sig over Horizonten og skinnede lige paa mit Ansigt; dog stod den endnu i en let Taage, og lignede mindre en Rose, end en blodrød Valmue, fra hvis Bæger en søvndyssende Dug neddrypper paa Jorden.

Dette er kun Barndomsdrømme vil I sige, og det tilstaaer jeg gierne, men dog udgiøre disse Drømme intet ubetydeligt Led i Menneskets Liv, thi vi skue deri Maalet for vor Digten og Tragten klarere, og den indre Stemme i vort Bryst taler deri ofte høiere og sikkrere, end i sildigere Dage. Ja der ligger et saa reent og tillige et saa farverigt Skiær over Barndommens Egn, at den, der tænker over Livets Betydning, vanskelig kan undlade at kaste sit Blik derpaa; det er da ligesom han skuede ned i Skabningens Dyb og i Verdens første Tider, og uagtet den Ældres Siæl, som oftest, hildes i Hverdagslivet, saa gjenfødtes dog det Forunderlige i ethvert Barn, en frisk Verden synes da at opvælde, og al den Glands, der laae over Urverdenen og de første Menneskers Liv, viser sig i et mindre Billede paa ny.

Ogsaa jeg erindrer selsomme Glimt i hiin Alder, hvilke øiebliklig oplyste Egne, der ellers ligge i det dybeste Mørke, ja undertiden var det ligesom jeg huskede Noget, der gik foran for min tidligste Barndom, og Anelser vaagnede om en skiult Tilværelse før den nærværende, om Tider, hvori jeg havde levet, før jeg begyndte min Bane paa denne Jord, jeg var da til Mode ligesom de Mænd, der i Americas Vulcaner have opdaget nye Kratere, der ligge mange tusinde Fod dybt, og i hvis Indre de hemmelige Kræfter vel atter have dannet nye Ildsvælg, saa man aner en uendelig Virksomhed, der strækker sig ligetil Jordens Midtpunkt.

Enkelte Mænd, til hvilke jeg omtalte disse Syner, 261 have tilstaaet mig, at de havde erfaret noget Lignende, imidlertid vilde de forklare det enten af Drømme eller af dunkle Erindringer om en tidligere Tid, end den, man tydelig kan huske; dette bedrøvede mig, da min Phantasie bestandig foretrak at sætte disse Tider foran Menneskets Fødsel, og om det er saa, vide vi jo heller ikke, derfor takker jeg Gud, der i Menneskets Siæl har nedlagt Anelser om en høiere Verden, end den, hvilken Videnskaben i Almindelighed tør erkiende eller paaskønne.

Nu ere slige Erindringer sieldne hos mig, og det forekommer mig umuligt, at kaste saadanne Blik ned i den forsvundne Tid, som forhen, men disse Syner ere nu fortrængte af andre. Det forekommer mig nu undertiden, som jeg stod paa et høit Bierg, og kunde stirre langt fremad, og det er ligesom Bierge og Dale udfolde sig for mig i et høiere Lys, og jeg skuer ind i ubekjendte Lande, som jeg snart skal giennemvandre, en himmelsk Klarhed opgaaer da i min Siæl, en umiddelbar Forvisning om noget Herligt, der venter mig, opstaaer i mit Indre. Denne Tilstand indfinder sig især, naar jeg, efter en lang Faste og lange Vandringer, ret føler mit Legeme udmattet, og naar jeg da, efter fuldendt Dagarbejde, overgiver mig til Fred og Hvile. Dog disse ere Ting, I vanskelig kunne begribe, thi den, der endnu lever i Verden og i det saakaldte Virkelige, maa nødvendig ansee de Syner for Drømmerier, som vi, der have givet Afkald paa Verden, ofte have; for os derimod minde netop disse om de høieste Sandheder, og hvad I kalde Virkelighed, forvandler sig tidt for os til en taaget Drøm, af hvilken vi bede til Gud og hans Helgene, at vi Alle snart maae vaagne til et høiere Dagslys.

262

»Ja, jeg forstaaer dig nok,« sagde Czernim, »du er en af dem, der sønderskære de røde Aftenskyer til Beenklæder, som du og dine Venner skulle bære i Paradiset.« - Uden at svare herpaa fortsatte Munken sin Fortælling.

OTTENDE CAPITEL.

Træk af en Pebersvends Liv.

Den Tomhed, som den ugifte Stand medfører, søgte min Fætter at erstatte med det sædvanlige Middel; saaledes havde vi mangfoldige Canarifugle, hvoraf der hvert Aar udklækkedes flere, ligeoverfor dem sad en grøn Papegøie i sit Buur, som en Eneboer, den saae melancholsk ud, og dens Hoved var næsten skaldet af Alderdom. Desuden eiede min Fætter en sort Grævlingehund og et Par Katte, der havde sluttet en fuldkommen Fred med Hunden, saa de ofte spiste med den af samme Tallerken.

For større Dyr havde derimod min Fætter en stor Frygt, hvilken endnu tiltog ved en Fare, som han kort efter min Ankomst til Danzig giennemgik. Han havde den Vane, at tage den omtalte Grævlingehund med, naar han gik sin sædvanlige Middagstour, dette fortsatte han i flere Aar, uden at nogen Fare opstod deraf. Men engang stødte han paa en Flok Køer, der, da det var seent paa Efteraaret, gik løse paa Marken. Havde han seet dem tidligere, da vilde han upaatvivlelig være vendt om, men en Høi skiulte dem for ham, saa han ikke mærkede dem, før han var paa Spidsen af Høien, hvor han allerede stod dem temmelig nær. Nu besluttede han et iilsomt Tilbagetog, men det var for silde, thi hans lille Hund, 263 der sprang i Forveien, havde allerede begyndt at giøe ad en stor Tyr. Istedendfor at flye, som Hunden vel havde ventet, blev Tyren staaende og modtog Udfordringen, ja efter nogle Øieblik begyndte den endog at forfølge Hunden, hvilken, da den mærkede, at Kampen vilde blive altfor ulige, trak sig tilbage og søgte Tilflugt hos sin Herre. Imidlertid kom Køerne nærmere, ja flere af dem løb endog omkring Høien, og, ledede af deres Modvillie mod Advocatens Ledsager og af medfødt Drift, begyndte de at slaae en Kreds om begge, hvilken de hvert Øieblik trak tættere og tættere sammen, saa at Advocaten og hans Hund vare fuldkommen indspærrede, uden at nogen Udvei syntes mulig. Min Fætter raabte høit om Hielp, men Ingen hørte ham. Han svedte Angestens Sved, og virkelig var hans Stilling betænkelig nok, thi Dyrenes lidenskabelige Brølen og truende Øiekast viste vel, at det nu ikke blot var Hunden, men ham selv de forfulgte, hvori rimeligviis hans røde Vest var Skyld, da den røde Farve, som bekiendt, let vækker disse Dyrs Forbittrelse. Til Lykke stod min Fætter i denne Nød nærved et stort Elletræ, hvorpaa flere Grene vare saa nær hverandre, at han troede det muligt i Hast at klatre op i Træet. Han naaede virkelig snart Toppen deraf, og viste større Behændighed i den Konst at klatre, end man efter hans Alder skulde have tiltroet ham. Saaledes frelste han sit Liv, dog maatte han blive i Træet over en Time, indtil nogle Røgttere kom og dreve Køerne bort; den lille Grævlingehund blev derimod stanget til Døde af de opbragte Dyr, til stor Sorg for min Fætter, der elskede den meget høit.

Da han kom hjem, var han saa forskrækket, at han maatte holde Sengen i flere Dage, ikke desmindre tog han, saasnart han kom op, sin røde Vest paa igjen, og vedblev at bære den til sin Dødsdag, 264 en anden Hund derimod anskaffede han sig aldrig.

Kort efter min Ankomst til Danzig lærte jeg at kiende en Legekammerat, der var en Søstersøn af Advocaten. Gustav Schwarz, saaledes kaldtes han, var to Aar ældre, end jeg, han forekom mig meget behændig og rask i Alt, hvad han tog sig for, desuden var han listig og forstod ved allehaande Paafund at hielpe sig ud af smaa Forlegenheder. Derimod viste han sig temmelig efterladen, hvilket jeg især erfarede sildigere, da jeg blev sat i den samme Skole, hvori han gik. Han tog da sædvanlig sin Tilflugt til mig, og jeg maatte ikke blot hielpe ham, men næsten uden Undtagelse skrive alle hans Stile og Udarbejdelser, og det undrede mig allerede den Gang, at han ganske rolig udgav de fremmede Arbejder for sine egne, og at han uden Undseelse modtog den Ros, der ikke i mindste Maade tilkom ham. For Resten skuffede han paa denne Maade i flere Aar sine Lærere; den eneste, der mærkede hans Konster, var den gamle Johan, som et Par Gange overraskede os, medens Gustav afskrev de Smaastykker, jeg havde udarbejdet for ham. »Tag dig i Agt, Franz!« sagde den gamle Mand siden til mig, »din Haand er ikke af Jern, den kunde let forbrænde, hvis den saaledes bestandig skal bruges til at tage Kastanierne ud af Ilden til en Anden.«

Gustav elskede Lækkerier, og forsømte sielden at besøge os paa de høie Festdage, naar han troede, vi spiste bedre, end sædvanlig. I Fastetiden, hvilken Advocaten, der var opdragen i den catholske Tro, strengt iagttog, kom Gustav derimod sielden, og naar han kom, ærgrede han sig bestandig over de to store Katte, der paa den Tid vare de eneste i Huset, der spiste Kiød. »Hvorfor skal det Pak have det bedre, end vi Andre?« spurgte han engang den gamle Johan, 265 da han saae dem graadig fortære deres Maaltid. - »De ere Hedninger, derfor behøve de ikke at faste,« var Svaret. - »Saa vilde jeg ønske, jeg ogsaa var en Hedning,« sagde Gustav, og løb misfornøiet bort.

Næste Aften, da jeg stod alene i Kiøkkenet, kom Gustav, og vinkede mig udenfor. »Her er Noget, der vil smage dig godt,« sagde han. - »Hvad er det?« - »Det er Kattenes Fricassee, men de have næsten intet spiiet deraf, thi jeg pryglede dem dygtig, og jog dem bort; der er nok til os begge endnu.« - Dermed begyndte han at spise med stor Begierlighed. - Jeg var noget ængstelig i Begyndelsen, men opmuntret af Gustav, og lokket af den behagelige Lugt, modstod jeg ikke længere, og maatte da tilstaae, at det ikke var saa galt at spise ved Kattenes Taffel.

Da vi først havde begyndt paa denne Leeg, fortsatte vi den, saatiidt der var Leilighed dertil, og Gustav især var udtømmelig i Anslag for at tilfredsstille sin Kræsenhed paa de stakkels Dyrs Bekostning, hvilke aabenbar i denne Tid, som den gamle Tiener engang i vor Nærværelse anmærkede, uagtet han ei lod dem mangle Noget, aftoge i Fedme. Jeg rødmede stærkt ved disse Ord, Gustav derimod svarede meget rolig, at dette stedse skede henimod Foraaret, da slige Dyr løb om paa Lofter og Tage, og opførte deres Concerter, og hverken havde Ro Nat eller Dag. - »Jeg har dog intet mærket til, at de bleve magre de andre Aar,« sagde

Tieneren.

Den næste Aften kom Gustav og jeg igien ind i Kiøkkenet. »Her lugter godt,« sagde Gustav, »i Aften laver du vel igien en kraftig Ret til dine Katte?« - »Ja, nu er den færdig, ville I bringe den ud til dem?« sagde Johan. Gustav greb da den Tallerken, hvorpaa Kiødet laae, og bar den ud, medens jeg 266 fulgte ham med et Lys. Neppe vare vi alene, før vi begyndte vor sædvanlige Leeg, uden at agte paa Kattene, som vi jøge bort, saasnart de vovede at vise sig. - »Det er meget sejt,« sagde jeg. - »Jeg kan aldeles ikke tygge det,« sagde Gustav. - »Tag dette her! det er maaskee bedre.« - »Nei, det er værre endnu, det er intet ordentligt Kiød, troer jeg.« - »Velbekomme!« raabte pludselig en Røst bagved os, »smager det godt?« - Forskrækket vendte jeg mig om, og saae Advocaten i sin grønne Slaabrok, der stod i Døren, med den gamle Johan, og loe hiertelig af os. - »Det er nogle gamle Handsker, hvorpaa jeg har lavet en Ragout efter Herrens Befaling,« sagde Johan. - »Ja, vi have nok mærket Eders Streger, Knegte!« sagde Advocaten, »men nu tænker jeg, at I neppe tiere ville stæle Kiødet fra Kattene.« - Dermed vendte han sig leende om og gik.

»Bi du kun! det skal du faae betalt,« mumlede Gustav og løb sin Vej, uden videre at sige, hvad han havde i Sinde.

Fra den Tid af, at Advocaten havde været i den ovenomtalte Fare, maatte enten jeg eller Tieneren bestandig gaae foran ham paa hans Spadseretoure, og advare ham, naar vi saae Køer eller andre store Dyr i Nærheden, desuden valgte han, saavidt muligt, Veie, hvor ingen Træer eller Høie betog ham Udsigten; men uagtet al sin Forsigtighed undgik han ikke Gustavs Hevn. Denne kiøbte nemlig for sine Lommepege en stor Gedebuk, som han leiede ind hos en Bonde, og som han og flere af hans Kammerater tirrede saalænge, til den blev meget vild og ondsksfuld, især sørgede de for, at den blev rasende, naar de viste den den mindste Lap, der havde en rød Farve. Da nu Bukken saaledes var afrettet, ventede Gustav blot, til han en Dag erfarede, at jeg 267 skulde ledsage Advocaten, hvorpaa han, med sine Kammeraters Hielp, skiulte Dyret bag et Gierde, der ikke laae langt fra vor Vei. Da vi nu kom forbi, blev Bukken sluppen løs, og ilede da strax i det stærkeste Løb mod Advocaten, som den, med et eneste Stød af sine Horn, kastede til Jorden. Derpaa reiste den sig paa Bagbenene, og gientog sit Angreb flere Gange, og den havde allerede stærkt mishandlet min Fætter, da nogle Arbeidere paa mit Anskrig ilede til, og befriede ham fra sin forbittede Fiende.

Siden tilstod Gustav mig, at det var ham, der havde spillet sin Onkel denne Streg; »jeg indviede dig ikke i Planen,« lagde han til, »thi jeg frygtede, for at du af dum Medlidenhed skulde fordærve den hele Leeg.«

Vor gamle Johan, der nærede stor Mistanke mod Gustav, paatog sig nu at undersøge det Hele, hvorved han let erfarede, hvem der havde kiøbt og afrettet Gedebukken, som han derefter berettede sin Herre. Denne blev da saa vred, at han forbød Gustav sit Huus, hvilket Forbud den godmodige Mand dog kort efter, da Gustav hyklede stor Anger, igien ophævede. Gustav kunde imidlertid aldrig ganske aflægge sine Drillerier, og spillede sin Onkel endnu mangt et Puds, ja skilte endog flere af hans Canarifugle og oven i Kiøbet den gamle Papegøie ved Livet. Da jeg engang bebreidede ham hans Opførsel, sagde han: »Ældre Folk pleie at tugte Børn, naar de bære dem tosset og egensindigt ad, hvorfor skulle vi da ikke have Lov til ogsaa at give en gammel Mand Riis, naar han bærer sig ad som et Barn?«

268

NIENDE CAPITEL. *Frøken Wahlstein.*

Nogle Aar efter min Ankomst til Danzig lærte jeg den Dame at kiende, der eiede den ligeoverfor os liggende Have, og vandt i hende en Velynderinde, som jeg, uagtet hun nu længst er død, aldrig glemmer.

For at udvikle Anledningen til dette Bekiendtskab, maa jeg atter føre Eder et af disse Optrin for Øie, der, hvis man vil sammenligne Livets Billeder med Malernes, upaatvivlelig bør henregnes under den nederlandske Skole. Jeg har allerede omtalt den store Kiærlighed, min Fætter viste mod flere af sine Huusdyr, blandt disse spillede de to ovenomtalte Katte en vigtig Rolle; da de imidlertid begge vare af Hunkjønnet og formerede sig stærkt, saa blev deres Afkom min Fætter, trods al hans Dyrekiærlighed, til stor Besvær. De Fleste havde vel i hans Sted druknet den hele Yngel, men dette kunde han ikke bringe over sit Hierte. Han forærede dem da enten til sine Bekiendte, eller forskaffede dem, ved disses Hielp, Pladser i fremmede Huse, og sørgede med stor Omhu for, at de fik gode Herskaber. Ja ved slige Leiligheder opoffrede han, der ellers elskede Eensomheden, gierne sin huuslige Ro, og saasnart han indbød nogen af sine Bekiendte til sig, da vidste vi med Sikkerhed, at et Par af disse Dyr paa en eller anden Maade skulde

anbringes. Naar hans Venner imidlertid ikke kunde eller vilde hielpe ham, tog han ogsaa sin Tilflugt til andre Midler, og overtalede for gode Ord og Betaling Dagleiere eller gamle Koner til at udsætte hans ubudne Giester i fremmede Folks Boliger, hvorfor han endog holdt Bog over alle de Katte-Elskere, han kunde opspore i Byen. Ja da han 269 fik Mistanke om, at hans Sendebud undertiden førte ham bag Lyset, eller i det mindste ei udrettede hans Ærinder saa forsvarligt, som han ønskede, saa maatte tilsidst snart jeg, snart den gamle Johan om Aftenen bære Killingerne om i Byen, og overhovedet kunde ingen Moder bruge flere Konster, for at faae sine Børn vel forsørgede, end Advocaten, der dog ellers ikke var noget diplomatisk Genie, for at anbringe disse sine Yndlinger paa et godt Sted; »thi hvorfor skulle vi tage Livet af dem?« pleiede han at sige, »vore Hænder have jo dog klappet og foret dem, vi have tidt glædet os over deres lystige Spring, lad dem da heller, naar de blive for mange, gaae ud i Verden og forsøge deres Lykke, i det mindste ville vi ikke spærre dem Veien til det Held, der maaskee er dem beskæret.«

Frøken Wahlstein, saaledes hed Havens Eierinde, var en af dem, der stode øverst paa Advocatens Liste, og hun var derfor oftere bleven begavet med et Friexemplar fra hans Dyrehave. En Aften, da jeg skulde bringe hende en slig Foræring, og da jeg efter min Fætters Forskrift netop vilde sætte det lille Dyr ned paa Trappen, begyndte det pludselig at miave stærkt, hvorpaa en Pige kom ud med et Lys, og overraskede mig paa frisk Gierning. »Ja saa,« sagde hun, »nu faae vi da at vide, hvem der bringer os den Velsignelse af Kattekillinger til Huset.« I samme Øieblik ringede det indenfor, hvorfor Pigen gik ind, men dog ikke før hun havde tillaaset Porten, paa det jeg ikke skulde undløbe. Saaledes stod jeg da i Frygt og Bævelse over den Fare, jeg gik i Møde. Kort efter kom Pigen igjen og bad mig træde indenfor, da Frøkenen selv ønskede at tale med mig.

Jeg blev nu ført igiennem flere Værelser, og kom endelig ind i det Kammer, hvori Frøken Wahlstein 270 befandt sig. »Min lille Dreng!« spurgte hun, »hvorfor har du saadan Lyst til at forære mig dine Katte?« Den venlige Tone, hvormed hun sagde dette, gav mig Mod, og jeg skriftede ærlig Sandheden. Hun hørte smilende paa mig, og udstrakte imidlertid sin fyldige, veldannede Arm, og greb med sine fine Fingre et stort, guulrødt Æble, som hun skrællede, og rakte mig. »Hvad hedder dine Forældre?« spurgte hun. Jeg fortalte hende da, hvad jeg vidste om dem og om mig selv, og hun erindrede, at hun havde kiendt min Moder, medens denne i tidligere Aar, som ung Pige, levede i Danzig. Hun gav mig endnu en Klase med Viindruer, og anmodede mig, da jeg tog Afsked, om at sige min Fætter, at hans smaa Yndlinger skulde have det godt hos hende, dog bad hun om at forskaanes for flere. Mig selv indbød hun ikke blot igjen, men lod mig tidt i min Fritid afhente, saa der tilsidst neppe gik nogen Uge, hvori jeg ikke besøgte hende et Par Gange.

Jeg glemmer i øvrigt aldrig det Indtryk, Frøken Wahlstein og hendes Omgivning allerede den Gang frembragte paa mig. Hendes Kammer var ikke blot reenligt, men der herskede en Orden deri, som vilde have været altfor stor, hvis den ikke havde forenet sig med den udsøgteste Smag. En stærk Blomsterduft udbredte sig om Sommeren igiennem hendes Værelser, hvilken Duft om Vinteren erstattedes af en fiin Røgelse. Paa smukke Sommerdage var desuden Havedøren aaben, fra hvilken man havde Udsigt til et Par Terrasser, hvorpaa mangfoldige Nelliker og Levkoier fængslede Blikket, og hvorfra de yndigste Roser strakte sig henimod Døren og opad Vinduerne. Paa slige Dage lod hun mig ofte hente, og jeg fik da Lov til at udpege de skiønneste Blomster, hvorefter Gartneren med Forsigtighed afskar dem. Ogsaa de fineste Frugter rakte hun mig, og 271 hun selv syntes næsten udelukkende at leve deraf. Kiødspise derimod saae jeg hende aldrig røre. For Resten led hun af Brystsyge, og jeg saae hende kun sielden udenfor Sengen, men desuagtet, og skiøndt hun ikke længere var ung, frembragte hun dog et usædvanligt Indtryk baade paa mig og Andre, ja trods hendes Sygelighed, syntes Aarene at løbe forbi hende uden at efterlade Spor i hendes Aasyn; i øvrigt var hendes Ansigt blegt, hvorimod Øinene funkledede med et usædvanligt Liv. Hvad der især syntes mig forunderligt, var hendes brune Haar, der voxede saa tykt og langt, at det blev til en Byrde for hende, derfor hang det som oftest meget zirlig kæmmet og udslaget til begge Sider af hendes Leie; dette klædte hende smukt, og jeg begreb vel, hvad alle de, der havde kiendt hende i tidligere Aar, forsikkrede, at hun havde været en stor Skiønhed; ja det forekom mig, som om hun vedblev at være skiøn ligetil sin Dødsdag.

Da jeg blev ældre, erfarede jeg, at hun i sin Ungdom havde elsket en Yngling, der var død tidlig, dette Tab glemte hun aldrig, og afslog derfor ethvert Tilbud om Giftermaal; hendes Elskede havde været Protestant, maaskee var dette Grunden, hvorfor hun, uagtet hendes Forældre vare catholske, omskiftede den rette Tro med Luthers vildfarende Lære.

Desuagtet var hun dog paa sin Maade guds frygtig, og ofte, naar jeg kom til hende, læste hun i geistlige Bøger, til andre Tider afgav hun sig med qvindeligt Haandarbeide, hvori hun besad stor Færdighed, ogsaa den ældre engelske og tydske Poesie var hende velbekiendt, og Milton, Klopstock og Herder laae paa hendes Bord ved Siden af Speners, Frankes og Jungs Skrifter og Luthers Oversættelse af Bibelen.

Saaledes havde jeg virkelig svunget mig over Havemuren 272 ind i det Paradiis, der allerede tidlig satte min Siæl i Bevægelse. Her fandt jeg ogsaa den lille Pige igjen, som jeg før har omtalt; en Dag ved min Indtrædelse saae jeg hende sidde paa en Skammel ved Frøken Wahlsteins Fødder. Jeg vidste øiebliklig hvem hun var. »Der, Antonia, er den Legekammerat, jeg lovede dig,« sagde Frøken Wahlstein; da rystede den Lille de gule Lokker tilside, og betragtede mig opmærksomt med sine klare Øine, hvorpaa hun slog dem ned igjen paa sit Arbeide. Siden erfoer jeg, at hun var en Søsterdatter af Frøken Wahlstein, som hun tidt besøgte. I

øvrigt opdagede jeg, da jeg saae hende i Nærheden, at hun lignede sin Tante særdeles meget. Vi bleve snart bekiendte, jeg legede med hende i den store Have, hun bandt Krands til mig, lærte mig Blomsternes Navne, viste mig hvorledes jeg skulde tæmme Svanerne, og sang adskillige Sange for mig, som hun havde lært af sin Tante, alt dette forekom mig saare deiligt, og jeg fandt mig saa lykkelig i hendes Selskab, som jeg siden aldrig har været.

»Hvoraf kommer det, at din Tante bestandig er saa ung og smuk?« spurgte jeg hende engang. »Det kommer af, at hun er saa god,« svarede hun, »Gartneren siger vel, at hun er ligesom Græshoppen, der synger i Haven om Sommeren, og lever af Planternes Saft, og aldrig ældes, men jeg veed det bedre, thi hun er en Engel fra den store Himmel, hvor Stierne staae, og Englene ældes jo heller aldrig.«

Lige til Antonias fiortende Aar saae jeg hende nu ofte, og det lykkedes mig ogsaa at vinde hendes Hengivenhed, ja tilsidst tilstod hun mig endog, at der, næst efter hendes Tante, ikke var Nogen paa Jorden, som hun elskede høiere, end mig.

Undertiden lod Frøken Wahlstein mig deeltage i Antonias Underviisning, hun fortalte mig da forunderlige 273 Træk af Historien, og uagtet jeg alt i Skolen havde hørt derom, saa fik de dog i hendes Mund en anden Betydning, desuden henpegede hun bestandig paa den guddommelige Styrelse og Retfærdighed, der holder Roret i Livets Bølgegang, og tilsidst leder Skibet, hvor vildt det synes at gaae, til sin rette Havn, endelig førte hun mig ind i Poesiens Verden, og ligesom den gamle Tieners Eventyr først havde vakt min Phantasie, saaledes aabnedes nu mit Øre for den lyriske Velklang og min Siæl for Tankernes dristige Flugt.

Da hun mærkede, hvor begierlig jeg lyttede til alt dette, lod hun mig ikke blot læse Digte, især Folkesange for sig, men laante mig ogsaa de Bøger hiem, hvori de stode; disse giennemgik jeg da med stor Iver, men glemte dem tillige af et Slags Instinct for Advocaten. »See!« sagde hun da, naar hun saae det Indtryk, de frembragte paa mig, »flere af de Mænd, der have sammensat dette, levede for mange hundrede Aar siden, og dog klinge deres Ord giennem de mørke Tider, hvori Konger og Fyrster ere siunkne i Støv, og ere blevne forglemte. Hine Mænd vare dog ofte fattige i dette Liv, deres Værd begrebes ikke af de Mægtige, der bortviste dem med Kulde, og negtede dem den Skiærv, de behøvede, medens de tidt bortødslede deres Overflod til Uværdige. Men den forkastede Steen, siger Herren, skal blive Hovedhiørnesten i Bygningen; mange af dem, der haanedes af deres Nærmeste og foragtedes af Kongerne, have, selv naar deres Hierter vare brudte af Miskiendelse og bitter Smerte, udtalt Ord og digtet Sange, der ville tone paa Menneskenes Læber, saalænge Hiertets Sprog endnu har Magt her paa Jorden.«

Til andre Tider lærte hun os deilige Psalmer og geistlige Melodier, og lod os synge dem tilsammen.

274

Naar vi da spurgte om, hvorfra de vare komne, svarede hun: »Mange ere digtede af Mænd, hvis Navne Ingen mere kiender, og dog var det udvalgte Mænd, paa hvilke Herrens Aand hvilede, ligesom paa Propheterne i gamle Dage, ja Enhver, der har digtet en sliig hellig Sang eller skabt en sliig Melodi, han har ikke levet forgieves paa Jorden, thi han er vorden vor aandelige Velgiører, der vækker Siælen af sin Slummer, og modner den for tilkommende Verdener.«

For Resten var det vel ikke ganske Ret, at hun sammenlignede Sangere fra den senere Tid med de udvalgte Propheter, ogsaa deri gik hun maaskee forvidt, at hun altfor udelukkende hendrog vore Siæle mod Poesiens Verden; thi de, der ere kaldede til sligt, ville vel selv siden finde Veien, men de, for hvem i en umoden Alder altfor mange poetiske Syner vorde fremmanede, kunne let tabe deres Liv paa en Afvej, saa at deres Id vorder liig en forfængelig Drøm. Imidlertid er det dog vist, at min Veninde paa en forunderlig Maade rørte og vakte min unge Siæl, ja hvis jeg siden har vidst at bevæge Menneskenes Hierter, og at vække deres Kiærlighed til det Gode, da maa jeg for en stor Deel takke denne Qvinde derfor, hvis Læber en stille Begeistring omsvævede, og hvis Siæl lignede en af hine nordiske Søfugle, jeg i min Ungdom saae, der vorde hvide med Alderen, og der meer og meer tabe deres Pletter med hvert Aar de leve.

Frøken Wahlsteins Ord virkede saa stærkt paa mig, at jeg følte en uimodstaaelig Lyst til selv at vorde Digter, og jeg var kun lidet over tretten Aar, da jeg allerede udstrakte min svage Haand efter Laurbærkrandsen. Mine første Forsøg viste jeg imidlertid til Ingen, ikke engang til Antonia, hvem jeg dog ellers betroede alle mine Glæder og Sorger; thi 275 jeg tænkte bestandig paa hine Mænd, der levede i deres Værker, uden at man kiendte deres Navne; »der gives Mange,« havde jeg desuden læst i en af Frøken Wahlsteins Bøger, »der udtale blændende Ord, blot for at vinde Verdens Ros, men Grunden er da ingen ret Drift i Siælen, men kun Forfængelighed, og disses Tale skal henveires, som Røg, om saa Samtiden skrev deres Navne i Marmor.«

Hvad end mere bestyrkede mig i det Forsæt at skiule min poetiske Stræben, var min Frygt for Advocaten, der alt engang havde funden nogle af mine Vers, og var bleven meget forbittret derover; thi han foragtede al Konst, og betragtede den, som en tom Børneleeg, hvorpaa ingen forstandig Mand burde anvende sin Tid. »Kun hvad der skienker Vished,« sagde han ofte, »bør Mennesket kiende; Mathematiken er den visseste af alle Videnskaber, derfor studerer jeg den fremfor alle, gjør du ligesaa, hvis jeg skal agte dig,

og spild ikke din kostbare Tid paa Drømme, der nytte til Intet!«

Imidlertid giennemgik min Fætter kort efter en stor Krænkelse, der for en Tid styrtede ham i den ængsteligste Tvivl og Uvished, skøndt han studerede den visseste af alle Videnskaber; thi han tog engang en Afskrift af sine Arbejder, og indsendte den til en berømt Mathematiker, der boede i Danzig, for at høre hans Mening derom. Efter nogen Tid fik han imidlertid et Svar, hvori det blev ham betydet, at Videnskaben for længst havde overskredet de Grændser, indenfor hvilke han endnu troede, at den stod; som Følge deraf kiendte man nu kortere Veie, paa hvilke man kunde naae det Maal, han ad en længere Vei stræbte til.

Sielden har Noget rystet mig meer, end Synet af den Kummer og Bleghed, der udbredte sig over min Fætters Aasyn, da han havde læst dette Brev. Han 276 gik flere Dage omkring, næsten uden at spise og drikke, og uden at tale et Ord; endog om Natten hørte vi ham vandre rundt i sit Værelse og udstøde dybe Suk, han arbejdede heller ikke mere, han agtede ikke mere paa sine Huusdyr, men hans Øine vare bestandig rettede mod den Pult, hvorpaa det ulykkelige Brev laae opslaget, og han blev hver Dag blegere og blegere.

En Aften kaldte han sin gamle Tiener ind i sit Kammer. »Johan!« sagde han, »jeg veed, du er mig hengiven, jeg har ingen Anden, til hvem jeg kan betro mig, og dog maa jeg udøse min Sorg for Nogen, hvis ei mit Hierte skal briste derved; thi du maa vide, jeg har bortødslet næsten mit hele Liv paa Narrestreger, ja jeg kunde gierne have skrevet Vers al min Tid, ligesom Drengen gjorde forleden, og jeg vilde dog ikke være længere fra Maalet, end jeg nu er.« Derpaa fortalte han med faa Ord, hvad der var mødt ham. »Nu har jeg intet Andet tilbage, end at lægge mig i min Grav,« blev han ved, »og det vil snart skee, men først vil jeg brænde alle disse fordømte Papirer, der have fanget min Siæl i en Tryllekreds, og paa hvilke jeg har spildt min Flid og min Nattevaagen.« Derpaa aabnede han den Kasse, hvori alle hans Papirer laae, og beredte sig til at offere dem til Flammerne. Han skialv stærkt, da han holdt det første Blad henimod Lyset, »det vil gaee mig, som det gik hiin gamle Helt i Fabelen,« sagde han, »naar alt dette er udbrændt, da vil ogsaa mit Liv slukkes.«

Den gamle Johan, der havde samme Tro, som Advocaten, greb da pludselig dennes Haand, og besvor ham dog ikke at gaee altfor iilsomt til Værks. Men Advocaten rystede paa Hovedet med et veemodigt Smil, og søgte at vriste sin Haand løs. Da faldt det pludselig den gamle Tiener ind, at den berømte 277 Mathematiker, naar han erfarede Virkningen af sit Brev, maaskee kunde bevæges til at afgive en mildere Dom, han rev derfor hurtigt Papiret af sin Herres Haand og sagde: »Et Menneske kan feile, og det er vel muligt, at den lærde Mand aldrig har læst Herrens Papirer rigtig igiennem, det er ogsaa muligt, at Misundelse plager ham, thi man veed nok, hvorledes de lærde Herrer ere, vær imidlertid rolig! jeg vil selv tale med ham.« Efter disse Ord gik Johan med Kassen og Manuscripterne.

To Timer derpaa kom han ganske aandeløs tilbage. »Jeg har talt med den lærde Mand,« sagde han, »han tilstod at Forretninger havde hindret ham fra at læse Papirerne opmærksomt igiennem, men nu læser han dem om igien, saa ville vi faae Andet at høre.«

»Er det sandt, hvad du siger?« raabte Advocaten med funklende Øine. »Det er baade sandt og vist, giv nu blot Tid nogle Dage, spiis og drik og sov rolig, saa skal Herren nok see, at Alt vil gaee godt!« Disse Ord virkede forunderligt paa min Fætter, han fandt sig i at vente, og fattede Haab paa ny, dog var han langtfra fuldkommen beroliget, tvertimod befandt han sig i en feberagtig Spænding, der ikke ophørte, før han fik sine Papirer tilbage.

Efter otte Dage kom de, tilligemed en ny Skrivelse fra den lærde Mathematiker, hvori han undskyldte, at han saa flygtig havde giennemlæst Manuscriptet forrige Gang. Han forsikkrede nu Advocaten om, at hans Arbejde, uagtet en Deel deraf ikke var ganske ubekiendt, dog kunde have sin store Nytte. Han bad ham derfor at vedblive, uden imidlertid at give Noget i Trykken, før det Hele var til Ende, og før han havde regnet det flere Gange igiennem, da var der Rimelighed for, at han kun vilde have Glæde, men ingen Sorg deraf. Vel at mærke, de 278 Beregninger, den berømte Mand tilraadede, vare meget vidtløftige, saa at et Menneskes Liv, efter Advocatens Sigende, neppe strakte til for at fuldende dem.

Ikke desmindre virkede dette sidste Brev paa Advocaten, som et Trylleslag, han fik sine Kræfter igjen, han arbejdede, ligesom før, til langt ud paa Natten, og blev saaledes ved ligetil sin Dødsdag.

Men Johan betroede mig siden, som en Hemmelighed, at han paa hiin Aften først gik til Advocatens Læge, og sagde ham, hvorledes Alt stod til, og hvad han havde i Sinde. Lægen indlod sig da paa hans Plan, og de ilede begge til den berømte Mathematiker, som Lægen til Lykke kiendte, de forestillede ham, at Advooatens Liv stod i Fare, hvis man sagde ham den nøgne Sandhed, og bevægede saaledes den berømte Mand til at modtage Manuscripterne tilbage, for, efter nogen Tid, at sende Advocaten dem igjen, med et nyt og mere trøstende Brev, der uden Tvivl var den eneste Lægedom, der kunde frelse dennes Liv.

TIENDE CAPITEL. *En skiev Stilling.*

Uagtet jeg nu, som sagt, udarbejdede mine poetiske Forsøg ganske hemmelig, saa havde jeg dog gjerne hørt Andres, især Frøken Wahlsteins Dom derover, og jeg tænkte ofte paa, hvorledes jeg, uden at nævne mig som Forfatter, kunde erfare den. Dette lykkedes mig først senere, da jeg omtrent var femten Aar gammel; men de Betingelser, hvorunder det skede, vare af den Natur, at min Digterkrands i 279 lang Tid trykkede paa mit Hoved, som en Tornekrone.

En Dag mødte jeg Gustav paa Gaden med et Buur, hvori der sad en tam Stær. »Hvor har du faaet den fra?« spurgte jeg. »Den har jeg købt,« svarede han, »det er en Foræring til en smuk lille Pige, som jeg kiender, paa hendes Fødselsdag.« - »Vil du give den saaledes ligefrem?« - »Ja, naturligviis.« - »Vil du ikke ledsage din Gave med et Par Ord?« - »Ledsage den med Ord! jo vist, jeg vil sige, at det er just en smuk Stær, og derpaa ønske hende til Lykke paa hendes Fødselsdag.« - »Jeg mener, om du ikke vil skrive et Par Vers ved den Leilighed?« - »Et Par Vers? Er du gal, kan jeg skrive Vers!« - »Hvis du ønsker det, skal jeg skrive dem for dig.« - »Ja, min Siæl ønsker jeg det, hvis jeg blot maa sige, at jeg har skreven dem selv.« - »Det forstaaer sig.« - »Og du maa da aldrig forraade mig.« - »Nei aldrig.« - »Men du maa skrive dem strax.« - »Inden to Timer skal du have dem.«

Jeg ilede nu hjem og skrev nogle Vers i Fuglens Navn, hvori jeg lod det lille Dyr udtrykke sin Glæde over at tilhøre en saa god og elskværdig Herskerinde. Disse Vers vare vel ikke udmærkede, men de passede dog til Leiligheden; de bleve derpaa ved et Baand befæstede til Fuglens Hals, og gjorde, vel meest i Betragtning af Digterens Alder, en overordentlig Lykke. Næste Dag kom Gustav til mig, fuld af Glæde, og fortalte, at han var bleven overøst med Ros, »dog al Æren er din,« sagde han, »men det maa være en Hemmelighed, jeg skal aldrig glemme den Tieneste, du har viist mig, men siig det blot ikke til Nogen, hører du?« Jeg maatte da sværge en høi Eed paa, at jeg aldrig skulde forraade ham. »Du har jo selv lokket mig dertil,« sagde han, »husk derpaa! det vilde være den skiændigste Streg, hvis 280 du sladdrede af Skole, og jeg vilde da heller ikke leve et Øieblik længere.«

Da jeg næste Dag kom til Frøken Wahlstein, var Antonia der; til min Forundring saae jeg ogsaa den lille Stær i sit Buur, og det Digt, jeg havde skreven, laae ved dens Side paa et lille Bord. »I Sandhed, Gustav har et Talent, som jeg mindst tiltroede ham,« sagde Frøken Wahlstein, »hør engang dette Digt, som han i Gaar gav Antonia!« Dermed læste hun mit eget Arbejde op, og mit Hierte bankede høit af Glæde over den Ros, hun, uden at vide det, tildeelte mig. »Altsaa du er den lille Pige, hvis Fødselsdag det var i Gaar?« sagde jeg til Antonia. - »Ja,« svarede hun, »er det ikke et smukt Digt, før kunde jeg aldrig lide Gustav, men nu, da han skriver saa smukke Vers, holder jeg meget af ham.« - »Det er dog besynderligt, hvor man kan gjøre et Menneske Uret,« sagde Frøken Wahlstein, »hvis det var dig, Franz, da vilde jeg ikke have undret mig saameget derover, men Gustav, det havde jeg aldrig troet.« - »Ja, det er Skade,« sagde Antonia, »at Franz ikke kan digte slige Vers.« - Jeg vilde i hiint Øieblik have givet Meget for at kunne tilstaae, at det netop var mig, der havde digtet dem.

Nogle Dage efter kom Gustav igjen til mig. »For Himlens Skyld, hielp mig!« sagde han, »nu da Folk troe, at jeg er Poet, har jeg aldrig et Øiebliks Ro, jeg skal nu skrive Vers snart for den Ene, snart for den Anden, min Fader især plager mig over al Beskrivelse; han lod mig ingen Ro i Gaar, før jeg lovede ham et Par Vers til en af vore Venners Fødselsdag, jeg kan naturligviis ikke skrive dem selv, jeg er derfor ulykkelig, hvis du ikke hielper mig, men du maa hielp mig, du har jo selv trukken mig ind i denne Ulykke, saa maa du ogsaa hielp mig ud deraf igjen.«

281

Gustavs Fordring forekom mig billig, og jeg hialp ham ogsaa denne Gang, ja uagtet mit Digt sikkert manglede den Kiærne, som kun den modnere Alder giver, saa høstede det dog igjen megen Ros, hvilket Gustav trolig berettede mig, men tillige gientog han sin Bøn om Taushed, som jeg atter høit og dyrt lovede, og som jeg, selv om jeg ikke havde lovet den, maatte iagttage, hvis jeg vilde vedblive at leve i Advocatens Huus.

Denne blev nemlig mere forbitret over Gustavs indbildte Digtalent, end over alle hans foregaaende Drillerier. »Hør du!« sagde han en Dag til mig, »jeg husker nok, at du engang gav dig af med at være Verse-mager, men finder jeg nogensinde blot saameget som et halvt Riim i dine Giemmer, da kan du see dig om efter en anden Bolig, Knegt! thi hos mig bliver du ikke et Øieblik længere, forstaaer du mig? - Nu, nu,« sagde han mildere, da jeg stod forbløffet, i den Tanke, at Gustav havde forraadt mig, »vær du rolig! det er ikke paa dig, jeg egentlig er vred.« - »Paa hvem er De da vred?« vovede jeg at spørge. - »Alene paa den næsvise Dreng, den Gustav,« svarede Advocaten, »der, fordi han ikke duer til Andet, endelig har begyndt paa at skrive Vers, hvilket i mine Tanker er det Dummeste, nogen Dumrian kan forfalde til. Lad ham da nu

see, hvad hans Vers ville indbringe ham, og om han kan leve deraf, thi af min Formue faaer han, hvis han ikke forbedrer sig, aldrig en Skilling.«

Hos Frøken Wahlstein derimod blev Alt ganske anderledes optaget, da jeg igien kom til hende, fandt jeg Gustav der, tilligemed den nu fiortenaarige Antonia. »Har du hørt Gustavs sidste Digt,« sagde Frøken Wahlstein. Da jeg negtede dette, læste hun Digtet for mig, og jeg mærkede vel, at det havde hendes Bifald. Uagtet jeg inderlig glædede mig 282 ved hendes Ros, paatog jeg mig dog en ligegyldig Mine derved, ja for at vise min Upartiskhed, udpegede jeg endog et Par Feil i Formen, der, som jeg vel vidste, fandtes i Digtet. Frøken Wahlstein saae forundret paa mig. »Er du bleven en saa streng Criticus?« sagde hun. Antonia derimod rødmede stærkt, i det hendes fine Læber fortrak sig til et bittert Smil. »Nattergalen behøver neppe at solfeggiere og gaae paa Syngeskole hos Hr. Franz, for at synge smukt,« udbrød hun endelig. »Nu bliv ikke saa ivrig, lille Antonia!« sagde Frøken Wahlstein, »og De, Gustav, hovmod Dem ikke af Deres Fortrin! vredes heller ikke paa Deres Ven, fordi han ærlig siger Dem Sandheden! husk overhovedet, at Beskedenhed er en Dyd, der anstaaer Digteren, thi han lytter jo kun til en hemmelig Røst, og det Bedste, han veed, er Aandens og ikke hans Eiendom.« - »Jeg mener dog,« svarede Gustav, i det han gav mig et hemmeligt Vink, ligesom om han talte min Sag, »at det, jeg selv har skrevet, det være nu godt eller slet, hører mig til og ingen Anden.« - »Kun de Ydmyge af Hiertet,« svarede hun, »de, som føle, at de Intet ere uden en høiere Bistand, kun de skulle tale evige Ord til Verden.«

Jeg følte vel Sandheden af hendes Tale, og foresatte mig aldrig at glemme den, thi det er jo dog egentlig til mig, tænkte jeg ved mig selv, at alt dette bliver sagt.

Da vi gik hjem, var Gustav ikke saa venlig, som han pleiede at være. »Hvilken ond Aand drev dig dog til at criticere vort Digt,« sagde han endelig, »hvad i al Verden nytter sligt til? Lad dem finde Feilene selv, hvis de kunne, finde de dem ikke, da er det jo desbedre for os.«

Der gik nu ingen Uge hen, hvori jeg ikke maatte skrive et eller andet lille Digt til Gustav, og jeg 283 mærkede med Fornøielse, at han naaede et Slags Anseelse derved. Men hvad der undrede mig meest, var, at Gustav ikke blot tilegnede sig Æren for disse Smaating hos Andre, men at han endog bedrog sig selv undertiden, og indbildte sig, at de virkelig vare digtede af ham. »Før fik jeg bestandig Utak for Alt, hvad jeg gjorde,« sagde han saaledes flere Gange, »men nu har man faaet Øinene op, nu kunne dog Folk see, hvad jeg duer til, naar jeg vil strengere mig an.« »Ja det forstaaer sig, jeg veed jo nok, at du egentlig har skrevet dem,« lagde han engang til, da han saae min Forundring, »men det er dog mig, der breder dem ud blandt Folk, og skaffer dem Anseelse, og desuden har du jo lovet at tie stille dermed.«

For Resten kunde Gustavs øvrige Egenskaber saameget mindre tilintetgiøre Troen paa hans Talent, da han, naar Lunet kom over ham, hverken manglede Indfald eller øiebliklig Varme, hvorimod den høiere Digterild, den egentlige Konstnerphantasie, der med Kiærlighed tilegner sig og opliver Gienstandene, aldeles ikke fandtes hos ham.

Tilslidst blev jeg dog kied af saaledes at bortskienke min aandelige Eiendom, jeg begyndte derfor i min Fritid ogsaa at udarbeide Adskilligt, som jeg vilde beholde for mig selv; men her mærkede jeg, at den lunefulde Musa ofte blev mig utro, og at det, jeg saaledes digtede, paa fire eller fem Undtagelser nær, ikke lykkedes saa godt, som det, jeg udarbejdede for Gustav. Grunden hertil var uden Tvivl, at Gustav bestandig opgav mig et indskrænket Æmne, og ikke fordrede Andet, end Leilighedsvers af mig, hvilke vel kunne lykkes et underordnet eller uudviklet Talent, uagtet dette ei er høiere Gienstande voxen.

Et af mine bedste Stykker fra den Tid var et 284 Mindedigt over den stakkels Johan, der havde været min Barndoms tro Ven, og der nu pludselig døde. Dette var et smerteligt Tab baade for mig og for Advocaten; han søgte ved anstrengt Arbeide at glemme sin Sorg, jeg fandt min Trøst i en veemodig Erindring. Det Digt, hvori jeg især lod min Smerte udstrømme, havde jeg gierne til Ære for den Afdøde ladet trykke under mit eget Navn, men jeg vovede det ei for Advocatens Skyld. Jeg viste det imidlertid til Gustav, der tilbød sig at lade det aftrykke uden Navn. Dette tillod jeg gierne, og læste saaledes, efter nogle Dage, Digtet i et offentligt Blad, men til min Forundring saae jeg de to Begyndelsesbogstaver af Gustavs Navn derunder. »Hvad skal det sige?« spurgte jeg, da jeg saae Gustav igien, »hvorledes kan du tillade dig Sligt, uden mit Minde?« - »Det er ikke min Skyld,« svarede han, »det er en Misforstaaelse af Udgiveren, thi uagtet jeg forsikkrede ham om det Modsatte, troede han dog, at Verset var af mig, hvorfor han tillod sig at sætte mit Mærke derunder; det var en stor Næsviished, for hvilken jeg alt har sat ham strengt i Rette, og du kan være vis paa, at han aldrig vover paa sligt mere.« - Hertil svarede jeg intet, men i mit Hierte var jeg overbeviist om, at han ei ved denne Leilighed var saa uskyldig, som han gav sig ud for, og i Følge min daværende lidenskabelige Stemning, ærgrede jeg mig meget over denne hans Opførsel.

I min Mening om Gustav bestyrkedes jeg end mere ved følgende Optrin: Jeg havde allerede tidligere skrevet et Smædedigt over Gedebukkens Anfald paa Advocaten, hvilket Digt jeg selv siden efter, da jeg fik bedre Indsigt, misbilligede. Dette fandt Gustav engang, da han bladede i mine Papirer. Han loe meget deraf, og jeg fik ingen Ro for 285 ham, før jeg tillod ham at skrive det af. Nogen Tid efter saae jeg i et Selskab Gustavs Fader, en forfængelig Mand, der glædede sig meget over sin Søns indbildte Talent, og forelæste

dennes Vers ved enhver given Leilighed. Han talte ogsaa til mig om sin Søns Poesier, hvilke, efter hans Paastand, vakte stor Opsigt hos Kiendere. Endelig tog han mig hemmelig hen i en Krog, og viste mig hiint satiriske Digt, som jeg selv havde skrevet, og spurgte, om jeg kiendte det. Jeg blev meget forbauset ved at skue det i hans Hænder. - »Dette Digt burde De aldrig have seet,« raabte jeg. - »Ja, ja, det kan saa være, men vittigt er det dog.« - »Ei, det er et letsindigt Forsøg, der for længesiden burde været brændt, saameget mere da det driver Spot med en brav Mand, der ikke fortjener det.« - »Ja, ja, det vil jeg gjerne tilstaae, men det røber dog Talent, det kan De ikke negte.« - »Ak, Talentet er ikke stort, det er et ubetydeligt Stykke.« - »Saa!« sagde han med en fornærmet Mine, »der gives dog dem, der ere af en anden Mening, det forsikkrer jeg Dem, jeg har talt med fornuftige Mænd, der finde Digtet fortræffeligt.« - »De er meget overbærende,« svarede jeg, »det er for Resten et umodent Forsøg, jeg skrev det endnu i mine Drengenaar.« - »Hvad?« udbrød han, »har De?« - Videre kom han ikke, men hans Træk slappedes pludselig, og viste en dyb Bedrøvelse, medens han taus stak Manuscriptet i Lommen. Først da blev det mig klart, at Gustav havde indbildt sin Fader, at dette Digt ogsaa var skrevet af ham. Jeg følte vel, at jeg nu havde beredet Gustav en stor Krænkelse, men jeg var den Gang endnu saa verdslig stemt, og, hvilket jeg til liden Ære for mig selv maa tilstaae, saa opbragt over hans Fremfærd, at jeg kun lidt brød mig om de Ubehageligheder, jeg ved min Opførsel kunde volde ham.

286

Den anden Dag styrtede Gustav fortvivlet ind i mit Kammer. »Du har gjort mig ulykkelig,« sagde han, »min Fader er yderst forbittret, og jeg maa befrygte at blive til Spot for den hele By.« - »Og det med Rette,« svarede jeg, »thi din Umættelighed efter fremmed Eiendom gaer jo over alle Grændser.« - »Og hvis er Skylden?« raabte han, »husk dog, jeg bad dig ikke om dine Vers, du selv tilbød mig dem frivillig, ja du tvang mig næsten til at modtage dem, du trak mig ind i den ulykkelige Kreds, du stødte mig med Magt ind i den falske Stilling, hvori jeg skal synes, hvad jeg ikke er; men det var Alt kun en udtænkt Ondskab af dig, for tilsidst at beskæmme og nedtræde mig i Støvet, ja du er slet og onskabsfuld, du har fanget mig med din Snedighed, du har baaren dig diævelsk ad imod mig, thi du har, liig en ond Aand, laant mig en Sum, for tilsidst at lade mig betale dig med mit Liv og mit Hierteblod.« Gustav stod bleg paa Gulvet, da han sagde dette, hans Aasyn var fordreiet, og Fortvivlelse stod malet i hvert af hans Træk. I denne Tilstand vakte han virkelig min Medlidenhed; jeg stræbte derfor at trøste ham, og forsikkrede, at jeg aldrig forlangte igien, hvad jeg havde skienket ham, at alle hine Smaating skulde være hans for bestandig. - »Men nu hiint lille Digt,« sagde han, »hvormed du dog selv er misfornøiet, som du selv foragter, hvorfor vil du ikke skienke mig det?« - »Fordi en brav Mand derved kan blive til Fabel for den hele By.« - »Men jeg lover dig, at ingen Flere skulle see det.« - »Nu vel, saa tag det i Guds Navn, hvis det kan berolige dig.« - »Det er godt,« sagde han, »nu mærker jeg dog, at du mener det ærligt.« - Med disse Ord satte han sig ned, og blev i nogle Øieblikke rolig siddende; men pludselig vendte igien Fortvivlelsen tilbage. »Ak,« raabte han, »det hjælper 287 ikke, jeg er dog solgt og forraadt, jeg skal bestandig skrive flere Digte og atter flere, og det har ingen Ende, ligesom Kilden, der stedse rinder og atter rinder, ere mine Venners Fordringer, og hvis du ikke hjælper mig, saa seer jeg ingen Redning.« - »Du maa sige Nei til disse Anmodninger,« sagde jeg, »thi du spiller jo dog ellers en uværdig Rolle, hvad kan al Verdens Ros nytte dig, naar du dog ikke fortjener den?« - »Ja, ja, du har godt ved at tale,« sagde han, »du kiender endnu ikke den Sødme, der ligger i Berømmelse, og endnu mindre den Mismod, den forladte Tilstand, en dalende Hæder medfører.«

Derpaa faldt han atter hen i Taushed, endelig udbrød han: »Nu har jeg funden Raad for os begge, hør, hvad jeg vil sige dig: Hielp mig blot nogle Gange endnu! Nei tro ikke, du skal skienke mig dine Vers, du skal blot laane mig dem, du kan jo dog ikke bruge dem nu, thi min Onkel, Advocaten, jager dig paa Døren, naar han blot aner, at du har skreven et eneste Riim, jeg derimod agter ikke hans Vrede, thi jeg har brudt mit Venskab med ham. Jeg lover dig derfor at gjøre dine Vers bekiendte, jeg skal samle Ros for dig, ligesom Bierne samle Honning og Høstmændene Korn for deres Herrer, og tilsidst, naar min Onkel er død, naar du tør træde frem offentlig, som den, du er, da reiser jeg bort, langt bort, og forandrer mit Navn, da maa du i Guds Navn fortælle, hvorledes Alt er tilgaaet, da maa du smykke dig med alle de Laurbær, jeg har sanket til dig, jeg er da borte, og bryder mig Fanden derom.«

Jeg fandt Gustavs og min Stilling saa besynderlig, at det virkelig forekom mig, som om vi begge kunde være tiende med hans Forslag, jeg lovede ham derfor endnu nogle Gange at hielpe ham.

I Følge dette Løfte kom Gustav igien et Par Dage efter, og spurgte, om jeg ikke havde digtet Noget, 288 der kunde fremsiges i et Selskab. - »See selv efter!« svarede jeg. - Han giennem søgte da mine Papirer og udvalgte tre til fire Stykker, der virkelig hørte til det Bedste, jeg havde digtet. Omtrent otte Dage efter modtog jeg en Indbydelse til et Aftenselskab hos Frøken Wahlstein. Jeg kom og fandt en glimrende Forsamling, der var fordeelt i flere Værelser; Antonia saae jeg i Begyndelsen ikke, hvorimod Gustav var tilstede, tilligemed sin Fader. Frøken Wahlstein selv sad i en Sopha i den store Sal, hun saae bleg og venlig ud, men talte kun lidet med mig. Midt i Salen var et Forhæng. Paa et givet Vink gled Forhænget til Side, og Antonia traadte frem; hun var klædt i en sneehvid Dragt, hendes Haar hang i Lokker om hendes Kinder, en Krands af Egeløv og hvide Roser omsnoede hendes Hoved. Mig syntes, at jeg aldrig før havde seet hende saa smuk. I Begyndelsen var hun forlegen, endelig fattede hun sig, og begyndte med usikker Stemme at fremsige et af de Digte, Gustav nylig havde hentet hos mig, men lidt efter lidt vandt hun Sikkerhed, og foredrog det Hele med saamegen Følelse, at det forekom os Alle særdeles smukt. Aldrig har vel en ung

Forfatter været mere henrykt, end jeg, da jeg hørte de Ord, der vare udsprungne af min inderste Siæl, paa et saa elskeligt Væsens Læber. Jeg forekom mig selv adlet ved den Hæder, der vistes mit Arbeide, og jeg hensank i en sød Drøm, af hvilken jeg først vaagnede ved hendes Bortgang, da levende Bifaldsytringer lode sig høre, og Antonias og Gustavs Navne toned fra alle Sider. Efter nogen Tid kom en anden Pige ind, der fremsagde et bekiendt Digt, hvilket i Værd langt overgik mit, men der ikke blev saa godt giengivet, og derfor heller ikke gjorde saamegen Lykke. Derpaa fremkom atter Antonia; et nyt Forsøg af mig toned fra hendes Læber, og det syntes 289 mig, som hvert Ord var forvandlet til Musik. Nu traadte flere Fremmede op, der fremsagde mange smukke Ting, men Ingen vakte saa stor Beundring, som Antonia. Endelig bevægede Forhænget sig, og den halve Deel af Salen skiultes for Tilskuerne. Kort efter gled det igien til Side, og Antonia stod i Forgrunden tilligemed tre andre Piger, de vare alle hvidklædte, i Baggrunden saaes et Pianoforte, paa hvilket en femte Pige spillede, og hvorfra skiønne Harmonier udgik. Pludselig istemmede Antonia, tilligemed sine Selskabssøstre, en fiirstemmig Sang, hvortil ogsaa jeg var Forfatter, og hvortil der var sat en saa skiøn Melodie, at den bragte mig Taarerne i Øinene. Med denne Sang sluttede Fremstillingen. »Hvem har digtet Melodien?« spurgte jeg min Nabo. »Hvem Anden, end Frøken Antonia!« svarede han, »og Ordene ere naturligiis af Gustav.«

Hele Selskabet samlede sig nu om Gustav og Antonia, for at bevidne dem sit Bifald. Alle vare enige om, at de sielden havde oplevet en skiønnere Aften, og saa forunderlig er Konsternes Kraft, naar de række hverandre Haanden, at Mennesker, der ellers kun fandt Nydelse i prosaiske Sysler, dog denne Gang kom i et Slags poetisk Ruus, saa de øiebliklig anede Noget om den Verden, der ellers var lukket for dem, i det mindste svore de høit og dyrt, at de aldrig havde moret sig kosteligere. Jeg saae nu Gustav nærme sig til Antonia, og hørte ham takke hende, fordi hun saa skiønt havde tolket hans bedste Følelser; herpaa svarede hun igien saa venligt, at det skar mig i min inderste Siæl.

»Den, der kan frembringe Sligt, behøver vel ikke at smykke sig med fremmede Fiædre,« sagde Gustavs Fader, i det han med et triumpherende Smiil gik mig forbi, »ikke sandt, Herr Franciscus Ordenga?« - »Hvorledes kunde De vove at tilegne Dem 290 Æren for et fremmed Arbeide?« spurgte Antonia, i det hun betragtede mig med et bebreidende Øiekast.

En usigelig bitter Følelse gik i dette Øieblik igiennem min Siæl, og jeg kastede et harmfuldt Blik paa Gustav, der stod ved Antonias Side, og ganske rolig havde hørt paa hendes Ord. »Jeg forsikkrer Dem,« sagde han endelig med et Smiil, »at vor gode Franz ikke er saa skyldig, som han synes; Deres Vrede beroer paa en Misforstaaelse, som jeg en anden Gang nærmere skal oplyse Dem om.« - »De er et meget ædelt Menneske,« sagde Antonia med et venligt Blik paa Gustav.

Jeg kunde og vilde ikke længere være Vidne til den Triumph, en Anden paa min Bekostning indhøstede; jeg greb derfor min Hat og ilede bort. Med Ufred i Hiertet, med alle Skinsygens Qvaler i Brystet, stod jeg nu igien paa mit eensomme Kammer, og stirrede ud over den dunkle Have, hvori Lindetræerne, som Skygger af en forgangen Herlighed, sukkede i Nattevinden. Jeg saae nu atter de stærkt oplyste Vinduer, og hørte den fierne Musik, ligesom i min Barndom, men jeg følte langt anderledes Eensomhedens Qval, end dengang; thi miskiendt, foragtet og udstødt i Natten, med et higende Hierte, langt borte fra alle Verdslighedens Glæder, forekom det mig, som jeg var bestemt til mit hele Liv at vandre forladt paa øde Veie, liig en usalig Aand, der paa engang er udelukket fra Menneskets Samfund og fra Paradisets Fryd.

Den næste Dag lod Frøken Wahlstein mig paa ny indbyde til sig. Da jeg kom, vare igien Gustav og Antonia der. Jeg blev ikke vel til Mode, da jeg saae dem, thi jeg frygtede igien for et ydmygende Optrin; dog denne Gang gik det bedre, end jeg troede. »Antonia skylder dig en Æreserklæring,« sagde Frøken 291 Wahlstein, »thi, efter Gustavs Tilstaaelse, har ogsaa du bidraget din Skiærv til hiint satiriske Digt, som jeg for Resten langt fra billiger. Du kunde altsaa med Rette tilegne dig en Deel deraf, og Antonia havde Uret i at krænke dig, og bør upaatvivlelig gjøre dig Afbigt.« Antonia nærmede sig nu rødmende, og sagde et Par Ord, der skulde udtrykke en Bøn om Tilgivelse, imidlertid saae jeg vel paa hendes Blik, at hendes Ord ikke kom fra Hiertet, og dette var ganske naturligt, thi, som jeg siden erfarede, ansaae hun Fortællingen om det dobbelte Forfatterskab for en ædelmodig Opdigtelse af Gustav, paa det jeg ei skulde beskæmmes i Verdens Øine.

»Jeg burde ikke have givet efter for Antonias, og Deres Faders Bønner, Gustav! jeg burde ikke have tilladt denne Fest,« sagde Frøken Wahlstein. - »Og hvorfor ikke?« spurgte Gustav. - »Det er et farligt Spil at lade den Unges Forfængelighed lege med Konsten.« - »Hvorledes mener De det?« - »Det er et farligt Spil,« blev hun ved, »naar Konstneren, istedenfor at erkiende noget Høiere over sig, falder paa at tilbede sig selv, og at sætte sig, som en Afgud, paa den Eviges Throne.« - »De er meget streng mod den stakkels Konstner,« sagde Antonia, »hvad skal dog lønne ham for sit Talent, hvis man ikke tør beundre og rose ham?« - »Jeg ønsker ikke, at Nogen skal savne den Ros, han fortjener, uden forsaavidt denne Ros kan fordærve ham. For Resten er Mængden meest tilbøielig til at rose netop den Deel af Poesien, der ligger Prosaen nærmest, thi den kan den lettest forstaae.« - »Skal dette være en Misbilligelse af mine Digte?« spurgte Gustav. - »De har hidtil kun brugt Deres Talent, for dermed at udsmykke den daglige Omgivning, men dertil er det for godt,« sagde Frøken Wahlstein. - »Hvad i al Verden skal da Poesien nytte mig til, naar jeg ikke maa 292 bruge den til Ære for mig selv og til Glæde for Andre?« spurgte Gustav. - »Husk,« svarede hun, »at det kun er de reneste

Draaber i Havet, der i luftigt Klædebon opstige under Stierne, det bittre Salt, det med Jorden Beslægtede bliver derimod tilbage i Oceanet! Bruger dog,« blev hun ved med usædvanlig Ild, »I, som have Ordets Magt, bruger dog undertiden de Farver, hvormed I saa tidt udsmykkede det Forgængelige og Ubetydelige, til at fremhæve det Bedste, det Udødelige og Evige! Husker at I ere de, der skulle skaffe Udødeligheden Seier over den lavere Natur! Værer derfor alvorlige og leger ikke blot med Konsten til Tidsfordriv! thi ogsaa det urene Hierte kan lege med den, ligesom ogsaa Brilleslangen, efter Sigende, kan dandse efter Musikens Toner.«

»Det forstaaer jeg ikke,« sagde Gustav. Jeg derimod forstod det vel, men jeg følte tillige mine Kræfters Svaghed. »Ak,« sagde jeg derfor, »De fordrer for Meget af Digteren, hans hele Kunst er jo kun en Leeg, i det mindste vil Mængden aldrig erkiende den for noget Bedre.« - »For Mængden alene skriver han heller ikke,« svarede hun. - »Lad os ikke meer tale om Sligt!« raabte Gustav, »jeg skal skrive saa godt jeg kan, og dermed Basta.«

»Hvad den Kvinde dog kieder mig,« sagde Gustav, da vi gik hjem, »bestandig er hun i den syvende Himmel, aldrig taler hun om Andet, end om Stierne og om Udødeligheden; hvorfor gaaer hun da ikke ind i Udødeligheden jo før jo heller? Der er jo Ingen, der holder paa hende.« - Jeg meente, at det var en Vanhelligelse af min Venindes Navn, hvis jeg vilde tage til Gienmæle mod slige Angreb, derfor gik jeg stille hjem, uden at svare ham.

Frøken Wahlsteins Ord fandt derimod Gienklang i min Siæl, og jeg indsaar vel, at den rette guddommelige 293 Funke endnu manglede i mine Digte, dog følte jeg, at den var det Eneste, der kunde erstatte mit forsvundne Haab; blege og alvorlige syntes Muserne at staae i det Fierne, men deres Aasyn lovede mig dog endnu mange veemodige Glæder, og under Læsningen af de bedste Digtværker følte jeg, at der endnu gaves store Lys, der kunde oplære Livets Mørke, selv naar Kiærlighedens Blus slukkedes.

Paa denne Tid begyndte jeg, efter Frøken Wahlsteins Raad, at studere mit Lands seneste Historie, og den fangede da ganske min unge Siæl. Jeg rødmede over, at jeg saalænge havde glemt det Kald, hvortil jeg ved Fødselen indviedes, jeg, der alt, som Barn, saar Pragas Brand, og i hvis dunkleste Erindringer Skriget af de døende Børn paa Fiendernes Landser endnu gienlød. Jeg skammede mig ved hidtil at have offret min Kraft og mit Talent paa Ubetydeligheder, og ikke en eneste Taare, ikke en eneste Linie til hine Helte, der lode Livet for tilkommende Slægter, som de ikke kiendte, i den faste Tro, at disse vilde fortsætte det begyndte Værk. Ogsaa for mig havde hine Helte blødet, ogsaa til mig havde de sat deres Tro. Nu vidste jeg, hvad der skulde være Siælen og Hierteslaget i min Poesie, ved Weichselflodens Bredder, paa Italiens Valpladse, under St. Domingos brændende Himmel hvilede mine Helte. »Ja, det er Ret,« sagde jeg til mig selv, »det er en fortient Straf, at det, du har villet virke blot til din egen Forfængelighed og Ære, saaledes er bleven til Skiændsel for dig.« Endog Antonia, som jeg dog saa inderlig elskede, traadte nu for en Tid tilbage i Baggrunden af min Siæl, thi jeg følte, at mine Fædres Land var en endnu helligere Elskerinde, eller rettere, at det var min hidtil miskiendte Musa selv, der giemte de høieste Erindringer i sit sønderrevne 294 Bryst, og hvis Troskab og Ulykke maatte gjøre hende evig kiær for mit Hierte.

For Resten glemte jeg aldrig Antonia, og uagtet jeg, dybt krænket ved hendes Kulde og Foragt, ikke mere søgte hendes Selskab, saa var det dog, i mine svagere Øieblikke, min kiæreste Drøm, at jeg engang skulde staae reen for hendes Øine, og smelte hendes Siæl med Sange, der langt overgik Alt, hvad jeg hidtil havde digtet.

ELLEVTE CAPITEL.

Digterlykke.

Paa denne Tid, da jeg var nitten og Gustav een og tyve Aar, udbrød den Krig, der truede med at tilintetgjøre Preussens Kraft og Hæder, men der vakte nye Forhaabninger i mine Landsmænds Hierter. Det varede ikke længe, før Fienderne ogsaa trængte frem til vor By, hvis Beleiring blev en af de mærkeligste Begivenheder i hiint navnkundige Felttog. Antonia og hendes Tante vare alt i Forveien flygtede, Advocaten skulde sig og sine Manuscripter i en bombefri Kielder, som han under Beleiringen hverken Dag eller Nat forlod. Jeg blev imod hans Villie indskreven iblandt Byens Forsvarere, ogsaa Gustav tog Tieneste, og jeg maa tilstaae, at han, saa uværdig hans Opførsel for Resten var, dog her viste en Duelighed og en Aandsnærværelse, som jeg ikke havde tiltroet ham. Tilfældet begunstigede ham og saaledes, at han steg til en Officeers Rang, jeg derimod fandt ingen slig Leilighed til at svinge mig i Veiret, thi efter gammel Vane gav den lunefulde Lykke ogsaa denne Gang sin Yndling Fortrinnet for mig.

Det er naturligtvis ikke her min Hensigt at give en Udsigt over hiin Beleiring. Jeg vil kun bemærke, at Gustav, selv efterat Beleiringen var forbi, fortsatte den krigerske Løbebane, som han med saameget Held havde begyndt; jeg derimod vendte igien tilbage til de fredelige Sysler og forberedede mig, efter min Fætters Ønske, til at vorde Sagfører; saaledes gik igien et Par Aar, hvori min Siæl stille udviklede sig, og hvori jeg ved Flid og Arbeidsomhed søgte at erstatte, hvad Lykken havde neget mig.

I denne Tid saae jeg kun lidet til Antonia, jeg digtede heller Intet, thi jeg følte tydelig, at min Kraft ikke var de Æmner voxen, som jeg nu ønskede at besyng. Men da Fyrst Poniatowski et Par Aar sildigere rykkede ind i Gallizien, og da Haabet igien vaagnede i alle polske Hierter, kunde heller ikke jeg modstaae det indvortes Kald, og da det ikke var mig tilladt paa anden Maade at deeltage i Kampen, saa digtede jeg nogle Sange, hvilke, uagtet de kun vare svage Udtryk af den Ild, der giennemstrømmede mit Indre, dog, forsaavidt de bleve bekiendte, ikke forfeilede deres Hensigt.

Disse Sange, der vare skrevne i det polske Sprog, forærede jeg ikke til Gustav, men dem, jeg fandt det passende at udgive, besørgede jeg selv indrykkede i et offentligt Blad. Mit Navn havde jeg, for Antonias Skyld, denne Gang gierne tilføiet, dog undlod jeg det, paa det jeg ikke skulde saare min Fætter, der bestandig viste mig et saa faderligt Sindelag, at han, trods alle sine Svagheder, havde vunden min hele Hengivenhed. For Resten bleve flere af disse Sange vidt bekiendte, og enkelte af dem tone endnu paa Folkets Læber; men den sædvanlige Skiebne, som jeg selv havde neddraget over mit Hoved, forfulgte mig ogsaa her, thi Gustav fik igien Æren for det Hele, og efter hvad hans Fader overalt fortalte, 296 og vel selv troede, var det kun af politiske Grunde, at han ikke denne Gang havde navngivet sig som Forfatter.

Saavidt havde jeg dog, trods min Ungdom, lært at sætte mig selv til Side for den Sag, jeg vilde fremme, at jeg ikke brød mig stort herom, saameget mere, da min Skinsyge denne Gang ikke blev vakt, thi Gustav saae nu kun sielden Antonia, hvis Væsen, efter hvad han selv sagde, ikke længere behagede ham.

Kun da Frøken Wahlstein, der elskede hine Sange høit, ogsaa yttrede den Mening, at Gustav var den ubekiendte Digter, fra hvem de udsprang, fik jeg Lyst til at betage hende sin Vildfarelse, men Frygten for igien ikke at blive troet, forseglede mine Læber, og virkelig var denne Frygt ikke ugrundet, thi uagtet disse Digte vel vare bedre, end mine foregaaende, saa var der dog Noget i Maneren, der vidnede om, at de alle vare af een Forfatter, enten maatte jeg da tie og finde mig i min Skiebne, eller jeg maatte angive mig som Forfatter til alle de Digte, man troede udsprungne fra Gustavs Pen, men dette holdt jeg endnu hverken for gjørligt eller Ret, da jeg dog indtil videre havde lovet ham Taushed.

Efter længe ikke at have besøgt mig, traadte Gustav en Dag ind i mit Værelse. »Tak,« sagde han, »for de sidste Sange, det var et smukt Arbeide, hvorved du har skaffet mig megen Hæder.« - »Skammer du dig ikke,« spurgte jeg, »ved endnu saaledes at tilegne dig en Andens Eiendom?« - »Jeg er nødt dertil,« svarede han, »med min Villie faaer jeg Intet mere fra dig, saa maa jeg paa Krigerviis skaffe mig det mod din Villie, thi jeg maa nu vedligeholde mig paa den Plads, hvorpaa du selv engang frivillig har stillet mig hen.« - Jeg svarede ham intet. - »Det nytter dig ikke, at du vil løsrive dig fra mig,« 297 blev han ved, »Alt, hvad du skriver, hører dog mig til, medens Advocaten lever, saaledes lyder jo vor Contract.« - »Det er ikke sandt,« svarede jeg, »kun hvad jeg frivillig gav dig, skulde tilhøre dig, men intet Meer.« - »Nu, vi ville ikke stride derom,« sagde han, »jeg er desuden ikke kommen for at stride, men for at tilbyde dig et billigt Forlig.« - »Nu da?« - »Da du er saa kied deraf, saa skal du være fri for at digte flere Sange til mig, men kun paa et Vilkaar.« - Jeg saae paa ham med spændt Opmærksomhed. »Skriv mig,« blev han ved, »endnu kun et eneste smukt Kiærlighedsdigt, saa fordrer jeg intet Meer.« - »Til hvem skal Digtet skrives?« - »Det er ligegyldigt, du kiender hende ikke, skriv du kun Digtet, saa skal jeg nok vide at bruge det.«

»Vel!« sagde jeg, »paa Vilkaar, at dette Digt bliver det sidste jeg udarbejder for dig, vil jeg skrive det.« - »Godt! men glem heller ikke vort andet Vilkaar: Du maa ikke med et Ord forraade, hvad du ellers har virket for mig, før Advocaten dør, husk vel derpaa!« - »Det lover jeg dig.« - »Hvis du røber det, vil du komme til at betale det dyrt,« sagde han truende, »jeg har kraftige Hielpemidler, og skulde vel i værste Tilfælde sørge for, at baade Skammen og Skaden faldt tilbage paa dig, tving mig derfor ikke til at styrte dig i Undergang!« Efter disse Ord gik han.

Neppe var han borte, før jeg begyndte at udføre hans Forlangende. Dette faldt mig ikke vanskeligt, thi jeg behøvede kun at kalde hiint Billede tilbage, der havde frembragt et saa uudsletteligt Indtryk paa mig. Jo mere jeg tænkte mig ind i Forholdet, desmere vaagnede alle mine gamle Drømme, det forekom mig, som det var til Antonia selv, jeg digtede; jeg husker endnu, at jeg under Arbeidet ofte stirrede ned i den Have, hvori jeg havde seet hende 298 første Gang, mit Øie fyldtes da med Taarer, ja mit Digt kom, uden at jeg selv tænkte derpaa, til at bære Præget af hine første Erindringer og af de Steder, hvor jeg havde seet hende i min Barndom. Derimod brød jeg mig denne Gang ikke saameget om det poetiske Klædebon og brugte ingen Riim; men hvor let henkastet mit Digt saaledes i visse Maader blev, saa fandtes der dog sikkert nogen Sandhed og Natur deri.

»Husker du endnu dette Digt?« spurgte Adalbert. - »Uagtet hendes Billede endnu staaer i al sin Friskhed i min Siæl,« svarede Munken, »saa er dog det meste af hiint Digt udvisket af min Erindring.« - »Saa meddeel

os i det mindste, hvad du husker deraf.« - »Et Kiærlighedsdigt passer rigtignok kun lidet i min Mund,« svarede Munken med et svagt Smil paa de blege Læber, »imidlertid findes der jo selv Kiærlighedssange i vor hellige Skrift, jeg vil derfor, paa det du kan kiende mig saaledes, som jeg dengang var, ikke afslaae din Begiering; hvad jeg kan huske deraf er følgende:

Naar du vasker dine Hænder i Bølgerne, da ønsker jeg at være den svømmende Svane, der betragter det nærvæd.

Naar jeg hører Musik om Natten, da ønsker jeg at være den klingende Stræng, der med sine Toner ledsager din Dands.

Men hører jeg din egen Sang, da ønsker jeg at være den Melodie, der opstiger fra din Siæl, svævende, som en tryllersk Alf, over dine Læber.

Og tænker jeg paa din Søvn, da ønsker jeg at være det Nattesyn, der opstiger af dit Indre, 299 ikke levende udenfor dig selv, men dog vakt til et herligt Liv, thi det var tænkt af dig.

Disse faa Ord ere Alt, hvad jeg endnu erindrer af dette Digt. Den næste Dag kom Gustav for at afhente det. Han vilde rigtignok heller have ordentlige Vers, som han sagde, men da jeg ikke gad indlade mig herpaa, tog han det, som det var.

Paa denne Tid foretog jeg, i Anledning af en vigtig Proces, en Reise til Tydskland, hvorfra jeg først efter sex Maaneders Forløb vendte tilbage.

Det Første, jeg ved min Hiemkomst hørte, var at Gustav den næste Dag skulde giftes med Frøken Antonia, med hvem han alt i fire Maaneder havde været forlovet. Dette frembragte et ubeskriveligt Indtryk paa mig, og jeg følte da en af de bittreste Qvaler, som Livet i den Verden, hvorfra jeg nu forlængst har taget Afsked, kan medføre. Jeg blev saa bleg, at alle de, der saae mig, forskrækkedes derover. »Han har igien bedraget mig,« raabte jeg, »han har tilintetgiort mit Liv, og jeg Rasende har atter selv smeddet det Vaaben, hvormed han har givet mig Dødsstikket i Hiertet.«

Jeg søgte imidlertid at fatte mig saa godt jeg formaaede. Jeg troede mig overbeviist om, at Gustav, ved sit sidste Bedrag, havde løst mig fra mit Løfte, og at jeg ingen Skaansel meer burde vise ham. Min første Tanke var derfor at ile til Frøken Wahlstein, og at aabenbare hende den hele Sag. Jeg gik ogsaa derhen, men til min bittere Qval erfarede jeg, at hun for sin Sundheds Skyld var reist til et Bad, hvorfra hun først efter flere Uger vendte tilbage.

Midt i min Siæleangst, der hvert Øieblik tiltog, lagde jeg nu mange eventyrlige Planer, som jeg i følgende Øieblik igien maatte forkaste. Blandt Andet 300 faldt det mig ind offentlig at bekiendtgjøre Gustavs Adfærd, og at udfordre ham til en Veddekamp i den Konst, han gav sig ud for at forstaae; men efter nøiere Overlæg maatte jeg opgive denne Plan, deels fordi Tiden til dens Udførelse var for kort, deels ogsaa fordi jeg selv nu ganske manglede den Aandsfrihed, der er nødvendig, naar Muserne skulle skienke Digteren deres Gunst.

Endelig fattede jeg en Beslutning, der, hvis den var bleven udført, rimeligviis havde ført mig til Maalet. Jeg begyndte nemlig et Brev til Antonia, hvori jeg udførlig vilde udvikle Gustavs Fremfærd imod mig. Men mit Hoved svimlede, og mine Hænder rystede under Skrivningen, jeg forudsaae derfor snart, at jeg, i den oprørte Sindsstemning, hvori jeg var, ikke kunde bringe dette Brev til Ende. Jeg forandrede da min Plan, og skrev blot en lille Seddel, hvori jeg bad og besvor hende om at skienke mig en Samtale i Eenrum, enten denne Aften eller følgende Morgen, da hendes og min Lykke beroede derpaa. Denne Billet kom først bort i Tusmørket, og jeg ventede forgivees paa Svar den hele Nat.

Mindet om denne Nat staaer endnu i min Siæl, som et Beviis blandt flere paa, at den, der betroer sit Haab til jordiske Lidenskaber, han bygger sit Huus paa den stormende Sø mellem Klipperne. Jeg gik ikke til Sengs, skiøndt jeg i flere Nætter ikke havde sovet, men tilsidst sank jeg af Mathed ned i en Stol, og mine Øine lukkede sig. Men jeg fik ingen Hvile, og jeg begreb da vel, hvorledes Forbryderen er til Mode Aftenen før sin Død, naar Henrettelsens Billede, liig et Nattespøgelse, tynger paa hans Barm, og hvisker ham hemmelige Rædsler i Øret om hvad der skal skee, naar Dagen kommer.

Da jeg næste Morgen endnu ei havde faaet Svar skrev jeg, i min Fortvivlelse og i halv Vildelse, igien 301 en Seddel, hvori jeg forsikkrede Antonia om, at hendes Forlovede hverken fortiente hendes Tiltro eller hendes Haand, og at de Digte, hvormed han havde vunden hendes Hierte, ikke vare af ham selv, hvilket jeg tilbød mig at bevise, hvis hun blot vilde skienke mig en halv Times Samtale.

Paa dette Brev fik jeg heller intet Svar fra Antonia selv, men den følgende Dag, da allerede alt Haab for mig var slukt, modtog jeg min Skrivelse tilbage, tilligemed en Seddel, hvis Indhold jeg endnu ordret erindrer.

»Min Kone beklager meget,« stod der i denne Seddel, »at hun har aabnet og læst Deres Brev. I øvrigt foragter hun Deres Adfærd altfor dybt, til at hun selv skulde spille et Ord paa Dem. Hun har derfor overladt til mig at sende Dem Deres Billet tilbage, i hvilken hun seer et værdigt Sidestykke til Deres tidligere Forsøg paa at tilegne Dem et fremmed Arbeide. Hvad mig angaaer, da vil jeg, i Betragtning af vort foregaaende Venskab, og af den Lidenskab, der forblinder Dem, endnu denne Gang tilgive Dem Deres Forvoventhed, men

forsøger De igien at tilintetgøre min og min Families Ro, da kan De være sikker paa, at det skal vorde strengere hevnet, end De tænker og aner.

Gustav Schwarz.«

TOLVTE CAPITEL.

Hvor det lavere Liv ender, begynder det høiere.

Paa denne Tid var, som jeg ikke har skiult for Eder, det Gode svagt i mig, og jeg var saa forvildet af min Lidenskab, at jeg tidt besluttede at udfordre min Fiende paa Liv og Død, paa det han ikke længere 302 skulde nyde den Lykke, jeg misundte ham; ja undertiden hørte jeg ligesom en Stemme fra Dybet, der hviskede, at ikke blot mit Livs Lykke, men endog min Salighed var spildt, thi selv i Evigheden vilde jeg aldrig møde min Elskede, hvorfor nu kun det Slags Nydelse var tilbage for mig, som Afgrundens Magter og fremfor alle Hevnen kunde skienke.

Dog, Gud være lovet! denne syndefulde Tilstand varede ikke længe; min tro Veninde, Frøken Wahlstein, vendte tidligere tilbage, end jeg troede, og med hende kom den Skytsaand, der lidt efter lidt bragte Fred i mit Hierte. Jeg ilede strax til hende, og fortalte hende min ulykkelige Skiebne, hun hørte paa mig med en Blanding af Rædsel og Medlidenhed. Da min Fortælling var endt, taug hun længe stille, endelig sagde hun: »Antonia er nu gift efter Eders catholske Skikke, og hendes Ægteskab er uopløseligt paa Jorden; hvis du derfor ikke vil have hendes Siæls Fred, ja maaskee hendes Liv paa din Samvittighed, saa maa du være taus, som Graven, det er nu din høieste Pligt.« - »Og kan hun da være lykkelig med en slig Bedrager?« spurgte jeg. - »Lykkelige vorde kun Faa,« svarede hun, »men at renses i Smertens Ild, og derved at forberedes til det himmelske Liv, det er vel Hensigten af vort Ophold paa Jorden.«

Efter hvad jeg siden erfoer, havde Gustav allerede længe før den fandt Sted, vidst nøie Besked om min tydske Reise. Strax da jeg var borte, nærmede han sig igien til Antonia, som han ved sit indbildte Talent ganske havde forblindet. Neppe vandt han hendes Ja, før han ogsaa søgte at fremskynde Giftermaalet, og det var ikke hans Skyld, at det ikke blev fuldbyrdet før min Tilbagekomst.

Det gamle Ordsprog lyver ikke, naar det tilraaber os: Siig mig Eders Omgang, og jeg skal sige Eder, hvem I ere; og ligesom jeg kiender Mennesker, der, 303 uagtet deres Ord kunne more og tiltrække, tvinge selv den Bedre til at nedstige i en lavere Sphære, og til at finde sig i Meget, hvorved hans ædlere Natur krænkes, saa han føler sig mindre god, hver Gang han kommer fra dem, saaledes gives der, Gud være lovet, endnu, ligesom det var Tilfældet i hine Dage, da Evangeliet ivrigere forkyndtes paa Jorden, rene, hellige Mænd og Qvinder, der, ved deres blotte Nærværelse, kunne uddrive de urene Aander af Synderens Bryst, naar denne kun endnu har nogen Sands tilbage for det Gode.

En saadan Qvinde var tilvisse min nu længst hedengangne Veninde, hendes Ord virkede rensende og luttrende paa Hver, som forstod at lytte dertil, og ligesom en mild Veemod opstaaer i Menneskets Siæl, naar han paa en smuk Sommeraften skuer imod Vesten, og en stille Længsel da rører sig i ham efter at flyve hen til de lange Skyer, der, liig Purpurkaaber, bedække den dalende Sol, saaledes stemtes ogsaa min Siæl til mild Veemod, og en høit over Jorden stigende Længsel vaagnede i mit Bryst, hver Gang jeg talte med denne Hellige, i hvis Øine det himmelske Lys paa en vidunderlig Maade speilede sig, uagtet mine strengere Brødre, fordi hendes Tro noget afveg fra vor, vilde kalde hende en Kiætterinde, der er udelukket fra Salighed.

Vore Samtaler dreiede sig for det meste om religiøse Gienstande, hvori hun dog helst undgik at omtale de Puncter, i hvilke Luthers Lære afviger fra vor. Ikke desmindre laante hun mig en Oversættelse af den hellige Skrift, hvilken det egentlig er os Catholiker forbudt at læse. Dog vil jeg tilstaae, at jeg hver Dag læste deri; lidt efter lidt lærte jeg ved Hielp af denne Bog og af min Venindes Samtaler at betragte min Sorg, ligesom fra et høit Bierg, hvorpaa de Bølger, der brøde sig nedenunder, kun syntes 304 smaa, uagtet de havde skiult Udsigten for mig, da jeg, som en skibbrudten Mand, omkastedes imellem dem.

Jeg kan saaledes sige, at Herren i min dybeste Ulykke besøgte mig, og netop i min Sorgs dunkle Hytte faldt de første Straaler af det evige Lys; jeg takker derfor min Gud af Hiertet for de Prøvelser, han sendte mig, thi jo mere man bøier Grenen, desmere Frugt bærer den, de ligeopadstræbende Grene derimod, der voxer frodig og naae en stor Høide, de vorde Vanskud, der Intet bære, og som Gartneren nødes til at bortskære.

Dette er ogsaa bleven mig klart ved at betragte vort Lands Historie; hvor fordærvet var ikke vort Folk i Midten af det forløbne Aarhundrede, og hvilke Frugter har Ulykken ikke fremkaldt og modnet iblandt os!

Hvilket Haab, hvilken Tro, hvilken Opoffrelse have nu ikke fæstet Rod i vore Hierter, saa at Polen, hvis Marker end ligge øde, er vorden et af Europas frugtbareste Lande i aandelig Betydning! Sammenlign dette med hine golde Tider, da vore Magnater undertrykkede deres Undergivne, og brugte deres Rigdomme til at fremme Raahed og Vildskab, og til at fordærve sig selv og deres Land, og I ville see, hvorfor de timelige Ulykker have rammet os.

»Ak, min kiære Fader!« afbrød Czernim ham, »der skulle graae Haar og Rynker til at fremelske en slig Viisdøm; i Ungdommen har man andre Tanker, da vil man fange Lykken i denne Verden, hvad Hiertet higer efter, vil det ogsaa besidde heelt og snart, og man er meget ulykkelig, hvis man ikke naaer sit Ønske, trods alle Eders Anvisninger og Vexler paa det evige Liv.«

»Skulle der graae Haar og Rynker til at fremelske slige Tanker,« svarede Munken, »da er det ikke for Intet, at Tiden pløier Rynker i vore Kinder, og planter 305 de graae Haar i vor Isse.« Efter disse Ord fortsatte han igien sin Historie:

Da Egenkiærlighedens og Forfængelighedens Taage lidt efter lidt trak sig bort fra mine Øine, indsaae jeg vel, at der ikke i min Siæl, saaledes som hos de i Sandhed udvalgte Digtere, fandtes det udtømmelige Væld, hvoraf Aandens Tryllestav med eet Slag, naar den lyster det, kan fremmane de poetiske Skikkelser og Syner. Det lyriske Element havde desuden hos mig en eensidig Overvægt. Deraf sluttede jeg, at den styrende Haand, vi til daglig Brug kalde Tilfælde, ikke havde villet mig saa ilde, da den paa nogen Tid bestemte mig til Sagfører, thi foran Skranken lærte jeg at kiende Ordets Vægt og Betydning, og jeg indsaae snart, at den, der havde Tanken i sin Magt, og der kunde føre Tungens Sværd, rimeligviis, naar det gialdt, vilde blive en vigtigere Kæmper for Fædrelandet, end den, der blot med Legemet mægtede at stride derfor.

Jeg tog derfor ingen Tieneste, da Krigen igien udbrød imellem de store Magter, Gustav derimod var ansat i Napoleons Armee, han stred ogsaa med, da Danzig anden Gang blev beleiret, og gik tilsidst efter Freden i preussisk Tieneste. Jeg hørte, at han, under alle disse Omvexlinger, havde udmærket sig ved Klogskab og Duelighed, men at han tillige var grusom ikke blot mod Fienderne, men selv mod sine Undergivne; under Krigen blev han desuden vant til alle Slags Udsvævelser, og han forødede snart ved Spil og Nattesvir, i det sletteste Selskab, en Formue, hvoraf han og hans Hustru havde kunnet leve anstændig deres hele Liv.

Nu døde min tro Veninde Frøken Wahlstein. Hendes sidste Time var ligesaa mild og rolig, som hendes hele senere Liv, og jeg kan med Sandhed sige, at jeg ingen anden Sorg følte ved hendes Død, end den, 306 jeg vilde have følt ved en kiær Vens Bortreise, om hvilken jeg med Vished vidste, at han gik hen til et skønnere Land, hvorhen jeg efter kort Tid skulde følge ham.

I de sidste Dage, hun levede, havde jeg et Par Samtaler med hende om Siælelsens Tilstand paa den anden Side af Graven. De Tanker, hun i denne Henseende yttrede, lagde Grunden til et Digt, som snarere udtalte hendes, end min Tro om vort tilkommende Liv, og som jeg endnu maatte læse for hende den sidste Dag, før hendes Bortgang, hvorpaa det blev liggende ved hendes Sygeleie, Dette Digt hørte jeg nylig igien af Leontines Mund ved Alexandras Dødsseng.

Tidligere havde Frøken Wahlstein i min og Fleres Nærværelse opsat et Testament, hvorefter hendes Formue, der ikke var saa betydelig, som man havde troet, blev deelt i to lige Dele, den ene Deel tilfaldt nogle trængende Slægtninge, som hun alt længe havde understøttet, den anden Deel skulde tilhøre Antonia, dog saaledes at hun alene, hvor hun saa befandt sig, maatte raade derfor, hvorimod hendes Mand ikke kunde røre det mindste deraf.

Jeg havde ikke seet Antonia siden hendes Giftermaal, thi Frøken Wahlstein hindrede bestandig, at vi traf sammen hos hende, og paa alle andre Steder søgte vi giensidig at undgaae hinanden. Den første Gang jeg saa hende igien, var ved min Venindes Sygeleie, hun var bleven bleg, og saa nedslagen ud, for Resten havde hun endnu de samme skønne og ædle Træk, der tidligere virkede saa uudsletteligt paa mig.

Nogle Dage derefter, da jeg tankefuld stod ved min Venindes Liigbaare, hvor hun endnu laae, ligesom i levende Live, med de lange Haar udslagne til begge Sider, traadte atter Antonia ind med en guul 307 Blomsterkrands i Haanden. Hun vilde træde tilbage, da hun saa mig, men jeg vendte mig venlig til hende og sagde: »Frygt ikke for mig, Antonia! de Tider ere forbi, hvori min Lidenskab forstyrrede Deres Ro.« - »Jeg vil kun bringe hende denne Krands,« sagde hun, og traadte frygtsom nærmere. - »Er det Evighedsblomster, da bør de krandsse hendes Hoved,« sagde jeg, »thi var Nogen her paa Jorden moden for Evigheden, da var det hende.« - »Det er ikke Evighedsblomster, det er Dødens og Haabløshedens Blomst, *Asphodelos* kalde de Lærde den, og hvis den gamle Sanger har Ret, hvori denne Henslumrede engang læste for mig, da voxer den i Mængde paa de Sletter, over hvilke Skyggerne vandre.«

Jeg taug nu, thi denne Krands syntes mig ikke min Veninde værdig, og dog vilde jeg ikke hindre Antonia fra at udføre, hvad hendes Hierte drev hende til.

»Ak, hvi skulde dog et saa ædelt Hierte, som dette, ogsaa være ulykkelig?« blev hun ved, i det hun trykkede Krandsen paa Ligets Hoved.

»Hendes Liv var, som den dunkle Drues,« udbød jeg pludselig, henreven af en indvortes Ild, »først svulmer den i Regnen, modnes i Solen og farves af Morgen- og Aftenrøden, derpaa knuses den under Menneskets Fod, men den klares siden i det dunkle Kammer, hvor Sødmen forvandles til Styrke, og hvor den knuste Drue vorder et Væld, hvorfra Begejstringen udspringer.«

Antonia saae forskende paa mig, da jeg udtalte disse Ord, derpaa traadte hun mig pludselig nærmere, og viste mig det Digt, jeg for faa Dage siden havde givet Frøken Wahlstein. »Har De skrevet dette?« spurgte hun. - »Ja,« svarede jeg. - »Og har De - ved dette Dødsleie, hvorpaa vor Veninde ligger, besværges jeg Dem at sige mig Sandheden - 308 har De virkelig, som De engang skrev, digtet alle de Sange, der gaae under Gustavs Navn?« - »Jeg har,« svarede jeg, thi det syntes mig umuligt paa dette Sted, selv i en god Hensigt, at sige en Usandhed. - »Og de patriotiske Sange uden Navn, som man tillægger ham, ere de ogsaa af Dem?« - »Ja.« - »Og det Elskovsdigt, han bragte mig, har De ogsaa skrevet det?« - »Ogsaa det,« svarede jeg. - »Fra dette Øieblik af maae vi aldrig sees mere,« sagde Antonia, og flygtede bleg, som en Aand, og ligesom forfærdet for de Ord, hun havde hørt, ud af Døren. Men jeg blev endnu, efterat hun var borte, staaende en Tid, og betragtede min Venindes Aasyn, og det forekom mig, som den Dødes Træk udtrykte en langt større Tilfredshed og et langt høiere Haab, end den Levendes, der nylig var flygtet fra hendes Leie.

TRETTENDE CAPITEL. ***Katastrophe.***

Nogen Tid efter min Venindes Død blev jeg opmærksom paa en tilhyllet Skikkelse, som jeg ofte i Tusmørket mødte paa mine Veie, og der, hver Gang jeg saae mig om, ilede ind i en Sidegade, eller skiulte sig bag et af de store Lindetræer, hvoraf der findes en Mængde i Danzig. Dette Møde ansaae jeg imidlertid for en blot Hændelse, dog tog jeg nu af Forsighed en Stok med, naar jeg var nødt til at gaae sildig ud.

En Aften i Skumringen, da jeg befandt mig paa en eensom Vei udenfor Byen, saae jeg pludselig den tilhyllede Skikkelse springe frem af en Busk nogle Skridt fra mig med en dragen Sabel i Haanden. Jeg 309 satte mig øiebliklig i Forsvarsstand, og var saa lykkelig med min Stok at afværge flere farlige Hug, men alle kunde jeg ikke afværge, og da min Modstander trængte heftig ind paa mig, saae jeg snart mit Blod flyde af mangfoldige Saar. Upaatvivlelig vilde min Modstander have dræbt mig, hvis ikke, som jeg siden hørte, et Par Dagleiere, der gik fra deres Arbeide, i Frastand havde seet Overfaldet, de gjorde Anskrig og ilede til, men Voldsmanden frelste sig ved Flugten. Flere Mennesker samledes da, jeg blev kiendt og bragt hjem, til stor Forfærdelse for Advocaten, der nu af Frygt for Overfald neppe meer vovede sig udenfor Huset.

For Resten viste han mig megen Deeltagelse, og uagtet han, af medfødt Ængstelighed, saalænge jeg laae syg, aldrig selv betraadte mit Værelse, saa kom han dog flere Gange om Dagen udenfor min Dør, for at høre til mit Befindende, og sørgede overhovedet med faderlig Omhu for Alt, hvad jeg behøvede.

Mine Saar vare betydelige, ja det overordentlige Blodtab styrtede mig tilsidst i et Slags langvarig Afmagt, hvori jeg hverken kunde tale eller røre et Lem, og hvori jeg var fuldkommen opgivet af Lægerne. I denne Forfatning beholdt jeg imidlertid min Bevidsthed, som jeg, saavidt jeg erindrer, ikke tabte et Øieblik; ja det var saalangt fra, at min Fornemmelse var svækket ved Sygdommen og Blodtabet, at den snarere skærpedes derved, især blev mit Øre saa fiint, at jeg selv i Frastand opfangede den sagtteste Lyd; og overhovedet grændsede min Tilstand nær til den, man almindelig giver Navn af Skindød, fra hvilken den kun skilte sig derved, at Hiertets og Pulsaarernes Slag, uagtet næsten umærkelige, dog ikke ganske ophørte.

I en af de Nætter, hvori jeg var Døden nærmest, 310 foregik det Optrin, jeg nu skal beskrive. For at De desbedre kunne fatte Muligheden deraf, maa jeg bemærke, at Advocatens Bolig laae i en afsides Gade, hvori der aldrig var nogen stor Færdsel. Mit Værelse laae i nederste Stokværk, og vendte ud til Gaden, ligeoverfor var der intet Huus, men kun en lang Havemuur. Den Sygevogterske, der ellers vaagede over mig, var denne Nat borte, og en fremmed Qvinde sad ved mit Leie. Jeg hørte hvert Slag af de fierne Kirkeklokker og hvert Trin af de Forbigaaende, disse sidste bleve stedse færre og færre, og tilsidst mærkede jeg ingen Fodtrin mere, derimod kunde jeg høre Træormene, der bankede i Væggen og mit eget Hierte, der slog, men dog syntes mig, at det ei kunde vedblive at slaae ret længe, dette bekræftedes af Sygevogtersken, der lagde sin Haand paa mit Bryst og sagde: »Han lever ikke til Nattens Ende.«

Kort efter klang atter Fodtrin fra Gaden, paa samme Tid hørte jeg, at et Vindue blev aabnet, og fornem en kold Luftstrøm, der rørte mit Ansigt. En Mand steg derpaa, som jeg tydelig mærkede, ind ad Vinduet, og kort efter blev det igien lukket, ligeledes blev Døren aflaaet.

»Lever han endnu?« sagde pludselig en Stemme, som jeg kiendte, thi det var Gustavs. - »Endnu er der Liv,« svarede Sygevogtersken, »men inden Morgen gryer, er det forbi med ham.«

Nu fornåm jeg, at mine Giemmer aabnedes, og skiøndt jeg Intet kunde see, anede jeg dog, at Gustav ransagede mine Papirer. Da denne Forretning var endt, hørte jeg ham nærme sig til min Seng, hvorfra han trak Gardinet til Side, kort efter mærkede jeg hans Aande i mit Aasyn, hvorfra jeg sluttede, at han bøiede sig ned og betragtede mig.

»Er du ganske sikker paa, at han maa døe?« sagde han endelig. - »Derpaa kan Herren forlade sig,« 311 svarede Sygevogtersken. - Gustav blev nu, saavidt jeg kunde mærke, staaende en Stund ved mit Leie. »Anede jeg kun, at der var mindste Tvivl derpaa,« hviskede han endelig, »da skulde denne Dolk forkorte hans Dødskamp.« - »Nei,« sagde Sygevogtersken, »det tillader jeg ikke, og det behøves heller ikke, thi naar En skal afsted, da veed vi det længe, førend Doctoren, og i hans Øine, der ligger der, har alt Døden længe skrevet sit Reise-pas.«

»Kan du endnu høre og see paa Gravens Rand,« sagde Gustav, »saa viid, at dit Forræderi ikke nytter dig, thi alle dine Digte tager jeg med mig, og de skulle nok bringe Antonia til at opgive sin Tvivl.« - »Gaa nu!« sagde Sygevogtersken, »og gjør mig ikke ulykkelig!« - »Gid jeg kunde dræbe ham endnu engang,« hviskede Gustav saa sagte, at Sygevogtersken sikkert ikke hørte det, jeg derimod fornåm hver Stavelse, »thi hun elsker ham dog, og mig hader hun.« Efter disse Ord blev Vinduet atter aabnet, og jeg hørte ham springe ud paa Gaden, hvor hans Trin lidt efter lidt tabte sig i det Fierne.

Men hans sidste Yttring havde en Indflydelse paa mig, som han mindst drømte om, det var ligesom en electrisk Gnist derved slog ned i mit Bryst, og jeg fornåm, hvorledes Hierteslagene paa ny tiltog i Styrke, jeg følte, hvorledes Aarernes Kraft vaagnede, hvorledes en Puls igien begyndte at slaee efter den anden, ligesom Uhre, der næsten vare udløbne, men nu paa ny bleve optrukne, og jeg mærkede tydeligt, hvorledes Blodet, som en voxende Strøm, blev dreven rundt, først i smaa, derpaa i større og større Kredse, indtil det endelig naaede de yderste Fingerspidser.

Et mærkværdigt Sammentræf var det for Resten, at Advocaten noget sildigere den samme Nat sendte 312 Bud, og forlangte mine Papirer til Giennemsyn, som ogsaa bleve ham udleverede.

Den næste Morgen kunde jeg igjen tale og bevæge mine Ledemod, og Lægen erklærede, at han nu vilde indestaae for mit Liv; i øvrigt sagde han, at den Forandring, der var foregaaet med mig, laae saalangt udenfor Naturens sædvanlige Gang, at den snarere lignede et af de Undere, de Hellige alene pleie at bevirke, og virkelig maa jeg ogsaa kalde det en vidunderlig Styrelse, at den, der saa ivrigt ønskede min Død, selv »maatte bringe mig den Lægedom, der kaldte mig tilbage til Livet.

Ophavsmanden til Overfaldet blev imidlertid skiult, thi jeg, der alene kiendte ham, besluttede, for Antonias Skyld, at være taus, som Graven; af samme Grund fortalte jeg heller Intet om det natlige Indbrud, men sørgede kun for, at jeg blev af med den ny Sygevogterske, og fik mit gamle Tagkammer igjen, hvor et lignende Nattebesøg ikke let kunde finde Sted, og hvor mine Saar hurtig lægedes.

Neppe havde jeg forladt Sygeleiet, før min Fætter kaldte mig til sig. »Tilgiv mig!« sagde han, »thi jeg har begaaet et Forræderi mod dig; da jeg var i Tvivl om du ikke endnu undertiden afgav dig med de Daarskaber, hvormed du ærgrede mig i dine Drengaar, har jeg under din Sygdom giennemseet dine Papirer, men til min Glæde funden, at du er reen i det Capitel, og at du og Gustav ogsaa heri forholde Eder til hinanden, som modsatte Størrelser, hvilket med Tiden, om du saa ikke indlægger dig nogen verdslig og forfængelig Ære dermed, dog vil blive dig til sand Fordeel og Glæde.«

Uagtet jeg selv saaledes undslap med Livet, blev dog hiint natlige Indbrud den fornemste Aarsag til min Fætters Død. En af vore Naboer havde, trods al Gustavs Forsigtighed, mærket, at en Mand i hiin 313 Nat var spungen ind af mit Vindue, og meldte det til min Fætter. Uagtet nu baade Sygevogtersken og jeg stadig benegtede dette, saa fik dog Advocaten det Indfald, at man vilde stiaele hans Manuscripter. Han undersøgte derfor selv tilligemed sin Tiener hver Aften alle Værelser, og aflukkede dem forsigtig, han lod ogsaa Vinduerne tilspigre, og brændte Lys om Natten i sit Værelse, hvori Tieneren desuden maatte ligge; ja til end større Sikkerhed lod han forfærdige en Jernkiste, der var saa tung, at to Mænd neppe kunde løfte den, i denne Kiste lagde han nu sine Papirer, hvorefter han lukkede den, og hang en Hængelaas derfor. Da imidlertid Kassen, formedelst sin Høide, ikke kunde skydes under Sengen, blev den, efter hans Befaling, sat ved hans Hovedgierde, saa han kunde naae den fra sit Leie med sin udstrakte Haand; men netop af denne forvidt drevne Forsigtighed opstod Ulykken, thi en Nat drømte han, saavidt vi kunde slutte, at han stred med en dumdrstig Tyv, der vilde rane hans Skat; han sprang da op i Halvsøvne og greb efter Kisten. derved fik hans Hoved og Bryst, hvilket sidste var meget bredt, Overvægt over de svage Been, og han styrtede med Tindingen mod Kanten af Jernskrinet, saa han stærkt beskadigede Hiernen selv. I Førstningen følte han sig kun bedøvet, men snart tabte han Bevidstheden, og uagtet man ikke udvortes kunde see Andet, end en lille blaa Plet paa hans Tinding, døde han dog omtrent fyrgetyve Timer efter sit Fald.

Neppe var han død, før Gustav indfandt sig, og gjorde, som nærmeste Arving, Fordring paa hans Efterladenskab. Imidlertid fandt man et Testament, der, efter Arveladerens udtrykkelige Villie, kun maatte aabnes i Gustavs og min Nærværelse. I Følge dette Testament blev Gustav, som der stod, især paa Grund af sit Versemageri, udelukket fra 314 al Andeel i den Afdødes Formue, hvorimod jeg, fordi jeg havde valgt en bedre Vei, og ikke afgav mig med slige unyttige, ja fordærvelige Konster, imod at jeg skulde udgive den Afdødes Manuscripter, og i Fremtiden antage hans Navn, var indsat til hans eneste Arving.

Gustav blegnede, da han hørte disse Ord, ogsaa jeg var forlegen derved, thi jeg vidste med mig selv, at jeg paa den Grund, den Afdøde angav, aldeles ikke fortiente hans Godhed. Gustav reddede mig imidlertid snart af min Forlegenhed, thi efter en kort Taushed sprang han pludselig frem, som en Rasende, og erklærede høit og lydeligt, at Testamentet var ugyldigt, da det var bygget paa en falsk Forudsætning, thi han havde aldrig i sit Liv skrevet en Tøddel Poesie, og jeg var Forfatter til alle Digte, der gik under hans Navn. »Lad ham benegte det, hvis han tør,« raabte han, »dog dertil er han vel i Stand, men jeg vil bekræfte mit Udsagn med den høieste Eed.« - »Nei, jeg negter det aldeles ikke,« svarede jeg, »jeg er virkelig den Fugl, af hvilken han har plukket de Fiædre, med hvilke han nu i en Række af Aar har smykket sig, jeg begierer derfor ikke denne Arv, der kun under en Betingelse, jeg ikke har opfyldt, er bleven mig skienket, og jeg vilde tvertimod ansee det for en Krænkelse mod min afdøde Velgiører, hvis jeg tog derimod.«

»Altsaa er Arven min,« raabte Gustav, »thi jeg er nærmest dertil, og Grunden, hvorfor jeg er udelukket, falder nu bort.«

Saaledes kom Gustav, der nu antog sin Onkels Navn, og efter ham, kaldte sig Zeltner, i stor Velstand; men dog gik han ikke fri for Straf, thi hans Opførsel blev saa bekiendt, at flere offentlige Blade spottede derover. Dette ærgrede ham særdeles, thi uagtet den høiere Æresfølelse manglede ham, saa 315 var han dog langt fra ligegyldig for Ros og Dadel. Senere maatte han endog, da hans Kammerater vægrede sig for at tiene med ham, tage sin Afsked fra den preussiske Hær; dog lykkedes det ham efter kort Tid, da han var bekiendt som en duelig Officeer, at vorde ansat ved de polske Tropper i Warschau under Fyrst Constantin.

Til hans Undskyldning maa jeg sige, at hiin Arv i flere Aar havde været hans eneste Haab, ja, efter hvad han selv senere skal have erklæret, vilde han i det mindste af Kiærlighed til Antonia, som han, trods sine Udsvævelser, dog paa sin Maade elskede, neppe have røbet, hvorledes det hang sammen med hans Forfatterskab, hvis han havde seet nogen anden Vei til at naae den Skat, uden hvilken han ikke længere kunde leve.

Endelig bleve ogsaa Advocatens efterladte Skrifter udgivne i Trykken; kort efter læste jeg i et Blad en meget haanlig Bedømmelse over dem, og har for Resten aldrig spurgt, at de vakte nogen synderlig Opmærksomhed.

FIORTENDE CAPITEL. Den gienvundne Brud.

Dagen efter hiint Optrin med Gustav, før jeg endnu havde forladt min afdøde Fætters Huus, blev det mig meldt, at en fremmed Dame vilde tale med mig, dette undrede mig ikke, da det fulgte af min Stilling som Sagfører, at baade Mænd og Qvinder tidt forlangte mit Raad; men desmere overraskedes jeg, da den Fremmede traadte ind, thi det var ingen anden, end min Ungdomselskede selv. - »Ere vi 316 alene, saa Ingen kan høre, hvad jeg vil betroe Dem?« sagde hun med et frygtsomt Blik paa Døren, som jeg strax efter hendes Ønske lukkede i Laas. - »Antonia!« sagde jeg forbauset, »hvad bringer Dem til at besøge mig.« - »Jeg maatte vel komme,« sagde hun, »og dog er det ikke af Ubesindighed, jeg kommer, men efter fuldeste Overlæg.« - Nu taug hun stille et Øieblik, medens jeg betragtede hende med den høieste Deeltagelse, thi blussende, som hun stod der, sagtebævende, med det ædeltformede Aasyn, der halvt skiultes af det nedhængende Slør, virkede hun paa mig, som et forklaret Billede af min Ungdomskiærlighed. - »Antonia!« raabte jeg uvilkaarlig, »De seer ikke lykkelig ud.« - »Lykkelig!« svarede hun, »hvorledes kan jeg være lykkelig, jeg, som er opoffret, bedragen og forraadt! Og Vee over Dem, Franz! thi det er Dem, der i Forening med vor største Fiende har bedraget og opoffret mig.« - »Ak! jeg har elsket Dem meer end mit Liv,« sukkede jeg med en Følelse, der var stærkere, end min Beslutning. - »Ja, jeg veed, at du har elsket mig, dine Sange og dine Øine have sagt mig det, og du elsker mig endnu, ikke sandt?« sagde hun med et næsten vildt Blik, i det hun traadte mig nærmere og greb min Haand. - »Antonia,« raabte jeg forskrækket, »betænk, at De er bunden til en Anden!« - »Der er Intet at betænke,« svarede hun, »et Bedrag kan ikke binde Nogen; fra det Øieblik, jeg anede, hvad han nu selv offentlig har erklæret, da vendte min Kiærlighed tilbage til den, der frembragte det første Indtryk paa min Siæl, og som jeg kun ved en Vildfarelse havde forladt, og for at

sige ham dette, er jeg kommen her.« - »For sildig,« raabte jeg, »vort Haab er svunden, som vore Barndomsdrømme.« - »Alt er endnu ikke tabt,« sagde hun, og saae sig igien om, ligesom for at være vis paa, at Ingen lyttede, »thi 317 jeg er beredt til at flygte med dig til et fremmed Land, hvorhen du vil, du skal raade for mit Liv og min Frihed; jeg vil skifte Religion, for at forenes med dig, ja jeg har allerede skiftet den, thi min afdøde Tantes Tro deler jeg i mit Hierte.« - »Men jeg deler endnu vore Fædres Mening, Antonia!« - »O, i vor Venindes Tro kan jo ogsaa du blive salig, vær vis derpaa!« sagde hun med et sværmerisk Blik, »Gud vil det, thi han har skienket dig til mig, ja i den Nat du laae mellem Død og Liv, da bad jeg inderlig paa mine Knæe for din Frelse, da følte jeg ogsaa, at Herren hørte min Bøn, jeg følte, at en Gnist af mit eget Liv gik over i dit Bryst og smeltede Dødskulden om dit Hierte; min Bøn, min inderlige Villie har reddet dig, derfor tilhører du mig fra nu af og til evig Tid.«

Dog jeg har maaskee allerede længere, end jeg skulde, dvælet ved de Ord, der dengang undslap fra den skønne Sværmerindes Læber, jeg vil kun endnu lægge til, at jeg aldrig i mit Liv har været underkastet en Fristelse, der kan lignedes med denne, men Gud være lovet, formedelst en alvorlig Villie seirede jeg derover, og Herren lagde Overbeviisningens Kraft i mit Ord, saa det ogsaa lykkedes mig at forandre Antonias Beslutning. Med taarefulde Øine forlod hun mig, og trykkede kun til Afsked eet Kys mine Læber, det eneste, som Kiærligheden nogensinde har skienket mig.

»Det var din egen Skyld,« raabte Czernim, »du skulde have flygtet med hende, Munk, du skulde ikke, for en overmenneskelig Dyds Skyld, have opoffret din og hendes Lykke, liig en flau Romanhelt, kan du ikke begribe det?«

»Skulde jeg for en Lidenskabs Skyld have opoffret, hvad min himmelske Veninde meente at være Ret?« svarede Munken. »Skulde jeg have forført den, hun 318 elskede, til at træde et helligt Sacrament under Fødder? Derfra bevare mig Gud! thi vi ere ikke liig Luthers Tilhængere, hvis Hustruer gifte sig, medens Mændene endnu leve, dette maae vi tvertimod med den hellige Paulus, ja med den Herre Christus selv, erklære for en stor Ugudelighed og for en vildfarende Lære.

Da hun var gaaet, følte jeg en sand Tilfredshed og Fred i mit Inderste, og uagtet jeg aldrig skulde besidde min Elskede paa denne Jord, var dog Visheden om hendes Gienkiærlighed mig en kiær Tanke. Det forekom mig nu, som om jeg havde afgjort Alt med Verden, i hvis timelige Glæder jeg ikke mere havde nogen Deel, Haabet om det Tilkommende blev derfor min højeste Trøst, og Læsning i religiøse Skrifter min eneste Nydelse. Under denne Syssel randt det mig tidt i Hu, at Klosteret vel var den Bolig, der nu passede bedst for mig; ligeledes var der Noget i min Siæl, der forkyndte mig, at jeg paa intet Sted kunde virke mere for mine forfulgte Brødre, end paa den geistlige Talerstol.

Den Beslutning, jeg i Følge heraf fattede, meddeelte jeg til ingen af mine Bekiendte, thi min Veninde, den eneste, der heri kunde raade mig, var jo nu borte, og overhovedet har jeg tidt bemærket, at vore Venner vel staae ved vor Side med Raad og Daad i verdslige Anliggender, men at Mennesket som oftest befinder sig alene, ligesom i Dødens Øieblik, og ikke har andet at rette sig efter, end den Stemme, der taler i hans egen Barm, naar han skal afgjøre det Vigtigste, hvad han her i Livet har at foretage.

Da jeg var bleven enig med mig selv, opgav jeg mine Forretninger som Sagfører, og begav mig til den nyligoprettede Fristad Krakau, hvor jeg, efter en kort Prøvetid, indtraadte i den hellige Dominici Kloster, og jeg kan ikke sige, hvor bevæget jeg var, 319 da jeg første Gang betraadte den geistlige Talerstol. Jeg erfarede da med Glæde, at jeg ikke havde taget fejl af mit Kald, thi hver Gang jeg med sand Andagt i Hiertet traadte frem for Menigheden, negte de Aanden mig aldrig den Bistand, uden hvilken al Tale kun er død og magtesløs, ligesom et Legeme, hvoraf Siælen er bortfløien.

Under Orgelets Toner, og ved det mægtige Lys, der udgaaer fra hvert Blad i den hellige Skrift, vaagnede ogsaa igien den poetiske Kraft i mit Indre, der i den senere Tid næsten bestandig havde slumret; mange Tanker opstode desuden hos mig, ved at vandre giennem Skovene og over de eensomme Heder, ved at see Menneskene i deres sidste og vigtigste Øiebliske, og ved at lytte til de gamle Sagn paa Folkets Læber. Alt dette har ligesom tvungen mig til at nedskrive adskillige saavel geistlige, som verdslige Digte, de sidste ere næsten alle blevne modtagne med Bifald, og tone endnu ofte paa Folkets Læber, de geistlige Sange ere mindre bekiendte, og kun enkelte af dem, der ere nedskrevne paa Latin, synges med mine Foresattes Tilladelse i Krakaus Kirker.

Da jeg i nogle Aar havde levet blandt den hellige Dominici Disciple, blev baade jeg selv og flere af Brødrene opmærksomme paa en deilig Stemme, der sang i Chor med Nonnerne i Sta. Annaklosteret, og der i Kraft og Velklang overgik Alt, hvad vi i lang Tid havde hørt. Enkelte paastode desuden, at denne Stemme aldrig hævede sig mere fuldtonende, end naar mine egne Sange bleve siungne, og det syntes mig ogsaa selv, som om det, jeg i mine bedste Øiebliske havde følt, her gienlød med forklaret Røst; ja undertiden forekom det mig endog, som om denne siælfulde Sangerinde følte mine egne Ord dybere, end jeg selv havde følt dem.

Efter hvad jeg siden erfarede, havde Sangerinden vel funden en Tilflugt i hiint Kloster, men hun var endnu ikke indtraadt i de hellige Jomfruers Tal; dog fik hun for sin deilige Stemmes Skyld Tilladelse at synge med iblandt Nonnerne.

Denne deilige Røst hørte vi kun en eneste Sommer, men da Høsten kom, blev den svagere, og tilsidst forstummede den ganske.

Nogen Tid efter blev jeg hentet til Sta. Annaklosteret, hvor en syg Dame ønskede at skrifte for mig. Det var Antonia, som jeg her gienfandt paa Dødssengen; hun led af en Forstyrrelse i Blodsystemet, som Lægerne erklærede for dødelig, ogsaa hendes Bryst var angrebet.

»Jeg er ingen Nonne,« sagde hun, da jeg var alene med hende, »de have kun tilladt mig at synge med i deres Chor, og at boe iblandt dem. Men jeg er din Brud og ikke Christi, jeg gaaer nu hen og venter dig hisset, hvor ingen Misforstaaelse og intet Bedrageri adskiller os, kom snart efter, min Ven, bliv ikke forlænge paa Jorden!«

»Jeg maa blive, til mit Dagværk er endt, og til min Herre kalder mig,« svarede jeg.

Antonia fortalte mig nu sit Levnetsløb. »Da jeg erfoer Zeltners Bedrag,« sagde hun, »ansaae jeg ethvert Baand imellem ham og mig for brudt, og erklærede ham det ligefrem. Dette gav ham Anledning til at behandle mig som en Fange, og kun tvungen fulgte jeg ham til Warschau. Først efter flere Aar lykkedes det mig, uden hans Vidende, at see Grevinden af G., der nylig var bleven formælet med Storfyrsten, og at vinde hendes Velvillie. Da hun havde hørt Fortællingen om min Ulykke, skaffede hun mig strax Tilladelse til, med den lille Formue, min Tante havde efterladt mig, at søge Tilflugt i et Kloster, som jeg kunde vælge, hvor jeg vilde.

321

Hvorfor jeg valgte det i denne Stad, behøver jeg ikke at sige dig. Her har jeg nu levet et Aar blandt Nonnerne, der i Haab om, at jeg tilsidst vilde tage Sløret, og at de skulde arve min Formue, gierne gave mig en Bolig imellem sig. I dette Aar saa jeg dig tidt, og hørte dine Taler, ja jeg lagde mig endog lidt efter det latinske Sprog, paa det jeg kunde forstaae dine geistlige Sange, men den meste Tid offrede jeg til Musiken og til at udvikle min Stemme, som dog nu igjen er forsvunden.«

Efter Antonias Ønske vendte jeg siden hver Dag tilbage til hendes Sygeleie, og mærkede da vel, hvorledes Døden bestandig kom nærmere til hendes Hierte. Hun forlangte hver Gang, jeg kom, at være alene med mig, og jeg søgte, saagodt jeg var i Stand dertil, at forberede hende til det vigtige Skridt, hun snart skulde gjøre. I den sidste Tid syntes hendes Forstand at lide, og hun blandede ofte sine Indbildninger med Virkeligheden. »Flygt med mig til en afsides Ø i Sydhavet!« sagde hun saaledes i sin sidste Time, »der, hvor den Vilde vandrer med et Øie liig Skovduens, og med et Legeme liig den springende Panthers, der, hvor de røde Purpurskyer drage hen giennem Luften, hvor Palmerne voxer, og hvor Paradiisfuglen breder sin Vifte, og driver, som en himmelsk Seiler, for Vinden, men hvorhen intet jordisk Skib forvilder sig! O, jeg har læst meget om hine Lande i det stille uhyre Hav, hvor Perlemuslingen spinder sin Traad mellem Korallernes Grene; er det ikke derhen, Trækfuglen flyver i det sildige Efteraar, er det ikke der, hvor de Saliges Øer ligge?«

»Nei, det er ikke der,« svarede jeg, »der er vel en Drift, der drager os Alle ud i Verden, men dog vilde Trækfuglen i vort Bryst bedrage sig, hvis den troede, at hiin Drift kunde tilfredsstilles her paa Jorden; 322 her er det ene Land dog ikke stort bedre, end det andet, thi der er Synd og Sorg overalt, de rette Saliges Øer derimod finder du kun paa den anden Side af Graven, der hvor du nu snart skal seile hen, Antonia.«

»Ja, du har Ret,« sagde hun, »jeg mærker det vel, jeg føler alt det kolde Aandepust fra Havet, og langt borte vifte jo Palmerne, og jeg seer de glindsende Blomster og de store Purpurfugle, der flagre mellem Grenene, kan ikke ogsaa du see dem?«

»Jeg kan Intet see,« svarede jeg, og da jeg mærkede, det var paa Tiden, salvede jeg hende med den sidste Olie, og styrkede hende med den geistlige Bistand, som den Døende har Ret til at fordrø.

»Nu er min Sygdom borte,« sagde hun kort efter, og reiste sig halvt overende, »nu vil jeg synge dig en af dine Sange til Afsked, lad nu Nonnerne komme!« Paa mit Vink traadte da flere af Søstrene ind, til hvilke hun angav den Sang, der skulde synges. De begyndte nu, Antonia stemmede i med, og hendes Stemme, der nylig var svag, havde nu igjen faaet Kraft og Klang, ligesom i forrige Tider; men det varede ikke længe, midt i Sangen blev hendes Stemme svagere, kort efter hørtes den ikke mere, og da det sidste Vers var til Ende, saa vi, at hun var død.

Siden erfarede jeg, at Zeltner lidt efter lidt havde erhvervet sig en temmelig Indflydelse i Warschau, men hans Vildhed og Raahed synes ogsaa bestandig paa den ny Bane at være tiltaget. Vi have for Resten alle tidt nok seet ham hos Starosten, og I ville nu begribe, at jeg, der kiendte en Deel af hans hemmelige Liv, uagtet han hader mig, dog undertiden kunde have nogen Indflydelse paa ham.

Dette blev mig saameget deslettere, da Storfyrstens Gemalinde, efter at have hørt Antonias Fortælling, 323 havde fattet Godhed for mig, hvorfor jeg engang, da hun paa kort Tid opholdt sig i Krakau, paa hendes Forlangende, blev hende forestillet. Siden har hun betient sig af mig, som et Redskab, til at udbrede hendes Velgierninger i disse Egne, saaledes kom jeg i nærmere Forbindelse med hende, og maa ofte skrive hende til; dette veed Major Zeltner, og det er vel især derfor, at han frygter mig.

Hermed ender den Deel af mit Levnetsløb, der giver Stof til en Fortælling, thi det er jo, som bekiendt, især Morgen- og Aftenskiæret, Malerne elske at fremstille, om Middagen fortrænger det stærkere Lys saavel de melancholske Skygger, som den himmelske Farveglands. Med Hensyn paa mit senere Liv vil jeg da kun bemærke, at jeg rigtignok bestandig, saavidt mine Evner tillode, næst Christi Lære har søgt imellem Folket at udbrede Kiærlighed til vort gamle Fædreland, saaledes som det i sin bedste Tid var; dog vilde naturligviis min Stemme være hendød paa Grændsen af dette Land, ligesom en svag Røst i Ørkenen, hvis ikke Andre, i hvis Barm Herren nedlagde et større Pund, end i min, havde virket rundt i Landet til det samme Maal.

Tilsidst vil jeg, paa det I, mine Venner, ganske skulle kiende mig, betroe Eder Noget, som I kunne ansee for Sværmeri eller for Sandhed efter Godtbefindende: Jeg har den Overbeviisning, at min Ungdomselskede, skiøndt jeg selv saae hendes Dødskamp, endnu ikke aldeles har løsrevet sig fra Jorden, men at hendes Aand dvæler i Nærheden af os, og venter paa min, for at vi samlede kunne indgaae i den evige Salighed. Saameget er vist, at jeg ofte, og det især naar den store Nattevandrer paa Himlen staaer i sit fuldeste Lys, ved mit Leie seer en hvid Skikkelse, hvis Træk jeg troer at gienkiende, skiøndt de rigtignok ikke ere ganske tydelige, 324 denne Skikkelse staaer bøiet over mig, naar jeg vaagner, og viger først tilbage og forsvinder, naar jeg reiser mig op eller tiltaler den.

For Resten vækker hun aldrig den Rædsel hos mig, der ellers pleier at følge med slige Syn, jeg er snarere vel til Mode, naar jeg seer hende, og det bedrøver mig, naar hun længe har været borte; imidlertid anseer jeg det dog for min Pligt hver Dag at læse Siælemesser over hende, men det har hidtil kun lidet frugtet.

»Ja, ja, den, der ikke fangede Lykken i Livet, maa søge den i Drømmenes Land,« sagde Czernim, »det er i sin Orden, i øvrigt vil jeg ikke raade dig at fortælle dette til Andre, thi slige Aandesyn tage sig ikke stort bedre ud i vor Tid, end et Fyrværkeri ved Dagslys.«

FEMTENDE CAPITEL. ***Julirevolutionen.***

Kort efter Alexandras Død udrød Juliopstanden i Paris, og mærkedes, liig et stort Jordskiælv, over hele Europa, ei i noget Land sporedes imidlertid den indre Bevægelse stærkere, end i Polen, hvor Jorden alt længe havde været udhulet, og hvor den derfor rystede saa stærkt, at den frembragte Svimmelhed i Manges Hoveder. De Misfornøiede beklagede kun, at de havde ventet saalænge med Udførelsen af deres store Plan, de besluttede imidlertid, saa snart som muligt, at indhente det Forsømte, og de dristigste blandt dem traadte nu frem med opløftet Hoved, ja undertiden endog med opslaaet Hielmgitter.

325

Den, der mindst tabte sin Fatning ved hiin Leilighed, var den gamle Litowski. »Det er med Ord, at man regierer Verden,« sagde han, »for tohundrede Aar siden var Troen og Bibelen de Misfornøiedes Løsen, nu er det Frihed og Liighed, og om tohundrede Aar igien vil man give Afguden et andet Navn, de Enfoldige ville knæle i Støvet og udgyde deres Blod for den, de Kloge ville være dens Præster, og erhverve Magt under dens Indflydelse, men Verden vil ingen Nytte have deraf, thi saalænge de menneskelige Lidenskaber vedblive, kan den vel vorde anderledes, men sikkert ikke bedre.«

Paa Oberst Czernim virkede derimod Rygtet om Opstanden overordentlig stærkt. Neppe hørte han det, før han kastede sig paa sin Hest og besøgte Adalbert. »Skal det nu bryde løs, min Dreng!« sagde han, »det er godt, jeg er til Mode, ligesom en gammel Stridshingst, der længe har staaet bunden i Stalden, men der nu igien seer Solen og Guds fri Luft, og strækker Ørene mod den skingrende Krigstrompet. Hurra, min Dreng!« blev han ved, »nu gielder det, om vi huske alle de gamle Manoeuvrer og Konster, nu skulle vi trave Nat og Dag over Sletterne, og lytte til Kanonernes Røst, og see Fienden skarpt ind i det Hvide af Øinene; ja Gud være lovet, snart kunne vi knække Halsen paa saa mange Russere, som vi have Lyst til.«

»Nu er det ogsaa Tid, at du vaagner,« sagde han kort efter til Casimir, »har du ikke hørt Gienlyden af den rullende Torden, for hvilken Tyrannerne blegnede?« - »Hvad Diævelen kommer det mig ved?« svarede

Casimir. - »Nei, der er dog ingen ret Liighed imellem os,« sagde Czernim, »thi du er en langt bedre Christen, end jeg.« - »Hvorledes det?« - »Det er jo en Christens Pligt at elske sin Fiende, og denne Pligt opfylder du saa samvittighedsfuldt 326 mod den russiske Qvinde, at du glemmer baade dine Venner og dit Land derover.«

»Hvad,« raabte Casimir med Heftighed, »ville I foragte hver Fugl i Skoven, der ikke synger efter Eders Noder? Bilde I Eder ind, at Eders umodne Frugter, der endnu hverken have lædsket eller mættet Nogen, ere skiønnere, end Kiærlighedens giennem alle Aarhundreder duftende Rose? Og selv om min Kiærlighed var en Drøm, troe I da, at de Drømme, hvorpaa I spillede Eders Liv, ere bedre, end mine? Ja,« blev han ved, medens hans Heftighed syntes at aftage, »jeg stræber ikke saa høit, som I, jeg jager ei efter Ærens Regnbue, ei efter Lykkens bristende Sæbebobler, jeg begierer ingen Glands, uden den, hendes deilige Øine kaste paa min Vei, og intet andet Ridderbaand, end det, hendes sammenslyngede Arme flette rundt om mit Bryst og min Nakke.« Efter disse Ord ilede han bort, uden at vente Czernims Svar.

Rygterne om den franske og belgiske Opstand, der Slag i Slag fulgte hinanden, virkede ikke blot paa de Fornemmere, men ogsaa paa Almuen, for hvilken de, da et stort Partie stræbte at udbrede dem, aldeles ikke kunde skiules. Uagtet alle Trudsler, samledes derfor de lavere Folkeklasser i store Hobe; Talere traadte frem iblandt dem, og Politiet, der her ikke var saa talrigt, som i Warschau, søgte forgieves at hindre det, ja tilsidst maatte Czernim, Pater Vincent og flere af de Sammensvorne selv tale Folket til Rette, paa det Opstanden ikke skulde udbryde for tidlig og Kræfterne spildes til ingen Nytte for det Hele. Dag kunde de ikke forhindre, at flere Speidere, hvoriblandt ogsaa Iwan, der altfor dristig vovede sig ind i Almuens Forsamlinger, bleve saaledes mishandlede, at de i nogen Tid maatte ligge til Sengs derefter.

327

Herover bleve Starosten og Major Zeltner meget opbragte, og anstillede strenge Undersøgelser over Gierningsmændene, der, efter Zeltners Raad, bleve straffede paa godt Russisk, det vil sige med Pidsken. Denne Fremgangsmaade vakte en saa stor Bevægelse blandt Almuen, at Starosten og Herr von Zeltner nu neppe vovede at vise sig offentlig, uden at ledsages af en Mængde Tienere.

Hvad end mere forbittrede Starosten, var, at Michael, efter Sigende, havde været med i hine Folkeopløb; ja en af Tienerne paastod endog, at han havde seet ham i Maanskin staae paa en Høi, og true med Haanden henad Starostens Slot, ogsaa Adalbert mødte ham engang i Skoven, i hvilken han stod med en Øxe i Haanden, han nærmede sig da pludselig, og trykkede et Kys paa Adalberts Haand, hvorpaa han igjen forsvandt mellem Træerne.

Hr. von Zeltner paastod, at det var Geistligheden, der især ophidsede Folket. - »Jeg ønsker Fred med de Geistlige,« svarede Starosten, »thi de elske dog Tugt og Orden.« - »I Polen elske de den gamle Forfatning, og ere derfor vore Fiender,« sagde Zeltner, »især gjelder dette om den Mand, der kalder sig Pater Vincent, og der har stiftet mere Ulykke her i Egnen, end hundrede af dem, vi have sendt til Siberien.«

»Pater Vincent er en Mand, som det vilde være rigtigst at vinde,« sagde Litowski.

»Han er en Forræder og en Skurk,« svarede Zeltner, »der ikke engang betænker sig paa at bedrage en høi Beskytterinde, der nu i mange Aar har overvældet ham med Velgierninger; pas derfor vel paa ham, thi naar vi begge ere ham imod, da vil neppe engang hun længere kunne beskytte ham.«

»Jeg vil dog først forsøge en mildere Vei,« sagde Starosten.

328

Virkelig blev ogsaa Pater Vincent, saasomt han igjen besøgte Slottet, kaldet op paa Starostens Værelse.

»Man har,« sagde denne, »talt meget Ondt om Dem, ærværdige Fader! jeg haaber imidlertid, at De vil beskæmme Deres Fiender.« - »Hvad har man da sagt?« - »At De opmuntrer Folket til Oprør, har man sagt.« - »Jeg har kun opmuntret det til at uddrive de fremmede Voldsmænd,« svarede Munken.

»Munk!« gienmælede Starosten, »denne Tilstaaelse vilde være tilstrækkelig til at sende enhver Anden derhen, hvor Ingen gjerne vil være.«

»Sende I mig til de kolde Lande, hvor Isen aldrig optøer, da skal jeg ogsaa der forkynde Eders Tyrannie, og min Tunge skal ei være bunden, fordi Jorden er det.«

»Hvis du vil bruge din Veltalenhed for os, Munk, og ei imod os - thi jeg veed, at Tusinde lytte til din Røst, og at du kan vende deres Villie med din Munds Aande, - hvis du vil bruge din Veltalenhed for os, siger jeg, da skulle vi skienke dig langt større Skatte, end de, du kunde vinde, selv om dine Planer lykkedes.«

»En større Skat, end den, jeg vinder ved at fuldbyrde mit Kald paa Jorden, kan Ingen skienke mig.«

»Vi ville berige dit Kloster, Munk, du skal vorde dine Brødres Velgiører, og de skulle velsigne dit Minde, hvis du blot vil bruge din Tunge til vor Fordeel, ligesaa godt som du hidtil brugte den til vor Skade.«

»Der gives ingen af mine Brødre,« svarede Munken, »der ikke heller vil leve i Fattigdom, end svigte sit Land.«

»Sielden saae jeg en Geistlig, der ikke elskede timeligt Gods,« sagde Starosten, »men jeg veed det 329 vel, der gives stoltere Siæle, der ikke fristes af den blotte Vinding, for disse ere Magt og Ære den eneste Belønning, vel, Munk! ogsaa dem skal du faae, vi love dig Herredømmet i dit Kloster, ja vi love dig en endnu høiere Værdighed, naar Tiden kommer, thi selv den romerske Purpurkaabe er tilfals, naar man betaler den; alt dette ville vi skienke dig, hvis du opgiver dine forvovne Planer, og igjen bøier din Nakke for din rette Hersker.«

»Om I førte mig op paa vort høieste Bierg,« svarede Munken, »og viste mig de rige Høie ved Karpathernes Fod, hvor Frugttræerne bugne under deres Fylde, og de store Græsgange, de vildtudstrakte Skove med deres Vildt, de rindende Vande med deres Fiske; ja hvis I end lode mig skue videre ud over Landene ligetil de Steder, hvor Viinbjergene begynde, og hvor de store Floder løbe mod Sønden, og om I sagde: »Dette skal være din Eiendom, og du skal herske derover, som en Konge, hvis du blot vil falde ned og tilbede os,« da vilde jeg svare, som min høie Mester: »Viger bort fra mig!« thi jeg sælger ikke mit Land for nogen Skat paa Jorden.«

»Nu vel, saa tag din Straf, du haardnakkede Forræder!« sagde Starosten og reiste sig op. - »Det er ikke mig, som har forraadt mit Land,« svarede Munken, men Starosten ringede med en Klokke, hvorpaa fire Mænd traadte ind i Værelset.

»Skal jeg lide, fordi mit undertrykte Folk fandt en Talsmand i mig,« sagde Munken, »da lider jeg, som en Martyr for det Hellige, og gaaer da med i Rækken af hine Sandhedens Vidner, der under Piinsler fandt Vei til Evigheden.«

»Griber ham og fører ham bort!« befalede Starosten, men Munken betragtede de fire Mænd, og de vege tilbage, han gik da rolig hen til dem, og de gjorde Vei for ham, og han gik ud af Værelset.

330

»I Rasende!« sagde Starosten, »hvi staae I, som I vare lænkebundne, efter ham, siger jeg! Nu er han alt i Gaarden, iler derfor ned og griber ham! thi han er jo dog ingen Aal, der kan glide Jer ud af Hænderne.«

»Alle Andre kunne vi gribe og binde,« svarede en af Mændene, »men denne kan det ikke nytte at gribe, thi Lænkerne vilde ikke holde ham, og de himmelske Hærskarer vilde befrie ham inden første Hanegal.«

»Dum Overtro!« sagde Starosten, men Munken skred rolig over Gaarden, og gik alene hjem, og der var Ingen, som standsede ham.

Imidlertid følte ogsaa Patrioterne i Sydpolen Nødvendigheden af at træffe en nærmere Aftale med Hensyn paa Fremtiden, derfor samlede de sig i Skovene og paa andre eensomme Steder, hvor de, ved udstillede Vagter, sørgede for deres Sikkerhed. Det Meste, hvad her blev aftalt, kunne vi vel udelade i en Fortælling, hvori de almindelige Forhold ere underordnede, og de enkelte Personers Liv og Skiebne Hovedsagen, dog maae vi bemærke, at det var Bonaventura, der i disse Forsamlinger ivrigst fremskyndte Opstanden. - »Vare der ikke saamange kløgtige Hoveder imellem os,« sagde han engang, »der troe, at Landene kunne styres med en Rævehale og en Gaasefiæder, da havde Storfyrsten alt længst faaet Løn for sine Gierninger, og da fandtes vel ingen levende Russer meer paa denne Side Bugfloden.« - »Det gaaer ikke saa let,« sagde en af de Sammensvorne, »Storfyrsten er forsigtig, det vise de spanske Ryttere og de ladede Kanoner om det sachsiske Pallads.« - »Ja feig er han,« raabte Bonaventura, »den blege Tyran skiælver jo hver Gang to 331 Mennesker tale sammen nærved hans Vinduer, og udenfor hans Bolig er der stille, som i Graven.«

»Sænk ham selv i Graven jo før jo heller!« raabte en Yngling. »Ja vel,« sagde en Anden, »er det ikke en Skiændsel, at Feighed skal sætte sin Fod paa Nakken af det tappreste Folk i Europa?« - »Hvis I ønske det, da reiser jeg selv til Warschau og afvasker vor Skiændsel i hans Blod,« sagde Bonaventura. - »Intet Snigmord!« udbrød Adalbert og Pater Vincent næsten i samme Øieblik.

»Nu vel, saa begynder blot paa Noget,« svarede Bonaventura, »og husker, at I staae paa en hellig Jordbund, og at det var her, hvor Kosciuszko først hævede sit Banner!« - »Vogter Eder,« sagde Munken, »at Eders Planer ikke skulle vorde som en Qvindes utidige Foster, der dør, naar det seer Dagens Lys!« - »De kunne ogsaa døe i Klosterets Hvælvinger, hvorhen Dagens Lys aldrig trænger,« gienmælede Bonaventura. - »Der er Ingen, der længes meer efter Kamp, end jeg,« sagde Czernim, »dog ikke blot enkelte Afdelinger, men den hele Hær maa samles, naar Slaget skal holdes; og i det mindste maae vi først vide, hvordan det staaer til i Warschau.« - »Skulle vi da vente til den høitbydende Despot kalder os til Vaaben imod de tappe Franskmand, der kæmpe forrest i den store Frihedskamp?« spurgte Bonaventura. - »*Ils sont les enfants perdus de la liberté,*« svarede Grev Larinski, »deres Frihed er ikke den, vi søge.« - »Lader os efterligne det Gode deri,« gienmælede Bonaventura; »lad alle Landets Børn vorde Ligemænd, lad Adelen opgive sine grusomme Rettigheder, lad vore Bønder drage til Kampen, som frie Mænd, og I skulle see, hvor hurtig Despoternes Tienere ville flygte for dem!«

Flere af de Yngre gave ham Bifald, blandt de Ældre opstod derimod en kiendelig Misfornøielse, 332 selv Czernim satte sig imod Bonaventuras Forslag; tilsidst reiste endelig Grev Larinski sig og erklærede, at han øiebliklig udtraadte af Samfundet, hvis dets Endemaal skulde være at berøve Adelen dens velerhvervede Rettigheder. - »Det er ogsaa vor Mening,« raabte Flere. - »Feige, egennyttige Slaver! I fortiene ikke at deeltage i Fædrelandets Seier,« raabte Bonaventura med funkende Øine. - »Feig!« sagde Larinski, og lagde Haanden paa sit Sværd, »Ingen har endnu ustraffet beskyldt Grev Larinski for Feighed.« - I samme Øieblik blinkede ogsaa Sværdet i Bonaventuras Haand. - »Hold!« raabte Munken, i det han kastede sig imellem dem, »i Fædrelandets og Religionens Navn befaler jeg det; have nu de vilde Dæmoner, der fra Arilds Tid sønderreve dette Land, ogsaa funden Vei til vor Kreds? Det er denne Splidagtighed, hvorved vore Forsamlinger ere blevne til Spot for Europas Folkeslag, det er den alene, som vore Fiender takke for Seieren, thi kunde vi blot tvinge denne tøileløse Aand, denne Diævel i vort eget Bryst, da vilde ingen Magt paa Jorden være stærk nok for at overvinde os.«

Alle følte Sandheden i disse Ord, og med de Sindigeres Hielp lykkedes det Pater Vincent at berolige Hierterne, og at tilveiebringe et Forlig, i Følge hvilket man ikke egenmægtig skulde begynde Kampen, men vente, til den først var udbrudt i Warschau.

»Jeg vil selv reise til Warschau og see hvorledes det staaer til der,« sagde Bonaventura, »mit Ophold her i Egnen er jo desuden ikke mere sikkert.« Dette Forslag blev eenstemmig antaget, en formaaende Mand i Forsamlingen paatog sig at skaffe ham Pas; dette var imidlertid ikke saa let at faae, og efter lang Tids Forløb maatte Bonaventura endelig for sin Sikkerheds Skyld reise under et fremmed Navn.

En Dag sad Iwan i Jøden Salomons Huus. Efter 333 at have talt om adskillige andre Gienstande, spurgte han tilsidst, om Pater Vincent undertiden besøgte ham. »Jeg er jo af Israels Stamme,« svarede Salomon, »derfor flygte Eders Geistlige for min Tærskel, og slaae Kors for sig, hver Gang de vandre mit Huus forbi.« - »Men jeg veed dog, at han undertiden har været her.« - »Naar du veed det, hvi spørger du da?« - »Denne Munk er en farlig Person, kan du derfor lokke ham hid, og flye os ham i Hænderne, da skal du vorde vel belønnet.« - »Hvad ville I da gjøre med ham?« - »Han elsker Friheden, seer du, derfor ville vi trække Munkekaaben af ham, og føre ham paa Zobeljagt, thi der lever man det frieste Liv; Klosteret derimod er jo kun et Fængsel.« - »Godt! men jeg troede, han havde mægtige Venner i Warschau.« - »Det har han ogsaa, men vi faae dog tilsidst vor Villie frem, og der er kommen en Befaling, hvorefter han maa afsted.« - »Er der da Nogen her, der vil lægge Haand paa ham?« - »Vi have Karle blandt os, der vilde lægge Haand paa den Herre Christus selv, hvis han vovede at stige ned fra Himlen.« - »Hvi gribe I ham da ikke aabenlyst?« - »Om Dagen vove vi det ei, thi det vilde koste vort Liv.« - »Godt! jeg forstaaer, fordi han er saa elsket, ikke sandt?« - »Jo vist.« - »Godt! men om Natten skal jeg lokke ham hid, da vil I komme over ham, som Philisterne over Samson, og fange og binde ham.« - »Ganske rigtig.« - »Det er dog Skade, thi han er en Mand, der har sine gode Sider.« - »Han er en større Slyngel, siger Major Zeltner, end baade han selv og jeg.« - »Da maa Pater Vincent være kommen vidt i Slyngelagtighed.« - »Farvel, Salomon! kan du fange ham, saa er det jo din egen Fordeel.« - »Det skal jeg nok, farvel, Iwan!«

Neppe var Iwan borte, før Salomon skyndte sig 334 til Dominikanerklosteret og advarede Munken, der nu skyede de øde Steder, og vogtede sig for at gaae alene ud om Aftenen.

Casimir brød sig imidlertid kun lidet om sine Landsmænds Planer, for Resten var han ikke vel til Mode, thi det Haab, Alexandra paa sin Dødsseng gav ham, var ikke bleven opfyldt. Strax efter Alexandras Begravelse havde Starosten en hemmelig Samtale med Emilie, hvori han ligefrem spurgte hende, om hun elskede Casimir. Da hun tilstod dette, syntes han at forfærdes derover. »De er en af de Faa, paa hvilke jeg har bygget,« sagde han, »og nu har De ogsaa skuffet mig; hvorledes var det muligt, at et saa letsindigt og uforstandigt Væsen, som Casimir, kunde frembringe noget Indtryk paa Dem?« - »De er uretfærdig mod Casimir,« svarede Emilie. - »Uretfærdig eller ikke, han kan aldrig vorde forenet med Dem; nei det er ikke af Stolthed, at jeg sætter mig imod Deres Ønske, thi jeg veed Ingen, som jeg hellere vilde erkiende for min Datter, end Dem, hvis Omstændighederne ikke forbøde det.« - »Hvilke Omstændigheder?« - »Det behøver De ikke at vide,« svarede Starosten.

Derpaa gik han i dybe Tanker op og ned ad Gulvet, endelig standsede han foran Emilie. »Det smerter mig, at vi skulle skilles ad, men jeg veed intet andet Raad, De reiser til Warschau, jeg skal besøge Dem en Plads enten i et anstændigt Huus, eller i et Kloster, hvor De bliver, til denne Grille er forsvunden. Ti!« sagde han, da Emilie vilde svare ham, »det maa saa være, her gielde ingen Indvendinger.« - »Virkelig! jeg troede hidtil, at jeg var en fri Pige, men nu seer jeg, at jeg kun er en Slavinde,« svarede Emilie.

335

Paa Casimirs Bøn paatog nu Adalbert sig at tale de Elskendes Sag hos sin Fader, men denne var aldeles ubøielig, ja han tabte endog sin sædvanlige Fatning, hver Gang denne Gienstand blev bragt paa Bane.

»Nu kan du dog ikke tvivle paa min Faders Lidenskab?« sagde Casimir til Adalbert, »Emilie selv tvivler ikke mere derpaa.«

En Nat saae Adalbert en dunkel Skikkelse paa Gangen, der sagte listede sig ind i Emilies Værelse; en forunderlig Gysen gik igiennem hans Bryst ved at see det, ja det forekom ham tilsidst, som om hans Fader dog maatte have en alvorlig Grund til sit Forbud, og som der virkelig maatte være en vigtig Hindring, der satte sig imod de Elskendes Forbindelse; for Resten tvivlede han ikke om, at hiin dunkle Skikkelse var Casimir.

Natten derefter stod Casimir ved Broderens Seng. - »Lev vel, Adalbert!« sagde han. - »Vil du flygte?« raabte hans Broder. - »Ja, jeg vil, jeg har Pas for Emilie og mig til Gallizien. Gud give du snart maatte trykke Lykken saa fast til Hiertet, som jeg.«

Næste Morgen hørte Adalbert imidlertid, at Flugten var mislykket, og at to Elskende vare blevne indhentede af Starosten, før de naaede Krakau. Dette var dog maaskee ikke gaaet saa let, hvis Beboerne i Omegnen, der alle hadede Emilie, ikke denne Gang med stor Iver havde understøttet Starosten og ledet ham paa det rette Spor.

Senere foretog Starosten selv en Reise med Emilie, hvorfra denne ikke vendte tilbage. Casimir derimod sad i lang Tid indesluttet, og først da han forpligtede sig til strax at modtage en Ansættelse i Storfyrstens Hær, kom han paa fri Fod. Fulgt af en af sin Faders Tienere reiste han nu virkelig bort, omtrent mod Enden af November; sin tro Fidelio maatte 336 han imidlertid lade tilbage, da Faderen frygtede for, at dette Dyr, der ellers aldrig forlød sin Herre, skulde forvirre de militaire Øvelser og paadrage ham Storfyrstens Unaade. Casimir syntes denne Gang i Alt at føie sig efter sin Faders Villie, men hvorledes han meente det med denne sin Føielighed skulle vi siden erfare.

SEXTENDE CAPITEL.

Maskeraden.

Efter Alexandras Død dvælede Leontine ikke saameget hiemme, som før, men besøgte tidt de Huse, hvori Søsteren pleiede at uddele Almisser, og stræbte, saavidt muligt, at erstatte Beboerne deres Tab; det var da hendes kiæreste Løn, naar hun hørte, at Søsteren blev rost, og hvem der med Taknemmelighed erindrede denne, kunde være vis paa en dobbelt Gave.

Til andre Tider gjorde hun lange Ridetoure i Omegnen, hun viste da en stor Dristighed, og lod sin Hest springe over Grøfter og Gierder, uden at agte paa nogen Fare; denne var ofte heller ikke saa stor, som den syntes, da hun, som de polske Damer pleie, sad fortræffelig til Hest, hvortil hendes skiønne og smidige Legeme syntes fortrinlig dannet.

Adalbert fulgte hende tidt paa disse Udflugter. Da han engang bebreidede hende den Forvovenhed, hvormed hun opsøgte de farligste Steder, vendte hun smilende sit Ansigt om til ham og sagde: »Jeg er født i Biergegnene mod Syden, jeg har bestandig elsket hiin Natur, fra min tidlige Barndom af klattrede 337 jeg dristig op paa de steileste Steder og red de vildeste Heste, og allerede den Gang misundte jeg Muursvalerne, naar jeg saae dem hænge paa de høieste Taarne, og derfra at svinge sig ud i Luften.«

»Kom De da aldrig til Skade, Leontine?«

»Aldrig. Hvor Ingen før havde været, vovede jeg mig hen, jeg vandrede giennem mørke Skove, og roede alene ud paa de store Vande, jeg vadede giennem Biergstrømme, og klattrede fra Steen til Steen, til jeg naaede de høieste Spidser, hvorfra man skuer langtud i Landet, jeg gik ogsaa paa smalle Biælker og steg op i Træerne, og naar jeg saae Linedandsernes Konst, da ønskede jeg at svæve, ligesom de, i Luften, ja engang, da flere af disse Mennesker vare komne til mit Hiem, - jeg havde den Gang netop fyldt mit ellefte Aar - listede jeg mig bort fra mit Selskab, og ilede efter dem, thi det var min faste Beslutning at følge og trygle dem, til de lærte mig deres dristige Konst; dog før jeg endnu var kommen ret langt, mødte min Fader mig, og tvang mig til at vende tilbage.«

»Vilde De da have forladt Deres Land?« spurgte Adalbert.

»Derpaa tænkte jeg ikke den Gang, men det havde jeg dog neppe giort,« svarede Leontine, i det hun tankefuld betragtede de fierne Skove i Horizonten.

Starosten forandrede efter Alexandras Død ganske sin Opførsel mod Leontine, der nu var bleven en rig Arving, han behandlede hende med forekommende Artighed, han smigrede hende tidt, roste hendes Behændighed og hendes sig udviklende Skiønhed, ja han smilede endog venligt ved de Træk af hendes

Væsen, som han før ikke kunde lide, og, som det lod, var det ham ikke ukiært, at hun behagede Adalbert.

Polen er et Land, hvori Vinteren er meget streng, 338 allerede i October overraskes man af kolde Vinterdage, og i November lægger Isen sig over Vandene, medens Marken bedækkes med dyb Sne; men da forsvinde ogsaa Taagerne, da komme klare Dage, og Veiene vorde gode, og de eensomme Slotte, der omgives af Moser og store Skove, og hvorhen det om Sommeren tidt er vanskeligt at komme, besøges da allermeest af Fremmede.

Vinteren havde allerede hersket i flere Uger, da Litowski med Familie blev indbudet til en stor Fest, der skulde finde Sted hos Grev Larinski, hvis Slot laae lidt mindre end en Mil fra Starostens; hele Egnens Adel skulde samles her, sagde Tjeneren, der bragte Indbydelsen, og uagtet Carnevalet var langt borte, bleve dog Giesterne anmodede om at tage Masker paa.

Hverken Adalbert eller hans Fader troede, at Leontine vilde bivaane denne Fest, i Førstningen afslog hun det ogsaa, men den anden Morgen havde hun betænkt sig og erklærede, at hun vilde være med. »En slig Fest,« sagde hun siden til Adalbert, »hvor saa mange af vore Landsmænd samle sig, vil jeg ikke forsømme, thi hvem veed, hvad der kan skee.«

Hun besluttede først at tage derhen i den polske Nationaldragt, men dette mishagede Starosten, og han erklærede, at han ikke tillod Nogen fra sit Huus selv for Spøg at bære en slig Dragt. - »Men jeg er en fri polsk Pige,« svarede Leontine. - »Dog vil De sikkert ikke foretage Noget, der kunde krænke og skade en Mand, der mener Dem det vel,« sagde Starosten. Herpaa svarede Leontine intet, men Aftenen før Ballet bragte Starosten en meget prægtig Dragt, som han udfoldede for hendes Øine; »denne Klædning er smuk og passende for Dem,« sagde han, »og jeg beder Dem for min Skyld at bære den.«

Den Dragt, Starosten havde valgt for Leontine, var 339 en fiern Efterligning af den, hvori Kunstnerne fremstille Diana, og uagtet Leontine i Begyndelsen afslog at bære den, saa besluttede hun dog tilsidst, da hun selv fandt den smuk, at tage den paa.

Starosten kunde først komme sildig, og efterdi han ikke fandt det passende, at Adalbert og Leontine tog til Festen alene, blev en Familie, der boede i Nærheden, anmodet om at hente dem.

Kort før Afreisen traadte Leontine frem i sin Dragt. Den ranke, jomfruelige Skikkelse var omgivet af en prægtig Jagtklædning, og over det skønne Hoved svævede en glimrende Halvmaane. »I Sandhed, saaledes maa den jomfruelige Gudinde have seet ud,« sagde Starosten, i det han trykkede et Kys paa Leontines Haand. Leontine rødmede ved disse Ord, og kastede hurtig en prægtig Zobelpels over sin ranke Skabning. I samme Øieblik hørtes Biælderne af de kommende Slæder, og den Familie indfandt sig, med hvilken Adalbert og Leontine skulde kjøre.

Paa samme Tid kom ogsaa Major Zeltner. »Munken er fangen,« hviskede han til Starosten, »vi lokkede ham ud under Paaskud af, at en Syg trængte til hans Hielp,« efter disse Ord ilede Zeltner op i Starostens Værelse.

Adalbert hyllede sig nu ind i sin Pels, og tog Plads bag paa Leontines Slæde. Det var en klar Aften i Begyndelsen af December, Stjerneerne glimtede stærkere, end sædvanligt, og paa Himlen syntes ukjendte Dybder at aabne sig, hvori man øinede mangfoldige Verdner, der ellers skiule sig for Menneskets Øie. Langt borte i Skovene hørte man Ulvehyl og Skriget af den vilde Ræv, hvilket paa en eiendommelig Maade blandede sig med Biældeklangen; Adalberts Hierte bankede stærkt, thi uagtet der var en Slæde foran og en efter ham, saa forekom det ham dog, som om han var ganske alene med sin Elskede, 340 hvilken han netop ved det Lys, Sneen udbredte, kunde skimte, og ikke desmindre stod han hende saa nær, at han mærkede hvert af hendes Aandedrag.

I Førstningen vare de begge tause, endelig afbrød Leontine Tausheden. »Hvad vil min Broder i Warschau?« spurgte hun. - »Han vil undersøge Stemningen.« - »Og maaskee myrde Tyrannen, ikke sandt?« - »Kunde De billige dette Mord, Leontine?« - »Nei,« sagde hun, »men jeg kunde elske Morderen.« -

Der opstod nu igien en lang Taushed, endelig sagde Adalbert: »Da jeg saa Dem første Gang, troede jeg ikke, at en slig Ild blussede i Deres Indre.« - »Nei, De troede, jeg var kold og ligegyldig, ikke sandt?« - »De er sikkert ofte bleven miskiendt, Leontine?« - »Til Miskiendelse er jeg vant fra min tidligste Barndom,« svarede hun med en Røst, der klang blødere, end sædvanlig, »min Moder døde, da jeg var ni Aar gammel, jeg veed vel, hvor bedrøvet jeg den Gang var, og dog legede jeg om Dagen, og syntes ligegyldig; thi det forekom mig umuligt at vise min Smerte for Andre. Naar jeg da gik igiennem Værelserne, hørte jeg vel mangt et Ord, der hviskedes i Krogene, om hvor kold og følesløs jeg var, men om Natten, naar Ingen saa mig, sad jeg mange Timer vaagen paa mit Leie, og bad til Gud, at han dog vilde tage mig bort herfra til det bedre Sted, hvor min Moder var. Disse Timer og Haabet om deri at være alene med min Sorg, gav mig Mod om Dagen, min Trøst var, at der fandtes en Hemmelighed mellem Gud og mig, som ingen Anden kiendte, og jo stærkere de dadlede mig, des fastere tillukkede jeg mit Indre, ja tilsidst blev jeg vant til at miskiendes, jeg fandt en Glæde deri, og det blev min Stolthed at synes mindre god, end jeg var.«

Leontine følte sielden Trang til saaledes at aabne 341 sit Hierte; des opmærksomme lyttede derfor Adalbert, det forekom ham, som om et Slør blev trukken til Side, saa han kunde skue dybt ned i den reneste Siæl og opdage gyldne Skatte, ligesom i Vinteraftenen over hans Hoved, i hvilken fierne Verdner blinkede, som Dagen ikke kiender, og hvis Rigdomme Mennesket ikke begriber. -

Om den eensomme Nat fremkaldte Adalberts Dristighed, eller om hans Følelse nu var saa stærk, at den selv ved en mindre gunstig Anledning vilde have udtalt sig, maae vi lade uafgiort, men saameget er vist, at han pludselig overraskede Leontine med Tilstaaelsen af sin Kiærlighed, hun sad ganske stille derefter, og ligesom hensiunken i Drømme, men før hun endnu havde svaret et eneste Ord, indtraf den Begivenhed, vi her skulle fortælle:

En halv Fierdingvei fra Larinskis Slot staaer et lille Capel, halv skiult mellem Buske, hvorigiennem en Korsvei løber. Da de nærmede sig hertil, steg netop Fuldmaanen op bag en Høi, og belyste Capellet og Kratskoven. De saae da pludselig en kulsort Slæde, der ilede frem uden Biældeklang og ledsaget af flere Ryttere; men Slæden kiørte saa hurtig, og Rytterne travede saa stærkt, at det Hele snart, ligesom et Nattesyn, forsvandt, før Adalbert endnu begreb, hvad han havde seet. »Hvad var det?« spurgte Adalbert. - »Det var den Slæde, der fører Fangerne til Siberien,« svarede Leontine. - »Ak! der sad en Mand i Slæden, maaskee var det muligt at redde ham?« - »Vi ere for svage, og de ere altfor langt borte,« svarede Leontine; »saalænge slige Slæder fare hen over vore Veie,« blev hun ved, »burde ingen af vore Landsmænd tænke paa Andet, end paa sit ulykkelige Land.« Adalbert indsaae vel, at hun havde Ret, han selv fandt, at dette ikke var Øieblikket, hvori en polsk Yngling burde hengive sig til Kiærlighed, og kort efter ankom de til Larinskis Slot. -

Vinduerne vare prægtig oplyste, en støiende Musik tonede fra Værelserne, mange Slæder holdt i Gaarden, og bestandig kom flere til. Da Adalbert og Leontine traadte ind i Slottet, strømmede mange Masker dem i Møde, dog fandtes ingen stor Mangfoldighed i Dragterne, thi uden Tvivl vare de fleste Giester sysselsatte med alvorlige Planer, og manglede derfor den Aandsbevægelighed, der hører til, naar man vil sætte sig ind i en fremmed Rolle. Mange bare derfor Domino, andre havde iført sig den polske Nationaldragt, Damerne bare prægtige Ringe og glimrende Diamantsmykker, hvoraf imidlertid en stor Deel vare uægte.

Blandt Charactermaskerne fandtes adskillige, der enten ligefrem, eller ved Vink og Hentydninger, angave den offentlige Stemning, saaledes saaes enkelte med trefarvede Cocarder, ogsaa blandt Damerne fandtes mange, der bare trefarvede Baand og Tørklæder.

Et Par Ynglinger gave sig ud for Papirhandlere, og uddeelte deres Varer rundt i Salen. Dette syntes meget uskyldigt, imidlertid fandtes der under de rene Ark smaa Sedler, der indeholdt forbudne Efterretninger om Urolighederne i Tydskland og om Opstanden i Belgien.

Andre vare dristigere, thi under Paaskud af at forevise og sælge Kobberstykker, uddeelte de blandt de Lysthavende Carricaturer over Storfyrsten og hans nærmeste Omgivning.

Stor Opsigt vakte en Maske, der pludselig hævdede en Fane i Veiret, hvorpaa man læste de Ord: »Leve Friheden! ned med Tyrannerne!« Den Maske, der bar Fanen, var omgivet af en Sværm af Ynglinger, der hindrede enhver uvedkommende Person at nærme sig. Efter faa Minuter sank ogsaa Fanen igien, og den Maske, der bar den, forsvandt.

Kort efter kom en Ridder med nedslaget Hielmgitter og høit opløftet Skiold. Paa Skioldet stod den hvide polske Ørn i Kamp mod en uhyre Slange, der havde omslynget Ørnens hele Legeme, med Undtagelse af dens Vinger og Næb, hvilket sidste truede Slangens Hoved. Det varede imidlertid ikke længe, før ogsaa denne Maske forsvandt.

Imidlertid havde Leontine, der snart trættedes i den store Vrimmel, forladt Adalbert og taget Plads i en Krog af Salen mellem to ældre Damer af sit Bekiendtskab.

Noget efter nærmede to høie Skikkelser sig til Adalbert, den ene var en Kvinde, hun bar en sort spansk Dragt, med prægtige vaiende Strudsfædre paa Hovedet, hendes Ledsager derimod var indsvøbt i en hvid Domino, der ganske skiulte hans Skabning, de skreve begge et A. i Adalberts Haand. Da de imidlertid begge vare godt maskerede, og desuden talte med fordreiede Røster, kunde Adalbert aldeles ikke udgrunde, hvem de vare. De toge ham nu fortrolig, hver under sin Arm, og fortalte ham Meget, som viste, at de vare velbekiendte med hans Familie og huuslige Forhold. Tilsidst begyndte endog den spanske Dame et stærkt Angreb paa hans Broder Casimir og paa dennes Elskede, Emilie, mod hvilket Angreb Adalbert fandt det passende alvorlig at tage til Gienmæle. Den Alvor, hvormed han stred, morede begge Maskerne, ja den hvide Domino loe endog høit deraf, og den spanske Dame trykkede venlig Adalberts Haand til Afsked, hvorpaa begge de Ubekiendte forsvandt i den omgivende Vrimmel.

»Hvis jeg ikke vidste, at Casimir og Emilie vare langt borte, da vilde jeg sværge paa, at jeg nu havde talt med dem,« sagde Adalbert halv høit.

»Hvoraf slutter du det?« spurgte en bekendt Stemme, og da han vendte sig om, saae han Czernim, der stod for ham uden Maske.

»Den hvide Dominos Latter mindede mig om min Broder,« svarede Adalbert, »og paa den spanske Dames Bryst funkede et Smykke, der lignede det, Casimir engang kiøbte af Jøden Salomon.«

»Truffet,« svarede Czernim. - »Er det muligt, hvorledes komme de her?« - »Vi have spillet Carmeliternonnerne et Puds, som de længe ville huske, men derom skulle vi siden tale.« - »Veed Casimir, at min Fader kan ventes hertil?« - »Kommer han? Nu det vil mere Casimir, jeg vedder paa, han giver sig i Kast med ham. Farvel.« Efter disse Ord forsvandt Czernim i Vrimmelen.

Uagtet Adalbert aldeles ikke begreb, hvorledes Casimir, der for otte Dage siden var reist til Warschau, og Emilie, som man alt i fire Maaneder troede langt borte i det Indre af Rusland, kunde være tilstede paa denne Maskerade, saa maatte han dog indtil videre tæmme sin Nysgierrighed.

Senere traf Adalbert ogsaa Major Zeltner, der saae fortrædelig ud, og berettede, at Starosten, formedelst uformodede Hindringer, ikke kom til Festen.

Imidlertid havde Czernim funden Leontine, som han overtalte til at ledsage ham et Par Gange rundt i den store Sal.

»Der staaer Major Zeltner,« raabte Leontine pludselig. - »Saa er han kommen uindbuden,« sagde Czernim.

Neppe havde han udtalt disse Ord, før Zeltner nærmede sig og skrev et L. i Leontines Haand. - »Kiender De mig?« spurgte han derpaa. - »Meget godt,« svarede Czernim. - »Hvem er jeg da?« - »En Flue.« - »Hvorfor?« spurgte Zeltner og vendte sig om til Czernim. - »Af to Grunde,« gien svarede Czernim. - »Nævn dem!« - »Først fordi Fluen er en ubuden Giest.« - »Og dernæst?« sagde Zeltner og bed sig i Læberne. - »Dernæst, fordi der blandt Fluene, hvis jeg ellers har læst rigtig, findes Dyr, der kunne trykkes flade under en Bogtrykkerpresse, uden at lide derunder.«

Dette traf, thi Zeltner mærkede deraf, at hans Opførsel i fordums Tid, og de offentlige Krænkelser, han havde lidt, ikke vare Czernim ubekendte; dog fattede han sig snart og svarede, i det han igjen betragtede Leontine: »Den, der begierer at skue Skovens Pragt, den høie Diana, uden Slør, han maa være fattet paa alle Slags Anfald.«

»Altsaa en Actæon i Haabet,« sagde den spanske Dame, og standsede foran Zeltner, medens hendes Ledsager slog en høi Latter op; men Zeltner, der selv i denne Hændelse fandt en Hentydning til sit foregaaende Liv, vendte sig forbittret om til den maskerede Casimir og sagde: »Hvad Diævelen leer De ad, Herre?« - »Tilgiv!« svarede Casimir meget godmodig, »det er en Feil hos mig, at jeg ofte leer, hvor jeg skulde være alvorlig, man har tidt bebreidet mig det, men jeg kan ikke derfor.«

»Denne Halvmaane, skønne Maske!« sagde Emilie til Leontine, »er maaskee et Symbol paa den polske Magt, thi den er stærkt i Aftagende, og hersker egentlig kun i Drømmenes Verden.«

»Er den i Aftagende, da vil den vel snart reent udslukkes,« sagde Zeltner, »deri ligner den ogsaa Polen.«

»Men af Mørket vil den igjen fremvoxe og staae, som et blinkende Sværd, og fylde Verden med sin Glands,« gienmælede Leontine.

»For atter igjen at formørkes,« sagde Zeltner og gik sin Vei.

Strax efter vendte Leontine tilbage til sin gamle Plads, og Adalbert satte sig ved hendes Side. Efter 346 nogen Tid saae de en maskeret Person, der gik dem flere Gange forbi, og betragtede dem opmærksomt. »Den er nøisom, der i denne Tid kan tilfredsstilles ved en Qvindes Kiærlighed,« sagde endelig den Maskerede og ilede bort. - »Det var Bonaventura,« raabte Leontine. - »Skulle da alle Bortreiste samles her i Aften?« gienmælede Adalbert. »Vi maae søge ham op igjen,« sagde Leontine.

Men før hun endnu havde fundet ham, nærmede flere Masker sig og fortalte, at der var udbrudt Uroligheder i Warschau, at Russerne vare fordrevne, at Storfyrsten var flygtet eller dræbt. Dette Rygte udbredtes overmaade hurtig, og vakte en stor Spænding i Selskabet; ja tilsidst maatte Musiken tie, og overalt dannede der sig Grupper, hvori der mærkedes en Susen, liig den, der udgaaer fra Bikuberne, naar Bierne ville sværme.

Da Leontine hørte disse Efterretninger, løste hun sin Maske og bortkastede den. »Er dette Rygte Sandhed,« udbød hun, »da er det nu Tid at vise sit Ansigt uden Skiul.« - Disse Ord gientoges af Mangfoldige, og i en Hast forsvandt de fleste Masker, kun Zeltner og nogle Faa, der vare sindede som han, beholdt Maskerne paa. -

I den fremmede Dragt, med den tindrende Halvmaane over de dunkle Lokker, saae Leontine henrivende deilig ud, thi den stærktbevægede Siæl oplivede hvert af hendes Træk, endog hendes Skabning saae fyldigere og mere udviklet ud, end sædvanlig, ja, da hendes Maske sank, syntes det virkelig, som om et Væsen af en høiere phantastisk Verden var nedstegen for at forskiønne de Dødeliges Fest, dette følte alle de Omstaaende saa stærkt, at de vege Pladsen for hende, hvorhen hun gik, og Synet af hende, tilligemed den Deeltagelse, hun viste, forhøiede aabenbar den almindelige Begeistring.

347

Pludselig opløftede hun sin hvide Finger, og pegede paa den aabne Fløidør. Her havde han en stor Mængde Mennesker trængt sig ind, baade Qvinder, Oldinge og Børn, der ikke syntes at høre med til Festen, og som dog den stolte Grev Larinski denne Gang ikke tilbageviste. I deres Midte stod en blind Mand, i hvilken Adalbert gienkiendte den omvankende Sanger, som Oberst Czernim havde frelst af Fængeselet. Som sædvanlig ledsagedes han af sin Datter, og holdt sin Harpe i Haanden. En stor Halvkreds samlede sig om Fløidøren, Adalbert og Leontine ilede ogsaa derhen, og da Enhver veg tilside for den sidste, fik de Plads meget nær ved Sangeren, der, tilligemed sin Ledsagerinde, begyndte følgende Vexelsang:

Han.

Her Roserne blussed ved rullende Vove,
Her Fuglene sang i de dæmrende Skove,
Hvor er de, hvor svandt de, hvorhen mon de tye?

Hun.

Da Barbaren Sværdet hvæssed,
Da hans Hest i Lunden græssed,
Nedsank Rosen i sit Blod,
Fuglen svandt og Skoven daled,
Kun den røde Hane galed
Nærved Egens stærke Rod;
Intet Træ vil groe derefter,
Jorden tabte sine Kræfter
Under den Forhadtes Fod.

Han.

Din dristige Broder sit Sværd skal ombinde,
Og styrte sig ned, som de hvinende Vinde,
Som Røg og som Skyer, skal Fienderne flye.

348

Hun.

Tretten Aar min Broder endte,
Da Barbaren ham bortsendte,
Vied ham til Spot og Nød;
Skæmdsel paa hans Pande tynger,
Munken Siælemesser synger
Over ham, som var han død;
Selv hans Navn blev sønderrevet,
Paa hans Ryg et Tal blev skrevet,
Som et Tal blev han gienfødt.

Han.

Din Fader er kiæk, han skal Fienden betvinge,
Den sneehvide Falk skal i Luften sig svinge,
Og Ravnens skal lytte til Sværdenes Klang.

Hun.

Da vort Banner høit sig hæved,
Da de feige Fiender bæved
For Dabrowskis Kæmperøst,
Ak, da fandt min Fader Døden,
Mens han kæmped ufortrøden
Paa en fiern og fremmed Kyst;

Af hans siunkne Grav udvælder
Tidsler nu, og hvasse Nelder
Næres af hans Heltebryst.

Han.

Din mægtige Beiler skal splitte vor Lænke,
Den blodige Viin skal han Fienderne skienke,
Imedens han synger Giengieldelsens Sang.

Hun.

Plumpe Fingre nys har skaaret
Af min Beilers Pande Haaret,
Bort han blev paa Slæden kiørt,
349 Did, hvor Isen Jorden binder,
Did, hvor Taaren useet rinder,
Did, hvor intet Suk blier hørt,
Did, hvor Pidsken stedse klinger,
Did, hvor Trællen Fyrsten tvinger,
Har et Ord min Beiler ført.

Han.

Saa drager nu Sværdet og griber til Landsen,
Og dands med Barbarerne Dødningedandsen,
Og spred dem, som Vinden det flygtende Sand!
Uslukkelig evig nu Hevnen skal gløde,
Ja Friheden søge vi selv hos de Døde,
Hvis ikke vi levende fange den kan.

Denne Sang frembragte en overordentlig Virkning, men endnu større var Virkningen, da Bonaventura pludselig traadte frem og erklærede, at Rygtet var sandt, at han selv ankom til Warschau kort før Kampen begyndte, at han havde deeltaget deri, at Russerne vare uddrevne, og at han, saasnart den første Kamp var forbi, og saasnart Warschaus Porte igien bleve aabnede, ilede afsted, for at være den første, der bragte sine Brødre denne Efterretning.

Ubeskrivelig var den Jubel, der efter disse Ord udbrød. »Til Vaaben, til Vaaben!« lød det overalt, »endnu er Friheden ei forsvunden, endnu er Polen ei fortabt.« Paa samme Tid hævede sig igjen den Fane, vi have omtalt, og blev, fulgt af en uhyre Sværm, baaren igiennem Værelserne; ogsaa hiin Ridder kom tilbage med det opløftede Skiold, simple Almuespersoner blandede sig imellem Giesterne, Mænd og Qvinder knælede til Jorden, og nedbade Velsignelse over den forestaaende Kamp, Oldinge løftede deres Hænder mod Himlen, og takkede Gud, fordi de havde oplevet denne Dag, de kraftigste Krigere, 350 hvis Ansigter syntes hærdede, som Jern, fældte nu Taarer, ligesom smaa Børn, ja gamle Fiender faldt hinanden om Halsen, og svore fra denne Time af at glemme deres Nag.

Leontine nærmede sig imidlertid til en Piedestal, hvorpaa der stod en Ørn af hvidt Marmor med udbredte Vinger, derefter løste hun stiltiende et kostbart Halssmykke af sin Hals, og lagde det, tilligemed sine Ringe, paa Piedestalen ved Ørnens Fødder. De Omstaaende, der saae dette, tilklappede hende Bifald, og alle de tilstedeværende Damer fulgte hendes Exempel, saaledes blev en rig Skat af Guld og Ædelstene i denne Nat offret til Fædrelandet.

Bonaventura vilde allerede strax ved sin Ankomst lydelig have forkyndt sin Efterretning, men Grev Larinski overtalte ham til at vente, indtil Folkesangeren havde afsiungen sin Sang, da han troede, at dette vilde forøge Indtrykket og bidrage til at vinde Hierterne.

»Der staaer endnu en Maske udenfor,« sagde Bonaventura, »hvorunder den russiske Retfærdighed tidt har skiult sig.« Dermed vinkede han, hvorpaa en sort Slæde, der lignede en Liigkiste, gled ind ad Døren; den blev trukken af Ynglinger, og bevægede sig langsomt frem, medens Mængden veg tilside, endelig standsede den midt i Salen. En iisnende Følelse gik igiennem de Flestes Bryst, da de saae denne Slæde, thi de kiendte den vel, og havde ofte mødt den baade ved Dag og ved Nat, og der vare Mange tilstede, hvis Venner og Slægtninge den alt havde bortført paa Veie, hvorfra de aldrig vendte tilbage.

»Ogsaa i Nat førte denne Slæde en Ulykkelig bort,« sagde Bonaventura, »jeg erfarede i Forveien, hvad der skulde skee, samlede nogle Bønder, som jeg fortalte, at Fiendens Magt var brudt, 351 og ved disses Hielp har jeg befriet den Fangne.«

»Denne Slæde vil dog hente Eder alle tilsidst,« raabte pludselig en Røst, uden at man vidste, hvorfra den

kom. Der blev en dyb Taushed ved disse Ord, der dog snart afbrødes af Forbittrelsens Skrig, medens mangfoldige Dolke og Sabler blinkede i Luften, for at træffe den ildevarslenende Spaamand; men da man ikke fandt ham, tog Forbittrelsen en anden Retning, og man begyndte at sønderhugge Slæden. Da Sabler og Dolke vare for svage Vaaben hertil, hentede man Øxer, og selv Damerne lagde Haand paa med, saa der tilsidst ikke blev en Splint af Slæden synlig, thi Enhver vilde bære et Stykke hiem deraf, for at brænde den ved sin Arne, som et Offer for den gienvundne Frihed.

Kort efter hørtes et Skud udenfor. »Hvad var det?« spurgte Flere. - »Den Hest, der blev brugt til en saa uværdig Handling, lever nu ikke mere,« sagde Husets Vert, Grev Larinski.

»Skyd I kun Hesten,« mumlede Major Zeltner, »naar kun den gaaer fri, der først bestemte dens Gang.« Med disse Ord hyllede han sig ind i sin Domino, og sneg sig bort.

SYTTENDE CAPITEL. En Klosterhistorie.

Midt under disse Optrin nærmede Casimir sig til Adalbert, og bad ham at træde ind i et lille Cabinet ved Siden af den store Sal. Her fandt han Emilie, der nu havde taget Masken af. »Uagtet De i denne Tid vel har vigtigere Ting at tage Vare,« sagde Emilie, »saa 352 bede vi Dem dog om at skienke os en halv Time, saameget mere, da vi snart paa lang Tid maae forlade Dem.«

»Hvorledes har du fundet Emilie?« spurgte Adalbert, »og hvorledes ere I komne her?«

»Det kan du nu erfare, hvis du har Lyst dertil,« svarede Casimir, »men da du dog altid har baaren Godhed for Emilie, og da hun er langt mere veltalende, end jeg, saa skal hun fortælle dig det.«

»Jeg vil ikke undslaae mig derfor,« sagde Emilie smilende, »hvis Adalbert vil høre paa mig.«

Da Adalbert erklærede sig villig hertil, begyndte Emilie følgende Fortælling:

Efter vor mislykkede Flugt blev jeg behandlet aldeles som en Fange i Starostens Huus. Endelig en Morgen tidlig sendte han mig en Pige, der skulde pakke mit Tøj ind. Noget efter traadte han selv ind i mit Kammer, og bad mig følge sig. - »Hvor skal jeg hen?« spurgte jeg. - »Da Opholdet her nu ikke kan være Dem behageligt,« svarede han, »saa har jeg ganske troet at handle efter Deres Ønske og i Deres Aand, i det jeg opsøgte et bedre Sted for Dem, mit Huus skal imidlertid efter kort Tids Forløb igien staae Dem aabent, og jeg vil under andre Omstændigheder ansee Dem som den første Prydelse deri.« - Med disse Ord bød han mig sin Arm, og førte mig meget artig ned ad Trapperne til den underste Gang, hvor flere Tienere ilede mig i Møde, og hialp mig med mine Reiseklæder. - »Ingen af disse Folk skal følge Dem,« sagde han; »da De er mig saa kiær, og da jeg skatter Dem saa høit, ønsker jeg selv den Ære at ledsage Dem og sørge for Deres Beqvemmelighed.« Dermed trykkede han et Kys paa min Haand, og behandlede mig overhovedet med en 353 Ærbødighed, der rigtignok her, saameget jeg ellers selv elsker den ydre Anstand, forekom mig som en bitter Spot. Han ledsagede mig ned til Vognen, hialp mig selv op deri, og tog derpaa Plads ved min Side, medens hans troeste Tiener satte sig hos Kudsken, hvorpaa Vognen rullede ud af Porten. - »Dette ligner jo en Bortførelse,« sagde jeg smilende. - »Er det saa, da er det en Bortførelse til Deres eget Bedste,« svarede han, og talte derpaa om ligegyldige Gienstande, ligesom om Intet var forefaldet. Vognen rullede hurtig afsted, vi havde koldt Kiøkken med os, saa vi paa intet Sted behøvede at stige ud. Endelig efter otte Timers Kiørsel kom vi forbi en stor Bygning paa en Høi. »Hvad er det for en Bygning?« spurgte jeg. - »Et Carmeliterkloster,« var Svaret. Til min Forundring saae jeg, at Vognen bøiede af fra Landeveien, og nærmede sig til Carmeliterklosteret. »Her bliver De,« sagde Starosten, i det vi rullede ind i den mørke Gaard, »indtil Deres gamle Besindighed vender tilbage, jeg haaber, at det ikke vil vare længe, før det skeer.«

Jeg blev nu med megen Salvelse modtagen af Abbedissen, der uden Tvivl alt skriftlig var underrettet om Starostens Villie, og der holdt en lille Tale til mig ved min Indgang i Klosteret. Denne Tale behagede mig ikke stort, og hun selv heller ikke, thi hun saae kold og kiedsommelig ud. Starosten saae jeg ikke mere, ja han betraadte neppe Klosterets Dørtærskel, men kiørte strax bort igjen. -

Noget af det Vigtigste, jeg i mit Liv har lært, er at finde mig i enhver Stilling, som jeg ikke kan forandre, og at plukke de Blomster, der voxe paa min Vei, hvor faa de end ere. Neppe havde jeg derfor været nogle Dage i Klosteret, før jeg lagde den Plan at udbrede Munterhed og Smag selv indenfor Klostermuren, og da de ældre Nonner lukkede deres 354 Øren for mine Raad, saa henvendte jeg mig til de yngre, jeg begyndte med at smigre dem, jeg roste deres Udvortes, og fortalte dem, hvad de gjerne gad vide, jeg hørte med

Taalmodighed paa deres smaa Hemmeligheder, jeg gav dem Raad, trøstede dem og viste dem Deeltagelse, og beklagede dem, naar Noget gik dem imod, men jeg loe ogsaa af deres Drømmerier, jeg spottede dem, naar de lode Hovederne hænge, og opmuntrede og morede dem for Resten saavidt og saa ofte jeg formaade.

Der vare tre unge Piger i dette Kloster, der vel bleve opdragne her, men dog ei vare bestemte til at tage Sløret, disse søgte jeg især at vinde, jeg underviste dem i det franske Sprog, jeg fortalte dem lystige Historier, jeg rettede paa deres Dragt, og lærte dem, at man ogsaa kunde klæde sig smagfuldt i et Kloster, jeg viste dem, hvorledes de skulde lægge Udtryk i deres Øine og i deres Smil, jeg sang og dandsede for dem, jeg lærte dem ogsaa selv adskillige muntre Sange, ved hvilke Bestræbelser jeg snart vandt deres Venskab og deres Fortrolighed.

Det varede ikke længe, før Abbedissen erfoer, hvorledes jeg opdrog mine nye Veninder, dog syntes hun ikke tilfreds dermed, men satte mig strengt i Rette formedelst min verdslige Tænkemaade, og uagtet jeg forestillede hende, at disse Børn skulde ud i Verden igien, hvor det tidt ahang af en Piges ydre Væsen, af hendes Talenter, navnlig hendes Sang og Dands, ja af hendes Paaklædning, hvorledes hendes Fremtid skulde blive, saa vilde dog den gamle Abbedisse intet høre derom, men truede mig med at fierne mig fra Nonnernes Selskab, hvis jeg ikke forandrede min Opførsel.

For alt det Øvrige havde jeg ikke desmindre vel erholdt Tilgivelse, men, skiøndt jeg ellers ikke er tilbøielig til Bitterhed, tillod jeg mig dog tilsidst en 355 Bemærkning, der i det mindste deri lignede Synderne mod den Helligaand, at den ei kunde tilgives, thi en Dag, da hun havde kiedet mig meer, end sædvanligt, med sine Formaninger, sagde jeg, i flere Nonners Paahør: »Hendes Tunge er saa hvas, at ikke engang hendes egne Tænder kunne trives i Nærheden deraf, men have været nødte til at flytte.« Ved disse Ord, der troligt bleve hende berettede igien, havde jeg udtalt min Fordømmelsesdom, der samledes et Raad af de ældre Søstre, som alle bleve enige om, at jeg fordærvede de yngre, og at jeg derfor aldeles burde fiernes fra deres Samfund.

Omtrent midt i September, en Maaned efter min Indgang i Klosteret, maatte jeg da, i Følge Abbedissens Befaling, forlade Hovedbygningen og flytte ned til Gartnersken, der var en Lægsøster, og beboede et lille Huus ved Enden af Haven, hvilket dog endnu var indsluttet af Klosterets Ringmuur.

Denne Gartnerske havde, skiøndt hun ikke mere var ung, et ganske tækkeligt Udvortes, hun forekom mig ogsaa mindre streng, end Abbedissen; desuden kastede Morgensolen sit Skin paa hendes smaa Værelser, der vare langt lysere, end Cellerne i Klosteret, jeg var derfor ganske tilfreds med min Forviisning, og tænkte kun paa, hvorledes jeg skulde tæmme min ny Vertinde.

For at naae dette Maal, anvendte jeg nogle smaa Konstgreb, der sielden i mit Liv have slaet mig fejl: Jeg begyndte med at følge hende i Haven og beundre hendes Anlæg og Blomsterbede, jeg hialp hende med at plukke Frugter og opbinde de sildige Efteraarsplanter, jeg spurgte hende om Blomsternes Navne, forundrede mig over hendes Hukommelse, og rettede hende aldeles ikke, naar jeg mærkede, at hun tog fejl. Mange af hendes Blomster tog jeg hiem, og tegnede dem af, jeg tegnede ogsaa Helgenbilleder 356 for hende, som hun med megen Andagt tog og bevarede, endelig udkastede jeg et Billede af hendes lille Huus og af Klosterhaven, hvilket glædede hende meer, end alt Andet. Om Aftenen fortalte jeg hende Meget om Verden og om Livet udenfor Klostermuren, hvilket hun, der var særdeles nysgierrig, gierne lyttede til; ja da jeg mærkede, at det ei var hende ukiært, roste jeg desuden hendes Forstand og hendes Udvortes, og beviste hende med mange Exempler, at det sielden var den uerfarne Ungdom, men den modne Skiønhed, forenet med Klogskab, der beherskede Verden og Menneskene. Ved alt dette vandt jeg lidt efter lidt hendes Godhed, saa hun tillod mig ganske alene at vandre rundt i Haven, hvor og naar jeg vilde.

Mit største Savn paa dette Sted - De vil smile, naar jeg siger Dem det - mit største Savn paa dette Sted, siger jeg, var, at der ikke engang i det hele Kloster fandtes et Speil. Da jeg bad Abbedissen derom, og sagde, at jeg ikke kunde undvære det, svarede hun, at slig verdslig Forfængelighed ikke skulde finde Næring indenfor disse Mure. Herover var jeg nærvæd at fortvivle, og jeg veed Intet, der saaledes forbittede mig Opholdet i Klosteret, ja jeg troer virkelig, at denne Mangel var en Hovedgrund til min paafølgende Flugt.

I Klosterhaven opdagede jeg imidlertid snart en Kilde, der løb langsomt og halvt skiult bag Siv og andre Vandplanter. Til denne Kilde vandrede jeg nu hver Morgen, jeg udsøgte det stilleste Sted deri, det afgav rigtignok kun et ufuldkomment Speil, men i Mangel af et bedre hialp jeg mig dermed, indtil midt i October, da Isen endelig dækkede det.

Ved at følge Kildens Løb, saae jeg, at den tabte sig under en Bue i Klostermuren. Denne Bue var, uden Tvivl fordi Kilden tidt efter en Regn strømmede 357 over sine Bredder, temmelig stor. Jeg fik derfor det Indfald, at jeg maaskee giennem denne Bue kunde finde en Udgang af Klosteret, jeg steg da med Forsigtighed ned derunder, og kunde virkelig, naar jeg bøiede mig noget, trænge ind i den smalle Hvælving, men mine øvrige Forhaabninger tilintetgiordes snart, thi tykke Jernstænger gik fra Muren dybt ned i Jorden, og lukkede Udgangen for enhver menneskelig Skabning; dog havde jeg paa dette Sted en vid Udsigt over

Sletten, og steg siden ofte derned, for at mit Øie kunde dvæle paa en Flade, der ikke begrændsedes af Klostermuren.

For Resten vandrede jeg ofte rundt i Haven, for at see, om der ikke fandtes noget ubevogtet Sted i mit Fængsel, hvoraf jeg kunde undslippe, men dette var ikke Tilfældet, thi hiin Muur lignede ikke dem, man ellers finder i Polen, den var tvertimod meget stærk, og desuden saa høi, at man aldeles ikke kunde klattre derover.

Til andre Tider drev Kiedsomheden mig til at læse, men der fandtes næsten ingen andre Bøger i Klosteret, end urimelige Legender, gamle latinske Psalmer og Bønnebøger, tilligemed en Beretning om Klosterets ældre Tilstand, i fire store Bind. I Legenderne bladede jeg tidt, ja da Gartnersken bad mig derom, læste jeg undertiden høit for hende deri. Mange forunderlige og utrolige Eventyr maatte jeg saaledes giennemgaae, til liden Glæde for mig, men til stor Opbyggelse for min Selskabssøster. En Dag bragte hun mig blandt Andet en Bog, der indeholdt Fortællinger om store Forbrydelser mod Klosterets Helligdom, hvilke vare blevne strengt straffede allerede i denne Verden. I denne Bog læste jeg en Beretning, der, i det den opbyggede min Selskabssøster, og befæstede Troen hos hende paa Klosterets Uforkrænkelighed, indgav mig ganske andre Tanker.

358

Fortællingens Indhold vil jeg i Korthed sige Dem. En Nonne, der havde en Elsker, og var meget ilde tilfreds med sit Klosterliv, brugte, for at undslippe af sit Fængsel, følgende List: først gav hun sin Elsker et Vink om sin Plan, derpaa satte hun Ild paa sin Seng, hendes Elsker sprang paa samme Tid over Muren, satte en Strikke til hendes Vindue og bortførte hende. Kort efter skede Anskrig, Nonnerne løb sammen og fandt Sengen og Værelset i Luer. En Deel af Klosterbygningen brændte, og kun med stor Anstrengelse reddede man det øvrige. Imidlertid faldt Ingen paa at forfølge den bortløbne Nonne, som, efter Alles Mening, havde fundet sin Død i Flammerne. Hun undkom saaledes til et fremmed Land, hvor hun giftede sig med sin Elskede, men, lagde den fromme Fortæller til, hun fandt ingen Fred og Lykke i sit Ægteskab, hendes Samvittighed bebreidede hende bestandig den frække Handling, og endelig, da hendes Mand og hendes Børn vare døde, reiste hun tilbage til Klosteret igjen, angav sig selv, fik Tilgivelse formedelst sin store Anger, og levede fremdeles, som en bodfærdig Synderinde, til sin Dødsdag i Klosteret, til hvilket hun, for at erstatte den Skade, hun havde anstiftet, opoffrede alt sit timelige Gods.

Denne Fortælling frembragte et meget forskielligt Indtryk paa mig og paa min Tilhørerinde, hun hørte Begyndelsen med Skræk, men fandt derimod stor Opbyggelse, da Enden kom, jeg derimod fandt Begyndelsen kløgtig, men Enden syntes mig at antyde en svag Siæl, der ikke vidste at bruge den Frihed, den ved sin dristigste Handling havde forskaffet sig. Dog denne min Mening sagde jeg naturligviis ikke til min Selskabssøster.

En Morgen, da jeg stod under Muren ved Kildens Udløb, hørte jeg pludselig min Veninde Gartnerskens 359 Røst. »Hvad har De for, Frøken Emilie?« raabte hun. - »Jeg kaster kun et Blik ud af mit Fængsel,« sagde jeg, »det kan vel ikke ansees for nogen Synd af En, som aldeles intet Løfte binder til Klosteret.« - »Ønsker De at see Dem om, da skal jeg vise Dem en beqvemmere Plads,« svarede hun, og førte mig nu til en Udkant af Haven, der laae skiult bag Træer. Her maatte jeg først love hende en hellig Taushed, derpaa tog hun to løse Stene ud af Muren, og nu aabnede der sig et lille Hul, giennem hvilket man kunde see langt ud paa den store Slette, og jeg opdagede desuden, at en temmelig bred Sti her slyngede sig tæt op til Klostermuren.

Imidlertid tænkte jeg tidt paa den Fortælling, jeg nylig havde læst om den bortflygtede Nonne, ofte kunde jeg ikke sove om Natten for disse Tanker, og tilsidst besluttede jeg at forsøge et lignende Eventyr.

Jeg saae tidt en ung Bonde, der bragte forskiellige Fornødenheder fra den nærmeste By til Klosteret, og der ofte handlede med Gartnersken, han og den Præst, der læste Messer i Klosterkirken, vare de eneste Mænd, jeg, siden Starostens Afreise, havde bemærket indenfor disse Mure. Imidlertid blev det ikke gierne seet, at jeg talte med ham, dog var jeg undertiden tilstede, naar Handler bleve sluttede, og jeg mærkede da, at Aloys, saaledes hed denne Mand, var meget begierlig efter Penge, herpaa byggde jeg min Plan.

Først skrev jeg et Brev til Oberst Czernim, der, uagtet han aldrig havde viist mig selv nogen synderlig Velvillie, dog elskede Casimir, og der desuden vel neppe, hvis jeg kiendte ham ret, vilde lade nogen Leilighed ubenyttet, hvorved han kunde overliste de Klostergeistlige.

I dette Brev meldte jeg ham først mit Opholdssted, dernæst tilstod jeg ham i de meest smigrende 360 Udtryk, jeg kunde opfinde, at jeg alene stolede paa ham og hans ridderlige Tænkemaade, jeg bad ham derpaa om at fortælle dette Brevs Indhold til Casimir, og om at ile mig til Hielp saa hurtig som muligt. Jeg lovede desuden hver Morgen at være tilstede ved Havemuren, naar han da gav sig til Kiende ved et Tegn, som jeg nævnede ham, da skulde jeg vel angive, hvad der videre maatte skee. Endelig bad jeg ham om paa min Regning at udbetale ti Ducater til Overbringeren.

Jeg ventede nu med Utaalmodighed paa, at Aloys igjen skulde besøge Klosteret, neppe indfandt han sig,

før jeg ilede ud, for at træffe ham, naar han kom tilbage. Denne Gang naaede jeg imidlertid ikke mit Ønske, thi til min store Sorg mødte jeg flere af Nonnerne i Haven, hvorfor jeg maatte vende tilbage med uforrettet Sag.

Ved det næste Besøg af Aloys var jeg heldigere, jeg ilede ned, fandt Haven tom, og skyndte mig hen til Muren, hvor jeg tog de to Stene bort, saa jeg kunde oversee et Stykke af Gangstien. Da Aloys var omtrent tyve Skridt borte fra mig, kaldte jeg paa ham, han saae sig forundret om, endelig mærkede han, hvorfra Stemmen kom, og nærmede sig. Jeg lovede ham en kostbar Ring, og desuden ti Ducater, hvis han vilde bære mit Brev til Obersten, hvis Navn er saa bekiendt i disse Egne, at han vanskelig kunde forfeile ham. Aloys, hvem man rimeligviis aldrig havde tilbuden saamange Penge, betænkte sig et Øieblik, endelig lovede han at bringe Brevet. »Ringene faaer du af mig,« sagde jeg, »de ti Ducater betaler Obersten dig.« Derpaa bandt jeg baade Brev og Ring fast til en Steen, og kastede dem samlede over Muren, jeg ilede nu tilbage til min forrige Plads, og saae med Tilfredshed, at Aloys holdt Brevet i sin Haand.

361

Jeg ventede med stor Spænding paa min Plans Udfald, men det gik anderledes, end jeg tænkte, thi endnu samme Dag blev jeg kaldet til Abbedissen, der til min Skræk viste mig mit eget Brev, hvorefter hun tiltalte mig ligesaa strengt, som om jeg havde begaaet en virkelig Forbrydelse. Brevet havde hun faaet af Aloys, der vel haabede en stor Belønning for sit Forræderi. Nu blev Blæk Pen og Papiir taget fra mig, Aabningen i Muren forsvandt, og det blev mig strengt forbuden at gaae i Haven, med mindre Gartnersken ledsagede mig.

Men dette Forbud blev ikke efterlevet, min Veninde Gartnersken, der skulde passe paa mig, var vel noget vred i Begyndelsen, men lidt efter lidt vidste jeg at berolige hende, og efter et Par Dage kunde jeg igien gaae alene i Haven, med den Betingelse, at jeg gik tidlig om Morgenen, før Nonnerne kom derned.

En Morgen, da jeg stirrede paa Muren, og tænkte paa mit forsvundne Haab, mærkede jeg tydelig, at Nogen kaldte paa mig, jeg nærmede mig nu, og hørte til min Forundring, at det kaldte anden Gang. - »Hvem er der?« spurgte jeg. - »Det er mig, Aloys,« svarede Røsten, »jeg har i Gaar Nat hugget et nyt Hul, for at tale med Frøkenen.« - »Hvor kan jeg fæste Lid til den, der alt engang har bedraget mig?« sagde jeg. - »Det kan Frøkenen nok,« svarede han, »thi jeg seer, at jeg ingen Fordeel har af at bedrage hende, den fordømte Abbedisse gav mig ikke en Skilling derfor, ja hun tog endog den Ring fra mig, som jeg havde faaet, men vil nu Frøkenen give mig et nyt Brev og de ti Ducater oven i Kiøbet, da skal jeg bringe det hvorhen Frøkenen vil.«

Jeg bestilte ham nu igien til den næste Morgen, og skrev en ny Billet til Obersten, istedenfor Blæk brugte jeg nu Blyant, og istedenfor Papiir et Stykke Pergament, som jeg rev ud af en Tegnebog. Denne 362 Billet bandt jeg atter til en Steen, og kastede den næste Morgen over Muren til Aloys, tillige forsikkrede jeg ham om, at Obersten nok skulde give ham de ti Ducater, hvorpaa han gik.

I stor Uvished henbragte jeg nu de næste otte Dage, paa den niende Morgen hørte jeg virkelig det aftalte Tegn. Jeg ilede hurtig hen til den ny Aabning i Muren, og saae da til min store Glæde Casimir og Oberst Czernim, der stode paa Veien nærvæd Klostermuren, og ledsagedes af Aloys. Da jeg havde overbeviist mig herom, skrev jeg paa Stedet en ny Billet, hvori jeg bad dem at benytte den Leilighed, jeg næste Nat skulde give dem, til at trænge ind i Klosteret. Denne Billet bandt jeg atter til en Steen, og kastede den over Havemuren.

Min Plan var allerede for længe siden lagt, neppe mærkede jeg, at min Selskabssøster var falden i Søvn, før jeg satte et Lys under min Seng, der, da den var af tørt Træ, hurtigt antændtes. Seng, Lagner og Sengeklæder brændte snart, og Værelset fyldtes med Røg, saa jeg var nærvæd at qvæles, jeg ilede da ud paa Gangen, og taug endnu stille, saalænge til Væggene ogsaa begyndte at brænde, da skreg jeg høit, bankede paa Gartnerskens Dør, underrettede hende om Faren, og løb op og vækkede Nonnerne, der kom i den yderste Angst. Snart var det hele Kloster i Bevægelse, men tillige i den største Forvirring, jeg overtalte en af Nonnerne til at ringe med den store Klokke, og bevægede en anden til at aabne Porten, hvoraf strax en Mængde Mennesker strømmede ind, for at redde og slukke. Mellem disse vare ogsaa Casimir og Czernim, og medens Havehuset stod i Flamme, og ingen af Nonnerne tænkte paa mig, rakte Obersten mig en Kappe, som jeg kastede over mig, og en Hat, som jeg trykkede dybt ned over min Pande. Derpaa ilede vi alle Tre ud af Porten, 363 og ankom i Gaar, uden noget Slags Forfølgelse, til Czernims Slot, hvorfra vi, saasnart vi have Pas, tænke at flygte til Gallizien.

»Jeg vil kun lægge til,« sagde Casimir, »at Onkel Czernim kom til mig tre Dage før min Afreise, og viste mig Emilies Brev, som Følge deraf erklærede jeg mig villig til at reise til Warschau, men neppe var jeg kommen en Miil bort, før jeg for Guld og gode Ord overtalte min Ledsager til at svigte min Faders Tillid. Vi ilede da begge til Czernim, der strax fulgte mig til det Kloster, hvori Emilie var indspærret.«

»At vi kom her til denne Fest, er min Skyld,« sagde Emilie, »De vil maaskee ei finde det unaturligt, at jeg, efter en saa lang Eensomhed, vilde see et Glimt af den store Verden igjen.«

»Nu behøve vi vel neppe engang at forlade Landet,« anmærkede Casimir, »med den Gamles Magt er det forbi, imidlertid ønsker Emilie hans Tilgivelse, og kan du skaffe os den, skal du have Tak; kan det imidlertid ikke gaae, da kunne vi vel ogsaa hielpe os igiennem uden Tilgivelse; i alle Tilfælde seer han Ingen af os igjen, før det Baand, der forbinder os, er uopløselig knyttet.«

ATTENDE CAPITEL. Branden.

Da Adalbert havde forladt sin Broder, mødte han Grev Larinski, der omfavnede ham, og der i denne Nat syntes at have glemt det afmaalte Væsen, som han ellers viste. Han tilstod for Resten, at han havde 364 indrettet den hele Fest, for at udforske den almindelige Stemning, derfor lod han ogsaa Folkesangeren komme, derimod havde han, før Bonaventuras Ankomst, aldeles Intet vidst forud om de Efterretninger, denne bragte.

Paa Gangen havde en Mængde af Grev Larinskis Undergivne samlet sig. Her saae Adalbert ogsaa til sin Forundring Jøden Salomon, ved hans Side stod Pater Vincent, omgivet af Mængden, til hvem han berettede, hvad der var foregaaet i Warschau.

»Hvorledes er Pater Vincent kommen her?« spurgte Adalbert.

»Det var netop ham, der sad i den sorte Slæde,« svarede Bonaventura, »siden lod han sig overtale til at følge mig herhen, hvor vi vidste, at der var en stor Forsamling af vore mægtigste Medforbundne.«

»Jeg løb langt foran Slæden,« sagde Salomon, »hvis Vei jeg havde udforsket, paa det jeg kunde opmuntre Bønderne til at redde ham, da fandt jeg Herr von Zaleski, der strax samlede flere Mænd, og der har stridt i Nat, som den unge David imod Philisterne.«

»Det var virkelig den gode Salomon, der først blev Aarsag til min Redning,« sagde Munken.

»Og det var vel fortient, thi han har engang frelst min stakkels Benjamin af de Ugudeliges Hænder.«

»Vi leve i underlige Tider,« anmærkede Czernim, da Sværmen havde adspredt sig, »medens de Retroende bortføre en Kvinde fra Klosteret, vorder en Munk frelst af en Vantro.«

»Hvorledes skal jeg forstaae det?« spurgte Pater Vincent.

»Lige efter Bogstaven, Munk! thi vi have ogsaa udøvet Bedrifter, hvormed vi kunne prale, vi have brændt et Huus og bortført en Jomfru af Klosteret, siden jeg saae dig sidst.«

365

»Gud forbyde, at en slig Daad skulde plette Frihedens Morgenrøde!« sagde Munken.

»*Clericus clericum non decimat*,« svarede Czernim, »det er udlagt, den ene Ravn hugger ikke Øinene ud paa den anden, men hvor blev ellers Major Zeltner af?«

»Han sneg sig nu nylig ud af Porten,« sagde Salomon.

»Det var Skade, thi jeg er ret kiærlig stemt imod ham, ja jeg kunde falde ham om Halsen i Nat og kysse ham af lutter Taknemmelighed, blot fordi jeg veed, at jeg har Lov til at slaae ham ihjel i Morgen.«

»Hvad er det for et rødt Skiær hist paa Himlen?« spurgte pludselig Leontine. - Alle ilede til Vinduerne. »Det er et Skiær, som Maanen udsender efter sin Nedgang,« sagde En. - »Det er umuligt,« svarede en Anden, »thi Skiæret kommer jo fra Østen.« - »Det ligner et Nordlys,« sagde en Tredie. - »Den hellige Jomfru fri os, det er Ildløs!« raabte Munken. - »Hvad!« sagde Czernim, »to Gange i Rad, det er altformeget.« - »Det kommer fra Østen, hvor vort Huus ligger,« sagde Leontine. - »Spænd for!« raabte Adalbert, »vi ville see, om Munken har Ret.« - »Jeg følger dig, min Dreng,« sagde Czernim, »vil du være med, Broder Vincent?« - »Han maa med mig til Krakau,« gienmælede Bonaventura, »der kan han virke bedre for den gode Sag.«

Czernim, Leontine og Adalbert toge nu Afsked og kiørte bort. De hørte Klokkerne ringe i de Landsbyer, forbi hvilke de kiørte. De pidskede stærkt paa Hestene, og i en halv Time tilbagelagde de Veien til S., og saae nu virkelig til deres Skræk, at det var Starostens Slot, der brændte. En Masse af Mennesker strømmede fra Staden derud, Taget stod alt i lys Lue, medens de nederste Vinduer kun glødede, og viste, at Ilden her endnu

var indsluttet i 366 Værelserne. Lidt efter lidt kom ogsaa her de blodrøde Tunger frem udenfor, medens Røgen udbredte sit sorte Slør ovenover. Det var kun Hovedbygningen, hvori Ilden rasede, de mindre Bygninger i Nærheden derimod stode endnu uskadede, skiøndt de, saavel som den gamle Borg i Baggrunden, vare røde af Ilden, ja endog Marken rundt om Slottet var stærkt oplyst af Gienskinnet. Det var blikstille, da Adalbert kom, men strax efter hævede Blæsten sig, og begyndte sin forfærdelige Leeg med Luerne, hvoraf tusinde Gnister opstege, og fore langt ud i Marken, medens Asken nedfaldt paa de Omstaaendes Klæder, ligesom flyvende Sneeflokker. Til Lykke bar Vinden fra de andre Bygninger. Starosten stod rolig midt iblandt Mængden og uddeelte sine Befalinger. Alt forlænge siden havde han selv ladet anskaffe et Par Brandsprøiter, der frembragte en fortræffelig Virkning, hvorimod de Slukningsanstalter, der kom fra Staden S., næsten vare ubrugelige. Imidlertid hørte man Køer, der brølede, og Heste, der bevægede sig uroligt i Staldene, medens utallige Duer fløi høit i Luften, og omkredsede deres gamle Bolig, som de i Farens Øieblik ikke vilde forlade, ja Flammerne, der saa ofte ere sammenlignede med Slinger, udøvede ogsaa her den tiltrækkende Kraft, som enkelte Slinger skulle besidde, i det de strakte dem i Bugter mod de forskrækkede Dyr, der først i større, derpaa i mindre Kredse dreiede sig om dem, indtil de endelig med forbrændte Vinger nedsank i Dødens aabne Svælg. -

Leontine heftede sine Øine med Smerte paa disse Dyr, hvoraf de fleste vare vante til at tage deres Føde af hendes Haand. Adalbert ilede imidlertid til sin Fader, og tog efter hans Anviisning virksom Deel i Slukningen.

Pludselig hørte man en Hund, der tudede vildt i det 367 brændende Huus. Lyden kom fra et lille Kammer i en Sidefløi, hvor Ilden først sildigere var trængt hen. Kort efter blev det ulykkelige Dyr synligt i et Vindue. Dyret skialv af Skræk, Haarene reiste sig i Børster om dets Hoved, og rundt om det lyste Flammerne. Det var den stakkels Fidelio, der, paa det den ikke skulde følge Casimir, var bleven indspærret her. I Skrækken havde Ingen tænkt paa den, og uagtet Ruderne i dens Fængsel alt vare sprungne af Hede, kunde den dog ikke undslippe.

»O, den stakkels Hund! kan den ikke reddes?« raabte en af de qvindelige Tilskuere. - »Den maa brænde,« var Svaret, »den kunde nu ikke frelses, selv om den var et Menneske.« - »Med mindre den hellige Antonius vilde forunde den sin Hielp,« sagde en Geistlig, i det han tog sin Hat af, og blottede sin ragede Isse. - »Der skeer intet Mirakel for en Hunds Skyld,« svarede en af Tilskuerne. - »Have ikke undertiden selv Ørkenens og Havets Dyr forkyndt de Helliges Magt?« gienmælede den Geistlige. - »Det var i gamle Dage, nu skeer ikke saadant meer.« - »Ville ikke de Hellige hielpe, saa maae de Vanhellige forsøge, hvad de formaae,« sagde Czernim og greb en Øxe, med hvilken han, uden at agte paa de Omstaaendes Raaben, ilede ind i Slottet.

»Han kommer aldrig levende igien,« raabte man rundt omkring. - »Hører I, hvordan Hunden tuder i Flammerne? Nu brænder den,« sagde En. - »Lad den brænde,« svarede en Anden, »saa fører den intet christent Menneske meer i Fristelse.« - »Oberst Czernim er ingen ret Christen,« sagde den Første, »han er en halv Hedning, ellers havde han ikke saa gale Indfald.« - »Hvis disse fornemme Folk brød dem ligesaa meget om en fattig Karl, som om en Hund,« anmærkede en Tredie, »saa stod det bedre 368 til med os, end det nu staaer.« - »Fy, Mand! Obersten er en god Christen,« svarede en Fierde, »thi han hader Russerne.« - »Seer I, der sank Hunden ned i Luerne,« sagde den Første. - »Nu ere de begge døde, thi Hunden tuder ikke meer, og Luen slaar ud af alle Vinduer,« sagde den Anden. - »Gud være denne Mand naadig, thi han er død uden Bod og Sacrament,« sagde den Geistlige.

Under denne Samtale stod en Mand med sneehvide Haar midt i Forsamlingen, og stirrede stivt paa Ilden. Han indfandt sig først, efterat Czernim var borte, og syntes ikke at agte paa eller at høre, hvad der blev talt omkring ham. Kort efter kom en af Slottets Tienere, med Haaret i Uorden og med forvildede Blik; da han fik Øie paa den Gamle, skreg han ham ind i Øret: »Michael! Oberst Czernim er midt i Branden.« Den Gamle blegnede ved disse Ord, og hele hans Legeme skialv. »Hielp, du hellige Stanislaus!« udbrød han, »før skal mit Kiød blive til en Askehob og mine Been til brændende Kul, før han skal blive der.« Under disse Ord ilede han bort.

Imidlertid trængte Czernim ind i Sidefløien, hvor Ilden endnu ikke ret havde faaet Magt, han steg op ad en Trappe, der alt begyndte at antændes, og gik ind i en lang Gang, der var fuld af Røg. Da han var velbekendt med Husets Indretning, lykkedes det ham snart at naae og aabne det lille Kammer, og at udrykke Fidelio af sit Fængsel. Men da han igien kom ud paa Gangen, væltede Flammerne sig imod ham fra den Trappe, hvoraf han nylig var stegen op. Nu tænkte han paa at springe ud af et Vindue, men dette maatte han opgive, thi Vinduerne paa Gangen og i de tilstødende Kammere laae saa høit over Jorden, at han aldeles ikke uden Hielp af en Stige kunde slippe ned derfra. Han erindrede da, at der næved 369 Gaarden paa den anden Side af Gangen fandtes en Jernport, der rigtignok ellers bestandig stod lukket, men som man nu, da der var saa Meget at bierge, vel kunde have aabnet. Herhen ilede han da, men til sin Forfærdelse fandt han Porten i Laas, og uagtet han hamrede stærkt derpaa med sin Øxe, modstod den dog alle hans Anstrengelser. Imidlertid nærmede Flammerne sig, saa han ei kunde komme tilbage igien, Røgen truede med at qvæle ham, medens Fidelio, der trængte sig tæt til hans Side, løftede sit Øie mod ham med det samme Udtryk, hvormed Mennesket i Farens Stund pleier at skue op til Himlen og til de frelsende Magter

over sit Hoved. Czernim hævede da igjen sin Arm, og hamrede stærkt paa Jerndøren, han raabte ogsaa høit om Hielp, men al hans Møie var spildt, og hans Kraft udtømmedes. Endelig sank han aldeles haabløs til Jorden, og lænede sig til en af Jernstængerne, medens Fidelio lagde sit Hoved i hans Skiød, og stirrede paa ham. Saaledes havde han alt siddet i nogen Tid, Flammerne hvislede imidlertid over ham, og et langt Kobberrør, der løb nær ved hans Side, og var bestemt til at opvarme Gangen, glødede allerede med dunkel Farve, da hørte han pludselig En, der langt borte kaldte paa hans Navn. Han svarede strax, og sprang op og hamrede igjen paa Jernstængerne, der nu kiendelig begyndte at opvarmes. Kort efter klang Stemmen nærmere. »I den hellige Jomfrus Navn, hvor er De?« raabte den. - »Her, ved Gangens Ende,« svarede Czernim. Nu hørte han i nogen Tid Intet meer, imidlertid blev det lange Kobberrør bestandig rødere, Jernstængerne bleve bestandig hedere, og han havde næsten igjen opgivet alt Haab, da Jernporten pludselig udenfra blev aabnet, hvorefter den gamle Michael traadte ind med en Hovednøgle i Haanden, med forbrændte Klæder, 370 og med et Ansigt, der næsten var ukiendeligt af Røg og Hede. Uden at mæle et Ord greb han Czernim om Livet, og bar ham med Kæmpekraft ned ad Trappen og ud i Gaarden, hvor de mødte Adalbert, der nu først hørte den Fare, hvori hans Onkel havde været.

Neppe var Czernim udenfor, før Husets Tag styrtede sammen, og der blev et pludseligt Mørke, kort efter sloge Luerne, der et Øieblik syntes qualte, frem igjen af Ruinerne, og Flammen lignede et Træ, der, efterat Stammen er fældet, vel aldrig naaer sin gamle Høide, men der nu fra Roden skyder mangfoldige Sideskud.

»Det var Hielp i Nøden,« sagde Czernim, »jeg pleier ellers ikke at plage Vorherre med mine Bønner, men den Gang jeg saae Ildens Drage, der blæste Røgen imod mig af sine Næsebor, da foldede jeg mine Hænder, og tænkte igjen paa min Børnelærdom, det skal jeg ikke negte.« - »Det var en dristig Gierning,« sagde Adalbert, i det han betragtede den sammenstyrtede Bygning. - »Skulde jeg da lade Hunden brænde, naar jeg kunde redde den?« spurgte Czernim, »men hvor blev den ellers af?« - »Den staaer bag ved dig,« svarede Adalbert. - »Og hvor er min brave Redningsmand?« - »Himlen veed, hvor han har skiult sig.« - »Siig ikke Casimir Noget om dette Vovestykke!« - »Hvorfor?« - »Engang i min Ungdom reddede jeg en Qvinde af Weichselen, hun var ung og deilig, og jeg kunde have forelsket mig i hende, men jeg reiste bort og saae hende aldrig mere.« - »Af hvad Grund?« - »Af den Grund, at jeg var for stolt til at modtage nogen Tak,« sagde Czernim, »og det er jeg endnu.«

Imidlertid syntes selv den dyriske Natur at ane, hvad den skyldte sin Frelser, thi ligesom til Trods for Czernims sidste Ord nærmede Fidelio sig logrende, 371 og slikkede hans Haand, kort efter var den forsvunden, og Ingen saae, hvorhen den ilede.

Endelig lykkedes det at sætte Flammen Grændse, alle Udbygninger bleve staaende, Hovedbygningen brændte af ligetil Grunden. Da Ilden imidlertid begyndte paa Loftet, fik man Tid til at redde det bedste Indbo, tilligemed Penge, Kostbarheder og vigtige Papirer, thi alt dette havde sin Plads i de nedre Værelser; kun de prægtige Billeder i Starostens Kammer bleve ikke reddede. Ved nærmere Undersøgelse erfarede man, at det var den gamle Michael, der først havde vakt Gaardens Folk og advaret dem om Faren, ogsaa ved Godsets Redning viste han sig meget virksom, men neppe var man Herre over Ilden, før han atter forsvandt, og det var ikke muligt at opspore hans Opholdssted.

Starosten var imidlertid nødt til med sin Familie at flytte over i den gamle Borg, der dog endnu stod, trods al sin Brøstfældighed, medens det ny Slot alt var siunken i Gruus, og han maatte saaledes selv beboe den Bygning, som han nylig havde forvandlet til et Fængsel.

Der udbredte sig snart det Rygte, at Ilden var paasat. Desuden forsvandt to Tienere, der i lang Tid havde udmærket sig ved Troskab, efter Branden, uden at Nogen vidste, hvad der var bleven af dem. For Resten gave de anstillede Undersøgelser ingen Oplysning om Ildens Aarsag, heller ikke tillod den almindelige Giæring, der strax efter udbrød, længe at hefte Blikket paa denne Begivenhed.

Neppe var Familien igjen samlet paa det gamle Slot, før Czernim meddelte Starosten Efterretningen om Opstanden i Warschau. »Jeg fik alt Brev derom i Gaar Aftes,« sagde Starosten sukkende, »Drenges Ubesindighed synes nu at seire over Mandens 372 giennemtænkte Planer, men Blendværket vil ikke vare længe.«

»Europas Magter ville neppe mere taale, at Polen trædes under Fødder,« sagde Adalbert.

»Veed du, ubesindige Yngling, hvad Europas Magter ville taale! Troe I at Preussen for Eders Skyld vil miste det mindste Stykke Land, eller England den mindste Handelsfordeel? Troe I, at man i Wien ikke føler Stødet, naar Bevægelser opstaae i Gallizien? Troe I, at Frankerig, sønderrevet af Partier, som det er, kan og vil sende Eder en Hær? Frankerig maa jo dog ønske, at et mægtigt Rige mod Østen truer Tydskland. Erklærede Frankerig imidlertid, trods al sund Politik, Rusland Krig, da vaiede snart den hvide Fane i Lyon og i Marseille, da greb Vendée til Vaaben, da hævede Jacobinerne deres Røst i Paris, og den ny Borgerkonge, som de kalde ham, laae da snart begravet under sit Riges Ruiner.«

»Nu vel, saa ville vi stole paa vor egen Kraft,« sagde Czernim.

»Den Afsindiges Kraft kan voxe for en Tid, og han kan da synes at udrette det Utrolige, men seent eller tidlig hører Spændingen op, Slaphed følger efter, og Eders falske Frihedskiærlighed vil da styrte Landet i Undergang.«

Adalbert, der vel følte, at han ikke burde dølgge sit Forsæt længere, anmodede nu sin Fader om en Samtale under fire Øine. Heri erklærede han ærbødig, men tillige bestemt, at det var hans Hensigt at dele Skiebne med sine Brødre og at kæmpe mod sit Lands Fiender.

Starosten saae overrasket paa ham, endelig sagde han: »Er det virkelig min Søn, Adalbert, der taler saaledes til mig?« - »Det er Deres Søn, Adalbert, der, med al Ærbødighed for sin Fader, endelig føler, 373 at den Umyndighed maa ophøre, hvori han kun altfor længe har levet.«

»Det er en Flyvegrille, fremavlet af den urolige Tid, overlæg det Hele bedre, og du vil betænke dig!« - »Nei, det er ingen Flyvegrille, som Letsind undfangede, og som Frygt igien kan tilintetgjøre, det er fuld og overtænkt Alvor, og jeg vilde foragte mig selv ligesaa meget, hvis jeg nu i Kampens Stund forlod mit Land, som om jeg, i det Øieblik, De selv truedes med Vold og Overlast, vilde forlade Dem, min Fader!«

»Jeg trues virkelig med Vold og Overlast,« sagde Starosten, »min Magt vil brydes, mine Undergivne ville forlade mig, vil da ogsaa du, min Søn, følge deres Exempel?« - »Ingen af disse skal krumme et Haar paa Deres Hoved, saalænge jeg kan føre et Sværd,« raabte Adalbert, »Alt vil jeg opoffre for Dem, kun ikke mit Land, min Troskab og min Overbeviisning.«

»Det vil sige, Alt, kun ikke dit Raseri og dine fordærvelige Planer,« svarede Starosten, hvorpaa han henfaldt i dybe Tanker.

»Det er en betænkelig Tid, hvori vi leve,« sagde han endelig, »Familiebaand sønderrives, gamle Venskaber brydes, Vulcaner komme frem paa Steder, hvor man mindst anede dem; rører en Haand sig, da røre sig tusinde Hænder paa samme Tid, som om der vare stærke Traade, hvormed de hang sammen, og dog opdages intet Midtpunkt, ingen Hovedmand, thi de synlige Spillere ere Marionetter, og den Aand, der leder det Hele, ligger desværre skjult i Tankens stilleste Rige, i Hierternes Afkroge, paa Steder, hvor ikke den længste og mægtigste Haand endnu har vovet sig hen.«

I dette Øieblik aabnedes Døren, og en Tiener nærmede sig med et Brev.

374

Neppe saae Starosten Udskriften, før han hurtig aabnede og giennehløb det. - »Flygtet!« raabte han, og satte sig meget alvorlig ned og læste videre. Paa samme Tid vinkede han med Haanden til Adalbert, at han skulde gaae; men denne var neppe kommen til Døren, før Starosten kaldte ham tilbage igien og sagde: »Da du har havt een Hemmelighed for mig, kan du maaskee have flere, skulde du saaledes ikke vide Noget om din Broder Casimir?«

Nu tilstod Adalbert, at han havde seet Casimir paa Maskeraden, og begyndte, efter at have bedet sin Fader tilgive ham, en kort Beretning om hans seneste Historie.

Neppe hørte Starosten, at Casimir havde bortført Emilie, før den stærkeste Rædsel malede sig i hans Aasyn, og han stirrede ud i Luften, som om han saae et Spøgelse foran sig. Kort efter sprang han op med Forbittrelse, og Adalbert undredes over den Lidenskab, hvori den Mand kom, som nylig med saamegen Værdighed havde baaren de tungeste Vanheld.

»Forbandelse over hende!« raabte han, »jeg har elsket hende, hun var engang min Stolthed, men nu er hun min Skiændsel og min Afsky, og jeg maa forbande hendes Fødselsstund. Gid Jorden havde aabnet sig og opslugt hende, før jeg skulde høre dette, og hvis hun gifter sig med ham, da var det bedre, at Tungen vendte sig i hendes Svælg og qualte hende, før den beseglede denne Forbindelse, ja bedre var det, at hun viedes til Døden, saaledes, som Overtroen maler den, med Lee og Timeglas, langt bedre var det, at Ormen krøb igiennem hendes Hierte, end at hun skulde vies til Casimir.«

»Hvorfor indjager dog denne Forbindelse Dem en saadan Afsky?« spurgte Adalbert.

»Hvorfor!« gientog Starosten, »det kunde jeg maaskee 375 sige dig - men nei! - forsk ikke derefter! - gaa og kald paa Czernim, Adalbert! Intet Øieblik maa han tøve, hører du? Hvert Minut er vigtigt.«

Da Czernim kom, sluttede Starosten sig inde med ham; hvad de afhandlede med hinanden, fik Adalbert ei at vide, men noget efter kom Czernim ud og befalede, at hans Slæde skulde forspændes.

»Hvad er det for en Dæmon, der driver Eder?« spurgte Adalbert.

»Spørg ikke derom, Adalbert! - Emilie, nu hun trøster sig nok, men det smerter mig for den stakkels Casimir, der har sat sin hele Lykke paa dette Kort. Farvel, Adalbert! See at erfare Noget om Michael!«

Dermed satte han sig i Slæden, og ilede afsted saa hurtig han kunde.

NITTEDE CAPITEL. Den gamle Tiener.

Imidlertid havde Efterretningen om Opstanden i Warschau ogsaa udbredt sig over de sydlige Provindser; her, som i det hele Land, blev den modtagen med Jubel og med den høieste Begeistring. Alle de sædvanlige Arbeider hvilede nu, og man tænkte kun paa at forberede sig til Kampen. Mangfoldige Landser og Sværd kom frem, der tilforn vare gjemte i Husene og i Hytternes hemmeligste Vraaer. Hvo, der intet andet Vaaben eiede, greb til sin Lee, som om han nu, i Vinterens Midte, ventede en ny Høst. Den gamle Nationaldragt kom igjen til Syne, den hvide Ørn og den polske Hue bleve baarne i Triumph giennem Stæder og Landsbyer. Al Standsforskjel syntes ophævet, den Rige delte sin Overflod 376 med den Fattige, og denne misundte ikke længere hiin, thi Alle følte, at de vare Brødre, fødte af samme Moder, som de nu samtlige skulde forsvare.

Geistligheden viste stor Iver for den fælles Sag, Præster og Munke traadte frem med Korset i Hænderne, og opmuntrede Almuen med deres Taler, Helgenes Billeder bleve baarne rundt i Procession, Folket knælede for dem, Munke og Nonner fulgte dem med brændende Voxlys, og nedbade Held over Landet; i Kirkerne sang man *Te Deum*, ligesom efter en vunden Seier, og geistlige Melodier blandede sig med gamle Folkesange, der nu til Giengield, fordi de saalænge havde været bandlyste fra det offentlige Samqvem, klang dobbelt høit og lydeligt paa Alles Læber.

Adalbert og Leontine delte den almindelige Begeistring, de ilede begge fra Huus til Huus, for at uddele Penge og Vaaben blandt Almuen. »Hvad jeg eier, er ikke længere mit,« sagde Leontine, »al min Formue skal være offret til mit Land.« - »Før De saaledes offerer Deres Eiendom, skulde De dog betænke Fremtiden,« sagde Starosten. - »Her er Intet at betænke,« svarede Leontine, »seirer mit Land, da ere mine Skatte vel anvendte, gaaer det til Grunde, da behøver jeg ingen Eiendom.«

I disse Dage erfarede Starosten meer, end nogensinde, at han, trods de Forbedringer, han havde indført, og de nye Huse, han havde ladet bygge, ikke var elsket af sine Undergivne; ja et Par Trudsler mod de Russisksindede og mod Forræderen fra Targowicz, paa hvilke han selv maatte høre, viste ham endog, at hans personlige Stilling i denne Egn ikke var ganske sikker. Desuagtet syntes han rolig, han befalede over sine Undergivne, bestyrede sit Gods, og udkastede Planen til en ny Bygning, som om Intet var foregaaet; ja, saa stor er Vanens og 377 den ydre Værdigheds Magt, at mange af dem, der ivrede heftigst imod ham i hans Fraværelse, uvilkaarlig bøiede sig og udførte hans Bud, saasart han traadte frem iblandt dem.

Maaskee var det endog til Starostens Held, at hans Slot i denne Tid afbrændte, thi derved stilledes de Flestes Vrede, og de begierede ikke nogen videre Hevn.

Paa denne Tid modtog Starosten et Par Linier fra Czernim, der meget bidroge til at berolige hans Sind. For Resten følte han vel, at han ikke længere havde noget blivende Sted i sit Hiem, hemmelig lod han derfor sine Kostbarheder indpakke, og beredede sig til at flygte jo før jo heller.

Adalbert talte i denne Tid kun lidet med sin Fader, men en Eftermiddag, da han stod i Begreb med at følge Leontine paa en Ridetour, blev han pludselig kaldet ind i Starostens Værelse.

»Jeg forlader nu for en Tid dette oprørte Land,« sagde Starosten, »og hvorledes end dine Tanker ere, saa ønsker jeg dog, at du skal følge mig.«

»Jeg anseer det for min Pligt at blive her i Landet,« svarede Adalbert.

»Men hvis jeg nu befalede dig at følge?« - »Saa maatte jeg dog blive,« svarede Adalbert.

»Da vil jeg sige dig, hvorledes det vil gaae,« gienmælede Starosten rolig, »I ville kæmpe tappert, I ville maaskee endog i Begyndelsen vinde nogle Fordele, men dette vil netop skade Jer allermeest, da det vil fylde Eders Siæle med Overmod, og lære Eder at foragte den overlegne Fiende, for hvilken I dog tilsidst maae vige.«

»Og hvorfor skulde det ikke lykkes et kiækt og begeistret Folk at tilkæmpe sig sin Frihed?«

»Fordi Ruslands Hjelpekilder ere mangfoldige Gange større, end Eders, fordi I selv ikke engang 378 vide at benytte de Fordele, I besidde; thi jeg kiender disse Patrioter, de tale fortræffeligt for dem, de yttre de

meest heroiske Grundsætninger, men saasart det gjelder om Handling, om Opfyldelsen af alle de smaa Fordringer, hvoraf alt Stort bestaaer, da vide disse Drømmere aldeles ingen Besked; og medens de sværme og prale, syngte deres Frihedssange og strides med hverandre, overvælde Modstanderne dem upaatvivlelig, og slaae dem Værgtet af Hænderne.«

»Nei,« raabte Adalbert, »den ægte Storhed frembringes ei ved at sammendynge det Smaa, af blotte Sandskorn bygger man ingen Verden, og Ingen kan opløse den store Sobieskis Daad i Atomer.«

»Det mener jeg dog, at man kan,« svarede Starosten, »for Resten ville I snart fortryde denne Troløshed, naar Giengjeldsens Time engang slaae, og naar Siberiens Iisfængsel aabner sig for Eder.«

»Vil da aldrig Giengjeldsens Time slaae for vore Fiender?« spurgte Adalbert, »for disse grusomme Horder, der have begravet vore Landsmænd levende i hundredviis, der have opskaaret de svangre Qvinders Liv, der have hængt vore Adelsmænd og Præster ved Siden af Hunde? I Sandhed man maa vel tilgive et stolt og ædelt Folk, om det ei vil leve i Fællesskab med saadanne Barbarer.«

»Bonaventura har fundet en lærvillig Skolar i dig,« sagde Starosten, og vendte sig om til sin Pult og taug. »Siig mig endnu Eet,« udbrød han endelig, »er dette Sværmeri først nu opstaaet i din Siæl, eller var du i længere Tid anstukken deraf?«

»Jeg har bestandig havt et Hierte for mit Folks Ulykke,« svarede Adalbert.

»Men stod du ogsaa tidligere i Forbindelse med de saakaldte Patrioter?«

»Ja, jeg vil ikke negte det.«

379

»Gaa!« sagde Starosten, »jeg har nu tabt alle mine Børn.«

Adalbert gik nedslagen og mismodig, thi hans Faders eensomme Stilling rørte ham virkelig, og han følte, at denne ikke havde ganske Uret, naar han troede at være bedragen af ham.

Strax efter steg Adalbert til Hest, for at følge Leontine, der, efter Tienernes Sigende, nylig var reden bort alene. Da han kom forbi det afbrændte Slot, øinede han Pater Vincent, der stod tankefuld og betragtede Ruinerne. - »Hvad tager du dig for her, gode Fader?« spurgte Adalbert. - Da hævede Munken sit Øie. »Er dette Alt, hvad der er tilbage af din Faders Borg?« spurgte han. - »Dette er den sørgelige Rest af en forsvunden Herlighed,« svarede Adalbert. - »Ja vel, ja vel!« sagde Munken, »hovmoder Eder derfor ikke af Eders Palladser, I Mægtige! thi de skulle være, som Nomadernes Telte, der opslaaes den ene Dag, og nedbrydes den anden; saalænge de staae, skues de af Vandreren i det Fjerne, og Røgen hvirvler sig over deres Spidser i Luften, men, naar de ere nedbrudte, sees Intet uden øde Steder, en udslukt Brand og Aske, der flyver for Vinden.«

Uden at svare herpaa, holdt Adalbert stille i Munkens Nærhed. Denne tilstod ham nu, at han egentlig kom, for at afhente ham selv til en Syg, der længtes efter hans Nærværelse. Til dette Besøg var Adalbert ogsaa villig, og red langsomt videre ved Munkens Side. Denne mærkede snart sin Ledsagers Mismod, og spurgte om Grunden dertil. Adalbert fortalte ham nu sin Samtale med Starosten, og tilstod oprigtig, at dennes sidste Ord smertede ham i den inderste Siæl.

Munken sukkede dybt, da han hørte dette. »Ak desværre,« sagde han, »i slige forviklede Forhold 380 er det vanskeligt at staae reen; saaledes nødtes ogsaa jeg til at skuffe en ædel Beskytterinde, der havde sat sin Lid til mig, thi jeg kunde ikke aabenbare hende vor Plan, uden at styrte Landet i Ulykke.«

Kort efter, da Tusmørket frembrød, nærmede de sig til en Hytte, der laae dybt inde i Skoven, omgiven af Grantræer, hvis Grene bøiede sig under Vægten af den hvide Snee. Da Adalbert kom indenfor, saae han en gammel Qvinde, der spandt i en Krog af Værelset, medens en brændende Fyrrepind tiente hende til Lys. Ovenpaa den store Ovn var der strøet Straa, og paa Straaet hvilede den gamle Michael med halvudslukkede Øine.

»Er det min Herres yngste Søn, der staaer ved mit Leie?« spurgte Michael. - »Ja,« svarede Adalbert. - »Min Herres Søn er god,« sagde den Gamle, »hvem veed, om han ikke forbarmer sig over en døende Forbryder.«

»Hvi kalder du dig en Forbryder?« spurgte Adalbert, »du er jo ikke skyldig i nogen Brøde.«

»Før du dømmes derom, maa du høre hans seneste Gierning,« gienmælede Pater Vincent.

Da Adalbert havde samtykket deri, begyndte Michael følgende

Jeg har bestandig elsket den gamle Tid, da de Fornemmes Boliger stode aabne for Enhver, ligesom Kirkerne,

da Adelsmanden spiste ved det samme Bord, som hans Tienere, da Sangerne droge fra Huus til Huus, medens den Dørtærskel var hædret, indenfor hvilken de satte sig. Disse Tanker skiulte jeg ikke for mine Landsmænd, jeg fandt Mange, der tænkte, som jeg, og da Patrioternes Selskaber dannede sig, blev ogsaa jeg indviet deri.

Men uagtet jeg saaledes vandt Manges Tillid og 381 Venskab, kunde jeg dog aldrig tækkes min Herre, dette viste han mig saa tydeligt, at jeg længst havde forladt hans Tieneste, hvis ikke en stærk Drift bandt mig til de Steder, hvor jeg først saae Dagens Lys.

Starosten fandt sig ogsaa i min Nærværelse, og skiøndt han ikke havde høje Tanker om mig, stolede han dog paa min Ærlighed, hvorfor han, som den unge Herre vel veed, i mange Aar betroede mig Opsigten over Tienerne, og da jeg blev ældre, maatte jeg afskrive hans Brevskaber. Ja, uagtet Starostens Strenghed mod Alt, hvad der erindrede om de gamle Dage, ofte vakte min Kummer, saa lærte jeg dog at tie og at taale i Haab om en bedre Fremtid. Saaledes levede jeg, uden at vække Mistanke, og kunde ogsaa, da jeg erfarede Adskilligt, af og til give mine Landsmænd nyttige Vink, indtil den ny russiske Spion, der kalder sig Major Zeltner, kom hertil. Denne var vel bevandret i sit Haandværk, han fattede strax Mistanke til mig, og udspeidede Alt, hvad jeg tog mig for, hvilket han fortalte Starosten, der allerede tidligere var forbittret paa mig, fordi han troede, at jeg undertiden havde taget Junker Casimirs Partie imod ham; men nu blev han mig dog mere fiendsk, end nogensinde, og tilsidst bestemtes det, som en af mine Medtjenere, der lyttede ved Døren, hørte, at jeg skulde tages fast og sendes til Warschau.

Samme Aften, paa hvilken jeg erfarede min Herres Plan, pakkede jeg mit Tøi sammen og flygtede bort. Fra den Tid af levede jeg skiult hos Bønderne i Egnen, og uagtet Starosten bød trehundrede polske Gylden og Mere til den, der vilde opfange og udlevere mig, saa var der dog ingen af de fattige Mænd, der vilde vorde en Forræder. Tvertimod hørte de gierne paa mig, naar jeg talte om Fremtiden 382 og om Polens Frihed, ja om Natten fulgtes vi ad i Skovene, og huggede Træ til Landser, som vi om Aftenen hemmelig tilskare, hvorefter vore Smede besloge dem med Jern. Flere Gange mødte vi ogsaa Junker Casimir paa afsides Veie, men han loe kun ad os, truede med Fingeren og sagde Intet.

For tre Uger siden besøgte jeg Oberst Czernim, der fortalte mig, at den afdøde Frues Broder, Bonaventura Zaleski, skulde reise til Warschau. Da jeg kiendte ham godt, ilede jeg til ham, og bad, at jeg maatte følge med, som hans Tiener. Dette tillod han, og jeg havde saaledes den Glæde at see den store Befrielsesdag, som jeg i saamange Aar havde ventet. Ja jeg fandt endog Leilighed til at komme bort fra Warschau, en Dag før min saakaldte Herre, og ilede da strax hiem, men af denne min tidlige Hiemkomst høstede jeg desværre kun en bitter og ildesmagende Frugt.

Det har længe staaet mig for Øine, hvorledes al Lykke veg bort fra vor Egn, da Starosten forlod den gamle Borg, og flyttede ind i den ny. Jeg blev derfor i mange Aar boende i den gamle Bygning, efterat alle de Andre vare borte, endelig maatte jeg, efter Starostens strenge Befaling, forlade den, og jeg veed Intet i mit hele Liv, der er gaaet mig mere til Hierte.

Lidt efter lidt kom der adskillige nye Tienere paa Gaarden, der havde andre Tanker, end jeg, om mange Ting. Vi Ældre derimod meente dog nu, som før, at de nye Moder vanskelig havde kunnet trænge ind i Landet, hvis ikke Adelen var afvegen fra deres Fædres Skikke, og var draget bort fra disses Boliger. Hvilken Krænkelse det var for os, da den forladte Bygning endnu oven i Kiøbet blev forvandlet til et Fængsel for Misdædere, kan jeg ikke her sige. Hvad mig angaaer, da kunde jeg tidt om Natten ikke sove for de urolige Tanker, der opstode 383 hos mig, ja det ny Slot forekom mig ofte, som en hæslig Trolde fra Udlandet, en Fiende, der maatte udslettes af Jorden, før de gamle Tider kunde vende tilbage. Dette erklærer nu vel den ærværdige Pater Vincent for Vanvid og Sværmeri, frembragt af mit melancholske Blod, og dog kan jeg tidt ikke aflade at tænke saa den Dag i Dag.

Den Aften det brød løs i Warschau, stod et stort Huus i Flamme, hvilket, som man sagde, var Tegnet for de Sammensvorne, at Opstanden skulde begynde. Da jeg saae dette, var det ligesom en Indskydelse kom over mig, og ligesom En hviskede til mig: »Gaa hen og giør ligesaa.« Dette klang mig nu for Ørene baade Nat og Dag, baade under og efter Kampen, og neppe var jeg hiemme, før jeg kaldte et Par af mine fortroligste Medtjenere sammen, og meddelte dem, hvad jeg havde seet, jeg aabenbarede mine inderste Tanker for dem, jeg lagde dem det paa Hiertet, og formanede dem til, at de nu skulde nytte Øieblikket, og vove en tapper Gierning, og opbrænde den forhadte Bygning; midt under Branden, naar en stor Mængde Mennesker var samlet, vilde jeg da fremtræde og forkynde Opstanden. Ved denne Tale saae mine Fortrolige paa hinanden med betænkelige Blik, men tilsidst vidste jeg dog at vinde dem, og det syntes som om de ikke kunne modstaae mine Ord. Vi bleve da enige om at opbrænde Slottet den næste Nat, indtil den Tid besluttede vi ogsaa, at fortie de vigtige Nyheder fra Warschau.

En af mine Forbundne, der laae i mit forrige Værelse, paatog sig at lægge Haand paa Værket. Dette var saameget desletteret, da Herskabet i denne Nat var fraværende. Starosten blev vel, som vi siden erfarede, hiemme, men deraf lode vi os ei afskrække fra vort Forsæt. Natten var for Resten stille, saa 384 vi kunde haabe, at Ilden ikke vilde udbrede sig udenfor Hovedbygningen, alle Husets Folk bleve vi enige om at advare

i Tide, paa det intet levende Menneske skulde komme til Skade.

Alt om Aftenen opgav jeg den Plan, selv at fortælle Mængden min vigtige Nyhed, thi det forekom mig, som om jeg ikke kunde taale Synet af Ilden. Jeg overlod da til mine Medforbundne at bekendtgjøre Opstanden, men i Forvirringen skede det ikke, og hiin glædelige Efterretning udbredede sig igiennem Andres Mund, før vi kunde forkynde den.

Da Natten kom, gik jeg til Sengs, men jeg kunde ikke sove, jeg væltede mig om paa mit Leie, og følte en Ild i mit Hierte, ligesom det var mig selv, der brændte. Et Øieblik faldt jeg dog hen i en Drøm, hvori jeg saae min gamle Herre, Starostens Fader, der stod ved min Seng med et vredt Aasyn, i Haanden holdt han en glødende Jernstang, som han løftede i Veiret for at knuse mig. Da jeg kort efter vaagnede, bares det mig for, at vi vilde begaae en ond Gierning, og jeg stod op og skyndte mig ud for at hindre den. Men det var for silde, jeg saae alt Luerne, der vare indsluttede i Bygningen, ja de runde Tagvinduer glødede saa stærkt, at jeg meente, det var onde Aander, der sadde under Loftet og truede mig med ildrøde Øine.

Jeg skreg da høit og advarede Alle om Ilden, der snart brød frem med stor Magt. Jeg styrtede mig ogsaa ind i Huset og reddede Alt, hvad jeg kunde naae, kun de fremmede Herrers Billeder lod jeg brænde, og jeg negter ikke, at jeg, midt i min Angst, dog følte et Slags Glæde derover.

Da jeg troede, at mit Arbeide var forbi, og at der nu Intet af Vigtighed var, som jeg kunde redde, kom der en af dem, der vare i Ledtog med mig, og fortalte, at Oberst Czernim var nær ved at døe i Flammerne.

385

Uden at vide, paa hvilken Side jeg skulde søge ham, styrtede jeg da ind i det brændende Huus, thi Obersten havde været min Ven og Beskytter, og jeg havde gierne styrtet mig i den gabende Afgrund, for at redde ham. Jeg gik opad de brændende Trapper, trængte ind i Værelser, hvor jeg stod omringet af Luer, jeg vandrede over Gløder, og agtede ei, at Dørene styrtede ind efter mig, at brændende Biælker faldt ned ved min Side, at Gnisterne saarede mig, og at Flammerne grebe efter mig, som efter et sikkert Bytte. Endelig var jeg saa lykkelig at høre hans Røst og at redde ham ved Hielp af en Hovednøgle, som jeg af en Hændelse havde ført med mig, da jeg flygtede fra Slottet.

Kort efter ilede jeg tilbage til dette Huus. Saalænge Branden varede, følte jeg mig kraftig, som en Biørn i Skoven, men da jeg kom hjem, dirrede mine Been under mig, og jeg maatte gaae til Sengs. Jeg havde faaet dybe Saar, der smertede mig meget, og der Dag fra Dag forværredes, saa jeg snart begreb, at jeg ikke kunde leve længe. Da kaldte jeg Pater Vincent og skriftede for ham. Han forskrækkedes over mit Skriftemaal, og først efter hans Tale indsaae jeg, hvor ugudelig jeg havde handlet. Han raadede mig til offentlig at bekiende min Synd og lide den Straf, Menneskene vilde paalægge mig. Dertil er imidlertid ingen Tid, thi der er Koldbrand i mine Saar, mine Been ere uden Følelse, og Døden nærmer sig alt til mine Indvolde. Imidlertid er det mig dog en Trøst, at jeg inden mit Endeligt har seet min Herres Søn, at hans Øie har betragtet mig uden Afsky, og at hans Tunge ikke har forbandet mig, før jeg kom til Ende med denne Bekiendelse.

386

Adalbert var dybt rystet ved den gamle Tieners Ord, »jeg tilgiver dig af Hiertet,« sagde han, »thi det er jo ingen Ondskab, men kun et vildt Sværmeri, der har ledet dig paa Afveie.«

»Boer nu Starosten paa det gamle Slot?« spurgte Michael. - »Ja, vi boe Alle der,« svarede Adalbert. - »Det er mig ligesaa stor en Trøst, som om den evige Gud havde tilgivet mig min svare Synd,« sagde den Gamle.

Adalbert sad endnu et Par Timer ved den Syges Leie og tiltalte ham med venlige Ord. Derpaa gik han bort, men lovede dog snart at komme igjen; dette sit Løfte kunde han imidlertid ikke opfylde, thi den Gamle døde allerede den anden Morgen i Dagbrækningen.

TYVENDE CAPITEL. *En uventet Ulykke.*

Da Adalbert kom hjem, var det over Midnat, imidlertid fandt han endnu Husets Folk oppe og i stor Bevægelse. Da han spurgte om Aarsagen hertil, hørte han, at Leontines Hest var kommen hjem uden Rytter, og at hun selv intet Sted var at finde. Adalbert stod som lynslagen ved denne Efterretning og mælede intet

Ord, men snart samlede han igjen sin Kraft, thi han følte, at det nu ikke var Tid at give efter for Smerten. Han befalede flere af Folkene, at de skulde ride ud paa forskjellige Veie og opsøge hendes Spor. Man forsikkrede ham om, at dette allerede, efter Starostens Befaling, var skeet. Kort efter kom en af de udsendte Ryttere tilbage med en Mand, der paastod at have seet en Slæde kiøre mod 387 Syd, omgivet af bevæbnede Ryttere; senere kom en Bonde, der noget før Solens Nedgang havde seet Iwan, skiult i en Grøft, deraf sluttede Adalbert, at Major Zeltner var Ophavsmanden til dette Foretagende, og af Slædens Retning formodede han, at det var Zeltners Hensigt at ile til Gallizien, der er det nærmeste Grændseland.

»Jeg vil selv til Krakau,« raabte Adalbert, »jeg vil tale med hendes Broder, imidlertid maae I Andre igjen sende Ryttere ud paa forskjellige Veie, den, der opdager blot Sporet af hendes Slæde, vil jeg belønne, saa han skal vorde en rig Mand, hvor jeg saa skal tage Pengene fra.«

Kort efter kom ogsaa Starosten: »Der seer du,« sagde han, »de første Følger af Eders Opstand, Brand følger paa Brand, og Bortførelse paa Bortførelse; hvor Alle handle efter Godtbefindende og Lidenskab; og hvor ingen Lov mere gielder, høre saadanne Gierninger til Dagens Orden.«

Adalbert svarede intet, en usigelig Angst drev ham afsted, og endnu før Morgenen frembrød, steg han til Hest og red til Krakau, hvor han ankom uden Hindring, thi Kosakkerne, der skulde bevogte Grændsen, vare nu forsvundne. I Krakau var der en usædvanlig Menneskevrimmel paa Gaderne, men Ingen agtede stort paa Adalberts Spørgsmaal, og Ingen vidste, hvor Leontine var.

Først efter lang Søgen fandt Adalbert Bonaventura, der havde forandret Bolig, og stod og pudsede sit Gevær, da Adalbert kom. - »Hvad er paa Færde?« spurgte Bonaventura, »hvi seer De saa forstyrret ud?« - »Leontine er bortført,« svarede Adalbert. - »Hvad siger De!« raabte Bonaventura, og slap Geværet, saa det med Klang faldt til Jorden. - »Ja, Zeltner har bortført hende.« - »Zeltner!« gientog Bonaventura, og gik heftig op og ned i Værelset, 388 men endelig efter nogen Tid syntes han at besinde sig, og hans Træk bleve roligere; »jeg kiender Leontine,« sagde han tilsidst, »med Guds Hielp har det ingen Nød, hun finder nok Veien hjem.« - »Koldhiertede Menneske!« raabte Adalbert, »kan ikke Deres Nærmestes Skiebne, ikke et saa elskværdigt Væsens Ulykke røre Dem?« - »Forstaa mig ret,« gienmælede Bonaventura, »om Leontine var i de fierneste Lande, da vilde hun dog med lukkede Øine finde Polen igjen, thi hun har en Magnet i sit Bryst, der er ligesaa sikker, som den, der leder Trækfuglen over Havet.« - »Skulle vi da lægge Hænderne i Skiødet og vente, til hun maaskee kommer igjen af sig selv?« spurgte Adalbert. - »Hvad vi kunne, skulle vi gjøre,« svarede Bonaventura.

Adalbert spurgte da om Major Zeltner og hørte, at han endnu nogle Dage efter hiin Maskerade, enten af Trods eller i Tillid til den polske Høimodighed, havde levet rolig i Krakau, men tilsidst var han flygtet, Ingen vidste hvorhen.

Bonaventura gik nu ud og talte med sine Venner, hvorpaa der skede Efterforskninger paa alle de Veie, der føre til Gallizien, men her var intet Sted noget Spor at opdage.

Czernim, Pater Vincent og mange Andre, der havde seet Leontine paa Maskeraden hos Larinski, gjorde Alt, hvad der stod i deres Magt, for at finde hendes Spor, men alle deres Bestræbelser vare til ingen Nytte.

»Det er rimeligst, at hendes Ransmand har taget Veien gennem Lithauen,« sagde endelig Bonaventura.

Adalbert begav sig nu selv paa Veien til Lithauen, og Bonaventura fulgte ham, overalt mødte de Mænd og Ynglinger, der droge til Warschau, syngende patriotiske 389 Sange, men intet Sted fandt de Spor af Leontine.

Efter at de over i otte Dage havde gienmestret Landet, blev endelig Bonaventura utaalmodig. »Jeg reiser ikke længere,« sagde han, »vi maae skamme os, at vi over vort eget Tab glemme, hvad vi skyldte vort Fædreland.«

»Saa reis De hjem i Guds Navn!« svarede Adalbert, »jeg vil imidlertid ile til Lithauen, thi jeg hviler ikke, før jeg har fundet hende.«

»De finder hende ikke, og bliver kun fangen af Russerne,« svarede Bonaventura, »Leontines Hierte kan ene vindes paa Valpladsen, den, der griber til Vaaben mod Landets Fiender, vil være hende kiærere, end den, der løber Verden rundt, for at finde hende selv.«

Adalbert følte Sandheden af disse Ord, desuden troede han det muligt, at Leontine i hans Fraværelse selv havde funden Veien hjem. Efter en lang Kamp med sig selv besluttede han derfor at aflade med sin Omflakken, og vende hjem igjen med Bonaventura.

Paa Tilbageveien var Bonaventura fuldkommen rolig, ja endog munter, han talte tidt med Adalbert om Leontine, og viste, hvor umuligt det var, at hun, efter sin Character, kunde taale noget Uværdigt; han fortalte ogsaa, at hun allerede i sin Barndom tidt havde været borte i flere Dage, saa man troede hende

fortabt for bestandig, og dog var det, ligesom en høiere Haand vogtede paa hende, thi hun vidste at finde Vei paa de vanskeligste Steder, og var bestandig vendt sund og munter tilbage igjen.

Denne Tale fandt Indgang i Adalberts Siæl, han trøstede sig med, at Uskyldigheden maatte staae under de høiere Magters særdeles Varetægt, ja han klamrede sig fast ved denne Tanke, ligesom den 390 Skibbrudne klamrer sig fast ved den beskyttende Biælke.

»Det er umuligt, at Leontine kan taale noget Uværdigt,« sagde han ved sig selv, »enten er hun da død, eller hun lever reen og ophøiet over enhver Skyld; er hun død, da vil jeg søge hende mellem de Døde, og lever hun, da vil jeg lægge mit Haab i Himlens Hænder, og uden Forbehold vie mig til den Gierning, hvorved Leontines Bifald ene kan vindes.«

Da han kom hjem, fandt han endnu intet Spor af Leontine, men Starosten var flygtet, og havde efterladt følgende Brev:

»Hvad du saa troer om denne Opstand, som jeg maa betragte som Polens Ulykke, saa anseer jeg det, efter nøiere Eftertanke, nu selv for det Bedste, at du, medens jeg er borte, ikke forlader dit Hiem; men det er min alvorlige Villie, og hvis du endnu agter derpaa, min strengeste Befaling, at du i denne Tid ikke forlader Godset; thi jeg indseer nu, at een af os maa blive tilbage, paa det ikke Alt skal komme i Uorden. Dette forstaaer sig egentlig af sig selv, og du vil, naar du læser indlagte Papirer, hvori der findes en Udsigt over Godsets Bestyrelse, snart begribe det; og tro mig: Den, der bestyrer sin Eiendom til Landets Fordeel, er en bedre Statsborger, end den, der forsømmer det Nærmeste, for at drage paa Eventyr. Du er jo desuden ingen Krieger, Alt, hvad man kan fordre af dig, er et Bidrag i Penge, derfor vil du i min Pult finde femtusinde polske Gylden, over hvilke jeg giver dig fri Raadighed. Farvel! Jeg selv iler til Petersborg.«

»Jeg reiser dog,« sagde Adalbert, da han havde læst dette Brev.

Kort efter besøgte Czernim ham. »Din Fader er en særdeles fiin Ræv,« sagde han, da han havde giennemløbet 391 Brevet, »men netop derfor springer han tidt Maalet forbi; du reiser dog med os, ikke sandt?«

»Intet skal afholde mig derfra,« svarede Adalbert, »Leontine vilde desuden foragte mig, hvis jeg blev.«

»Ja, Leontines Hierte vinder du neppe, ved at følge Starostens Raad.«

Der var nu opstaaet et fast Haab i Adalberts Siæl om at Leontine snart vilde vende tilbage, imidlertid forsømte han intet Middel for at erfare, hvad der var bleven af hende, men desuagtet syntes alle hans Bestræbelser i lang Tid at være forgieves.

Endelig reiste Adalbert med sin Onkel til Warschau, Bonaventura tilligemed flere hundrede af deres Undergivne ledsagede dem.

Førend Adalbert forlod sit Hiem, skrev han et Brev til sin Fader, hvori han bestemt erklærede, at han ei kunde opfylde hans Ønsker, i samme Brev bad han ogsaa sin Fader at efterspore Zeltners Veie, og at anvende Alt for at gienfinde Leontine.

Paa Veien underrettede Adalbert sin Onkel om den gamle Michaels Brøde og om hans Endeligt, hvilket gik Czernim meget til Hierte.

En Gang spurgte Bonaventura Czernim, om han ikke vidste Noget om Casimir. - »Noget Godt veed jeg ikke om ham,« svarede Czernim. - »Hvad er der da skeet med ham?« spurgte Adalbert, »hvor er han?« - »Han følger Constantin til Rusland, og er bleven en Forræder.« - »Store Gud! hvem har sagt dig det?« - »Jeg veed det vist, Oberst T., der ledsagede Storfyrsten til Grændsen, har selv seet ham i dennes Hær.« - »Og hvor er Emilie?« - »Jeg beder dig, tal ikke om hende! Ikke engang Casimir selv veed hvem og hvor hun er, og jeg har paa det helligste lovet Intet at sige dig derom.«

Meer erfoer Adalbert ikke denne Gang, men til Bonaventura fortalte Czernim følgende Historie, som 392 det maa være os tilladt her at giengive med vore egne Ord, og at fuldstændiggjøre med, hvad vi paa andre Veie have erfaret.

Et Par Aar før Polen ganske tabte sin Selvstændighed, da Litowski endnu levede ved Kong Stanislaus's Hof, besøgte han ofte den mægtige Grev M..., en af Hovedmændene for det russiske Partie. I dennes Huus levede en ung og deilig Pige, der efter Rygtet var en Frugt af en Kiærlighedsforbindelse, Greven havde havt i det sydlige Frankerig. Saameget er vist, at hun allerede i sin Barndom var kommen i Grevens Huus, hvor hun siden, ved sin Elskværdighed og Skiønhed, vel ogsaa ved sit Coquetterie, udøvede et stort Herredømme og fortryllede alle Hierter. Blandt de unge Mænd, der beilede til hendes Gunst, var ogsaa Herr von Litowski, hvis Ydre var meget tiltrækkende, og som hun af den Grund foretrak for de fleste andre. Aldeles kunde han imidlertid ikke vinde hende, før han frasagde sig al Forbindelse med sine patriotisksindede Landsmænd, og

lovede, saavidt muligt, at befordre Ruslands Planer. For dette Frafald lod hans Elskede, som Rygtet fortalte, ham heller ikke ubelønnet. Efter nogen Tid opvakte imidlertid den unge Dames Behagelyst og Coquetterie Litowskis Misfornøjelse; da han nu tillige offentlig maatte høre den Bebreidelse, at han havde solgt sit Land for en Qvindes Skyld, trak han sig, uden dog at bryde sin Forbindelse med det russiske Partie, ganske tilbage fra hende. Noget efter reiste den unge Dame til Petersborg, hvor hun indgik en ægteskabelig Forbindelse med en russisk Adelsmand. Tolv Aar senere, da Litowski ogsaa var gift, og alt havde to Børn, besøgte han, for sin Sundheds Skyld, et Bad i Bøhmen.

393

Her traf han igjen sin forrige Elskerinde, hvis Mand nu var død, og der, for at adspredde sig, havde foretaget en Reise til sit Fødeland, det sydlige Frankerig, hvorfra hun nu vendte tilbage. Ved Badet fornyedes den gamle Forbindelse, og først ved Sommerens Ende reiste Generalinde L., saaledes hed Starostens Elskede, hjem til sine Eiendomme i det Indre af Rusland. Kort efter foretog hun sig en ny Reise til en Veninde, der blev indviet i Hemmeligheden. Efter flere Maaneder kom hun igjen tilbage, og skrev nu Starosten til og meldte ham Emilies Fødsel. Emilie blev opdraget i sine Forældres Religion; for Resten vidste hun ikke hvem de vare, og levede under et antaget Navn i Moderens Huus, indtil dennes Død, der indtraf i Emilies tyvende Aar. Den Afdødes Eiendomme deltes imellem hendes ægte Børn, og Emilie stod, da Moderen døde uden Testament, aldeles forladt tilbage. Derfor besluttede Starosten, paa den omtalte Venindes Tilskyndelse, at tage sin Datter i sit eget Huus, hvilken Beslutning han nu, efter sin Mening, uden Fare kunde udføre, da Adalbert var udenlands, og Casimir nylig var bleven gift. Neppe havde Emilie været nogle Maaneder hos den gamle Litowski, før hun saa aldeles vandt hans Yndest og Fortrolighed, at han spurgte hende til Raads i de vigtigste Sager, ja lidt efter lidt blev hendes Omgang ham en Nødvendighed, og han kunde ikke engang overtale sig til at skille sig fra hende, da han mærkede, at hendes Nærværelse blev farlig for Casimir. En af Grundene hertil var vel ogsaa den, at han ansaae Casimir for en egensindig Dreng, til hvem en saa klog og dannet Pige, som Emilie, umulig kunde fatte Kiærlighed. Overhovedet betragtede han i senere Aar den ungdommelige Kiærlighed som en Grille, der næres ved Lediggang, og let kan overvindes ved Arbejde og en alvorlig Villie. Denne 394 hans Yndlingsmening havde Emilie, da hun saa hans Glæde derover, saa ofte gientaget efter ham, og han var derved bleven saa overbeviist om hendes Klogskab, at han ganske rolig saa hende lege med Ilden, ja det smigrede endog hans faderlige Forfængelighed, naar hun kiæk og fri, liig et Væsen af en høiere Orden, der ikke kunde beskadiges af Flammerne, bevægede sig iblandt en Flok af Tilbedere.

Desmere forbausedes han derfor, da han, efter Alexandras Død, hørte af Emilies egen Mund, at hun elskede Casimir. Nu forandrede han pludselig sin Beslutning, og gjorde Alt, hvad der var ham muligt, for at adskille de Elskende; imidlertid kunde han ikke overtale sig til ligefrem at tilstaae sin Ungdomsforvildelse, thi en sliig Tilstaaelse vilde, efter hans Formening, aldeles tilintetgjøre den faderlige Værdighed, som han ansaae det for nødvendigt strengt at vedligeholde.

Hvorledes Starostens Planer tilintetgjordes ved Emilies Snildhed, og hvorledes han nødtes til at betroe sin Hemmelighed til Czernim, have vi alt omtalt. Men i det han opløftede en Flig af det Slør, der hvilede over Emilies Fødsel, fordrede han tillige, at Czernim ikke skulde meddele hans Sønner Hemmeligheden, derimod tillod han, at Emilie, hvis det var nødvendigt, maatte erfare den.

Fuld af Skræk over den frygtelige Giengieldelse, der truede Starosten, ilede Czernim til sit Hiem, hvor de to Sødskende befandt sig. Czernim fiernede nu Casimir, hvis Heftighed han frygtede, derpaa indesluttede han sig med Emilie, og fortalte hende ligefrem Alt, hvad Starosten havde betroet ham. En hemmelig Rædsel rystedes hendes Legeme under denne Fortælling, hun bævede som et Espeløv, og blegnede, som et Liig, hun svarede kun lidet, men alt hendes Mod syntes fra det Øieblik knækket, endelig 395 erklærede hun, at hun underkastede sig sin Faders Villie, og ilede, ledsaget af en tro Tiener, tilbage til det Indre af Rusland, hvorfra hun var kommen.

Da Casimir vendte tilbage, var Emilie allerede borte. Han kom aldeles ud af sig selv ved at høre hendes Flugt, han græd, som et Barn, forbandede sine Slægtninge, og svor, at han langt hellere vilde opgive baade dem og sit Fædreland, end han vilde opgive et eneste Haar paa Emilies Hoved. Da Czernim kort efter et Øieblik var fraværende, kastede Casimir sig paa sin Hest og red bort.

Hvor han red hen, vidste Czernim i Begyndelsen ikke, først nogen Tid efter modtog han i et Brev den Efterretning, at man havde seet Casimir i Constantins Hær.

Fra det Øieblik, Adalbert igjen havde funden Ro efter Leontines Bortførelse, syntes det, ligesom en høiere Kraft bemægtigede sig hans Siæl, han tvivlede nu ikke længere paa Udfaldet af det store Foretagende, han anvendte Dagen til krigerske Øvelser, og om Aftenen læste han i militaire Skrifter, og søgte at erhverve sig de Kundskaber, der manglede ham. Dette var hans eneste Trøst i Leontines Fraværelse, og i det han saaledes bestandig handlede for det, fik Navnet Fædreland ogsaa for ham den høie Betydning, som det har for alle hans ædlere Landsmænd.

Af en lignende Iver besæledes og Bonaventura, der nu blev Adalberts kiæreste Ven. Begge meldte sig til

Tieneste i Hæren som Frivillige.

Sex Uger vare nu forsvundne siden Leontines Bortførelse, og endnu hørte man Intet om hende. Adalbert og Bonaventura sukkede tidt derover, men 396 Haabet i deres Inderste forlod dem dog, under deres alvorlige Bestræbelser, intet Øieblik.

Imidlertid nærmede den russiske Hær sig allerede til Polen, uden at de militaire Poster paa Grændserne endnu vare besatte af polske Tropper. Da Adalbert omtalte dette til Bonaventura, svarede denne: »Ligegodt! vi ville dog seire og tage hine Poster tilbage igjen, selv om Russerne nu besætte dem.« - »Skulde det ogsaa lykkes, saa vil det dog koste mange kiække Krigeres Liv,« svarede Adalbert.

Virkelig vare der Mange, der tænkte som Adalbert, og Flere dadlede bittert den Høistcommanderende, Andre derimod forsvarede ham saa heftigt, at man allerede her mærkede Spiren til den Adsplittelse og Uenighed, der siden sønderrev det ulykkelige Polen.

Beständig gav dog endnu Folket Beviser paa den høieste Begeistring, man saae Skarer af Bønder, der med flyvende Faner og med Musik nærmede sig til Byen, for at vie sig til Fædrelandets Tieneste; næsten alle gyldne Smykker bleve nedlagte paa Fædrelandets Alter, Mangfoldige, og deriblandt Bonaventura og Czernim, offrede den største Deel af deres Eiendomme til deres Land, og Penge strømmede ind til Hovedstaden fra alle Kongerigets Kanter; selv Oldinge, Qvinder og Børn arbeidede med paa Volden, og Alle, som kunde bære Vaaben, øvede sig deri.

Strax efter at Russerne vare indrykkede i Polen, da Adalbert netop havde faaet Marschordre til den næste Morgen, traadte Bonaventura heftig ind i hans Værelse. - »Hvad er det?« spurgte Adalbert, »ere der komne nye Efterretninger om Fiendens Bevægelser?« -

»Deraf veed jeg intet,« svarede Bonaventura, »men jeg bringer en anden Efterretning, der vil glæde dig: 397 Fædrelandet har faaet et af sine troeste Børn tilbage, min Søster Leontine er kommen hjem igjen.«

Adalbert sprang heftig op ved disse Ord. »Jeg haaber dog, du skuffer mig ikke, Bonaventura!« raabte han. - »Sagen har sin Rigtighed, kom selv og see og hør!« svarede denne.

Bonaventura førte nu Adalbert til en Venindes Huus, hvor Leontine kom dem i Møde, noget udmattet af Reisen, men dog funkede endnu hendes Øine med Begeistringens Ild.

Adalberts Henrykkelse kunne vi ikke beskrive, lang Tid gik hen med afbrudte Spørgsmaal, hvorpaa fulgte ligesaa korte Svar, og først efter flere Timer gav Leontine en sammentrængt Fortælling af sine Hændelser i følgende Ord:

ET OG TYVENDE CAPITEL. *Bortførelsen.*

Zeltner havde allerede længe den Plan, naar Pater Vincents Indflydelse var tilintetgiort, at hevne sig for det Afslag, han havde faaet; denne Plan opgav han ikke, fordi vi havde grebet til Vaaben i Warschau, tvertimod ansaae han det nu for nødvendigt ufortøvet at udføre den. Han aftalte da Sagen med tre af de Mænd, der pleie at bortføre Statsfanger, selv skiulte han sig i en eensom Hytte nogle Mile fra Krakau; her samlede han sine Forbundne om sig, og udsendte dem hver Dag i de Skove, der omgive Starostens Slot, for at udspeide det beleilige Øieblik.

Adalbert havde en Eftermiddag lovet at ledsage mig paa en Ridetour, men da han ikke kom, blev jeg 398 utaalmodig og red alene. Da jeg vendte tilbage, begyndte allerede Tusmørket, Jorden var stærk frossen, og min Hest gled flere Gange, hvorfor jeg maatte ride langsomt og med stor Forsigtighed. Pludselig saae jeg en Slæde, der ledsagedes af flere Ryttere, uden Tvivl vare deres Heste bedre skærpede, end min, thi de travede hurtig frem, og det varede ikke længe, før jeg saae mig omringet af dem, en Rytter greb min Hest i Tøilen, en anden lagde sin Haand paa mig, for at rive mig ned af Sadlen. Jeg gienkiendte strax Zeltner, og greb uvilkaarlig efter den spidse Naal, der ellers sad i mit Haar, men desværre jeg havde den nu ikke med, thi under den forede Hue, der bedækkede mit Hoved, kunde jeg ikke bære den. Zeltner, der med Opmærksomhed fulgte mine Bevægelser, loe høit, da han mærkede, at jeg var vaabenløs, og jeg blev med Magt tvungen til at tage Plads i Slæden, der hurtig kiørte bort.

Hvor forladt og værgeløs jeg da forekom mig selv, kan jeg ikke beskrive. Imidlertid besluttede jeg dog

ikke at lade Modet synke, men at gribe det første Øieblik til Flugt, om jeg saa skulde betle mig frem, og vandre paa min Fod over hundrede Mile, for igien at naae mit Fædreland. Jeg haabede ogsaa, at jeg paa Veien skulde møde Nogen, som jeg kunde anraabe om Hielp, men dette Haab slog feil, thi mine Ledsagere valgte de meest afsides Veie i Landet, som de vel syntes at kiende.

Vi kiørte giennem tykke Skove og over eensomme Stepper, en Mand red desuden bestandig forud for at give de Andre et Vink, saasnt Nogen nærmede sig. Dette indtraf meget sieldent, men naar det paa Sletten var Tilfældet, da vendte Slæden om og tog en anden Vei, vare vi derimod i Skoven, naar det skede, maatte jeg, hvis jeg ikke vilde rives bort med Magt, selv stige ned og ile dybt ind imellem 399 Træerne. Kun to Mænd mødte jeg derfor under den hele Reise; den ene var en Brændehugger, der stod halv skiult bag en Busk, den anden var en Jæger, der pludselig traadte frem af Skoven, men ingen af dem kunde hielpe mig, thi Kampen vilde have været altfor ulige.

Om Dagen holdt vi undertiden stille ved en eenlig Hytte, hvor et Par af mine Ransmænd gik ind, men hvis Beboere ikke bleve synlige for mig, til andre Tider holdt Slæden paa Steder, hvor jeg ikke engang saae noget Huus, medens en Rytter blev sendt ud for at hente Føde og Foder til Hestene. Om Natten derimod gik Reisen bestandig fremad. Vi kiørte over Indsøer og Floder, ja selv over den mægtige Weichsel, thi alle Vande vare belagte med Iis. Om Natten stirrede jeg op til Himlen paa Polarstiernen og Karlsvognen, om Dagen betragtede jeg de trækkende Vildænder, af Stjernernes Stilling og Fuglenes Flugt saae jeg, at vi bestandig kiørte mod Nordost, kun den første Aften kiørte vi, maaskee for at lede vore Forfølgere paa Vildspor, en kort Tid imod Sønden.

Paa den fjerde Nat naaede vi Bugfloden, og jeg græd høit af Smerte, da jeg nærmede mig til de Provindser, der alt i længere Tid have været adskilte fra os. Da jeg kiørte over Floden, hørte jeg Stemmer, der langt borte sang en af vore Folkesange, jeg skreg høit om Hielp, Musiken taug, og jeg hørte Røster, der raabte til os, jeg svarede dem, men Slæden ilede kun deshurtigere mod den modsatte Flodbred, og hine Røster tabte sig snart.

Under den hele Reise red Zeltner bestandig nær ved min Slæde, og tiltalte mig tidt, men jeg taug for det meste stille. Allerede den første Nat lykkedes det mig at rive en ladet Pistol ud af hans Bælte, jeg forsikkrede ham om, at jeg, hvis han forsøgte 400 at tage den tilbage, ufeilbarlig, da min Haand var øvet, vilde træffe ham lige i Hiertet. - »Da vilde De falde i Hænder, der ere værre, end mine,« svarede han, og betragtede sine Kammerater med et spodsk Smil. Imidlertid red han dog nu længere bort fra mig, men fortalte mig tillige, at han førte mig til det Indre af Rusland, hvor jeg vilde have Valget imellem et bestandigt Fængsel eller hans Haand. - »Naar vi blot komme ud af de polske Provindser,« sagde han en anden Gang, »da kunne vi reise med vor Fange aabenlyst for Alles Øine, og Ingen skal lægge os Noget i Veien.«

Jeg sov næsten ikke et Øieblik, saalænge denne Reise varede, eller naar jeg blundede, da var det med Haanden paa mit Vaaben, og med den Bevidsthed, at jeg maatte vaagne, saasnt Nogen nærmede sig.

Da vi naaede Lithauen, bleve Skovene og de iisbelagte Moradser endnu større, end de før havde været. For første Gang hørte jeg her Brølet af Uroxen, undertiden saae jeg ogsaa Ulve, der langt borte fulgte efter Slæden, især var dette Tilfældet, naar vi kiørte over de store Vande, og for at holde dem i tilbørlig Afstand, maatte Zeltner og hans Ledsagere tidt skyde deres Pistoler af.

For Resten dreiede Slæden sig her mere mod Norden, men jeg mærkede tillige en større Usikkerhed hos mine Ransmænd; vi standsede tidt, undertiden vendte vi endog om, for at vælge andre Veie, og ofte blev en Rytter udsendt til de Huse, der laae adspredte paa Sletterne. Af alt dette sluttede jeg, at Zeltner og hans Ledsagere ikke vare saa velbekiendte her, som i det Land, vi nylig havde forladt. Ja i den femte Nat forvildede vi os, som jeg vel mærkede, i en Skov, og kom tilsidst paa en saa ubanet Vei, at Slæden væltede og Seletøiet brast. Jeg reiste 401 mig da hurtig op og vilde flygte, men blev standset af en af Rytterne. Slæden var imidlertid ubrugelig, og det blev besluttet, at jeg skulde følge til Hest. Zeltner vilde sætte sig paa Hesten tilligemed mig, men deri vilde jeg ikke finde mig, han tillod da, at jeg sad alene, hvorimod en af Rytterne ledede min Hest ved Tøilen. Noget efter, da vi atter holdt stille, benyttede jeg pludselig et Øieblik, medens mine Ledsagere ikke gav Agt paa mig; jeg løsnede først et Baand, hvormed min Fod var bunden til Stigbøilen, derpaa sprang jeg pludselig ned og ilede forbi Rytterne, og skiulte mig bag de dunkle Stammer. Mine Forfølgere stode nu ogsaa af og ilede bandende efter mig, og jeg hørte deres Røst paa forskellige Steder. De raabte til mig, at Ulvene vilde sønderrive mig, hvis jeg ikke kom til dem igien, men jeg agtede ikke derpaa; jeg var langt behændigere, end de, jeg var vant til at finde mig til Rette i Skovene, og det varede ikke længe, før jeg var saa langt borte, at de ikke kunde naae mig.

Derimod hørte jeg endnu Ulvenes Hyl paa flere Sider, og det syntes mig ogsaa, som om vilde Øine stirrede paa mig imellem Træerne. Til min Lykke brød snart Morgendæmringen frem, og jeg saae Intet meer, der ængstede mig. Endelig ved Solens Opgang hørte jeg Menneskestemmer, og naaede, ved at gaae efter Lyden, et Huus, der laae ved Enden af Skoven. Her traadte jeg ind og spurgte om den korteste Vei til Kongeriget Polen. Folkene betragtede mig med Forundring, endelig sagde de, at jeg, naar jeg gik lige mod Vest, inden næste Midnat kunde naae Narewfloden ved Gora,*) imidlertid var det vanskeligt at komme over

Grændsen uden Pas.

* - 402

Da jeg følte mig mat af Spænding og Søvnløshed, og ikke troede at kunne gaae stort længere, spurgte jeg om Veien til den nærmeste By. De sagde mig, at den nærmeste By laae to Mile mod Østen og hed Wolkowitz, men at der en Fierdingvei borte fandtes en Flække, der hed Masna, hvori jeg ogsaa kunde faae Heste.

Jeg ilede da til Masna, hvor jeg strax lod mig vise hen til en Jøde. Til denne solgte jeg min Zobelpels, thi jeg havde ingen Penge med mig, og alle mine Smykker og Ringe havde jeg bortskienket. Derpaa spurgte jeg Jøden, om han ikke vidste Nogen, der vilde kiøre mig til Gora. - »Hvem er De?« spurgte han, »har De Pas? Hvad vil De i Gora?« - Herpaa svarede jeg intet, men bød ham saa mange Penge, at han endelig, da jeg betalte ham forud, besluttede selv at kiøre for mig. Efter kort Tid sad jeg da igien i en Slæde, Jøden var Kudsk, og Reisen gik saa hurtig, at vi før Solens Nedgang kom til et Vertshuus, der laae tre Mile fra Gora. Ved dette Vertshuus holdt vi stille, og jeg gik derind et Øieblik.

Da jeg kastede et Blik ud i Gaarden, gienkiendte jeg med Forskrækkelse den Hest, hvorpaa Iwan, en af de Mænd, der vare i Ledtog med Zeltner, pleiede at ride. Kort efter saae jeg ogsaa Iwan selv, fordybet i Samtale med den Jøde, der kiørte for mig. Jeg mærkede da vel, at de vilde forraade mig, men jeg fattede hurtig en ny Beslutning, og aabnede en Sidedør, der førte til en lille Have. Her fandt jeg et Plankeværk, hvoraf Halvdelen laae omstyrtet, det var da let for mig at komme ud paa Marken, noget borte laae et Ellekrat, derhen flygtede jeg, og derfra over en tilfrossen Mose, indtil jeg tilsidst atter kom ind i en Elleskov, der snart igien afløstes af en Slette. Her standsede jeg endelig og drog mit Veir.

Solen stod da nær ved sin Nedgang, jeg besluttede 403 at vælge den til min Leder og at ile lige mod Vest, hvorved jeg upaatvivlelig efter nogle Timer maatte komme til Narewfloden. Dette udførte jeg ogsaa, thi Angsten gav mig Kraft, og jeg følte i lang Tid ingen Træthed, hvilket vel ogsaa kom deraf, at jeg havde sovet et Par Timer paa Kiøretouren. Jeg undgik de banede Veie, da jeg frygtede for at møde mine Forfølgere, og den lysere Glands i Vesten var det Compas, hvorefter jeg styrede mine Skridt; dog vendte jeg mig noget mere mod Norden, da jeg vidste, at Solen paa denne Aarstid gaaer ned i Sydvest. Lidt efter lidt kom ogsaa Stierne frem, saa jeg ikke kunde fare vild. Saaledes ankom jeg til Narewfloden. Til min Lykke var det meget mørkt, og uagtet jeg vel hørte Raabet af de russiske Vagter ved deres Afløsning, saa gik jeg dog over lsen, uden at Nogen mærkede det.

Neppe var jeg kommen paa den anden Side af Floden, før jeg sank paa mine Knæe og takkede Gud for min Redning, thi her i mit eget Land, hvorhen Zeltner neppe nu vovede sig tilbage, ansaae jeg mig allerede for frelst. Jeg følte mig da meget vel til Mode, saa jeg vedblev at gaae den hele Nat. Da Morgenen frembrød, vare imidlertid mine Kræfter udtømmede, afmægtig sank jeg ned i Sneen, mine Øine lukkede sig uvilkaarlig; dog midt i min Afmagt forekom det mig, ligesom i den Nat, da jeg reiste over Bugfloden, at jeg hørte Musik og Sang.

Kort efter blev jeg vakt op af en Kvinde, der, tilligemed en Olding, stod ved min Side. Jeg reiste mig da og forsøgte at gaae, lidt efter lidt lykkedes det mig ogsaa, Livsvarmen vendte tilbage til mit Legeme, og jeg saae, at det var den blinde Folkesanger, som vi Alle kiende, der tilligemed sin Datter havde vakt mig af Søvn. - »Havde De sovet længere, da var De aldrig vaagnet,« sagde de; derpaa foresloge 404 de mig, at følge dem hen til et Huus, hvor jeg kunde hvile mig. Paa Veien fortalte de mig, at de nu vilde vandre til Lithauen, for ved deres Sange at fremme Opstanden, af hvis Udfald deres egen Skiebne afgang. Jeg fortalte dem igien, at jeg var undsluppen fra en Voldsmand, der vilde føre mig til Rusland. Derpaa lovede jeg dem en stor Belønning, hvis de vilde bringe mig til mit Hiem, eller i det mindste til Warschau. - »Vi tage ingen Løn derfor,« sagde de, »vi ere hiemme overalt i Landet, vi vandre ligesaa gierne mod Syd, som mod Nord, og vi ville ikke forlade Dem, før vi have bragt Dem hiem til Deres Venner og Slægtninge,« dette Løfte holdt de ogsaa troligt.

Vi kom nu til nogle Huse, der laae paa Sletten, i et af disse fik jeg et taaleligt Værelse. Den store Ængstelse og den bestandige Nattevaagen havde imidlertid virket stærkt paa mig, og neppe kom jeg til Ro, før en heftig Feber frembrød, der fængslede mig til Leiet i sex Uger. I al denne Tid forlod min ny Veninde mig ikke et Øieblik, hendes Fader derimod vandrede, ledet af en lille Dreng, fra Dør til Dør i nogle Miles Omkreds, og Alt, hvad han vandt ved sine Sange, bragte han for at vederqvæge mig, thi de Penge, jeg havde faaet for min Zobelpels, vare snart opbrugte.

Herfra skrev jeg to Breve hiem, hvilke Harpespilleren bragte til næste Landsby, men dette Sted ligger saa langt fra den almindelige Postvei, og Tiderne vare saa urolige, at disse Breve vel aldrig ere komne til deres Bestemmelse.

Jeg var neppe kommen til Kræfter igien, før jeg truedes af en ny Ulykke. Russerne havde allerede paa flere Steder overskredet Grændserne, og hvis vi ikke skyndte os afsted, maatte vi nødvendig falde i deres Hænder. Vi begave os ufortøvet paa Veien.

Det var en særdeles kold Dag, og jeg følte nu stærkt Savnet af min Zobelpels. Vi frygtede især for de vilde Kosakker, derfor opsøgte vi de meest afsides Steder i Skoven, hvor Ryttere vanskelig kunde trænge frem, men herved nødtes vi ogsaa til at gjøre mange Omveie, og til at fjerne os fra Menneskenes Boliger. Natten blev endnu koldere, end Dagen havde været, af Frygt for at opdages, vilde vi ikke antænde nogen Ild, men da vi tilsidst hørte Ulvenes Hyl i det Fjerne, maatte vi dog forsøge derpaa. Sangerens Datter slog Ild, medens jeg skulde samle tørre Blade og Qviste, men de vare frosne saa fast til Jorden, at jeg ikke kunde løsne dem, vi brøde da Qviste og tynde Grene af Træerne, men de vare for friske og vilde ikke brænde. Vi maatte derfor opgive vort Forsæt og vandre videre. Sneen knittede stærkt under vore Fødder, og jeg troer vist, jeg var nær ved at døe af Kulde. Endelig stode vi ved Skovens Ende, hvor vi øinede enkelte Lysglimt imellem Træerne, og da vi kom videre, overraskedes vi ved Synet af en Mængde Baal, der vare spredte over Sletten. Et af disse Baal var os ganske nær, og vi saae tydelig, at det var en Vagtild, hvorom flere Krigere sadde. Paa samme Tid skimtede vi Heste, der strakte deres Halse over Rytternes Hoveder, og søgte at nærme sig Luerne, men allertydeligst saae jeg en hvid Hund, der sad imellem Krigerne nærmest Ilden. Vi ilede nu ind i Skoven igien, men til vor Forskrækkelse fulgte Hunden efter os. Den var imidlertid ikke bidsk, tvertimod sprang den biæffende og venlig op paa mig, men den hindrede mig dog i at flygte. Kort efter bleve vi omringede af Krigerne, der med Magt førte os hen til Vagtilden. Her saae jeg til min Forbauselse Casimir i russisk Uniform, og han syntes at befale over den hele Flok. Hunden var Fidelio, der, ledet af sin sikke Drift, 406 da den undslap fra Branden, havde opsøgt sin Herre, som den nu bestandig fulgte.

Neppe fik Casimir Øie paa mig, før han befalede sine Folk at fjerne sig, og lod mig og mine Ledsagere tage Plads ved Ilden, selv satte han sig ligeover for mig, og betragtede mig længe, uden at tale et Ord. - »Hvorledes kommer De her, Leontine?« spurgte han endelig. - »Og De, Casimir?« gienmælede jeg. Herpaa svarede han intet, og vi sadde nu igien tause ligeoverfor hinanden, medens Luerne oplyste de dunkle Ansigter omkring os. Tilsidst brød jeg Tausheden, og fortalte med faa Ord mit Eventyr. - »Stakkels Leontine, er De vandret over slige Heder og gennem slige Skove, for at finde Deres Hiem igien!« sagde Casimir. Kort efter stod han op, kastede en Pels om mine Skuldre, og bragte mig sin egen Hest. - »Stig op, Leontine!« sagde han, »inden i Morgen Aften skal De være i Warschau.« - Selv svang han sig nu op paa en anden Hest. Sangeren og hans Datter maatte tage Plads, hver bag sin Rytter, og saaledes galopperede vi til den nærmeste Landsby.

Landsbyen var fuld af russiske Soldater, der alle vege ærbødig til Side for Casimir. Efter en kort Tid kørte en Slæde frem, hvori jeg, tilligemed mine to Ledsagere, tog Plads. Slæden blev ledsaget af Ryttere, paa hvilke Casimir forsikkrede, at jeg trygt kunde stole. Før vi reiste, traadte han hen og rakte mig Haanden til Afsked. - »Altsaa staaer De nu virkelig i Række med vore Fiender?« sagde jeg. - »Stod jeg ikke der, hvorledes vilde det da være gaaet Dem, Leontine?« svarede han; efter disse Ord vendte han sig om og gik. - »Vend tilbage til Deres Landsmænd, Casimir!« raabte jeg efter ham, men jeg veed ikke, om han hørte det eller ei, jeg saae ham ikke mere.

De fiendtlige Ryttere ledsagede mig nu saa langt, som vore Landsmænds Stilling tillod, saaledes blev det mig ikke vanskeligt at naae vore Forposter, hvorfra jeg ilede til Warschau, og fandt Tilflugt i dette Huus.

TO OG TYVENDE CAPITEL. Krigsbegivenheder.

Det er Historieskriverens Pligt at overskue Tidens Hovedstrøm, Digteren derimod dvæler gjerne ved de mindre Sidestrømme og Hvirvler nær ved Kysterne; dette maa være vor Undskyldning, naar vi her kun i Korthed omtale den egentlige Kamp, som vi ene skulle berøre, forsaavidt den staaer i Forbindelse med de Personers Levnetsløb, vi her beskrive.

Adalbert og Bonaventura fulgte som Frivillige med Rytteriet i Hovedarmeen, Czernim derimod stod paa den venstre Weichselbred under General Dwernicki. I den første Kamp ved Liewiec, hvori Kanonerne alene gjorde Udslaget, deeltog naturligviis de to Venner ikke. Kort efter kom Efterretningen om Dwernickis første Seier, og en almindelig Jubel udbredte sig ikke blot i Hæren, men over det hele Land.

Nogle Dage sildigere, da en Deel af Hæren stod ved Kaluzyn, og da man ventede et stort Slag, saae Adalbert og Bonaventura pludselig en qvindelig Skikkelse til Hest, der red henimod dem; det var Leontine, der, ved Efterretningen om Dwernickis Seier, ikke kunde holde det ud i Warschau, og der nu kom for at

kæmpe ved sin Broders Side.

408

»Hvad vil du her?« spurgte Bonaventura. - »Mine Landsmænds Kamp lader mig ikke sove i Ro,« svarede hun, »derfor vil jeg nu vaage og kæmpe med Eder.« - »Hvad tænker du paa? hvorledes kan en Kvinde deeltage i vor Strid?« - »Jeg er ikke den første polske Kvinde, der strider for sit Land, og bliver sikkert heller ikke den sidste.« - »O, jeg beder Dem, bliv dog i Warschau!« raabte Adalbert, »her er ikke Deres Plads.« - »Min Plads er der, hvor mine Landsmænd kæmpe for Friheden.« - »Skal da dette straalrige Øie udstikkes af en fiendtlig Landse?« udbrød Adalbert, »skal denne fine Haand afhugges, skal dette sneehvide Bryst, der burde være et Tempel for Kiærligheden, nedtrampes under Hestenes Fødder? Nei, i Sandhed, det maa ikke skee, jeg vilde skiælve paa Valpladsen, mit Mod vilde forsvinde, hvis jeg vidste, De var der.« - »Ti, Adalbert! der ere Qvinder nok i Warschau, der ere nok tilbage, der kunne pille Charpie og forbinde de Saarede,« svarede Leontine. - »Og selv om De ingen Skade led,« vedblev Adalbert, »hvorledes vilde det klæde Dem, der er uskyldig og reen, at dyppe Deres Hænder i Fiendernes Blod?« - »Og hvis vi nu tabte et Slag,« sagde Bonaventura, »hvis du fangedes og blev et Bytte for de vilde Seierherrer, hvad saa?« - »Derimod bærer jeg tvende Raad hos mig,« svarede hun og viste dem to Terzeroler ved sit Bælte, »men da I frygte min Nærværelse saameget, vil jeg ikke besvære Eder dermed.« Under disse Ord vendte hun sin Hest og red bort.

Bonaventura fik snart Tilladelse til at følge hende, dog maatte han kun i kort Tid blive borte. Efter to Timer vendte han tilbage og fortalte, at hun nu havde funden en sikker Bolig, hvorfra hun næste Morgen vilde blive bragt til Warschau.

Den følgende Dag forefaldt den mærkværdige 409 Træfning ved Dobre, hvori det berømte fjerde Regiment lagde Grunden til sin Hæder, og hvori nogle faa Batailloner i flere Timer modstod en uhyre Overmagt, anført af den russiske Overgeneral selv. Paa denne Dag fegtede ogsaa Adalbert for første Gang ved sin Vaabenbroders Side, da Rytteriet blev angrebet ved Janowka. Paa Valpladsen lagde Flere Mærke til en deilig Pige til Hest, der stred i Række med de Øvrige, men Adalbert saae hende ikke før paa Tilbagetoget, da han med Forfærdelse bemærkede Leontine, der ganske rolig nærmede sig til ham, og smilende fortalte, at hun havde deeltaget i Kampen.

»Hvor har De da været fra i Gaar af?« spurgte han. - »I denne Tid staae alle Huse aabne,« svarede hun, »ikke langt herfra fandt jeg en Bolig, hvori jeg hvilede et Par Timer; uden at agte paa nogen Indvending, red jeg derpaa tilbage igien, men skiulte mig for Dem, indtil Kampen begyndte.«

Da det var umuligt at hindre denne besynderlige Skabning fra at udføre sit Forsæt, maatte Adalbert og Bonaventura vel finde sig deri. Hun red nu bestandig ved deres Side, og delte alle Veiens Besværligheder med dem; hun var stedse den første paa Pladsen om Morgen, og den sidste til Ro om Aftenen, tidt overnattede hun under aaben Himmel, tidt slumrede hun et Øieblik i sin Broders Telt, og alle Beqvemmeligheder bortviste hun med de Ord: »Jeg har fra min Ungdom af forberedt mig paa denne Kamp, og jeg er vant til at hvile paa den blotte Jord og at slumre i Træernes Grene.«

Sikkert glemmer Ingen af dem, der i de Dage kæmpede nær ved Leontine, nogensinde det Indtryk, den skønne ranke Kvinde frembragte, der red iblandt dem med Sværd og Landse paa en isabelfarvet Hest. De fornemmere Officerer smilede venligt, 410 naar de saae hende, men Soldaterne og de yngre Krigere betragtede hende som et høiere Væsen, som en Skytsengel, og hendes Nærværelse forøgede i overordentlig Grad deres Mod; ja selv efter Kampen var hendes Bifaldssmiil den Løn, som den Tappre heftigst ønskede. Paa en forunderlig Maade syntes ogsaa Himlen at vaage over hende, thi uagtet hun ofte trodsede Døden, og styrtede sig frem, hvor Kampen var hedest, og hvor Kuglerne hvislede i Græsset, saa kom hun dog aldrig til Skade, og modtog ikke engang det mindste Saar.

Selv Adalbert fandt sig nu i at see hende paa Valpladsen, ja i den Spænding, hvori han var, forekom hun ogsaa ham som en Skytsengel, hvem Kuglerne ikke kunde naae, og hvem Jernet ikke kunde saare. Hans Mod svækkedes ei ved hendes Nærværelse, som han først troede, tvertimod det voxede derved; Bevidstheden om, at hun saae hans Daad og var tilstede derved, styrkede hans Arm og fordoblede hans Kraft, saa det virkelig lykkedes ham undertiden at udmærke sig selv iblandt de kiække Skarer, der omgave ham.

Midt under Krigens Anstregelser vedligeholdte ikke blot Leontine sin Sundhed, men hun blev endog raskere og skønnere, end hun nogensinde havde været. Hver ædel Bedrift af hendes Landsmænd fyldte hendes Øine med en stærkere Glands, hver tilkæmpet Seier udbredte et høiere Udtryk over hendes Aasyn. Hendes tidligere Strenghed mildnedes, og den fasttillukkede Rosenknop syntes kun at have ventet paa Frihedens første Morgenstraale, for at udfolde sine hundrede Blade for Lyset.

Adalbert var nu tilstede i flere Træfninger, hvori Polakkerne seirede, ja i Slaget ved Wawer var han heldig nok til at afværge et Sabelhug, der truede Bonaventuras Hoved.

411

Adalbert bivaanede ogsaa det mærkværdige Slag ved Grochow, det første, Polakkerne tabte, skøndt

deres kiække og langvarige Modstand mod en fiirdobbelt Overmagt i Tidens Længde gavnede dem meer, end en Seier, i det den vakte en hemmelig Frygt i Fiendernes Hierter, og vandt den offentlige Mening for Polen.

Den første Følge af dette Slag syntes imidlertid ikke heldig, den polske Hær trak sig tilbage til Warschau, Forstaden Praga antændtes, Russerne kunde sees fra Voldene, og Hovedstadens Begeistring afløstes af Skræk.

Den øiebliklige Frygt forsvandt dog igien, da en ny Seier af Dwernicki tvang Fienden til at fierne sig fra Byen, og da man siden erfarede, at denne alt havde efterladt tredivetusinde Døde paa de forskellige Valpladse og i de dybe Moradser ved Warschau.

Men nu traadte det gamle Overmod frem igien, og i det Øieblik, da man vel burde samle alle Stridskræfter mod en overlegen Fiende, berøvede man Hæren sin bedste Anfører, i det man befalede General Dwernicki med sine kiække Tropper at forlade Kongeriget og at ile til det fierne Wolhynien, for ogsaa der at udbrede Opstanden.

Efter Slaget ved Grochow bleve Adalbert og Bonaventura udnævnedes til Officerer, men kun den første modtog Udnævnelser, Bonaventura derimod ei; »jeg vil ikke være bedre, end den ringeste blandt mine Brødre,« sagde han, hvorpaa han vedblev at kæmpe som frivillig i Soldaternes Rækker.

I Warschau gienfandt Adalbert Pater Vincent, der, med sin Priors Samtykke, var kommen hid i Spidsen for femhundrede nye Stridsmænd. Adalbert saae ham arbeide paa Voldens Befæstning midt imellem Borgerne, og efter Slaget ved Grochow var han 412 en af dem, der med størst Held beroligede Folket og oprettede det siunkne Mod.

En Dag, noget før Hæren igien rykkede i Marken, modtog Bonaventura følgende Brev fra Oberst Czernim:

»Et forfærdeligt Billede jager Søvnens bort fra mit Leie, jeg vil derfor anvende det øvrige af Natten paa dette Brev.

Jeg skriver ellers ikke gierne, dog denne Gang er der ikke Andet for, jeg trænger til Meddelelse, og til Warschau kan jeg ikke komme. Hvad De vil fortælle Adalbert af dette Brev, maa De selv bestemme, Alt bør han sikkert ikke erfare.

Dwernicki er en kiæk General, og vi have slaaet Fienden, som De veed. I Forgaars Aftes, den fierde Marts, kom vi til Lublin; vort Indtog var glimrende, Staden var illumineret, og vi bleve modtagne med almindelig Jubel, først i Morgen drage vi videre.

I Gaar, da jeg gik ud for at see Byen, blev jeg uformodentlig hilset af en gammel Ven, det var Fidelio, der logrende nærmede sig til mig. Af dens Nærværelse sluttede jeg, at dens Herre heller ikke var langt borte. Mig anede da intet Godt, det forekom mig ogsaa, som om Hunden betragtede mig med et sørgmodigt Blik. Den løb foran mig og dreiede ind i en Tværgade, hvor den standsede ved et anseeligt Huus. Den saae sig nu om, ligesom for at være sikker paa, at jeg fulgte den, derpaa løb den opad Trapperne, og blev staaende udenfor en Dør, hvor den tudede ynkeligt. Jeg bankede paa, en Opvarter aabnede Døren, og bad mig at være stille, da her laae en haardt saaret Officeer. »Det er ham, jeg søger,« svarede jeg og traadte rask ind i Værelset.

413

Men jeg vilde ønske, at jeg aldrig var kommen derind.

Paa en prægtig Seng laae Casimir dødningbleg, med et Udtryk i Øinene, som jeg aldrig før har seet hos noget Menneske.

»Lad Lægen blive borte!« raabte han, »de gyselige Jerntænger skulle aldrig mere røre mine blodige Saar, lad mig døe i Fred, siger jeg!«

»Casimir!« udbrød jeg, og den Syge slog Øinene op, jeg saae vel, at han kiendte mig, dog syntes han ligegyldig ved min Nærværelse. Han lukkede sine Øine et Øieblik, som om han vilde sove, derpaa aabnede han dem pludselig igien; »jeg har mistet begge mine Been, Onkel!« sagde han, derpaa taug han stille.

»Det Bedste er ellers, at det ikke kan vare længe, før den Leeg er forbi,« lagde han kort efter til.

Jeg havde været forbittret paa ham, opbragt i mit inderste Hierte, men nu kunde jeg ikke faae et bebreidende Ord over mine Læber; stiltiende bøiede jeg mig ned og trykkede et Kys paa hans blege Mund.

Men det lod dog, som han giettede, hvad jeg ikke sagde. »Jeg veed, I betragte mig som en Landsforræder,« udbrød han, »jeg har fulgt den fremmede Qvinde, som I kalde hende, men nu er hun mig ikke fremmed, hun er mig kun altfor bekiendt, thi hun er jo min Søster, og desuden -«, her taug han

pludselig og stirrede med et forvildet Blik rundt om sig.

»Hvoraf veed du det?« spurgte jeg.

Da rakte Casimir mig et Brev, som han havde baaret paa sit Bryst. Det indeholdt et Par Linier fra Emilie, skrevne med skiælvende Haand, i hvilke hun aabenbarede ham den hele Hemmelighed.

»Husk, at De maa ligge rolig og ikke tale formeget,« sagde Opvarteren, »det har Doctoren befaleet.«
414

»Jeg bryder mig Fanden om Doctoren, jeg vil tale, naar jeg har Lyst, kommer saa Døden hurtigere derved, skal den være velkommen.«

Det syntes mig virkelig, som om den stakkels Dreng havde Ret, og jeg lod ham derfor sige, hvad han vilde.

Nu fortalte han mig blandt Andet, hvorledes det gik til, at han blev russisk Officeer. Det Vigtigste af denne Fortælling gientager jeg her, da den dog, som mig synes, indeholder et Slags Undskyldning for ham.

Da han sidst forlod mig, red han om, som et rasende Menneske, og spurgte alle dem, han mødte, om de ikke havde seet Emilie. Tilsidst kom han til et eenligt Huus, udenfor hvilket han saae den russiske Spion Iwan. Han gientog for ham sit sædvanlige Spørgsmaal, men Iwan syntes ikke at høre ham, vendte ham Ryggen og ilede bort. Casimir vilde alt ride efter ham, da han fik Øie paa Major Zeltner, der stod i Døren og vinkede ad ham. Det faldt ham nu ind, at denne Mand, der kiendte saa mange Krogveie, vel kunde give ham et godt Raad og være ham til Hielp, hvorfor det ikke faldt Zeltner vanskeligt at lokke ham indenfor, hvor Casimir fortalte ham Grunden til sin Fortvivelse.

»Hør!« sagde Zeltner, »før Opstanden er dæmpet, kan du, saalænge du bliver i dette Land, aldrig gifte dig med Emilie.« »Hvorfor ikke?« spurgte Casimir. »Dine Landsmænd ville hade og forstøde dig, hvis du gifter dig med en russisk Qvinde,« svarede Zeltner. »Det bryder jeg mig kun lidet om,« sagde Casimir. »Men du vil udsætte hende for Krænkelser og Fornærmelser,« gienmælede Zeltner. »Den, der siger hende et eneste fornærmeligt Ord, skal faae med mig at bestille,« svarede Casimir. »Du er en rask 415 Karl,« sagde Zeltner; »naar du kunde vinde Emilies Haand, vilde du da gaae i russisk Tieneste?« Casimir studsede et Øieblik, »hvorledes skulde det hielp mig?« spurgte han endelig. - »Troskab er nu saa sielden iblandt dine Landsmænd,« svarede Zeltner, »at en Polak, der ikke svigter sin Herre, vil blive baaren paa Hænderne baade af Keiseren og af Storfyrsten, jeg selv formaaer ogsaa Noget hos den sidste, jeg skal give dig et Anbefalingsbrev med, og tilsidst, naar du strider kiækt, som du efter din Natur vil, og har slige Talsmænd, som Keiseren og Storfyrsten, da skulde din Fader være en ganske anden Mand, end han er, hvis han ikke gav efter.«

»Zeltner er en listig Ræv,« blev Casimir ved, »og jeg, som kun tænkte paa, hvorledes jeg skulde faae Emilie igjen, løb snart i Fælden. Jeg opsøgte virkelig Storfyrsten, til hvem Zeltner gav mig et Brev, og som jeg endnu fandt, før han havde forladt Kongeriget; jeg blev venlig modtagen og fordeelagtig ansat, som de kalde det, og nu ligger jeg her, som du seer, det er den hele Historie.«

Da Casimir havde fuldendt denne korte Fremstilling, der ofte blev afbrudt af Smerteskrig, sank han hen i et Slags Bedøvelse.

Noget efter samlede han igjen sine Kræfter, og fortalte mig, at han igiennem Zeltner, da den russiske Hær alt var rykket ind i Polen, havde erfaret Emilies Opholdssted. Han skrev hende da til, og modtog nogen Tid derefter de Linier fra hende, som han viste mig; da han havde modtaget disse, styrtede han sig, som et rasende Menneske, mod vore Kanoner, og var derved kommen i den Tilstand, hvori jeg fandt ham.

Opvarteren nærmede sig nu med et Lægemiddel, som han sagde det var paa Tiden at tage. Casimir svarede, at han ikke tog en Draabe. »Men det er 416 Opium,« anmærkede Opvarteren, »det dæmper Smerterne.« - »Dæmper det Smerterne, saa skal jeg tage det, om det saa var Gift,« svarede Casimir og nedslugede med Begierlighed Lægemiddelet, hvorefter han hensank i en urolig Søvn, under hvilken jeg blev siddende ved hans Leie.

Først efter flere Timer slog han igjen Øinene op. »Er du her endnu, Onkel?« sagde han, derpaa taug han et Øieblik.

»Jeg vidste ikke, at der vare slige Smerter til,« sagde han derpaa, »jeg har dog ikke frygtet, naar Kuglerne hvislede om mig, mit Hierte slog utaalmodigt, naar Stridshingsten vrinskede, Død og Fare skrækkede mig aldrig; men saaledes at sønderrives levende? - O, Ingen veed, hvad det vil sige, uden den, som har giennemgaaet det. Naturen gyser under Kniven, hver Nerve skiælver, siger jeg dig. - Ak, og naar nu den uhyre Smerte er overstaaet, da mærker man snart, hvorledes alle Pulse sørge, hvorledes alle Livsaander bedrøves over det uhyre, uerstattelige Tab. Siælen føler da vel, at alle Livets Blomster ere visnede, at den

evige Smertes Udtryk aldrig mere skal bortvige fra Kinden, at den Sommerfugl, der brændte Vingerne, nu ingen Trøst har tilbage, uden den, som Døden skienker.«

Jeg gøs ved disse Ord, thi der var et Udtryk deri, som kun Sandheden kan give, og som neppe nogen Kunst er i Stand til at efterligne.

»De Andre visne langsomt,« blev han ved, »det ene af deres Haar vorder graat efter det andet, en Rynke kommer langsomt efter den anden, og de mærke neppe, hvorledes Sommeren overgaaer i Høsten, de have Tid at vænne sig til Vinteren, før den frembryder, og huske da neppe meer, at det engang har været Foraar; jeg derimod, jeg var i det ene Øieblik frisk og blomstrende, og i det næste en sønderknust 417 Orm, der kun skilles fra Ormen paa Marken ved det Fortrin, at den kan føle Smerten stærkere. Giv mig meer Opium, meer endnu!« Med disse Ord sank han tilbage paa sit Leie.

Jeg maatte nu gaae bort, Forretninger kaldte mig, og først henimod Midnat vendte jeg tilbage.

Den Syge laae da igien med aabne Øine. »Hvad er Klokken?« raabte han. - »Halv Tolv,« svarede jeg. »Hvad, endnu ikke mere!« sukkede han, »have da Minuterne udstrakt sig og ere blevne til Timer? Jeg troede, at det allerede var Morgen, og dog er der ikke endnu gaaet fem Minuter, siden jeg sidste Gang saae paa Uhret.«

»Jeg havde alt længe endt denne Qval,« sagde han kort efter, »hvis jeg ikke frygtede for, at disse Erindringer skulde bygge deres Bolig i Forraadnelsen, og endnu bevæge sig paa Bunden af den knuste Hierne ligesom Spøgelser i de gamle Ruiner.«

»Hvilke Erindringer?« spurgte jeg, thi jeg meente at det var Anger over, at han havde svigtet sit Fædreland, der pinede ham.

»Erindringerne om Emilie, om -«. De Ord, han nu udtalte, bragte mig til at gyse i min inderste Siæl, og de ere af den Art, at jeg ikke vover at betro dem til dette Brev, der muligviis kunde falde i fremmede Hænder.

I et andet Øieblik syntes ogsaa mildere Følelser at røre sig i ham, han greb da min Haand, trykkede den og takkede mig, fordi jeg ikke ganske slog Haanden af ham, han bad mig at hilse Adalbert og sørge for Fidelio, den eneste Ven, hvis Godhed han endnu ikke havde forspildt. Om sin Fader talte han med Forbittrelse og paastod, at han var Skyld i al hans Ulykke.

Om Morgen traf jeg hans Læge, han gav kun lidet Haab, jeg drog nu Omsorg for, at Casimir, 418 hvis han kom sig noget, kunde blive ført hjem til mine Eiendomme i Sydpolen, for der i Stilhed at pleies. Paa denne Dag talte Casimir ikke saameget, han syntes bedre at finde sig i sin Skiebne, og tilstod ogsaa, at Smerterne vare formindskede.

Da jeg forlod ham, bad han mig igien at hilse Adalbert, dette lovede jeg og gik min Vei.

Hvorledes jeg for Resten var til Mode, hverken kan eller vil jeg beskrive, thi jeg har elsket faa Mennesker meer, end Casimir, jeg har baaret ham paa mine Arme, da han var lille, jeg har leget med ham, da han blev større, han har siddet paa mine Knæe, jeg har først lært ham at føre Sværd og at ramme den flyvende Falk i Luften, og nu -. Dette er altsaa Følgen af Starostens Færd, og af alle hans og hans Venners Konstgreb; naar jeg tænker paa disse Statsmænd, da synes de mig at ligne et Slags Liggehøner, der udruge Æg, som de troe deres egne, men som Diævelen egentlig har lagt dem i Reden.

Ja i Sandhed, blandt os Gamle findes endnu meget bedærvet Blod, derfor vil neppe Nogen af os see det forjettede Land.

Farvel, jeg iler til Wolhynien, for at lege Tærninger om Død og Liv.

Deres hengivne
Czernim.

Efterskrift: Nu fik jeg Bud, den arme Dreng er alt der, hvor Gaaderne løses. Da Opvarteren var borte, krøb han, rimeligviis med stor Anstrengelse og Smerte, hen og greb en ladt Pistol, og skiød sig lige ind i Hiertet. Endnu engang, Farvel! Fidelio skal aldrig skilles fra mig.«

Under Læsningen af dette Brev forekom det Bonaventura, som om han hørte de tunge Skridt af 419 Giengieldelsens Gudinde, der, hvor langsomt hun gaaer, dog aldrig forfeiler sit Maal. Efter nogen Betænkning blev han imidlertid enig med sig selv om, at dette Brev skulde blive en Hemmelighed for Adalbert, hvis Kræfter det, efter Bonaventuras Mening, nødvendig maatte adsplitte og nedslaae paa en Tid, da man snarere burde sammentrænge og styrke dem.

TRE OG TYVENDE CAPITEL. Lykke og Ulykke række hinanden Haand.

Mod Enden af Marts rykkede Hæren igien i Marken. I den første Træfning var Adalbert ikke med, i Slaget ved Dembe derimod fulgte han Scarzynski, da denne overfaldt det russiske Fodfolk, men i det efterfølgende Angreb af det fiendtlige Rytteri modtog han et Skud i Knæet, medens hans Hest i samme Øieblik blev rammet af et Landsestik, saa den steilede og kastede ham til Jorden. Kort efter galopperede en Række af Heste henover ham, dog uden at tilføie ham nogen Skade. Imidlertid havde han faaet et stærkt Slag i Siden, og kunde aldeles ikke reise sig op; kort efter tabte han endog Bevidstheden.

I denne bevidstløse Tilstand blev han med flere Saarede bragt til Warschau. Her blev han ved Leontines Omsorg optaget og pleiet i det Huus, hvori hun selv tidligere havde funden Tilflugt. Da han vaagnede, laae han paa Sygeleiet og befandt sig meget mat.

»Hvor er jeg?« raabte han, »have vi seiret eller ei?« -

»Vi have vundet en glimrende Seier,« sagde ved 420 hans Side en Røst, som han vel kiendte. Han vilde da vende sig om, men en skærende Smerte i Siden hindrede ham. »Leontine! kan jeg troe mine egne Øren, er det virkelig Dem?« raabte han.

»Jeg har kæmpet ved Deres Side,« svarede hun, »og jeg har lovet mig selv ikke at forlade Dem, før Deres Saar ere lægte.«

»Er det muligt!« udbrød igien Adalbert, og et Udtryk af den høieste Tilfredshed malede sig i hans Øine, medens Blodet strømmede stærkere gennem hans Aarer og farvede hans Kinder med en Glands, som de længe havde savnet.

»En kiæk Soldat, der har viist, at han mener det ærligt med sit Land, kan vel fortjene et endnu større Offer,« svarede hun, »men nu maa De ikke bevæge Dem, da vil De snart vinde Deres Sundhed igien, og vi skulle samlede ile til Kampen.«

Ro var virkelig nødvendig for Adalbert, thi ikke blot hans Saar i Knæet var betænkeligt, men hans venstre Haand var desuden bleven forvreden ved Faldet, og to af hans Ribbeen vare knuste, saa det lod til, at det ikke vilde gaae saa hurtigt med hans Helbredelse, som Leontine haabede.

Adalbert sukkede dybt ved Tanken om, at han nu, da den alvorligste Kamp forestod, var fængslet til Sygeleiet. Leontine forelæste ham imidlertid trolig enhver Beretning fra Krigsskuepladsen, hendes Øine glindsede hver Gang hun læste om en ny Seier, man saae tidt, hvorledes hun kæmpede med sig selv, for at holde det Løfte, hun havde givet Adalbert; imidlertid overvandt hun sig dog, og var da dobbelt ivrig for at opfylde ethvert af hans Ønsker, og undertrykte enhver utaalmodig Yttring, saalænge hun sad ved hans Leie.

Men naar hun stod alene paa sit Værelse, da fyldtes hendes Øine med Taarer, da sank hun paa sine 421 Knæe og bad til Gud og den hellige Jomfru, at de dog endnu vilde forunde hende den Lykke at deeltage i sine Landsmænds Kamp og med egne Øine at see deres Heltedaad.

For at kunne forstaae Leontines Opførsel, maae vi erindre, at hun var et Væsen, som Øieblikket kun havde liden Magt over, og hvis Hengivenhed ene kunde vindes ved Vane og ved lang Omgang; en saadan Vane bandt hende nu til Adalbert, ligesom den alt tidligere havde bunden hende til hendes Søster, og til det Land, hvor hendes Vugge havde staaet.

»Der skal lang Tid til, før man vinder Leontine,« skrev Bonaventura engang til Adalbert, »men har du først vunden hende, da opoffer hun gjerne sine kiæreste Ønsker for dig, og er dig tro til Døden.«

Efterretningerne fra Krigsskuepladsen antog imidlertid snart en anden Natur, Uenighed og Skinsyge vaagnede blandt Hærførerne, og uagtet der endnu skede glimrende Bedrifter, saa opstod der dog tidt en Vaklen og Uvished i Hærens Bevægelser, ja undertiden en fuldkommen Stillestaaen, der viste, at den polske Overgeneral, selv om han forstod at tilkæmpe sig glimrende Seire, dog kun lidet forstod at benytte dem.

Malakowskis Fald og Dwernickis Overgang til Gallizien vare de første store Ulykker, der denne Gang rammede Polen, Adalbert rystedes dybt, og Leontine blegnede som Døden, da de hørte det. Ængstelse vakttes nu hos alle dem, der meente det vel med deres Fædreland, og det blev siden til et almindeligt Mundheld i Polen: »Med Dwernicki har al Lykke forladt os.«

Efter Dwernickis Bortfiernelse fra Krigsskuepladsen tiltog Uenigheden hver Dag, i det de vildeste af

Folkepartiet og de eensidigste blandt Adelen giensidig tillagde hverandre Skylden for Ulykken.

422

Noget efter kom ogsaa Czernim til Warschau. Efter Dwernickis Tilbagetog flygtede han forklædt fra Gallizien over Grændserne, og da den venstre Weichselbred endnu ikke var besat af Russerne, kunde han let naae Hovedstaden. Af Czernim erfoer Adalbert sin Broders Død, som gik ham dybt til Hierte, imidlertid opfyldte de offentlige Anliggender den Gang saaledes hans Siæl, at han ikke i den Grad overlod sig til Smerten, som i roligere Tider vilde have været Tilfældet. For Resten erfarede han aldrig de nærmere Omstændigheder ved Casimirs Død.

Nu forefaldt det uheldige Slag ved Ostrolenka, der virkede, som et forstenende Medusahoved, paa flere af de øverste Hærførere. Overmod gik nu hos Mange over til Modløshed, Anelse om Ulykke fyldte Hierterne, Armeen trak sig langsomt tilbage, og man opgav de Fordele, som en Række af Seiervindinger havde tilveiebragt; dog skede der endnu Heltegierninger, der viste, at Krigernes Mod ikke var udslukt, og at der kun behøvedes et dristigt Talent i Spidsen for Hæren, for atter at fængsle Krigsulykken til den polske Ørn.

Men dette Talent blev ikke valgt, de bedre Generaler fortrængtes af mindre gode; paa samme Tid kom der friske Tropper til den russiske Hær, der saaledes, uagtet Halvdelen deraf var ødelagt, nu igjen voxede til et overveiende Antal.

Imidlertid vaagnede, som sagt, de gamle Stridigheder i Polen, de Russisksindede hævdede igjen Hovederne i Veiret, Opsætsighed viste sig blandt Generalerne, Folket ophidsedes af rasende Skrigere til Uorden og Mord, de Talere, der, liig Pater Vincent, formanede til Fred og Forsoning, bleve nu ikke mere hørte, og Følgen var, at Polens Skiebne tilsidst nedlagdes i Rænkesmeden Krukowieckis Hænder, der, 423 ledet af egennyttige Hensigter, planmæssig styrkede sit Fædreland i Undergang.

Alt dette gik Adalbert meget til Hierte. »Det er ikke vore Fienders Antal,« sagde han, »ikke deres Hærføreres Erfarenhed, der overvinder os, thi over alt dette have vi ofte seiret, men det er - desværre maa jeg denne Gang give min Fader Ret - det er Selvraadighed og Uenighed, disse diævelske Aander, der alt i saa mange Aarhundreder have sønderslidt vort Indre, hvilke nu igjen vriste os Værget af Hænderne.«

Noget før Krukowiecki havde revet Magten til sig, vendte ogsaa Bonaventura saaret tilbage til Warschau.

»Hvorledes er Hærens Stemning?« spurgte Adalbert, da han første Gang saae denne sin Ven igjen.

»Hæren er fuld af Mod, hvis det blot blev brugt, hvis Generalerne, uden at underhandle, uden at beregne Fiendernes Antal, blot havde ført os rask fremad, da var der ikke bleven en Mand tilbage, der kunde bringe Efterretningen om Russernes Nederlag til Petersborg.«

»Troer du, at vi slet Intet kunne vente af de Fremmedes Deeltagelse?«

»Jo vist, de hænge den polske Ørn i deres Uhrkiæder, og male vore Helte paa deres Tobakksdaaser og paa deres Pibehoveder, imidlertid vedblive de rolig at ryge, og naar Piben er til Ende, tænde de den paa ny, videre gaaer kun Begejstringen hos Faa.«

»Nu, saa er det ikke Tid til at ligge her længere,« gienmælede Adalbert, i det han reiste sig op, »hvad saa Lægen indvender, saa har jeg i det mindste Kraft til at kæmpe paa Volden og til at falde med Ære.«

Leontine saae paa ham med et smerteligt Smil, da han første Gang bevægede sig igiennem Værelset, »De vil sandsynligviis skade Dem selv ved denne 424 tidlige Gang,« sagde hun, »men De har Ret, De kan ikke handle anderledes.«

Virkelig beholdt Adalbert en Svaghed i Knæet, der aldrig siden forsvandt.

Strax efter sin Hiemkomst erklærede Bonaventura sig med Heftighed for Krukowiecki, der den Gang forgødedes af Folket, ja før han endnu var fuldkommen lægt, besøgte han de patriotiske Forsamlinger, og deeltog endog i flere af de vilde Optrin, i Følge hvilke den høieste Magt blev nedlagt i Krukowieckis Hænder; siden forandrede han sin Mening, og angrede sin foregaaende Heftighed.

Imidlertid vare Russerne rykkede over Weichselen, Faren nærmede sig hver Dag mere, og tilsidst stode de kun en Miil borte fra Warschau.

I denne Tid havde Bonaventura flere hemmelige Samtaler med Leontine, og paa den Dag, da Adalbert igjen havde meldt sig til Tieneste i Hæren, traadte Bonaventura ham i Møde med sin Søster ved Haanden, Czernim og Pater Vincent fulgte dem.

»En Qvinde er i vore Dage en forladt Skabning,« sagde Bonaventura, »vil du derfor tage dig af Leontine, naar jeg er borte, Adalbert?« - »Jeg vil opoffre Liv og Eiendom for hende, hvilket Øieblik det forlanges,« svarede Adalbert. - »Nu saa tag hende da, thi det aner mig, at jeg ikke bliver længe hos Eder,« sagde

Bonaventura.

Adalbert stod ganske forbauset ved denne Tale, og svarede ikke et Ord, thi han kunde endnu ikke fæste Lid til sin egen Lykke.

»Tag du hende, Adalbert,« sagde Czernim, »tag hende heller i Dag end i Morgen! grib Øieblikket, før det svinder dig af Haanden, min Dreng! thi Livet er usikkert, og i Morgen er maaskee Alt til Ende.«

425

»Denne Forbindelse var et af Alexandras høieste Ønsker,« lagde Munken til.

»Du himmelske Gud!« udrød Adalbert, medens Blodet samlede saa stærkt om hans Hierte, at han aandede trangt og blegnede derved, »Leontine! er det sandt, er det virkelig Deres Villie?«

»Havde hun, der er saa forelsket i Valpladserne, vel siddet her saa længe ved dit Sygeleie, hvis det ikke var hendes Villie!« svarede Czernim. »Hun tænkte først at skienke dig sin Haand, naar Landet var frelst, men da dette kunde vare noget længe, og da du nu engang« (her pegede Czernim paa Adalberts saarede Knæ) »bærer et Ridderbaand, som i hendes Øine langt opveier den engelske Hosebaandsorden, saa -«

Her traadte Leontine frem og rakte Adalbert sin Haand; »ja,« sagde hun med et venligt Smil, »hvis de faa Dage, jeg har tilbage, kunne kaste noget Lys over en polsk Krigers Liv og belønne ham for de Offere, han bragte sit Land, saa er jeg rede til at række ham min Haand.«

Endnu samme Aften blev Adalbert af Pater Vincent viet til Leontine. Kun den, der har oplevet et sligt Sammentræf, kun den, til hvem den dybeste Sorg og den høieste Glæde engang Haand i Haand have nærmet sig, kan fatte den blandede Følelse, der i denne Tid giennemstrømmede Adalberts Indre; thi uagtet han dybt og inderligt skiønnede paa sit Held, saa vidste han dog næsten med Vished, at denne Tilstand ikke kunde vedblive, ja tidt var han til Mode, som om han befandt sig i en fortryllet Have, hvori en venlig Aand gik ved hans Side og rakte ham paradisiske Frugter, men paa samme Tid forekom det ham, som om alt dette kun var en Drøm; ja naar han saae paa Leontines Ansigt, da syntes det ham, som om hun pludselig maatte udstøde et høit og skærende Smerteskrig, under hvilket hun selv og den hele Herlighed vilde splittes ad, som Skygger i Luften, hvorefter han da vilde staae forladt tilbage i en øde Ørk.

»Er du nu tilfreds?« spurgte Bonaventura Adalbert kort efter dennes Giftermaal. - »Hvis jeg nu skal døe, da kan jeg dog sige, at jeg nogle Dage har levet,« svarede Adalbert.

Bonaventura rystede paa Hovedet ved disse Ord. »Lykkelig er den, hvis Længsel en Qvindes Besiddelse kan mætte,« sagde han, »min Længsel er af anden Art.« - »Og naar vil den mættes?« spurgte Adalbert. - »Først naar Slavelænkerne falde fra den undertrykte Verden,« svarede Bonaventura og vendte sig om og gik.

Nogle Dage sildigere, da Adalbert, Bonaventura og Leontine vare samlede, nærmede Pater Vincent sig til dem med et forseglet Papiir. »Dette Brev er fra Alexandra,« sagde han, »og det er nu paa høi Tid, at I modtage det.«

Brevets Indhold var følgende:

»Til mine Sødskende.

Da det saaledes, som du og din Broder ere, min Leontine, forekommer mig høist rimeligt, at I engang fattige og forladte maa søge Tilflugt i fremmede Lande, saa har jeg lidt efter lidt, deels ved Salget af mine Juveler, deels paa andre Maader, sammensparet en Capital, der kan sikkre Eder en taalelig Fremtid. Denne Capital, der bestaaer af titusinde Ducater, vil vorde udbetalt til den af Eder, der foreviser dette Brev til den høiærværdige Fader, Dominikanerklosterets Prior, i Byen Krakau. Brevet selv vil ikke vorde Eder overgivet, før den Ulykke, jeg frygter, alt er nær for Døren. Skulde den mod Formodning ikke indtræffe, da beholder Pater Vincent 427 Pengene, saalænge han lever, og uddeler Renterne deraf til de Fattige, efter sit bedste Skiønnende, og I arve først Capitalen efter hans Død, og dele den imellem Eder i lige Lodder.

Gud velsigne Eder begge! hvor I gaae, vogter sikkert en høiere Haand paa Eder, og efter en kort Smerte skulle I indgaae i den evige Fred.

Eders forangangne Søster
Alexandra.«

FIRE OG TYVENDE CAPITEL.

Den sidste Kamp.

Kort efter Krukowieckis Udnævnelse til Hoved for den ny Regiering forlod en Deel af Hæren Warschau, under Romarinos Anførsel, for at udføre et Streiftog i Omegnen. Dette erfoer Russerne og besluttede nu, da Besætningen var svækket, hvad det saa skulde koste, at storme Byen.

Da Adalberts Haand endnu ikke mægtede at styre en Hest, tog han denne Gang, uagtet sit Saar i Knæet, Tieneste ved Fodfolket, hans Exempel fulgte Bonaventura, der, dreven af en selsom Anelse, udbad sig en Plads paa en af de yderste Skandser foran Landsbyen Wola, hvor dog ingen af de polske Hærførere troede, at Angrebet vilde begynde.

Adalbert stod paa den anden Forsvarslinie under Uminskis Befaling, Czernim havde en Ryttercommando i Nærheden af ham paa den samme Linie; ogsaa Pater Vincent var med paa Volden, hvor han vandrede giennem Krigernes Rækker, og opmuntrede Soldaterne til Striden.

428

Heller ikke blev Leontine denne Gang tilbage, og skiøndt man sagde hende, at hendes Nærværelse kun lidet vilde nytte, saa indfandt hun sig dog, ligesom hun pleiede, og holdt snart hos Adalbert, snart næved Czernim, der havde sin inderlige Glæde af hende, ogsaa mellem Tropperne frembragte hendes Nærværelse endnu den gamle Begeistring.

Da Bonaventura sidste Gang saae Adalbert og Leontine, trykkede han dem med usædvanlig Heftighed til sit Bryst. »Farvel!« sagde han, »det kunde nu maaskee vare noget, til I see mig igien.« -»Hvi er du saa bevæget?« spurgte Adalbert. - »Det bæres mig for, at jeg ikke skal overleve mit Lands Undergang,« svarede Bonaventura og gik tankefuld bort.

Det var en klar Efteraarsmorgen Klokken fem, da man pludselig hørte et Par enkelte Skud fra den russiske Leir, kort efter forkyndte en Torden af hundrede Ildsvælg, at det afgjørende Øieblik var kommet. Efter halvanden Times Forløb hørtes et bedøvende Skrald, hvorved Jorden bævede, paa samme Tid saae man en tyk, hvid Røgsky, der hævede sig i Luften paa den Kant, hvor Wola laae. Man skikkede Bud for at erfare, hvad der var foregaaet. Inden Budet kom igien, udbredte Angrebet sig ogsaa paa den Side, hvor Adalbert stod, her bleve imidlertid Russerne med stort Tab slagne tilbage. Man jublede allerede høit over Seieren, da man endelig erfarede, at Angrebet paa Fløien kun var et Skin, og at Russerne med deres Hovedstyrke vare trængte frem imod Landsbyen Wola, at de to Skandser, der laae foran den, vare stormede, og at Fienden endelig, efter en fortvivlet Modstand, havde bemægtiget sig Wola selv.

429

Alle de polske Krigere, der havde nogen militair Indsigt, blegnede, da de hørte dette, thi Wola var Midtpunktet i Forsvarslinien og Nøglen til Warschau.

Man begreb heller ikke, hvorledes det var muligt, at et saa stærkt befæstet Punkt, hvis Forsvar var betroet til de kiækkeste Mænd, saa hurtig kunde falde, først sildigere erfoer man, at den svage Besætning hele Tiden havde kæmpet med den russiske Hovedstyrke, uden under Kampen at modtage den mindste Forstærkning.

Kort efter nærmede en Officeer sig til Adalbert, »Bonaventura Zaleski er død,« sagde han, »han har sprængt sig i Luften med Lieutenant Gordon, da de ikke kunde forsvare Skandsen længere.«

»Ti for Himlens Skyld!« raabte den blege Adalbert, »seer De ikke, at hans Søster neppe er ti Skridt fra os!«

»Nei, skiul det ikke for mig!« sagde Leontine, der nu red nærmere, med et sværmersk Udtryk, »han er død den Død, han ønskede, og skal Polen gaae til Grunde, da kan han sige, at han var den lykkeligste af os.«

Neppe hørte Adalbert, at man, om muligt, vilde tage Wola tilbage, før han udbad sig Tilladelse, at være med de Stormende, som Frivillig. Leontine betragtede ham da smilende, i det hun blev bleg som et Liig. »Jeg følger dig,« sagde hun, »jeg veed, at du gaaer til Døden, derfor bliver jeg ikke tilbage.« Adalbert bønfuldt hende med stor Iver om at blive hjemme, den Strid, der i denne Anledning opstod imellem dem, bilagdes imidlertid snart ved en Ordre fra Hærføreren, der bød Adalbert at blive paa sin Plads.

Om Eftermiddagen fornyedes Kampen om Wola, men Russerne havde nu befæstet dette vigtige Punkt 430 saa stærkt, at Polakkerne, trods al deres Tapperhed, ikke kunde tage det tilbage igien, og endelig taug Kanonerne, og Dødsstille fulgte ovenpaa Stormen.

Sildigere besøgte Czernim Adalbert. Han syntes stærkt bevæget, og man saae, at han havde fældet

Taarer. »Der er skeet Vidundere af Tapperhed,« sagde han, »næsten i to Timer have ni Kanoner værget sig mod halvfemsindstve, og tre Compagnier have modstaaet Kiærnen af den russiske Armee; var der blot kommen Undsætning i Tide, da var Wola aldrig falden i Fiendernes Hænder, men hvad hielper det Alt, først har den feige Skurk, Krukowiecki, negtet de tapre Mænd al Hielp, og givet vor vigtigste Skandse i Fiendehaand, og nu underhandler han oven i Kiøbet om at overgive Byen.«

»Det er ikke muligt,« raabte Adalbert, »endnu er jo vor Linie urørt, og hvert Øieblik kan Romarino vende tilbage.«

»Du skal dog see, at jeg har Ret,« svarede Czernim.

Samme Aften modtog Adalbert et Brev, som Bonaventura havde efterladt, med den Befaling, først at overgive det, naar man fik Efterretning om hans Død. I dette Brev tog han Afsked med alle sine Venner, og erklærede, at han var bleven enig med Befalingsmanden paa den fireoghalvtredsindstyvende Skandse om, at de, naar de ei kunde forsvare sig længere, vilde sprænge Skandsen i Luften.

»Brave Bonaventura!« udbrød Adalbert, da han havde læst dette Brev, »denne Daad vil sikkert aldrig dit Fædreland forglemme.«

»Vor Smertes Hav er nu saa stort,« sagde Czernim, »at selv de Bedstes Død kun er liig en Draabe i Oceanet.«

431

Der var sluttet en kort Vaabenstilstand, under hvilken Fienderne opstillede tohundrede Kanoner paa Wola mod Czyste, der var Midtpunktet i den anden Linie, skiøndt dette var aldeles imod de Betingelser, under hvilke Vaabenstilstanden blev afsluttet.

Klokken to næste Dag begyndte Stormen paa ny, efterat Krukowiecki forgieves havde villet overtale de øvrige Regieringsmedlemmer til at overgive Staden. Alle Angreb paa den venstre Fløi, som Uminski anførte, mislykkedes ogsaa denne Dag, hvorimod de tohundrede Kanoner, der tordnede mod Czyste, virkede med en uimodstaaelig Kraft. Tilsidst, da Kanonerne paa Czyste vare bragte til Taushed, stormede Fienderne, een Gang bleve de vel tilbagedrevne, men da Mandskabet paa Czyste heller ingen Undsætning fik, bragte et nyt Angreb endelig ogsaa dette vigtige Punkt i Fiendernes Hænder, og nu var ogsaa den anden Linie brudt.

Denne Skandse stræbte man ligeledes at tage tilbage igien; Uminski understøttede Angrebet, og Adalbert var denne Gang imellem de Kæmpende, Landsbyen Wola gik op i Luer, der anrettedes et uhyre Blodbad paa Russerne, og uagtet Czyste ikke kunde tilbageerobres, saa havde dog heller ikke Uminski tabt en eneste Skandse paa sin Fløi, og stod nu truende i Russernes Ryg og paa deres Flanker. Den næste Dag var derfor sikkert bleven meget farlig for dem, hvis ikke Krukowiecki, for at fuldende sit Forræderi, mod Uminskis Vidende, med List havde lokket en stor Deel af hans Folk bort fra Skandserne. Da nu desuden den Deel af Hæren, der skulde tiene til Undsætning, af Krukowiecki var bortsendt over Weichselen til Praga, saa blev det endelig umuligt længere at fortsætte Kampen.

Paa denne Maade nødtes Polakkerne til at overgive 432 Staden, imidlertid efterlode dog Russerne mere end femogtyvetusinde Liig foran Warschau Volde, og en af deres bedste Generaler har selv tilstaaet, at ikke blot denne Hær, men det hele russiske Rige havde staaet paa Spil, hvis Romarino med sine friske Tropper var ankommen den anden Aften, medens Russerne endnu vare udmattede af Kampen.

Blege og fortvivlede samledes de polske Krigere i Praga. Hæren besluttede nu at drage mod Norden til Fæstningen Modlin. Flere Officerer skikkedes til Romarino, der alf stod Warschau ganske nær, med den Befaling, at han skulde forene sig med Hovedarmeen. Blandt disse Officerer var ogsaa Adalbert, som begav sig paa Reisen, fulgt af Leontine, der nu, til sin Sikkerhed, omskiftede den qvindelige Dragt med Mandsklæder.

Men i Romarinos Hær rørte sig igien den gamle Ulydigheds Aand, der vare mange Adelsmænd omkring ham, blandt andre ogsaa Grev Larinski, disse ønskede ei at forene sig med Folkepartiet, der befandt sig i den anden Hær, derfor var Romarino døv for alle de Sindiges Forestillinger. Da nu Kosakkerne spærrede Tilbageveien for den Enkelte, og udøvede de største Grusomheder, hvor de kom frem, saa nødtes Adalbert, der ikke vilde udsætte Leontine for et saa farligt Møde, at blive hos Romarino.

Denne trak sig imod Syden, og Adalbert maatte med Smerte see, hvorledes den Aand, der rørte sig i Hærførernes Inderste, ogsaa udbredte sig blandt Mandskabet, Ulydighed og Uorden tog ogsaa her Overhaand, hele Regimenter opløste sig, og under dette ulykkelige Tog splittedes og spildtes Landets sidste Kræfter.

Endelig opgav Romarino enhver krigersk Plan, og besluttede at frelse sig til Gallizien. Imidlertid stod 433 den kiække Rozyki med sine Tropper i Sandomir nær ved Weichselen, og Romarino tillod Enhver, der var i

Stand dertil, at forene sig med ham. Flere, og blandt Andre Adalbert og Leontine, benyttede denne Tilladelse, de kom lykkelig over Weichselen, og forenede sig med Rozykis lille Hær, og Adalbert havde endnu den Glæde at deeltage i Træfningen ved Logow, en af de sidste, hvori det polske Heltmod trodsede en overlegen Fiende.

Først ligeoverfor Byen Krakau nedlagde Rozyki sine Vaaben, Adalbert og Leontine fandt da Leilighed til at naae Dominikanerklosteret, hvor den ærlige Prior ganske rigtig udbetalte dem den Capital, Alexandra havde nedlagt hos ham. Derpaa maatte de fortælle ham Alt, hvad de vidste om Pater Vincent. »Han er en tro Arbejder i Viingaarden,« sagde endelig den gamle Prior, »og jeg havde haabet, at han skulde lukke mine Øine og paatage sig Opsigten over Arbejderne efter min Død, men nu er ogsaa det Haab forspildt.«

Forklædte ilede derpaa Adalbert og Leontine igiennem Fristaden Krakau, hvor de med Smerte hørte Russernes Jubel og deres Seierssange. De vovede ogsaa paa kort Tid at besøge deres gamle Hiem, hvilket ikke faldt dem saa vanskeligt, eftersom alle Veie vare dem velbekiendte, og de i hver Hytte vare sikke paa et Tilflugtssted.

En Dag, da de gik forbi et lidet Brædehuus, saae de en ældgammel Mand, der sad udenfor Døren paa en Steen, og varmede sig i den sildige Efteraarssol. Han syntes aldeles nedsiunken i sine egne Tanker og bemærkede dem ikke, men Leontine kiendte ham strax, det var den ældste af de Oldinge, hun havde seet ved Czernims Fest. Han gienkiendte derimod ikke hende, uagtet han betragtede hende længe. »Jeg 434 har seet spidse Huer*) i min Hytte,« sagde han endelig, »og de have sønderslaaet min Skaal og bortført mine Geder, men jeg lider dog ingen Mangel, thi mine Naboer bringe mig, hvad jeg behøver.« - »Ja, ja, fra de spidse Huer kommer al vor Ulykke,« svarede Adalbert. Oldingen sad nu igjen længe taus, endelig sagde han: »Med Polen har det dog ingen Nød, thi saalænge Klokkerne klinge i Krakau og de Helliges Sange i Himlen, kan ikke dette Land forgaae.«

»Kun den, hvis Forstand er gaaet Krebsgang, og der er bleven til et Barn igjen af Alderdom, kan endnu troe, at Polen kan bestaae,« sagde Adalbert.

»Ja, ja, Polen staaer sig nok,« sagde igjen den Gamle og nikkede venligt.

Leontine nærmede sig nu, og trykkede et Par Sølvmynter i den Gamles Haand.

»Gud velsigne Sobieski!« sagde igjen denne, »hans Aand hviler endnu over Landet, derfor staaer det sig nok, naar Enden kommer.« «

»Maaskee har den Enfoldige der talt et visere Ord, end de Kløge ville troe,« sagde Leontine, i det hun langsomt skred videre.

»Polen staaer sig nok,« sagde den Gamle atter, og uden Tvivl vare disse Ord blevne hans Mundheld, thi Adalbert, der dvælede et Øieblik efter Leontine, hørte ham gientage dem flere Gange.

I Selskab med et Par Handelsmænd flygtede nu Adalbert og Leontine til Gallizien. Da de traadte frem bag en Høi, og allerede vare nær ved Weichselfloden, der danner Grændsen imellem Landene, mødte de en Flok Daadyr, der hurtig ilede bort, da den saae dem. Kun een sneehvid Daa blev staaende og betragtede Leontine. Det var den samme, som ^{*}435 hun saa tidt havde besøgt og fodret i Skoven. Hun lod da sine Ledsagere gaae forud, hvorpaa hun nærmede sig til det hvide Daadyr, der ogsaa kom hende i Møde. Pludselig standsede hun ved et vildt Kastanietræ, og plukkede hurtig nogle af dets Frugter, som hun nu rakte Dyret, der gierne spiste dem af hendes Hænder. Derpaa satte hun sig ned i Græsset, hvorefter Daaen lagde sig ved hendes Side, og heldte sit Hoved til hendes Barm. Hun klappede den nu og tiltalte den under Strømme af Taarer, medens den betragtede hende med kløge og sørgmodige Øine, ligesom den forstod hendes Smerte. Endelig reiste hun sig og gik, og den fulgte hende, indtil hun naaede sine Ledsagere, her standsede den, men da hun fiernede sig, steg den op paa Høien, hvor den, saalænge Adalbert kunde øine den, blev staaende og stirrede ned efter hende. Leontine og hendes Ledsagere naaede imidlertid Weichselfloden, hvor de fandt en Baad i Beredskab, i hvilken de strax toge Plads; Baaden drev da sagte for Strømmen, men Leontine stod bleg, som et Marmorbillede, og stirrede paa Daadyret og paa Høien, til denne endelig skiulte sig bag andre Høie. Nu landede Baaden i Gallizien, og Leontine steg ud og gik videre, uden at mæle et Ord, men Adalbert kunde neppe holde sine Taarer tilbage, da han saae den Veemod, der stod malet i hendes Aasyn, og det forekom ham, ligesom om det var Skovens Genius selv, der, for at bringe sin tro Datter den sidste Afsked, havde sendt dette Dyr.

Fra det Øieblik Leontine forlod sit Fædreland, veg den ungdommelige Rødme bort fra hendes Kinder, og den vendte aldrig siden tilbage.

FEM OG TYVENDE CAPITEL. *Slutning.*

Neppe vare Adalbert og Leontine komne over Grændserne, før de hørte, at Forræderen Krukowiecki havde faaet sin fortiente Løn, thi Russerne, der ikke vare tilfredse med hans halve Forræderi, og ærgrede sig over, at han ikke havde overgivet Byen uden Sværds slag, fandt snart et Paaskud, hvorunder de sendte ham til Siberien.

Overalt bleve de polske Flygtninge modtagne med Beundring og Kiærlighed af Folkene, med Kulde og hemmelig Frygt af de Mægtige. I Følge de sidstes Mistro kunde de ikke dvæle noget Sted i Tydskland, Adalbert flygtede derfor med sin unge Hustru til Besançon i Frankerig, hvor han besluttede at fæste Bolig i nogen Tid.

Den første af deres Venner, der her opsøgte dem, var Czernim, og den tro Fidelio fulgte ham. Czernims Træk vare blevne gamle i kort Tid, og hans Haar var bleven graat af Sorg. Da han første Gang saae Adalbert igjen, tog han ham i sine Arme og omfavnede ham, med en Strøm af Taarer, saa hans Hierte var færdig at briste derved. Derpaa fortalte han, hvorledes det var gaaet den Afdeling af Hæren, ved hvilken han befandt sig, og hvorledes den tilsidst havde nedlagt sine Vaaben paa preussisk Grund. »Jeg forglemmer aldrig det Øieblik,« sagde han, »da vi maatte forlade vore Heste, disse troe Dyr, der havde baaret os paa de lange Marscher, baade ved Dag og ved Nat, og deelt Møie og Savn og den sidste Bid Brød med os. Nei, Adalbert, denne Tilstand begriber Ingen, der ikke selv har oplevet den. Gamle, graahædede Mænd, der havde seet al Krigens Elendighed og trodset enhver Fare, fældte 437 den Gang Taarer, ligesom Børn, de omfavnede til Afsked de dyriske Halse, medens Hestene vendte deres Hoveder henimod dem, og selv i de uudviklede Siæle var der maaskee en Anelse om, hvad vi havde tabt; ja vi have grædt, som Qvinder, efter at have fegtet, som Mænd, og Mange ilede igjen over Grændsen, og kastede sig i Græsset, for endnu engang at hvile paa den Jord, som de saa tidt havde vædet med deres Blod, og som Barbarerne nu ville fængsle med Slavelænker, langt tungere, end dem, den hidtil har baaret.«

Ulykken havde ikke virket fordeelagtigt paa Czernim, thi denne stolte Natur var derved bleven meget vildere og ubændigere, end den forhen havde været.

En Aften, da de tre Venner sadde sammen og talte om forgangne Tider, hørte de pludselig en polsk Folkesang udenfor deres Vinduer. Leontine foer skiælvende sammen ved disse Toner. »Det er den blinde Sanger,« raabte hun, og Czernim og Adalbert ilede ud, for at see, om det var sandt. Hun havde virkelig Ret, det var den gamle Folkesanger, der, ledet af en lille smuk Dreng, havde funden Veien hertil.

»Hvor er din Datter?« spurgte Leontine, da hun saae ham. - »Hun er død,« svarede han. - »Og din Harpe?« - »Den blev sønderslagen af en russisk Soldat, han har ogsaa knust to af mine Fingre, saa jeg aldrig kan røre Harpen meer.«

Leontine græd høit ved disse Ord, men Czernim trykkede heftig den Gamles Haand. »O, du levende Billede paa mit Folk!« udbrød han, »thi sønderreven og lemlæstet, med sønderslagen Harpe, bærer du endnu de gamle Sange og de gamle Minder i Hiertet.«

»Vi have siddet længe i Fængsel,« sagde den blinde 438 Sanger, »der døde min Datter; tilsidst lod man mig gaae, men jeg maatte forlade Landet, den Dreng, der ledsager mig, er en Søn af Jøden Salomon, han elsker min Konst og har med Faderens Tilladelse fulgt mig.«

»Du og din Ledsager skulle nu blive hos os, saalænge vi leve,« sagde Leontine. - »Men Harpen er dog knust, og Livets Drøm er forbi, og om der kommer andre Drømme derefter, hvem veed det?« anmærkede Czernim.

Kort efter modtog Adalbert og Leontine endnu et andet Besøg, som de ikke ventede; thi en Gang da de spadserede i Omegnen af Byen, stod Pater Vincent for dem. - »Hvorledes kommer du her, min Fader?« raabte Adalbert, »saalangt fra dit Kloster?« - »Jeg er fordreven derfra,« svarede Pater Vincent, »i hele Tydskland fandt jeg intet blivende Sted, derfor vandrer jeg nu til Rom, for at anmode Paven om Beskyttelse; da jeg imidlertid hørte, at I vare her, saa vandrede jeg en lang Omvei, for endnu engang at tale med Eder.«

»Vi samles her, ligesom Skyggerne i Dødens Rige,« sagde Czernim, »for at sukke over en forsvunden Herlighed.«

Paa denne Tid modtog Adalbert et Brev fra sin Fader, hvori denne meldte ham, at Keiseren, af besynderlig Naade, og i Betragtning af hans Families Troskab, vilde glemme Adalberts Brøde og tillade ham at vende tilbage til Polen igjen. Kun maatte han da tilsværge Keiseren Lydighed, og ikke blot bryde al

Forbindelse med sine oprørske Venner, men desuden, saavidt han formaaede, hielpe til Opdagelsen af deres Rænker og forræderske Planer, desuden vilde han i Begyndelsen vorde sat under Politiets særdeles Opsyn, og det vilde afhænge af hans egen Opførsel, hvorledes hans Skiebne blev i Fremtiden.

439

»Skulde du derimod, i din Forblindelse, forkaste dette Tilbud,« skrev Starosten videre, »da har du for bestandig fiernet dig, saavel fra din Keisers Naade, som fra din Faders Hierte, og jeg skal da i Fremtiden stræbe at glemme, at jeg har havt nogen Søn.

Uagtet det var høist upolitisk og urigtigt af dig,« lagde Faderen til, »uden min Tilladelse at indgaae en ægteskabelig Forbindelse, saa skal dog heller ikke dette skille os ad, og jeg har derfor ogsaa udvirket Tilgivelse for din Hustru, der kan vende tilbage paa samme Vilkaar, som du.«

I en Efterskrift meldte Starosten endvidere, at den ædle Keiser, i Betragtning af hans udviste Troskab, havde, af særdeles Naade, optaget ham i den grevelige Stand, samt skienket ham en rig Erstatning for alle de Tab, han under Oprøret havde lidt.

Dette Brev var dateret Petersborg, og indsluttede en betydelig Vexel.

Adalbert og Leontine vare begge enige om, at de aldrig kunde aflægge den forlangte Eed, ligesaa vilde de begaae noget Forræderi mod deres Venner, hvilket Adalbert i meget ærbødige Udtryk meldte sin Fader. Paa samme Tid sendte han den i sin Faders Brev indsluttede Vexel tilbage, da han ei kunde opfylde de Betingelser, under hvilke den var bleven ham tilstillet.

Nogen Tid efter modtog han et nyt Brev fra Starosten, hvori der laae betydelige Anviisninger paa et bekiendt parisisk Handelshuus. »Hermed lader jeg Dem vide,« skrev Starosten, »at jeg strax efter Modtagelsen af Deres sidste Brev, med Keiserens allernaadigste Tilladelse, har antaget Frøken Emilie von Selkowicz i Datters Sted, saa at hun nu, da Deres Broder, Casimir, ved Døden er afgangen, bliver den eneste Arving til hele min Formue, hvortil De ved Deres seneste Opførsel aldeles har forspildt 440 Deres Ret. Da jeg imidlertid ikke ønsker, at et Menneske, der bærer mit Navn, skal vandre som en Betler igiennem Landene, saa sender jeg Dem hermed Deres Mødrene arv.«

Denne Arv sendte Adalbert ikke tilbage, men satte den tilligemed Leontines Capital i den parisiske Bank. Saaledes besad han nu en Formue, hvoraf han ikke blot kunde leve anstændig, men hvoraf han ogsaa kunde understøtte sine trængende Landsmænd.

»Hvad synes dig om Leontine?« sagde Czernim en Dag, da han var alene med Pater Vincent. - »Jeg frygter for, at denne Blomst ikke kan trives udenfor Polens Skove,« svarede Pater Vincent. - »Troer du da, det kunde hielpe, om hun kom hiem?« - »Maaskee.« - »Nei, Munk! det var et Glimt af Frihedens Morgensol, der farvede hendes Kinder, og nu, da den er formørket, maa hun døe, hvor hun saa befinder sig, og deri gjør hun vel.« - »Den ulykkelige Adalbert!« sukkede Pater Vincent. - »Han er ikke ulykkeligere, end vi Andre,« gienmælede Czernim.

Det var kiendeligt, at Leontine hver Dag blev blegere, hun spiste næsten Intet, hendes Hierte slog heftigt ved den mindste Bevægelse, og hendes hele Nervesystem syntes at lide. Lægen erklærede, ligesom Pater Vincent, hendes Sygdom for Hiemvee, og virkelig førte Drømmene hende hver Nat hiem, hun vandrede da atter i de store Skove, ved de dybe Søer og ved Flodbredderne, og saae de trækkende Vildgæs og den eensomme Kongeørn, der fløi over Sletten. Undertiden stod hun ogsaa i det forfaldne Slot, og udstrakte Fingrene mod det selsomme Uhr, hvorved det igien begyndte at gaae, ligesom i gamle Dage. Til andre Tider saae hun Krakau med sine tooghalvfjerdsindstyve Kirker, og hørte Klokkerne 441 klinge, ja engang befandt hun sig endog under Jorden i Hvælvingen hos de Døde, og det syntes hende, som hun laae i en Liigkiste med en Guldkrone paa sit Hoved.

Da hun fortalte Adalbert alt dette, sukkede han og betragtede hende med stor Bedrøvelse. »Suk ikke saa dybt!« sagde hun, i det hun rakte ham Haanden, »thi du er ogsaa med i disse Drømme, med dig vandrer jeg næsten bestandig i det gamle Slot og giennem Skoven, der møde vi mange Venner, som vi kiende, skiøndt vi aldrig have seet dem før, ogsaa Alexandras og Bonaventuras Ansigter skimte vi tidt imellem Grenene, og den hvide Daa løber foran, og viser os Vei til Steder, hvor vi hvile i Skyggen, og hvor en skiønnere Sol skinner over os, og jeg maa da tidt tænke paa det Land, hvorom der tales i Munkens Eventyr.«

Om Dagen vandrede hun tidt udenfor Byen, og betragtede opmærksom den fremmede Natur, og glædede sig, hver Gang hun opdagede en Plante, som hun havde seet i sit eget Land.

Men naar Tusmørket kom, da maatte den gamle Sanger lære hende adskillige Folkeviser, som hun endnu ikke kiendte, de gientog dem da samlede, og Leontine ledsagede dem paa Harpen. Hver Aften stod derfor en Mængde Tilhørere udenfor hendes Bolig, og disse Sange, der dog vare digtede i et fremmed Sprog, smeltede mange Menneskers Hierter, saa de ei kunde høre dem uden Taarer.

Da Munken havde tilbragt nogen Tid hos sine Venner, reiste han bort, men lovede igien at besøge dem paa Tilbageveien.

Aftenen før han reiste, maatte han endnu fortælle Leontine sin Historie.

Da han havde endt, blev Leontine meget tankefuld, endelig sagde hun: »Det gaaer dig med din 442 Elskede, ligesom os med vor, paa Jorden have vi nu tabt hende, men forklaret straaler hun os i Møde fra en høiere Verden.«

»Dette er Historiens Hemmelighed,« sagde Munken, »og den, der ret begriber den, han er moden for et høiere Liv.«

»Ere I fornøiede dermed, saa er det godt for Eder,« sagde Czernim, »kun begriber jeg ikke, hvad I da have kæmpet for her paa Jorden.«

»Alt, hvad der lever i Menneskets Aand, stræber ogsaa efter et Legeme her paa Jorden,« svarede Pater Vincent, »og det skal og bør stræbe derefter.«

»Da jeg reiste giennem Tydskland, hørte jeg engang en gammel Sang,« blev Czernim ved, »jeg erindrer kun to Linier deraf, som jeg her vil fremsige:

»Es blies der Jäger ins goldene Horn,
Und Alles, was er blies, das war verlor.«

Hvem, der ret forstaaer at anvende de to Linier, han kiender Verdens Hemmelighed, og er en viis Mand, men han vil dog neppe have nogen Glæde af sin Viisdom.«

Ogsaa Czernim forlod nu Adalbert, og reiste til Paris, hvor de fleste af hans fordrevne Landsmænd den Gang vare samlede. De Breve, han skrev fra denne Hovedstad, indeholdt imidlertid kun liden Trøst, thi det aabenbarede sig kun altfor meget, at den gamle Tvedragt ikke var udslettet, og at man selv i Landflygtighed og Ulykke ikke kunde glemme de gamle Stridigheder.

Efter fire Maaneder kom Pater Vincent tilbage, og fandt Adalbert bleg og nedslagen i et Capel ved Leontines Liigkiste.

443

»Hun er død af Græmmelse og Hiemvee,« sagde den blege Adalbert, »hun vansmægtede, som en Plante, der er henført i et fremmed Land, hvis Lys og hvis Skygge den ikke kiender, derfor kunde hun ikke leve.«

»Ja saaledes maatte det skee,« svarede Munken, »jeg vidste det vel.«

»Ogsaa jeg staaer nu ene og forladt,« blev Adalbert ved, »var det nu ikke bedst, at jeg, ligesom du, begravede mig i et Kloster?«

»Din og min Bestemmelse er ikke den samme, min Søn!« gienmælede Munken.

Nu blev Pater Vincent en Tid i Besançon, og sørgede med sin Ven, og talte med ham om den Afdøde.

»Du er lykkelig,« udbrød Adalbert engang, »thi du seer dog endnu din Elskede, jeg har søgt min i Skoven og paa Biergene, jeg spurgte Stierne, om de havde seet hende, jeg agtede paa Fuldmaanen, naar den fremtraadte med sin Dunstkrone paa Hovedet, og naar den, som en gammel Magus, skrev sine vxlende Tegn i Bølgerne, jeg raabte hendes Navn igiennem Stormen, men Alt var forgieves, hun hørte mig ikke, og ei engang i Drømme har jeg seet Fligen af hendes flyvende Kiortel.«

»Hvi nedlagde du ikke det afsiælede Støv i Jorden?«

»Fordi jeg vil føre hende til sit Hiem. »Lad ikke mine Been hvile her i den fremmede Jord!« sagde hun, »i Krakau, ved Weichselens Bredder vil jeg ligge, ved min Søsters Side, for min Kiærligheds Skyld har jeg vel fortient en Grav i mit Fædreland.«

Da Czernim hørte Leontines Død, kom ogsaa han tilbage, for at see til Adalbert. »Hvad,« sagde han, »er hun død, min Dreng? Nu vær du kun rolig! om 444 hundrede Aar tænker du ikke mere derpaa. De Gode vandre bort, og denne Verdens Fyrste raader alene, hvis du blot falder ned og tilbeder ham, da skienker han dig endnu, hvad der kan forlyste dit Øie. Fanden tage det Hele! dog før jeg ønskede det, var det skeet allerede; seer du, jeg er en særdeles begunstiget Mand, hvad Ønsker angaaer.«

»Det er ingen god Tale, Oberst Czernim!« sagde Munken.

»Vi have kæmpet, som Narre,« sagde Czernim, »vi have omstyrtet Husets Piller og knust os selv, men dog ikke ødelagt Philisterne, derfor ønskede jeg, at Ingen skrev om vore Bedrifter, at Historien sad taus paa vore Grave, som paa en undergaaet og forglemt Verden; ogsaa disse græske og romerske Eventyr skulde forbydes i Skolerne, thi de fylde kun Hovederne med Hiernespind og vilde Drømme, og maaskee kunne vi nu ogsaa haabe, at et sligt Forbud snart vil komme, thi Magthaverne ere vise Folk.«

»I Sandhed,« sagde Munken med høi Værdighed, »nu er din Frafaldstid kommen, Oberst Czernim, thi fordi du ikke seirede i den første Strid, vil du derfor opgive Kampen? fordi dit Sværd ikke strax bragte dig til Maalet, er det derfor tabt og tilintetgjort? O, I lidet Troende! Have vi ikke nu et herligt, et glimrende Fædreland, med en Martyrkrone om sit Hoved! Hvilket Land i Verden straalere nu med en saadan Glands, som vort! og vilde I vel for alle Jordens Rigdomme bytte det for noget andet? Nei visselig ikke! thi ved Kiærlighed, Troskab og Opoffrelse have vi grundet et evigt Polen, der er nedskreven i Livets Bog; og troe nu end vore Fiender, at det sank, saa bekræfte dog tusinde Stemmer over Gravene, at det lever og ei kan forgaae, og vandt ikke Polens Kriger den jordiske Laurbærkrands, 445 saa har han dog Udødelighedens Palmer til Løn for sin Kamp og sin Lidelse.«

»Ti Munk!« raabte Czernim, »naar Pidsken svæver over mine Brøders Hoveder, naar Tusinde forbløde paa Valpladserne, naar andre Tusinde vansmægte i de siberiske Biergværker, naar vi selv maae vandre, som Betlere, i et fremmed Land, og tigge den Skierv, vi behøve, af Fremmedes kolde Medlidenhed, da kan jeg ikke trøste mig med noget Hisset. Her og ikke hisset ligger mit Fædreland, for disse mine dunkle Skove, for mine Sletter ved Weichselen, for mine ulykkelige forladte Brødre har jeg kæmpet, og saalænge de vansmægte i Elendighed, er der ingen Salighed for mig at finde, selv i den høieste Himmel.«

»Den, der alene troer paa det jordiske Paradiis, han maa visselig fortvivle, naar han er udjaget derfra,« svarede Munken, »men dog gives der større Ulykker, end de, hvorunder vi lide.«

Efter nogle Dages Forløb reiste Pater Vincent hjem til sit Kloster, hvor han, ved flere mægtige Velynderes Indflydelse, fik Lov til at leve i Stilhed sit øvrige Liv.

Dog varede det ikke længe, før man fandt Munken myrdet paa en ensom Sti i Skoven; dette vakte stor Sorg i den hele Egn, ja snart udbredte det Rygte sig, at Pater Vincent var en Helgen, og endnu den Dag i Dag fortælles der Meget i hine Egne om de Mirakler, der skulle have fundet Sted paa hans Grav; hans Morder blev imidlertid en lang Tid ubekendt.

Ved den venlige Priors Hielp blev Leontines Liig virkelig bragt til Krakau og stillet ved Alexandras Side.

Af et Brev fra Hiemmet erfarede Adalbert, at Emilie var bleven gift med Hr. von Zeltner, der nu var Oberst i et russisk Regiment; i samme Brev fortaltes 446 der, at hun var ganske forandret, at hun var bleven stille og folkesky, og at hendes Skiønhed var aldeles forsvunden.

Sildigere fik Adalbert et Brev fra hende selv. Dette Brev var meget venligt, hun tilbød sig deri at forlige ham med hans Fader, for Resten fortalte hun ligefrem, at hendes Ægteskab ikke var lykkeligt. »Der er en ængstelig Tanke i mit Bryst,« saaledes sluttede hun sit Brev, »der nu driver mig bort fra de glimrende Sale, hvori jeg før fandt min høieste Lyst. Min eneste Higen er at komme langt bort fra Zeltner, hans Raahed, hans Nærværelse ængster mig, og jeg vilde være meget tilfreds, hvis jeg kunde følge hans forrige Kones Exempel og skiule min Fortvivlelse i et eensomt Kloster.«

Adalbert skrev nu ogsaa et venligt Brev til Emilie, men han gientog tillige deri, at han, paa de Vilkaar, hans Fader foreskrev, aldrig kunde vende tilbage.

Da Adalbert siden viste Emilies Brev til Czernim, udbrød denne: »I Sandhed, den gode Munk havde Ret, der gives større Ulykker, end de, hvorunder vi lide.« - »Hvad driver dog den forfængelige Emilie til at flygte fra den Verden, hun elskede?« spurgte Adalbert. »Vel den, der har en reen Samvittighed!« svarede Czernim.

Paa denne Tid blev Toldbetienten Iwan dragen til Regnskab for sine Gierninger; blandt andre Forbrydelser tilstod han da ogsaa, at han havde dræbt Pater Vincent, men han paastod tillige, at det var Oberst Zeltner, der ved Guld og Overtalelser lokkede ham dertil. Denne Angivelse blev imidlertid neddysset, thi baade Zeltner og hans Svigerfader, Grev Litowski, stode i stor Anseelse, kort efter blev Iwans Mund for evig beseglet, og han fandt Døden under Bøddelens Pidskeslag.

Efter nogen Tid paadrog Oberst Zeltner sig 447 en mægtig Mands Uvillie, denne benyttede Iwans Vidnesbyrd imod ham, og da hans foregaaende Liv, i Følge heraf, blev undersøgt, opdagedes saa mange og store Forbrydelser, at Starosten aldeles ikke kunde redde ham. Han blev da forviist til Lenafloedens Bredder, hvor han endnu lever i Elendighed.

Efter hans Forviisning udførte Emilie virkelig den Plan, hun længe havde næret, hun tog sin Tilflugt til det samme Carmeliterkloster, hvori hun alt engang havde været indsluttet, og hvori hun nu, trods alle hendes Faders Indsigelser, forblev og aflagde det hellige Løfte.

Adalbert fæstede imidlertid Bolig i Schweitz, og Folkesangeren, tilligemed den lille Dreng, blev bestandig hos ham. Han levede stille, og henbragte sine Dage med Læsning i historiske og religiøse Skrifter; for Resten lindrede han sine Landsmænds Nød, saavidt han formaaede det, men blandede sig aldrig i deres Stridigheder.

Alle Czernims Eiendomme bleve lagte under Beslag, men dog vilde han ingen Understøttelse tage af Adalbert. Efter nogen Tid gik han i fransk Tieneste, om hans videre Skiebne have vi hidtil Intet kunnet erfare.

Den gamle Grev Litowski lever endnu i stor Anseelse, men tillige i stor Eensomhed paa sit nyopbyggede Slot fem Mile fra Krakau.